శ్రీ ర స్తు.

వ్రతరత్నాకరము

ద్వితీయభాగము.

ఋషిపంచమీవ్రతము.

* అథ భాద్రపదశుక్లపఞ్చమ్యాం ఋషి పఞ్చమీవ్రతమ్. తచ్చ మధ్యాహ్న వ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తథాచమాధవీయే— హారీతః— శ్లో. పూజా వ్రతేషు సర్వేషు మధ్యాహ్నవ్యాపినీ తిథిః, దినద్వయే తు తద్వ్యాప్తౌ వా పూర్వవిద్ధాయాం కార్యమ్. ఇతి మదనరత్నాత్.

మధ్యాహ్నే నద్యాదౌ గత్వాఽపామార్గకాష్ఠమన్యద్వా అనిషిద్ధం (ఆమ్రాది) కాష్ఠమాదాయ. "ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశు వసూనిచ, బ్రహ్మ ప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వం నో దేహి వనస్పతే." ఇతి వనస్పతిం సంప్రార్థ్య. "ముఖదుర్గన్ధ నాశాయ దన్తానాం చ విశుద్ధయే, ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దన్తధావనమ్." ఇతి దన్తధావనం కృత్వా తిలామలకకల్కేన కేశాన్ సంశోధ్య మృత్స్నానపూర్వం స్నాత్వా, (అత్ర వ్యావహారికః పౌరాణ ఉచ్యతే. ఆచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే కాయిక వాచిక మానసికసాంసర్గిక జ్ఞాతా

---

* ఋషిపంచమీవ్రతము భాద్రపదశుక్లపంచమినాఁడు చేయవలయును. ఆపంచమి మధ్యాహ్నకాల వ్యాపినియై యుండవలయును. ఒకవేళ నాపంచమీతిథి యుభయదినవ్యాపినిగా నుండెనేని, మొదటిదినమున నే వ్రతంబు చేయవలసినది.

జ్ఞాతస్పృష్టాస్పృష్ట భుక్తాభుక్త పీతాపీత సమస్తపాపక్షయ ద్వారా శరీరశుద్ధ్యర్థం ఋషిపఞ్చమీ వ్రతాఙ్గత్వేన అపామార్గ కాష్ఠైర్దన్తధావన పూర్వక మష్టోత్తరశతస్నానాని కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. గంగా గఙ్గేతి యోబ్రూయాత్ యోజనానాం శతైరపి, ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. స్నాత్వా ఆచమ్య.

(సువాసిన్యా. "హరిద్రే పీతవర్ణే త్వం హారిణీ జనరఞ్జనీ, అత స్త్వాం లేపయిష్యామి సౌభాగ్యం దేహి మేఽనఘే" ఇతి హారిద్రాం విలిప్య స్నాత్వా ఆచమ్య. "కుఙ్కుమం కాన్తిదం దివ్యం కామినీకామసంభవం, స్నాస్యేఽహం కుఙ్కుమే నాతః ప్రసన్నో భవ మే హరే." స్నాత్వా (ఆచమ్య) శరీరశుద్ధ్యర్థం భస్మగోమయమృత్తికాస్నానాని కరిష్యే. భస్మస్నానం—సర్వ రక్షాకరం భస్మ కామాద్యరివినాశనం, తస్య లేపనమాత్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. స్నాత్వా ఆచమ్య. గోమయ స్నానం—అగ్రమగ్రచరన్తీనా మోషధీనాం వనేవనే, తాసాం మృషభపత్నీనాం పవిత్రం కాయశోధనమ్. తన్మే రోగాంశ్చ శోకాంశ్చ నుద గోమయ సర్వదా. స్నాత్వా ఆచమ్య మృత్తికాస్నానమ్—మృత్తికే హన మే పాపం యన్మయా దుష్కృతం కృతం, త్వయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్. స్నాత్వా ఆచమ్య. అపామార్గకాష్ఠేన—"ముఖదౌర్గన్ధ్యనాశాయదన్తానాం చ విశుద్ధయే, ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దన్తధావనమ్. ఏవమ్. ౧౦౮. వారం స్నాత్వా. గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి, నర్మదే సిన్ధు కావేర్యాజలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు. ఇతి తులసీదళేన జలమాలో

ద్య (సంభవే మహాసఙ్కల్పః కార్యః) గఙ్గాం ప్రార్థయేత్. "నన్దినీ నళినీ సీతా మాలతీ చ మలాపహా, విష్ణుపాదాబ్జసంభూతా గఙ్గా త్రిపథగామినీ. భాగీరథీ భోగవతీ జాహ్నవీ త్రిదశేశ్వరీ, ద్వాదశైతాని నామాని యత్ర యత్ర జలాశయే. స్నానయుక్తః స్మరేన్నిత్యం తత్ర తత్ర వసేద్ధి సా. శరీరేజర్ఝరీభూతే వ్యాధిగ్రస్తే కళేబరే, ఔషధం జాహ్నవీతోయం వైద్యో నారాయణో హరిః పాపోహం పాపకర్మాహం పాపాత్మా పాపసంభవా, త్రాహి మాం కృపయా గఙ్గే సర్వపాపహరా భవ." ఇతి ప్రార్థ్య అర్ఘ్యాది దద్యాత్. "ఏహి సూర్య సహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే, అనుకమ్పయ మాం భక్త్యా గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే." సూర్యనారాయణాయేదమర్ఘ్యమ్. భాగీరథి నమస్తుభ్యం సర్వపాపప్రణాశిని, భక్త్యా తుభ్యం మయా దత్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. గఙ్గాయై ఇదమర్ఘ్యమ్. కశ్యపోఽత్రి ర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్ని ర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ చైవాప్యరున్ధతీ. అరున్ధతీ సహిత కశ్యపాది సప్తర్షిభ్య ఇదమర్ఘ్యం. ఇత్యర్ఘ్యాణి దత్వా యన్మయా దూషితం తోయం శారీరమలసంగమాత్, తద్దోషపరిహారార్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహమ్. వస్త్రం నిష్పీడ్య గన్ధపుష్పాక్షతహరిద్రా కుఙ్కుమాదిభిర్గఙ్గాం తులసీం సూర్యం చ నామ్నా పూజయేత్. ఇతి స్నానవిధిః.

పఞ్చగవ్యమన్త్రః.

దేశకాలౌ సంకీర్త్య అముకస్య కాయశుద్ధ్యర్థం పంచగవ్యప్రాశనమహం కరిష్యే. గాయత్ర్యా గృహ్య గోమూత్రం "గన్ధద్వార" ఇతి గోమయమ్. "ఆప్యాయస్వ" ఇతి చ

క్షీరం. "దధిక్రావ్ణ్ణ" ఇతి వై దధి. "శుక్రమసి" ఇతి ఆజ్యమ్. "దేవస్యత్వా" ఇతి కుశోదకమ్ "ఆపోహిష్ఠామయ" ఇతి మంత్రయేత్. తస్య చతుర్భాగం హుత్వా సప్తపత్రాః శుభా దర్భా అక్షతాశ్చైవ సంయతాః. తేనైవోద్ధృత్య హోతవ్యమ్. అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహా. ఇరావతీ ధేనుమతీ హిభూతగ్ం సూయవశినీ మనవే యశస్యే వ్యస్కభ్నా ద్రోదసి విష్ణవేతే, దాధార పృథివీ మభితో మయూఖైః.

ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదం, సమూఢ మస్య పాగ్ంసురే.

బ్రహ్మ జిజ్ఞాసం ప్రథమం పురస్తాద్విశీమత స్సుచ చోవేన ఆవహా. సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠా స్సతశ్చ యోని మస తశ్చ వివః.

"గాయత్ర్యా విష్ణవే, బ్రహ్మణే, సూర్యాయ స్వాహా. ఇతి హోమం కుర్యా జ్జలమధ్యే వా. ప్రణవేన అథచ కేశవేతి వా మన్త్రేణ స్త్రీణాం పఞ్చగవ్యం కుర్యాత్ ప్రాశయేత్." ఇతి.

శ్లో. నద్యాదికే తదా స్నాత్వా కృత్వా నియమమేవ చ,
బ్రాహ్మణీ క్షత్త్రియా వైశ్యా శూద్రా వాపి వరాననే.
కృత్వా నైమిత్తికం కర్మ గత్వా నిజగృహం పునః,
వేదిం సమ్యక్ప్రకుర్వీత గోమయేనోపలిప్య తామ్.

ఇతి హేమాద్రౌ.

రజవల్లీసమాయుక్తే సర్వతో భద్రమణ్డలే,
అవ్రణం సజలం కుమ్భం తామ్రం మృణ్మయమేవ వా.
సంస్థాప్య వస్త్రసంయుక్తం కణ్ఠదేశే విశోభితం;
పఞ్చరత్నసమాయుక్తం గన్ధపుష్పాక్షతైర్యుతమ్.

సహిరణ్యం సమాసాద్య తామ్రేణ పటలేన వా,
వంశమృణ్మయపాత్రేణ యవపూర్ణేన చైవహి.
ఆచ్ఛాదయేత్తం చేలేన లిఖేదష్టదళం తతః,
తత్ర సప్త ఋషీన్ దివ్యాన్ శక్తియుక్తః ప్రపూజయేత్.

అథ పూజావిధానమ్

ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ......
అరుంధతీసహిత కశ్యపాదిఋషిప్రీత్యర్థం ఋషిపూజనం కరిష్యే.
తదఙ్గత్వేన యమునాపూజాం కరిష్యే. పాత్రం ప్రక్షాళ్య,
శుద్ధోదకం పూరయిత్వా, ప్రతిమాం సంస్థాప్య, కలశోపరి
పుష్పమాలాద్యదినా అలఙ్కృత్య, తదుపరి రసాలపర్ణాన్యాస్తీ
ర్య, గణపతిపూజాం కృత్వా.

యమునార్చనా.

శ్లో. క్షీరోదార్ణవసమ్భూతే క్షీరవర్ణసమప్రభే,
ప్రసాదం కురు మే దేవి యమునే తే నమో నమః.

ఇతి ధ్యానమ్.

విష్ణుపాదసముద్భూతే సర్వకామప్రదాయిని,
సర్వసౌభాగ్యదే దేవి యమునాయై నమోఽస్తు తే.

ఆవాహనమ్.

సూర్యపాదాబ్జసమ్భూతే సర్వలోకహితప్రియే,
సర్వపాపవినిర్ముక్తే తుఙ్గాయై తే నమోఽస్తు తే.

పాద్యమ్.

కృష్ణవేణ్యై నమస్తుభ్యం కృష్ణవర్ణే సులక్షణే,
విష్ణుప్రియే మహాదేవి కృష్ణవేణ్యై నమో నమః.

మధుపర్కమ్.

సహ్యాపాదే నమస్తుభ్యం శఙ్కరార్ధశరీరిణి,
సర్వలోకహితే దేవి భీమరథ్యై నమోఽస్తు తే.

పఞ్చామృతస్నానమ్.

సింహాపాదే నమస్తుభ్యం నరసింహాసమన్వితే,
సర్వలక్షణసమ్పూర్ణే భవనాశిని తే నమః.

శుద్ధోదకస్నానమ్.

విష్ణుపాదోద్భవే దేవి గఙ్గే త్రిపథగామిని,
జటాజూటగతే శమ్భోర్భాగీరథ్యై నమోఽస్తు తే.

వస్త్రమ్.

గోదావరి నమస్తుభ్యం. సర్వాభీష్టప్రదాయిని, సర్వపాపవిని ష్కృత్తే వృద్ధగఙ్గే నమో నమః యమునాయై కఞ్చుకమ్. రాజతం బ్రహ్మసూత్రఞ్చ కాఞ్చనఞ్చోత్తరీయకమ్. అహం దాస్యామి దేవేశి యమునాయై నమోఽస్తు తే. యమునాయై యజ్ఞోప వీతమ్. మాణిక్య ముక్తాఫలవిద్రుమైశ్చ గోమేధవైడూర్య పుష్పరాగైః, దేవాఙ్గనాభిశ్చ కృతం గృహాణ దివ్యాని రత్నాభరణాని దేవి. యమునాయై ఆభరణాని.

చన్దనాగురుకస్తూరీ గోరోచన సకుఙ్కుమైః,
హిమవాలుకసంయుక్తో గంధోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్.

యమునాదేవ్యై గన్ధాన్ ధారయామి.

శాలేయాంశ్చన్ద్రవర్ణాభాన్ హారిద్రాచూర్ణసంయుతాన్,
అక్షతాంశ్చ ప్రయచ్ఛామి యమునే తే నమో నమః.

అక్షతాన్ సమర్పయామి.

మన్దారైః పారిజాతైశ్చ పాటలాశోకచమ్పకైః,
త్వాం పూజయామి దేవేశి వరదాయై నమోఽస్తు తే.
యమునాదేవ్యై పుష్పాణి పూజయామి

అథాఙ్గపూజా.

చంచలాయై నమః	పాదౌ	పూజయామి.
చపలాయై	జానునీ	,,
కమలవాసిన్యై	కటిం	,,
ధాత్ర్యై	నాభిం	,,
మన్మథవాసిన్యై	స్తనౌ	,,
లలితాయై	భుజౌ	,,
కమ్బుగ్రీవాయై	కణ్ఠం	,,
మాయాయై	ముఖం	,,
శ్రియై	లలాటం	,,
భాగీరథ్యై	శిరః	,,
యమునాయై	సర్వాణి అఙ్గాని	,,

"దశాఙ్గం గుగ్గులోపేతం..." ఇతి మన్త్రేణ ధూపః.
"సాజ్యం త్రివర్తి..." ఇతి మన్త్రేణ దీపః.

సర్వభక్ష్యైశ్చ భోజ్యైశ్చ రసైః షడ్భిః సమన్వితం, నైవేద్యం స్వాదు చానీతం ప్రీత్యర్థం దేవి గృహ్యతామ్. యమునాయై తాత్కాలికనైవేద్యం సమర్పయామి. పానీయం పావనం శ్రేష్ఠం గఙ్గాదిసరిదుద్ధృతం, స్వీకురుష్వ మహాదేవి యమునాయై నమోఽస్తుతే. స్వాదూదక, హస్తప్రక్షాళన, పాద ప్రక్షాళనాని సమర్పయామి. "పూగీఫలసమాయుక్తం—" ఇతి తామ్బూలమ్.

అజ్ఞానధ్వాన్తవిధ్వంసి కర్మదత్తే సురేశ్వరి, నీరాజయామి దేవేశి యమునాయై నమోఽస్తు తే. వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే, సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః నామాని కృత్వాభివదన్ యదాస్తే. యమునా దేవ్యై నీరాజనందర్శయామి. కరిష్యామి వ్రతం దేవి త్వద్భక్త స్త్వత్పరాయణః, గృహాణేదం మహాదేవి యమునాయై నమోఽస్తు తే. యమునాయై ప్రార్థనా. త్రాహి త్రాహి మహాదేవి సర్వ పాపహరే శుభే, నమామి శిరసా దేవి శరణం త్వాం వ్రజామ్యహమ్. యమునాదేవ్యై ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి. ఛత్రచామరాది నానావిధోపచారాన్ సమర్పయామి. యస్య స్మృత్యా...యమునా దేవీ సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

అథ ఋషిపూజా.

ఆదౌ ప్రత్యేకమేకైకం ఋషిం సంపూజ్య తదనన్తరం సమ ష్ట్యా సర్వాన్ ఋషీన్ సంపూజయేత్. (మొదట నొక్కొక్క ఋషిని వేఱుగా పూజించి, పిదప నందఱి నేకముగాఁ బూజింపవలయును.) ఏవంగుణేత్యాది సంకల్పః.

అథ సప్తఋషిధ్యానమ్.

1. కశ్యపః సర్వలోకాఢ్యః సర్వశాస్త్రార్థకోవిదః,
ఆత్మయోగబలేనైవ సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః.

౧ కశ్యపాయ నమః ధ్యానమ్.

2. అగ్నిహోత్రరతం శాన్తం సదా వ్రతపరాయణం,
సత్కర్మనిరతం దాన్తమర్చయే దత్రిమవ్యయమ్

౨ అత్రయే నమః ధ్యానమ్.

3. జటిలం తపసా సిద్ధం యజ్ఞసూత్రాక్షధారిణం,
కమణ్డలుధరం నిత్యం భరద్వాజం నతోఽస్మ్యహమ్.

3 భరద్వాజాయ నమః ధ్యానమ్.

4. కృష్ణాజినధరం దేవం సదండపరిధానకం,
దర్భపాణిం జటాజూటం విశ్వామిత్రం సనాతనమ్

౪ విశ్వామిత్రాయ నమః ధ్యానమ్.

5. యోగాఢ్యః సర్వభూతానామన్నదానరతః సదా,
అహల్యాయాః పతిః శ్రీమాన్ గౌతమః సర్వపావనః.

౫ గౌతమాయ నమః ధ్యానమ్.

6. అక్షసూత్రధరం దేవమృషీణా మధిపం ప్రభుం,
దర్భపాణిం జటాజూటం మహాతేజస్వినం భజే.

౬. జమదగ్నయే నమః ధ్యానమ్.

7. శివధ్యానరతం శాన్తం త్రిదశైరభిపూజితం,
బ్రహ్మసూనుం మహాత్మానం వసిష్ఠం పూజయే సదా.

౭ వసిష్ఠాయ నమః ధ్యానమ్.

అథ కశ్యపపూజా.

జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.

ఋషే మంత్రకృతా మిత్యస్య మన్త్రస్య కశ్యపఋషిః, కశ్యపో దేవతా పఙ్క్తిశ్ఛన్దః. కశ్యపావాహనే వినియోగః. ఋషే మన్త్రకృతాం స్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్ గిరః, సోమం నమస్య రాజానం యో యజ్ఞేవీరుధాంపతి. రింద్రాయేన్దోపరిస్రవ.

ఓంభూఃఅదితిసహితకశ్యపమావాహయామి. ఓంభువః...యాత్—కశ్యపాయ ఆసనం సమర్పయామి. మరీచిపుత్రాయ పాద్యం. సూర్యజనకాయ అర్ఘ్యం. ఇన్ద్రతాతాయ ఆచమనీయమ్. వామనగురవే మధుపర్కమ్. అదితిభర్త్రే పఞ్చామృతస్నానమ్. బ్రహ్మనేత్రే శుద్ధోదకస్నానమ్. దేవప్రియాయ వస్త్రద్వయమ్. సువర్చసే యజ్ఞోపవీతమ్. విశాలాక్షాయ ఆభరణాని. సర్వవిదే గన్ధమ్. మహతే అక్షతాన్.

కశ్యపాయ నమః	దేవప్రియాయ నమః
మరీచిపుత్రాయ ,,	సువర్చసే ,,
కవిజనకాయ ,,	విశాలాక్షాయ ,,
ఇన్ద్రతాతాయ ,,	సర్వవిదే ,,
వామనగురవే ,,	మహతే ,,
అదితిభర్త్రే ,,	విమలాయ ,,

విమలాయ పుష్పాణి సమర్పయామి. ధీమతే ధూపమ్. అకల్మషాయ దీపమ్ సుమనోరథాయ నైవేద్యమ్. జటినే తామ్బూలమ్ దీప్తతేజసే నీరాజనమ్. దణ్డినే మన్త్రపుష్పాణి.

2 అథ అత్రిపూజా.

మరీచితనయం దేవం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
అనసూయాపతిం శాన్తమత్రిం నిష్కల్మషం మునిమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్
సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

స్వర్భానో రిత్యస్య మన్త్రస్య మరీచిపుత్రోఽత్రీ ఋషిః, అత్రిర్దేవతా త్రిష్టుప్ఛన్దః, అత్ర్యావాహనే వినియోగః.

మన్త్రః. స్వర్భానో రథ యదిన్ద్రియా మా అవోదివా వర్త మానా ఆవాహయన్, గుహ్యం సూర్యం తమసాపవ్రతే న తురీయేణ బ్రహ్మణా విందదత్రిః. ఓంభూః అనసూయాసమేత మత్రిమావాహయామి, అత్రయే నమః ఆసనమ్. ధీమతే పాద్యమ్. యోగీన్ద్రాయ అర్ఘ్యమ్, దత్తాత్రేయప్రియాయ ఆచమనీయమ్. చన్ద్రతాతాయ మధుపర్కమ్. అనసూయా పతయే పఞ్చామృతమ్. నిత్యశుద్ధాయ శుద్ధోదకమ్. వల్కల ధారిణే వస్త్రమ్. బ్రహ్మిష్ఠాయ యజ్ఞోపవీతమ్. దీప్తాయ ఆభర ణమ్. దణ్డధారిణే గన్ధమ్. త్రిమూర్తిజనకాయ అక్షతాన్. ఊర్ధ్వరేతసే పుష్పాణి పూజయామి—

1. అత్రయే నమః	5. చన్ద్రతాతాయ నమః
2. ధీమతే	6. ద్యుతిమతే
3. యోగీన్ద్రాయ	7. త్రిమూర్తిజనకాయ
4. దత్తాత్రేయప్రియాయ	8. మరీచిపుత్రాయ

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి.

సుగన్ధదేహాయ నమః ధూపమ్. ద్యుతిమతే నమః దీపం. నిత్యతృప్తాయ నైవేద్యమ్. విరాగిణే తామ్బూలమ్ అర్చిష్మతే నీరాజనమ్. భ్రాజిష్ణవే మన్త్రపుష్పమ్. సంయమినే ప్రదక్షిణమ్. దమినే నమస్కారాన్. కల్మషఘ్నాయ పునరర్ఘ్యమ్ అత్రయే సర్వోపచారాన్.

3. భరద్వాజపూజా.

భరద్వాజం మహాశాన్తం సుశీలాపతిమూర్జితం,
అక్షస్రగ్గన్ధహస్తం చ మునిమాఙ్గీరసం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,

వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్,
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అవిన్ద న్నిత్యస్య మన్త్రస్య సౌజీకో భారద్వాజ ఋషిః త్రిష్టుప్ ఛన్దః. భరద్వాజో దేవతా, భరద్వాజావాహనే విని యోగః. అవిన్దతేతి హి హితం యదాసీద్యజ్ఞస్య ధామ పరమం గుహా యత్, ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణోర్భరద్వాజో బృహదాచక్రే అగ్నేః. ఓం భూః. సుశీలాసహితం భరద్వాజ మ్యావాహయామి. భరద్వాజాయ నమః ఆసనమ్. భ్రాజిష్ణవే పాద్యమ్. విదుషేఅర్ఘ్యమ్. అకల్మషాయఆచమనీయం, వల్కల ధారిణే మధుపర్కమ్. పవిత్ర దేహాయ పఞ్చామృతస్నానమ్. పరిశుద్ధాయ శుద్ధోదకస్నానమ్. జ్ఞానినే వస్త్రమ్. మునయే యజ్ఞోపవీతమ్. బ్రహ్మచారిణే ఆభరణాని. త్రికాలజ్ఞానినే గన్ధం సమర్పయామి. మునయే అక్షతాః. పవిత్రాయ పుష్పాణి పూజయామి.

1. భరద్వాజాయ నమః
2. భ్రాజిష్ణవే
3. విదుషే
4. అకల్మషాయ
5. వల్కలధారిణే
6. పవిత్ర దేహాయ
7. పరిశుద్ధాయ నమః
8. జ్ఞానినే
9. మునయే
10. బ్రహ్మచారిణే
11. త్రికాలజ్ఞాయ
12. సుప్రసిద్ధాయ

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి. సునాసికాయ ధూపమ్. జ్ఞానినే దీపమ్ అవాప్తసకలకామాయ నైవేద్యమ్. సుమన స్కాయ తామ్బూలమ్. తేజసే నీరాజనమ్. భ్రాజిష్ణవే మన్త్ర పుష్పమ్. జితక్రోధాయ ఆత్మప్రదక్షిణమ్. అనన్దినే నమ.

స్కారాన్. ముముక్షవే పునరర్ఘ్యం, భరద్వాజాయ సర్వోపచారాన్.

4. విశ్వామిత్రపూజా.

హిరణ్యగర్భసమ్భూతం జటామకుటధారిణం,
కుముద్వతీపతిం శాన్తం విశ్వామిత్రమహం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకం,
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

ఇమే భోజా ఇత్యస్య మన్త్రస్య, ప్రగాథో విశ్వామిత్ర ఋషిః. త్రిష్టుప్ ఛన్దః. గాధిపుత్రో విశ్వామిత్రో దేవతా. విశ్వామిత్రావాహనే వినియోగః. మన్త్రః—ఇమేభోజా అఙ్గిరసో విరూపా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః, విశ్వామిత్రాయ దదతో మఘాని సావే ప్రతిరం చ ఆయుః ఓం భూః. కుముద్వతీసహితం విశ్వామిత్రమావాహయామి. విశ్వామిత్రాయ నమః ఆసనమ్. దగ్ధకల్మషాయ పాద్యమ్. శుద్ధబుద్ధయే అర్ఘ్యం సమర్పయామి. ఉగ్రతపసే ఆచమనీయమ్. అవ్యగ్రాయ నమః మధుపర్కమ్. దణ్డపాణయే పఞ్చామృతమ్. కమణ్డలుధరాయ శుద్ధోదకమ్. అజినామ్బరాయ వస్త్రమ్. తేజస్వినే యజ్ఞోపవీతమ్. రమ్యాయ ఆభరణాని. కుశికపుత్రాయ గన్ధమ్. వరదాయ అక్షతాన్.

గాయత్రీప్రియాయ నమః
వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞానాయ నమః
అమాయినే
బ్రహ్మర్షయే నమః
ముముక్షవే
వీరాయ
దగ్ధకల్మషాయ

అనఘతేజసే నమః
బుద్ధిప్రదాయ
ఉగ్రతపసే
అవ్యగ్రాయ
దణ్డపాణయే
కమణ్డలుధరాయ
అజినామ్బరాయ నమః
తేజస్వినే
రమ్యాయ
కుశికపౌత్రాయ
వరదాయ
గాధితనూభవాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

కమండలుధరాయనమః ధూపమ్. తేజసేనమఃదీపమ్. రమ్యా య నమః నైవేద్యమ్. కౌశికాయ నమః తామ్బూలమ్. వరదాయ నమః నీరాజనమ్. గాధితనయాయ నమః. మన్త్రపుష్పమ్. రుద్రప్రియాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. గాయత్రీజపనన్దాయ నమః నమస్కారాన్. వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. విశ్వామిత్రాయనమః సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి.

5. అథ గౌతమపూజా.

రహూగణాత్మజం శాన్తం త్రిపుణ్డ్రాఙ్కితమస్తకం,
అక్షస్రక్కుణ్డలే దణ్డాన్ దధానం గౌతమం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అభిత్వా గౌతమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య గౌతమఋషిః. గాయత్రీఛన్దః గౌతమో దేవతా. గౌతమావాహనే వినియోగః. మన్త్రః—అభిత్వాగౌతమా గిరా జాతవేదోవిచర్షణేద్యు మ్నై రభిప్రణోనుమః. ఓంభూః. అహల్యాపతింగౌతమమావా

హాయామి. గౌతమాయ నమః ఆసనమ్. భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ నమః పాద్యమ్. రుద్రాక్షమాలినే నమః అర్ఘ్యమ్. రుద్రప్రియాయ నమః ఆచమనీయమ్. దేవపూజానిరతాయ నమః మధుపర్కం సమర్పయామి. అహల్యాపతయే నమః పఞ్చామృతమ్. ధ్వస్తపాపాయనమః శుద్ధోదకస్నానమ్. కమణ్డలుధరాయ నమః వస్త్రం. సువర్చసే నమః యజ్ఞోపవీతమ్ నిష్కల్మషాయ నమః ఆభరణాని. నిరుపద్రవాయ నమః గన్ధాన్. నిరహంకారాయ నమః అక్షతాన్ సమర్పయామి.

గౌతమాయ నమః	సువర్చసే నమః
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ	నిష్కల్మషాయ
రుద్రాక్షమాలినే	నిరుపద్రవాయ
శివలింగార్చకాయ	నిరహంకారాయ
అహల్యాపతయే	వల్కలామ్బరాయ
ధ్వస్తపాపాయ	నిత్యతృప్తాయ
కమణ్డలుధరాయ	నిర్మోహాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

విమలాయ నమః ధూపమ్. ద్యుతిమతే నమః దీపమ్. నిత్యతృప్తాయ నమః నైవేద్యమ్. అక్లేశాయ నమః తామ్బూలమ్ వరదాయ నమః నీరాజనమ్. జటినే నమః మన్త్రపుష్పమ్. సంయమినేనమః ప్రదక్షిణమ్. ముముక్షవే నమః నమస్కారాన్. గౌతమాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. గౌతమాయనమః సర్వోపచారాన్.

6. జమదగ్నిపూజా.

శాన్తం జితారిషడ్వర్గం భృగుపుత్త్రం మహాద్యుతిం,
దణ్డాక్షసూత్రపాణిం చ జమదగ్నిం నమామ్యహమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్త్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

ప్రసూతోభక్ష మిత్యస్య మన్త్రస్య ప్రగాథోజమదగ్ని ఋషిః జగతీఛన్దః. జమదగ్నిర్దేవతా. జమదగ్న్యావాహనే వినియోగః మంత్రః ప్రసూతోభక్ష మకరం చరావపిస్తోమం చేమం ప్రథమః సూరిరున్మృజే. సుతే సాతేన యద్యాగమం వాం ప్రతి విశ్వామిత్రజమదగ్నీదమే ఓం భూః. రేణుకా పతింజమదగ్నిమావాహయామి. జమదగ్నయే నమః ఆసనమ్. నిర్మదాయ నమః పాద్యమ్. వీతరాగాయ నమః అర్ఘ్యమ్. శాన్తిమతే నమః ఆచమనీయమ్. శాన్తాయ నమః మధుపర్కమ్. దాన్తాయ నమః పఞ్చామృతమ్ శుచయే నమః శుద్ధోదకమ్. రామప్రియాయ నమః వస్త్రమ్ అకామాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. భక్తప్రియాయ నమః ఆభరణాని. దండినే నమః గన్ధమ్ చణ్డాయ నమః అక్షతాః.

కమణ్డలుధరాయ నమః
సాక్షస్రజే
దయాళవే
దోషవర్జితాయ
ఇష్టాయ
విమలాయ
కల్మషాపహారాయ నమః
ఇష్టప్రదాయ
ఇష్టాయ
పుష్టాయ
తుష్టాయ
జమదగ్నయే

త్యాగప్పురాయ నమః పుష్పాణి. దోషవర్జితాయ నమః ధూపమ్. జ్ఞానినే నమః దీపమ్ విమలాయ నమః నైవేద్యమ్. కల్మషాపహారాయ నమః తామ్బూలమ్. ఇష్టప్రదాయ నమః నీరాజనమ్ శిష్టాయ నమః మన్త్రపుష్పమ్. శ్రేష్ఠాయ నమః ప్రదక్షిణామ్. పుష్టాయనమః నమస్కారాన్ విశిష్టాయనమః పునరర్ఘ్యమ్ జమదగ్నయే సర్వోపచారపూజాం సమర్పయామి.

7 అథ వసిష్ఠపూజా.

తపోనిధిం వసూమాన్తిష్ఠుం బ్రహ్మణ్యం బ్రహ్మసంభవం,
స్రగ్గంధపాణిం వరదం వసిష్ఠం ప్రణమామ్యహమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

స్వస్త్యశ్వినా ఇత్యస్య మన్త్రస్య మైత్రావరుణో వసిష్ఠ ఋషిః, త్రిష్టుప్ ఛన్దః. వసిష్ఠో దేవతా. వసిష్ఠావాహనే వినియోగః మన్త్రః. స్వస్త్యశ్వినా మాదక్షిణతస్కపర్దా ధియం జిన్వాసో అభిప్రమన్దుః, ఉత్తిష్ఠన్తోచే పరిబర్హిషోనృన్న మే దూరాదవితవే వసిష్ఠాః ఓం భూః. అరున్ధతీపతిం వసిష్ఠమావాహయామి వసిష్ఠాయ నమః ఆసనమ్. వరిష్ఠాయ నమః పాద్యమ్. గరిష్ఠాయ నమః అర్ఘ్యమ్. ధర్మిష్ఠాయ నమః ఆచమనీయమ్. అరున్ధతీపతయే నమః మధుపర్కమ్. దీప్తిమతే నమః పఞ్చామృతస్నానమ్. త్రికాలజ్ఞాయ నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. యోగినే నమః వస్త్రమ్. రామప్రియాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. శరణాగతవత్సలాయ నమః ఆభరణమ్. మనోరథఫలప్రదాయ నమః గన్ధమ్. భక్తాభీష్టప్రదాయ నమః అక్షతాన్.

వసిష్ఠాయ నమః	త్రికాలజ్ఞాయ నమః
వరిష్ఠాయ	యోగినే
గరిష్ఠాయ	రామప్రియాయ
ధర్మిష్ఠాయ	శరణాగతవత్సలాయ
అరున్ధతీపతయే	మనోరథఫలప్రదాయ
దీప్తిమతే	భక్తాభీష్టప్రదాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

నిష్కల్మషాయ నమః ధూపమ్. మైత్రావరుణాయ నమః దీపమ్. బ్రహ్మచారిణే నమః నైవేద్యమ్. విరాగిణే నమః తాంబూలమ్. జ్ఞానినే నమః నీరాజనమ్ జటినే నమః పునరర్ఘ్యమ్. వేదవిదే నమః మన్త్రపుష్పమ్ దాన్తాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. శాన్తాయ నమః నమస్కారాన్. బ్రహ్మిష్ఠాయనమఃపునరర్ఘ్యమ్. వసిష్ఠాయ నమః సర్వోపచారపూజాః సమర్పయామి.

అథ అగస్త్యపూజా.

లోపాముద్రాపతిం దేవమగస్త్యమృషిసత్తమం,
దక్షిణాశాపతిం రామతారకప్రియమూర్జితమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అగస్త్యః ఖనమాన ఇత్యస్య మన్త్రస్య, అగస్త్య ఋషిః. త్రిష్టుప్ ఛందః అగస్త్యో దేవతా. అగస్త్యావాహనే వినియోగః మన్త్రః అగస్త్యః ఖనమానఃఖనిత్రైః ప్రజామపత్యం. బలమిచ్ఛమానాః, ఉభౌవర్ణావృషిరుగ్రః పుపోష సత్యాదేవే ష్వాశిషో జిగాయ. ఓం భూః. లోపాముద్రాసమేతమగస్త్య

మావాహయామి. లోపాముద్రాపతయే నమః ఆసనమ్. ఆత్మవతే నమః అర్ఘ్యమ్. ఇచ్ఛాసృష్టయే నమః పాద్యమ్. ఈషణత్రయవర్జితాయ నమః ఆచమనీయమ్. ఉత్తమాయ నమః మధుపర్కం సమర్పయామి. ఊర్జితతపసే నమః పఞ్చామృతస్నానమ్. ఋగ్యజుస్సామపారగాయ నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. ఋణమోచనాయ నమః వస్త్రమ్. లుప్తపాపాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. ఓంకారప్రియాయ నమః ఆభరణాని. ఉదారాయ నమః మాలికాః.

అగస్త్యాయ నమః	రఞ్జితతపసే నమః
లోకసృంజలాయ	కారకాయ
లోపాముద్రాపతయే	తారాయ
కుమ్భసమ్భవాయ	తాపసప్రియాయ
సముద్రపాయినే	విన్ధ్యగురవే
సాక్షిణే	వీతరాగాయ
సనాతనాయ	నిస్తారకాయ
రామప్రియాయ	విశ్వాత్మనే

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి.

గన్ధజ్ఞానాయ నమః ధూపమ్ జ్యోతిష్మతే. నమః దీపం దర్శయామి సారగ్రాహిణే నమః నైవేద్యమ్. శుచయే నమః తాంబూలమ్ ప్రకాశరూపాయనమః నీరాజనమ్. ధనదాయ నమః దక్షిణామ్. సువర్చసే నమః మన్త్రపుష్పమ్. సురేన్ద్రవన్దితాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. ఋషివర్యాయ నమః నమస్కారాన్. ప్రసన్నాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. శ్రీఅగస్త్యాయ నమః సర్వోపచారపూజాః.

అథ అరున్ధతీపూజా.

అరున్ధత్యై నమః ధ్యానమ్. వసిష్ఠపత్న్యై నమః ఆవాహనమ్. సత్యై నమః ఆసనమ్. పతివ్రతాయై నమః పాద్యమ్. సౌమంగల్యహేతవే నమః అర్ఘ్యమ్. తపస్విన్యై నమః ఆచమనీయమ్. మునిధర్మప్రవర్తిన్యై నమః మధుపర్కమ్. సుశీలాయై నమః స్నానమ్. మానిన్యై నమః వస్త్రమ్. గోప్త్ర్యై నమః కఞ్చుకమ్. ధర్మరతాయై నమః గన్ధమ్. అక్షతవ్రతాయై నమః అక్షతాః. సుమఙ్గల్యై నమః హరిద్రాచూర్ణమ్. వసిష్ఠప్రియాయై నమః కుఙ్కుమమ్. సుగుణోజ్జ్వలాయై నమః ఆభరణాని. పావన్యై నమః పుష్పాణి. హవిర్గన్ధప్రియాయై నమః ధూపమ్. జ్యోతిర్మయాయై నమః దీపమ్. ధర్మబ్రహ్మానన్దవత్యై నమః నైవేద్యమ్. సర్వభూతానురాగిణ్యై నమః తామ్బూలమ్. క్రతుదక్షిణాయై నమః దక్షిణామ్. ఋషిపత్నీసమాశ్రితాయై నమః నీరాజనమ్. మన్త్రజ్ఞాయై నమః మన్త్రపుష్పమ్. శింశుమారగతయే నమః ప్రదక్షిణమ్. సర్వలోకనమస్కృతాయై నమః నమస్కారాః. వసిష్ఠకుటుంబిన్యై నమః పునరర్ఘ్యమ్.

స్మృతిమాత్రేణ భక్తానాం సర్వపాపాపనోదిని,
సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరే మాతర్దర్శనాత్పుణ్యదాయిని.
పతివ్రతాగ్రగణ్యే త్వం సౌమఙ్గల్యసుఖప్రదే,
అరుంధతి మహాదేవి బ్రహ్మశక్తే చిరంతని,
జయ త్వం నిత్యకల్యాణి వసిష్ఠైకకుటుమ్బిని.

పావనత్వం చ సౌభాగ్యం సుఖం శాశ్వతమేవ చ,
మహాదేవి జగద్వన్ద్యే వ్రతసంపూర్ణతాం కురు.

ఇతి సంప్రార్థ్య.

అథ సప్తర్షీ నరుంధతీ మగస్త్యమృషిపత్నీశ్చ సమష్ట్యా యథావిభవమర్చయేత్.

అథ సప్తర్షీణాం సమష్ట్యా పూజా.

మూర్తం బ్రహ్మణ్యదేవస్య బ్రహ్మణ్యం తేజ ఉత్తమం,
భానుకోటిప్రతీకాశమృషిబృన్దం విచిన్తయే ఇతి ధ్యానమ్.

తా. బ్రహ్మదేవుని యపరావతారమై శ్రేష్ఠమైన బ్రహ్మతేజోమయమై, సూర్యులమాడ్కి వెలింగెడి ఋషులసమూహమును ధ్యానించుచున్నాను.

అరుంధతీసహితకశ్యపాదిసప్తర్షీనగస్త్యం ధ్యాయామి.
ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగా శ్చతుర్వేదస్వరూపిణః,
యావత్పూజా మహం కుర్యాం శ్రద్ధయాభవతామిమామ్.

తా. నాలుగువేదముల స్వరూపులగు మహాత్ములారా, నేను మిమ్ముఁ బూజించునంతదనుక నీప్రతిమలందు సన్నిహితులై యుందురుగాక.

అరుంధతీసహిత సప్తర్షీనావాహయామి.
కుశాసనే పవిత్రేఽస్మిం స్తిష్ఠన్తు మునిసత్తమాః,
అరుంధత్యా సమేతాస్తే జటామకుటధారిణః.

తా. మునిసత్తములంపఱు జటామకుటములను దాల్చి యరుంధతితోడ నీ దర్భాసనంబునఁ గూర్చుండుదురుగాక.

అరుంధతీ... ప్తర్షీణా మాసనం సమర్పయామి.

నభస్యే శుక్లపఞ్చమ్యామర్చితా ఋషిసత్తమాః,
పాపం దహన్తు మే సర్వం పాద్యం గృహ్ణన్తు శోభనాః.

తా. భాద్రపద శుక్లపంచమినాఁడు ఋషీంద్రులు నా పూజలం గొని, నా పాపంబులను దహించివేయుదురుగాక! పాద్యమును గ్రహింతురుగాక!

అరుంధతీ...ర్షీణాం పాద్యమ్.

గన్ధపుష్పాక్షతోపేత మర్ఘ్యం గృహ్ణీత భో ద్విజాః,
ప్రసాదం కురుత ప్రీతాః ప్రణతాయాః సదా మమ.

తా. ఓ ఋషులారా! నే నొసఁగు గంధపుష్పాక్షతల తోఁగూడినయర్ఘ్యము గ్రహించి, ప్రీతులరై సదా మిమ్ము మ్రొక్కుచుండు నాయం దనుగ్రహంబు సేయుదురుగాక.

అరుం...ణామర్ఘ్యం.

లోకానాం తుష్టికర్తారో యూయం సర్వే తపోధనాః,
నమో వో ధర్మవిజ్ఞేభ్యో గృహ్ణీతాచమనం త్విదమ్.

తా. ఓ తపోధనులారా! మీరందఱు లోకంబులను సంతోషంబు గలుగఁజేయువారలు. ధర్మముల నెఱిఁగిన వారలు. మిమ్ము మ్రొక్కెద, నే నొసఁగు నాచమనీయమును గ్రహింపుఁడు.

అరుం...ర్షిభ్య ఆచమనీయమ్.

పయో దధి ఘృతం చైవ మధు శర్కరయా యుతం,
పఞ్చామృతం మయా దత్తమృషయః ప్రతిగృహ్యతామ్.

అరుం...సప్తర్షీన్ పఞ్చామృతేన స్నపయామి.

మన్దాకినీ గౌతమీ చ యమునా చ సరస్వతీ,
నర్మదా తుంగభద్రాచ తాభ్యః స్నానం ప్రగృహ్యతామ్.

అరుం...ర్షీణాం శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.

(శుద్ధోదకస్నానాదిపూర్వపూజాన్తే మహాభిషేకః)

యూయం సర్వే తపోనిష్ఠాః బ్రహ్మజ్ఞాః సత్యవాదినః,
వస్త్రాణి ప్రతిగృహ్ణన్తు ముక్తిదాః సన్తు మే సదా.

తా. తపోనిష్ఠగలవారు బ్రహ్మజ్ఞులు సత్యముఁ బలుకు వారలు నైనమీరలు వస్త్రములను గ్రహించి, నాకు శాశ్వత ముక్తి నిత్తురు గాక.

అరుం...ర్షీణాం వస్త్రం సమర్పయామి.

నానామన్త్రైర్గ్రన్థితం చ త్రివృతం బ్రహ్మసూత్రకం,
ప్రయచ్ఛామి మునిశ్రేష్ఠాః ప్రత్యేకం గృహ్యతామిదమ్

తా. ఓఋషిసత్తములారా! సకలమంత్రములచే నభిమంత్రితమైన మూఁడుపేరులుగల యజ్ఞోపవీతము నొసఁగెదను. గైకొనుఁడు.

అరున్ధతీ...ర్షీణాం యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి.

కుంకుమాగరుకర్పూరసుగంధైర్మిశ్రితం శుభం,
గంధాఖ్యం చందనం దివ్యం గృహ్ణన్తు ఋషిసత్తమాః

తా. ఓ ఋషిశ్రేష్ఠులారా! కుంకుమపువ్వు, అగరు, పచ్చకర్పూరము మొదలగు సువాసనద్రవ్యములు చేర్చినదివ్య గంధమును గైకొనుఁడు.

అరుం...ణాం గంధమ్

రంజితాః కుంకుమౌఘేన అక్షతాస్తు సుశోభనాః,
గృహ్ణన్తు మయ సన్తుష్టా భవన్తు మునిసత్తమాః.

తా. ఓమునీంద్రులారా! నేనొసంగు కుంకుమాక్షతలు గైకొని నాయెడ సంతుష్టులై యుందురుగాక.

అరుం...ర్షిభ్యో ఒక్షతాన్.

కంఠసూత్రం తాళపత్రం హరిద్రాకుంకుమాంజనం,
సిందూరాలక్తకం దాస్యే సౌభాగ్యద్రవ్య మీశ్వరి.
అరుంధత్యై నమః సౌభాగ్యద్రవ్యం సమర్పయామి
మాలతీ చంపకా మల్లీ కేతక్యాదీని వై ద్విజాః,
సమర్పయామి పుష్పాణి పూజార్థం వః ప్రసీదత.

తా. ఋషులారా! మిమ్ము జాజి, సంపంగ, మొగలి మొదలగు పూవులచే బూజించెదను.

అథ పత్రపూజా.

కాశ్యపాయ నమః తులసీపత్రంపూజయామి. అత్రయే నమః అగస్తి (అవిసె) పత్రంపూజయామి. భరద్వాజాయనమః అపామార్గ (ఉత్తరేణి) పత్రం పూజయామి. విశ్వామిత్రాయ నమః బిల్వ(మారేడు)పత్రం పూజయామి. గౌతమాయనమః అర్క (జిల్లేడు) పత్రం పూజయామి. జమదగ్నయే నమః దూర్వాం (గరికె) పూజయామి వసిష్ఠాయ నమః శమీ (జమ్మి) పత్రం పూజయామి. అరుంధత్యై ధత్తూర (ఉమ్మెత్త) పత్రం పూజయామి.

అథ అష్టోత్తర (౧౦౮) శతనామాని.

(ప్రతినామమునకు ఓం అని మొదటను, 'నమః' అని వెనుకను చేర్చవలయును.)

ఓం బ్రహ్మర్షిభ్యో నమః	జ్ఞానసిద్ధేభ్యో
లయకర్తృభ్యో	ద్విజేభ్యో

వేదవిద్భ్యో నమః
తపస్విభ్యో నమః
మహాత్మభ్యో నమః
మాన్యేభ్యో నమః
బ్రహ్మవర్చస్విభ్యో నమః
10 సిద్ధేభ్యో నమః
కర్మిష్ఠేభ్యో నమః
యోగిభ్యో నమః
అగ్నిహోత్రపరాయణేభ్యో నమః
సత్యవ్రతేభ్యో నమః
ధర్మాత్మభ్యో నమః
నియతాత్మభ్యో నమః
బ్రాహ్మణేభ్యో నమః
బ్రహ్మతత్త్వవిద్భ్యో నమః
గాయత్రీసిద్ధేభ్యో నమః
20 సావిత్రీసిద్ధేభ్యో నమః
సరస్వతీసిద్ధేభ్యో నమః
యజమానేభ్యో నమః
యాజకేభ్యో నమః
ఋత్విగ్భ్యో నమః
అధ్వర్యుభ్యో నమః
యజ్వభ్యో నమః
యజ్ఞదీక్షితేభ్యో నమః
పూతేభ్యో నమః
పురాతనేభ్యో నమః
సృష్టికర్తృభ్యో నమః 30
స్థితికర్తృభ్యో నమః
జనకర్తృభ్యో నమః
దణ్డధరేభ్యో నమః
బ్రహ్మశీర్షవిద్భ్యో నమః
ప్రతిహర్తృభ్యో నమః
ఉద్గాతృభ్యో నమః
ధర్మప్రవర్తకేభ్యో నమః
ఆచారప్రవర్తకేభ్యో నమః
సంప్రదాయప్రవర్తకేభ్యో నమః
అనుశాసితృభ్యో నమః 40
వేదవేదాన్తపారగేభ్యో నమః
వేదాంగప్రచారకేభ్యో నమః
లోకశిక్షకేభ్యో నమః
శాపానుగ్రహశక్తేభ్యో నమః
స్వతంత్రశక్తేభ్యో నమః
స్వాధీనచిత్తేభ్యో నమః
స్వర్గాపసుఖేభ్యో నమః
ప్రవృత్తధర్మపాలకేభ్యో నమః
నివృత్తిధర్మకర్మకేభ్యో నమః
భగవత్ప్రసాదితేభ్యో నమః 50
దేవగురుభ్యో నమః
లోకగురుభ్యో నమః
సర్వవందితేభ్యో నమః
సర్వపూజ్యేభ్యో నమః

గృహిభ్యోశ్రీ
సూత్రకృద్భ్యోశ్రీ
భాష్యకృద్భ్యోశ్రీ
మహిమాదిసిద్ధిభ్యోశ్రీ
నిర్దుష్టేభ్యోశ్రీ
శమధనేభ్యోశ్రీ 60
తపోధనేభ్యోశ్రీ
హోతృభ్యోశ్రీ
ప్రస్తోతృభ్యోశ్రీ
అణిమాదిసిద్ధిభ్యోశ్రీ
జీవన్ముక్తేభ్యోశ్రీ
శివపూజారతేభ్యోశ్రీ
వ్రతిభ్యోశ్రీ
మునిముఖ్యేభ్యోశ్రీ
జితేంద్రియేభ్యోశ్రీ
శాంతేభ్యోశ్రీ 70
దాంతేభ్యోశ్రీ
తితిక్షుభ్యోశ్రీ
ఉపరతేభ్యోశ్రీ
శ్రద్ధాళుభ్యోశ్రీ
విష్ణుభక్తేభ్యోశ్రీ
వివేకిభ్యోశ్రీ
విజ్ఞేభ్యోశ్రీ
బ్రహ్మిష్ఠేభ్యోశ్రీ
భగవద్భ్యోశ్రీ

భస్మధారిభ్యోశ్రీ 80
రుద్రాక్షధారిభ్యోశ్రీ
స్నాయిభ్యోశ్రీ
తీర్థేభ్యోశ్రీ
శుద్ధేభ్యోశ్రీ
ఆస్తికేభ్యోశ్రీ
విప్రేభ్యోశ్రీ
బ్రాహ్మణేభ్యోశ్రీ
ఉపవీతిభ్యోశ్రీ
మేధావిభ్యోశ్రీ
పవిత్రపాణిభ్యోశ్రీ 90
తపశ్శక్తేభ్యోశ్రీ
మంత్రమూర్తిభ్యోశ్రీ
అష్టాంగయోగిభ్యోశ్రీ
సుముఖేభ్యోశ్రీ
వల్కలాజినధారిభ్యోశ్రీ
బృసీనిష్ఠేభ్యోశ్రీ
జటిలేభ్యోశ్రీ
కమండలుధారిభ్యోశ్రీ
సపత్నీకేభ్యోశ్రీ
సాగ్నికేభ్యోశ్రీ 100
సంస్కృతేభ్యోశ్రీ
సత్కృతేభ్యోశ్రీ
సుకృతిభ్యోశ్రీ
వేదవేద్యేభ్యోశ్రీ

సత్కృతికర్తృభ్యో శ్రీకశ్యపాది సప్తర్షిభ్యోనమః	అరుంధత్యాదిసప్తర్షిపత్నీభ్యో నమః

నానావిధపరిమళపత్ర పుష్పాక్షతాన్ సమర్పయామి.

వనస్పతిరసై...తామ్. ధూపమ్.

సాజ్యం త్రివర్తి...తే. దీపమ్.

నానాపక్వాన్నసంయుక్తం రసైః షడ్భిః సమన్వితం,
గృహ్ణన్తు ఋషయః సర్వే నైవేద్యం వసుదాయకాః.

నైవేద్యం. మధ్యేమధ్యే పానీయం. ఉత్తరాపోశనం. కరోద్వర్తనం. కరే చన్దనం. నమో వేదవిదాంశ్రేష్ఠా ఋషయః సూర్యసన్నిభాః, గృహ్ణన్త్విదం ఫలం తుష్టా మయా దత్తం హి భక్తితః. ఫలమ్ పూగీఫలమితి తాంబూలమ్. హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేకఆసీత్. దక్షిణాం. "సోమోవా" ఇతి నీరాజనం, మంత్రబ్రాహ్మణాది వేదపారాయ ణేన మన్త్రపుష్పాంజలిమ్.

యాని కాని చ...ఇతి ప్రదక్షిణమ్.

నమోఽస్తు సురవన్ద్యేభ్యో దేవర్షిభ్యో నమో నమః,
సర్వపాపహరా స్సన్తు వేదరూపాః సనాతనాః.

నమస్కారాన్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామి త్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ గృహ్ణన్తు కుసుమాం జలిమ్. పుష్పాంజలిం తతో గంధాక్షతపుష్పఫలయుత మర్ఘ్యం దద్యాత్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథగౌతమః, జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సప్తైతే ఋషయః స్మృతాః, గృహ్ణంత్వ ర్ఘ్యం మయా దత్తం తుష్టాస్సన్తు సదా మమ.

అరు...కశ్యపాదిసప్తర్షిభ్య ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

(*కేచిత్తు ప్రత్యేకమర్ఘ్యం దదతి=తత్రార్ఘ్యమన్త్రాః)

౧. కశ్యపః సర్వలోకాద్యః సర్వభూతేషు సంస్థితః,
నరాణాం పాపనాశాయ ఋషిరూపేణ తిష్ఠతి.
కశ్యపాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౨ అత్రయే చ నమస్తుభ్యం సర్వలోకహితైషిణే,
శుద్ధరూపాయ సత్యాయ బ్రహ్మణేఽమితతేజసే.
అత్రయే నమః ఇదమర్ఘ్యం

3. భరద్వాజ నమస్తేఽస్తు సదా ధ్యానపరాయణ,
మహాజటిల ధర్మాత్మన్ పాతకం హర సర్వదా.
భరద్వాజాయ నమః ఇద మర్ఘ్యం.

౪. విశ్వామిత్ర నమస్తుభ్యం జ్వలధూప మహావ్రత,
ప్రత్యక్షీకృతగాయత్రీ తపోరూపేణ సంస్థిత.
విశ్వామిత్రాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౫. గౌతమః సర్వలోకానాం ఋషీణాం చ మహాప్రియః,
శ్రౌతానాం కర్మణాం చైవ సమృద్ధాయ ప్రవర్తకః.
గౌతమాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౬ జమదగ్నే నమస్తుభ్యం మహాతేజామితద్యుతే,
లోకేషు ధర్మవృద్ధ్యర్థం సర్వపాపనికృన్తక.
జమదగ్నయే నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౭. నమస్తుభ్యం వసిష్ఠాయ జటిలాయ మహాత్మనే,
ధర్మరూపాయ సత్యాయ లోకానాం హితకారిణే.
వసిష్ఠాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

---

* కొందఱు ఒక్కొక్క ఋషికిని ప్రత్యేకముగా నర్ఘ్యమిత్తురు. అప్పుడు మంత్రము లేవి యనిన.

౮. అరుంధతి నమస్తుభ్యం వసిష్ఠప్రియకారిణీ,
పతివ్రతానాం సర్వాసాం సర్వధర్మప్రవర్తకే.
అరున్ధత్యై నమ ఇదమర్ఘ్యమ్.
ఏతే సప్తర్షయః సర్వే భక్త్యా సమ్పూజితా మయా,
సర్వే పాపం వ్యపోహన్తు జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః కృతమ్.
ఆవాహనం న జానామి...ఇత్యాది ప్రార్థనా.

కృతవ్రతస్య సాంగతాసిద్ధ్యర్థం వాయనదానం కరిష్యే. బ్రాహ్మణం సంపూజ్య. వాయనం ఫలసంయుక్తం సఘృతం దక్షిణాయుతం, ద్విజవర్యాయ దాస్యామి వ్రతసంపూర్తిహేతవే. భవన్తః ప్రతిగృహ్ణన్తు జ్యోతీరూపాస్తపోధనాః, ఉభయోస్తారకాస్సన్తు వాయనస్య ప్రభావతః. న్యూనాతిరిక్తకర్మాణి మయా యాని కృతాని హి, క్షమధ్వం తాని సర్వాణి యూయం సర్వే తపోధనాః. ఉపచారాః, విసర్జనమ్. తతః కథాం శ్రుత్వా ఽకృష్టభూమ్యుత్పన్నైః శాకైః శ్యామాకైర్నీవారైర్వాఽఽహారం ప్రకల్ప్య ఋషిధ్యానపరా భవేత్.

ఇతి ఋషిపూజావిధిః.

ఉద్యాపనవిధిః.

ఏవం ప్రతియామం పూజాం కృత్వా వాయనాదీని దత్వా కథాం శ్రుత్వా తతః పరేద్యుః నిత్యకర్మ సమాప్య స్వగృహ్యోక్తవిధినా అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య ఋషిపంచమీవ్రతోద్యాపనహోమం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. సప్తర్ష్యుక్తమన్త్రైః పరమాన్నద్రవ్యేణ సమిద్భిరాజ్యేన అష్టోత్తరశతసంఖ్యయా (౧౦౮) అష్టావింశత్యా (౨౮) వా జుహుయాత్. అనంతరం "సహస్రోమే సవాదేవా వతశ్చ" ఇతి

మన్త్రేణ వా "సప్తతే అగ్నే" ఇతి మన్త్రేణ వా. ఏతేషాం మధ్యే ఏకేన మన్త్రేణ అష్టావింశతి (౨౮) వారం జుహుయాత్. పూర్ణాహుతిం తతోహుత్వాహోమశేషం సమాపయేత్. తతః పునః సంకల్ప్య కలశం పునః సంపూజ్య కృతవ్రతసాంగతాఫల సిద్ధ్యర్థం ప్రధానకలశవస్త్రప్రతిమాదిద్రవ్యాణితత్తద్విజేభ్యో మన్త్రపూర్వకం దత్త్వా ఆచార్యం దమ్పతీపూజయా సత్కృత్య తదనన్తరం నానాగోత్రేభ్యో విబుధవర్యేభ్యో గోహిరణ్య వస్త్రాభరణ ఛత్రచామర శయ్యా వ్యజన సాలగ్రామసధ్యాన్న దీప పాదుకా కన్యాదానాదిమహాదానాని స్వశక్త్యా దత్త్వా భూరిదక్షిణాం దత్త్వా బ్రాహ్మణసువాసినీభ్యో వాయనాని చ దత్త్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా తాంబూలదానానం తరం తేభ్య ఆశిషః ప్రాప్య తైరనుజ్ఞాతః పుత్రమిత్రబాంధ వాద్యైస్సహ స్వయం భుంజీత. ఇతి బ్రహ్మాండపురాణోక్తఋషి పంచమీవ్రతోద్యాపనవిధిః సంపూర్ణః.

అథ కథా.

హేమాద్రౌ, బ్రహ్మాండే—శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబహూని చ, సాంప్రతం మే సమాచక్ష్వ వ్రతం పాపప్రణా శనమ్. శ్రీకృష్ణఉవాచ —శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి వ్రతానా ముత్తమం వ్రతం, ఋషిపఞ్చమీతి విఖ్యాతం సర్వపాపహరం పరమ్. యేన చీర్ణేన రాజేంద్ర నరకం నైవ పశ్యతి, తత్రైవోదా హరంతీమ మితిహాసం పురాతనమ్. వైదర్భేచ ద్విజవర ఉదంకో నామ నామతః, తస్య భార్యా సుశీలేతి పతివ్రతపరాయణా. తస్యా అపత్యయుగళం పుత్రో హి సువిభీషణః, అధీతవాన్స తత్తస్య వేదాన్సాంగపదక్రమాన్. సమానేన కులీనేన సుతా

చాపి వివాహితా, నవోఢాత్వేఽపి సా దైవాద్వైధవ్యం ప్రాప
సత్తమా. సతీత్వం పాలయంతీ సాఽఽస్తే నిజపితుర్గృహే, తస్యా
దుఃఖేన సంతప్తః సుతం సంస్థాప్య వేశ్మని. గంగాతీరవనం ప్రాప్తః
కదాచిత్తు తయాసహ, స తత్రాధ్యాపయామాస శిష్యాన్వేదం
ద్విజోత్తమః. సుతా చ కురుతే తస్య పితుః శుశ్రూషణం పరం, పితుః
శుశ్రూషణం కృత్వా పరిశ్రాంతా కదాచన. నిశీథే కిల సుప్తాయాం
క్రిమిరాశిః జాయత, శిష్యాస్తథావిధాం దృష్ట్వా విత్రస్తా ప్రస్త
రస్థితాం గత్వా నివేదయామాసుస్తన్మాతుః కరుణాంగతాః, న
జానీమోఽవయం కించిద్దేవి సాధ్వీ తథావిధా క్రిమిరాశిమయీ జా
తా మాతస్సంప్రతి దృశ్యతే; వజ్రపాతసమం శ్రుత్వా యచ్ఛిష్యై
స్సముదాహృతమ్. సా భ్రాంతమానసా శీఘ్రం తత్సమీప ము
పాగమత్, సుతాం తథావిధాం దృష్ట్వా విలలాప సుదుఃఖితా.
ఉరశ్చ తాడయామాస సుతరాం మోహమాప చ, క్షణేన
ప్రాప్య చైతన్యముత్థాప్య పరిమృజ్య చ, సమాలింగ్య చ బా
హుభ్యాం నిన్యే తత్పితురంతికం, స్వామిన్ కథయ మే సాధ్వీ కేన
దుష్కృతకర్మణా. నిశీథే చ ప్రసుప్తేయం జాయతే క్రిమిసంకు
లా, ఏవం శ్రుత్వా తతో వాక్యమృషిర్ధ్యానపరాయణః, జ్ఞా
త్వా నివేదయామాస తస్యాః ప్రాగ్జన్మచేష్టితమ్ ఋషిరువాచ —
ప్రాగియం సప్తమేఽతీతే జన్మని బ్రాహ్మణీ హ్యభూత్, రజస్వలా చ
సంజాతా భాండాదీనస్పృశత్తదా. అస్యాస్తు పాప్మనా తేన జాయ
తే క్రిమివద్వపుః, రజస్వలాయాం పాపేన యుక్తా భవతి సాన
ఘే, ప్రథమేఽహని చండాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతినీ, తృతీ
యే రజకీ ప్రోక్తా చతుర్థేఽహని శుద్ధ్యతి. తదా తయా సఖీసం
ఘాద్వారితం దృష్ట్వైవమాచితం, దృష్టవ్రతప్రభావేన జాతా ద్వి

జకులేఒమలే, అవమానాద్వ్రితస్యాస్య క్రిమి[illegible]నా. ఏతత్తే కథితం సర్వం కారణం దుష్కృతస్య చ. సు[illegible]వా చ — దర్శనాదపిజంతోః స్వర్శ్స్వప్రాణాం సిద్ధలేసుతే, [illegible] ష్మద్విధానాం హి జాయతే బ్రహ్మతేజసామ్. అ[illegible] ప్ర[illegible] యంతే నిశీథే క్రిమిరాశయః, మహాశ్చర్యం [illegible] తం కథయస్వ మే. ఉదంకః. సుశీలే శృణుతత్స[illegible] ముత్తమం వ్రతం, యేన చీర్ణేన సహసా పాపాన్[illegible], దుఃఖత్రయాచ్చ ముచ్యేత నారీ సౌభాగ్యవ[illegible], కల్యాణాని వివర్ధంతే సంపదశ్చ నిరాపదః. యుధి[illegible] ఉవాచ. శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబహూనిచ, సాంప్రతం [illegible] దాచక్ష్వ వ్రతం పాపప్రణాశనమ్ శ్రీకృష్ణః- [illegible] ద్ర పంచమ్యామృషిపూజనం, కథయిష్యామి [illegible] నారీ పాపాత్ప్రముచ్యతే. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. కీదృశీ పంచమీ కృష్ణ కథం తదృషిపూజనం, పాతకాన్ముచ్యతే కస్మాన్నారీ య దుకులోద్భవ, పాపాని చ బహూన్యత్ర విద్యంతే [illegible] కేశవ, కథంవా ఋషిపంచమ్యా నారీపాపాత్ప్రముచ్యతే. కృష్ణః. అజ్ఞా నాత్ జ్ఞానతో వాపియాస్త్రీజాతా రజస్వలా, దృష్ట్వా స్పృశతి భాండానిగృహకర్మణి సంస్థితా. ప్రాప్నోతిసామహాపాపంసర్వా నార్యోరజస్వలాః, శృణు తత్కారణం యస్మాద్వర్జనీయారజస్వ లా. ప్రోత్సార్యా గృహాత్ దూరం చాతుర్వర్ణ్యేన భారత. బ్ర హ్మహత్యాం పురా శక్రోవృత్రంహత్వావాప్యచ, తయావై రాజశార్దూల పీడితో వృత్రసూదనః, బ్రహ్మాణం సముపాగ చ్ఛదాత్మనః శుద్ధికారణాత్, శుద్ధిం శక్రస్యరాజేంద్రస్యప్రహ్మా మేయాంతరాత్మనా, విభజ్య బ్రహ్మహత్యాంతు చతుర్ధాపి చతు

స్మృతాః, ప్రోక్తాశ్చ ప్రాజకాస్థాల చతుస్స్థానేషు వై తదా. వహ్నేః ప్రథమజిహ్వాసు నదీనాం ప్రథమోదకే. గిరిశృఙ్గాదిభూమౌ చ నారీరజసి పార్థివ. తతో రజస్వలా నారీ ప్రోక్తా సర్వ్యాచ ప్రయత్నతః, బ్రహ్మణా శాసనాత్పృథ్వ్యాం చాతుర్వర్ణ్యేన సర్వదా. ప్రథమేఽహని చాణ్డాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతకీ, తృతీయే రజకీ ప్రోక్తా చతుర్థేఽహని శుద్ధ్యతి. అజ్ఞానాత్ జ్ఞానతో వాపి జాతం సంసర్గపాతకం, తస్మాత్సా శుద్ధయే చైవ కార్యేయమృషిపఞ్చమీ సర్వపాపప్రశమనీ సర్వోపద్రవనాశినీ, బ్రహ్మక్షత్రియవిట్ఛూద్రైః స్త్రీభిః కార్యా విశేషతః. కృష్ణః—అత్రార్థే యత్పురావృత్తం ప్రవక్ష్యామి కథానకం, పురా కృతయుగే రాజా విదర్భాణాం బభూవ హ, సేనజిన్నామ రాజర్షి శ్చాతుర్వర్ణ్యానుపాలకః. తస్య దేశేవసద్విప్రో వేదవేదాంగపారగః, సుమిత్రో నామ రాజేంద్ర సర్వభూతహితే రతః. కృషివృత్త్యా సదాయుక్తః కుటుంబపరిపాలకః, తస్య భార్యా సుసాధ్వీచ పతిశుశ్రూషణే రతా. జయశ్రీరితి విఖ్యాతా బహుభృత్యసుభృత్యకా, అతివిస్తారితా సా చ ప్రావృట్కాలే చ మధ్యమా. క్షేత్రాదిషు రతా సాధ్వీ వ్యాకులీకృతమానసా, ఏకదా సాత్వనః ప్రాప్తమృతుకాలం వ్యలోకయత్. రజస్వలాపి సా రాజన్ గృహకర్మ చకార హ, భాండాదీన్యస్పృశత్ పత్రికా(?) ప్రాప్తపతిభామినీ. కాలేన బహునా సాధ్వీ పంచత్వమగమత్తదా, తస్యా భర్తాపి విప్రోఽసౌ కాలధర్మముపేయివాన్. ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్ స్వకర్మవశగౌ తదా, భార్యా తస్య జయశ్రీస్తు ఋతుసంపర్కదోషతః, శునీయోనిసముత్పన్నా శునీ చాభూత్స్వకేశ్వర. తస్యాస్సంపర్కదోషేణ బలీవర్దో బభూవసః, ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్ స్వకర్మవశగౌ తదా, ఋతుసంపర్క—

దోషేణ తిర్యగ్యోని ముపాగతా. స్వధర్మాచరణాజ్ఞానాన్నృభో
జాతిస్మరా తథా, సుతస్యైవ గృహే రాజన్ స్మరంతీ పూర్వ
పాతకమ్. సుమిత్రస్య చ పుత్రోఽభూద్గుణశ్రుతిపరాయణః, సు
మతిర్నామ ధర్మజ్ఞో దేవతాతిథిపూజకః అథ తస్యా మహాసంప్రా
ప్తే పితుస్తు సుమతిస్తదా, భార్యాంచంద్రమతీం ప్రాహ [illegible]
శ్రద్ధయాన్వితః. అద్య సాంవత్సరదినం పితుర్మే [illegible]
భోజనీయాద్విజా భీరుపాకశుద్ధిర్విధీయతామ్ తథా కృతా పాక
శుద్ధిస్సుమతేశ్శాసనాద్గృహే, ముక్తం పాయసభాండే [illegible]
సర్పేణ గరళం తతః దృష్ట్వా బ్రహ్మవధాద్భీతా శునీ భాండ[illegible]
ని సాఽస్పృశత్, ద్విజభార్యా చ తాం దృష్ట్వా [illegible]ల్ముకేన
జఘానహా. భాండాదీనిచ ప్రక్షాళ్య త్యక్త్వాపాకంసుమ[illegible]
పునః పాకం చ కృత్వాతు శ్రాద్ధంకృత్వావిధానతః, తతో భుక్తే
షు విప్రేషు నోచ్ఛిష్టం చ దదౌ బహిః. భూమా[illegible]ష్టంతేనహా
శున్యా ఉపవాస స్తతోఽభవత్. తతో రాత్ర్యాం ప్రపన్నా
యాం సా శునీక్షుధితా భృశం, బలీవర్దముపాగత్య భర్తారమి
దమబ్రవీత్. బుభుక్షితా గృహే భర్తుర్న దత్తంభోజనాదికం,
గ్రాసాదికం చన ప్రాప్తం క్షుధా మాం బాధతేభృశం హి అస్మి
స్మిన్ దివసే పుత్రో మమ లేహ్యం దదాత్యసౌ, అద్య మహ్యం
కిమప్యేష ఉచ్ఛిష్టమపి నో దదౌ. పాయసాంతే ప[illegible]
గరళం సర్పసంభవం, మయా విచింత్య మనసా మరిష్యంతి ద్వి
జోత్తమాః. సంస్పృష్టం పాయసం గత్వా తత్రాహం తాడితా
భృశం, దుఃఖితం తేన మే గాత్రం కటిర్భగ్నా కరోమి కిం తతః
ప్రాహ స చానడ్వాన్ భద్రే తేపాపజంఫలం, కింకరోమిహ్యశక్తో
ఽహం భారవాహోఽద్యసంస్థితః. అద్యాహమాత్మజక్షేత్రే వా

హితః సకలం దినం, మారితశ్చాత్మజేనాహం ముఖం బద్ధ్వా బుభుక్షితః, పృథా శ్రాద్ధం కృతం తేన జాతాద్యమును కష్టతా. కృష్ణఉవాచ. తయోస్సంవదతో రేవం మాతాపిత్రోశ్చభారత, శ్రుత్వా పుత్ర స్తదా వాక్యం యదుక్తంచ తదోభయోః తతో రజన్యాంతకాలం సదౌతస్యైవపూజనం, పితరౌ తౌ విదిత్వా తు పత్రైనాశా సుమతి స్తదా. తదాసౌ దుఃఖితఃపుత్రో జ్ఞాత్వా౽వస్థాం తయో స్తదా, మాతాపిత్రోస్తు రాజేంద్ర దుఃఖితః ప్రస్థితో వనమ్ జ్ఞాతుమిచ్ఛామి కష్టంవై మాతాపిత్రోశ్చ భారత, తత్ర గత్వా జ్ఞానవృద్ధానృషీన్సప్త వనాశ్రితాన్, ప్రణిపత్య బ్రవీద్వాక్యం హితం చైవ తదా తయోః. సుమతిః—కథయధ్వం విప్రవర్యాః ప్రశ్నమేకం సమాహితాః, కేన కర్మవిపాకేన పితరౌమే తపోధనాః. ఇమామవస్థాం సంప్రాప్తౌ ముచ్యేతే పాతకాత్కథం. శ్రీకృష్ణః—తదాకర్ణ్య వచస్తస్య సుమతేర్దుఃఖితస్య చ, ఋషిస్సర్వతపోనామ సర్వజ్ఞఃకరుణాన్వితః, సుమతింప్రత్యువాచేదం తత్పిత్రోర్దుష్కృతం తదా. ఋషిరువాచ—తవమాత్రా పురావిప్రస్వగృహం బాలభావతః, ఋతుం ప్రాప్తం విదిత్వాతు సంపన్నమనశోద్భవజ. తేన కర్మవిపాకేన శునీయోనిముపాగతా, పితాపి స్పర్శదోషేణ బలీవర్దో బభూవ హా. ఏతయోర్ముక్తికామార్థం కురు త్వంఋషిపంచమీం, భార్యయా సహ విప్రేంద్ర ఋషీన్ సంపూజ్య యత్నతః. ఆచరస్వ వ్రతం తత్ర సప్తవర్షం ద్విజోత్తమ, అంతే చోద్యాపనం కుర్యాద్విత్తశాఠ్యవివర్జితః, శాకాహారస్తు స్తవోర్య నీవారైర్వైకాన్తికం తథా, ఫలంమూలం కృష్ణభూమిజాతం యత్తు న భక్షయేత్, ప్రాప్యభాద్రపదేమాసి శుక్లపక్షస్య పంచమీమ్. తస్యాంమధ్యాహ్నసమయే నద్యాదౌ

విమలేజలే, కృత్వాపామార్గసమిధాదంతధావనపూర్వకం, ఆయు ర్బలం యశోవర్చః ప్రజాఃపశువసూనిచ, బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాం చ త్వంనో దేహి వనస్పతే. సంప్రార్థ్యానేనమంత్రేణ [illegible] దంతధావనం, ముఖదుర్గంధనాశాయ దంతానాం చ [illegible]. ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దంతధావనం, అనేన దంతాన్ సంశోధ్య స్నాయాన్మృత్స్నాసపూర్వకం. [illegible] మలకకల్కేన కేశాన్ సంశోధ్య యత్నతః. పరిధాయ సవే శుద్ధే వాససీ యుక్తమానసః, విధాయ నిత్యకర్మాణి గత్వా ద్వారవతీన్ఋషీన్. స్నాపయేద్విధివద్భక్త్యా [illegible] రసైః శుభ్రైః, చందనాగరుకర్పూరైః విలిప్య సుగంధిభిః. పూజయేద్వివిధైః పుష్పైః గంధధూపాదికైస్తతః, సమా చ్ఛాద్య శుభైర్వస్త్రైస్సోపవీతై ర్యథావిధి. తతః స్నేవేద్య సంపన్నైరర్ఘ్యం దద్యాచ్ఛుభైః ఫలైః, పూజయిత్వా [illegible] దివ్యానగంధత్యాసమన్వితాన్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వా మిత్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్ని ర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ [illegible] ధతీ. మంత్రేణానేన సప్తర్షీన్ పూజయేత్సుసమాహితః, ప్రతేన త్వృషిపంచమ్యాః కృతేనైవ ద్విజోత్తమ, [illegible] దోషః క్షయం యాతి న సంశయః. శ్రీకృష్ణఉవాచ— ఇతి శ్రుత్వా సుమతి ర్వాక్యం పరమం త్వృషిభాషితం, గృహే పతిర్ర్వతంచక్రే సభార్యః శ్రద్ధయాన్వితః. వ్రతంతు [illegible] స్సర్వపాపప్రణాశనం, కృత్వా సర్వం యథోక్తం చ మాతాపి త్రోః ఫలందదౌ. వ్రతపుణ్యప్రభావేనమాతాతస్యశ్వయోనితః, ముక్తా నృపతిశార్దూల విమానవరమాస్థితా. దివ్యాంబరధరా భూత్వా గతా స్వర్గం చ భారత, పితాపి స మృతోఽగచ్ఛత్

సుమతిః పశుయోనితః. స్వర్గం ప్రాప్తో మహారాజ వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, దివ్యాంబరధరో భూత్వా గతస్స్వర్గం స భారత, కాయికం వాచికం వాపి మానసం యచ్చ దుష్కృతం, తత్సర్వం విలయం యాతి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః తస్య యజ్జాయతే పుణ్యం తచ్ఛృణుష్వ నృపోత్తమ, సర్వవ్రతేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం. సర్వదానేషు క్షేత్రేషు తత్ఫలం వ్రతమాచరేత్, కురుతే యా వ్రతం నారీ సా భవేత్సుఖభాగినీ. రూపలావణ్య సంయుక్తా పుత్రపౌత్రసంయుతా, ఇహ లోకే సుఖం యా యాంత్యంతే చ పరాంగతిమ్. ఏతత్తే కథితం రాజన్ వ్రతానా ముత్తమం వ్రతం, సర్వసంపత్ప్రదం చైవ నారీణాం పాప నాశనమ్. ధనం సుతాంశ్చ స్వర్గం చ పుత్రానపి యుధిష్ఠిర, పతతాం ప్రాణినాం చాపి దుఃఖ్యత్వప్రణాశనమ్.

అథోద్యాపనమ్.

యుధిష్ఠిరః—ఋషిపంచమ్యుద్యాపనం ప్రోక్తం వ్రతం పూర్ణ ఫలప్రదం, సుమతిః కేనవిధినాచకార వదతత్త్వతః శ్రీకృష్ణః— పూర్వస్మిన్ దినే దంతధావనపూర్వకం ఏకభుక్తం సమాహితః, ప్రాతరుత్థాయ సుస్నాత్వా గురుం గురుగృహం వ్రజేత్, ప్రార్థయేత్తం మహా చార్యం భవేదుద్యాపనకర్మణి, పూర్వోక్తేనైవ విధినా స్నాత్వా భక్త్యా స్నపయిత్వా శుచౌ దేశే సమాలిప్య సర్వతో భద్ర మండలే. అవ్రణం సజలం కుంభం తామ్రం మృణ్మయమేవ చ, సంస్థాప్య వస్త్రసంవీతం కంఠదేశే సుశోభనమ్. పంచరత్న సమా యుక్తం ఫలగంధాక్షతైర్యుతం, సహిరణ్యం సమాసాద్య తామ్రేణ పటలేన వా. వంశమృణ్మయపాత్రేణ యవపూర్ణేన చైవ

హి, ఆచ్ఛాదయేత్తచ్చేలేన లిఖేదష్టదళంతతః. సౌవర్ణీః ప్రతిమాః
కార్యా ఋషీణాం భావితాత్మనాం, పలేన వా తదర్ధేన తదర్ధా
ర్ధేన వా పునః, శక్త్యా వా కారయేత్తత్ర విత్తశాఠ్యవివర్జితః.
శ్రీకృష్ణః—వితానం పంచవర్ణం చ ఫలపుష్పసమన్వితం, [illegible]
యాదుపరి శ్రీమత్సంభారాన్ సంవిధాయ చ. మధ్యాహ్నే [illegible] పూజ
యేద్భక్త్యా ఋషీన్ శ్రద్ధాసమన్వితః, కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో
విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః. జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ [illegible]
రుంధతీ, గృహ్ణాన్త్వర్ఘ్యం మయా దత్తం తుష్టాః సన్తు నమో
సదా ఏవం పూజాం వినిర్వృత్య ఋషీన్ ధ్యాత్వా [illegible]
అనేన విధినా సప్తవర్షాణి వ్రతమాచరేత్. ఆదౌ మధ్యే [illegible]
చాన్తే కుర్యాదుద్యాపనం బుధః, ఆచార్యాన్ వరయేత్సప్త [illegible]
వేదాఙ్గపారగాన్. ప్రతిమాః సప్త కుర్వీత సువర్ణేన స్వశక్తితః,
జటిలాస్సాక్షసూత్రాశ్చ కమండలుసమన్వితాః. సంస్థాప్య [illegible]
శేష్వేతాన్ మృణ్మయేష్వవ్రణేషు చ, స్నాపయే[illegible]
చామృతరసాదిభిః పూర్వోక్తవిధినా పూజాం [illegible]
సమాహితః, రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్పురాణశ్రవణాదిభిః.
కృతనిత్యక్రియః ప్రాతర్జుహుయాత్తిలసర్పిషా, [illegible]
పౌరాణ అధికారానుసారతః. సహస్రోమాః [illegible] నామ
మంత్రైస్తు వా పృథక్, అష్టోత్తరసహస్రం వా శతమష్టోత్తరం
తు వా. పునః పూజాం తతఃకృత్వా గురుం సంపూజయే[illegible]
స్వర్ణాంగుళీయవాసోభిః కుండలామృతభోజనైః సప్తగావశ్చ
దాతవ్యా వస్త్రాలంకారపూజితాః, దద్యాద్దేనుం సవత్సాం చ
గురవే గాం పయస్వినీమ్. పూజయేదృత్విజః సప్త [illegible]ణాదిభిః,
కలశానుపవీతాంశ్చ దద్యాత్తేభ్యః సుభక్తితః.

ఆచార్యం చ సపత్నీకం ప్రణిపత్య సమాపయేత్, భోజయే ద్బ్రాహ్మణాన్ భక్త్యా దీనానాథాన్ ప్రతర్ప్య చ. సోపస్కరాస్తాః ప్రతిమా ఆచార్యేభ్యో నివేదయేత్, లబ్ధ్వా చాజ్ఞాం తు భుంజీత చేష్టైర్బంధుజనైః సహ. ఉద్యాపనవిధిః ప్రోక్త స్సర్వవ్రతోద్యాపనార్థినాం, అనేన విధినా సమ్యగ్వ్రతమేతత్స మాచరేత్. సర్వవ్రతేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం, సర్వదానేషు పత్రీషు తదేతద్వ్రతచారిణామ్ ఏవం యఃకురు తే భూయః ఉద్యాపనవిధిం వరం, (సర్వపాపవినిర్ముక్తః స్వర్గే లోకే మహీయతే. ఇహ లోకే చిరం కాలం భర్త్రా సహ శుచిస్మితా. పుత్రపౌత్రైః పరివృతా భుక్త్వా భోగాన్మనోహరాన్, నిష్పాపా సుభగా నిత్యం వీక్షతే చాక్షయాం గతిమ్.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఋషిపంచమీ
వ్రతకథా సంపూర్ణా.

ఒక్కనాఁడు యుధిష్ఠిరుఁడు శ్రీకృష్ణుం జూచి, "దేవదేవా! నీవలనఁ బెక్కువ్రతంబుల వింటిని. పాపంబులం బోఁగొట్టునట్టి యొక్క వ్రతంబు నానతి" మ్మని యడుగఁగా శ్రీకృష్ణుఁడు ధర్మరాజుతో నిట్లనియె ధర్మనందనా! ఋషిపంచమి యనం బరఁగు నొక్కవ్రతంబు గలదు. అది సకలపాపక్షయకరంబు దీనింగూర్చి సీటొక్కయితిహాసంబు సెప్పెద నాలింపుము. విదర్భ దేశంబున సుదంసుఁడనెడు బ్రాహ్మణోత్తముఁడు గలఁడు అతనికి

సుశీల యను భార్య యుండెను. వారి కొక్క కూఁతురు [illegible]
కును బుట్టిరి. ఆకొమరుఁడు సర్వశాస్త్రములం [illegible]
తను యోగ్యుఁడగు వరునికిచ్చి పెండ్లిఁజేసిరి. [illegible]
తుక స్వజన్మాంతరపాపంబుచే వివాహము [illegible]
వైధవ్యమునొందెను. అదిమొదలు తల్లిదండ్రులను [illegible]
చేయుచు పుట్టినింటనే యుండెను. దానితండ్రి [illegible]
వైధవ్యదుఃఖము చూడలేక, సంసారభారము పుత్రు[illegible]
తాను దనభార్యయుఁ బుత్రికం దోడ్కొని [illegible]
నొకగ్రామంబు సేరి, యచ్చట శిష్యులకు వేదంబులఁ జెప్పుచు [illegible]
డెను. అట్లుండఁగా, నొక్కనాఁడా కూఁతురు [illegible].
నడురాత్రి కామె దేహము పురుగులుపడి [illegible]. [illegible]
ట్లు వివస్త్రయై పురుగులుపడియున్న [illegible]
సంగతి యాబిడ్డతల్లికిఁ దెలిపిరి. ఆతల్లియును వచ్చి [illegible]
కూఁతుం జూచి, పలుదెఱఁగుల విలపించి, [illegible],
మిక్కిలి మూర్ఛనొంది, మరల క్షణకాలములో [illegible]
కొని యాకూఁతు నెత్తి దాని నిరుకేలం బట్టి [illegible],
కేగి, "నాథా! దీని కిట్టియవస్థ యేల సంభవించెను? [illegible]
తకపాపమేమి?" అని యడుగఁగా, నాబ్రాహ్మణుఁ [illegible]
డియె. "ఓసీ! ఇది దీని కేడుజన్మముల ముందటిజన్మంబున రజ
స్వలయైయుండియు నింటికిఁ దొలఁగక, యింటఁ గుండలు [illegible]
లగు వానిని దాఁకెను. ఆదోషంబున నిట్లయ్యెను. [illegible]
ద్రుఁడు వృత్రాసురునిఁ జంపినవెంటనే, బ్రహ్మహత్యాదోషంబు
సంభవింపఁగా, బ్రహ్మకడ కేగి, నా కీదోషంబు తొలఁగుట
యెట్లని యడుగఁగా, నాబ్రహ్మదేవుం డాతని బ్రహ్మహత్యాపాత

కంబును నాలుగుగా విభజించి, యొక్కొక్క భాగము నగ్నిహో
త్రుని ప్రథమజ్వాలలందును, ఏటి నీటి నురుగులందును, పర్వత
వృక్షాదు లుండుప్రదేశమునను, స్త్రీలరజంబునందును నుంచెను.
కావున స్త్రీలు ఋతువు గనఁబడిన మొదటిదినము చండాలియు,
రెండవదినంబున బ్రహ్మఘాతినియు, మూఁడవదినంబునఁ జాకిత
యుగనుండి నాలవదినంబున శుద్ధినొందును గావున, జ్ఞానంబునఁ
గాని, యజ్ఞానంబునఁగాని రజస్వలస్త్రీ గృహంబునఁబాత్రాదులు
దాఁకి యశుద్ధి చేయుదురు గావున నట్టి పాపంబు వోఁగొట్టుటకై
ఋషిపంచమీవ్రతంబు చేయనగును. ఈ మనకూఁతురు తొల్లి
చెలికత్తెలు ఋషిపంచమీవ్రతంబు చేయుచుండఁగా నావ్రతంబు
నవమానించెను. అయినను, ఆవ్రతంబుచేయువారినిఁజూచిన
ప్రభావంబువలన దీనికి బ్రాహ్మణజన్మంబుగలిగెను. వ్రతంబునవమా
నించుటచేఁ బురుగుల రాశి పుట్టెను. ఇదియే దీని దుర్గతికిఁ గార
ణము" అనిచెప్పఁగా, సుశీల "అట్టి యాశ్చర్యకరమైన యా
వ్రతంబుఁ దెలియఁజెప్పు" మనె నని శ్రీకృష్ణుండు చెప్పఁగా విని
యుధిష్ఠిరుండు "ఓకృష్ణా! యట్టిఋషిపంచమీవ్రతప్రభావంబు
నాకెఱిఁగింపుఁ" డని యడిగిన నాకృష్ణపరమాత్మ యిట్లనియె. ఓ
కౌరవనాథా, యొక్కయితిహాసము నెఱిఁగించెద నాలింపుము.
తొల్లి కృతయుగంబున విదర్భదేశమున సేనజిత్తనురాజుండెను.
ఆతనిదేశమున వేదవేదాంగపారగుండగుసుమిత్రుఁడను బ్రాహ్మ
ణుఁ డొకఁడుండెను. ఆతనికి జయశ్రీ యనెడిభార్య పరమపతి
వ్రత భర్తృశుశ్రూష లొనరించుచుండెను. ఆసుమిత్రుఁడు వ్యవ
సాయముచే జీవించువాఁడు గనుక, నాతనిభార్యయు వరిపొల
ములు గాపాడుటయందు శ్రద్ధగలిగియుండును. ఇట్లుండఁగా

నా జయశ్రీ ఋతుకాలంబు వచ్చినదికూడఁ జెప్పక తన గృహ కృత్యంబులయం దుండి నా మైలను లక్ష్యపెట్టకుండెను. తర్వాతఁ గొంతకాలమున కామె మృతిపొందెను. ఆపిమ్మట నేనును మఱికొంతకాలమునకు మృతినొందితిని. తరువాత నాదుర్గతిచే లీపురిలో జన్మాంతర పాపకర్మముచే జయశ్రీ యాఁడుకుక్కగను, దానిసంపర్కదోషముచే నా సుమిత్రుఁ డెద్దుగను జన్మించితిమి. వారిట్లు తిర్యగ్యోనియందె జన్మించియుఁ బూర్వజన్మస్మృతిగలిగినవారై, తనకుమారునియింట నేయుండిరి. సుమిత్రుని కొడుకగుసుమతి గురుశుశ్రూష చేయుచుండువాఁడు. కొన్నాళ్ళకుఁ దన తండ్రికి శ్రాద్ధదినము రాఁగానే భార్యను బిలిచి, 'ఓసీ యీనాఁటిదినము నాతండ్రిగారితిథిదినము గనుక, నీవు శ్రద్ధాభక్తులతోఁ గూడి పాకంబుచేయుమని చెప్పఁగా, నాబిడ యట్లే యనేకవిధంబులైనభక్ష్యభోజ్యాదిద్రవ్యములను సిద్ధముచేసి, యేదో యింటియొకపనిమీఁద నావలికిఁ బోఁగా నొకసర్ప మాయన్నపాత్రమునందు విషంబుఁ గ్రక్కెను. అది శునీరూపంబు దాల్చిన యీ సుమతితల్లి చూచి, 'యీయన్నమును, శ్రాద్ధభోక్తలు దినినచో వారు మృతినొందుదు' రని తలంచి యాయన్నపుఁ బాత్రను దాఁకెను. అంతట నాసుమతిభార్య వచ్చి వంటయింటిలోనుఁ గుక్కదాఁకినందులకై, దానిని బడియతోఁ జక్కఁగా మోఁది, వేఱుపాకంబుచేసి శ్రాద్ధంబుచేసి యాకుక్క వంటను దాఁకినదన్న కోపముచే, దానికి నెంగిలి కూడును వేయక యుండినది. అప్పుడాశునీరూపముఁ దాల్చిన యాసుమతితల్లి వృషభరూపము దాల్చిన తనభర్తకడకేగి, "నేఁడు నాకుఁ గుమారుఁడు కబళమెఁడన్న మైనను బెట్టలేదు. నా కాఁకలిబాధ హెచ్చుగా నున్నది.

క్షీరాన్నభాండమునందు పాము విషముఁ గ్రక్కఁగా, నేను జూచి దానిని ముట్టితిని. అప్పుడు సుమతిభార్య నన్నుఁ జూచ మోఁది నాకు సన్నముఁబెట్టవయ్యె. నే నేమి చేయుదు"నని పరితపింపఁగా, వృషభరూపంబుదాల్చిన యాసుమిత్రుఁడు శునీరూపగ్రాహితసభార్యను జూచి, "ఓసీ నా యవస్థల నే నేమి చెప్పుదును. నేఁడు నాకు శ్రాద్ధదివసంబై యుండియు, నా పుత్త్రుఁడు నన్ను మూఁతిగట్టి నాచే దున్నించి, నన్నుఁ గొట్టి నానాహింసలంబెట్టెను. వాఁడు నామూఁతి బిగియఁగట్టుటచే నేను బిడికెఁడన్నమైనను దిననైతిని. నాయవస్థ యేమిచెప్పుదును" అని పలికెను. అప్పుడు కుమారుఁడు వీరిసంవాదమును విని యుసియమున లేచి, వారికి గ్రాసంబువెట్టి, వారిపాపంబు బోలఁగింపఁగోరి, పుణ్యతపోవనంబుల కేగి, యచ్చటి మునీంద్రులకు సాష్టాంగముగాఁ బ్రణమిల్లి, తనతల్లిదండ్రుల కట్టిదుర్దశ యేల ప్రాప్తించె నని యడుగఁగా, నాతపోధనులగు మునీంద్రులాతనికి వారి తల్లిదండ్రులకుఁ గలిగినజన్మాంతర పాపకృత్యంబు నెఱిఁగించి, యది పోవుటకుఁ దగినయుపాయంబు ఋషిపంచమీ వ్రతాచరణమే. దాని నాచరించి, తత్ఫలంబు వారికిచ్చిన యెడలఁ బాపవిముక్తు లగుదురని చెప్పెను. అంతట నాతఁడు వారివలన ఋషిపంచమీవ్రతవిధానంబును నెఱిఁగి, యావ్రతంబును నాచరించి యాఫలంబును దనతల్లిదండ్రులకు ధారపోయఁగా, వారు పాపవిముక్తులై మోక్షమునొందిరి. అని కృష్ణుఁడు ధర్మరాజుతోఁ జెప్పఁగా, నంతట ధర్మరాజు కృష్ణునిఁజూచి, యావ్రతమున కుద్యాపనవిధానంబు నెఱింగింపుఁడని యడిగిన నతఁ డిట్లనియె. మొదటిదినమున నొంటిపూఁట భుజించి, మఱునాఁడు వేకువలేచి స్నానాదిక్రియలు

నిర్వర్తించి, యాచార్యుని (పురోహితుని) యింటికిఁ జని, తానొనర్పఁబోవు వ్రతోద్యాపనంబున కాచార్యునిగా వరించి, పూర్వోక్తవిధానంబున స్నాన మాచరించి పరిశుద్ధప్రదేశంబున నలికి ముగ్గులువెట్టి సర్వతోభద్రమండలం బేర్పఱచి, యందు స్వర్ణరజతతామ్రమృణ్మయపాత్రములలో నేదైన నియమించు కొని, వానినిండుగనీళ్లుపోసి, వానిమెడలకు వస్త్రయుగములు చుట్టి, పంచగంధాక్షతలచే నర్చించి, మధ్యాహ్నమున సకల పూజా ద్రవ్యములతో సప్తర్షులను షోడశోపచారములచే నర్చించి, యేడుసంవత్సరము లాతీరున నాచరించుచు మొదటఁగాని, నడుమఁగాని, కడపటఁగాని యుద్యాపనంబు జేయవలయును. అయ్యుద్యాపనమునకై యేడ్వురు ఋత్విక్కులను వరించి, బంగారుప్రతిమలను శక్తికొలఁదిఁజేయించి, యేడుకలశంబులందు నునిచి, వానియందు సప్తఋషుల నావాహనంబు చేసి, పూర్వోక్త కల్పప్రకారంబునఁ బూజించి, యారాత్రి పురాణపఠనంబుచే జాగరణంబు గావించి, మఱునాఁడు తెల్లవాఱ స్నానసంధ్యా వందనాదికృత్యములు నెఱవేర్చి, వారివారి యధికారము ననుసరించి వేదోక్తమంత్రములచేఁగాని పురాణోక్తశ్లోకంబు లచేఁగాని తిలాజ్యహోమంబు నష్టోత్తరసహస్ర సంఖ్యచే నైనను, నూటయెనిమిదిమాఱు లైనను హోమంబు గావించి తర్వాతఁ బునఃపూజఁగావించి, యాకలశవస్త్రప్రతిమాదులను ఋత్విక్కులకొసఁగి, యాచార్యుని స్వర్ణాంగుళీయకదానాదు లచే సంతుష్టునింగావించి, యేడుగోదానంబులుగావించి, తర్వాత నాచార్యుని, ఋత్విక్కులను షడ్రసోపేతంబులైన భక్ష్య భోజ్యాదులచే సంతృప్తులంగావించి, వారికి దక్షిణతాంబూ లాదులనిచ్చి యావల విప్రోత్తములకు భోజనంబులును శ్రద్ధ

కుంటి మొదలగు ననాథులకు నన్న ప్రదానంబుగావించి తర్వాతం దాను తనబంధుజనులతోడ భుజింపవలయును. ఓయుధిష్ఠిరా! యీ వ్రతంబు నీప్రకారంబుగాఁ గావించువారలకు సర్వతీర్థస్నానఫలములును, సర్వవ్రతాచరణఫలములును, సర్వదానఫలములును గలుగును. కావున ఈ వ్రతంబు భక్తిశ్రద్ధలతో నాచరించు వనిత యిహలోకంబున సర్వపాపవిముక్తురాలై, సమస్తసుఖంబు లనుభవించి, యంతంబున శాశ్వతస్వర్గసుఖంబు ననుభవించు నని కృష్ణుండు చెప్పఁగా విని, యుధిష్ఠిరుఁడు సంతుష్టాంతరంగుం డయ్యెను.

శ్రీ ర స్తు

వ్రతరత్నాకరము

మథనద్వాదశీ వ్రతము.

శుభేశోభనే ముహూర్తే—ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ మథనద్వాదశ్యాం తులసీ దేవతాం పూజనం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. కలశపూజాం అనంతరం గణాధిపతి పూజాం తులసీదేవతా ప్రాణ ప్రతిష్ఠాపనం చ కృత్వా తతః తులసీదేవతాం పూజయేత్.

తులస్యమృతజన్మాసి సదా త్వం కేశవప్రియే,
కేశవార్చనయోగ్యే మే వరదా భవ సర్వదా.

తులసీదేవీం ధ్యాయామి.

కృష్ణానందాశ్రుసంభూతే వరదే తులసి స్వయం,
త్వామహ్యావాహయామ్యద్య కమలాపతివల్లభే.

శ్రీతులసీదేవీమావాహయామి.

అనేకహారసంయుక్తం సువర్ణ మణిసంయుతం,
రత్నసింహాసనం దివ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్.

శ్రీతులసీదేవ్యై రత్నసింహాసనం సమర్పయామి.

క్షీరోదధిసముత్పన్నే దేవాసురసుపూజితే,
విష్ణుప్రియే మయా దత్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే.

శ్రీతులసీదేవ్యై అర్ఘ్యం సమర్పయామి.

పద్మనాభప్రియే దేవి పాద్యమేతన్మయార్పితం,
సంగృహాణ శుభే శ్యామే వరదే లోకపావని.

శ్రీతు......పాద్యమ్.

ఏలాలవఙ్గకర్పూరచన్దనాద్యైః సువాసితం,
పానీయం తు మయానీతం గృహ్యతామాచమనీయకమ్.

శ్రీతు......ఆచమనీయమ్.

క్షీరాజ్యేక్షురసైః ప్రశస్తైర్దధ్నా చ మధునా తథా,
పఞ్చామృతైః స్నాపయిష్యే తులస్యై తే నమోనమః.

*శ్రీతు......పఞ్చామృతస్నానమ్.

సుశీతలం సుప్రసన్నం సర్వౌషధిసమన్వితం,
మయాఽఽహృతం జలం దేవి స్నానం కురు హరిప్రియే.

ఆపోహిష్ఠామయోభువః;......చనః.

శ్రీతులసీ......శుద్ధోదకస్నానమ్.

పీతవస్త్రయుగం దేవి సర్వాభీష్టప్రదాయిని,
సర్వలక్షణసమ్పన్నే శుభే తే ప్రదదామ్యహమ్.

శ్రీతులసీదేవ్యై వస్త్రయుగ్మమ్.

కణ్ఠసూత్రం కాఞ్చనం దివ్యం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా,
అహం దాస్యామి దేవేశి విష్ణుపత్ని నమోఽస్తు తే.

శ్రీతు......వై కణ్ఠసూత్రాభరణమ్.

---

* పంచామృతమంత్రము ప్రతరత్నాకరము మొదటిభాగము వినాయకవ్రతమునందుఁ జూడవలెను.

స్వచ్ఛం నిర్మలమత్యర్థం పురతస్తే కృతం శుభం,
కంఠసూత్రం గృహాణ త్వం దదామ్యాభరణాని చ.

శ్రీతు...వ్యై ఆభరణాని.

చన్దనాగరుకర్పూరమృగనాభిసమన్వితం,
గన్ధం గృహాణ దేవేశి దేవదేవాంగభూషణే.

శ్రీతు...వ్యై గంధమ్.

శాలీయాంశ్చన్ద్రవర్ణాంశ్చ హారిద్రామిశ్రితాన్ శుభాన్,
అక్షతాంశ్చార్పయే తుభ్యం గృహాణ శ్రీహరిప్రియే.

శ్రీతు...వ్యై అక్షతాన్.

మయా దత్తమిదం పుష్పం తులసీదళసంయుతం,
మాల్యం గృహాణ దేవేశి వరదే విష్ణువల్లభే.

శ్రీతు...వ్యై పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

పూజయామి అని ప్రతినామముకడను జేర్పవలెను.

తులస్యై నమః గుల్ఫౌ
విష్ణుప్రియాయై నమః పాదౌ
రంభోర్వై నమః ఊరూ
క్షీరాబ్ధితనయాయై నమః కటిం.
సకలసురపూజ్యాయై నమః నాభిం.
ఇందిరాయై నమః ఉదరం.
బృన్దావనవాసిన్యై నమః వక్షః
మహాలక్ష్మ్యై నమః స్తనౌ.
సుభుజాయై నమః భుజౌ.
పద్మహస్తాయై నమః హస్తౌ.
సుముఖాయై నమః ముఖం.
రమాయై నమః లలాటం.
ఇన్దుసోదర్యై నమః శిరః.
తులస్యై నమః సర్వాణ్యంగాని.

తతః శ్రీమహావిష్ణుపూజాం కృత్వా పుష్పైరర్చయేత్.

చందనాగరుకర్పూరఘృతగుగ్గులుసంయుతం,
గృహాణ ధూపం తులసి వన్దేఽహం భక్తవత్సలే.
శ్రీతుల...వైన్యై ధూపమాఘ్రాపయామి.
ఘృతవర్తిషు దీప్తం తే మయాఽర్పితమిదం శుభే,
గృహాణ మంగళం దీపం స్వర్గైశ్వర్యప్రదాయిని.
శ్రీతు...వైన్యై దీపం దర్శయామి.
క్షీరం చ గుడసంయుక్తం సర్పిషా యుతమాదరాత్,
మయా నివేదితం భుఙ్క్ష్వ పఞ్చభక్ష్యసమన్వితమ్.
శ్రీతు...వైన్యై నైవేద్యం సమర్పయామి.
పూగీఫలైశ్చ కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం,
తాంబూలం గృహ్యతాం దేవి వరదా భవ శోభనే.
శ్రీతుల...వైన్యై తాంబూలమ్.
వ్రతపూర్తిం మహాకీర్తిం దివ్యమూర్తిం హరిప్రియే,
ప్రాప్తుకామ ఇదం దేవి సౌవర్ణం పుష్పమర్పయే.
శ్రీతు...వైన్యై సువర్ణపుష్పమ్.
పద్మనాభప్రియే నిత్యం పద్మసమ్భవపూజితే,
పద్మపత్రవిశాలాక్షి వరదా భవ మే సదా.
శ్రీతు...వైన్యై నీరాజనమ్.
సర్వమంగళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధకే,
శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తు తే.
శ్రీతుల...వైన్యై మన్త్రపుష్పం సమర్పయామి.
యానికాని చేతి ప్రదక్షిణమ్.

నమస్కరోమి దేవి త్వాం విష్ణువక్షఃస్థలే స్థితాం,
ప్రణతార్తిహరే నిత్యమభీష్టఫలదా భవ.
శ్రీతు...వ్యై నమస్కారాన్.

యస్య...భక్తిహీనం తులసీదేవి. యత్పూజితం మయా దేవి పరిపూర్ణం తదస్తు తే అనయా కల్పోక్త ప్రకారేణ కృతయా పూజయా తులసీదేవీ సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు. మయా ఆచరితస్య వ్రతస్య ఫలసిద్ధిరస్తు.

ఇతి పూజావిధానమ్.

మథనద్వాదశీ వ్రతకథా.

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ.—నారదాశేషధర్మజ్ఞ లోకానాం హితకారణ, కథయస్వ మహాభాగ వ్రతం సేవర్షిసత్తమ ౧. నారద ఉవాచ. వ్రతానాముత్తమం పుణ్యం సర్వసౌభాగ్యకారణం, సర్వసంపత్ప్రదం శీఘ్రం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్ ౨ ఆషాఢే మాసి సితే పక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః, తులసీం చ మహాలక్ష్మీం పూజయిత్వా సమాహితః. ౩. పంచ వస్త్రాణి వాలుకాళ్ళతో పంచ దీపాన్ ప్రకల్పయేత్, గంధాద్యక్షతనైవేద్యతాంబూలాని సమర్పయేత్. ౪. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ పంచ పంచ ప్రకల్పయేత్, తదాదిమాసపర్యన్తం ప్రత్యహం చ సమాచరేత్ ౫. ఊర్జే మాసి సితే పక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః, ద్వాదశ్యాం తులసీపూజాం కృత్వా నియమపూర్వకమ్ ౬. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాదథశ్శాయీ జితేంద్రియః, తతః ప్రభాతవేళాయాం స్నాత్వా శుచిరలంకృతః. ౭. కుడవేన తు పిష్టేన కారయేత్ పిష్టకత్రయం, ఏకం తులస్యై దత్వా తు బ్రాహ్మణాయైక

మేవచ. ౮ ఉలూఖలేఽనస్యత్సంస్థాప్య చేతుమూలేన ఘట్టయేత్, యావన్తః క్షీరపృషతః స్వశరీరే పతన్తి హి. ౯. తావ న్త్యబ్దసహస్రాణి స్వర్గే లోకే మహీయతే. శ్రీకృష్ణః పూర్వమాచరితం కైస్తు వ్రతమేతత్ఫలైషిభిః. ౧౦. తద్విశాచరణాత్కిం వై ఫలం ప్రాప్తం మహామునే. నారదః పురా కశ్చిన్మహాతేజా బ్రాహ్మణోఽభూన్మహాప్రభో. ౧౧. వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో దేవదత్త ఇతి స్మృతః, సకలావిద్విజశ్రేష్ఠో విచిన్త్యాస్మీత్యపుత్రకః ౧౨. ఆరాధయామి దేవేశం విష్ణుం త్రైలోక్యపావనం, ఇతి సంచిన్త్య మనసా తపశ్చక్రే సుదుర్లభమ్. ౧౩. వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణ ప్రాదుర్భూత్వా తదన్తికే, తపశ్చరన్తం తం దృష్ట్వా జిష్ణుః ప్రాహ మహావిభుః. ౧౪. కిమర్థం కృతమాశ్చర్యం తపో వద మమ ద్విజ, శ్రుత్వా తద్వాక్యమచిరాత్ప్రణమ్య శిరసా హరిమ్. ౧౫ దేవదేవ జగన్నాథ త్రాహి మాం పురుషోత్తమ, అద్య మే సఫలం జన్మ త్వత్పాదాంభోజదర్శనాత్. ౧౬. మనీషితం చ సఫలం భవిష్యతి న సంశయః, అపుత్రకో మహాదుఃఖీ శరణం త్వాం వ్రజామ్యహమ్. ౧౭. పుత్రం దేహి మహాదేవ సర్వలోకవరప్రద. నారాయణ ఉవాచ. ఆయుర్హీనం సుతం వాపి సుతాం వా మృతభర్తృకామ్. ౧౮. తయోరేకం వృణీష్వాథ దదామి తవ సువ్రత, దేవదత్త ఉవాచ. స్వగృహం ప్రాప్య భార్యాయా ఏతాం వార్తాం నివేద్య చ. ౧౯. ఉభయోరేకమిచ్ఛామి హ్యాగమిష్యామి కేశవ, ఇతి ప్రణమ్య శిరసా జగామ స్వగృహం ప్రతి. ౨౦. నివేద్య సమ్యగ్భార్యాయై బహుధాఽఽలోచ్య చిన్తితః, భార్యోవాచ. సుతా హి యాచ్యా భోః స్వామిన్ భర్తృహీనాపి చ త్వ

యా. ౨౧. తథేత్యుక్త్వా స విప్రేన్ద్రః పునస్తీరం ప్రవిశ్య చ, నారాయణ నమస్తేఽస్తు పుత్రికాం దాతుమర్హసి. ౨౨. తథేత్యుక్త్వా మహావిష్ణు రన్తర్ధానం యయౌ తదా, అసృష్ట్వా తం మహావిప్రః పశ్చాత్స్వగృహమాగతః ౨౩. కించిత్కాలే వ్యతీతే తు పుత్రీ జాతాస్య వై శుభా, సర్వలక్షణసమ్పన్నా సర్వరోగవివర్జితా. ౨౪. పితుర్గృహేతు సా కన్యా వర్ధితా చ సురూపిణీ, తతః కాలేతు సమ్ప్రాప్తే వివాహమకరోత్పితా. ౨౫. జన్మాన్తర కృతాత్పాపాత్సా జాతా మృతభర్తృకా, జననీజనకౌ తస్యా స్తతః స్వర్గమవాపతుః ౨౬. తద్గృహే విధవా సాపి సర్వధర్మవివర్జితా, నాస్తి నారాయణేత్యుక్తిం వదన్తీ మృతభర్తృకా. ౨౭. అతిథిం నార్చయత్యేవ కదాపి స్వగృహాగతం, ఏవం కఠినచిత్తా సా స్థితా నిష్ఠురభాషిణీ. ౨౮. శశ్వదుచ్చార్యతే సాధ్వ్యా మన్నామాధవయా తయా, ఇతి తుష్టో హృషీకేశో ద్విజో భూత్వా సమాగతః. ౨౯. తామయాచత విష్ణుశ్చ తద్వచస్సా బ్రవీత్పునః, కాలోఽనన్నాసతిభిక్షా కిమర్థముపమన్యసే. ౩౦. ఇతి బ్రువాణం తం విష్ణుం గత్వా లోపాంశుకం దదౌ, తన్మధ్యే చాఢకం బీజం దృష్ట్వా హరిరవాపయత్. ౩౧. మృతా కాలేన సా కీటో భూత్వా తత్పఙ్కభుక్ స్థితా. తతః కదాచిత్తాం స్మృత్వా దేవీం హరిరువాచ హ. ౩౨. ద్రష్టుం యాస్యామి హే దేవి ఏహి నారాయణాభిధాం, ఇత్యుక్త్వాఽథ గతే విష్ణౌ సహ తేన రమా యయౌ. ౩౩. ఆగత్య కిం సుభద్రం తే హరిరిత్యన్వయుఙ్క్త తాం, కీటఉవాచ. ఏవం తిష్ఠామ్యహం దేవ ప్రసీద జగదీశ్వర. ౩౪. ఇతి ప్రణమ్య శిరసా కీటస్తూష్ణీం స్థిత స్తదా, దేవ్యువాచ. కిమర్థ మేషా

కీటోఽభూ ద్దేవదేవ వదస్వ మే. ౩౫. ఇతి పృష్టస్తయా విష్ణు స్తస్యావృత్తాంతమవోచత, తచ్ఛ్రుత్వా కమలా దేవీ తన్మోక్షం చాప్యపృచ్ఛత. ౩౬. శ్రీభగవానువాచ ఊర్జే మాసి సితే పక్షే ద్వాదశ్యామస్తి యద్వ్రతం, తద్వ్రతస్య ఫలం కించిద్దాతుమర్హసి శోభనే. ౩౭. ఇత్యుద్దిష్టఫలేనైన ముచ్యతే పాప బంధనాత్, తథేతి శ్రీప్రదా తస్యై కీటోఽపి స్త్రీత్వమాప హి. ౩౮. స్త్ర్యువాచ. అద్య మే సఫలం జన్మ జీవితం చ సుజీవితం, వ్రతాని సఫలాన్యద్య భవత్పాదాబ్జదర్శనాత్. ౩౯. ఇతి స్తుత్వాఽథ సా నారీ శ్రియం ప్రాహ ముదాన్వితా, అహం మేతద్వ్రతం దేవి కరిష్యామి వదస్వ మే. ౪౦. దేవ్యువాచ కార్తికే చ సితే పక్షే చైకాదశ్యాముపోష్య చ. తులసీం పూజయిత్వాఽథ పుష్పవస్త్రైశ్చ చూర్ణకైః. ౪౧. పుష్పవస్త్రైరలంకృత్య ధూపదీపాదిభిః క్రమాత్, రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా పురాణపఠనాదిభిః. ౪౨. తతః ప్రభాతవేళాయాం స్నాత్వా ధృత్వాంబరం శుచిః, తులసీం పూజయిత్వాజ్య కృత్వా వై పిష్టకత్రయమ్. ౪౩. ఏకం తులస్యా ఏకం తు బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, అవశిష్టం తు యచ్చైకం నిధాయాంజలితే పతిః. ౪౪. ప్రోక్ష్యేత్సుమహాత్మైర్నారీ సా హాన్యా శ్రుణ్వాద్యగానాన్వితా, కీర్తనీయా మహావిష్ణోః కథాస్తద్గతచేతసా. ౪౫. షడ్రసోపేతమన్నం చ దద్యాద్దక్షిణయా సహా, స్వయం చాపి హి భుంజీయాదిష్టకామార్థసిద్ధయే. ౪౬. ఏవం ద్వాదశ్యబ్దపర్యన్తమాచరేత్సుసమాహితః, ఆదావన్తేచ మధ్యేచ కుర్యాదుద్యాపనం ముదా. ౪౭. లక్ష్మీవిష్ణ్వోశ్చ

ప్రతిమే కుర్యాచ్ఛక్త్యనుసారతః, గోమయేనానులిప్యాథ స్థ
ణ్డిలం ప్రకల్పయేత్. ౪౮. తన్మధ్యే పంచ కుడవాన్ సంస్థాప్య
శ్వేతతణ్డులాన్, నిక్షిప్య ప్రతిమాయుగ్మం తత్ర నారాయణం
రమామ్. ౪౯. లక్ష్మీనారాయణం దేవం పూజయేత్ [illegible]
కమ్. అఖండితం నవం వస్త్రమేకైకస్య ప్రకల్పయేత్. ౫౦.
గన్ధపుష్పాక్షతైర్ధూపైర్దీపైర్నైవేద్యసంయుతైః, నానావిధో
పచారైశ్చ పూజయిత్వా యథావిధి ౫౧ ప్రదక్షిణా నమస్కారాం
శ్చ పంచ పంచ క్రమేణతు, రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాద్గీతవా
దనాదిభిః ౫౨. తతః ప్రభాతవేళాయాం నద్యాం స్నాత్వా
సమాహితః, గృహమాగత్య మేధావీ పునః పూజాం సమాచ
రేత్. ౫౩. ఏవంకృత్వా విధిజ్ఞాయ ఆచార్యాయ కుటుంబినే,
సుశీలాయ సుశాన్తాయ ప్రతిమాదానమాచరేత్. ౫౪.
సువాసినీద్వయం పంచదశ బ్రాహ్మణసత్తమాన్, సమ్య
క్తుష్టాన్ భోజనాద్యైర్వస్త్రాద్యైశ్చ విశేషతః ౫౫. బ్రాహ్మ
ణాన్భోజయేత్పశ్చాత్స్వయం భుంజీత బంధుభిః, ఏవం శక్త్య
నుసారేణ విత్తశాఠ్యం న కారయేత్. ౫౬. నరో [illegible]
తం యాతు పునఃకిటా భవిష్యతి, ఏవమాచరితం [illegible]
భీష్టప్రదం వ్రతమ్. ౫౭. తేషాం భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవిష్యతి
న సంశయః, ఇత్యుక్త్వాఽథ మహాలక్ష్మీరంతర్ధానం యయౌ
తదా. ౫౮. ఏవం క్రమేణ సా కన్యా కృత్వా వ్రత ముత్త
మం, ఇహ భుక్త్వాధికసుఖ మన్తే స్వర్గం జగామ హ. ౫౯.
యే వ్రతమిదమాఖ్యానం శృణ్వన్తి శ్రద్ధయాన్వితాః, తే సర్వ
పాపనిర్ముక్తా యాస్యన్తి పరమాం గతిమ్ ౬౦
ఇతి భవిష్యోత్తరపురాణే శుభసద్వాదశీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

కథాప్రారంభము.

సూతపౌరాణికుండు శౌనకాదిమహర్షులం జూచి మీ కొక వ్రతంబు చెప్పెద వినుండని యిట్లనెను. తొల్లి యొక ప్పుడు శ్రీకృష్ణుండు సత్యభామతోడ వనవిహారంబు సల్పు టకై బృందావనంబునకు వేంచేసియుండెంగా, ఆట్టి యెడ నారదుండు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుటకై యచ్చటికి వచ్చెను. అప్పుడు కృష్ణుండు నారదమహామునిని నర్ఘ్యపాద్యాది సత్క్రియలచే గౌరవించి; తగిన పీఠమునందుం గూర్చుండంజేసి, "మునీంద్రా! మీరు త్రిలోకసంచారులు. సకలధర్మముల నెఱింగినవారు. లోకంబునకు హితంబుచేయువారలు. కావున మీ రొక వ్రతోత్తమంబు నా కెఱిగింప వేడెదను" అని యడుగంగా, నారదుం డిట్లనియె. ఓ యశోదానందనా, నే నిప్పుడు బ్రహ్మలోకంబునుండి వచ్చుచున్నాను. బ్రహ్మదేవుండు సరస్వతీదేవికి జెప్పిన గొప్ప వ్రతంబు నీ కెఱిగించెద నాల కింపుము. ఈ వ్రతంబు వ్రతంబులలో నుత్తమంబు; ఈ వ్రతం బాచరించువారికి పుత్రపౌత్రాదులును, సకలసంపదలును గలు గును. ఈ వ్రతంబును జేయవలసినవిధానంబు చెప్పెద నాలకిం పుము. ఆశ్వయుజ శుక్లపక్షైకాదశినాఁ డుపవాసంబొనర్చి, తులసికోటయందుంగా నానావర్ణములు ముగ్గులుపెట్టి, గొప్ప దీపములు వెలిగించి, యచ్చట తులసీదేవిని మహావిష్ణుసమేత ముగా నారాధించి, గంధపుష్పాక్షతలతోఁ బూజించి, గొప్పదు విధములైన భక్ష్యఫలాదులను నివేదనచేసి, గొప్పదు తాంబూ లములిచ్చి, నాలుగుప్రదక్షిణములను, అయినుకనమస్కారంబు లను జేయవలయును. ఇట్లు, ఆశ్వయుజశుద్ధఏకాదశి మొదలు

కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశినాఁడు పూజచేయుచుండి, ఆ యేకాదశి నాఁడు ఉపవాసముచేసి, మొదటఁ బూజచేసిన స్త్రీ శాస్త్రోక్త నియమముతో, తులసీదేవీపూజను విష్ణుమూర్తిపూజను గావించి, చాఁపమొదలైనవి పఱచుకొనక నేలమీఁదఁ బరుండి, రాత్రి జాగరణము చేయవలయును. మఱునాఁడు ప్రాతఃకాలమున నుదయంబున లేచి, స్నానమాచరించి, శుభ్రవస్త్రములు ధరించి, యాభరణాలంకృతులై, యొకమానెడు బియ్యపుపిండితో మూఁడు పిష్టకములు (పిండిముద్దలు) చేసి, యొకటి తులసీదేవికి నివేదనచేసి, మఱియొకటి బ్రాహ్మణునికి వాయనమొసఁగి, మఱొకటి రోటిలోనుంచి, పాలుపోసి దంచుచు పాటలఁ బాడవలెను. అట్లు దంచునప్పుడు పాలచుక్కలెన్ని తన దేహమునఁ బడుచున్నవో, యన్ని వేలయేండ్లు స్వర్గలోకంబునఁ బూజింపఁ బడుచున్నాఁడు. అని నారదుండు చెప్పఁగా, శ్రీకృష్ణుండు మునీంద్రా! ఆవ్రతంబు నెవ్వరాచరించిరి? ఆవ్రతంబు చేయుటచే వారికెట్టిఫలంబుగలిగెను? అని కృష్ణుఁ డడుగఁగా నారదుఁ డిట్లనియె. ఓ మహాప్రభూ! పూర్వము దేవదత్తుఁడను పేరుగల యొక బ్రాహ్మణుం డుండెను. అతఁడు బ్రహ్మతేజస్సుగల వాఁడు. వేదవేదాంగములు జదివి వానియర్థములు నెఱింగిన వాఁడు. ఆబ్రాహ్మణుఁడు సంతతిలేమిచే "నేను సంతాపమునొంది యున్నాను. కావున జగన్నాథుండగు విష్ణుమూర్తిని సేవించెదను" అని మనసునఁ దలపోసి, సామాన్యజనులచేఁ జేయ నలవికాని తపంబొనరించెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి యతని తపస్సునకు మెచ్చి, ముసలిబ్రాహ్మణరూపముతో నాదేవదత్తుని ముందఱ నిలిచి, "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! యేల యిట్టియుగ్ర తపంబు సేయుచున్నా"వని యడుగఁగా, ఆబ్రాహ్మణోత్తముఁడు

వెంటనే విష్ణుమూర్తికి వందనముచేసి, "ఓదేవదేవా! ఓజగన్నాథా!! ఓపురుషోత్తమా!!! నన్నుఁగావవే. తమపాదారవిందముల దర్శనముచే నాజన్మము పావనంబయ్యె. ఇఁక నా మనోరథంబు సిద్ధింపఁగలదని నేను నమ్మెద"నని యనేకవిధంబుల విష్ణుమూర్తిం బొగడఁగా, అంత విష్ణుమూర్తి తన్ననేకవిధంబుల స్తుతించుచున్న యాబ్రాహ్మణోత్తమునిం జూచి, "ఓవిప్రోత్తమా! నీకేమివరంబు గావలయును వేఁడు" మనిన నాద్విజశ్రేష్ఠుండు "దేవదేవా! నాకు సంతతిలేదు. 'అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి' యని ధర్మశాస్త్రము ఉద్ఘోషించుచుండుఁ గావున, నాకట్టి హీనగతిలేకుండునట్లు, పుత్త్రుండు గలుగునట్లు వరం"బిమ్మని యడిగెను.

అంతట శ్రీమన్నారాయణుండు బ్రాహ్మణునిం జూచి, "విధి యెవ్వరికిని దప్పింప వీలుగాదు. నీకు ఆయుస్సులేని కొమరుండు గలుగవలయునా? లేక బాల్యముననె వైధవ్యమును జెందు కొమరిత గావలయునా" యని యడిగెను. అందులకాబ్రాహ్మణుండు, "కేశవా! నేను నాయింటకేఁగి, ఈవిషయంబు నాభార్యకుఁ దెలియఁజెప్పి యావల విన్నవించెద" నని చెప్పి, తనయింటికి వెళ్లి యీసంగతి భార్యతోఁ జెప్పఁగా, ఆవిప్రుని యిల్లాలు "నాథా! ఆయుస్సు లేనిపుత్త్రునిఁ గోరుటకంటె విధవయగుకూఁతును గోరుటయే మేలు! మనముందట నెద్దుమొద్దుగానైనఁ బడియుండును గదా!" అని చెప్పఁగా, బ్రాహ్మణుఁడు తన పత్నియొక్క యభిమతంబు గనుఁగొని, మరల దేవదేవుఁడయిన జగన్నాథునికడకేతెంచి విధవయయినను, కూఁతునే యిమ్మని వేఁడెను. విష్ణుమూర్తియు నట్లే యగుఁగాక యని యాబ్రాహ్మణుని కనుగ్రహించి, యంతర్ధానమయ్యెను. ఆబ్రాహ్మణునికిఁ

తర్వాతఁ గొంతకాలమునకుఁ గుమార్తెగలిగెను [illegible] సర్వ శుభలక్షణములతోఁ గూడినదై, [illegible], శుక్ల పక్షచంద్రునిపగిది దినదినప్రవృద్ధురాలై [illegible] యుక్త వయసురాఁగా, నామె [illegible] మనసిజుని రాణియగు రతీదేవింబోలియుండెను. [illegible] నీసఁ దగునాకన్యకు వివాహయోగ్యప్రాయంబు [illegible] బ్రాహ్మణుఁ డామెకు వివాహంబు గావించెను. [illegible] బ్రాహ్మ ణునిపుత్రిక లావణ్యవతియయ్యు, పూర్వజన్మ [illegible] కర్మమువలన విధవ యాయెను. ఆపిల్లయొక్క [illegible]లు మనోదుఃఖముచే శీఘ్రకాలముననే [illegible]. తర్వాత, ఆవిధవయే యాయింటికిఁ బెద్దదై, యన్నిధర్మములను వదలిపెట్టి, తనయింటి కేయతిథి వచ్చి యేమి యాచించినను, "లేదునారాయణ, లేదునారాయణ" అనిచెప్పుచుఁ [illegible], రాలై, వచ్చినవారినందఱను బొమ్మనుచుండెను, [illegible] బిడికెడు బియ్యమైనను బెట్టియుండలేదు. [illegible], విష్ణు మూర్తి నారాయణ నారాయణ యని తననామము నుచ్చరించు చుండుటనందులకై, మనంబున సంతసించి, బ్రాహ్మణ[illegible] నావిధవయింటికి వచ్చి యుపాదానమడుగఁగా, ఆమె యుండిన [illegible] కును జెప్పినట్లె 'లేదు నారాయణ' అని యుత్తరమిచ్చెను. [illegible] కులు విని విష్ణుమూర్తి మరల నావిధవతో 'ఏమమ్మలక్ష్మా! యీలాగు నింటికివచ్చినవారినెల్ల నవమానించెదవు' అనఁగానే ఆవిధవ కోపముచేఁగన్నులెఱ్ఱఁజేసి, తానిల్లలుకుచు [illegible] దనచేతనున్న పేడనీటితోనిండియున్న యలుకుచుట్ట నాబ్రాహ్మ ణునియొడిలో వేసెను. తర్వాత నాబ్రాహ్మణరూపి యగువిష్ణువు వెలుపలికివచ్చి యాఅలుకుచుట్టను విదిలించిచూడఁగా దాని

యందొకకందిగింజ యొక్కటి గాన్పించెను. శ్రీమహావిష్ణువు ఆ కందిగింజను మొలవవేయఁగా, అది మొలకరెత్తి చెట్టుగాఁ బెరిగియుండెను. తర్వాత, ఆవిధవ కొంతకాలమునకు మృతయై చీడపురుగై పుట్టి యాకందిచెట్టునందలియాకులం దినుచుండెను.

తర్వాతఁ గొంతకాలమునకు మహావిష్ణువు ఆవిధవ చీడపురుగై కందిచెట్టునందలియాకులం దినుచుండుటను జ్ఞప్తిదెచ్చుకొన్నవాఁడై, తనదేవేరింజూచి, ప్రియా! నారాయణయను చుండు నాపెదనికుం బోదమని లక్ష్మీసమేతుఁడై వచ్చి యాకందిచెట్టున కీటకరూపమున నున్న యావిధవంజూచి, నేరుముతో నున్నావా? యని యడుగఁగా, జగదీశ్వరా! తమకుఁదెలియని చేమియున్నది? నేనిచ్చట నీరీతినున్నానని చెప్పఁగా, లక్ష్మీదేవి నాథునిఁగాంచి, 'దేవదేవా! యేల యీవనితకుఁ జీడపురుగు జన్మమెత్తవలసివచ్చెను?' అని యడుగఁగా, లక్ష్మీదేవికి విష్ణుమూర్తి పూర్వజన్మవృత్తాంతము వినిపించెను. అట్టయిన నామె కెన్నఁడు జన్మమోక్షముగలుగునని మఱల లక్ష్మి విష్ణుమూర్తి నడుగఁగా, "ఓదేవీ! నీవు కార్తీకశుద్ధ ద్వాదశినాఁడాచరించిన మథన (చిలుకు) ద్వాదశీవ్రతఫలంబిమ్ము. చెఱకుపాల బొట్టుపడుటవలని ఫలముచేతనే దీనికిముక్తిగలుగునని చెప్పెను. వెంటనే లక్ష్మియును నట్లె యామెకు మథనద్వాదశీఫలంబు నొసంగెను. ఆఫలప్రభావముచే నామె కీటకజన్మము విడిచి, స్త్రీజన్మముధరియించెను. వెంటనే యాస్త్రీలక్ష్మీదేవితోడఁ దనముందట నిలుచున్న విష్ణుమూర్తిం గాంచి, వారిరువురకుఁ బ్రదక్షిణనమస్కారములు గావించి, లక్ష్మీదేవింజూచి, "యోజగజ్జననీ, మీపాదదర్శనముచే నానోములెల్ల ఫలించినవి. నాజన్మము పావనంబయ్యెను. ఈవ్రతంబు నాకుపదేశింపుము. నేనాచరించె

దను” అని యడుగఁగా, మహాలక్ష్మి యిట్లనియె. కార్తీకశుక్ల పక్షైకాదశినాఁ డుపవాసముచేసి, తులసికోటముందఱ పంచె వన్నెముగ్గులతో నైదుపద్మములు రంగవల్లులుదీర్చితులసీదేవిని, శ్రీమహావిష్ణువును షోడశోపచారపూజలఁ బూజించి, రాత్రి జాగరణముచేసి, పురాణము మొదలగువానిచేఁ గాలంబు పుచ్చి, మఱునాఁడు వేఁకువ స్నానమాచరించి మడుఁగుబట్టగట్టి, మరలఁదులసీదేవికిని, విష్ణుమూర్తికిని పూజఁగావించి, మూఁడు పిండిముద్దలుచేసి, యొక్కటి తులసికి నివేదనచేసి మఱియొక్కటి బ్రాహ్మణునకు వాయనమిచ్చి, మిగిలినయొక్కటి రోటిలో వేసి పాలుపోసి చెఱకుగడలతోఁ బెక్కెండ్రుముత్తైదువలతోఁ గూడ పాటలుపాడుచు దంచవలెను. అట్లు దంచిన తర్వాత, బ్రాహ్మణులకును సుమంగలులకు దక్షిణతాంబూలములు మొదలగువాని నొసఁగి, షడ్రసోపేతమయినభోజనంబు బెట్టి పిదపఁ దానును భుజింపవలెను. ఇట్లయిదువత్సరములు చేయుచు నోము మొదలుపెట్టునప్పుడుగాని, మధ్యఁగాని కడపటఁగాని యుద్యాపనము గావింపవలెను. వారివారిశక్తికొలఁది లక్ష్మీనారాయణులప్రతిమలనుగావించి, యింటఁ బరిశుద్ధమగు నొకస్థలమునఁ బంచవర్ణపుముగ్గులువెట్టి, అందయిదుమానికల బియ్యముపోసి, యందులక్ష్మీనారాయణప్రతిమలనునిచి, ప్రాణప్రతిష్ఠనుగావించి పూజచేసి నమస్కారములు గావింపవలెను. అట్లు పూజించి యా రాత్రి పురాణపఠనాదులచేఁ గాలముగడపి, మఱునాఁడుదయమున నదియందు స్నానముచేసి, యింటికివచ్చి పునఃపూజయొనరించి, శమదమాది సంపదగల సదాచారసంపన్నుఁడైన కుటుంబియైన తనపురోహితునకుఁ బ్రతిమాదానము చేయవలెను. తర్వాతఇరువురు ముత్తయిదువులకును, పదునైదుగురు బ్రాహ్మ

ణోత్తములకును షడ్రసోపేతంబయిన భోజనంబులు పెట్టి వారిని వస్త్రభూషణ తాంబూలాదుల సంతోషపఱచి, తర్వాత బ్రాహ్మణసమారాధన మొనరించి, తాను దన బంధుజనులతోడ భుజింపవలయును. ఈవ్రతంబునకుఁ దన శక్తి వంచనసేయక యుద్యాపనంబు చేయవలెను. వ్రతోద్యాపనముచేయని మొదలఁ బుఱుగులై పుట్టుచున్నారు. విధిప్రకారం బీవ్రతంబుచేయువా రిహపరంబులందు సకలసౌఖ్యములందుదురని లక్ష్మీదేవి వ్రతవిధానంబుఁ జెప్పి యంతర్ధానంబుఁ నొందెను. తర్వాత, ఆవనితయు మథనద్వాదశీవ్రతం బొనర్చి యిహలోకంబున సకలసౌఖ్యముల ననుభవించి, పిదప విష్ణుసాయుజ్యమును నొందెను. ఎవ రీవ్రతకథను జదువుచున్నారో, లేక వినుచున్నారో, వారు సకలపాపముల నుండి తొలఁగినవారై యుత్తమలోకములను బొందుదురు.

ఇది మథనద్వాదశీవ్రతకథ

సంపూర్ణము.

అమావాస్యాసోమవతీవ్రతము.

ఆచమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య. శుభే శోభనే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ అహం సమస్తజన్మసు సౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం ఇహజన్మజన్మాంతరే చ సకలపాపక్షయార్థం పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధ్యర్థం సంతతిచిరజీవిత్వపరమసౌభాగ్యకామా అస్యాం సోమవత్యమమాయాం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకాశ్వత్థవృక్షే యథామిళితోపచారైః లక్ష్మీనారాయణపూజాం కరిష్యే. తదాదౌ నిర్విఘ్నకామా గణపతిపూజాం కలశపూజాంచ కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య. ఆదౌ కలశపూజాం కృత్వా గణపతిపూజాంకృత్వా. పీఠపూజాం ద్వారపూజాం చకృత్వా. అశ్వత్థమూలే ఉదకసేచనం కృత్వా.

"అతోదేవాఅవన్తునఃయతో విష్ణుర్విచక్రమే, పృథివ్యాస్సప్తధామభిః"—

ఇతి మన్త్రేణ అశ్వత్థమూలేవిష్ణుం ధ్యాత్వా సంప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్.

"అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వో వసతిః కృతా, గోభాజ ఇత్కిలాసథయత్సనవథపూరుషమ్."

ఇతి మన్త్రేణ "మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయ తే నమః."

ఇతి పురాణ మన్త్రేణ అశ్వత్థస్య షోడశోపచారాన్ కుర్యాత్.

ఇంద్రాదిసురసంసేవ్య యోగనిద్రాపరాయణ, లక్ష్మ్యా సహ సురశ్రేష్ఠ సుస్థిరో భవ సర్వదా. దేవదేవ మహాప్రాజ్ఞ లోకేశ సురపూజిత, యావత్పూజాం సమాప్స్యేఽహం తావత్త్వం సుస్థిరో భవ.

సర్వవ్యాపక విశ్వేశ కృపయా దీనవత్సల, మయోపపాదితాం పూజాం గృహాణేమాం హే మాధవ. (శరణం మే జగన్నాథ శరణం భక్తవత్సల, వరదో భవ హేనాథ కరుణాకర శాశ్వత) మూలాని బ్రహ్మణో యస్య ఋగ్వేదోఽంగాని పల్లవాః, ఫలాని యజ్ఞశాఖాశ్చ నారాయణ దయాం కురు (ఓం నమో వాసుదేవాయ సత్యాసన్నచిదాత్మనే, రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో.) సూర్యకోటిప్రభానాథ సర్వవ్యాపిన్ రమాపతే, ఆసనం కల్పితం భక్త్యా గృహాణ పురుషోత్తమ. ఆసనమ్. నారాయణ జగద్వ్యాపిన్ జగదానంద కారక, విష్ణుక్రాన్తాది సంయుక్తం గృహ్ణా పాద్యం మయార్పితం, (గజవాహన సర్వజ్ఞ సర్వలక్షణసంయుత, పాద్యంగృహాణ మద్దత్తం శ్రియా సహ సురోత్తమ) పాద్యమ్. ఫలగన్ధాక్షతైర్యుక్తం పుష్పపూగసమన్వితం, అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ విష్ణో సర్వఫలప్రద. (పరిత్రాణపరానన్ద పద్మపత్త్రేక్షణ ప్రభో, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ విష్ణో జనార్దన) అర్ఘ్యమ్. కర్పూరైలాలవఙ్గాదిశీతలం సలిలం విభో, రమారమణ దేవేశాచమనం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఆచమనీయం. నమో నిత్యవిశుద్ధాయ యోగధ్యానపరాయణ, మధుపర్కంగృహాణేదం సర్వలోకైకనాయక. మధుపర్కమ్. పఞ్చామృతం మయానీతం పయో దధి ఘృతం మధు, శర్కరాదిసమాయుక్తం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. సంస్నాపనం కరిష్యామి లక్ష్మీనారాయణప్రభో, స్నానేనానేన దేవేశ మమ పాపం వ్యపోహతు. పంచామృతస్నానమ్. గంగా కృష్ణా గౌతమీ చ కావేరీ చ శతహ్రదా, తార్క్ష్య ఆనీతముదకం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్య

తామ్. గంగోదకం సమానీతం సువర్ణ కలశస్థితం, స్నానార్థం మయా నీతం గృహాణ పరమేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. (గంధాదిపూర్వపూజాం సమాప్య అభిషేకం కుర్యాత్) తతః పీతవాసస్త్వయివిభో మయాన్యత్ససముపాహృతం, హాసః ప్రత్యా గృహాణేదం పురుషోత్తమ కేశవ. దేవదేవ జగన్నాథ నమః శ్రీవత్సధారిణే, వస్త్రయుగ్మం ప్రదాస్యామి సంగృహాణ జనార్దన. వస్త్రయుగ్మమ్ ఉపవీతం సోత్తరీయం మయాదత్తం సుశోభనం, విశ్వమూర్తే గృహాణేదం నారాయణ జగత్పతే. (లక్ష్మీశాయ నమస్తేఽస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్, బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ ప్రార్థితో మయా యజ్ఞోపవీతమ్. అశ్వత్థహుతభుగ్వాస గోవిన్దస్య సదాశ్రయ, అశేషం హర మే పాపం వృక్షరాజ నమోఽస్తు తే. లాలకారాణ సూత్ర వేష్టనమ్. మలయాచలసంభూతం ఘనసారం మనోహరం. విలేపనం సురశ్రేష్ఠ చందనం ప్రతిగృహ్యతామ్. కర్పూరాగురుకస్తూరీ కుఙ్కుమోన్మిశ్రచన్దనం, తుభ్యం దాస్యామి దేవేశ సంగృహాణ నమోఽస్తు తే.) గంధాన్. తండులాన్నార్ద్రికాన్ స్వచ్ఛాన్ మహాప్రీహిసముద్భవాన్, అక్షతానర్పయే తుభ్యం గృహాణ పరమేశ్వర. అక్షతాన్. తులసీజాతికమలమల్లికాచంపకానిచ, పుష్పాణి హర గోవిన్ద గృహాణ పరమేశ్వర. (మాల్యాని చ సుగన్ధీని మాలత్యాదీనిచ ప్రభో, మయాఽహృతాని పూజార్థం గృహాణ కమలాధిప. నానావిధ పుష్పాణి

అథాఙ్గపూజా.

"పూజయామి" అని కడపటఁ జేర్చుకొనవలెను.

నారాయణాయ నమః పాదౌ
కేశవాయ నమః గుల్ఫౌ
హరయే నమః జఙ్ఘే
సంకర్షణాయ నమః ఊరూ
వరాహాయ నమః కటిం
పద్మనాభాయ నమః నాభిం
దామోదరాయ నమః ఉదరం
కాలాత్మనే నమః స్తనౌ
రామాయ నమః స్కన్ధౌ

వైకుంఠాయ నమః కంఠం
అనిరుద్ధాయ నమః బాహూ
పరమేశ్వరాయ నమః హస్తౌ
దేవాదిదేవాయ నమః ముఖం
పుష్కరనేత్రాయ నమః నేత్రే
వాసుదేవాయ నమః శ్రోత్రే
సర్వవ్యాపినే నమః శిరః
సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గానిపూజయామి.

అథ నామావళిః.

ఓం పరమాత్మనే నమః
పరమేశ్వరాయ
పరబ్రహ్మణే
విరిఞ్చయే
శివాయ
రుద్రాయ
నారాయణాయ
వనస్పతయే
వృక్షరాజాయ
వేదాత్మనే
ప్రకృతయే
దేవాత్మనే

త్రిమూర్త్యాత్మనే నమః
ఊర్ధ్వమూలాయ
ఛన్దఃపర్ణాయ
అవ్యయాయ
పాపఘ్నాయ
జ్ఞానవృక్షాయ
భూతవాసాయ
పుణ్యాయ
శివాకారాయ
మహామూలాయ
ఋషిసేవితాయ
తపఃఫలాయ

అగ్నిగర్భాయ నమః
అరణయే
సమిదాకరాయ
సూర్యాశ్వజాయ
విభూతయే
శమీపతయే
అశ్వత్థాయ
కేశవాయ
హరయే
సంకర్షణాయ
వరాహాయ
పద్మనాభాయ

దామోదరాయ నమః
కాలాత్మనే
వైకుంఠనాథాయ
అనిరుద్ధాయ
పరమేశ్వరాయ
దేవాదిదేవాయ
పుష్కరనేత్రాయ
వాసుదేవాయ
సర్వవ్యాపినే
సర్వేశ్వరాయ
అశ్వత్థనారాయణస్వామినే నమః

నానావిధపరిమళపత్రపుష్పాణి సమర్పయామి

గుగ్గులం ఘృతసంయుక్తం నానాగంధైస్సుసంయుతం, ధూపం గృహాణ కృపయా సుప్రీతో వరదో భవ. ధూపం. ఘృతాక్త అజ్ఞాన దమనాయేతి జ్ఞానబుద్ధి ప్రదో భవ, వహ్నినా యోజితం దీపం గృహాణ పరయా ముదా దీపమ్. సుపక్వాన్నం ప్రసాదితం నానాభక్ష్యైశ్చ సంయుతం, మయా ప్రదత్తం నైవేద్యం సంగృహాణ శ్రియా సహ. భక్ష్యం భోజ్యం లేహ్యం చోష్యం పేయం ఖాద్యం మయాహృతం, ప్రీతయే పరమేశస్య దత్తం మే స్వీకురు ప్రభో. నైవేద్యమ్. ప్రాణాయ స్వాహా అపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా ఉదానాయ స్వాహా సమానాయ స్వాహా. గంగోదకం సమానీతం పానార్థం పరమం శివం, హృషీకేశ నమస్తుభ్యం గృహాణ పరయా ముదా. మధ్యేమధ్యేపా

నీయమ్ ఉత్తరాపోశనం హస్తప్రక్షాళనం, ముఖప్రక్షాళనం చ కరోద్వర్తనార్థే చందనమ్. ఇదం ఫలమితి ఫలాని. పూగీఫలమితితాంబూలమ్. హిరణ్యగర్భేతిదక్షిణామ్ త్వద్భాసా భాసతే లోకః కోటిసూర్యసమప్రభ, నీరాజయిష్యే త్వాం విష్ణో కృపాం కురు మయి ప్రభో, హిరణ్యపాత్రం మధోరితిమంత్రేణ చ నీరాజనమ్. శ్రీమతే సర్వభూతాత్మన్ త్రాహి మాం భవసాగరాత్, మధుసూదన దేవేశ గృహాణ కుసుమాఞ్జలిమ్. మంత్రపుష్పాఞ్జలిమ్ మయా కాయేన మనసా వాచా జన్మశతార్జితం, పాపం ప్రశమయ శ్రీశ ప్రదక్షిణపదేపదే. ప్రదక్షిణాత్రయం దేవ ప్రయత్నేన కృతం మయా, తేన పాపాని సర్వాణి నాశయాశు మమావ్యయ. ప్రదక్షిణమ్. వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతకారిణే, ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ విష్టరశ్రవసేనమః నమస్కరోమ్యహం భక్త్యా సర్వపాపహరావ్యయ, కురుమే సఫలం జన్మ త్వత్పాదాంభోజవన్దనాత్. నమస్కారాన్. లక్ష్మీశ సర్వలోకేశ సర్వసంపత్ప్రదో భవ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృపయా పరయా ముదా. ప్రసన్నార్ఘ్యమ్. దేవదేవ జగన్నాథ సృష్టిసంహార కారక, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి త్రాహి మాం పురుషోత్తమ. నిమగ్నోఽస్మి మహాఘోరే సంసారే దుఃఖసాగరే, మాముద్ధర హృషీకేశ భోభో భవభయాపహ. ప్రార్థనా. అమాసోమపూజా. అమాయై చ నమస్తుభ్యం సోమాయ చ నమోస్తుతే, ఉభయోః సంగమే విష్ణుపూజాఫలమవాప్నుయాత్. అమాయై సోమాయచ నమః సర్వోపచారార్థే గంధాక్షతపుష్పధూపదీపనైవేద్యాదీని సమర్పయామి. అనేన మంత్రేణ షోడశోపచారైః పంచోపచారైర్వా

పూజయేత్. ఇత్యమాసోమపూజా. యస్యస్మృత్యాచ... ప్రా
జయా లక్ష్మీనారాయణౌ సుప్రీయేతామ్. అద్య పూర్వోక్త ఏ
వంగుణ విశిష్టాయామమాయాం శుభతిథౌ కల్పోక్త ఫలసిద్ధ్యర్థం
అశ్వత్థమూలేఽముక ద్రవ్యేణ అష్టోత్తరశతప్రదక్షిణాన్యహం కరి
ష్యే ఇతి సంకల్ప్య. మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మ
ధ్యతో విష్ణురూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయ తే
నమః ఇతి ప్రతిప్రదక్షిణముచ్చరన్ ఉక్తద్రవ్యైః ప్రతిప్రదక్షిణం
వృక్షస్యాగ్రే స్థాప్య ఏవమష్టోత్తర ప్రదక్షిణాని కుర్యాత్. తద్ద్ర
వ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్. వాయనమంత్రః. అశ్వత్థః ప్రతి
గృహ్ణాతు అశ్వత్థో వై దదాతి చ. అశ్వత్థః తారకోభాభ్యాం
అశ్వత్థాయ నమోనమః అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీలక్ష్మీనారా
యణస్వరూపాయ ఇదం ద్రవ్యం అశ్వత్థనారాయణప్రీతిం
కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. దేవస్య...
గృహ్ణామి ఇతి పూజావిధిః

అథ కథా.

శరతల్పగతం భీష్మముంగమ్య యుధిష్ఠిరః, కృతప్రణామో ధర్మాత్మా హితం వచనమబ్రవీత్. ౧. యుధిష్ఠిరః. హతేషు కురుముఖ్యేషు భీమసేనేన కోపినా, ద్రోణకర్ణాదివీరేషు భూతేషు హతేషు యుధి జిష్ణునా. ౨ మద్దోషభవసంగ్రామా జాతోఽస్మాకం కులక్షయః, న సన్తి భువి భూపాలా బంధుస్య ద్ధాతురాన్వృతే. ౩. అవశిష్టా వయం పంచ వంశే భారతసంజ్ఞకే, ఏకాతపత్రమపిచ రాజ్యం మహ్యం న రోచతే. ౪. జీవితేఽపి జుగుప్సా స్యాన్మృతేనసుగతిః క్వచిత్, దృష్ట్వా సన్తతి విచ్ఛేదం సంతాపోహృదయేఽనిశమ్. ౫. అశ్వత్థామాస్త్ర

నిర్ధగస్తూత్తరాగర్భసంభవః. అతో మే ద్విగుణం దుఃఖం పిణ్డవిచ్ఛేదదర్శనాత్. ౬. కింకరోమి క్వ గచ్ఛామి పితామహా వదాధునా, యేన సంపద్యతే సద్య స్సంతతి శ్చిరజీవినీ. ౭. భీష్మః. శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ సన్తతిశ్చిరజీవినీ ౮. అమావాస్యా యదా పార్థ సోమవారయుతా భవేత్, తస్యామశ్వత్థ మాగత్య పూజయేచ్చ జనార్దనమ్ ౯. అష్టోత్తరశతం కుర్యా త్తస్మి న్వృక్షే ప్రదక్షిణాన్, తావత్సంఖ్యాన్యుపాదాయ రత్నధాతుఫలానిచ. వ్రతరాజమిదం రాజన్ విష్ణోః ప్రీతికరం శుభం, యత్ప్రాపలమనస్త్రాపః ప్రసీదన్తి తదాత్మకాః ౧౧ మూ లత్రయాత్మకోఽశ్వత్థః సర్వదేవమయస్తథా, పూజయా వేద వృక్షస్య సర్వేష్టార్థా నవాప్నుయాత్. ౧౨ ఉత్తరాం కారయ ప్రాజ్ఞ గర్భో జీవితమాప్స్యతి, భవిష్యతి గుణైః పుత్ర స్త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః. శ్రుత్వా పితామహప్రోక్తం ప్రత్యువాచ యుధిష్ఠిరః యుధిష్ఠిరః త్వయోదితం వ్రతరాజాఖ్యంవిస్తరేణ ప్రకాశయ, కేన ప్రకాశితం పూర్వం కేనేదం విహితంవిభో. భీష్మః అస్తి భూమౌ సర్వవిఖ్యాతా కాంచీసంజ్ఞా మహాపురీ రజతాచలసంకాశ సౌధసంఘైర్విరాజితా, సువేషైర్నాగరజనైర్నారీభిస్సుసేవితా. బ్రహ్మక్షత్రియ విట్ఛూద్రైః స్వస్వకర్మరతైర్వృతా, రూపచాతుర్యయుక్తాభి ర్వేశ్యాభిః సమలంకృతా. అత్ర రాజా మహాసేనో బభూవామితవిక్రమః, తస్మిన్ వసతి భూపాలే జనానన్దకరే శుభే. తస్య రాజ్యేఽవసద్విప్రః దేవస్వామీతి విశ్రుతః, తస్య స్త్రీ రూపసంపన్నా నామ్నా ధనవతీ శుభా. యథార్థనామధేయా సా లక్ష్మీరివ సువిగ్రహా,

తస్యాం సంజనయామాస సప్తపుత్రాన్ గుణాన్వితాన్. ఏకాం దుహితరం రమ్యాం నామ్నా గుణవతీం నృప, క్రీడమానాశ్చ తే పుత్రా విహరన్తి యథాసుఖమ్. కన్యా కుమారికా చాసీ దనురూపప్రియార్థినీ, అత్రాన్తరే ద్విజః కశ్చిద్భిక్షార్థం సముపాగతః. దీప్యమానః స్వతేజోభి ర్మూర్తిమానివ పావకః, ద్వారోదేశముపాగత్య ప్రయుయోజాశిషం తదా. దేవస్యాపిస్నుషా స్సత్త సముత్థాయ ససమ్భ్రమం, భిక్షాం ప్రత్యేకమానినస్యద్దుస్తస్మై ద్విజన్మనే అవైధవ్యాశిషం ప్రాదాత్తాంభాగ్యైః సౌభాగ్యసంపదః, తతో గుణవతీమాత్రా ప్రహితా సహ భిక్షయా. విప్రాయ భిక్షాం ప్రదదౌ కృత్వా పాదాభివన్దనం, ఆశిషం చ దదౌ విప్రః శుభే ధర్మవతీభవ. సాపి లబ్ధ్వాంగుణవతీ ప్రత్యాగత్వా యయౌ గృహం, మాత్రే నివేదయామాస చాశిషం తేన యోజితామ్. శ్రుత్వా ధనవతీ పుత్రీం కరేధృత్వా పసమాయయౌ, ప్రణతిం కారయామాస పునస్తస్మై ద్విజన్మనే, తథైవాశిషము చ్చార్య పునస్తా మభ్యనందయత్, శ్రుత్వైవాశిషం ధనవతీ సచింతా ప్రత్యువాచ హా. ధనవతీ. ప్రసీద భగవన్ విప్ర వచనం మేఽవధారయ, స్నుషాభ్యః ప్రణతాభ్యో హి మే త్వయా దత్తావరాశిషః. అవైధవ్యకరాః పుత్రసుఖసౌభాగ్యదాయకాః, సుతాయాం ప్రణతాయాం మే విపరీతం త్వయోదితం, భద్రే ధర్మవతీ భూయా ఇత్యుదీర్య పునః పునః, ఆశీః ప్రయుక్తా విప్రర్షే కారణం వద సత్వరమ్. ధన్యాసి త్వం ధనవతి ప్రఖ్యాతచరితా భువి, యథాయోగ్యం ప్రయుక్తేయం మయాశీర్దుహితుస్తవ. ఇయం సప్తపదీమధ్యే వైధవ్యం సమవాప్స్యతి, ధర్మాచరణమత్యర్థం కర్తవ్యమనయా శుభే. అతో మయా

శీఘ్ర త్త్వేయం శుభే ధర్మవతీ భవ, శ్రుత్వా ధనవతీవాక్యం చింతా
కులితచేతనా. ఉవాచ వచనం దీనం ప్రణిపత్య పునఃపునః ధనవతీ.
ఉపాయం వేత్సి విప్రేంద్ర వద శీఘ్రం.దయాం కురు, అపాయం
వేత్సి చేద్విప్ర కిం కరోమి దయానిధే. ద్విజః. యదాఽఽగ
తా భవేత్సోమాగృహే వై తవ సున్దరి, తస్యాః పూజనమా
త్రేణ భవేద్వైధవ్యనాశనమ్ ధనవతీ, కా సా సోమా త్వ
యా ప్రోక్తా కా జాతిః కుత్ర సంస్థితః. యస్యా ఆగమమాత్రేణ
భవేద్వైధవ్యభంజనం, ఏతద్వద మహాభాగ సకలం విస్తరస్వ
మే. ద్విజః. సోమా సా రజకీ జాత్యా స్థితిస్తస్యాశ్చ సిం
హళే, సా చేదాయాంతి తే వేశ్మ భవేద్వైధవ్యభఞ్జనం,
ఇత్యుక్త్వా బ్రాహ్మణోఽన్యత్ర గతో భిక్షాప్రతీక్షయా, ధన
వత్యపి పుత్రేభ్యః ప్రోవాచ వచనం తదా. ఇయం దుర్ల
లితా పుత్రాః స్వసా గుణవతీ శుభా, సోమాగమన
మాత్రేణ భవేదస్యా వైధవ్యభఞ్జనమ్. యస్యాస్తే భక్తిః పితరి
మాతృస్వసృగౌరవం, స ప్రయాతు సహ స్వస్రా సోమాం
మానయితుం గృహమ్. పుత్రా ఊచుః జ్ఞాతం మాత స్తవ
స్వాన్తం పుత్రీ స్నేహవశం గతమ్. యాత దేశాంతరం పుత్రాః
ప్రఖ్యాపయసి దుర్గమం, అన్తరేదుస్తరస్సింధుః శతయోజన
విస్తరః, అశక్యం గమనం తత్ర న క్షమా గమనే వయమ్
దేవస్వామ్యువాచ—అపుత్రస్సత్తమైః పుత్రైరహం యాస్యా
మిసింహళమ్. ఆనయిష్యామి తాం సోమాం పుత్రీ వైధవ్యనాశి
నీమ్ ఏవం వాదిని సంక్షోభే దేవస్వామిని తత్క్షణం, శివస్వా
మీ కనిష్ఠస్తు పుత్రః ప్రోవాచ సమ్మతః. మాత మా వద
చైవం త్వం రోషావేశవశం గతః, మయి తిష్ఠతి కస్మాద్గ స్త్వం

ద్వీపం హి సింహళమ్. ఇత్యుక్త్వా సహాస[illegible]య ప్రణమ్య
శిరసా ముదా, ప్రతస్థే సహితః స్వస్రా ద్వీపం సింహళసంజ్ఞి
తమ్. స కియద్భిర్దినైర్గత్వా తీరం ప్రాప సరిత్పతేః, తస్మిన్నపార
మ్బుధిం తత్ర ప్రయత్నమకరోద్ద్విజః స వటస్య సమీపస్థం
న్యగ్రోధద్రుమమన్తికే, తత్కోటరే సుఖాసీనా గృధ్ర[illegible]స్య
బాలకాః. తత్రావసత తలే స్థిత్వా [illegible] నిశాం [illegible],
శావకానాం కృతే గృధ్రో గృహీత్వా శిశుభోజనం ప్రాప్తో
న్న శావకా గృధ్రాద్భోజనం జగృహుస్తదా, తతస్తే
బాలకాన్ గృధ్రశ్చిన్తాకులితమానసాన్. గృధ్ర ఉవాచ —
కథం న భుఞ్జతే పుత్రా భవన్తః క్షుధితా అపి, [illegible]
లం మాంసం భవద్భ్యోఽస్త్విదం మమ. ఏతద్వృక్షతలే [illegible]
మానవావత్ర తిష్ఠతః, అభుఞ్జతో స్తయో[illegible]
[illegible]నమ్. ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు గృధ్రస్తు [illegible],
తయోరన్తికమాగత్య వచనం సమభాషత. గృధ్రః — [illegible]స్తు
యువయోః కామో వక్తవ్యోఽత్ర మమ ద్విజ, [illegible]
విప్ర భోజనం కర్తుమర్హసి. ద్విజ ఉవాచ — సింహళం గన్తుకా
మోఽహం జలధేః పారమద్య వై, సోమా[illegible]మిచ్ఛామి స్వస్రా
వైధవ్యనాశనమ్. గృధ్రః. త్వామహం పారయిష్యామి జలధేస్సత్వ
రేవహి, సోమాగృహమపి బ్రహ్మన్ దర్శయిష్యామి సింహళే,
తతో రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాముదితే చ దివాకరే. [illegible]
తౌ తౌ తు గృధ్రరాజేన వేగినా, సింహళద్వీపమాగత్య స్థితౌ
సోమాగృహాన్తికే. తతః ప్రత్యూషసమయే సంమృజ్యాఙ్గణ
మణ్డలం, లేపనం చక్రతుస్తస్యా దివసే దివసే శుభమ్. ఏవం
విదధతోస్తత్ర పూర్ణస్సంవత్సరో గతః, స్నుషాః పుత్రా

సమాహూయ సోమా పప్రచ్ఛ విస్మితా. మార్జనం లేప
నం కోఽత్ర కరోతి మమ కథ్యత, ఏకత్రైవాథ జగదుస్సర్వాః
కృత్యమిదం హి నః. తతః కదాచిద్రజకీ నిభృతా సంస్థితా నిశి,
దదర్శ బ్రాహ్మణీం కన్యాం మార్జయన్తీం గృహాఙ్గణమ్.
లింపన్తీమపస్మిన్దినే ప్రాప్తం భాగినం చ శుచివ్రతం, సోమా
పప్రచ్ఛ సా గత్వా కౌ యువాం కర్తారౌ మమ. ఊచతుస్తౌ
తదా సోమా మావాం బ్రాహ్మణపుత్రకౌ. సోమోవాచ—
దగ్ధాస్మి! బత! నష్టాస్మి!! బ్రాహ్మణౌ గృహమార్జకౌ. కాం
గతిం బత యాస్యామి పాపాదస్మాదసంశయం, పాపజాతి
రహం ఖ్యాతా రజకీ సర్వథా ద్విజ. కథం త్వం బ్రాహ్మణో
భూత్వా విరుద్ధం మే చికీర్షసే, శివస్వామ్యువాచ—ఏషా
గుణవతీ నామ్నా స్వసా మమ సుమధ్యమా అస్యాః సప్తపదీ
మధ్యే వైధవ్యం సంప్రపత్స్యతే, తవ సాన్నిధ్యమాత్రేణ
భవేద్వైధవ్యభఞ్జనమ్ అతో హేతోః సహ స్వస్రా పాపకర్మ
కరోమి తే సోమోవాచ—ఇతః పరం న కర్తవ్యం సహాయామి
తవ శాసనాత్. ఇత్యుక్త్వా సా సమాగత్య స్నుషాభిః ప్రత్యు
వాచ హ, యః కశ్చిన్మమ గేహేఽస్మిన్ మ్రియతే మానవః
క్వచిత్. తత్రైవ రక్షణీయోఽసౌ యావదాగమ్యతే మయా,
కస్యచిద్వచనాత్కోఽపినైవ దాహ్యః కథంచన. తథేత్యుక్తా
స్నుషాభి స్సా సోమా యాతా మహాంబుధిం, పారముత్తార
యామాస క్షణేన ద్విజపుత్రకౌ. స్వయమాకాశమార్గేణ
సోత్తతార మహార్ణవం, ప్రాప్తాః కాఞ్చీపురీం సర్వే నిమేషా
త్తత్ప్రభావతః. సోమాం దృష్ట్వా ధనవతీ హృష్టా పూజా
మథాకరోత్, అత్రాన్తరే శివస్వామీ తదా దేశాన్తరాత్స్వ

సుః. సదృశం వరమానేతుం జగామోజ్జయినీం ప్రతి, ఆని
నాయ వరం తత్ర దేవశర్మసుతం సుధీః. బ్రాహ్మణాం గుప్రశో
ర్త్రాణాం గుణినం సదృశం స్వసుః, తతః సా రజకీ సోమా
వైవాహికమథాకరోత్. సులగ్నే చ సునక్షత్రే దేవస్వామీ
తు కన్యకాం, దదౌ తస్మై గుణవతీం గుణినే విప్రసూనవే.
తతో వైవాహికైర్మన్త్రైర్ధ్యాయమానే హవ్యవాహనే, తతః
సప్తపదీమధ్యే రుద్రశర్మా మృతస్తథా. రుదత్సు బ్రాహ్మణేషు స
ర్వేషు స్థితా సోమా నిరాకులా, ఆక్రందత్సు [illegible]
నాం తత్ర పశ్యతామ్ గుణవత్యై చ సా తుష్టం వ్రతరాజ
ప్రభావజం, పుణ్యం సంకల్ప్య విధివద్దౌమ్య[illegible].
రుద్రశర్మాపి తస్మాచ్చ వ్రతరాజప్రభావతః, ఆససాద పున
ర్జీవం సుప్తవత్సహసోత్థితః. ఏవం వివాహం నిర్వర్త్య వ్రత
రాజం నివేద్య చ, ఆమన్త్ర్య తాం ధనవతీం సోమా స్వ
గృహం ప్రతి. ఏవం సా రజకీ సోమా జీవయిత్వా ద్విజాత్మ
జమ్. చచాల హర్ష సంపూర్ణపూర్ణకామా స్వమన్దిరం, అత్రా
న్తరే గృహే తస్యాః ప్రథమం తనయో మృతః. పునస్స్వామీ
మృతస్తస్యా జామాతా చ తతో మృతః ఆగచ్ఛన్త్యాస్తదా
తస్యాః సోమవారాన్వితా తిథిః, అమావాస్యా బభూవాథ వ్రత
సంజీవనీ తిథిః సా దదర్శ జలోపాన్తే వృద్ధాం కాంచిత్ స్త్రి
యం తదా, తూలభారభరాక్రాంతాం క్రన్దమానాం సుదుఃఖితాం,
వృద్ధోవాచ. అవతారయ మే పుత్రి తూలభారం శిరః స్థితం,
ఏతద్భారభరాక్రాన్తాం క్రన్దమానాం సుదుఃఖితామ్ సోమో
వాచ. అమావాస్యాద్య హే వృద్ధే సోమవారయుతా తిథిః,
తూలకం న స్పృశామ్యద్య నియమోఽయం మయా కృతః.

పునర్దదర్శ యాన్త్రీం సా మూలభారవతీం స్త్రియం, సా చోవాచ తతః పుత్త్రి మూలభారో మహానితి. అవతీర్యక్షణం తిష్ఠ సజ్జే యాస్యామ్యహం తవ, అద్య మూలం తథా తూలం న స్పృశామి కదాచన. తతో౽శ్వత్థతరుం ప్రాప్య నదీతీరభవం శుభం, స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య శర్కరాభిః ప్రదక్షిణాః. సా చకార సుమహాభాగా తత్రై వాష్టోత్తరం శతమ్. భీష్మః. యదా ప్రదక్షిణాశతం కృతం శర్కరహస్తయా. తదా జీవితవ న్తస్తేజామాతృపతిపుత్త్రకాః, నగరం శ్రీసమాకీర్ణం తద్గృహం చ విశేషతః. అథ యాతా మహాభాగా సోమా స్వభవనం ప్రతి, జీవితం వీక్ష్య భర్తారం పుత్త్రాన్ జామాతరం తథా. అభిజ్ఞా తాన్ సమాసాద్య జగామ కృతకృత్యతాం, ప్రణిపత్య స్నుషాః సర్వాః పప్రచ్ఛుస్తాం తపస్వినీమ్. మృతాస్తేతనయా దేవి పతిజామాతృ బాన్ధవాః, జీవితాస్తే కథంసోమే మృతాస్తే చ కథం వద. సోమోవాచ-గుణవత్యై మయాదత్తం వ్రత రాజస్య పుణ్యకం, మృతాస్తే తద్విపాకేన పతిజామాతృపు త్త్రకాః తూలకం న మయా స్పృష్టం మూలకంచ తథా స్నుషాః, అశ్వత్థే దేవమభ్యర్చ్య కృతాస్తత్ర ప్రదక్షిణాః. శర్కరాహస్తయా తత్ర కృతమష్టోత్తరం శతం, జీవితాస్తత్ప్రసా దేన హ్యద్య జామాతృ పుత్త్రకాః సర్వాభిః క్రియతా మద్య వ్రతరాజో౽పి ధానతః, భవిష్యతి నవైధవ్యం సౌభాగ్యం సంభ విష్యతి. స్నుషాస్తాః కారయామాస తథా సోమా వ్రతేశ్వరం, భుక్త్వా భోగాన్బహూం స్తత్రపుత్రపౌత్రాదిభిస్సహ. తైశ్చస ర్వైఃపరివృతావిష్ణులోకమవాపసా, ఇత్యే తత్కథితంపార్థవిస్త రేణమయాతవ, యుధిష్ఠిరః. మాహాత్మ్యంవ్రతరాజస్య కోవిధి

ర్యేవ విస్తరాత్, కర్తవ్యం కేన భీష్మేదం నారీభిః పురుషైశ్చ
వా. అమావాస్యా యదా పార్థ సోమవారాన్వితా భవేత్,
తదాపుణ్యతమః కాలో దేవానామపి దుర్లభః. ప్రాతరుత్థా
య విధినా స్నానం కార్యం జలాశయే, స్నాత్వా సమ్యఙ్నవే
కౌశేయం పరిధాయ వ్రతీ తతః. గత్వా చాశ్వత్థవృక్షస్య స
మీపం కురునన్దన, అశ్వత్థమూలే కర్తవ్యం విష్ణ్వావాహనపూ
జనమ్. వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపాయ సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణే, అనాదిమ
ధ్యాన్తహీనాయ విష్టరశ్రవసే నమః ఇతివిష్ణుమనుధ్యాత్వా పూజ
యేద్విధిపూర్వకం, ఛన్దోమయే వృక్షరాజే సర్వే దేవాః స
మాహితాః మూర్తిత్రయాత్మకస్యాశ్వత్థ నామాని మయా సమా
హ్వయే, పూజితే విశ్వరూపేఽసౌ పూజ్యతే భగవాన్ హరిః.
అశ్వత్థేవో నిషదనం త్వాం రాత్రే అగ్నిరత్రైవాసి. నమస్స్వగృహస్థ
తేచోర్ధ్వమూలం తద్విష్ణుమన్త్రతః. ఆరోప్యమాస్తు దేవా
వై బ్రహ్మజజ్ఞానమిత్యపి, పూజయేత్సర్వదేవానాం విష్ణు
సర్వాత్మకం తథా మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణు
రూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయ తే నమః. ఏవం
సంపూజ్య దేవేశం పీతవస్త్రాక్షతైః ఫలైః, కుసుమైర్వివిధై
శ్చైవ భక్ష్యభోజ్యైస్తథావిధైః. అశ్వత్థపూజనం కార్యం
ప్రోక్తమన్త్రేణ పాండవ, అశ్వత్థ హుతభుగ్వాస గోవిందస్య
సదాప్రియ. అశేషం హర మే పాపం వృక్షరాజ నమోఽస్తు
తే, ప్రాణిసంజీవన స్వామిన్ భూతావాస వనస్పతే. అశ్వత్థ
రుద్రరూపోఽసి వృక్షరూప నమోఽస్తు తే, ఏవం పూజావి
ధిం కృత్వా తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణాన్. మౌక్తికైః కాంచనై
రౌప్యైర్హీరకైర్మణిభిస్తథా, కాంస్యపాత్రైస్తామ్రపాత్రైర్ఘ

క్ష్యపూర్ణైః పృథక్పృథక్. గృహీత్వా భ్రమణం కార్యం యావ
దష్టోత్తరంశతం, సమర్పితంచ యద్ద్రవ్యమర్పయేద్గురవేశుభమ్.
సువాసిన్యశ్చ సంపూజ్యాః సోమాసంతుష్టిహేతవే, దద్యాచ్చా
న్నంతు విప్రేభ్యః స్వయం భుంజీత వాగ్యతః ఏష తే కథితో
భూప వ్రతరాజవిధిర్మయా, ద్రౌపదీం చ సుభద్రాం చ కార
యస్వ తథోత్తరామ్ ఉత్తరాగర్భసంస్థస్తు జీవితం చ లభేచ్ఛి
రాంత్ — యుధిష్ఠిరః యా స్వల్పవిభవా నారీ కాంచనాద్యై
ర్వినాకృతా, సా కథం లభతే పూర్ణం వ్రతరాజఫలం వద.
ఫలైః పుష్పైస్తథా భక్ష్యైర్వస్త్రాద్యైరపి పాండవ, కుర్యా
త్ప్రదక్షిణావర్తం సాపి పూర్ణం లభేత్ఫలమ్ వ్రతమిదము
ఖిలం నరేంద్ర విష్ణోర్వ్యబుధగణస్యచ కీర్తితం మయాద్య, పతిసు
తధనమిచ్ఛతి పుంస్త్రీ సదపి కరోతు ఫలాని సన్తు నిత్యమ్.
అథోద్యాపనవిధిః. శృణు పార్థ ప్రవక్ష్యామి హ్యుద్యాపనవిధిం
శుభం, యం వినా పూర్ణతాం న స్యాద్వ్రతరాజస్య వై నృప. కా
రయేత్సర్వతో భద్రం తన్మధ్యే కుంభముత్తమం, కృత్వా రాజం
సువర్ణస్య పద్మరత్నస్య వేదికామ్. తన్మూలే ప్రతిమాం విష్ణోః
సౌవర్ణీం చ చతుర్భుజం, లక్ష్మీం వాహనసంయుక్తాం మాష
ద్వయఫలావధి. బ్రహ్మరుద్రాది దేవానాం యథాశక్తి తు
కారయేత్, రిక్తస్య సర్వదేవాత్మా విష్ణురేవ విశిష్యతే ఉప
చారైరసన్త్రైశ్చ యథావిభవవిస్తరైః, నైవేద్యైః పుష్పధూ
పైశ్చ దీపైశ్చ పరితఃస్థితైః. రాత్రౌ జాగరణంకుర్యాత్ప్రభాతే
హోమమాచరేత్, సమిద్భిః పైప్పలాభిశ్చ పాయసేన తిలైస్త
థా. ఇదంవిష్ణుర్వితిమన్త్రేణ హుత్వాచ ప్రణవేన చ, విష్ణ్వష్టాక్ష
రమన్త్రేణ శివపంచాక్షరేణ వా. సర్వదైవతమన్త్రైశ్చ విష్ణుర

త్ర విశిష్యతే, మూర్తిత్రయాత్మకాశ్వత్థవృక్షం పూర్ణాహుతిం చరేత్. ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాద్గాశ్చ దద్యాత్పయస్వినీం, బ్రహ్మాణం వస్త్రభూషాద్యైస్సదస్యం చ ప్రపూజయేత్. బ్రహ్మణే కలశశ్చైకో విష్ణోరేకః పథానకః, రుద్రాసనస్య దేవానాం దశానుగమతః స్మృతాః, ఏవం ద్వాదశ దద్యాద్వై తదశక్తో ద్వయం తథా, ఋత్విజోఽత్ర క్రమాత్పూజ్యా ఘృతపాయసభోజనైః ఉపవీతాని వస్త్రాణి తేభ్యో దద్యాచ్చ దక్షిణామ్. ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమౌ ప్రార్థయిత్వా విసర్జయేత్. ఏవం ద్వాదశవర్షేషు మధ్యే చాదౌ సమాచరేత్. కృత్వా హ్యుద్యాపనం సమ్యగ్వ్రతరాజఫలం భవేత్. సర్వం నివేదయేత్ప్రీతమాచార్యాయ సదక్షిణమ్ అచ్ఛిద్రం వాచయేత్పశ్చాత్స్వయం భుఞ్జీత వాగ్యతః. ౧౪౦. ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే సోమవత్యమావాస్యా వ్రతకథా సంపూర్ణా.

అమావాస్యాసోమవతీవ్రతకథ.

భీష్ముఁడు శరతల్పమున శయనించియుండఁగా ధర్మరాజు భీష్మునికడ కేతెంచి, అతనికి మ్రొక్కి తనకు మేలుగోరి యిట్లనియె. దుర్యోధనుని దురాలోచనలమూలమున భీమార్జునులిద్దరు కోపముచెంది, కౌరవవీరుల ననేకులను, మఱి యితర రాజులను సంహరించిరి. దానివలన మనవంశమునకు క్షీణదశ వచ్చెను. పిన్నలు, పెద్దలు రోగులు తప్పఁ దక్కిన రాజులందఱు గతించిరి. ఈభారతవంశమునకు మే మైదుగురముమాత్రము శేషించితిమి. ఈఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము సైతము నాకు రుచింపకున్నది. జీవితమునందును రోఁతపుట్టుచున్నది. మరణమునొంది

నను పుణ్యగతి గలుగుచున్నది లేదు. ఈసంతతిక్షయము తలఁచిన మాకు మనస్సున నోర్వరానివ్యసనంబు గలుగుచున్నది. ఉత్తరయొక్క గర్భము అశ్వత్థామయొక్క యస్త్రముచే మాడ్చి వేయఁబడినది గనుక, ఇఁక వంశము క్షయించునని తలంపు మనసునకు వచ్చుటచే నాకు మిక్కిటమున్న వెత రెట్టించుచున్నది. ఓతాతా! నేనిప్పుడేమిచేయుదును? ఎందుఁబోదును! చిర్ఘకాల ముండునట్టిసంతతి గలుగుట కుపాయమేది? చెప్పుము. అని ధర్మజు జడుగఁగా, భీష్ముం డతని కిట్లనియె. "ఓబుద్ధిశాలీ రా, తలంచినమాత్రమున నే చిరకాలజీవి యగుసంతతి నొసఁగునట్టివ్రతములలో సుత్తమోత్తమం బగువ్రతం బొక్కటి గలదు దానింగూర్చిచెప్పెద వినుము. అమావాస్య సోమవారముతోఁగూడవచ్చినతిథినాఁ డశ్వత్థవృక్షముకడ కేఁగి యచ్చట శ్రీమహావిష్ణువు నారాధించి, యావల, నూటయెనిమిది రత్నములనో, పండ్లనో, పువ్వులనో తీసుకొని, యారాగిచెట్టునకుఁ జుట్టును నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణములు చేయవలయును.

ఈవ్రతోత్తమము శ్రీమహావిష్ణువునకుఁ బ్రీతినిగలిగించునది. ఈయుత్తమవ్రతంబు నోఁచినయెడల, బ్రహ్మరుద్రాదులు సంతోషింతురు. అశ్వత్థవృక్షము త్రిమూర్తిస్వరూపమై సర్వదేవమయం బయియుండుటచేత, అశ్వత్థవృక్షమును బూజచేసినయెడల, జనులయొక్క సర్వాభీష్టములును నెఱవేఱుచున్నవి. ఉత్తరచేత నీవ్రతంబుఁ జేయింపుము. దానిగర్భము ప్రాణములతోనుండఁగలదు. ముల్లోకంబులందుఁ బ్రసిద్ధిచెందినపుత్త్రుఁడు బుట్టఁగలఁడు." అని భీష్ముఁడు పలుకఁగా, ధర్మరాజు పితామహుం జూచి "ఓపితామహా! ఆవ్రతరాజముంగూర్చి వివ

రించి చెప్పుము. ఈవ్రతంబును మనుష్యలోకంబున నెవ్వరు ప్రకటించిరి. ఎవరు మొదట నీనోమును జేసిరి. ఆనతీయవలయును." అని యడుగఁగా భీష్ముఁ డిట్లనియె. కైలాసపర్వతసమంబోలు మిద్దెలు మేడలతో నిండిన కాంచీపురి యను పేరుగల సిరి పట్టణ మొక్కటి గలదు. అచ్చటి స్త్రీపురుషులందఱు చక్కని యలంకారములఁ దాల్చియుందురు. బ్రాహ్మణులు మొదలగు నాలుగువర్ణములవారును తమతమ కార్యములను దప్పక చేయుచుందురు. అచ్చట వేశ్యలు రూపలావణ్యములతో నొప్పుచు [illegible]దమచాకచక్యములచే జనులను వశపఱుచు కొనుచుందురు. అట్టి కాంచీనగరమును రత్నసేనుండను రాజు సకలజనరంజకముగాఁ బాలించుచుండెను. ఆపట్టణమున దేవస్వామియను నొక బ్రాహ్మణుఁడు గలఁడు. అతనికి లక్ష్మీదేవివలె సౌందర్యవతియగు ధనవతియను భార్య గలదు. ఆబ్రాహ్మణునికి ఆధనవతియం దేడుగురు కొడుకులును అందఱికి కడగొట్టుదిగా నొకకొమరితయును గలిగిరి. కూఁతుపేరు గుణవతి. ఆదేవస్వామి తనకుమారుల కేడ్వురకును వివాహము చేసెను. ఆకుమారులు తమభార్యల తోడ సుఖము లనుభవించుచుండిరి. కొమరితకు యుక్తవయస్సు రాఁగానే దానితల్లిదండ్రులు దానికి తగిన వరుని వెదకుచుండిరి. ఇట్లుండఁగా నొకబ్రాహ్మణుఁడు తనతపోమహిమచే నగ్నిహోత్రమువలెఁ దేజరిల్లుచు నాదేవస్వామి యింటికివచ్చి వాఁకిట నిల్చుండి యాశీర్వాదముసల్పెను. ఆవెంటనే యేడ్వురుకోడండ్రును లేచి యాబ్రాహ్మణునికి వెవ్వేఱుగా భిక్షముఁ దెచ్చిపెట్టిరి. అప్పు డాబ్రాహ్మణుం డాయేడ్వురు స్త్రీలకును దీర్ఘసౌమంగల్యమును సకలసంపదలును గలుగునట్లు

దీవనలుచేసెను. తర్వాత ధనవతి తనకూఁతురగు గుణవతిని బ్రాహ్మణునికి బిచ్చము పెట్టుమనఁగా గుణవతి యట్లె యా బ్రాహ్మణునికి భిక్షము దెచ్చిపెట్టెను. వెంటనే బ్రాహ్మణుఁ డా చిన్నదానిం గూర్చి "ఓ చిన్నదానా! ధర్మాత్మురాల వగు దువుగాక" అని యాశీర్వదించెను. వెంటనే గుణవతి మొగము చిన్నబుచ్చుకొని యింటిలోపలికి వెళ్లి తల్లితో నాబ్రాహ్మణుఁడు దీవించినప్రకారంబుఁ దెలిపెను.

ధనవతి యామాట విని కొమార్తెను జెయిపట్టికొని వచ్చి మరల భిక్షము దెచ్చిపెట్టింపఁగా మరల నా బ్రాహ్మణుఁడు మునుచు చేసినయట్లె యాశీర్వాదము చేసెను. అప్పుడు ధనవతి బ్రాహ్మణునిఁ జూచి "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నాకోడండ్రేడు గురు నమస్కరించినప్పుడు వారలకు దీర్ఘసౌమంగల్యమును సకలసౌభాగ్యసంపదలును గలుగునట్టు లాశీర్వాదంబు గావించితివి. నాకూఁతురు నమస్కరించినప్పుడుమాత్రము నీవు ధర్మాత్మురాలవు గమ్మని దీవించితివే దీనికిఁ గారణంబు దెలుపఁ గోరెద"నని యడుగఁగా ఆ బ్రాహ్మణుఁడు ధనవతింజూచి, "ఓధనవతీ! నేను వారివారివిధికిఁ దగినట్లు దీవించితిని. ఈ నీ కూఁతురు సప్తపదియందునే వైధవ్యంబు నొందగలఁదు కావున ధర్మము చేయువలసినది యవశ్యము అది కారణంబుగా ధర్మాచరంబు ముఖ్యమని దీవించితి" నని చెప్పెను. ఆమాటలు విని, ధనవతి మిక్కిలి చింతాక్రాంతురాలై మాటిమాటికి బ్రాహ్మణునికి నమస్కరించి యాబ్రాహ్మణునింగూర్చి "ఓదయానిధీ! నీవపాయంబుమాత్రము తెలిపితివి. నేనేమి చేయు దానకుపాయంబుఁ దెలుపవే డెదను" అని యడుగఁగా "ఓ

ధనవతీ! సింహళద్వీపమున సోమ యనుచాకిత యున్నది. దానిని దోడ్కొనివచ్చితివేని, నీకూఁతురి వైధవ్యంబు దొలఁగు" నని చెప్పి భిక్షాటనమునకై వేఱొక్కయింటికిఁ బోయెను.

తర్వాత ధనవతి పుత్రులం జూచి "నాయనలారా! సోమ యనుచాకిత సింహళద్వీపంబున నున్నదట దానిం దోడ్కొని వచ్చి, యీమీచెలియలగు గుణవతియొక్క వైధవ్యదుఃఖము దొలఁగింపుఁడు" అనిచెప్పఁగాఁ గొమరులందఱు "తల్లీ! నీ యభిప్రాయంబెఱింగితిమి, నీమనస్సు నీకూఁతునందు మిక్కిలి [illegible] యున్నది. మమ్ము దేశాంతరమునకు వెడలఁగొట్టఁ జూచెదవు. మార్గమధ్యమున దాఁటరానిసముద్రమున్నది. మేమెట్లు దాఁటి పోఁగల"మని చెప్పఁగా అప్పుడు దేవస్వామి నాకేడుగురు పుత్రు లుండియుఁ బుత్రులు లేనివాఁడనే నైతిని. నాపుత్రికయొక్క వైధవ్యంబుఁ దొలఁగుటకై నేనే యాసోమను బిలుచుకొని వచ్చెదనని కోపముతోఁ జెప్పఁగాఁ గడపటికొడుకు శివస్వామి యనువాఁడు "తండ్రీ కోపముచేయకుము. నేనుండఁగాఁ దమ కీ శ్రమయేల?" అనిచెప్పి తనచెల్లెలగు గుణవతిని దోడ్కొని సింహళద్వీపమునకు బయలువెడలి కొన్నిదినములకు సముద్రపు గట్టుచేరి, సముద్రమును దాఁటుటకై ప్రయత్నించుచును, నప్పుడు తీరంబున విశాలమైన మఱ్ఱిచెట్టునుజూచి, యానాఁటిరేయి యాచెట్టుక్రింద విశ్రమించిరి. ఆ చెట్టునందొక గ్రద్ద పిల్లఁబెట్టి యుండెను. ఆగ్రద్ద ప్రతిదినము బయటసంచరించి యెరను దెచ్చి తనపిల్లలకుఁ బెట్టుట వాడుక. ఆవాడుకప్రకార మాగ్రద్ద యారాత్రి యెర తెచ్చి పిల్లలకుఁ బెట్టఁగా నవి యాయెరను

దినవయ్యెను. అప్పుడు వానితల్లి మీరేల నేను దెచ్చినయెరను దినరైతిరి యని యడుగఁగా, ఆకూనలునుతల్లినిజూచి, "తల్లీయీ చెట్టుక్రింద నిద్దఱుమానవులున్నారు. వారు భోజనములేక పస్తు పడియుండఁగా, మే మెట్లుభోజనంబుచేయఁగలవార"మనిచెప్పిరి. అంతట నాగ్రద్ధ దయాళువై క్రిందికి దిగివచ్చి, "ఓ విప్రా! మీ యిష్టము నేనెఱిఁగితిని. మీకార్యము సాధించెదను" అని చెప్పఁగా, శివస్వామి గ్రద్ధంజూచి, "నేను సముద్రముదాఁటి, సింహళద్వీపముచేరి, నా చెలియలివైధవ్యంబుఁ బోకార్చుటకై సోమయనుదానిం బిలుచుకొని రాఁగోరుచున్నాను" అని చెప్పఁగా, గ్రద్ధయు, "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నేను తెల్లవాఱిన తర్వాత మిమ్ములను సింహళమునకుఁ గొనిపోయి, సోమయొక్క గృహమును జూపించెదను" అనిచెప్పి తనకూన లుండుగూటికి వెళ్లెను. ఆ బ్రాహ్మణుఁడును, వానిచెలియలును రాత్రి యచ్చట శయనించియుండిరి. మఱునాఁటి యుదయమున, ఆగ్రద్ధ యా బ్రాహ్మణుని, వానిచెలియలిని సింహళద్వీపంబునకుఁ గొనిపోయి సోమ యను చాకిత యింటి వాకిలిం జూపెను. వారా సోమయింటిని జూచినది మొదలు ప్రతిదినమును తెల్లవాఱునంతలోపల ఆ సోమయింటివాకిలి పెంటయూడ్చి, పేన్నీళ్లుచల్లి మొత్తలలికి పోవుచుండిరి. ఇట్లు వారొక్క సంవత్సరము ప్రతిదినము సోమ యింటివాకిటిపని సేయుచుండిరి. తర్వాత సోమ తనకొడుకులను కోడండ్రనుజూచి, యెవరీలాగు ప్రతిదినము వాకిలిపనిచేసి, నీరుచల్లి ముగ్గులుపెట్టిపోవుచున్నారని యడుగఁగా, అవియెల్ల మాకార్యములనియే వారుచెప్పిరి. తర్వాత, సోమ నిక్కంబు గనిపెట్టుటకై కదలక యొకమూల నిలచియుండి, తనయింటి

వాకిలి ముంగిలి యూడ్చుచుండు గుణవతిని, ముంగిలి యలుకు చుండు శివస్వామిని జూచి మీరెవ్వరు? ఇక్కడేల పనిచేయు చున్నారని యడిగెను. "మేము బ్రాహ్మణుల చిన్నవాండ్రము" అని వారుచెప్పిరి. "అక్కటా! యేమియన్యాయము! మీరు బ్రాహ్మణులరై యుండి నాయింటివాకిటఁ బనిచేయుచుండుటేని, నే నీపాపమునుండి యెట్లు విముక్తురాలనగుదును. నే నేగతిఁ బడిపోవుదునో! నేనో హీనకులం బగుచాకలిజాతిదానను. మీరు బ్రాహ్మణులై యుండియు నిట్లు విపరీతంబునడచు కొందు" రని యడుగఁగా, శివస్వామి యిట్లనియె "ఓ చాకిత! ఇది గుణవతి యనుపేరుగలది. నాకుఁ జెలియలు. ఇది సప్తపదీమధ్యముననే వైధవ్యంబు నొందఁగలదు. ఆ వైధవ్యంబు వోఁగొట్టుటకై నీవు సన్నిధానంబుననుండుట యవశ్యము. కావున నిన్నుఁ దోడ్కొనిపోవవచ్చి, యిట్టు లీయుద్యమప్రవృత్తి చేయుచున్నా" మని యాశివస్వామి చెప్పఁగా, సోమ వారిం జూచి "మీ యిష్టప్రకారము వచ్చెదను" అని చెప్పి, లోపలికివచ్చి తనకోడండ్రనుజూచి, మీరు నేను వచ్చువంతకు మనుష్యులు నెవ్వరైన మృతినొందినను వారినిదహింపక యొక్కచోట నిలువుగా నుంచి కాపాడుఁడు. అని యానతిచ్చి, యచ్చటినుండి వెడలి వచ్చి, వారిని సముద్రమునుదాటించి తాను ఆకాశమార్గమున సముద్రమును దాటివచ్చి యొక్కనిమిషములోపల కాంచీపురంబుచేరెను. వారట్లు చేరఁగానే, ధనవతి సంతుష్టాంతరంగు రాలయి సోమను బహుభంగుల మర్యాదలు గావించెను.

తర్వాత శివస్వామి తనచెలియలికిఁ దగినవరుం దెచ్చుటకై దేశాంతరమున కేఁగి యుజ్జయినీనగరంబుఁ జేరి యచ్చట

దేవశర్మకుమారుఁడయిన రుద్రశర్మ యనువానిని దోడితెచ్చి, శుభముహూర్తమున గుణవతి నాతనికిచ్చివివాహము చేయింప నిర్ణయించెను. సోమయు దగ్గఱనుండి వివాహము జరిపించెను. అప్పుడు శుభలగ్నమున శుభముహూర్తమున దేవస్వామి తన సంతానము గుణవతినిరుద్రశర్మకుఁగన్యాదానంబుచేసెను. తర్వాత వివాహప్రధానహోమంబు జరుగుచుండఁగా, సప్తపదీమధ్యమున రుద్రశర్మ మృతినొందెను. అప్పుడు బంధువులందఱు విలపించిరి. సోమమాత్రము నిశ్చలమనస్కురాలై యుండెను. ఆ వివాహమహోత్సవంబు చూడవచ్చిన వారందఱా బాలగోపాలముగా గగ్గోలుగావించిరి. ఆసోమ వెంటనే మరణముంబోఁగొట్టు వ్రతరాజప్రభావంబువలని ఫలంబును సంకల్పముచేసి గుణవతికొసఁగెను. రుద్రశర్మయు నావ్రతరాజప్రభావంబువలన జీవితుఁడై నిద్రలేచినవానికైవడి లేచి కూర్చుండెను సోమయు నిర్విఘ్నంబున వివాహంబు నెఱవేర్చి, వ్రతోత్తమమయిన యమావాస్యాసోమవతీవ్రతంబు వారికుపదేశించి, తనగృహంబునకు బయలుదేఱెను. ఇట్లు సోమ మృతుఁడయిన బ్రాహ్మణుని బ్రతికించి సంపూర్ణమనోరథంబుతో వచ్చునంతలోపల దాని యింట కొడుకులును తర్వాత భర్తయు నటుతర్వాత నల్లుఁడును మృతినొందిరి. ఆసోమ తననివాసమునకు వచ్చుచుండఁగా, చచ్చినవారిని బ్రతికించునట్టి సోమవారయుతమైన యమావాస్య వచ్చెను. అప్పుడు మార్గమధ్యమున నొకముసలిది కనఁబడి, "ఓయమ్మా! నే నీదూదిమూటను మోయఁజాలకున్నాను. దీనిని గొంచెము దింపుము" అనెను. సోమయు "ఓ ముసలిదానా! నేఁ డమావాస్యాసోమవారము. నేను నేఁడు

దూదినిముట్టను. ఈలాటినియమంబు పూనితిని" అని చెప్పి, సోమ కొంతదవ్వేగఁగా మఱియొక్కస్త్రీకనఁబడి నమస్కరించి [illegible] గంపనెత్తికొనిపోవుచు, సోమనుజూచి దీనిని గొంపొమ్ము [illegible] మని యడిగెను. సోమయు ముందటివలెనే [illegible] నదీతీరంబుచేరి, యచ్చట స్నానంబుచేసి యచ్చటనున్న యశ్వత్థ వృక్షమూలమున శ్రీమన్నారాయణమూర్తి నారాధించి తులసి దళ్ళగొని నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణంబులు గావించెను. ఎప్పుడు సోమ దళ్ళంగైకొని యశ్వత్థవృక్షమునకుఁ బ్రదక్షిణము చేయ నారంభించెనో యప్పుడే యా సోమయొక్క కొడుకులు, మగఁడు, అల్లుఁడును లేచి కూర్చుండిరి. [illegible] కాంతితో నిండియుండెను. అందును, వారి [illegible] బులతోఁ దులతూఁగుచుండెను. తర్వాత భాగ్యవంతురాలగు సోమ తనయిల్లుచేరి తనకొడుకులు, మగఁడు, అల్లుఁడును పునరు జ్జీవితులైనవార్త విని మిక్కిలి సంతోషమును బొందెను. తర్వాత కోడండ్రందఱు అత్తగారికి నమస్కరించి "అమ్మా! మీకొడు కులును మామామగారును మాయల్లుఁడును [illegible] మృతులైనవార లెట్లు మరల సజ్జీవితులైరి? మాకుఁ జెప్పవే" యని యడుగఁగా, సోమ కోడండ్రనుజూచి "నేను [illegible] ప్రభావంబువలనిపుణ్యమును గుణవతికొసఁగితిని. కావున నాపతి పుత్త్రజామాతలు మృతులైరి. నేను మరలివచ్చునప్పుడు అమా వాస్యాసోమవాసరము రాఁగా నేను దూఁది [illegible] దాఁకక యశ్వత్థవృక్షముకడకేగి లక్ష్మీనారాయణులం బూజించి నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణంబులు గావించితిని. ఆశ్రీమన్నారా యణుని ప్రభావంబుచే నాపతిపుత్త్రజామాతలు పునర్జీవితు

లైరి. ఓకోడండ్రారా! మీరంద ఱీవ్రతంబుఁ బట్టుఁడు. మీరు దీర్ఘసౌమంగల్యమును, సౌభాగ్యమును గలుగఁగలదు". అనిచెప్పి వారిచేత నావ్రతంబుచేయించి, పెక్కువిధంబులయిన సుఖంబు లనుభవించి, యంతకాలమున వారందఱితోఁ గూడ స్వర్గమునొందెను. ఓ ధర్మనందనా! నే నీవ్రతప్రభావంబు విస్తరించిచెప్పితిని. నీవట్లుచేయుమని భీష్ముఁడు ధర్మరాజుతోఁ జెప్పఁగా, ధర్మరాజును మరల భీష్మునిఁజూచి, పితామహా! ఆవ్రతరాజమునకు విధియెట్లు? మహిమయెట్టిది? పురుషులా? లేక స్త్రీలా యీవ్రతంబుచేయవలసినది? నాకు విస్తరించి చెప్పు మని యడుగఁగా, భీష్ముఁడిట్లనియె. "ధర్మనందనా, అమావాస్య యెప్పుడు సోమవారముతోఁ గూడివచ్చునో, ఆదినము మహా పుణ్యదినము. అట్టికాలము దేవతలకుఁగూడ దొరకుట యరుదు. వ్రతముచేయువారు తెల్లవారుఁగానే లేచి, విధిపూర్వకముగా స్నానమాచరించవలెను తర్వాత స్నానముతో పట్టుబట్టలు కట్టు-కొని, యశ్వత్థవృక్షముకడకుఁ బోయి, యశ్వత్థవృక్షమూలము నందు "సృక్తిస్సృక్త...నమః" అనుమంత్రముతో విష్ణ్వాదిదేవ తలనుపూజించి, తర్వాత. 'అశ్వత్థేవోనిషదనమ్' "ఆగాత్రేఅగ్ని రస్తుతే" "నమశ్చగృహ్యతేరుద్రాయ" "ఊర్ధ్వమూలమధశ్శా ఖం" "తద్విష్ణోః పరమంపదమ్" "ఆత్మావహాస్తు హృదయస్సచే తసః" "దేవాస్సైయదగ్నిజేనస్వత" "బ్రహ్మాజజ్ఞానం ప్రథమం పుర స్తాత్" "మూలతో బ్రహ్మ...తే నమః" ఇత్యాదిమంత్రములచే దేవదేవుఁడగు శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని బూజించి, తర్వాత త్రిమూర్తిస్వరూపం బయిన యశ్వత్థవృక్షమును "అశ్వ త్థ...నమోఽస్తుతే. ప్రాణసంజీవక...నమోస్తుతే" అను

మంత్రములచే నారాధించి, ముత్తైదువలు, పసుపు, బంగారు నాణెములు, పచ్చలు, రవలు, భక్ష్యభోజ్యములతో నిండిన తామ్రకాంస్యలోహపాత్రములు మొదలగువానిని గాని నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణములు చేయుచు నొక్కొక్క ప్రదక్షిణము చేయునపుడు నొక్కొక్కటి వస్తువు నుంచవలయునని, తర్వాత నానూటయెనిమిదింటిని గురువునకు సదక్షిణతాంబూలముతోడ నొసంగవలయును. పిమ్మట యొక్క ప్రత్యేక ముత్తైదువులను గంధపుష్పదీపతాంబూలాదులతో సత్కరింపవలయును. తర్వాత శక్తికొలది బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించి, తర్వాత తానును సమానముతో భుజింపవలయును. యుధిష్ఠిరా! యీవ్రతోత్తమవిధానంబు నీకెఱుంగఁజెప్పితిని. నీవ్రతంబును ద్రౌపది సుభద్ర యుత్తరలచేత నోయించుము. ఉత్తరా గర్భమందున్నవాఁడు చిరకాలజీవిగా నుండును" అని శ్రీకృష్ణుఁడు సెప్పఁగా, ధర్మనందనుఁడు భీష్మునిం గాంచి, ఓ గంగాసుతా! ధనము గలస్త్రీ బంగారు మొదలగునవి లేనిచో నెట్లు వ్రతంబు యొక్క పూర్ణఫలంబు నొందునని యడుగఁగా, "అట్టి స్త్రీ పండ్లు, పూవులు, భక్ష్యములు, వస్త్రములు మొదలగునవి వేయుచుఁ బ్రదక్షిణంబు సేసి యావ్రతముయొక్క పూర్ణఫలంబు నొందును. ఓ నరేంద్రా! సకలదేవతలయందు, ముఖ్యముగా మహావిష్ణువును ప్రీతిజెందునట్టి యీవ్రతంబును నేను నీకుఁ జెప్పితిని. ధనధాన్యసంపదను, పతిసౌభాగ్యమును, పుత్త్ర పౌత్త్రాభివృద్ధిని గోరునట్టి ముత్తైదువలీవ్రతంబులు చేసిరేని, సకలవిధములైనఫలంబుల నొందుదురు.

ఉద్యాపనవిధి.

ఓధర్మరాజా, ఈవ్రతమున కుద్యాపనవిధి చెప్పెదను వినుము. నోముపట్టి యుద్యాపనము చేయనియెడల, వ్రతంబు పూర్తిగానేరదు. ఓయుధిష్ఠిరా, సర్వతో భద్రమండల మేర్పఱచి, దానినడుమ కలశమునుస్థాపించి, బంగారుతో అశ్వత్థవృక్షమును జేయించి, రత్నములతోఁ దిమ్మనొక్కదానిని జేయించి, చతుర్భుజుం డగువిష్ణుప్రతిమను, లక్ష్మీదేవిప్రతిమను రెండును గలిగింజలయొత్తును తగ్గనీక, పలమెత్తువఱకు నుండు నట్లు లక్ష్మీనారాయణ ప్రతిమను జేయించవలయును. ఇక్కడ బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతలకు శక్తిలోపము లేకుండఁ బ్రతిమలను జేయింపవలెను. అన్ని ప్రతిమలుచేయింప శక్తిలేనియెడల, లక్ష్మీనారాయణప్రతిమ యొక్కటి చేయించిన నదియే సకల దేవతలకు ప్రీతికరము. అట్లు కలశస్థాపన చేసి, షోడశోపచారపూజలు గావించి, రాత్రి జాగరణముచేసి, మఱునాఁడుదయమునను అశ్వత్థసమిధలతోను, పాయసముతోను, తిలలతోను, "ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే" అను మంత్రముతోఁగాని, ప్రణవముతోఁగాని, అష్టాక్షరితోఁగాని, పంచాక్షరితోఁగాని, సకల దేవతాస్తోత్రము లగు మంత్రములతోఁగాని హోమంబు చేయవలెను. విష్ణుస్తోత్రరూపమంత్రమే మిక్కిలి శ్రేష్ఠము. ఆహోమ మైనతర్వాత త్రిమూర్తిస్వరూపుం డగు అశ్వత్థనారాయణస్వామిం గూర్చి హోమంబుచేసి, తర్వాత పూర్ణాహుతి చేయవలయును. తర్వాత ఆచార్యునిఁ బూజించి, గోదానంబుచేసి, బ్రాహ్మణులను వస్త్రాభరణాదులచే ప్రీతులంగావించి, సదస్యునిఁ బూజింపవలయును. బ్రహ్మ కొక్కకలశ

మును, విష్ణువున కొక్కకలశమును ముఖ్యముగా సంకల్పింపవలయును. తక్కినరుద్రాది దేవతలకు శక్తినుసరించి, పండ్రెండును గాని, లేక దానిలో సగముగాని, దానికి శక్తిచాలనివాఁడు రెండుకలశములనైనంగాని యియ్యవలయును. తర్వాత బుత్విక్కులకు షడ్రసోపేతంబుగా భోజనంబు పెట్టి వస్త్ర యజ్ఞోపవీత దక్షిణాతాంబూలముల నొసఁగి, వారిని సంతుష్టులంజేసి, వారికి సాష్టాంగముగాఁ బ్రణమిల్లి, వారిని బంపవలయును. ఇట్లు పండ్రెండుదినములు వ్రతంబుసేయుచు సంవత్సరము లోపల నొకటఁగాని, నడుమఁగాని యుద్యాపనము చెప్పినట్లుగాఁ గావించి, మండలము మొదలగువాని నాచార్యున కొసఁగి, యతనిచేత దీవనలు పొందవలయును. తర్వాత తాను మౌనముతో భుజింపవచ్చును. అని భీష్ముఁడు ధర్మరాజునకు అమావాస్యాసోమవతీవ్రతరాజప్రభావంబు చెప్పఁగా, నతఁడుత్తర మొదలగువారిచే నా వ్రతంబు సేయించినందున నుత్తరాగర్భసంభూతుఁడు జీవితుఁడై యుత్తరోత్తరాభివృద్ధి నందెను. అని సూతుఁడు శౌనకాదిమహర్షులకుఁ జెప్పెను.

ఇది శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాంతర్గత

అమావాస్యాసోమవతీవ్రతకథ

సంపూర్ణము.

కృష్ణాష్టమీవ్రతము.

* ప్రాతః కృతనిత్యక్రియః ప్రాఙ్ముఖో దేశకాలౌ సంకీర్త్య తత్తత్కాలే సప్తమ్యాదిసత్త్వేఽపి ప్రధానభూతామష్టమీమేవ సంకీర్త్య శ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థం జన్మాష్టమీవ్రతం కరిష్యే, జయన్తీయోగసత్త్వే జన్మాష్టమీవ్రతం జయన్తీవ్రతం చ కరిష్యే. ఇతి సంకల్పయేత్. తామ్రపాత్రే జలం గృహీత్వా. వాసుదేవం సముద్దిశ్య సర్వపాపప్రశాన్తయే, ఉపవాసం కరిష్యామి కృష్ణాష్టమ్యాం నభస్యహమ్. తదశక్తౌ ఫలాని భక్షయిష్యామీత్యాది. ఆజన్మమరణం యావద్యన్మయా దుష్కృతం కృతం, తత్ప్రణాశాయ గోవిన్ద ప్రసీద పురుషోత్తమ. ఇతి పాత్రస్థం జలం క్షిపేత్.

తతః సువర్ణరజతాదిమయ్యో మృణ్మయ్యో వా భిత్తిలిఖితా వా ప్రతిమాః యథాకులాచారం కార్యాః. తా యథా—

---

* ప్రాతఃకాలమున లేచి స్నానాదిక్రియలు నిర్వర్తించుకొని, తూర్పు మొగముగాఁ గూర్చుండి, సప్తమ్యాది తిథులున్నను, అష్టమియే ముఖ్యము గనుక, అష్టమి యని చెప్పుకొని కృష్ణాష్టమీవ్రతముం జేసెదనని సంకల్పము చేయఁబోవుచున్నానని సంకల్పము చేయవలయును. జయంతియుండెనేని, జయంతీవ్రతమునుగూడఁ జేసెదను అని సంకల్పము చేయవలయును. తర్వాత తామ్రపాత్రమునం దుదకము నుంచికొని, "సర్వపాపములు క్షయించునిమిత్తమై వాసుదేవు నుద్దేశించి యుపవాసముండెదను" అనియు శక్తిలేనియెడ, ఫలాహారము గైకొనియుండెద" ననియు సంకల్పముచేసి, యాజలము పాఱఁబోయవలయును. తర్వాత శక్తికొలఁది బంగారు, వెండి, తామ్రము మొదలగు లోహములతోఁగాని, మంటితోఁగాని ప్రతిమలను జేయింపవలెను. లేదా, గోడయందు వ్రాయింపవలయును. అదెట్లనఁగా:—దేవకి పాన్పునఁ

పర్యంకే ప్రసుప్తదేవక్యాః స్తనం పిబన్తీం శ్రీకృష్ణప్రతిమాం నిధాయ జయన్తీసత్త్వే త్వన్యదేవక్యా ఉత్సఙ్గే ద్వితీయాం శ్రీకృష్ణమూర్తిం నిధాయ పర్యఙ్కస్థదేవకీచరణసంవాహన పరాం లక్ష్మీం నిధాయ భిత్త్యాదౌ ఖడ్గధరం వసుదేవం నన్ద గోపీగోపాలాన్ లిఖిత్వా ప్రదేశాన్తరే మఞ్చకే ప్రసూతాం కన్యయా సహ యశోదాప్రతిమాం పీఠాన్తరే వసుదేవ, దేవకీ, నంద, యశోదా, శ్రీకృష్ణ, రామ, చండికాన్తాస్సప్త ప్రతిమాః స్థాపయేత్. ఏతావత్ప్రతిమాకరణాశక్తౌ వసుదేవాది చండికాన్తాః ప్రతిమాః సప్త వా యథాచారం యథాశక్తి వా కృత్వా అన్యాః సర్వాః యథాయథం ధ్యాయేత్. తతో నిశీథాసన్న ప్రాక్కాలే, స్నాత్వా, ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య శ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థం సపరివార శ్రీకృష్ణపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. న్యాసాన్ కలశశంఖాదిపూజాంతం నిత్యవత్కృత్వా ధ్యాయేత్. పర్యంకస్థాం కిన్నరాద్యైర్యుతాం తాం ధ్యాయేత్తు దేవకీం, శ్రీకృష్ణం బాలకం ధ్యాయేత్ పర్యఙ్కే స్తనపాయినమ్. శ్రీవత్సవక్షసం శాన్తం నీలోత్పలదళచ్ఛవిం, సంవాహయన్తీం

బరుండియుండఁగా, కృష్ణుఁడు స్తన్యపానము చేయుచున్నట్లును, జయంతియైనయెడల మఱియొక్క కృష్ణప్రతిమను ముందటివలె మఱియొక్కటి యుంచి, దేవకికిఁ గాళ్లుపట్టుచున్నట్టు లక్ష్మీప్రతిమను, గోడమొదలగువానియందు ఖడ్గముఁ దాల్చినవసుదేవుని, గోపికా గోపులను, చిత్తరువు వ్రాయించి, మఱియొక ప్రదేశమున మంచము పుట్టినకన్యతోడ యశోదను మఱియొకపీఠముపై వసుదేవ, దేవకీ, నంద, యశోదా, శ్రీకృష్ణ, బలరామ, చండికల ప్రతిమలను వ్రాయించవలయును. ఇన్నిప్రతిమలు చేయింప శక్తి లేనప్పుడు వసుదేవుఁడాదిగా చండికవఱకు గలయేడు ప్రతిమలను ఆచారానుసారముగాను, శక్త్యనుసారముగాను జేయించి, అన్నిటిని ధ్యానింపవలెను.

దేవక్యాః పాదౌ ధ్యాయేచ్చ తాం శ్రియమ్. ఏవం ధ్యాత్వా. సహస్రశీర్షా... దేవక్యై నమః ఇతి దేవకీమావాహ్య, మూలమన్త్రేణ శ్రీకృష్ణాయ నమః శ్రీకృష్ణమావాహయామీతి ఆవాహ్య, లక్ష్మీం చావాహ్య, దేవక్యై వసుదేవాయ యశోదాయై నందాయ కృష్ణాయ రామాయ చండికాయై ఇతి నామభిరావాహ్య లిఖితాంశ్చ దేవతాః సపరివారదేవతాభ్యో నమః ఇత్యావాహ్య, (మూలమంత్రేణ మూర్తిధ్యానా అత్రావాహిత దేవక్యాదిపరివార దేవతాసహిత శ్రీకృష్ణాయ నమః ఇత్యాసన, పాద్య, అర్ఘ్య, ఆచమనీయ, అభ్యంగస్నానాని దత్వా పంచామృతస్నానాన్తే చందనేనానులేపయేత్. శుద్ధోదకాభిషేకాన్తే వస్త్ర, యజ్ఞోపవీత, గంధ, పుష్పాణి ధూపదీపౌ చ, "విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ తథా విశ్వోద్భవాయ చ, విశ్వస్య పతయే తుభ్యం గోవిందాయ నమోనమః. యజ్ఞేశ్వరాయ దేవాయ తథా యజ్ఞోద్భవాయ చ, యజ్ఞానాం పతయే నాథ గోవిందాయ నమో నమః" ఇతి మన్త్రాభ్యాం మూలమన్త్రాది సముచ్చితాభ్యాం దద్యాత్. "జగన్నాథ నమస్తుభ్యం సంసార భయనాశన, జగదీశాయ దేవాయ భూతానాం పతయే నమః" ఇతి నైవేద్యమ్ మూలమంత్రాదికం సర్వత్ర యోజ్యమ్. తాంబూలాదినమస్కార ప్రదక్షిణ పుష్పాంజల్యంతం కార్యమ్) అథవా ఉద్యాపనప్రకరణోక్తవిధినా పూజా! సాయథా. ఉక్తప్రకారేణ ధ్యానావాహనే కృత్వా. పురుషవేదగం...హతి. దేవాబ్రహ్మాదయో యేచస్వరూపంనవిదుస్తవ, అతస్త్వాం పూజయిష్యామి, మాతురుత్సంగవాసినమ్. ఆసనమ్. ఏతావానస్య...దివి. అవతారసహస్రాణి కరోషి మధుసూదన,

నతే సంఖ్యాऽవతారాణాం కశ్చిజ్జానాతి తత్త్వతః పాద్యమ్. త్రి
పాదూర్ధ్వ...అభి జాతఃకంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయ
చ, దేవానాంచహితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయచ, కౌరవాణాం
వినాశాయ పాండవానాం హితాయ చ, గృహాణార్ఘ్యం మయాదా
దత్తం దేవక్యాసహితో హరే. అర్ఘ్యమ్ తస్మాద్విరా...పురః. సు
రాసురనరేశాయ క్షీరాబ్ధిశయనాయ చ, కృష్ణాయ వాసుదేవా
య దదామ్యాచమనం శుభమ్ ఆచమనీయమ్. యత్పురుషేణ
హ...విః నారాయణనమస్తేऽస్తు నరకార్ణవతారక, గంగోదకం
సమానీతం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. స్నానమ్. ఆప్యాయ
స్వేత్యాది మన్త్రైః. పయోదధి ఘృతక్షౌద్ర శర్కరాస్నానము
త్తమం, తృప్త్యర్థం దేవదేవేశ గృహ్యతాం దేవకీసుత. పంచా
మృతస్నానమ్. శుద్ధోదకస్నానం మహాభిషేకః ఆచమనీయమ్.
తం యజ్ఞం బర్హిషి...క్షౌమంచ పట్టసూత్రాఢ్యం మయానీ
తాంశుకం శుభం, గృహ్యతాం దేవదేవేశ మయాదత్తం
పురోత్తమ. వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...యే. నమః కృష్ణాయ
దేవాయ శంఖచక్రధరాయ చ, బ్రహ్మసూత్రం జగన్నాథ గృ
హాణ పరమేశ్వర. యజ్ఞోపవీతమ్. తస్మాద్యజ్ఞా...యత. నానా
గంధసమాయుక్తం చందనం చారుచర్చితం, కుంకుమాక్షతై
ర్యుక్తం గృహ్యతాం పరమేశ్వర. గంధద్వారాం...గంధమ్..
తస్మాదశ్వా...వయః. పుణ్యాని యాని దివ్యాని పారిజాతోద్భ
వాని చ, మాలతీకేసరాదీని పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. పు
ష్పాణి. అథాంగపూజా. శ్రీకృష్ణాయనమః పాదౌపూజయామి.
సంకర్షణాయ నమః గుల్ఫౌ పూ. కాలాత్మనే నమః జానునీ.
విశ్వకర్మణే నమః జంఘే. విశ్వనేత్రాయ నమః కటీ.

విశ్వకర్త్రే నమః గుహ్యమ్ పద్మనాభాయ నమః నాభిమ్ పరమాత్మనే నమః హృదయమ్. శ్రీకంఠాయ నమః కంఠమ్ సర్వాస్త్రధారిణే నమః బాహూ వాచస్పతయే నమః ముఖమ్. కేశవాయ నమః లలాటమ్. సర్వాత్మనే నమః శిరః. విశ్వరూపిణే నారాయణాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. సహస్రతులసీ అష్టోత్తరశతంవా. యత్పురుషంవ్యదధుః...తే. వనస్పతిసంభవైర్దివ్యైః...గృహ్యతామ్. ధూపమాఘ్రాపయామి. బ్రాహ్మణోఽస్య...యత. త్వంజ్యోతిః సర్వదేవానాం తేజస్త్వం తేజసాంపరం, ఆత్మజ్యోతిర్నమస్తుభ్యం దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ దీపమ్ చంద్రమా...యత నానాగంధసమాయుక్తం భక్ష్యంభోజ్యం చతుర్విధం, నైవేద్యార్థం మయాదత్తం గృహాణ పరమేశ్వర. నైవేద్యమ్. ఆచమనమ్ కరోద్వర్తనమ్ తాంబూలం చ సకర్పూరం పూగీఫలసమన్వితం, ముఖవాసకరం రమ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. తాంబూలమ్. సౌవర్ణ రాజతం తామ్రం నానారత్నసమన్వితం, కర్మసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యతామ్. రంభాఫలం నారికేళం తథైవామ్రఫలానిచ, పూజితోఽసి సురశ్రేష్ఠ గృహ్యతాం కంససూదన. ఫలాని. సోమోవా...నీరాజనం, నాభ్యాఆసీద...యన్. నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే...ధారిణే నమః. నమస్కారాన్. సప్తాస్యాసన్...యజ్ఞమ్. యానికానిచ...ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యజ్ఞేన...ఇత్యాదివేదమన్త్రైః పుష్పాంజలిమ్. అపరాధసహస్రాణి పూజాంనివేదయేత్ సర్వోపచారపూజనసమాప్త్యాద్వాదశాంగుళ విస్తారం రౌప్యమయం స్థండిలాదిలిఖితం వా రోహిణీయుతం చంద్రం సోమేశ్వరాయ సోమాయ తథాసోమోద్భవాయ

చ, సోమస్య పతయే నిత్యం తుభ్యం సోమాయ తే నమః ఇతి సంపూజ్య, సపుష్పకుశచందనతోయం శంఖేనాదాయ, క్షీరోదార్ణవసంభూత అత్రిగోత్రసముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం శశాఙ్కేశ రోహిణీసహితో మమ. జ్యోత్స్నాపతే నమస్తుభ్యం జ్యోతిషాం పతయే నమః, నమస్తే రోహిణీకాన్త అర్ఘ్యం నః ప్రతిగృహ్యతామ్ ఇతి మంత్రాభ్యాం చంద్రాయార్ఘ్యం దద్యాత్ తతః శ్రీకృష్ణాయార్ఘ్యం దద్యాత్. తత్ర మంత్రః. జాతః కంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయ చ, పాండవానాం హితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ. కౌరవాణాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనాయ చ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం దేవక్యా సహితో హరే. శ్రీకృష్ణాయ నమః ఇదమర్ఘ్యమ్. తతః ప్రార్థయేత్. త్రాహి మాం సర్వలోకేశ హరే సంసారసాగరాత్, త్రాహి మాం సర్వపాపఘ్న దుఃఖశోకార్ణవాత్ప్రభో. సర్వలోకేశ్వర త్రాహి పతితం మాం భవార్ణవే, త్రాహి మాం సర్వదుఃఖఘ్నరోగశోకార్ణవాద్ధరే. దుర్గతాంస్త్రాయసే విష్ణో యే స్మరన్తి సకృత్సకృత్, త్రాహి మాం దేవదేవేశ త్వత్తో నాన్యోఽస్తి రక్షితా. యద్వా క్వచన కౌమారే యౌవనే యచ్చ వార్ధకే, తత్పుణ్యం వృద్ధిమాయాతు పాపం దహ హలాయుధ. ఇతి ప్రార్థయేత్.

ఇతి శ్రీకృష్ణపూజా సమాప్తా.

శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతకథా.

వాగీశాద్యాస్సుమనస స్సర్వార్థానా ముపక్రమే,
యం నత్వా కృతకృత్యాస్స్యుస్తం నమామి గజాననమ్.

నమః పరమ కల్యాణ నమస్తే విశ్వమంగళ, వాసుదే

వాయ శాంతాయ యదూనాంపతయే నమః. కరారవిందేన పదారవిందం ముఖారవిందే వినివేశయంతం, వటస్య పత్రస్య పుటే శయానం బాలం ముకుందం మనసా స్మరామి.

నారద ఉవాచః—జయన్త్యాశ్చైవ మాహాత్మ్యం శ్రీకృష్ణాష్టమ్యాస్తథైవచ, కథయస్వ మహాభాగ నమస్తే భక్తవత్సల. యచ్ఛ్రుత్వాహం గమిష్యామి తద్విష్ణోఃపరమంపదమ్.

పితామహఉవాచ:—శృణు వత్స ప్రవక్ష్యామి జయంత్యాశ్చ ప్రభావకం, జయం పుణ్యంచ లభతే శీఘ్రం పాపస్య నాశనమ్. స్మరణా త్కీర్తనా త్పాపం సప్తజన్మార్జితం మునే, జయంతీ హంతి తే పుణ్యం కింపునశ్చోపవాసినామ్. కృష్ణజన్మాష్టమీలోకే పవిత్రా పాపనాశినీ, క్రతూనాంచఫలం తేషాం తీర్థాయుతఫలం లభేత్. కపిలాగోసహస్రంతు యో దదాతి దినే దినే, తత్ఫలం సమవాప్నోతి జయంత్యాస్సముపోషణే రత్నకోటిసహస్రాణి అశ్వానాంమయుతాని చ, మత్తేభానాం సహస్రాణి యో దదాతి దినే దినే కన్యాకోటిసహస్రంతు తత్ఫలం ఋషిభిః స్మృతం, హేమభారసహస్రాణి కురుక్షేత్రే ప్రయచ్ఛతి. సువర్ణం బ్రాహ్మణార్థంవా స్వామ్యర్థం యస్త్యజేత్తనుం, తత్ఫలం సమవాప్నోతి జయంత్యాస్సముపోషణాత్. అపన్నార్తిహరాణాంచ తీర్థసేవారతాత్మనాం, సత్యవ్రతానాం యత్పుణ్యం జయంత్యాస్సముపోషణాత్. యత్ఫలం శ్రాద్ధకర్తౄణాం పితౄణామిందుసంక్షయే, గంగాయాం నర్మదాయాంచ సరయూచంద్రభాగయోః. అన్యేషు పుణ్యతీర్థేషు యః స్నానం కురుతే నరః, ద్వాదశీనాంతు సర్వాసాం యత్ఫలంకృష్ణజన్మని. జయంత్యేకోపవాసేన జాగరేణ తు తత్ఫలం, అంబరీషేణసూర్యేణశిశుపాలేనగాధినా, ఏతైశ్చాన్యైశ్చ రాజన్యై

ధర్మజ్ఞైః సత్యవాదిభిః. తుష్ట్యర్థం దేవకీసూనోర్జయంత్యాం సముపోషితం, కృత్స్నం రాజ్యం మహీం భుంక్త్వా ప్రాప్తః స్వర్గతింగతిమ్. జయంత్యాశ్చోపవాసేన విష్ణోర్లోకం గతా అత్రే, వాలఖిల్యాదయో విప్రాః వశిష్ఠాద్యా ద్విజోత్తమాః. గౌతమేన చ గార్గ్యేణ జామదగ్న్యేన ధీమతా. వాల్మీకినా కృతం పూర్వం మహాతాపసరూపిణా, కృతం రామాయణం యేన కావ్యానాముత్తమమ్. ప్రాజాపత్యగ్రసంయోగేన భోజనం ... తస్యామేవ చ కర్తవ్యం తుష్ట్యర్థం చక్రపాణినః. జన్మప్రభృతి పాపం చ జన్మాంతరకృతాని చ, బ్రహ్మహత్యాదయః సర్వే నశ్యంతి స్మరణాదపి. పురతో వాసుదేవస్య జయంత్యాం ... దా, కోటిజన్మార్జితం పాపం జ్ఞానాజ్ఞానకృతం తథా. తస్యా ... షణేనైవ యామార్ధేన విలీయతే, శూద్రాన్నేన తు ... శవహస్తేన భోజనమ్. తత్పాపం సమవాప్నోతి జయంత్యాం భోజనే కృతే, నభః కృష్ణాష్టమీ ప్రాప్తే భువనేషు ద్విజోత్తమాః. త్రైలోక్యసంభవం పాపం భుంజత్యేవ న సంశయః, బ్రహ్మఘ్నస్య సురాపస్య గోఘ్నస్య స్త్రీవధస్య చ. నరకో ... జయంతీవిముఖస్య చ, ప్రజాహీనస్య మూర్ఖస్య పరాన్నం భుంజతో పి చ నతస్య సుకృతో లోకః జయంతీవిముఖస్య చ. యే కుర్వంతి హరేః పూజాం జయంతీవాసరే మునే, సుప్రసన్నో భవేత్తస్య దేవకీవిష్ణునా సహ. వ్రతేనారాధయేద్దేవం దేవకీసహితం హరిం, త్యక్త్వా యమపురీం ఘోరాం యాంతి విష్ణోః పరం పదమ్. జన్మాష్టమీవ్రతం యే వై ప్రకుర్వంతి ద్విజోత్తమాః, ఆరాధయంతి విప్రేంద్ర లక్ష్మీస్తేషాం ప్రసీదతి. రాజికం దైవికం చైవ భయం చాగ్నిసముద్భవం, సార్పం విద్యుత్ప్రజాతం చ వాయుజం ఖాంబు

జంతథా. స్మరణాద్వాసుదేవస్య క్షణమాత్రాద్వినశ్యతి, గావస్త
స్య వివర్ధంతే ప్రభూతా ధాన్యసంపదః. కుటుంబం వర్ధతే తస్య
మోక్షశ్చాంతే న సంశయః, దుఃఖజం వ్యాధిజం చైవ భయం
సర్వసముద్భవమ్ నకలిర్నచ కాలశ్చ నోపసర్గో మహామునే, రక్ష
ణాయ కులస్యైవ సర్వత్ర విజయాయచ జయంతిబుధవారేణ
రోహిణీ సహితాయది, అన్యైశ్చ మునిశార్దూల కిం కృతైర్వ్రత
కోటిభిః. నమస్కారేణ యత్పుణ్యం మాత్రాపిత్రోర్దినే తథా.
ఆచార్యపాలనాద్విత్స తత్ఫలం శతసమ్మితం, యత్ర విష్ణోః కథా
తత్ర వర్తతే మునిసత్తమ.

నారద ఉవాచః—సుదూరమపి గంతవ్యం యత్ర భాగ
వతో జనః, త్రేతాయాం ద్వాపరే సమ్యక్కృతే చైవ కలౌ
యుగే. కృత్వా సమ్యగ్విధానేన కర్తవ్యం పుణ్యవర్ధనం, కథ
యస్వ సురశ్రేష్ఠ జయంతీ యేన తుష్యతి. తాం పూజాం యద్వి
ధానేన బ్రూహి మే త్రిదశేశ్వర, సమ్యగ్వ్రతఫలం యేన
బ్రూహి మే త్రిదశేశ్వర.

బ్రహ్మోవాచః—పురా సనత్కుమారేణ హరిశ్చంద్రస్య
ధీమతః, ఉక్తమేతన్మహాభాగ వ్రతమేతన్మహామునే. నియమా
త్ఫలమాప్నోతి న శ్రేయో నియమం వినా, అదృష్టిత్వా నిరా
హారశ్చోపభూతే పరమేశ్వర. భక్త్యాచ దేవకీపుత్ర మస్మిన్నష్ట
మీవ్రతే, ఉపోషితస్సన్మధ్యాహ్నే స్నాత్వా కృష్ణతిలైశ్శుభైః.
ధాత్రీఫలం ధారయిత్వా మహాపుత్రాదివర్ధనం, కృత్వాతులసి
మిశ్రేణ జలం పిబతి సువ్రతీ. స్నానంవా కురుతే తత్ర తీర్థ
స్నానఫలం లభేత్, కృత్వా మాధ్యాహ్నికం కర్మ శుచిర్భూ
త్వా సమాహితః. గృహమధ్యేథవాచైవ విష్ణుస్థానేచ సువ్రతీ,
గోమయేనోపలిప్యాథ స్థాపయేన్నూతనం ఘటమ్ పూరయేచ్చు

ర్ధసలిలం నవరత్నైశ్చ సంయుతం, వస్త్రేణాచ్ఛాదయేత్కుంభం తండులోపరి విన్యసేత్. తత్ర నిక్షిప్య తత్పాత్రం [illegible] పాత్రం మృదం తు వా, పూరయేత్తండులైశ్శుభ్రైః [illegible] వస్త్రేణాచ్ఛాదనం కృత్వా పాత్రమధ్యే న్యసేత్తతః, [illegible] సువర్ణేన బాలకృష్ణం ప్రపూజయేత్. యథాశక్త్యా [illegible] భక్తి యుక్తేన చేతసా, శ్రాద్ధేదానే తథా హోమే సర్వేష్వపి వ్రతేషుచ విత్తశాఠ్యం న కుర్వీత తథా చాన్యేషు సువ్రతే, దేవపూజావ్రత కార్యేషు విత్తశాఠ్యం కరోతి యః. స సర్వధర్మవిహీనాత్మా నరకేషు నిమజ్జతి, జీవితం యాతి యః కాలే జయంతీవాసరం వినా. [illegible] మాయుషోప్యర్థం నరాణాముపజాయతే, స్వర్గప్రాప్త్య గురో ర్వస్తు గురుం ధర్మోపదేశకమ్. విప్రేంద్రస్స్వే వచ్ఛా [illegible] ణో నరకం వ్రజేత్, ధర్మమర్థం చ కామం చ యది చేచ్ఛ [illegible] ప్రియమ్. దద్యాచ్ఛక్తితో భక్త్యా గామహీం కాంచనం తథా, ఫలం ధాన్యం చ వస్త్రం చ యత్కించిద్బ్రాహ్మణా [illegible], [illegible] ప్రసవే కాలే జాతే కృష్ణే జగత్పతౌ. జాతక [illegible] దేశశ్చ చక్రిణః, పురాణోక్తేన మంత్రేణ కృష్ణం సంపూజయే న్నిశి శైత్యోపచారాద్యైస్తస్య తతో విప్రాన్ [illegible], అది తే దేవమాతస్త్వం సర్వపాపప్రణాశిని. [illegible] మి భీతోఽహం భవసాగరాత్. పూజితాసి యథా [illegible] ప్రసన్నా త్వం వరాననే, పూజితా చ యథాభక్త్యా ప్రసాదం కురు సువ్రతే. యస్యాం రాత్రౌ హరింలబ్ధ్వా ప్రాప్తం త్వం నిర్వృతిం పరాం, తామేవ నిర్వృతిం దేహి సుపుత్రం దన్నమస్వమే.

దేవపూజామంత్రః—అవతారసహస్రాణి కరోషి భగవన్ విభో, తేషాం చైవ తు మాహాత్మ్యం కశ్చిజ్జానాతి వై భువి, దేవా బ్రహ్మాదయో యేఽపి స్వరూపం న విదుస్తవ.

కృష్ణప్రార్థనమంత్రః—అత స్త్వాం పూజయిష్యామి మాతురుత్సంగసంస్థితమ్ వాంఛితం కురు మే తత్ర దుష్కృతం చైవ నాశయ, కృపాం కురుష్వ మే దేవ సంసారార్తిభయాపహా. ఏవం సంపూజ్య గోవిందం పాత్రే తులసీసంయుతం, చంద్రోదయేతు సిస్తత్ర స్థండిలే సమలంకృతే. శంఖతోయం సమాదాయ సుపుష్పఫలచందనం, సుమంత్రమవనీం గత్వా చంద్రాయార్ఘ్యం నివేదయేత్. అర్ఘ్యమంత్రం సముచ్చార్య సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే.

అర్ఘ్యమంత్రః—క్షీరోదార్ణవసంభూత హ్యత్రినేత్ర సముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహిత శ్శశిన్. జ్యోత్స్నాపతే నమస్తుభ్యం నమస్తే జ్యోతిషాంపతే, నమస్తే రోహిణీకాంత సుధాకర నమోఽస్తు తే.

ఇతి చంద్రార్ఘ్యమ్.

నారికేళోదకే నైవ దద్యాదర్ఘ్యం విచక్షణః, శ్రీకృష్ణ పదయుగం భక్త్యా శంఖే కృత్వా విధానతః.

అథ కృష్ణార్ఘ్యమంత్రః—జాతః కంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయచ, పాండవానాం హితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయచ కౌరవాణాం వినాశాయ వసుదేవకులోద్భవ, దేవకీగర్భసంభూత భక్తానామభయప్రద. గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం ప్రసీద పురుషోత్తమ, దధిదూర్వాక్షతైర్యుక్తం దత్వా తం శశినే మునే తతస్తు పరతో విష్ణుం నిశాంతు శశితోనయేత్, అర్ఘ్యదానేన జాతస్య ఫలస్యోయత్తతాం శృణు. యో దద్యాత్సకలాముర్వీం సర్వరత్నసమన్వితాం, అర్ఘ్యదానేన తత్పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః. గీతాశాస్త్రకలాపైశ్చ కుర్యాజ్జాగరణం నిశి, ధూపం దీపం చ నైవేద్యం తాం

బూలం దాపయేన్నరః. ఫలాని చ విచిత్రాణి [illegible] వివి
ధాని చ, ధూపం నీరాజనం చైవ కుర్యా [illegible]
వాసరే వాసుదేవస్య గీతాం వా వాచయే [illegible]
కోటికృతం పాపం భక్ష్యతే తృణరాశివత్, [illegible]
శాస్త్రం శ్రూయతే హరివాసరే. తత్ర జాగరణం [illegible]
థా పాపభాగ్భవేత్. స్నానం ప్రభాతసమ[illegible]
దీపితే. కృత్వా పూర్వాహ్ణికం కర్మ [illegible]
తత స్స్వయం సముత్థాయ జ్ఞ [illegible]
బాలవృద్ధసహితో మంత్రద్విజసమన్వితః, [illegible]
జయంతీవ్రతమాచరేత్. నారీ చేత్కు[illegible]
కైకవింశతిః, న దౌర్భాగ్యం నవైధవ్యం [illegible]
గృహే. ఏకాదశ్యష్టవింశత్యః కోటయః [illegible]
తాభిస్తుల్యా జయంతీతు తస్మాదస్యా[illegible]
వ్య విధివ ద్దేహాంతే హరిసన్నిధిం, విమా[illegible]
కధ్వజశోభితైః. వేణువీణామృదంగైశ్చ [illegible]
ఆరుహ్య దేవవ త్తత్ర ముదిత స్స్వజనైస్సహ. [illegible]
శ్చ తుమ్బురునా సంసేవ్యమాన స్తుముత్[illegible], [illegible]
విద్యాధరబృందజుష్టో మార్గం చ విష్ణో[illegible]
యథానాశయతే తనుశ్రమం, స్వాచా[illegible]
రాష్ట్రం యథానాశయతే కురాజా తథా జయంతీ [illegible]
సంచయమ్. సఏవ పాపీ సపశుస్స గోఘ్నస్స [illegible]
శోచనీయః, జన్మాష్టమీం యో న కరోతి మూఢః స్స [illegible]
నరకేషు పచ్యతే. కిమన్నదానై ర్గజగోప్రదానైః కిం [illegible]
ఘాఖ్యైర్గ్రహణేషుసత్కృతైః, కిమాశ్రమై ర్వ్రాసతపోభిరుగ్రై
ర్జయంత్యహో యేనకృతా నభక్త్యా. యథోక్తా తే మయా

విప్ర జయంతీ సర్వకామదా, యాముపోష్య సకృద్భక్త్యాకృత
కృత్యో భవేన్నరః. తస్మాత్త్వమపి దేవర్షే కురు చాస్యాము
పోషణం, ఉపోషణా ద్ధరిశ్చంద్రః పరాం స్థితి మవాప్తవాన్.
సత్యంసత్యం పునస్సత్యం పారాశర్యేణ భాషితం, నాస్తిలోకే
పరం నాన్యజ్జయంత్యాస్తు సమం వ్రతమ్. న గంగా న గయా
కాశీ నావంతీమధురాపురీ, సరయూర్గండకీచైవ జయంత్యాశ్చ
సమా మతా. ధర్మదా కామదా చైవ హ్యర్థదా మోక్షదా
కలౌ, కురుష్వ ద్విజశార్దూల జయంతీవ్రత ముత్తమమ్.
జయంతీవ్రతమాహాత్మ్యం లిఖితం యస్యమందిరే, తస్య పుణ్య
ఫలం విద్యా నారాయణసమం హి తత్. యత్రయత్ర కలౌ
ప్రాప్తం భవే జ్జన్మాష్టమీవ్రతం, తత్రతత్ర హరిర్యాతి త్రిద
శైస్సహ నారద. స్వయ మాయాతి దేవేశో గృహం జన్మాష్ట
మీదినే, తేనేష్టం జన్మసస్సారం ఫలం త్రైలోక్యదుర్లభమ్.
కలౌ గృహేతు యః కృష్ణజయంతీం శాస్త్రసమ్మతం, పిత్రాను
సారవిధినా భక్త్యా యశ్చ ప్రపూజయేత్. పాపకోటివినిర్ముక్తో
యాంతి విష్ణోః పరంపదం, సర్వవేదేషు యత్పుణ్యం తత్ఫలంచ
వ్రతాదికమ్. నరకే తే న మజ్జంతి యావదాభూతసంప్లవం,
జయంతీదివసే ప్రాప్తే యేఽర్చయంతి ద్విజోత్తమాన్. సప్తజన్మా
ర్జితంపాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి, తస్మాద్వ్రతానుసారేణ శ్రద్ధా
భక్తిసమన్వితః. జయంత్యాస్తు వ్రతం కుర్యాత్సంసారార్ణవ
తారకమ్ కలౌ ధేనుసహస్రాణి తిలధేనుశతాని చ, దత్వా
యత్ఫల మాప్నోతి శ్రీజయంతీవ్రతే కృతే. హేమభారసహ
స్రంతు యో దద్యాద్దానముత్తమం, తత్ఫలం లభతే మర్త్యో
జయంతీ జాగరేణ వా.

ప్రతిమామంత్రః —

ఆచార్యం పూజయేత్, షోడశోపచారైః సంపూజ్య.

శ్రీకృష్ణప్రతిమాదానం ఉక్త్వాను శ్రోత్రియాయ, వస్త్రాలంకారభూషాద్యైః స్తాంబూలం దక్షిణాసహి. శ్రీకృష్ణ ప్రతిగృహ్ణాతు శ్రీకృష్ణో వై దదాతి చ, శ్రీకృష్ణ స్తారకో ... శ్రీకృష్ణాయ నమో నమః

ఇతిమంత్రేణ శ్రీకృష్ణప్రతిమాదానం కుర్యాత్.

కోటిజన్మకృతం పాపం సద్యశ్చేతి వినశ్యతి, భుక్త్వా భుక్త్వాఖిలాన్భోగాన్ సర్వకామఫలప్రదః. పుత్రపౌత్రధనం ధాన్యం భవే త్కృష్ణస్య జన్మని, కృష్ణబ్రహ్మానందసదనం కృష్ణనామసుధారసం, కృష్ణపాదాంబుజరసం పిబ ...

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

కరారవిందేన పదారవిందం ముఖారవిందే వినివేశయంతం, వటస్య పత్రస్య పుటే శయానం బాలం ముకుందం మనసా స్మరామి. న్యూనాతిరిక్తాని ... మయా కృతాని, క్షమ్యాని చైతాని ... తుష్టిం పునరాగమనాయ. కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతేః స్వభావాత్, కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే శ్రీకృష్ణజయంతీవ్రతకథావిధానం సంపూర్ణమ్.

శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతకథ.

నారదమునీంద్రుఁడు బ్రహ్మను గాంచి "... ! భక్తులపాలి కల్పవృక్షమా, నాయందుఁ గటాక్షముంచి, శ్రీజయంతియుహిమమును, గోకులాష్టమి యనఁబడు శ్రీకృష్ణా

ష్టమియొక్క మహిమను దెలుపుము. నేనును భక్తితో దీని నాలకించి, శాశ్వతంబగుముక్తినొందెద" నని యడుగఁగా, సకల లోకములకెల్ల సృష్టికర్తగా వెలఁగు బ్రహ్మ నారదునింగాంచి యిట్లనియెను "వత్సా! జయంతియొక్క ప్రభావం బెఱిఁగించెద నాలకింపుము. జయంతీప్రభావంబు వినుటవలనఁగాని, పఠించుట వలనఁగాని మానవుఁడు జ్ఞానమును, పుణ్యఫలమును బొందును వాని సకలపాపంబులు క్షీణింపఁగ నశించును. ఏడు జన్మంబుల లోని పాపంబులు సైతము నాటుకపోయినవైనఁ బోవును. అంతియు కాక లెక్కలేని పుణ్యమును గలుగును. కృష్ణజన్మాష్టమినాఁ డుపవాసంబు నేయువారికి పెక్కుయజ్ఞము లొనర్చినంత ఫలం బును, పెక్కుతీర్థంబులందు స్నానమొనర్చినంత ఫలంబును గలు గును. కపిలగోవులు వేయింటిని ప్రతిదినంబును దానంబొసఁ గుటచేఁ గలుగుపుణ్యము జయంతినాఁ డుపవసించుటచే మాన వుఁడు బడయఁగలఁడు. దినదినంబునఁ బెక్కువేలకోట్ల రత్నము లను, లెక్కలేని యేనుఁగులను, లెక్కలేనిగుఱ్ఱములను, కోట్ల కొలఁదిసస్యములను దానముసేసినంతఫలంబు జయంతినాఁ డుప వాసంబుచేఁ బడయవచ్చునని మునీంద్రులు పేర్కొందురు. జయంత్యుపవాసమువలన కురుక్షేత్రమున లెక్కలేనిబంగారు బిందెలొసఁగుటచేఁ గలుగుఫలంబును, గురువు బ్రాహ్మణులు ప్రభువు వీరినిమిత్తము ప్రాణములువీడువారికి గలుగుఫల మును నిక్కముగఁ గలుగును.

నొచ్చినవారి యాపదలఁదొలఁగించుటవలని పుణ్యంబును, తీర్థయాత్ర లొనర్చువారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, సత్యముదప్పని వారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, అమావాస్యలందుఁ బితరులకుఁ దర్పణాదులొసఁగువారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, గంగాయమునా

నదులందును, నర్మదానదియందును, సరయూ చంద్రభాగా నదులందును, మఱి యనేకపుణ్యనదులందును స్నానము చేయుచున్న వారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, చాంద్రాయణాదులైన ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రా దులవలనఁ గలుగుపుణ్యమును కృష్ణజన్మాష్టమినాఁడు యథావిధి నుప వసించి, రాత్రి జాగరణముండుటచేఁ గలుగును. పూర్వ మంబ రీష మహారాజు, శిశుపాలుఁడు, గాధిమహారాజు మాంధాతయును చెక్కుంద్రరాజు లెందఱో జయంతినాఁడు శ్రీకృష్ణుని ప్రీత్యర్థ ముపవాసములొనర్చి, రాజ్యమును బడసి, భూమండలము నెల్లఁ బరిపాలించి శాశ్వతగతినొందిరి. వాలఖిల్యాదులగు మహా మునులు, వసిష్ఠాదులగు మహాత్ములును జయంతినాఁటి యుపవాస ముచేత విష్ణులోకముం బొందిరి. గౌతమమహామునియు, గర్గమునీం ద్రుఁడు, జామదగ్న్యముని, శ్రీమద్రామాయణమును రచించిన వాల్మీకిముని మొదలగు మునీంద్రులందఱును శ్రావణబహుళపక్ష మున నష్టమిరోహిణీ సమేతముగ వచ్చు శ్రీకృష్ణాష్టమీజయంతు లయందు ఉపవాసము నొనర్చిరి. ఆదినమునను మహావిష్ణువునకుఁ ప్రీతికై యుపవాసాదు లొనర్పవలయును. అట్లొనర్చుటచేత జన్మాంతరములందలి పాపములును, బ్రహ్మహత్యమున్నగు పాపం బులును నశించెడిని. జయంతియుపవాసమువలనఁ గోటిజన్మము లందలి పాపములైనను, తెలిసియో తెలియకయో చేసినవై నను నొకయుపజాములోపల నశింపఁగలవు. జయంతినాఁడు భోజనము చేసినవాఁడు శూద్రాన్నమును, శవము చేతియన్న మును దిన్నంత పాపంబునఁ బడిపోవును.

కృష్ణాష్టమినాఁ డుపవసింపనివానికి బ్రహ్మహత్య, సురా పానము, గోహత్య, స్త్రీవధము మొదలగు మహాపాపంబుల నొనర్చినవారిపాపంబుగలుగును. ముల్లోకంబులలోనివారి పా

పంబు నొసఁగెను. జయంతినాఁ డుపవసింపనివాఁడు సంతతి లేనివాఁడు, జ్ఞానహీనుఁడు, పరాన్నముఁగుడుచువాఁడు వీరంద ఱును నరకమున కేగుదురు. జయంతినాఁడు విష్ణువును భక్తితో నారాధించువారియెడ కృష్ణుఁడును దేవకీదేవియు దయఁగలిగి యుందురు. జయంతినాఁడు కృష్ణునిఁగూర్చి వ్రతముసేయువారు యమపురి కేగక, వైకుంఠముఁ బొందుదురు. వారికి లక్ష్మీదేవి ప్రసన్నురాలై సకలసంపదల నొసంగును. వారికి రాజభయము, వైరిభయము, అగ్నివలనిభయము, సర్పములభయము, మెఱుపులవలనిభయము, గాలి, యాకసము నీరు వీనివలనిభయము ఇవియెల్లను వాసుదేవునిస్మరణముచే క్షణములో నశింపఁగలవు. వానికి గోవులసంపద మెండగు. ధాన్యసంపదలు హెచ్చును. పుత్రపౌత్త్రాదులు గలుగుదురు. కడపట మోక్షము నైతము గలుగును. వానికి మానసికవ్యాధులుగాని, శారీరవ్యాధులు గాని, సర్పభయముగాని, లేవు. వానికి వివాదములు లేవు అకాలమృత్యువు సంభవిల్లదు. కామము మొదలగు కష్టములు వానికెప్పటికిఁగలుగవు. వానికులమునకును, కుటుంబమునకును రక్షణముగలుగును. ఆతఁడెచ్చటికిఁబోయినను జయంబొందును.

జయంతినాఁడు బుధవారము రోహిణీనక్షత్రమును వచ్చునేని, ఆనాఁ డుపవాసమొనర్చి, శ్రీకృష్ణునిఁ బూజించి యాతని చరిత్రములు చదివిన పక్షమునఁ దక్కినవ్రతములు కోట్లకొలఁదిగ నాచరించినను; దీనివలనఁ గలుగునంతటిపుణ్యము గలుగనేరదు. ప్రతిదినము దల్లిదండ్రులకు నమస్కరించుట చేతను, గురువును సంరక్షించుటచేతను గలుగు మహాపుణ్యము నూఱింతలుగఁగలుగును. భగవంతునిచరిత్రములు గీర్తించుచు భక్తులుండుప్రదేశ మెంతదవ్వున నున్నను బ్రాలుమాలక యట్టి

ప్రదేశముల కేగవలయును. నాలుగుయుగంబులందును సకల జనులును ఈపవిత్రమైన కృష్ణాష్టమీ వ్రతంబుఁ దప్పక యాచరింపవలయును.

అని బ్రహ్మదేవుఁడు పలుకఁగా, నారదమునీంద్రుఁ డతని కిట్లనియె. ఓమహాత్మా! ఆవ్రతము సేయుటెట్లు? ఆనతీయవే యని యడిగిన బ్రహ్మ యిట్లనియె.

వత్సా! సావధానుండవై వినుము. పూర్వము సనత్కుమారాఖ్యుఁ డను మునీంద్రుఁడు హరిశ్చంద్రునకుఁ జెప్పిన యీవ్రతవిధానమును దెలిపెను. ఈవ్రతంబు కడునియమముతో నాచరింపవలయును. లేనిచో సంపూర్ణఫలముగలుగదు. గోకులాష్టమికి ముందునాఁటి దినముననే యేకభుక్తిగావించి, మఱునాఁడు వేకువనే లేచి 'నేఁడు కృష్ణాష్టమీవ్రతంబు గావించెద' నని సంకల్పించుకొని, యానాఁ డుదయము నల్లనూవులనూఱి యొంటఁబూసికొని, నూఱిన యుసిరికవడియముతోఁ దల పులుముకొని, తులసీదళములతోఁ గూడిన నీటితో స్నానముగావించి, యానీటితో నాచమనము సేయవలయును. అట్లు సేసినచో, తీర్థములన్నింటను స్నానము చేసినంతఫలము గలుగును. అట్లుస్నానముచేసి, పూర్వాహ్ణికానుష్ఠానములుగావించి, పరిశుద్ధుఁడై నిర్మలమనస్సుతోఁ దన యింటనడుమగాని, దేవాలయమునందుఁగాని, గోమయముతో నలికి, యందు బంగారు, వెండి, రాగి, మన్ను వీనిలో దేనితో నైనను జేసిన కలశమును నీటితోనింపి, నవరత్నములనందు వేయ వలయును అటుపిమ్మట నాకలశమును నూతనవస్త్రముతోఁ జుట్టి, గోమయముతో నలికినమంటపమున నాకలశమునుంచి, దానిపై తండులములఁబోసి, యాకలశమునడుమ నొకతుల మునకంటెఁ దక్కువ కానంత యెత్తుతోఁ జేసిన గోపాలకృష్ణ

విగ్రహమును స్థాపించి, భక్తితోఁ బూజలు సేయవలయును. శ్రాద్ధము, దానము, హోమము, సకలవ్రతములు, తీర్థయాత్రలు మొదలగు సత్కార్యములందు ద్రవ్యవంచన సేయరాదు గాన, శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతమునందును శక్తివంచన లేక, సకలపూజలను జక్కఁగాఁ జేయవలయును. అట్లు శక్తివంచన సేయువారికి పుణ్యము తఱిగి నరకమునఁ బడుదురు. జయంతి వ్రతమాచరింపనివాని యాయుస్సు సంసాటికిఁ గ్రుంగిపోవును. ఆచార్యుల నొసరించు గురూపదేశమును విడక, స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగుచుఁ దక్కినధర్మము లెన్ని చేసినవాఁడయినను విప్రేంద్రుఁడు నరకంబునఁ బడును. ధర్మార్థకామంబులఁ గోరునట్టిమానవుఁ డీ వ్రతంబు సేసి, దీని కంగముగా షోడశమహాదానములను శక్తి కొలఁదిగాఁ జేయవలయును. లోకనాయకుఁడగు శ్రీవిష్ణుమూర్తి దేవకీగర్భంబున జన్మించినప్పుడు, శ్రీకృష్ణావతారుఁడయిన యా భగవంతునికి జాతకర్మ నామకరణాది క్రియలను జరుపనగును. ఆ రేయి యంతయును నాలుగు కాలములందును పురాణోక్తవిధానంబునను, వేదోక్తవిధానంబునను శ్రీకృష్ణునికి షోడశోపచార పూజలు సలుపవలయును. బ్రాహ్మణులను దక్షిణాతాంబూలాదులతో సత్కరింపవలయును.

అట్లు సత్కరించి, యావల దేవమాతయగు అదితిఁగూర్చి సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టునట్టి యోదేవీ, సంసారసాగరంబునుండి భీతుఁడనై నిన్ను శరణుచొచ్చితిని. నాయొనర్చుపూజలం గొని, దేవతలయెడఁ బ్రసన్నురాలవైనట్లు నాయెడఁ బ్రసన్నురాలవుగమ్ము. మహావిష్ణువు నీగర్భవాసంబున జన్మించుటచే నీకెంతయానందము గలిగెనో యంతటి యానందము నాకొసఁ

గుము. నాకు నీసుపుత్రుని జూపుము. అని యిట్లు ప్రార్థించి, యావల భగవంతు నివ్విధంబున ధ్యానింపవలయును.

ఓసర్వవ్యాపియగు భగవంతుఁడా, నీవెన్నియో యవతారంబుల నెత్తితివి. ఆయవతారములమహిమ యెవఁడెఱుఁగఁ గలఁడు. బ్రహ్మాదిదేవతలుసైతము నీమహిమం జెఱుఁగఁజాల రనునప్పుడు మానవు లెట్లెఱుఁగఁగలరు. సంసారభయంబుఁ దొలఁగించునట్టి యోమహాత్మా! పాపంబులఁ బోఁగొట్టి, నా యిష్టంబులఁ దీర్పుమంతదయ యొనరింపుము అని యిట్లు భగ వంతునిఁ బూజించి, తులసితోఁడఁగూడిన జలమును పాత్రము నందుంచుకొని, చంద్రోదయము కాఁగానే, శంఖములో నీటిని గైకొని గంధపుష్పాక్షతలతోఁగూడఁ జంద్రున కర్ఘ్యము నొసఁగవలయును. అట్లు చంద్రున కొసఁగునప్పుడు క్షీరో దార్ణవసంభూత=పాలకడలియందుఁ బుట్టినవాఁడా, అత్రినేత్ర సముద్భవ=అత్రిమహాముని కంటినుండి పుట్టినవాఁడా, రోహిణీ సహితః = రోహిణీసమేతుఁడవై, మయాదత్తం = నే నొసఁగు, అర్ఘ్యం-గృహాణ = అర్ఘ్యముఁ గైకొనుము. జ్యోత్స్నాపతే= వెన్నెలతేఁడా, నమస్తుభ్యం=నీకు నమస్కారము. జ్యోతిషాం పతే=వెలుఁగులఱేఁడా, నమస్తే=నీకు నమస్కారము రోహిణీ కాంత=రోహిణీ ప్రాణనాథుఁడా, నమస్తే=నీకు నమస్కారము. సుధాకర=అమృతకిరణములవాఁడా, తే-నమః-అస్తు=నీకు నమ స్కారము. అను నీమంత్రము చెప్పుచు నర్ఘ్యము విడువవల యును. తర్వాత శ్రీకృష్ణమూర్తికిని ఎళనీటితో శంఖము మూలమున నర్ఘ్యము లొసఁగవలయును.

వసుదేవునికి దేవకీదేవికిని నయనానందకరుఁడవుగ జన్మిం చిన యోమహాత్మా, భక్తులకోర్కులఁ దీర్చు చింతామణివైన

వాఁడా, దుష్టుఁడగు కంసుని దుష్టులగు కౌరవులను దుర్యోధనాదులను సంహరించి భూమిబరువుతగ్గించుటకును, శిష్టులగు పాండవులను సంరక్షించుటకును బుడమియం దవతరించిన వాఁడవు ఓపురుషోత్తమా! నేనొసఁగునట్టి యర్ఘ్యమును గైకొనుము. అనిచెప్పుచు కృష్ణపరమాత్మను నర్ఘ్యమొసఁగి, పెరుగు, గఱిక, అక్షతలు వీనితోఁగూడిన యర్ఘ్యమును చంద్రునికిని నొసఁగి, చంద్రాస్తమానమగుపఱకు జాగరణము సేయవలయును. అర్ఘ్యదానము చేఁగలుగు పుణ్యము కొలఁదియెంతయో చెప్పెద నాలకింపుము. సకలరత్నములతో నిండినభూమిని దానంబుసేయువానికిఁ గలుగునంతటిపుణ్యం బాయర్ఘ్యదానము చేయువానికిఁ గలుగు ఇట్లు శ్రీకృష్ణునిఁ బూజించి, భగవద్గీత మున్నగు పవిత్రగ్రంథంబులను బఠించుచుఁ బ్రతిజామునను ధూపదీపనైవేద్యాదులగుషోడశోపచార పూజలను సల్పుచు నారాత్రి గడుపవలయును. ఆకృష్ణాష్టమినాఁడు సకలదేవతా ప్రీతికై శ్రీకృష్ణవ్రతంబు సల్పి, భగవద్గీతపారాయణము సేయుచుఁ బ్రొద్దుపుచ్చినచోఁ గోటిజన్మములందుఁ జేసినపాపంబు గడ్డివాములవలె మాడిపోవును. జన్మాష్టమినాఁడు విష్ణుకథాకాలక్షేపంబు జరుగుచోటులకేగి, రేయియెల్ల నాకథలను వినుచు జాగరణంబు చేయవలయును. లేనిచోఁ బాపంబు గలుగును. మఱునాఁడు వేఁకువనే స్నానముఁజేసి, సకల బ్రాహ్మణులతోను బంధుమిత్రాదులతోను బారణసలుపవలయును. ఇవ్విధంబున జయంతివ్రతమును నియమంబుతో నాచరింపవలయును. స్త్రీలయినచోఁ బురుషులచే నిరువదియొకమాఱు ఈవ్రతంబును జేయింపవలయును. అట్లు చేయించినస్త్రీకి దారిద్ర్యము గలుగదు. వైధవ్యము సంభవింపదు. ఆస్త్రీయొక్కగృహమున నెట్టి

యశుభంబులును వాటిల్లనేరవు. ఇరువదియొనిమిదికోట్ల యేకాదసులం దుపవాసంబుచేసినంత ఫలము జయంతినాఁటి యుపవాసముచేఁ గలుగును. కావున శ్రీకృష్ణాష్టమినాఁ డుపవసించినవాఁడు దేహావసానంబునఁ జక్రాంకితములగు విమానములలోఁ గూర్చుండి వెంటనంటి రాఁగా, కిన్నరగంధర్వాదులు వేణువీణామృదంగాదు లగు వాద్యముల [illegible] బాటలుపాడుచుండఁగా, బంధుజనులందఱును [illegible] చుండ దేవభృత్యులు బెత్తములను [illegible] నడువ నచ్చరలు వింజామరలు వైవఁ [illegible] వైకుంఠము నొందుచున్నాఁడు

సూర్యుఁడు దేహాశ్రమముఁబోకార్చుచుండ [illegible] మును (=తడవడవడిని) దప్పినవాఁడు నులము [illegible] సంపదను బోఁగొట్టుకొనుచుండంబునను, [illegible] బోఁగొట్టుకొన్న చందమునను జయంతి [illegible] గొట్టును. శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతంబును నాచరింపనివాఁడే మహాపాపి; వాఁడే గోహత్యచేసినవాఁడు; వాఁడే [illegible]; వాఁడే బంధువులులేనివాఁడు; వాఁడే దరిద్రుఁడు; వాఁడే వేల కొలఁదిపాపములను జేసినంతపాపియై రౌరవాదినరకంబులను బొందుచున్నాఁడు.

జయంత్యుపవాసము భక్తితోఁ జేయనివాఁ డన్ని దానము లెన్నిచేసినను, గజతురగంబులెన్ని దానమొసఁగినను, వేల కొలఁదిజన్నము లొనర్చినను, ఎన్నియాశ్రమధర్మము లొనర్చినను, ఉగ్రతపంబులెన్ని యొనర్చినను నుపయోగంబులేదు.

ఓ నారదా, కోరికలనన్నిటి నొసఁగఁగల యీజయంతి నాఁ డుపవాసమొనర్చి శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతంబు నాచరించు

వాఁడు కృతార్థతనొందుచున్నాఁడు. కావున నో దేవర్షీ! నీవును నీవ్రతంబు నాచరింపుము ఉపవాసవ్రతంబు నేయుము. తొల్లి హరిశ్చంద్రుఁడీజయంతినాఁడుపవాసముచేసి యుత్తమ లోకంబుల నొందెను. వ్యాసుఁడు చెప్పిన యీవాక్యము ముమ్మాటికిని నిక్కము! జయంతివ్రతముతో సమానమగు వ్రతము మఱొక్కటి లేదు. గంగా, యమునా, నర్మదా, సరయూ, గండకీ, గోదావరీ, కృష్ణలు మొదలగునదీస్నానములు జయంత్యుపవాసముతో సాటికావు. కలియుగంబున నీవ్రతము చతుర్విధపురుషార్థముల నొసఁగునది.

జయంతీవ్రతప్రభావము దెల్పుగ్రంథ మెవ్వనియింట నున్నదో వాఁడు సాక్షాన్నారాయణమూర్తితో సమానుఁడు. కలియుగంబున జన్మాష్టమీవ్రతం బెచ్చటెచ్చట జరుగునో యచ్చటికి శ్రీమన్నారాయణమూర్తి సకలదేవతలతోడ సన్నిధి నొసఁగుచుండును.

పరమేశ్వరుఁడైన నారాయణుఁడు జన్మాష్టమినాఁ డుపవసించువానియింటకేఁ దానై సమీపించి యతనికిఁ గోర్కెల నెల్ల నొసఁగుచుండును. కలియుగంబున నీవ్రతంబును భక్తి నాచరించువానికి సకలపాపంబులు నశించును. వేదములన్నింటి యందుఁ జెప్పఁబడిన పుణ్యము గలుగును. వారు సూర్య చంద్రాదులున్నంతవఱకు నరకమునకుఁబోలేరు. జయంతినాఁడు బ్రాహ్మణోత్తములను బూజించువారికి నేఁడు జన్మములందుఁ జేసినపాపము వెంటనే నశింపఁగలదు.

కావున సంసారసముద్రమునుండి తరింపఁజేయఁగల జయంతీవ్రతంబు నాచరించి జాగరముండువారికి వేయిగోవు లను నూఱుతిలరూపమైనగోవులను, అరువదితులముల బంగా

రును దానముచేసినవారికిఁ గలుఁగుఫలము గలుగును. కావున నీవ్రతంబు నాచరించి, భక్తితో నాచార్యునకు నదక్షిణాతాం బూలాదులతోడ శ్రీకృష్ణుని ప్రతిమను

"శ్రీకృష్ణః ప్రతిగృహ్ణాతు శ్రీకృష్ణోవై దదాతిచ, శ్రీకృష్ణ స్తారకోభాభ్యాం శ్రీకృష్ణాయ నమో నమః" అనుమంత్రమును జెప్పుచు దానముచేయవలయును. అట్లుచేయుటచేఁ గోటిజన్మ లందొనర్చిన పాపంబు నశించును. ఇట సకలభోగంబుల నను భవించి, పుత్రపౌత్రాదిసంపదలను జెంది, తుదిని శాశ్వతమైన బ్రహ్మానందమునొందును. ఓనాలుకా! నీవు శ్రీకృష్ణుని పాదార వింద మకరందమును గ్రోలుము. శ్రీకృష్ణనామామృతమును ద్రావుము. బ్రహ్మానందరసముఁ బీల్చుము.

కేలుదమ్మిచే నడుగుఁదమ్మిని మోముదమ్మియందునుంచు కొని, మఱ్ఱియాకుపైఁ బరుండియున్న శ్రీబాలకృష్ణుని నమస్క రించెదను.

ఓమహాత్మా, నాయొనర్చుకర్మలలో లోపంబు లున్నను వానిని మన్నింపుము. నేను త్రికరణములతోను, బుద్ధిపూర్వ కముగనో, తనంతటనో చేయునన్ని కార్యములను శ్రీమన్నా రాయణమూర్తికే యర్పించెదను. అని చెప్పుచు సకలక్రియ లను జేయవలయును. అని బ్రహ్మయుపదేశించిన ప్రకారము నారదుఁ డీవ్రతంబు నాచరించెను సకలజనులును నామునిని వలెనే దీనినాచరించి సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టుకొని పుణ్యము వడయుదురుగాక.

శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణంబున బ్రహ్మనారదసంవాదమున శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

శ్రీ రా మ న వ మీ వ్ర త ము.

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, మాసపక్షాద్యుల్లిఖ్య, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం మమ సమస్తపాపక్షయద్వారా శ్రీరామప్రీతయే రామనవమీవ్రతాంగత్వేన యథామిళితోపచారైః రామపూజాం కరిష్యే తత్రాదౌ నిర్విఘ్నపరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. పంచశబ్దైః పుణ్యాహవాచనం తథా రామమన్త్రేణ షడఙ్గన్యాసం కలశాద్యర్చనం చ కరిష్యే. గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనాది చ కృత్వా. తతః ఫలపుష్పాక్షతసహితం జలపూర్ణం తామ్రపాత్రం గృహీత్వా. ఉపోష్య నవమీం త్వద్య యామేష్వష్టసు రాఘవ, తేన ప్రీతో భవ త్వం మే సంసారాత్త్రాహి మాం హరే. ఇతి మన్త్రేణ పాత్రస్థం జలం క్షిపేత్. తతః స్వశక్తితః హైమీం రామప్రతిమాం కృత్వా అగ్న్యుత్తారణపూర్వకం, కపోలౌ స్పృష్ట్వా మూలమంత్రం ప్రణవాదిచతుర్థ్యంతకనామ రామాయ దేవత్వం సంఖ్యాయ రామాయ దేవత్వం సంఖ్యాయ స్వాహేతి మన్త్రం పఠన్ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. అథ ధ్యానమ్. కోమలాఙ్గం విశాలాక్షమిన్ద్రనీలసమప్రభం, దక్షిణాఙ్గే దశరథం పుత్రావేక్షణతత్పరమ్ పృష్ఠతో లక్ష్మణం దేవం సచ్ఛత్రం కనకప్రభం, పార్శ్వే భరతశత్రుఘ్నౌ చామరవ్యజనాన్వితౌ, అగ్రే ఽవ్యగ్రం హనూమన్తం రామానుగ్రహకాంక్షిణమ్ ఇతి ధ్యాయేత్. సహస్రశీర్షా...లమ్. ఆవాహయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం ప్రభుం, కౌసల్యాతనయం విష్ణుం శ్రీరామం ప్రకృతేః పరమ్.

ఆవాహనమ్. శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘువీర నృపోత్తమ, జానక్యా సహ రాజేంద్ర సుస్థిరో భవ సర్వదా. రామచంద్ర మహేష్వాస రావణాంతక రాఘవ, యావత్పూజాం సమాప్యేఽహం తావత్త్వం సన్నిధౌ భవ ఇతి సన్నిధాపనమ్. రఘునాయక రాజర్షే నమో రాజీవలోచన, రఘునందన మే దేవ శ్రీరామాభిముఖో భవ. ఇతి సమ్ముఖీకరణం పురుష ఏవే దగ్ంసర్వం...తి. రాజాధిరాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీపతే, రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో. ఆసనం. ఏతావానస్య...దివి. త్రైలోక్యపావనానంత నమస్తే రఘునాయక, పాద్యం గృహాణ రాజర్షే నమో రాజీవలోచన. పాద్యమ్. త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః...అభి. పరిపూర్ణ పరానంద నమో రామాయ వేధసే, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ విష్ణో జనార్దన. అర్ఘ్యమ్. తస్మాద్విరాడజాయత...పురః. నమః సత్యాయ శుద్ధాయ నిత్యాయ జ్ఞానరూపిణే, గృహాణాచమనం నాథ సర్వలోకైకనాయక. ఆచమనీయమ్. యత్పురుషేణ హవిషా...ద్ధవిః. బ్రహ్మాండోదరమధ్యస్థైస్తీర్థైశ్చ రఘునందన, స్నాపయిష్యామ్యహం భక్త్యా త్వం గృహాణ జనార్దన. స్నానమ్. సప్తాస్యా...నః. నమః శ్రీవాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణే మధుపర్కం గృహాణేమం జానకీపతయే నమః. మధుపర్కమ్. ఆప్యాయస్వేతి పంచమంత్రైః పంచామృతమ్. పఞ్చామృతం మయా నీతం పయో దధి ఘృతం మధు, శర్కరాసహితం చైవ రామ త్వం ప్రతిగృహ్యతామ్. శుద్ధోదకస్నానమ్. చందనం పుష్పం ధూపం దీపం నైవేద్యం సమర్ప్య సంప్రార్థ్య నిర్మాల్యం విసృజ్య పురుషసూక్తేన విష్ణుసూక్తైశ్చ అభిషించేత్. ఆచ

మనీయమ్. సప్తాస్యాసన్నితి వస్త్రమ్ తం యజ్ఞంబర్హిషి...య్యే తప్తకాంచనసంకాశం పీతామ్బరమిదం హరే, సంగృహాణ జగన్నాథ రామచన్ద్ర నమోఽస్తుతే. ఉపవస్త్రమ్. తస్మాద్య జ్ఞాత్...యే శ్రీరామాచ్యుతయజ్ఞేశ శ్రీధరానన్తరాఘవ, బ్రహ్మసూత్రం సోత్తరీయం గృహాణ రఘునన్దన. యజ్ఞోపవీతమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః...యత. కుంకుమాగరు కస్తూరీకర్పూ రంచన్దనం తథా, తుభ్యం దాస్యామి రాజేన్ద్ర శ్రీరామ స్వీకురు ప్రభో. గన్ధాన్. అక్షతాః పరమా దివ్యాః...అలంకారార్థే అక్షతాన్. తస్మాదశ్వా అజాయన్త...వయః. తులసీకున్దమన్దార జాతిపున్నాగచమ్పకైః, కదమ్బకరవీరైశ్చ కుసుమైః శతపత్రకైః. నీలామ్బుజైర్బిల్వపత్రైశ్చంపకైః రాఘవం విభుం, పూజయిష్యామ్యహం భక్త్యా సంగృహాణ జనార్దన. పుష్పపత్రాణి. తులసీకున్దమన్దారపారిజాతామ్బుజైర్యుతాం, వనమాలాం ప్రదాస్యామి గృహాణ జగదీశ్వర. వనమాలాం సమ. అథాంగ పూజా— శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః పాదౌ పూజయామి. రాజీవలోచనాయ గుల్ఫౌ, రావణాంతకాయ జానునీ. వాచస్పతయే ఊరూ. విశ్వరూపాయ జంఘే లక్ష్మణాగ్రజాయ కటిం. విశ్వమూర్తయే గుహ్యమ్. విశ్వామిత్రప్రియాయ నాభిం. పరమాత్మనే హృదయం. శ్రీకంఠాయ కంఠమ్. సర్వాస్త్రధారిణే బాహూ. రఘూద్వహాయ ముఖం. పద్మనాభాయ జిహ్వాం. దామోదరాయ దన్తాన్. సీతాపతయే లలాటం, జ్ఞానగమ్యాయ శిరః. సర్వాత్మనే సర్వాణ్యఙ్గాని. అత్ర శక్తౌ సత్యాం సహస్ర తులసీసమర్పణం, అథవా అష్టోత్తరశత తులసీసమర్పణం వా కార్యమ్.

అథ రామాష్టోత్తరశతనామావళి.

("ఓమ్" ఇతి ఆదౌ, "నమ" ఇత్యన్తే చ యోజ్యమ్.)

ఓం శ్రీరామాయ నమః
రామభద్రాయ
రామచంద్రాయ
శాశ్వతాయ
రాజీవలోచనాయ
శ్రీమతే
రాజేంద్రాయ
రఘుపుఙ్గవాయ
జానకీవల్లభాయ
జైత్రాయ 10
జితామిత్రాయ
జనార్దనాయ
విశ్వామిత్రప్రియాయ
దాన్తాయ
శరణత్రాణతత్పరాయ
వాలిప్రమథనాయ
వాగ్మినే
సత్యవాచే
సత్యవిక్రమాయ
వ్రతధరాయ 20
సదాహనుమదాశ్రయాయ
కౌసలేయాయ
ఓం ఖరధ్వంసినే నమః
విరాధవధపండితాయ
విభీషణపరిత్రాత్రే
సప్తతాళప్రభేత్త్రే
హరకోదండఖండనాయ
దశగ్రీవశిరోహరాయ
జామదగ్న్యమహాదర్పదళనాయ
తాటకాంతకాయ 30
వేదాన్తసారాయ
వేదాత్మనే
భవరోగస్య భేషజాయ
దూషణత్రిశిరోహన్త్రే
త్రిమూర్తయే
త్రిగుణాత్మకాయ
త్రివిక్రమాయ
త్రిలోకాత్మనే
పుణ్యచారిత్రకీర్తనాయ
త్రిలోకరక్షకాయ 40
ధన్వినే
దణ్డకారణ్యపుణ్యకృతే
అహల్యాశాపశమనాయ

ఓం పితృభక్తాయ నమః
వరప్రదాయ
జితేంద్రియాయ
జితక్రోధాయ
జితామిత్రాయ
జగద్గురవే
ఋక్షవానరసంఘాతినే 50
చిత్రకూటసమాశ్రయాయ
జయంతత్రాణవరదాయ
సుమిత్రాపుత్రసేవితాయ
సర్వదేవాదిదేవాయ
మృతవానరజీవనాయ
మాయామారీచహంత్రే
మహాదేవాయ
మహాభుజాయ
సర్వదేవస్తుతాయ
సౌమ్యాయ 60
బ్రహ్మణ్యాయ
మునిసంస్తుతాయ
మహాయోగినే
మహోదరాయ
సుగ్రీవేప్సితరాజ్యదాయ
సర్వపుణ్యాధికఫలాయ
స్మృతసర్వాఘనాశనాయ

ఓం ఆదిపురుషాయ నమః
పరమపురుషాయ
పుణ్యోదయాయ 70
దయాసారాయ
పురాణపురుషోత్తమాయ
స్మితవక్త్రాయ
మితభాషిణే
పూర్వభాషిణే
రాఘవాయ
అనన్తగుణగంభీరాయ
ధీరోదాత్తగుణోత్తరాయ
మాయామానుషచారిత్రాయ
మహాదేవాదిపూజితాయ 80
సేతుకృతే
జితవారాశయే
సర్వతీర్థమయాయ
హరయే
శ్యామాంగాయ
సుందరాయ
శూరాయ
పీతవాససే
ధనుర్ధరాయ
సర్వయజ్ఞాధిపాయ 90
యజ్వనే

జరామరణవర్జితాయ
విభీషణప్రతిష్ఠాత్రే
సర్వాపగుణవర్జితాయ
పరమాత్మనే
పరబ్రహ్మణే
సచ్చిదానన్దవిగ్రహాయ
పరంజ్యోతిషే
పరంధామ్నే
పరాకాశాయ ౧౦౮
పరాత్పరాయ
పరేశాయ
పారగాయ
పారాయ
సర్వదేవాత్మకాయ
పరస్మై

శ్రీరామాయ నానావిధ పరిమళపుష్పాణి.

యత్పురుషంవ్యదధుః... తే. వనస్పతిరసోద్భూతో గన్ధాఢ్యో గన్ధ ఉత్తమః, రామచన్ద్ర మహీపాల ధూపో౽యం ప్రతిగృహ్యతామ్ ధూపమ్. బ్రాహ్మణో౽స్య ముఖమాసీత్... యతే. జ్యోతిషాం పతయే తుభ్యంనమో రామాయ వేధసే, గృహాణ దీపకం చైవ త్రైలోక్యతిమిరాపహామ్. దీపమ్. చంద్రమా మనసో జాతః...యత. ఇదం దివ్యాన్నమమృతం రసైః షడ్భిస్సమన్వితం, లేహ్యం పేయంచ నైవేద్యం సీతేశ ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్ మధ్యే పానీయం సమ. ఉత్తరాపోశనం సమ. హస్తప్రక్షాళనమ్. ముఖప్రక్షాళనం సమ. పాదప్రక్షాళనం సమ. కరోద్వర్తనార్థమిదం చన్దనమ్ నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం...యస. నాగవల్లీదళైర్యుక్తం పూగీఫలసమన్వితం, తాంబూలం గృహ్యతాం రామ కర్పూరాదిసమన్వితమ్. తాంబూలమ్. ఇదం ఫలమితి ఫలమ్ హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణా. మంగలార్థంమహీపాల నీరాజనమిదం హరే, సంగృహాణ జగన్నాథ రామచన్ద్ర నమో౽స్తు తే. రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్య సాహినే, నమో

వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే, స మే కామాన్ కామకా
మాయ మహ్యం, కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు, కుబే
రాయ వైశ్రవణాయ, మహారాజాయ నమః. నీరాజనమ్.
నమో దేవాధిదేవాయ రఘునాథాయ శార్ఙ్గిణే, చిన్మయానన్త
రూపాయ సీతాయాః పతయే నమః. నమస్కారః. సప్రాప్య.
సర్వపరి...పకమ్ యాని కాని చ...జనార్దన. ప్రదక్షిణమ్ య
జ్ఞేన యజ్ఞ...దేవాః. కోమలాంగం ఇతి పుష్పాంజలిమ్. నృత్తైర్గీ
తైశ్చ వాద్యైశ్చ పురాణపఠనాదిభిః, పూజోపచారైరఖిలైః సం
తుష్టో భవ రాఘవ. సమస్తరాజోపచారార్థే అక్షతాన్. అశోక
కుసుమైస్సక్తం రామాయార్ఘ్యం సమర్పయేత్, జకారాసన
వధార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ. రాక్షసానాం వధార్థాయ
దైత్యానాం నిధనాయ చ, పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో
రామః స్వయం హరిః. గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం భ్రా
తృభిః సహితోఽనఘ, శ్రీరామచన్ద్రాయ సాఙ్గాయ సపరివారా
య నమ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి. యస్య...తమచ్యు
తమ్. ఆవాహనం న జానామి...మన్త్రహీనం...శ్రీరామచంద్ర
స్వామిన్ అనేన యథాజ్ఞానేన కృతపూర్వోత్తరారాధనేన
భగవాన్ శ్రీరామచన్ద్రః ప్రీయతామ్.

ఇతి శ్రీరామనవమ్యాం శ్రీరామనవమీపూజా సమాప్తా.

శ్రీరామప్రతిమాదానోద్యాపనవిధిః.

ఇదం చ వ్రతం చైత్రశుద్ధనవమ్యాం పరవిద్ధాయాం మధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తదుక్తమగస్త్యసంహితాయామ్—శ్లో. చైత్రశుద్ధేతు నవమీ పునర్వసుయుతా యది,

నైవ మధ్యాహ్నయోగేన మహత్పుణ్యతమా భవేత్. సాకల్యే
దినద్వయే చ బుధః యోగే మధ్యాహ్నవ్యాప్తౌ ఏకదేశవ్యాప్తౌ
వా పరా, అన్యథా పూర్వా. తదుక్తం తత్రైవ. నవమీ చాష్ట
మీవిద్ధా త్యాజ్యా విష్ణుపరాయణైః. ఉపోషణం నవమ్యాం వై
దశమ్యాం పారణం భవేత్. చైత్రమాసే నవమ్యాం తు జాతో
రామః స్వయం హరిః, పునర్వస్వృక్షసంయుక్తా సా తిథిః సర్వకా
మదా శ్రీరామనవమీ ప్రోక్తా కోటిసూర్యగ్రహాధికా, కేవలాపి
సదోపోష్యా నవమీశబ్దసంగ్రహాత్, తస్మాత్సర్వాత్మనా సర్వైః
కార్యం వై నవమీవ్రతమ్. అథాగస్త్యసంహితాయాం—
చైత్రే నవమ్యాంప్రాక్పక్షే దివా పుణ్యే పునర్వసౌ. ఉదయే
గురుగౌరాంశే స్వోచ్చస్థే గ్రహపఞ్చకే, మేషం పూషణి సం
ప్రాప్తే లగ్నే కర్కటకాహ్వయే ఆవిరాసీత్సకలయా కౌస
ల్యాయాం పరః పుమాన్. (వ్యా. ప్రాక్పక్షే=శుక్లపక్షే; ఉద
యే=లగ్నే; గురుగౌరాంశే = గురునవమాంశే) తస్మిన్ దినే
తు కర్తవ్య ముపవాసవ్రతం సదా, తత్ర జాగరణం కుర్యా
ద్రఘునాథపరో భువి. ("భువి"ఇతి ఖట్వాదివ్యావృత్త్యర్థమ్)
ప్రాతర్దశమ్యాం కృత్వా తు సంధ్యాద్యాః కాలికాః క్రియాః,
సంపూజ్య విధివ ద్రామం భక్త్యా విత్తానుసారతః. బ్రాహ్మ
ణాన్భోజయేద్భక్త్యా దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, గోభూతిలహి
రణ్యాద్యైర్వస్త్రాలఙ్కారభూషణైః, రామం భక్త్యా ప్రయ
త్నేన పూజయేత్పరయా ముదా. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా
శ్రీరామనవమీవ్రతం, అనేకజన్మసిద్ధానిపాతకాని బహూన్యపి.
భస్మీకృత్వా వ్రజత్యేవ తద్విష్ణోః పరమంపదం, సర్వేషామ
ప్యయం ధర్మో భుక్తిముక్త్యేకసాధనః. అశుచిర్వాఽపి పాపిష్ఠః

కృత్వేదం వ్రతముత్తమం, పూజ్యః స్యాత్సర్వభూతానాం యథా రామస్తథైవ సః. యస్తు రామనవమ్యాంవై భుజ్క్తే స చ నరాధమః, కుంభీపాకేషు ఘోరేషు పచ్యతే నాత్ర సంశయః. అకృత్వా రామనవమీవ్రతం సర్వవ్రతోత్తమం, వ్రతాన్యన్యాని కురుతే న తేషాం ఫలభాగ్భవేత్. రహస్యకృత పాపాని ప్రఖ్యాతాని బహూన్యపి, మహాన్తి చ ప్రణశ్యన్తి శ్రీరామనవమీవ్రతమ్ ఏకామపి నరో భక్త్యా శ్రీరామ నవమీం మునే, ఉపోష్య కృతకృత్యః స్యాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. నరో రామనవమ్యాంతు శ్రీరామప్రతిమాప్రదః, విధానేన మునిశ్రేష్ఠ స ముక్తో నాత్ర సంశయః. సుతీక్ష్ణ ఉవాచ—శ్రీరామప్రతిమాదానం విధానం వా కథం మునే, కథయస్వ మునిశ్రేష్ఠ భక్తస్య మమ విస్తరాత్. అగస్త్యః—కథయిష్యామి తద్దివ్యం ప్రతిమాదానముత్తమం, విధానం చాపియత్నేన యతస్త్వం వైష్ణవోత్తమః అష్టమ్యాం చైత్రమాసే తు శుక్లపక్షే జితేన్ద్రియః, దంతధావనపూర్వం తు ప్రాతః స్నాయాద్యథావిధి నద్యాం తటాకే కూపే వా హ్రదే ప్రస్రవణేఽపి వా, తతః సంధ్యాదికం కుర్యాత్సంస్మరన్ రాఘవం హృది. గృహమాసాద్య విప్రేన్ద్రైః కుర్యాత్పూజాదికం పరం, దాన్తం కుటుమ్బినం విప్రం వేదశాస్త్రపరం సదా, శ్రీరామ పూజానిరతం సుశీలం దంభవర్జితం, విధిజ్ఞం రామమన్త్రాణాం రామమన్త్రైకసాధనమ్. ఆహూయ భక్త్యా సంపూజ్య వృణుయాత్ప్రార్థయన్నితి, శ్రీరామప్రతిమాదానం కరిష్యేఽహం ద్విజోత్తమ. భక్త్యాఽఽచార్యో భవ ప్రీతః శ్రీరామోఽసి త్వమేవ చ, ఇత్యుక్త్వా పూజ్య విప్రేంద్రం స్నాపయిత్వా

తతఃపరమ్. తైలేనాభ్యజ్య చ స్నాయాచ్ఛిష్యయుక్ రాఘవం హృది (తైలేన స్నాపయిత్వే త్యన్వయః) శ్వేతాంబరధరః శ్వేతమాల్యగన్ధానులేపనః, అర్చితో భూషితశ్చైవ కృతమాధ్యాహ్నిక్రియః. (అర్చితః = కృతార్చనః) బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్భక్త్యా సాత్త్వికాన్నేన విస్తరం, భుంజీత స్వయ మప్యేవం హృది రామమనుస్మరన్. ఏకభుక్తవ్రతీ తత్ర సదాచారో జితేన్ద్రియః, శృణ్వన్ రామకథాం దివ్యామహశ్శేషం నయేన్మునే. సాయంసన్ధ్యాదికాః సర్వాః క్రియాః రామమనుస్మరన్, ఆచార్యసహితో రాత్రావధశ్శాయీ జితేంద్రియః. వసేత్స్వయం నచైకాన్తే శ్రీరామార్పితమానసః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ స్నాత్వా సంధ్యాముపాస్య చ. ప్రాతః సర్వాణి కర్మాణి శీఘ్రమేవ సమాపయేత్, తతః స్వస్థమనా భూత్వా విద్వద్భిఃసహితస్తథా, స్వగృహస్యోత్తరే దేశే కుర్యాత్సోత్తమమంటపం, చతుర్ద్వారం పతాకాఢ్యం సవితానం సుతోరణమ్. మనోహరం మహోత్సేధం పుష్పాద్యైః సమలంకృతం, శఙ్ఖచక్రహనూమద్భిఃప్రాగ్ద్వారేసమలఙ్కృతమ్ గరుత్మచ్ఛార్ఙ్గబాణైశ్చ దక్షిణే సమలఙ్కృతం, గదాఖడ్గాఙ్గదైశ్చైవ పశ్చిమే సువిభూషితం, పద్మస్వస్తికనీలైశ్చ కౌబేరే సమలఙ్కృతం, మధ్యేహస్తచతుష్కాఢ్యం వేదికాయుక్త మాయుతమ్. ప్రవిశ్య నృత్యగీతైశ్చ వాద్యైశ్చాపిసుసంయుతం, పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర విద్వద్భిః ప్రీతమానసః. తతః సంకల్పయేద్దేవం రామమేవ స్మరన్ మునే, అస్యాం రామనవమ్యాం చ రామారాధనతత్పరః. ఉపోష్యాష్టసు యామేషు పూజయిత్వా యథావిధి, ఇమాం స్వర్ణమయీంరామప్రతిమాంచ

ప్రయత్నతః. శ్రీరామప్రీతయే దాస్యే రామభక్తాయ ధీమతే,
ప్రీతో రామో హరత్వాశు పాపాని సుబహూని మే. అనేక
జన్మసిద్ధాని అభ్యస్తాని మహాన్తి చ, విలిఖేత్సర్వతో భద్రం
వేదికోపరి సున్దరమ్ మధ్యే తీర్థోదకైర్యుక్తం పాత్రం సంస్థా
ప్య చర్చితం, సౌవర్ణే రాజతే తామ్రే పాత్రే షట్కోణమాలి
ఖేత్. తత్ర స్వర్ణమయీం రామప్రతిమాం పలమాత్రతః,
నిర్మితాం ద్విభుజాం దివ్యాం వామాఙ్కస్థితజానకీమ్ బిభ్రతీం
దక్షిణాకరే జ్ఞానముద్రాం మహామునే, వామేనాధఃకరేణే
శాం దేవీమాలిఙ్గ్య సంస్థితామ్. సింహాసనే రాజతేఽత్ర పల
ద్వయవినిర్మితే, పంచామృతస్నానపూర్వం సంపూజ్య విధి
వత్తతః. మూలమన్త్రేణ నియతో స్నానపూర్వమతన్ద్రితః, దివై
వం విధివత్కృత్వా రాత్రౌ జాగరణం చరేత్. దివ్యాం రామ
కథాం శ్రుత్వా రామభక్తైః సమన్వితః, నృత్తగీతాదిభిశ్చైవ
రామస్తోత్రైరనేకధా. పూజయన్విధివద్భక్త్యా దివారాత్రం
నయేద్బుధః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ స్నానసంధ్యాదికాః
క్రియాః, సమాప్య విధివద్రామం పూజయేద్విధివన్మునే. తతో
హోమం ప్రకుర్వీత మూలమన్త్రేణ మన్త్రవిత్, పూర్వోక్త
పద్మకుణ్డే వా స్థణ్డిలే వా సమాహితః. లౌకికాగ్నౌ విధానేన
శతమష్టోత్తరం తతః, అన్నేన పాయసేనైవ స్మరన్ రామమన
న్యధీః. తతో భక్త్యా సుసంతోష్య ఆచార్యం పూజయేన్ము
నే, కుణ్డలాభ్యాం సరత్నాభ్యాం మఙ్గులీయైరనేకధా. గన్ధపుష్పా
క్షతై ర్వస్త్రైర్విచిత్రైః సుమనోహరైః, తతో రామం స్మరన్
దద్యాద్దేవం మన్త్రముదీరయన్. ఇమాం స్వర్ణమయీం రామ
ప్రతిమాం సమలఙ్కృతాం, చిత్రవస్త్ర యుగచ్ఛన్నాం

రామోఽయం రాఘవాయ తే. శ్రీరామప్రీతయే దాస్యే తుష్టో భవతు రాఘవః, ఇతి దత్వా విధానేన దద్యాద్వై దక్షిణాం పునః. అన్యేభ్యశ్చ యథాన్యాయం హీనకార్యేభ్యశ్చ శక్తితః, దద్యాద్వాసోయుగం ధాన్యం యథావిభవసారతః. బ్రాహ్మణైస్సహ భుఞ్జీత తేభ్యో దద్యాచ్చ దక్షిణాం, బ్రహ్మహత్యాదిపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. తులాపురుష దానాదిఫలం ప్రాప్నోతి సువ్రత, అనేకజన్మసంపన్నపాపేభ్యో ముచ్యతే ధ్రువం, బహునా కిమిహోక్తేన ముక్తిస్తస్య కరే స్థితా కురుక్షేత్రే మహాపుణ్యే సూర్యపర్వణ్యశేషతః, తులాపురుషదానాద్యైః కృతైర్యల్లభ్యతే ఫలం, తత్ఫలం లభతే మర్త్యో దానేనానేన సువ్రతి.

ఇతి రామప్రతిమాదానోద్యాపనవిధిః.

శ్రీరామనవమీవ్రతకథా.

అగస్త్య ఉవాచ.—రహస్యం కథయిష్యామి సుతీక్ష్ణ మునిసత్తమ, చైత్రమాసే నవమ్యాం తు శుక్లపక్షే రఘూత్తమ. ప్రాదురాసీత్తతో బ్రహ్మ బ్రహ్మానన్దైకకేవలః. తత్ర జాగరణం కుర్యాద్రామస్య పురతో బుధః, ప్రతిమాయా యథాశక్తి పూజా కార్యా యథావిధి. ప్రాతర్దశమ్యాం స్నాత్వైవ కృత్వా సంధ్యాదికాః క్రియాః, సంపూజ్య విధివద్రామం భక్తివిత్తానుసారతః. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్సమ్యక్ దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, గోభూతిలహిరణ్యాద్యైర్వస్త్రాలంకారభూషణైః. రామం భక్త్యా ప్రయత్నేన ప్రీణయేత్పరయా

ముదా, ఏవం యః కురుతే భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. అనేకజన్మజాతాని పాపాని సుబహూని చ, జ్ఞానేన భస్మసాత్కృత్వా యాతి విష్ణోః పరం పదమ్. సర్వేషామప్యయం ధర్మో భుక్తిముక్త్యేకసాధనః, అశుచిర్వాపి పాపిష్ఠః కృత్వేదం వ్రతముత్తమమ్. పూజ్యః స్యాత్సర్వభూతానాం యథా రామస్తథైవసః, యస్తు రామనవమ్యాంవై భుఙ్క్తే స తు నరాధమః. కుంభీపాకేషు ఘోరేషు పతత్యేవ న సంశయః. అకృత్వా రామనవమీవ్రతం సర్వవ్రతోత్తమం, వ్రతాన్యన్యాని కురుతే నతస్య ఫలభాగ్భవేత్. మహాన్తి విప్రణశ్యన్తి పాపాని నవమీవ్రతాత్, ఏకామపి నరో భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. ఉపోష్య కృతకృత్యః స్యాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. తతో రామనవమ్యాం తు శ్రీరామప్రతిమాప్రదః, విధానేన నరశ్రేష్ఠః స ముక్తో నాస్తి సంశయః. సుతీక్ష్ణః—ప్రాయేణ హి నరాః సర్వే దరిద్రాః కృపణా మునే, కథం కుర్వన్తి విస్తార్య శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. అగస్త్యః—దరిద్రస్తు మహాభాగ స్వస్వవిత్తానుసారతః, పలార్ధేన తదర్ధేన తదర్ధార్ధేన వా పునః విత్తశాఠ్యమకృత్వైవ కుర్యాదేవం వ్రతం మునే, యదిఘోరతరంప్రాప్తం పాతకం హరతే క్వచిత్. అకించనోఽపి యత్నేన చోపోష్య నవమీదినే. ఏకచిత్తోఽతియత్నేన సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. ప్రాప్తే శ్రీరామనవమీదినే మర్త్యోవిమూఢధీః, ఉపోషణం న కురుతేకుంభీపాకేషుపచ్యతే. యత్కించిద్రామముద్దిశ్యక్రియతేన స్వశక్తితః, రౌరవే సతు మూఢాత్మా పచ్యతే నాత్ర సంశయః. సుతీక్ష్ణః—యామాష్టకే తు పూజా వై తత్ర చోక్తా మహామునే, మూలమన్త్రేణ సంయుక్తాం తాం కథాం వద సువ్రత.

అగస్త్యః—సర్వేషాం రామమన్త్రాణాం మన్త్రరాజం షడక్ష
రం, ఇదంతు స్కాన్దే మోక్షఖండే రుద్రగీతాయాం శ్రీరామం
ప్రతి రుద్రవచనమ్. ముమూర్షోర్మణికర్ణ్యాం తే అర్ధోదకనివా
సినః, అహం దిశామి తే మన్త్రం తారకస్యోపదేశతః. శ్రీరామ
రామరామేతి హ్యేతత్తారకముచ్యతే, అతస్త్వం జానకీనాథ
పరం బ్రహ్మాభిధీయసే. తారకం బ్రహ్మ చేత్యుక్తం తేన పూజా
ప్రశస్యతే, పీఠాంగదేవతానాంతు ఆవృత్తీనాం విశేషతశ్చ,
ఆదావేవ ప్రకుర్వీత దేవస్య ప్రీతయేఽర్చనమ్. ఉపచారైః
షోడశభిః పూజా కార్యా యథావిధి, ఆవాహనం స్థాపనం చ
సమ్ముఖీకరణం తథా. ఏవం ముద్రా ప్రార్థనాం చ పూజాం
ముద్రాం ప్రయత్నతః, శంఖపూజాం ప్రకుర్వీత పూర్వోక్తవి
ధినా తతః. కలశం వామభాగేతు పూజాద్రవ్యాణి చాన్తరే,
పీఠే సంపూజ్య యత్నేన ఆత్మానం మన్త్రముచ్చరేత్. పాత్రా
సాదనమప్యేవం కుర్యాద్వామే ష్వతన్ద్రితః, పీఠావరణాని
దేవాయ ప్రార్థయన్నర్పయేత్సుధీః, సర్వయజ్ఞోపవీతాని దద్యా
ద్దేవాయ భక్తితః, నానారత్నవిచిత్రాణి దద్యాదాభరణాని
చ, హిమాంబుధృష్టం రుచిరం ఘనసారం మనోహరమ్. క్రమా
త్తు మూలమన్త్రేణ హ్యుపచారాన్ ప్రకల్పయేత్. కల్హారైః
కేతకీజాతీపున్నాగాద్యైః ప్రపూజయేత్, చంపకైః శతపత్రై
శ్చ సుగన్ధైః సుమనోహరైః. పాద్యచన్దనధూపైశ్చ తత్తన్మ
న్త్రైః ప్రపూజయేత్, భక్ష్యభోజ్యాదికం భక్త్యా దేవాయవిధి
నార్పయేత్. ఏవం సోపస్కరం దేవం దత్వా పాపైః ప్రముచ్య
తే, జన్మకోటికృతైర్ఘోర నానారూపైశ్చ దారుణైః. విముక్తః
స్యాత్క్షణాదేవ రామఏవ భవేన్మునే, శ్రద్ధధానస్య దాతవ్యం

శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. సర్వలోకహితాయేదం పవిత్రం పాప
నాశనం, లోహేన నిర్మితం వాఽపి శిలయా దారుణాఽపివా.
ఏకేనైవ ప్రకారేణ యస్మైకస్మై తథా మునే, కృతం సర్వం
ప్రయత్నేనయత్కించిదపిభక్తితః. జపేదేకాన్తమాసీనో యావ
త్సుదశమీదినం, అనేనస్యాత్మనః పూజాదశమ్యాం పూజయే
ద్ద్విజాన్. భక్త్యాభోజ్యైస్సువహుబిధైర్దద్యాచ్ఛక్త్యా చ దక్షి
ణాం, కృతకృత్యో భవేచ్చైవ సద్యో రామః ప్రసీదతి. తూ
ష్ణీం తిష్ఠన్నరోవాపి పునరావృత్తివర్జితః, ద్వాదశాబ్దైః కృతం
చాపి యత్పాపం న విముచ్యతే, విలయం యాతి తత్సర్వం
శ్రీరామనవమీవ్రతాత్. జపం చ రామమన్త్రాణాం యో
న జానాతి మానవః, ఉపోష్య సంస్మరేద్రామం న్యాసపూర్వ
మతన్ద్రితః. గురులబ్ధం తు మంత్రం తన్న్యసేన్న్యాసపురస్సరం,
యామేయామే చ విధినా కుర్యాత్పూజాం సమాహితః ము
ముక్షుశ్చ సదా కుర్యాచ్ఛ్రీరామనవమీవ్రతం, ముచ్యతే
సర్వపాపేభ్యో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనమ్.

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణేఽగస్త్యసంహితాయాం
శ్రీరామనవమీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

శ్రీరామనవమీవ్రతకథ.

అగస్త్యమునీంద్రుఁడు సుతీక్ష్ణమహామునింజూచి యిట్లని
నియె. చైత్రమాసమున శుద్ధనవమినాఁడు సచ్చిదానందస్వరూపుఁ
డగుమహావిష్ణువు రఘువంశమున నావిర్భవించెను గావున,
ఆ నవమీవ్రతదినంబున యథాశక్తిగా రాముని ప్రతిమను

గావించి, యా ప్రతిమను మంటపమునసుంచి షోడశోపచారం బులచేఁ బూజించి, యారాత్రి పురాణశ్రవణాదులచే జాగరణంబు గావించి, మఱునాఁటివేఁకువ స్నానసంధ్యాద్యాది నిత్యకర్మములనుష్ఠించి, శక్తిలోపము లేకుండ భక్తితో శ్రీరామునికిఁ బునఃపూజగావించి, బ్రాహ్మణులకు సకలదానములుఁ గావించి సంతర్పణము సేయవలయును. ఇట్లు, భక్తిపురస్సరముగా శ్రీరామనవమీవ్రతదినంబున రామునిం బూజించువాఁడు బహుజన్మార్జితం బైనపాపమునుండి విముక్తుఁ డగుచున్నాఁడు. ఈవ్రతంబు నెట్టియపరిశుద్ధుఁడైనను జేసి, సకలజనపూజ్యుఁడు గావచ్చును. ఈ వ్రతరాజంబు చేయనివాఁడన్నఁడు తక్కిన యేవ్రతంబులు చేసినను ఫలప్రాప్తి నొందఁజాలఁడు. మఱియుఁ శ్రీరామనవమీదినంబున నుపవాసము చేయనివాఁడు భయంకరములైన కుంభీపాకాది నరకంబులను బొందును. శ్రీరామ ప్రతిమాదానంబుచేయువాఁడు ముక్తుఁడగునని చెప్పినంతట సుతీక్ష్ణమునీంద్రుఁడు మరల నగస్త్యమునీంద్రుని జూచి, "మునీంద్రా! లోకంబున జనులు తఱచుగా ద్రవ్యహీనులు ద్రవ్యమున్నను, లోభులుగా నుందురు. వారెట్లు యీవ్రతముచేయఁ గలరని" యడుగఁగా, అగస్త్యమునీంద్రుఁడిట్లనియె. "ఓసుతీక్ష్ణా! వారివారిశక్తికి లోపంబుచేయక, అరపలమో, లేక పాతికపలమో, లేక పరకపలమో, లేక దానిలో సగమో యెంతయో తనశక్తి లోపంబుచేయకుండ రామప్రతిమను గావించి, పూజించి బ్రాహ్మణోత్తమునకు దానంబు చేయవలయును. అట్లు దరిద్రుఁడైనను బ్రయత్నపూర్వకముగా నీవ్రతంబుచేయు నేని సకలపాపములనుండి తప్పించుకొని, మోక్షమునొందు

చున్నాఁ" డని చెప్పఁగా, సుతీక్ష్ణుఁడు వెండియు నగస్త్యునిఁజూచి "ఓ మునీంద్రా! శ్రీరామమూలమంత్రప్రభావంబు నాకెఱిం గింపవలయు"నని వేఁడఁగా, అగస్త్యమహర్షి సుతీక్ష్ణమునీంద్రుని కిట్లని చెప్పఁదొడఁగెను. "సుతీక్ష్ణా! సమస్త రామమంత్రము లలో రామషడక్షరిమంత్ర ముత్తమ మని స్కాందమునందలి మోక్షఖండమునందు రుద్రగీతయందు శ్రీరామునింగూర్చి రుద్రుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు. ఓరామా! మణికర్ణికాతీరమందు మరణమునొందఁగల ప్రతిమానవుని కుడిచెవియందును "శ్రీ రామరామరామ" అని నీసంబంధియగు తారకమంత్ర ముపదే శించెదను గావున, నీవు తారకబ్రహ్మమని చెప్పఁబడుచున్నావు. అనిచెప్పెను. కావున పూజారంభమున పీఠాంగదేవతాపూజ లొనరించి, శ్రీరఘురాముని షోడశోపచారములచేఁ బూజించు వాఁడు అనేకకోటిజన్మములనుండి సంపాదించికొనిన పాపముల నుండి విముక్తనొంది మోక్షసామ్రాజ్యము నొందుచున్నాఁడు. ఈవ్రతంబుభక్తియుక్తుఁడైనమానవునికే యుపదేశయోగ్యంబు. మఱియు, శ్రీరామబింబమును సువర్ణరజతాదులలో దేనిచేత నైనను జేయించి, రాము నావాహనచేసి పూజయొనరించి, యాబింబసమీపమున నవమీదినంబున నేకాగ్రచిత్తుఁడై యుప వసించి, మఱునాఁటియుదయమున పునఃపూజ చేసి, విప్రు లను యథాశక్తి దానమానాదులచే సంతుష్టులం జేసినయెడల, శ్రీరాముఁడు వారికి సకలసంపద లనుగ్రహించి, మోక్షము నొసఁగును. మఱియు నీవ్రతంబును బండ్రెండువత్సరంబు లాచ రించినవారు సర్వపాపవినిర్ముక్తులగుదురు. రామమంత్ర మెఱుఁ గనివాఁడు కేవలము రామస్మరణముచేసినను వాని కాఫలంబు

గలుగు" నని యగస్త్యమునీంద్రుఁడు సుతీక్ష్ణమునికిఁ జెప్పఁగా అమ్మునిపుంగవుఁడు విని సంతుష్టుఁడయ్యెను.

ఇది శ్రీరామనవమీవ్రతకథ.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతము.

భాద్రపదశుద్ధసప్తమ్యాం జలాశయేస్నాత్వా ధౌతవాససీ పరిధాయ గృహమేత్య మధ్యాహ్నేత్వాచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే మమ శ్రీమదుమామహేశ్వర ప్రీతిద్వారా సమస్తపాపక్షయపూర్వకం దీర్ఘాయురనామయత్వ పుత్రపౌత్రాద్యతుల సుఖసౌభాగ్య సంపదభివృద్ధి శివలోకప్రాప్త్యాద్యభీష్ట సిద్ధ్యర్థ మముక్తాభరణసప్తమీవ్రతాఙ్గత్వేన పూజాం కరిష్యే. గణేశపూజాదికం కృత్వా, పీఠాదౌ మండలే ఉమయా సహ శివం విలిఖ్య తదగ్రే సౌవర్ణ రాజతం సూత్రమయం వా దోరం నిధాయ పూజయేత్. అథ ధ్యానము—ఉమాశోభితవామాఙ్గం శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం, బాహుభిః శూలడమరుకపాలాభయశోభితైః, చతుర్భిఃసహితైర్హస్తైః శఙ్కరంలోకశఙ్కరమ్. ఉమాసహితమహేశ్వరంధ్యాయామిత్ర్యంబకంయజా...తాత్, సహస్ర...ఙ్గులమ్. హిరణ్యవర్ణాం...వహ. ఆవాహయామి దేవేశం భవన్తం భక్తవత్సలం, గృహాణ మత్కృతాం పూజాం పార్వతీసహితప్రభో. ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః ఆవాహనం సమర్పయామి. మౌక్తికైః పుష్యరాగైశ్చ

నానారత్నైశ్చ శోభితం, దివ్యసింహాసనం చారు ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ పురుష...హతి. తామ్మఆవహ...నహామ్. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః ఆసనంసమర్పయామి స్వర్ణపాత్రస్థితం దివ్యం జాహ్నవీజలశోభితం, గన్ధపుష్పాక్షతైః సార్థం పాద్యం స్వీకురు శంకర ఏతావానస్య...దివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతామ్ త్ర్యమ్బకం యజామహే...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః పాద్యం సమర్పయామి పవిత్రోదకసంయుక్తం సువర్ణకలశస్థితం, అర్ఘ్యం గృహాణదేవేశ శూలపాణే నమోఽస్తుతే. త్రిపాదూర్ధ్వ...అభి కాంసోఽస్మి...శ్రియమ్. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమాభ్యాంనమః అర్ఘ్యమ్. ఆచమ్యతాం మహాదేవమయా భక్త్యాప్రకల్పితైః, సద్వతీర్థాహృతైస్స్వచ్ఛైః స్వర్ణపాత్రస్థితైర్జలైః. తస్మాద్వి...మధోపురః. చంద్రా...త్వాం వృణే. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః ఆచమనీయమ్. గన్ధైః పంచామృతైః స్నిగ్ధైః పంచకుంభోదకైః శుద్ధైః, స్నాపయామి మహాదేవ భవన్తం నిత్యనిర్మలమ్. ఆప్యాయస్వ...గథే. దధిక్రావ్ణః...షత్. శుక్రమసి...భిఃయాఃఫలనీర్యాః...సః.మధు వాతాఋతా...రజః. పంచామృతస్నానమ్. త్ర్యంబకాయశర్వాయ సర్వభూతప్రియాయచ, స్నానేనానేన దేవేశసుప్రీతోభవశఙ్కర.యత్పురుషే...ద్ధవిః ఆదిత్యవర్ణే... అలక్ష్మీః. ఆపోహిష్ఠా...చనః. ఉమా...భ్యాం నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. గజాజినపరీవీత వ్యాఘ్రచర్మాంబరప్రియ, దుకూలవస్త్రయుగళం గృహ్యతాం పార్వతీపతే. సప్తాస్యాసన్...పశుం, ఉపైతు...దాతుమే. యువంవస్త్రాణి...సచేథే. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉ...భ్యాం నమః వస్త్రయుగ్మమ్. ఉపవీతం గృహా

ణేదం ఫణిరాజవిభూషిత, బ్రహ్మసూత్రం చో త్తరీయం సువర్ణ పరికల్పితమ్. తంయజ్ఞం...శ్చయే యుత్పిపాసా...గృహాత్. త్ర్యంబకం...తాత్. యజ్ఞో...తేజః. మహేశ్వరాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. ఉమాయైనమః కఞ్చుకమ్. నాగాభరణ నాగే న్ద్రకంకణాన స్తవైభవ, నానావిధానలంకారాన్ గృహాణ పర మేశ్వర ఉమా...భ్యాంనమః ఆభరణానివిభూతిభూషణా శ్రీకర విభూతిభరవాసితం, సుగంధచందనంచారు గృహ్యాణాను లేపనమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...యే. గంధద్వారాం...త్రియమ్. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః గన్ధాన్. సుగన్ధీని సుపుష్పాణి నానాగన్ధాక్షతాని చ, సంపాదితాని రమ్యాణిగృ హాణేష్టఫలప్రద తస్మాద్యజ్ఞా...జాయత మహేశ్వరాయనమః తిలాక్షతపుష్పాణి. పార్వత్యైనమః హరిద్రాకుంకుమపు జాతీపు న్నాగవకుళ దేవదారుసముద్భవైః, నానాపుష్పైః సుసంపూజ్య ప్రసాదం కురు మే ప్రభో. తస్మాదశ్వా...[illegible]...యు శః. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః పుష్పాణి అథా జ్గపూజా...గౌర్యైనమః పాదౌపూజయామి. ఆనందాయనమః జఙ్ఘే పూజయామి. శోకవినాశిన్యై నమః జఙ్ఘే పూజయామి. శర్వాయ నమః జానునీ. శర్వాణ్యైనమః జానునీ శివాయైనమః ఊరూ. శుభాయనమః ఊరూ. ఆనందాయ నమః కటిం. ఆనం దిన్యైనమః. కటిమ్. భవాయ నమః నాభిమ్. మాంధవ్యై నమః నా భిః. శంకరాయ హస్తౌ. ఆనందకారిణ్యై హస్తౌ. నీలకంఠాయ కంఠమ్. ఉత్కారిణ్యై కంఠమ్. రుద్రాయ కరౌ. నృత్తశీలాయై కరౌ. నృత్తశీలాయ బాహూన్. లలితాయై బాహూన్. వృ షేశాయ ముఖమ్. విలాసిన్యై నమః ముఖమ్. విశ్వచక్రాయ

నమః స్మితమ్. విశ్వచక్రాయై నమః స్మితమ్ త్రినేత్రాయ నమః నేత్రాణి. పద్మలోచనాయై నమః నేత్రాణి. తాండవేశాయ నమః భ్రువౌ. హవ్యవాహనాయ నమః. లలాటమ్. ఇంద్రాణ్యై నమః లలాటమ్. గంగాధరాయ నమః మకుటమ్. స్వాహాయై నమః మకుటమ్. సర్వేశ్వరాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వర్యై నమః శిరః. విశ్వరూపాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గాని. విశ్వరూపిణ్యై సర్వాణ్యఙ్గాని. అథ దోరగ్రన్థి పూజా—కామరూపాయనమః ప్రథమగ్రంథిం, ఆద్యన్తరహితాయ నమః ద్వితీయగ్రంథిం, హరాయ నమః తృతీయగ్రంథిం, చన్ద్రచూడాయ నమః చతుర్థగ్రంథిం, స్మరహరాయ నమః పఞ్చమగ్రంథిం, పార్వతీప్రియాయ నమః షష్ఠగ్రంథిం, మదనమథనాయ నమః సప్తమగ్రంథిం,సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ నమః అష్టమగ్రంథిం, ప్రమథాధిపతయే నమః నవమగ్రంథిం, బ్రహ్మేన్ద్రార్చితాయ నమః దశమగ్రంథిం, అర్ధనారీశ్వరాయ నమః ఏకాదశగ్రంథిం, ఉమామహేశ్వరాయ నమః ద్వాదశగ్రంథిమ్. దిక్పాలపూజా. పురతో నందికేశ్వరం పూజయామి, నమస్తే దక్షయజ్ఞఘ్న సర్వలోకపితామహ, దేవ్యా సహ మహాదేవ ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషం... చ్యేతే. కర్దమేన...మాలినీమ్ ధూరసి... దేవానామసి త్ర్యంబకం... తాత్. ఉమా...నమః ధూపమాఘ్రాపయామి. నమస్త్రైలోక్యనాథాయనమస్తే, త్రిపురాన్తక, గృహాణ దీపకం దేవ త్రైలోక్యతిమిరాపహ. బ్రాహ్మణో...అజాయత ఆర్ద్రాం...వహ. ఆపస్సృజం...కులే ఉద్దీప్య...పాద. య త్ర్యంభకం... తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః దీపందర్శయామి.

మి. దివ్యాన్నం షడ్రసోపేతం నానాభక్ష్యైస్సమన్వితం, నైవేద్యంగృహ్యతాం దేవభుక్తిముక్తిప్రదాయక. చంద్రమా... రజాయేత ఆర్ద్రాంయః...వహ. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా మహేశ్వర...నైవేద్యమ్. సురాసురార్చితవిభో కర్పూరాదిచ సంయుతం, తాంబూలముత్తమందేవదేవేశప్రతిగృహ్యతామ్. ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం...వహ త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...తాం బూలం హిరణ్యగర్భః...ఆసీత్. ఉమా...సువర్ణపుష్పం వేదాహ...యదాస్తే. తాంమ...నహమ్. శ్రియేతజాతశ్రియా త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...నీరాజనమ్ ధాతా...విద్యతే ఆనన్దః... దేవతా.త్ర్యం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః నీరాజనం. ధాతా...విద్యతే ఆనంధః...దేవతా రాజాధిరాజాయ...జాయ నమఃరో...దదుః. ఉమామహే...మంత్రపుష్పాంజలింసమర్పయామి. ఉమాపతే పశుపతే త్రైలోక్యాధిపతే ప్రభో, ప్రదక్షిణం కరోమిత్వాంమమపుత్రఫలప్రద. యానికాని చ. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః ప్రదక్షిణం. ఉమాపతే పశుపతే త్రైలోక్యాధిపతే ప్రభో, గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం భవతాం మమ సర్వదా. పునరర్ఘ్యమ్. విశ్వేశాయ విశ్వముఖౌ విశ్వపాదకరౌశివౌ, ప్రసన్నవదనౌ వన్దే పార్వతీపరమేశ్వరౌ. ఉమా...భ్యాం నమఃనమస్కారాన్. ఉమామహేశ్వరౌ దేవౌ సర్వలోకపితామహౌ, వ్రతేనానేన సుప్రీతౌ భవతాం మమ సర్వదా. ఇతి ప్రార్థనా. వన్ధ్యాత్వనాశనార్థాయ పుత్రపౌత్రాభివృద్ధయే, మాహేశ్వరమిదం సూత్రంధారయామి. మహేశ్వర. దోరగ్రహణమ్. నమః ప్రమథనాథాయ నమః కైలాసవాసినే, నమో గ్రంథిషు సంస్థాయ నవసూత్ర

స్వరూపిణే. దోరస్థాపనమ్. సంతానసౌఖ్యముపలబ్ధుమతి ప్రహృష్టా వాంఛంతి నిర్మలగుణా వసుదేవముఖ్యాః, సంపూజ్య శైలతనయాపతిమాదిదేవం బధ్నన్తి దక్షిణకరే వరదోరకం తే. దోరబన్ధనమ్. గోత్రజాపతయే తుభ్యం నేత్రత్రయసుశోభిత, విసృజామి మహాదేవ జీర్ణదోరం తవాజ్ఞయా. జీర్ణదోరవిసర్జనమ్. ఆదిత్యతేజసోత్పన్నా రాత్రీకరవినిర్మితాః, వటకాః కామదా నిత్యం శాన్తిం యచ్ఛన్తు దానతః వాయనదానమ్ ఉమేశః ప్రతిగృహ్ణాతు ఉమేశాయ దదాతి చ, ఉమేశస్తారకోభాభ్యాం ఉమేశాయ నమో నమః. ఛత్రం సమర్పయామీత్యాది. యస్య స్మృత్యా...ఉమామహేశ్వరః సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

ఇతి పూజావిధానం సంపూర్ణమ్.

అథ కథాప్రారంభః.

పురా సూతం మహాత్మానం దృష్ట్వా సత్కారపూర్వకం, తతస్తు మునయః సర్వే మునిం ప్రాంజలయోఽబ్రువన్. వద నః శ్రోతుమిచ్ఛామః వ్రతం సంపత్కరం శుభమ్. సూత ఉవాచ.—పురా కృష్ణం మహాత్మానం పర్యపృచ్ఛద్యుధిష్ఠిరః. యుధిష్ఠిర ఉవాచ—వంధ్యాత్వనాశనం బ్రూహి వ్రతం కృష్ణ మహామతే. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ—మునీంద్రో రోమశో నామ మధురాఖ్యాం పురంగతః, అర్చితో వసుదేవేన దేవక్యా చ యుధిష్ఠిర. ఉపవిష్టః కథాః పుణ్యాః కథయిత్వా మనోరమాః, తతః కథయితుం భూయః కథామేతాం ప్రచక్రమే. కంసేన తే హతాః పుత్రాః జాతాః సర్వే పునఃపునః. మృతవత్సా దేవకి త్వం పుత్రదుఃఖేన దుఃఖితా, యథా చన్ద్రముఖీ దీనా బభూవ నహుషప్రియా. పశ్చా

ఛ్ఛిన్నవ్రతా చైవ బభూవామృతవత్సకా, త్వం సు[illegible] దేవి
భవిష్యసి న సంశయః. దేవక్యువాచ. కాసా [illegible] ప్రఖ్యాతా
బభూవ నహుషప్రియా, కథం ఛిన్నం వ్రతం [illegible] సా మా
సంతతికారణమ్. సపత్నీదర్పదళనం సౌభాగ్యా[illegible]ప్రదం,
ఏతత్సమస్తం విస్తార్య బ్రూహి మే మునిపుంగవ. [illegible] ఉవా
చ. అయోధ్యాయాం పురా రాజా నహుషో నామ [illegible].
తస్యాసీద్రూపసంపన్నా దేవీ చన్ద్రముఖీ ప్రియా, [illegible]
నగరే విష్ణుగుప్తోఽభవద్ద్విజః. ఆసీద్గుణవతీ తస్య [illegible] భద్ర
ముఖీ ప్రియా. తయోరాసీద్దృఢా ప్రీతి[illegible]
పరస్పరం, అథ తే ద్వేచ సఖ్యౌ ప్రై స్నానార్థం [illegible].
ప్రాప్తే ప్రాప్తాశ్చ తత్రైవ బ్రాహ్మణ్యో నాగ[illegible] స్నా
త్వా తా మండలం చక్రుస్తన్మధ్యేఽవ్యక్తరూపిణం, [illegible]
త్వా శివం శాన్తముమయా సహ శ[illegible]. గంధపుష్పా
క్షతైర్భక్త్యా పూజయిత్వా యథావిధి, ప్రణమ్య [illegible]
మాస్తే వ్రతమూచుశ్చ తాః స్త్రియః. [illegible]
స్మాభిః పార్వత్యా సహ పూజితః, బద్ధ్వా సూత్రమయం [illegible]
శివస్యాత్మా నివేదితః. ధారణీయమిదం [illegible]
ధారణమ్. తాసాం తద్వచనం శ్రుత్వా సఖ్యౌ తద్వ్రత[illegible]
మం, కృత్వా తత్సమయే తత్ర బద్ధ్వా దోర్భ్యాం సుదోరకౌ.
తతస్తాస్స్వగృహం జగ్ముస్స్వసఖీభిః సమాగతాః, [illegible] మ
హాత్మా తాభ్యాం తద్వ్రతం విస్మృతం శుభమ్. చంద్రముఖ్యాః
ప్రమత్తాయా విస్మృతం చ సుదోరకం, భద్రముఖ్యాస్తథా భ
ద్రం విస్మృతం సర్వమేవ తత్. మృతా కైశ్చిదహోరాత్రైః సా
బభూవప్లవంగజా, భద్రాఖ్యా కుక్కుటా జాతా వ్రతభంగా

చ్ఛుభాననా. తత్రైవ పంచతాం ప్రాప్తే సఖీభావాత్స్నేహవతే, తద్దేవమాతృకోద్దేశే జాతే గోకులసంకులే. బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణీ జాతా క్షత్రియాక్షత్రియాతథా, రాజ్ఞో జాయా బభూవాథ లక్ష్మీనాథస్య వల్లభా. ఈశ్వరీ నామ విఖ్యాతా యా సా చన్ద్రిముఖీపురా, నామ్నా భద్రముఖీయాఽసీద్భూషణానామ సాఽభవత్. అగ్నిమీళస్య సా దత్తా పిత్రాఽస్యా పురోధసః. అతీవ వల్లభా చాసీద్భూషణా భూషణప్రియా, భూషితాభూషణవరైః స్వరూపేణాలంకృతా స్వయమ్. పుత్రా బభూవుర్బహవో భూషణాయాస్తథైవచ, మాతృవద్రూపసంపన్నాః పితృవద్ధర్మశాలినః. సఖ్యౌబభూవతుస్తద్వజ్జాతే;జాతిస్మరేకిల, పునర్నిరంతరా ప్రీతిస్తయోరాసీద్యథా పురా. కాలే బహుతిథా యాతే త్యక్త్వాకాలత్ర్యక్తయావనా, మధ్యే వయసి సా రాజ్ఞీ వరంపుత్రమజీజనత్. ఈశ్వరీ రోగిణం మూకం ప్రజ్ఞాహీనం చ నిస్స్వనం, తాదృశోఽపి మహాభాగే మృతోఽసౌ నవవార్షికః. తతస్తాం భూషణా ద్రష్టుమీశ్వరీం పుత్రదుఃఖితామ్. సఖీభావాదభిస్నేహాత్పుత్రైస్స్వైః పరివారకైః. అముక్తాభరణీభద్ర స్వరూపేణైవ శోభితా, తాం దృష్ట్వా తాదృశీంభవ్యాం ప్రజజ్వాలేశ్వరీరుషా. తతో గృహం ప్రేషయిత్వా బ్రాహ్మణీ తీవ్రమత్సరా, చిన్తయామాస సా రాజ్ఞీ తస్యాః పుత్రవధం ప్రతి. నిశ్చిత్యచేతసా క్రూరా ఘాతయామాస తత్సుతాన్, హతాహతాశ్చ తే పుత్రాః పునర్జీవన్త్య నామయాః. తదద్భుతతరం దృష్ట్వా సఖీమాహూయ భూషణాం, ఉపవేశ్యాసనే శ్లక్ష్ణే బహుమానపురస్సరమ్. అపృచ్ఛద్వినయావిష్టా రాజ్ఞీ సా భృశవిస్మితా, బ్రూహి తథ్యం మహాభాగే కిం త్వయా సుకృతం కృతమ్. దానం

వ్రతం తపోవాపి శుశ్రూషణముపోషితం, యేన తే నిహతాః పుత్రాః పునర్జీవన్త్యనామయాః. స్వతన్త్రా బహుపుత్రా సా జీవ వత్సా సుశోభనా, అముక్తాభరణా నిత్యం భర్తృశ్చిత్తస్య భూషణే, అతీవ శోభసే భద్రే యథార్థం వక్తుమర్హసి. భూపాలోవాచ. శృణు మే దేవి వక్ష్యామి జన్మాన్తరవిచేష్టితం, కిం త ద్ధి విస్మృతం సర్వ మయోధ్యాయాం కృతం చ యత్. ఆవా భ్యాం వ్రతవైకల్యం ప్రవృత్తాభ్యాం వరాననే, యేనత్వాం స్తనగీ జాతా జాతాఽహం కుక్కుటీ తథా. తథాపి వ్రతవైకల్యం త్వ యాచావశ్యతః కృతం, మయాతుసర్వభావేన చేతసాఽఽరాధితాయ శంకరమ్. తిర్యగ్యోన్యనుసారేణమనోవృత్త్యాస్యనుష్ఠితం, ఏతత్తు కారణం భద్రే నాన్యత్కించిత్కరోమ్యహమ్. రోమశ ఉవాచ. ఇత్యాకర్ణ్యచ సంస్మృత్యపూర్వజన్మవిచేష్టితం, ఈశ్వరీచతయా సార్ధం పునశ్చక్రే వ్రతం శుభమ్. వ్రతస్యాస్యప్రభావేనపుత్ర పౌత్రాదిసంపదం, భుక్త్వా సౌభాగ్య మతులం మృతా శివ పురం గతా. తస్మాత్త్వమపి కల్యాణి వ్రతమేతత్సమాచర. స్వ తే చాస్మిన్ వ్రతే దివ్యే జీవత్పుత్రాభవిష్యసి. దేవక్యువాచ. బ్రహ్మన్నాఖ్యాహి మే సర్వం వ్రతమేతత్సుఖప్రదం, సంతాన వృద్ధికరణం శివలోకప్రదంవ్రతమ్ రోమశ ఉవాచ. భద్రే భాద్ర పదే శుక్లే సప్తమ్యాం సలిలాశయే, స్నాత్వాతు మండలం కృత్వా విలిఖేత్పార్వతీశివమ్. భక్త్యా సంపూజ్య విధివత్కరే బద్ధ్వా సుదోరకం, యావజ్జీవం మయాత్మా తు శివస్య విని వేదితః. ఇత్యేవం సమయం కృత్వా తతః ప్రభృతి దోరకం, సౌవర్ణం రాజతం వాపి సూత్రంవా ధారయేత్కరే. వటకాన్ పిష్టకాన్ దద్యాచ్ఛోత్రియాయ కుటుంబినే, భుంజీత స్వయ

మపేక్ష్యచం మహాదేవమనుస్మరన్. ఏవం ద్వాదశ వర్షాణి వ్రతం కుర్యాద్యథావిధి, ఆహోసుధేత్ర తథాచాన్తే కుర్యాదుద్యాపనం మహత్. ఆచార్యం వరయిత్వా తు శివభక్త్యా సుధార్మికం, విప్రాన్ ద్వాదశసంఖ్యాకాన్ వేదశాస్త్రవిశారదాన్. తేషాం చ వరణం కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ పూజయే త్తతః, ఏవం వస్త్రాణి ప్రతిమాః కలశాన్ ద్వాదశ శుభాన్. ప్రతిమావస్త్రసంయుక్తాన్ పూజయిత్వా యథావిధి, త్ర్యంబకేతిమంత్రేణోపచారాన్ యథాక్రమమ్. రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా ఉమాపతిమనుస్మరన్, గృహమాగత్య మేధావీ పూజయిత్వా సదా శివమ్. స్వగృహోక్తక్రమేణైవ హోమం కుర్యాద్యథావిధి, తిలాంత్క్షతాజ్యసహితం మూలమంత్రేణ హావయేత్. ప్రతిమా వస్త్రసంయుక్తా బ్రాహ్మణేభ్యో నివేదయేత్. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేచ్ఛక్త్యా దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్. బంధుభిః సహ భుంజీత సదా ప్రీతికరో భవేత్, ఏతత్తే కథితం దేవి త్వం కురు వ్రతముత్తమమ్ వ్రతస్యాస్య ప్రభావేన జీవపుత్రా భవిష్యసి, తచ్ఛ్రుత్వా దేవకీదేవీ చకార వ్రతముత్తమమ్. శివప్రసాదాద్దేవక్యా జాతోఽహం షోడశాగ్రజ, ఇదం వ్రతం తు సర్వేషాం వన్ధ్యత్వవినివృత్తయే. ఇదంతు ధర్మరాజస్య వాసుదేవేన చోదితం, ఏతద్వః కథితం సర్వం శృణుధ్వం మునిపుఙ్గవాః. ఇదం సత్య మిదం సత్యం రోమశేన సుభాషితం, ఏతద్యో వ్రతమాఖ్యాతం శృణుధ్వం శ్రద్ధయాన్వితాః. తే సర్వే పాపనిర్ముక్తాః తే యాన్తి శివమవ్యయమ్. శ్రీస్కాన్దపురాణే కృష్ణయుధిష్ఠిర సంవాదే అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథ.

తొల్లి శౌనకాదిమహర్షులు సూతమునీంద్రుని గాంచి వంధ్యాత్వముం బోఁగొట్టువ్రతం బొకటి దెలుపుమని యడుగఁగా, నమ్మునీంద్రుఁడు వారికిట్లనియె. ఓ మునులారా! ధర్మరాజు కృష్ణునిఁగూర్చి యిట్టివ్రతం బుపదేశించుమని యడుగఁగా నతఁడు ధర్మరాజున కిట్లుచెప్పెను. ఆ కృష్ణుఁడు ధర్మజున కట్లు చెప్పెననఁగా:—ఓ ధర్మరాజా, రోమశమునీంద్రుఁ డొక్క నాఁడు మాతల్లియగు దేవకీదేవికడ కేతెంచి, పెక్కుకథలు వినిపించి ప్రస్తావవశమున నీవ్రతంబు నిట్లని చెప్పెను. ఓదేవకీ, నీబిడ్డలెందఱో కంసునిమూలమునఁ జచ్చిరిగదా! నీవు పుత్త్ర దుఃఖముతో వగచుచున్నావు. తొల్లి నహుషప్రియ యగు చంద్రమతి యనునామె అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతం బాచరించి, జీవపుత్త్రులు గలదయ్యెను. అని రోమశమునీంద్రుఁడు చెప్పఁగా, దేవకియు నమ్మునీంద్రునితో, 'మహాత్మా! యీ చంద్రముఖి యెవతె? ఆమె యెట్టివ్రతం బాచరించెను? నాకానతి య్యవే' యని యడుగఁగా నతఁడు దేవకి కిట్లనియె. ఓ దేవకీ, వినుము. అయోధ్యాపురంబున నహుషుఁ డనురాజుండెను. వానికి చంద్రముఖి యనుభార్యగలదు. ఆ పట్టణముననే విష్ణుగుప్తుఁ డనుబ్రాహ్మణోత్తముఁ డుండెను. వానిభార్య భద్రముఖి యనఁబడు చంద్రముఖియు భద్రముఖియుఁ గడునేస్తముగలిగి యుండిరి. వారొక్కనాఁడు స్నానార్థము సరయూనదికి వెళ్లఁగా నచ్చటఁ గొందఱు స్త్రీలు పార్వతీశంకరులను మండలమున లిఖించి పూజలుసల్పి తోరములు గట్టుకొని యింటికిఁబోవుచుండిరి. ఆసమయంబున నీయిద్దఱా వ్రతంబు మా కుపదేశింపుఁడని

యడిగి యావ్రతంబును దామును నాచరించి, తోరంబు గట్టి కొని యింటికివచ్చిరి. కాని పిదప దానిని వా రిద్దఱు నుల్లంఘించిరి. తర్వాత వారిద్దఱు మృతినొందిరి రాజుభార్య కోఁతిగాను, బ్రాహ్మణునిభార్య కోడిపెట్టగాను బుట్టిరి. అప్పుడు వారిద్దఱు చెలులైతమ కిట్టిహీనజన్మము వచ్చుటకుఁ గారణము వ్రతోల్లంఘనము చేయుటచే యని తెలిసికొని, చాల విచారపడిరి తర్వాత వారికి మఱల మానవజన్మము ప్రాప్తించెను. చంద్రముఖి యీశ్వరియను పేరితో క్షత్రియవంశమునను, భద్రముఖి భూషణ యను పేరితో బ్రాహ్మణవంశమునను జన్మించిరి. ఈశ్వరి లక్ష్మీనాథుఁడను రాజును బెండ్లాడెను. భూషణ యగ్నిమీళుఁడను నొక విప్రుని బెండ్లాడెను. అంత భూషణ వ్రతోత్తమం బగునముక్తాభరణసప్తమీవ్రతంబునాచరించుటచేఁ దండ్రి వలె న్యాయపరులును, దనవలె రూపవంతులును నైన యెనమండ్రు కొమరులు జన్మించిరి. ఈశ్వరి యావ్రతంబు నుల్లంఘన చేయుటచే, నామెకు రోగిష్ఠియై, మూఁగవాఁడైన బుద్ధిహీనుఁడగు కొమరుఁడు పుట్టెను. వాఁడును దొమ్మిదవయేఁడు పెట్టఁగానే చనిపోయెను. అప్పుడు భూషణ కొడుకులను దోడ్కొని పుత్ర శోకముతో నున్న తనచెలి యగునీశ్వరిని విచారింపరాఁగా, నీశ్వరి యసూయపడి, భూషణయొక్క కొడుకులను జంపింపఁ దలఁచి, యాప్రయత్నము చేసియు వారు చావరైరి. తర్వాతఁ దనబుద్ధిహీనతకై వగచి, యీశ్వరి భూషణను బిలిపించి తనపుత్ర మరణమునకుఁ గారణము విచారింపఁగా, "నీవు అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతంబు మఱచితివి. దానిచే నీ కిట్టిపుత్రశోకము సంభవించెను" అని చెప్పఁగా నీశ్వరి యావ్రతంబు నాచరించి,

పుత్రపౌత్రాదిసంపదలం బడసి సుఖంబుండెను. ఓ దేవకీ! నీవును ఈవ్రతంబును జేసితివేని, నీకును జీవపుత్రులు కల్గుదురని యని రోమశుండు చెప్పఁగా, దేవకి బ్రాహ్మణోత్తమునకు [illegible]. ఓ మహాత్మా! వ్రతవిధానంబు విస్తరించి చెప్పుమని [illegible] భాద్రపద శుక్ల సప్తమినాఁ డీవ్రతంబు చేయవలయును. ఉద్యాపనము పండ్రెండుసంవత్సరములలోపల [illegible] నడుమఁగాని, కడపటఁగాని చేయవలయును. [illegible] విధాన మెట్లనఁగా, ఆచార్య కలశంబును, ప్రతిమలతో [illegible] బును నేత్రకలశంబులు పండ్రెండును నేర్పరిచి, ప్రతిమా [illegible] వస్త్రాదులతో బ్రాహ్మణులకు దానం బొసఁగవలయును" అని చెప్పఁగా దేవకి యట్లాచరించి సత్పుత్రులను [illegible] ధర్మరాజునకుఁ జెప్పె నని సూతుండు శౌనకాది మహర్షులకును జెప్పెను. ఈకథ చదివినవారికిని విన్నవారికిని [illegible] గలుగును. స్వస్తి.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

భక్తేశ్వర వ్రతము.

శుభే ... ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాం పూర్ణిమాయాం శుభతిథౌ అస్మాకం (మమ భర్త్రాసహ) క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం దీర్ఘ

సువాసినీత్వసిద్ధ్యర్థం హస్త్యశ్వరథాందోళికాఛత్రవాహనాది ప్రాప్త్యర్థం వంధ్యాత్వనివృత్త్యర్థం అఖండితలక్ష్మీప్రాప్త్యర్థం శ్రీభక్తేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీభక్తేశ్వరప్రీత్యర్థం భక్తేశ్వరవ్రతం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య తదంగత్వేన కలశపూజాం గణపతిపూజాంచ కుర్యాత్. భక్తేశ్వర ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కృత్వా. ధ్యానమ్. సద్యోజాతం భవం చైవ వామదేవం భవోద్భవం, జ్యేష్ఠం శ్రేష్ఠం తతో రుద్రం కాలకంఠం వికర్ణకమ్ బలం బలప్రమథనం భూతఘ్నంచ మనోన్మనమ్. సద్యోజాతంత్రినేత్రం సకలసురనుతం కోటిసూర్యప్రకాశం విఖ్యాతం వామదేవం హ్యుద్యసితరవినిభం సజ్జనానామఘోరం, శత్రూణాం ఘోరరూపం హవ్యానలశతనిభం తత్త్వపూర్వం చిదాభం ఈశానం శాన్తరూపం స్ఫటికమణినిభం చింతయేత్పంచవక్త్రమ్. ధ్యాయామి, భవోద్భవం శివాతీతం భానుకోటిసమప్రభం, ఆవాహయామి భూతేశం భవానీపతిముత్తమమ్. ఆవాహయామి. వామదేవ విరూపాక్ష వ్యాససన్నుత శంకర, వేదస్వరూప వరద ఆసనం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఆసనం సమర్పయామి. జ్యేష్ఠరూప నమస్తుభ్యం భస్మోద్ధూళితవిగ్రహా, జీయాజ్జైత్రవిభూతే త్వం గృహాణార్ఘ్యం మయార్పితమ్. అర్ఘ్యం సమర్పయామి. సుశ్రేష్ఠ జగచ్ఛ్రేష్ఠ శ్రవణానందవైభవ, పాద్యం గృహాణ సోమశంభో దేవేశ వృషభధ్వజ పాద్యంసమర్పయామి. రుద్ర రౌద్ర రణోత్సాహ రాజరాజప్రసన్నుత, పంచామృతస్నానమిదం కురు కల్యాణదాయక. పంచామృతస్నానం సమర్పయామి కలవికరణ విభో కమలాసనవన్దిత, కార్తికేయస్య జనక స్నానం కురు దయానిధే శుద్ధోదకస్నానంసమర్పయామి.

బలవికరణ బలభానుకోటి ప్రభాకర. బ్రహ్మాండాగ్నిత్వచ వస్త్రమాచ్ఛాదనం కురు. వస్త్రం సమర్పయామి. బల ప్రబల సుబల బాణాసురవరప్రద, బీజరూప బ్రహ్మసూత్రం ఉపవీతం గృహాణ భో. యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి. బల ప్రమథన బల బుద్ధిరూప బుధప్రియ, బిల్వపత్త్రప్రియ బలభద్ర ఆభరణాని గృహాణ భో. ఆభరణాని సమర్పయామి. సర్వభూత ప్రమథన సర్వజ్ఞ సకలోద్భవ, సర్వాత్మక సర్వభూతేశ సుగంధం సంగృహాణ భో. గంధాన్ ధారయామి. మనోన్మన మహాభాగ సుమంగళాతీత మహేశ్వర, మంజుమంజీరచరణ సంగృహాణాక్షతాన్ సర్వభో. అక్షతాన్ సమర్పయామి. అఘోర పరమప్రఖ్య అవిజ్ఞాతస్వలక్షణ, అనంతాదిత్యసంకాశ పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతాం ప్రభో. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

సద్యోజాతాయ నమః పాదౌ పూజయామి. వామదేవాయనమః గుల్ఫౌ. భవాయ నమః జంఘే. హరాయ నమః జానునీ. జ్యేష్ఠాయనమః ఊరూ. శ్రేష్ఠాయనమః కటిం. రుద్రాయనమః గుహ్యం పూజ. కాలాయ నమః నాభిం కలవికరణాయనమః ఉదరమ్ బలవికరణాయ నమః హృదయమ్. బలాయ నమః స్తనౌ. బలప్రమథనాయనమః భుజౌ. సర్వభూతదమనాయ నమః వామహస్తమ్. మనోన్మనాయ నమః వామాంగులీః. అఘోరాయ నమః దక్షిణహస్తం పూజ. ఘోరాయ నమః దక్షిణాంగులీః. ఘోరఘోరతరాయ నమః కంఠమ్. సర్వాయ నమః స్కంధౌ. శర్వాయ నమః చిబుకమ్. రుద్రరూపాయ నమః ముఖమ్. తత్పురుషాయ నమః జిహ్వామ్. మహా

దేవాయ నమఃనాసికామ్ రుద్రాయ నమః వామశ్రోత్రమ్. ఈశానాయ నమః దక్షిణశ్రోత్రమ్. సర్వవిద్యాధిపతయే నమః వామనేత్రమ్. ఈశ్వరాయ నమః దక్షిణనేత్రమ్. సర్వభూతాధిపతయే నమః లలాటమ్. బ్రహ్మాధిపతయే నమః శిరః పూజ. శివాయ నమః జటాజూటమ్. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గాని.

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా.

"ఓం" అని మొదటను, "నమః" అని కడపటను ప్రతి నామమునకుఁ జేర్చవలెను.

ఓం శివాయ నమః
మహేశ్వరాయ
శంభవే
పినాకినే
శశిశేఖరాయ
వామదేవాయ
విరూపాక్షాయ
కపర్దినే
నీలలోహితాయ
శంకరాయ 10
శూలపాణయే
ఖట్వాంగినే
విష్ణువల్లభాయ
శిపివిష్టాయ
అంబికానాథాయ
శ్రీకంఠాయ
భక్తవత్సలాయ
భవాయ
శర్వాయ
త్రిలోకేశాయ 20
శితికంఠాయ
శివాప్రియాయ
ఉగ్రాయ
కపాలినే
కామారయే
అంధకాసురసూదనాయ
గంగాధరాయ
లలాటాక్షాయ
కాలకాలాయ
కృపానిధయే 30

భీమాయ
పరశుహస్తాయ
మృగపాణయే
జటాధరాయ
కైలాసవాసినే
కవచినే
కఠోరాయ
త్రిపురాన్తకాయ
వృషాంకాయ
వృషభారూఢాయ 40
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ
సామప్రియాయ
స్వరమయాయ
త్రయీమూర్తయే
అనీశ్వరాయ
సర్వజ్ఞాయ
పరమాత్మనే
సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ
హవిషే
యజ్ఞమయాయ 50
సోమాయ
పంచవక్త్రాయ
సదాశివాయ
విశ్వేశ్వరాయ
వీరభద్రాయ
గణనాథాయ
ప్రజాపతయే
హిరణ్యరేతసే
దుర్ధర్షాయ
గిరిశాయ 60
గిరీశాయ
అనఘాయ
భుజంగభూషణాయ
భర్గాయ
గిరిధన్వనే
గిరిప్రియాయ
కృత్తివాసనే
పురారాతయే
భగవతే
ప్రమథాధిపాయ 70
మృత్యుంజయాయ
సూక్ష్మతనవే
జగద్వ్యాపినే
జగద్గురవే
వ్యోమకేశాయ
మహాసేనజనకాయ
చారువిక్రమాయ
రుద్రాయ

భూతపతయే
స్థాణవే 80
అహిర్బుధ్న్యాయ
దిగంబరాయ
అష్టమూర్తయే
అనేకాత్మనే
సాత్త్వికాయ
శుద్ధవిగ్రహాయ
శాశ్వతాయ
ఖండపరశవే
అజాయ
పాపవిమోచనాయ 90
మృడాయ
పశుపతయే
దేవాయ
మహాదేవాయ
అవ్యయాయ
హరయే
పూషదన్తభిదే
అవ్యగ్రాయ
దక్షాధ్వరహరాయ
హరాయ 100
భగనేత్రభిదే
అవ్యక్తాయ
సహస్రాక్షాయ
సహస్రపదే
అపవర్గప్రదాయ
అనంతాయ
తారకాయ
పరమేశ్వరాయ 108
శ్రీభక్తేశ్వరస్వామినే నమః.

నానావిధపరిమళ పత్త్ర పుష్పాణి సమర్పయామి.

ఘోరరూప నమస్తుభ్యం సర్వకామార్థ దాయక, ధర్మ స్వరూప ధనద ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ధూరసి ...ధూర్వామః. ధూపమాఘ్రాపయామి. ఘోరఘోర నమస్తుభ్యం ఖడ్గఖేటధరావ్యయ, ఖండేందుమౌళిశిఖర దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఉద్దీప్యస్వ...పాతయ. దీపం దర్శయామి. నమశ్శర్వాయ సర్వేశ సర్వావాస సనాతన, స

దానంద సురశ్రేష్ఠ నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ [illegible]
ద్యం సమర్పయామి. శర్వాయచ నమస్తుభ్యం [illegible]
శంభో శంకర గౌరీశ తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ [illegible]
రుద్రరూప నమస్తుభ్యం భక్తప్రియ [illegible]
నీరాజనమిదం తవ, హిరణ్యపాత్రం... [illegible]. నీరాజనం [illegible]
యామి. తత్పూరుష నమస్తుభ్యం త్ర[illegible] త్రిలోచన, త్రి
స్వరాకార తత్త్వజ్ఞ! మంత్రపుష్పం గృహాణ [illegible]
య...నమః. మంత్రపుష్పమ్ [illegible]
తీత మహామతే, ప్రదక్షిణం కరోమి [illegible]
మే ప్రభో. ప్రదక్షిణం సమర్పయామి. [illegible]
భ్యం పార్వతీపతయే నమః, స[illegible] నమస్తుభ్యం [illegible]
నమోనమః సద్యోజాత నమస్తుభ్యం వామదేవాయ తే నమః,
అఘోరాయ నమస్తుభ్యం తత్పురుషాయ తే నమః. [illegible]
రాక్ష. కుబేరమిత్ర దేవేశ భూతేశ [illegible]
దయానంద గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. [illegible]
నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. కైలాసవాసిన్ దేవేశ భువనత్రయపాలక, [illegible]
మహత్పుత్రికాకాంత గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే భ[illegible]
రాయ నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. చంద్రమౌళే త్రయీనాథ జటా
మకుటశోభిత, ఉమాకాంత నమస్తుభ్యం గృహాణార్ఘ్యం
నమోఽస్తు తే. భక్తేశ్వరాయ నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. ఋణ
పాతకదౌర్భాగ్యదారిద్ర్యవినివృత్తయే, అశేషాఘవినాశాయ
ప్రసీద మమ శంకర. దుఃఖశోకాగ్నిసంతప్తం సంసారభయ
పీడితం, బహుజన్మాకులం దీనం త్రాహి మాం వృషవాహన.
ఇతి ప్రార్థనా. యస్య స్మృత్యాచ...మచ్యుతమ్. మంత్ర...

మహేశ్వర. అనేన పూజావిధానేన భక్తేశ్వరః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

పూజావిధానం సమాప్తమ్.

భక్తేశ్వర వ్రతకథా.

ఋషయః — సూతసూత మహాప్రాజ్ఞ పురాణార్ణవపారగ, త్వత్తః శ్రుతాన్యశేషాణి వ్రతాని సుబహూని చ. తృప్తిర్న జాయతేఽస్మాకం రహస్యం తు పరం వద. సూతః — శృణ్వన్తు భో ద్విజాః సర్వే వ్రతం పాపప్రణాశనం, ఆయుష్యమాయు రారోగ్యకరం పుత్త్రప్రదం నృణామ్. కైలాసశిఖరే రమ్యే మంటపే విమలే శుభే, రత్నపీఠే సుఖాసీనం శంకరం లోకశంకరమ్. పప్రచ్ఛ గౌరీ సంతుష్టా లోకానాం హితకారణాత్, గౌరీ — శివ శంభో నమస్తుభ్యం సర్వేషాం సుఖదాయక, రహస్యం వ్రతమాచక్ష్వ ఆయురారోగ్యవర్ధనమ్. పుత్త్రప్రదం విశేషేణ వంధ్యాత్వాదిపమోచనం, తద్వ్రతంబ్రూహి మే శీఘ్రం లోకానాం హితకారణమ్ త్వదాజ్ఞాం శిరసా ధృత్వా కరిష్యామి న సంశయః శ్రీశివః — సాధు సాధు మహాభాగే వ్రతం వక్ష్యామి తచ్ఛృణు, శరత్కాలే తు కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం విధిపూర్వకమ్. ప్రాతః స్నాత్వా తు విధివత్ చిత్రవస్త్రం తు ధారయేత్, హారిద్రాలేపనం కృత్వా కుంకుమం కజ్జలం తథా. నానావిధాని సర్వాణి హేమాని రజతానిచ, భూషణాని విచిత్రాణి శ్రద్ధయా ధారయేద్వ్రతీ. భర్తురాజ్ఞాం గృహీత్వాతు వ్రతంకుర్యాద్వరాననే, పూజయేద్దేవదేవేశం చందనేన వినిర్మితం, హారిద్రయా తు గౌరీం చ సైకతేన వృషం తథా, నామమంత్రేణ సంపూజ్య సాంబం వృషసమన్వితమ్. చాతుర్వర్ణ్యో

ద్భువా నారీ భక్త్యా సంపూజయేచ్ఛివం, సూర్యే [illegible] చాస్తం గతే దేవి గృహే దేవాలయేఽపి వా. గోమయేన [illegible] రంగవల్ల్యా విచిత్రకైః, మంటపం కారయే [illegible] రలంకృతమ్. తత్ర సంపూజయేద్దేవం గంధపుష్ప ధూపనైవేద్యం, భక్త్యా సంపూజితో యేన తేన భక్తేశ్వరః [illegible] గళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధకే, [illegible] భక్తేశ్వర నమోఽస్తు తే. ఇత్థం పురాణ [illegible] రుపచారకైః, ధూపం దీపం చ దత్వాథ [illegible] ద్వర్తీ. యంత్రపాత్రం ప్రకృత్వాఽథ [illegible] త్రయస్త్రింశత్సువర్ణసూత్రైస్తత్పాత్రం వేష్ట [illegible], [illegible] నిరచితాపూపాన్ ససూపఘృతశర్కరాన్, [illegible] కం శర్కరాఘృతసంయుతం, తస్యోపరి [illegible] కారితమ్. వసునా కారయేద్వర్తి మగ్రే [illegible] దీపం ప్రజ్వాలయేత్తస్మిన్ పూజయేచ్ఛ [illegible], [illegible] కృత్వా సుమంగళ్యై పరమేశ్వరతుష్టయే. భ [illegible] హి గౌర్యా సహ కృపానిధే, [illegible] దేహి మే కులే, పతిం దీర్ఘాయుషం పుత్రాన్ [illegible] ధూన్ పశూనిహ, ధనధాన్యాభివృద్ధిం చ ప్రయచ్ఛ జగదీశ్వర. ఏవంవిధం ప్రకర్తవ్యం భక్తేశ్వరవ్రతం ముదా, [illegible] పౌర్ణమాస్యాం వటకా ద్వాదశ [illegible] దీర్ఘాయుష్యవివృద్ధయే, పుష్యే త్రీణి ప్రదీపాని త్రయో దీపాః ప్రకీర్తితాః, మాఘే చత్వారి దీపాని తత్సంఖ్యా వటకా అపి. ఫాల్గునే పంచదీపాశ్చ తత్సంఖ్యా వటకాః స్మృతాః, చైత్రే షడ్వటకాన్ దద్యాద్దీపాషట్చ ప్రకీర్తితాః. వైశాఖే సప్త దీ

తవ్యా దీపా[illegible] విశేషతః, ఏవమేవ ప్రకారేణ త్రయస్త్రింశచ్చ పూర్ణికాః. ఏతద్విధాః ప్రదాతవ్యాః వటకాశ్చ విశేషతః, తథా దీపాని సర్వాణి సుమంగళ్యై ప్రదాపయేత్. ప్రణమ్య భక్తిభావేన తాంబూలం దక్షిణాయుతం, వ్రతరాజమిదం ప్రోక్తం స్త్రీణాం సౌభాగ్యకారణమ్. అత్ర తే కథయిష్యామి ఇతిహాసం పురాతనం, శృణ్వతాం సర్వపాపఘ్నం కీర్తిదం భువనత్రయే సూతః. అస్తి భూమండలే కాచిన్మధురా మధురాకృతిః, కృతమాలానదీతీరే రాజా పరమధార్మికః. వదాన్యో రూపసంపన్నో రాజలక్షణలక్షితః, శాస్త్రజ్ఞో ధనవాన్న్యాయో ధైర్యేణ హ్యనుపమద్యుతిః. యశసా చైవ కీర్త్యా చ విఖ్యాతో భువనత్రయే, సోమవంశోద్భవో రాజా చంద్రపాండ్య ఇతీరితః. తస్య భార్యాస్తి సుమహాభాగా పాతివ్రత్యపరాయణా, కుముద్వతీతి విఖ్యాతా కుముదోత్పలలోచనా. భర్తృశుశ్రూషణపరా శిష్టానామిష్టదాయినీ, అనుకూలకళత్రేణ పాలయామాస మేదినీమ్. కవాటతోరణవతీం హర్మ్యప్రాకారశోభితాం, తాం పురీం పాలయామాస రాజా పరమధార్మికః. దంపతీ పుత్రహీనౌ చ యయతుర్నిర్జనం వనం, సమారాధ్య శివం భక్త్యా నిరాహారో జితేంద్రియః. జపన్ పంచాక్షరీవిద్యాం వర్షాణామయుతం తతః, తిష్ఠన్నేకేన పాదేన దశవర్షాణ్యహర్నిశమ్. ఫలాశీ దశవర్షాణి త్రింశద్వర్షాణి తోయభుక్, శీతోష్ణవాతవర్షాణాం సహనో నిరహంకృతిః. శివం ప్రపూజయామాస ధుత్తూరైః కకుభైశ్చ శుభైః, అతిథీంస్తర్పయామాస ఫలమూలజలాదిభిః. గోభిర్వ్యాఘ్రమృగాస్సింహా నకులైశ్చ భుజంగమాః, క్రీడన్తి సహ నిర్వైరాస్తేజసా తస్య తద్వనే, కుందభానురభూద్భాను ర్దిశః.

సర్వాశ్చకంపిరే, తేజసా తస్యపద్మాంగం [illegible]
హామ్. ఉగ్రేణ తపసా తుష్టో పార్వతీపరమేశ్వర [illegible]
వత్సరతః కరుణాయుతలోచనో శివః. [illegible]
కిమర్థం తపసే భవాన్, పితృపైతామహం [illegible]
మిహాగతః. శివవాక్యం సమాకర్ణ్య [illegible]
సహ, కాయం నిపాతయామాస భు[illegible].
ప్రణమ్య విధివద్భక్త్యా బద్ధాంజలిరభాషత. భగవన్ [illegible]
హీతోఽస్మి పాలితోఽస్మి మహేశ్వర. [illegible] ప్రస
న్నోఽపి పుత్రం దేహి చిరాయుషం, [illegible]
మమవంశాభివృద్ధయే. ఇతి పృష్టస్తు రాజ్ఞాసై [illegible]
శ్వరః, జన్మాంతరకృతైః పాపైః సంతానం [illegible]
థాఽపి తవ భక్త్యా తు తుష్టో దాస్యామి [illegible],
గల్పహీనా చ కన్యకా చిరజీవినీ. [illegible]
పుత్రో వా తవ వాంఛితం, బ్రూహీతి శంభునా [illegible]
తోవాచ మహీపతిః. భగవన్ పరమానంద [illegible] శంక
ర, కన్యకా మాస్తు మే దేవ పుత్రం దేహి [illegible].
ఇతి శ్రుత్వా మహాదేవ స్తథాస్త్విత్యుమయా సహ, గతే తు
దేవదేవేశే రాజా స్వపురమాయయౌ. తతః [illegible] చంద్ర
పాండ్యాద్గర్భమవాప సా, తతస్తు దశమే మాసి శోభనక్షత్రసం
యుతే. ప్రాసూత పుత్రం సర్వజ్ఞం రాజలక్షణలక్షితం, శ్రు
త్వా పుత్రోత్సవం రాజా బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దదౌ. తతశ్చ
జాతకర్మాది కృత్వా సంతుష్టమానసః, ఈశప్రసాదలబ్ధత్వా
న్నామ చేశ్వర ఇత్యపి. చక్రే పితా త్వష్టమేఽబ్దేమౌంజీబంధన
మాదరాత్, జగ్రాహ సకలావిద్యా అథర్వణముఖాః క్రమాత్.

సంప్రాప్తే షోడశే వర్షే రాజా చింతాపరాయణః, కథం పుత్ర స్తు దీర్ఘాయు ర్భవతీతి విచారయన్. వివాహానంతరంతస్య ద్రష్టవ్యమితి చావసత్, ఏవం స్థితే సతి తదా అలకాపురపాలకః. రాజా మిత్రసహో నామ శివభక్త ఉదారధీః, కలావతీ తస్య భార్యా భక్తేశ్వరపరాయణా. భక్తేశ్వరప్రసాదేనలబ్ధ్వాపుత్రీం తు కన్యకాం, సంప్రాప్తే యౌవనే కన్యాదానం కర్తుమియేష సః తతస్తు మధురారాజ్ఞః సకాశాదాగతాన్నృపాః, కన్యాంద్రష్టుం ముదా యుక్తాః శ్రుత్వా మిత్రసహస్తుతాన్. ఆహూయ సంతుష్టమనాః కన్యాందాస్యామి ప్రార్థితాః, ఆగచ్ఛత్వితి వేగేన రాజా సభార్యాభృత్యబాంధవః. ఇతి శ్రుత్వా నృపవచః సంప్రాప్య మధురాపురీం, రాజ్ఞేనివేదయామాసుర్వృత్తాంతం సర్వమాదితః ఆకర్ణ్య రాజా సంతుష్టో భార్యాబన్ధుసమన్వితః, అలకామాయయౌ తూర్ణం రథాశ్వగజపత్తిభిః. ఆలోక్య రాజా తాంకన్యాం పౌర్ణమాస్యాం ముదాన్వితః, వివాహం కారయామాస శాస్త్రోక్తేనైవ వర్త్మనా. కళావతీ తు తస్యాం వై వ్రతోద్యాపనమాతనోత్, వేణుపాత్రం త్రయస్త్రింశత్స్వర్ణసూత్రై రలంకృతమ్. చందనేన మహాలింగం భక్తేశ ఇతి సంజ్ఞితం, హరిద్రయా తథా గౌరీం సైకతేన వృషం తథా. సంపూజ్య విధివద్రాత్రౌ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, త్రయస్త్రింశద్వటాకాని సపూప ఘృతశర్కరాః. త్రయస్త్రింశత్సుదీపాన్ నిధాయ పటకోపరి, పుత్రీం కల్యాణికానామ్నీం వస్త్రగంధాక్షతాదిభిః. హరిద్రాకజ్జలైశ్చైవ పుష్పచందనకుంకుమైః, అలంకృత్య దదౌ తస్యై తత్పాత్రం భక్తిసంయుతా. మండలం దీపసూపాద్యైః పూరితం వేణుపాత్రకం, భక్తేశతుష్ట్యై దాస్యామి స్వ

ర్ణపాత్రైరలంకృతమ్ దాతృప్రతిగృహీతృభ్యాం సౌమంగల్యప్ర
దాయకం, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం వ్రతసంపూర్తిహేతవే.
ఇతి దత్వా తతః కన్యాం ప్రేషయిత్వా పత్యంతికం, బంధుభిః
సహ భుక్త్వాతు సుఖమాస్తే యథాసుఖమ్. మృత్యుస్సంహార
కో యాతస్తయోః శయ్యాగృహం ప్రతి, ఉద్ఘాటయో
ద్ఘాటయేతి కవాటమితి చాసకృత్. ఇతి ప్రోక్తాపి సా కల్యాణీ
వాక్యం నోద్ఘాటయేతి సా, అహం మృత్యుస్తవ పతిం నేతుమ
ల్పాయుషం క్షణాత్. కల్యాణీ భర్త్రీశ్వరప్రసాదాత్తు సౌమం
గల్యాదిసంపదా, స్థితాఽహం తస్య నికటే గచ్ఛ నాగమ్యతే
త్వయా, గచ్ఛ గచ్ఛేతి తం చోక్త్వా శరణం ప్రాప శంకరం,
భర్తేశ్వర దయాసింధో శరణాగతవత్సల. మృత్యుగ్రస్తం
మమ పతిం రక్ష రక్ష దయానిధే, ఏతస్మిన్నన్తరే మృత్యుః క్రు
ద్ధః సంరక్తలోచనః. పాదప్రహారైర్గృహాంతే ఉద్ఘాట్య చ కవా
టకం, గృహీతుమాగతస్తూర్ణం తదా శంభుర్దయానిధిః. దీప
సంఘాభోగయుక్తః కాలసర్పో బభూవ హ, మృత్యుం దదంశ
కోపేన ఈశో భక్తార్తిభంజనః. నష్టోమృత్యుః పపాత భువి విక్రాం
తో భయంకరః, దృష్ట్వాతు చిత్రగుప్తాద్యాః ప్రార్థయాంస్తము
మాపతిమ్. ఈశః సంప్రార్థనాత్తుష్టశ్చిత్రగుప్తమువాచ హ,
కల్యాణీయం తు మద్భక్త్యా కృతభర్తేశ్వరవ్రతా. తస్యాః
పతిం కథం హన్తుమాగతో చండభృత్స్వయం, భవత్యితః
పరం త్వేవం నాగంతవ్యం యమేన వై. క్షమా కృతా మయా
యాయం ధర్మరాజేన సంప్రతి, గచ్ఛధ్వమితి తానుక్త్వా ఉమ
యా సహితః శివః. వత్సే కల్యాణి మా భూత్తే భీతిర్భర్తృ
వధాదితః, భర్తేశ్వరవ్రతంపుణ్యం త్వయా కార్యమితః పరమ్.

మత్ప్రసాదాత్తవ పతిర్దీర్ఘాయుః పుత్రవాన్ సుఖీ, ఇతి దత్త్వా వరం తస్మై భక్తేశోఽన్తరధీయత. తతః సుఖేన కల్యాణీ సహ భర్త్రా విహృత్యచ, పరేద్యుః ప్రాతరుత్థాయ ప్రాప్య కల్యాణ మంటపమ్. వధూవరౌ తత స్తత్ర కృతకౌతుకమంగళౌ, మధురేశకుముద్వత్యౌ పుత్రస్యాయు ర్విచింతయన్. ఇతఃపరం స్నుషాభాగ్యవశా ద్దీర్ఘాయుర స్త్వితి, ఇతి చిన్తయత స్తత్రకలావత్యాలకేశ్వరః. ఆహ్వానార్థం వాద్యఘోషైర్గత్వా సంబంధినో గృహం, ఆహూతౌ తు ముదా యుక్తౌ తదాకల్యాణ మంటపమ్. దృష్ట్వా వధూవరౌ ప్రీతౌ స్నుషాం ప్రాహ కుముద్వతీ, బాలే కల్యాణి హే వత్సే తత్త్వం మే బ్రూహి పృచ్ఛతః. ఏషోఽల్పాయుశ్చ మే పుత్ర స్త్వద్భాగ్యాద్బహుజీవతు, ఇతి కృత్వా మతిం సుభ్రు ఉద్వాహం కారితో మయా, కేన వ్రతప్రభావేన దీర్ఘాయురభవత్పతిః, తతః సా రాత్రివృత్తాంత మాహ శ్వశ్రూర్ముదాన్వితా. శ్రుత్వా చ హృష్టహృదయా తామాలింగ్య ముహుర్ముహుః, తద్వ్రతం మమ చ బ్రూహి కరిష్యామి సుమధ్యమే. ఈశ్వరోక్తప్రకారేణ సర్వం వ్యాకథయ త్తదా, శ్రుత్వా వ్రతప్రభావం తు వ్రతం చక్రే కుముద్వతీ. తేన వ్రతప్రభావేన పుత్రపౌత్ర సమన్వితా, మధురాం ప్రాప్య సస్నేహాః పుత్రపౌత్రసమన్వితః. భుంజానో వివిధాన్ భోగాన్ సుఖ మాస్తే యథాసుఖం, తదాప్రభృతి లోకేఽస్మిన్ వ్రతం భక్తేశ్వరాభిదమ్. ఇతివ్యాకథయ త్తత్ర పార్వతీపరమేశ్వరౌ, భక్తేశ్వరవ్రతమిదం పౌర్ణమాస్యాం విధీయతే. నారీసామాన్యమేతద్ధి వ్రతం భక్తేశ్వరాభిధం, కరోతి భక్త్యా యా నారీ వ్రతమేతచ్ఛివప్రియమ్. సం

ప్రాప్య పుత్రపౌత్రాదీన్ సౌమంగల్యాదిసంపదః, ఇహ భుక్త్వా మహాభోగాన్ సదాశివపదం వ్రజేత్ ఇతి సూతవచః శ్రుత్వా ఋషయస్తుష్టమానసాః, సర్వాభోక్త్య ఋషిసంఘా భక్త్యాః చారయామాసు ర్వైశ్వరమ్. తదాప్రభృతి లోకేస్మిన్ ప్రసిద్ధ మభవత్క్షితా.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
భక్తేశ్వరవ్రతకథా సంపూర్ణా.

భక్తేశ్వరవ్రతకథ.

ఒకనాఁడు శౌనకుండు మొదలగు మునీంద్రులు సూతపౌరాణికుం జూచి, "ఓమునిపుంగవా! మీవలనఁ బెక్కువ్రతంబులు వింటిమి. అయినను మాకు తృప్తిగలుగకున్నది. ఉత్తమంబైన మఱొక్కవ్రతం బానతిమ్మని యడుగఁగా, సూతపౌరాణికుండు వారలకిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా! తొల్లి పార్వతి శంకరునిఁ జూచి, యొక్కవ్రతంబు లోకానుగ్రహామునకై యానతిమ్మని యడిగెను. ఆమె కీశ్వరుండు చెప్పిన తెఱంగెఱింగించెదను వినుండు. పార్వతి కైలాసశిఖరంబున రమ్యమై నిర్మలంబయినగుంటపమున రత్నసింహాసనంబునఁ గూర్చుండియున్న శంకరుంజూచి, సకలజనులకు భుక్తిముక్తుల నొసఁగునట్టి యోదేవదేవా! జనుల కాయురారోగ్యైశ్వర్యంబుల నొసఁగునదియు, పుత్త్రపౌత్త్రాది సంపదలను బొంపొందించునదియు, వంధ్యాత్వము మొదలగు దోషములను బోఁగొట్టునదియు నైనయొక్కవ్రతం బానతిమ్ము అని యడుగఁగా, శంకరుండు పార్వతికిట్లనియె. ఓప్రియురాలా! యట్టివ్రతం బుపదేశించెదను. ఆలకింపుము. శరత్కాలంబున

కార్తికపౌర్ణమినాఁడు నాలుగువర్ణముల లోనివారలగు స్త్రీలును విధిప్రకారముగా స్నానమాచరించి, చీనాంబరముదాల్చి నానావిధంబులైన భూషణంబులం దొడిగికొని, భర్తయానతి వడసి, భక్తేశ్వరవ్రతంబు సేయఁబూని, చందనముతో భక్తేశ్వరుని, పసుపుతో గౌరిని, ఇసుకతో నందికేశుని నిర్మించి, యీసిన్మిత ప్రతిమలను గృహమునఁగాని, దేవళమునఁగాని మంటపము నిర్మించి యందా ప్రతిమల నుంచి భక్తేశ్వరు నావహించి, ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజలను జేయవలయును. పదివేలకండ్లు గలవెదురుపాత్రము నొక్కదానిని జేయించి దానిని ముప్పదిమూఁడుబంగారుదారములతోఁ జుట్టి, నానావిధంబులైనభక్ష్యములను జేసియుంచి, వానినడుమ నొక్కదోసెయుంచి, దానిపై నొక్కజ్యోతి వెలిగించి, ముత్తైదువులకు వాయనం బియ్యవలయును. మార్గశిరపూర్ణిమనాఁడు రెండుదోసెలును, రెండుజ్యోతులును, ఈప్రకారము ఒక్కొక్కపౌర్ణమి కొక్కొక్కటివంతున హెచ్చించుచురావలయును. పతిపుణ్యవతు లీప్రకారముచేయవలెను. ఈవ్రతంబు చేయువారికి దీర్ఘసుమంగలీత్వము, పుత్రపౌత్రాదులు, సకలసంపదలును గలుగునని చెప్పఁగా, పార్వతి పరమేశ్వరునిఁ గాంచి యీవ్రతంబు తొల్లి యెవ్వరాచరించి రని యడుగఁగా, పరమశివుఁడు పార్వతీ దేవితో నిట్లనియె. ఈ భరతఖండమున, కృతమాలా నదీతీరంబున మధుర యను నొకపట్టణముగలదు. ఆపట్టణమును చంద్రపాండ్యుఁ డనురాజు పాలించుచుండెను. ఆతనిభార్య పేరు కుముద్వతి, వారికి బహుకాలముసంతతిలేక యుండఁగా, నారాజు తనభార్యతోడ వనంబున కేఁగి, దీర్ఘకాలము తపం

బొసరించెను. అప్పుడు పరమశివుఁడు ప్రత్యక్షమై నీకేమిగావలెనని రాజు నడుగఁగా, నాతఁడు పుత్రసంతానంబు గావలెనని చెప్పెను. అంత, పరమశివుఁడు రాజుంజూచి, నీపూర్వజన్మ కర్మంబువలన నింతకాలము నీకు సంతతి గలుగలేదు. ఇప్పుడును ఆయుస్సులేని కొడుకు కావలయునా! దీర్ఘాయుస్సుగలకొమరిత లేనికూఁతురు గావలయునా! అని యడిగెను. రాజు ఆయుస్సు లేనిపుత్రునే యిమ్మని కోరెను. అంతట, పరమేశ్వరుఁడు ఆ రాజునకు వరం బొసంగి, యంతర్ధానంబొందెను. అవల, రాజు పత్నీసమేతుఁడై యింటికివచ్చెను. కొన్నిదినములకు రాజుపత్ని గర్భంబు ధరించి యొక్కపుత్రునిగనెను. పరమశివునియను గ్రహంబునఁ బుట్టినవాఁడగుటచే రాజు బిడ్డనికి 'శివుఁడు' అని నామంబిడి యతనిని కడుగారాబముతోఁ బెంచుచుండెను. ఆపిల్ల వాఁడు దినదినప్రవర్ధమానుఁడై, సకలశాస్త్రప్రవీణుఁడాయెను. అంత రాజు 'వీఁడెట్లుదీర్ఘాయువు గలవాఁడగును' అని యూహించి పెండ్లిచేసిచూతము. వచ్చెడు పిల్లయొక్క ముత్తైదువుతనము బల మునవయినను వీఁడు దీర్ఘాయు వగునని తలంచి తత్ప్రయత్నంబొ నరించుచుండెను. ఆసమయంబున, అలకాపురంబున మిత్రసహుఁ డనురాజొక్కరుండు గలఁడు. వానిభార్య భక్తేశ్వరవ్రతంబు చేసినది. వారికి నొక్కకొడుకును, కూఁతురును గలరు. ఆదంప తులు తమకూఁతునకు వివాహంబు చేయఁదలఁచి తగినవరుని విచారించుచుండ, మధురనుండి వచ్చినపురోహితులు, తమరాజు కుమారునికిఁ గూఁతురు నిమ్మని యడుగఁగా నాతఁడందులకు సమ్మతించి, వారిని బిలువఁబంచి, యొక్కసుముహూర్తమునఁ దనకూఁతు నారాజపుత్రునికిచ్చి పెండ్లి చేసెను. ఆసమయమున

నలకాపురపురాణి భక్తేశ్వరవ్రతోద్యాపనంబు చేసి కల్యాణి యనుతనకూఁతునకు పసుపుకుంకుమతాంబూలములను అక్షతల నొసంగెను. తర్వాత, రాజపుత్రుఁడు తనభార్యతోఁ దననగరు చేరి శయనాగారంబున నుండఁగా, యముఁడు వచ్చి తలుపు తట్టెను అంతట నాకల్యాణి తలుపుతీయక, నీవెవ్వఁడవని యడుగఁగా, 'నేను యముఁడను, నీభర్తయొక్క ప్రాణములఁ గొనిపోవవచ్చితి' నని పలికెను. కల్యాణి వానితో నేను తలుపు తీయను పొమ్మని చెప్పి భక్తేశ్వరునిఁ బ్రార్థించుచుండెను. అంతట యముఁడు తలుపుపగులఁగొట్టి లోపలికిరాఁగా భక్తేశ్వరుఁడు పాపై యమునిగఱచెను. యముఁడు క్రిందఁబడెను. అంత చిత్రగుప్తుఁడు మొదలగు యమునిపనివారు శంకరునిఁ బ్రార్థించఁగా, శంకరుఁడు కరుణించి, యాయమునిఁ బొమ్మని సెలవిచ్చి, యిఁక నాభక్తులజోలికి రావలదని చెప్పి మందలించెను. మఱునాఁటి వేఁకువ కల్యాణి తనయత్తగారితో జరిగినసంగతిని వినిపించెను అంతట నాకుముద్వతియు తనకోడలివలన భక్తేశ్వర వ్రతవిధి నెఱింగి, తాను నాచరించి భక్తేశ్వరుని ప్రసాదమువలన, నంపఱు సకలసంపదలను బడసి పుత్త్రపౌత్త్రాది సంపద గలదై సుఖంబుండెను.

ఇది భక్తేశ్వరవ్రతకథ సంపూర్ణము.

శతవర్తివ్రతము.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నమః. ఆచమ్య. [illegible]... స్యాం శుభతిథౌ శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం... గోత్రోద్భవస్య... నామ్నాఽహం మమ శతవర్తివ్రతకల్పోక్త ప్రకారేణ [illegible] ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. కలశపూజాం కృత్వా, ఆదౌ మహాగణపతిపూజాం చ కృత్వా, అనంతరం లక్ష్మీనారాయణస్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్. సహస్ర[illegible] ప్ర[illegible] [illegible]త్రనిభేక్షణం, కోటికందర్పలావణ్యం దివ్య[illegible]. లక్ష్మీసమేతం దేవేశం పీతకౌశేయవాసనం, [illegible]రాజం ధ్యాయేల్లక్ష్మీపతిం హరిమ్. శ్రీలక్ష్మీనా[illegible]భ్యో నమః ధ్యానం సమర్పయామి. ఆవాహయేత్[illegible] సహజగత్పతిం, మయానివేదితంతుభ్యం గృహా[illegible]. ఆసనమ్. పాద్యం గృహాణ దేవేశ గంధపుష్పా[illegible], కరుణాకర దేవేశ గంగాజలమిదం ప్రభో. పాద్యం సమ... [illegible] వ్య సమాయుక్తం స్వర్ణపాత్రస్థితం జలం, గృహా[illegible] సర్వదేవనమస్కృత. అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ జగన్నాథ [illegible] రుషోత్తమ, మయా దత్తమిదం తోయం గృహాణ[illegible] ప్రభో. ఆచమనీయమ్. గోక్షీరదధిసంయుక్తం [illegible] యుతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ సర్వగీర్వాణసేవిత మధుపర్కమ్. పంచామృతైః కురు స్నానం వేదమన్త్రైః సుసంస్కృతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ లక్ష్మ్యా సహ జనార్దన. పంచామృతస్నానమ్.

నదీనాం చైవ సర్వాసా మానీతం నిర్మలోదకం, స్నానం స్వీకురు దేవేశ మయా దత్తం సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం మయా దత్తం సుసూక్ష్మం స్వర్ణనిర్మితం, గృహాణ దేవదేవేశ సర్వవేదాన్తగోచర. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణతంతుభి ర్యుక్తం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, ఆయుష్యవర్ధనం దివ్యం దాస్యామి సురనాయక. యజ్ఞోపవీతమ్. శ్రీగంధంచందనోన్మిశ్రం కర్పూరేణ సుసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ శ్రీగంధంధారయామి. అక్షతార్థవళాః దేవ శాలీయాం స్తండులాః శుభాః, హరిద్రామిశ్రితాం స్తుభ్యం గృహాణాసురభంజన. అక్షతాః సమ. కరవీరైర్జాజికుసుమై శ్చంపకై ర్వకుళైః శుభైః, శతపత్రైశ్చ కల్హారై రర్చయేత్పురుషోత్తమమ్. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

పద్మనాభాయ నమః పాదౌ. జగన్నాథాయ నమః గుల్ఫౌ. రఘునాయకాయ నమః జంఘే. వాసుదేవాయ నమః జానునీ. సహస్రనామ్నే నమః ఊరూ. శ్రీనివాసాయ నమః కటిమ్. జనార్దనాయ నమః నాభిమ్. సుమతయే నమః వక్షస్థలమ్. దీర్ఘబాహవే నమః బాహూన్. సుకంఠాయ నమః కంఠమ్. కేశవాయ నమః ముఖమ్. స్మితవక్త్రాయ నమః వక్త్రమ్. సునాసికాయ నమః నాసికామ్. నీలోత్పలశ్యామాయ నమః నేత్రే. నారసింహాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. ఓం కేశవాయ నమః... శ్రీకృష్ణాయ నమః. అథ *విష్ణ్వష్టోత్తర శతనామపూజాం కుర్యాత్.

---

* లక్షవర్తివ్రతే 108 విష్ణునామావళి ఉక్తా. లక్షవర్తివ్రతమున విష్ణ్వష్టోత్తర మున్నది చూడుడు.

దశాంగం గుగ్గులూపేతం సుగంధం చ మనోహరం, ధూపం గృహాణ దేవేశ సర్వదేవనమస్కృత. ధూపమాఘ్రాపయామి. ఘృతవర్తిసమాయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియం, అజ్ఞాన నాశనం దీపం గృహాణ శ్రీమనోహర. దీపమ్. దర్శయామి ధూపదీపానంతరం ఆచమనీయమ్. రాజాన్నం సూపసంయుక్తం శాకచోష్యసమన్వితం, ఘృతభక్ష్యసమాయుక్తం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ మహానైవేద్యమ్. హస్తప్రక్షాళనం సమర్ప యామి పూగీఫలైః సకర్పూరై ర్నాగవల్లీదళైర్యుతం, ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం. తాం బూలమ్. తాంబూలచర్వణానంతరమాచమనీయమ్. నీరాజనం గృహాణేదం పంచవర్తిసమన్వితం, తేజోరాశిమయం ద త్తం గృహాణ త్వం సురేశ్వర నీరాజనమ్. నీరాజనానంతరం ఆచమనీయమ్. మల్లికాజాజికుసుమై శ్చంపకైర్వకుళైస్తథా, పు ష్పాంజలిం ప్రదాస్యామి లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే. మంత్ర పుష్పమ్. ప్రదక్షిణం కరిష్యామి సర్వభ్రమ నివారణం, సంసార సాగరాన్మాం త్వ ముద్ధరస్వ మహాప్రభో. ప్రదక్షిణనమ స్కారాన్ సమ. సహస్రాక్ష ప్రకాశాయ సహస్ర[illegible] సమః, ఇద మర్ఘ్యం మయా దత్తం సంగృహాణ జనార్దన. శ్రీలక్ష్మ్య... నే నమ ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి [illegible] దా నాని దద్యాత్. అనేన అర్ఘ్యదానేన శ్రీలక్ష్మ... సుప్ర... భవతు. శ్రీవిక్రమాయ దేవాయ వాసుదేవాయ విష్ణవే, సర్వవ్రతఫలాధ్యక్ష వ్రతోక్తఫలదో భవ. ఇతి క్షమాపణమ్. యస్య స్మృత్యా చ...తే. అనయా షోడ...శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్వామీ సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

ఇతి పూజావిధానం సంపూర్ణమ్.

శతవర్తి వ్రతకల్పకథా.

శ్లో. సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే కూనసాహ్లాదకారిణి, తత్ర స్థితా మహాత్మానః పుణ్యా బ్రహ్మర్షి సత్తమాః. ఆగతం తు మహాత్మానం సూతపుత్రం దృఢవ్రతం, పప్రచ్ఛుర్మునయస్సర్వే పూజయిత్వా యథావిధి. సూత సువ్రత సర్వజ్ఞ వేదవేదాంగ పారగ, వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం యద్వద ప్రభో. సూతః.— శృణ్వంతుమునయస్సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, శతవర్తివ్రతం నామ సర్వపాపప్రణాశనం, సర్వసంపత్కరం పుంసాం స్త్రీణాం చైవ విశేషతః, ప్రోక్తం పురా నారదాయ బ్రహ్మణా లోకచారిణే నారదః. భగవన్సర్వలోకేశ సర్వభూత హితేరత, వ్రతానాం సర్వదానానాముత్తమంబ్రూహి తత్త్వతః, యద్వ్రతేన చ దానేన ప్రాప్యతే మోక్షముత్తమమ్. కిం విధానం కిం ఫలం కార్యం బ్రూహి బ్రహ్మన్దయాలుతః. బ్రహ్మ. శృణు నారద యత్నేన పురుషార్థైకసాధనం, దీపదానాత్పరం నాస్తి త్రిషు లోకేషు సర్వదా. ఏనేదినే దీపదానం యఃకరోతి విచక్షణః, హేమపాత్రే మృణ్మయే వా గోఘృతేన సుశోభినా. తిలతైలేన వా కుర్యాద్దీపదానే౽త తత్పరః, దీపం దత్వాతు సద్భక్త్యా ముచ్యతే సర్వపాతకైః, ఏకేన దీపమాత్రేణ చోపపాతకనాశనమ్. దశసంఖ్యాకదీపేన మహాపాతకనాశనం, శతసంఖ్యాక దీపైశ్చ విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. అతఊర్ధ్వం దీపఫలం మయా వక్తుం న శక్యతే, ఇంద్రాదిదేవతాస్సర్వే శతసంఖ్యాకదీపతః, త్రిదివేశాబభూవుస్తేదీపదానమహాఫలాత్. బ్రహ్మాదిదేవతాస్సర్వే వైకుంఠే శాశ్వతం వసన్, బృందావన

సమీపే చ దీపదానం కరోతి యః, వైకుంఠే విష్ణునా సార్ధం స్థిత్వా సాయుజ్యమాప్నుయాత్. ప్రజ్ఞాయుష్కీర్తిగుణదా దారిద్ర్య సంపదాం చ వివర్ధనమ్. జాతిస్మరత్వం మోక్షం చ దీపదానేన నారద. ఉత్తమం గోఘృతం ప్రోక్తం మధ్యమం తిలతైలకం, అధమం మధుతైలం చ వసాద్యది హ్యధమాధమమ్, గోఘృతం జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మోక్షప్రాప్తిస్తతః పరం, సంపదవ్యాప్తిం చ కీర్తిం చ తిలతైలం దదాతి వై. భోగం ప్రాణాధికం తస్య మధుతైలం దదాతి యః, కామ్యార్థం సార్షపం తైలం శత్రునాశకరం స్మృతమ్. ఏరండతైలదీపేన సంపదాయుష్యనాశనం, ఘృతేన మాహిషేణాశు పూర్వపుణ్యం వినశ్యతి. తస్మాత్త్వంచిద్గోఘృతయుతం నాశకం న కదాచన, దీపదానస్య మాహాత్మ్యం కథితం హి మయా పురా. శతవర్త్యాం చ యో దీపం దద్యాద్విష్ణుపరాయణః, స్వేన పాపేన నిర్ముక్తస్తేజస్వీ జాయతే నరః. చతుర్వర్తికృతేనాశు భూపతిత్వం ప్రజాయతే, దశవర్తిప్రమాణేన చక్రవర్తీ భవేన్నరః. పంచాశద్వర్తిదీపేన [illegible] జాయతే, శతసంఖ్యాకదీపేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. సహస్రవర్తిదీపేన విష్ణురూపం భజేన్నరః. ఏతత్ఫలం హరిక్షేత్రే ద్విగుణం తులసీవనే, త్రిగుణం జాహ్నవీతీరే కాశ్యాం తు చతుర్గుణమ్. శతవర్తివ్రతస్యాస్య ఫలం వక్తుం న శక్తిమాన్. సూతః. పితామహవచః శ్రుత్వా నారదః పునరబ్రవీత్. నారదః. సాంగం వ్రతక్రమం బ్రూహి కాలం చాస్య విశేషతః. బ్రహ్మా. మాఘే వా కార్తికే మాసే వైశాఖే శోభనే దినే, తస్మిన్దినముపక్రమ్య శతసంఖ్యాకవర్తిభిః, దినేదినే ప్రకుర్వీత పంచాబ్దం తు వినిశ్చితమ్. ఆదౌ మధ్యే తథా చాంతే

కుర్యాదుద్యాపనం మహత్, ఉద్యాపనవిహీనేన తద్వ్రతం ని
ష్ఫలం భవేత్. యథైవోద్యాపనం ప్రోక్తం వ్రతానుగుణత
త్త్వతః, విత్తానుసారతః కుర్యా దుద్యాపనవిధానతః. పుణ్యా
హం వాచయే దాదా వాచార్యవరణం తతః, బ్రాహ్మణానావర
యేత్పశ్చాత్ప్రతిమాం దైవతీం తతః, కర్షమాత్రసువర్ణేన తద
ర్ధార్ధేన వా పునః, కారయిత్వా యథాశక్తిం విత్తశాఠ్యవిహీ
నతః, విష్ణుమూర్తిం చతుర్బాహుం లక్ష్మ్యాసహ విశోధయేత్.
వస్త్రద్వయ సుధాస్తీర్య తన్మధ్యే ద్రోణసంఖ్యయా, తండు
లా నుపరి స్థాప్య లక్ష్మీనారాయణప్రభుం, రాజతం చాపి దీప
స్య పాత్రం చ సువిధానతః సువర్ణవర్తిసంయుక్తం ఘృతేన
పరిపూరితం, ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకమ్.
స్నానవస్త్రోపవీతాని గంధపుష్పాక్షతాంస్తథా, ధూపం దీపం
చ నైవేద్యం తాంబూలం చ ప్రదక్షిణమ్. ఏవం పూజాంచ
నిర్వర్త్య చార్ఘ్యం దత్వా సుశోభనం, ఆచార్యేణాగ్ని మా
ధాయ హావయేన్మూలమంత్రతః. తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ హూయత.
మష్టోత్తరం శతం, శర్కరాజ్యసమాయుక్తం పాయసం హావయే
ద్వ్రతీ. ఆచార్యాయ తతో దద్యా త్ప్రతిమాం వస్త్రసంయు
తం, మంటపం చ సుదీపం చ విద్వాన్ విష్ణుపరాయణః. తథైవ
దక్షిణాం దద్యా త్సాలగ్రామశిలాం తథా, దశదానాని కు
ర్వీత విష్ణుప్రీతికరాణి చ. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చా దష్టో
త్తరశతాధికం, ఋత్విగ్భ్యశ్చ దక్షిణాం దద్యాత్తాంబూలం చ
సమర్పయేత్. ఏవం కృతే వ్రతే సమ్యగ్విష్ణుసాయుజ్యమాప్ను
యాత్, అస్య పుణ్యఫలం వక్ష్యే శృణు త్వం మునిపుంగవ.
ప్రతిపద్దీపదానేన వైధవ్యం నైవ జాయతే, ద్వితీయాదీపదానేన

హ్యష్టపుత్రా భవిష్యతి, తృతీయాదీపదానేన స[illegible] భవేత్. చతుర్థీ దీపదానేన సర్వసౌభాగ్య [illegible], [illegible] దీపదానేన రాజత్వం ప్రాప్నుయాన్నరః. [illegible] దీపదానేన రాజ్యప్రాప్తిం భజేన్నరః. స[illegible] చ తస్య సాన్నిధ్యమష్టమే, నవమ్యాం [illegible] జాయతే ధ్రువమ్. దశమ్యాం దీపదానేన [illegible] మాప్నుయాత్, ఏకాదశ్యాం దీపదానం [illegible] ణామ్. ద్వాదశ్యాం దీపదానేన విష్ణులోకం సగచ్ఛతి, [illegible] దశ్యాం దీపదానం విష్ణుసాయుజ్య కారకమ్. [illegible] దానం ముక్తిం దాస్యతి నారద, పౌర్ణమాస్యా[illegible] చ మోక్షప్రాప్తి ర్న సంశయః. మాసదీపప్రదానేన [illegible] క్షమవాప్నుయాత్, వత్సరే దీపదానేన [illegible]. బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యో శూద్రో [illegible], జీవం వ్రతం పంచవర్షం కుర్యాద్భక్తిసమన్వితః [illegible] శతం విష్ణుప్రీత్యై దదన్నరః, ఘృతేనాహుత్య [illegible] యేచ్చ హుతాశనమ్. ఏవం యా కురుతే నారీ [illegible] ర్న సంశయః, ఏతద్వ్రతస్య మాహాత్మ్యం శ్రద్ధయా [illegible] తే యది. స నరః స్వర్గమాప్నోతి యావదా[illegible], యే వ్రతం దృష్టవంతోపి తేఽపి యాన్తి పరం గతిమ్. ఏతత్తే కథితం సర్వం వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే

శతవర్తివ్రతకల్పః సంపూర్ణః.

శతవర్తివ్రతకథ.

నైమిశారణ్యమందున్న మహర్షులందఱు తమయాశ్రమమునకు విచ్చేసిన సూతపౌరాణికుం జూచి, "మహాత్మా! మాకొక్క వ్రతంబు దెలియఁజెప్పుఁ"డని యడుగఁగా, సూతమహాముని ఋషులకిట్లనియె. శతవర్తివ్రతంబని యొక్కటి గలదు. దానిని బూర్వము బ్రహ్మదేవుఁడు నారదుని కుపదేశించెను. ఆతెఱంగు మీకెఱింగించెద వినుఁడు ఒక్కనాఁడు నారదుఁడు బ్రహ్మనుజూచి, "సర్వభూతేశుఁడా! నాకొక్క వ్రతంబునుపదేశింపుము. ఆవ్రతంబుచేయు విధానంబునుగూడఁ దెల్పుము." అని యడుగఁగా బ్రహ్మ యిట్లనెను. ఓనారదా! దీపదానముకంటె మించిన వ్రతంబొక్కటిలేదు. దానివలన నన్ని సంపదలు పడయవచ్చును. ఆవునేతినిగాని, నూవులనూనెగాని బంగారుపాత్రమునఁగాని వెండిపాత్రమునఁగాని పోసి దీపము వెలిఁగించి దానము చేసినవానికి సకలపాతకంబులు దొలఁగును. పదివత్తులు వేసి దీపము వెలిఁగించి దానముచేసిన మహాపాతకములు దొలఁగును. నూఱువత్తులు వేసి వెలిఁగించి దానముచేసిన విష్ణుసాయుజ్యమునొందును. అంతకంటె హెచ్చువత్తులువేసి వెలిఁగించి యిచ్చువాఁడు సాక్షాత్తుగా నింద్రాదులగు వేల్పులేయై స్వర్గలోకంబున సుఖంబుల నన్నిటి ననుభవించి యంతమున వైకుంఠము నొందుదురు. మఱియు, ప్రజ్ఞ, ఆయుస్సు, సంపద, సద్గుణములు, ఔదార్యము మొదలగుసుగుణములును, పూర్వజన్మజ్ఞానమును మోక్షమును గలుగును. దీపము వెలిఁగించుటకు ఆవునెయ్యి శ్రేష్ఠము, నూవులనూనె మధ్యమము, ఇప్పనూనె యధమము. తక్కినవన్ని యధమాధమములు. ఆవునేతివలన జ్ఞానమోక్ష

ములు గలుగును. తిలతైలంబువలన సంపదలును [illegible] గలుగును. ఇప్పనూనెవలన [illegible] గలుగును. [illegible] నూనె శత్రునాశము మొదలగు [illegible] గలుగును. ఆముదముచే సంపదయు, ఆయువును నశించును. [illegible] దీపము వెలిగించిన, పూర్వపుణ్యము [illegible] నశించును. [illegible] శక్తిలేనివారు కొంతయావునేతిని గలిపి [illegible] వెలిగించుట మంచిది. నాలుగువత్తులు వేసి వెలిగించుటచే [illegible]జ్యమును, పదివత్తులువేసిన చక్రవర్తిత్వమును, [illegible] వేసిన దేవలోకమును, నూఱువత్తులు వేసిన వై[illegible]మును, [illegible] వత్తులువేసిన విష్ణురూపమును గలుగును. పుణ్యక్షేత్ర[illegible] చేసిన దానమువలన రెండింతలును, గంగాతీరమున మూడింతలును, కార్తికమాసమున నాలుగింతలును ఫలము గలుగును. అని బ్రహ్మదేవుఁడు సెప్పఁగా, నారదమునీంద్రుఁడు [illegible]. శుభగ వంశుఁడా! యీవ్రతము చేయవలసిన కాలము; [illegible] వగు ద్రవ్యము మొదలగునవి చెప్పుము అని యడుగఁగా, బ్రహ్మదేవుఁడును, నారదునింజూచి, నారదా! మాఘ, వైశాఖ, కార్తిక మాసములలో దేనియందయిన నొక శుభదినమున నీవ్రతము నారంభించి యామాసాంతమువఱకు నిట్లు [illegible]ములు చేయుచు, వ్రతమారంభించునప్పుడుగాని, మధ్యను గాని, కడనుగాని యుద్యాపనము చేయవలెను. ఉద్యాపనము [illegible] యుండరాదు. అప్పుడు వ్రతముచేసియు [illegible]గము లేదు. ఉద్యాపనము వారివారిశక్తి ననుసరించి చేయవలెను. మొదట పుణ్యాహము చేయుట, ఆచార్యవరణము, ఋత్విక్కులవరణము లక్ష్మీనారాయణ ప్రతిమను బంగారమున ౧౦౮ గురిగింజ లెత్తు

ద్వాదశినాఁడు వైకుంఠ ప్రాప్తియు, త్రయోదశినాఁడు విష్ణు సాయుజ్యమును, చతుర్దశినాఁడు సంసారవిముక్తియు, పూర్ణిమ, అమావాస్యలయందు మోక్షప్రాప్తియు గల్గును. ఏడుదినము లును దీపదానము శాశ్వతమైన మోక్షమును, సామాన్యదినములం [illegible] గున దీపదానము విష్ణురూపప్రాప్తియుఁ గల్గును. ఈవ్రతము నేవర్ణమువారైనను స్త్రీలయినను, పురుషులయినను [illegible] సంవత్సరములు చేసిన వారు మోక్షము నొందెదరు. ఈకథ విన్నవారును, వ్రతాచరణము చూచినవారును శాశ్వతలోకము [illegible] నొందుదు రని బ్రహ్మదేవుఁడు నారదున కెఱిఁగించినట్లు వ్యాస సూతుండు శౌనకాది మునీంద్రులకుం జెప్పెను. (ఈవ్రతోద్యాపన విధానము మొదలగునవి లక్షవర్తివ్రతమునందున్నటులే గనుక నిచ్చట వ్రాయఁబడ లేదు)

ఇది బ్రహ్మాండపురాణమున బ్రహ్మనారదసంవాదరూపమగు
శతవర్తివ్రతకథ సంపూర్ణము.

లక్షవర్తివ్రతము.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

ఆచమ్య. శుభేశోభనే ముహూర్తే ఆద్య బ్రహ్మణః... ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ మమ వ్రతకల్పోక్తసంపూర్ణ ఫలావాప్త్యర్థరజస్సంపర్కోత్పన్నకృతవ్యభిచారాదిరహస్య పాప నివృత్త్యర్థం ప్రకాశకృతసమస్తదోష పరిహా

రార్థం ధర్మార్థకామమోక్షాది చతుర్విధ ఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య, శ్రీలక్ష్మీనారాయణ దేవతా ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ షోడశోపచారపూజాంకరిష్యే తదఙ్గత్వేన కలశారాధనం కరిష్యే. కలశస్య...సమాశ్రితాః. మం. ఓమ్. ఆకలశేషుధావతి...రాప ఓమ్. గఙ్గే చ...కారకాః. కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమంటపమాత్మానం సంప్రోక్ష్య. అథ లక్ష్మీనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. మం. ఓమ్. అసునీతేపున...పహ్వాయతే. ఆవాహితో భవ, సుస్థిరో భవ, వరదో భవ, సుముఖో భవ, సుప్రసన్నో భవ, స్థిరాసనం కురు. అథ ధ్యానమ్ సహస్రార్క ప్రతీకాశం పద్మపత్రనిభేక్షణం, కోటికందర్పలావణ్యం దివ్యమాల్యామ్బరావృతం, లక్ష్మీసమేతం దేవేశం పీతకౌశేయవాససమ్. స్మితవక్త్రముదారాఙ్గం ధ్యాయేల్లక్ష్మీపతిం హరిమ్. శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వామినేనమః ధ్యానంసమర్పయామి. ఆవాహయేజ్జగన్నాథం లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే, యావత్త్వాం పూజయిష్యామి తావత్త్వం సుస్థిరో భవ. శ్రీలక్ష్మీ...నమః ఆవాహనమ్. సింహాసనం మహాద్దివ్యం హేమరత్నసమన్వితం, మయా నివేదితం తుభ్యం గృహాణ జగతః ప్రభో. సింహాసనం పాద్యం గృహాణ దేవేశ గంధపుష్పాక్షతైర్యుతం, కరుణాకర దేవేశ గంగాజలమిదం ప్రభో. పాద్యమ్. అష్టద్రవ్యసమాయుక్తం స్వర్ణపాత్రస్థితం జలం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ సర్వదేవనమస్కృత. అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ జగన్నాథ పురాణపురుషోత్తమ, మయా దత్తమిదం తోయం గృహాణాచమనం ప్రభో. ఆచమనీయమ్. గోక్షీరదధిసంయుక్తం శర్కరామధుసంయుతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ

సర్వగీర్వాణసేవిత. మధుపర్కమ్. పంచామృతైః కుప స్నానం వేదమన్త్రైః సుసంయుతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ లక్ష్మ్యాసహ జనార్దన. పంచామృతస్నానమ్. నదీనాం చైవ సర్వాసా మానీతం నిర్మలోదకం, స్నానం స్వీకురు దేవేశ మయా దత్తం సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం మయా దత్తం సుసూక్ష్మం స్వర్ణనిర్మితం, గృహాణ దేవదేవేశ సర్వ వేదాన్త గోచర. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణ తంతుభి ర్యుక్తం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, ఆయుష్యవర్ధనం దివ్యం దదామి సురనాయక. యజ్ఞోపవీతమ్. శ్రీగంధం చందనోన్మిశ్రం కర్పూరేణచసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ తవ ప్రీత్యై దదామ్యహమ్. గంధాన్ ధారయామి. అక్షతాన్ ధవళాన్ దేవ శాలీయాంస్తండులాన్ శుభాన్, హరిద్రామిశ్రితాన్ తుభ్యం గృహాణా సురసంహార. అక్షతాన్. కరవీరై ర్జాతికుసుమైశ్చంపకై ర్వకుళైశ్శుభైః, శతపత్రైశ్చ కల్హారై రర్చయేత్పురుషోత్తమమ్. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

చంచలాయ నమః పాదౌ. చపలాయ నమః గుల్ఫౌ. సుపార్ష్ణయే నమః పార్ష్ణిమ్. దీర్ఘజఙ్ఘాయనమః జఙ్ఘే. రమ్భోరవే నమః ఊరూ. పురుషోత్తమాయనమః కటిమ్. పద్మనాభాయనమః నాభిమ్. సువక్షసే నమః వక్షఃస్థలమ్. దీర్ఘ బాహవే నమః బాహూన్. సుకంఠాయ నమః కంఠమ్. కేశవాయ నమః ముఖమ్: సునాసికాయ నమః నాసికామ్. నీలోత్పలశ్యామాయ నమః నేత్రే. నారసింహాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గాని పూజయామి. ఇంద్రాయ నమః, అగ్నయే నమః,

యమాయ నమః, నిర్‌ఋతయే నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః, ఈశానాయ నమః.

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా.

"ఓమ్"అని మొదటను, "నమః"అని కడపటను జేర్పవలెను.

ఓం విష్ణవే నమః
లక్ష్మీపతయే
కృష్ణాయ
వైకుంఠాయ
గరుడధ్వజాయ
పరబ్రహ్మణే
జగన్నాథాయ
వాసుదేవాయ
త్రివిక్రమాయ
దైత్యాన్తకాయ ౧౦
మధురిపవే
తార్క్ష్యవాహాయ
సనాతనాయ
నారాయణాయ
పద్మనాభాయ
హృషీకేశాయ
సుధాప్రదాయ
మాధవాయ
పుణ్డరీకాక్షాయ
స్థితికర్త్రే ౨౦

పరాత్పరాయ నమః
వనమాలినే
యజ్ఞరూపాయ
చక్రపాణయే
గదాధరాయ
ఉపేన్ద్రాయ
కేశవాయ
హంసాయ
సముద్రమథనాయ
హరయే ౩౦
గోవిందాయ
బ్రహ్మజనకాయ
కైటభాసురమర్దనాయ
శ్రీధరాయ
కామజనకాయ
శేషశాయినే
చతుర్భుజాయ
పాఞ్చజన్యధరాయ
శ్రీమతే
శార్ఙ్గపాణయే ౪౦

జనార్దనాయ నమః
పీతామ్బరధరాయ
దేవాయ
సూర్యచన్ద్రవిలోచనాయ
మత్స్యరూపాయ
కూర్మతనవే
క్రోడరూపాయ
నృకేసరిణే
వామనాయ
భార్గవాయ ౧౦
రామాయ
హలినే
కలికినే
హయవాహనాయ
విశ్వంభరాయ
శింశుమారాయ
శ్రీకరాయ
కపిలాయ
ధ్రువాయ
దత్తాత్రేయాయ ౨౦
అచ్యుతాయ
అనన్తాయ
ముకున్దాయ
దధివామనాయ

శ్రీనివాసాయ నమః
ప్రద్యుమ్నాయ
పురుషోత్తమాయ
శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ
మురారాతయే
అధోక్షజాయ ౩౦
ఋషభాయ
మోహినీరూపధరాయ
సంకర్షణాయ
పృథవే
క్షీరాబ్ధిశాయినే
భూతాత్మనే
అనిరుద్ధాయ
భక్తవత్సలాయ
నరాయ
గజేంద్రవరదాయ ౪౦
త్రిధామ్నే
భూతభావనాయ
శ్వేతద్వీపసువాస్తవ్యాయ
సూర్యమండలమధ్యగాయ
సనకాదిమునిధ్యేయాయ
భగవతే
శంకరప్రియాయ
నీళాకాన్తాయ

ధరాకాన్తాయ నమః
వేదాత్మనే ౯౦
బాదరాయణాయ
భాగీరథీజన్మభూమిపాదపద్మా [య
సతాం ప్రభవే
స్వభువే
ఘనశ్యామాయ
జగత్కారణాయ
అవ్యయాయ
బుద్ధావతారాయ నమః
శాన్తాత్మనే
లీలామానుషవిగ్రహాయ ౧౦౦
దామోదరాయ
విరాడ్రూపాయ
భూతభవ్యభవత్ప్రభవే
ఆదిదేవాయ
దేవదేవాయ
ప్రహ్లాదపరిపాలకాయ నమః

ఇతి విష్ణ్వష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

(యద్యవకాశః, "విష్ణుసహస్రనామ పూజాం కరిష్యే" ఇతి సంకల్ప్య విష్ణుసహస్రనామపూజాం కుర్యాత్.) దశాఙ్గం గుగ్గులూపేతం సుగంధం చ మనోహరమ్. ధూపం గృహాణ దేవేశ సర్వదేవనమస్కృత. ధూపమాఘ్రాపయామి. ఘృతవర్తిసమాయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియం, అజ్ఞాననాశనం దేవ గృహాణ శ్రీమనోహర. దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయమ్. రాజాన్నం సూపసంయుక్తం శాక చోష్య సమన్వితమ్. ఘృతభక్ష్య సమాయుక్తం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ మహానైవేద్యమ్ అమూనిఫలవర్యాణిసమ్పూర్ణరసవన్తిచ, స్థాపితాని పురోభాగే గృహాణ జగతః ప్రభో. నానావిధ ఫలాని. శుద్ధాచమనీయమ్. పూగీఫలైస్స కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం, ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తామ్బూలం స్వీకురు ప్రభో. తామ్బూలమ్. తామ్బూలచర్వణానంతరం శుద్ధాచమనీయమ్ నీరాజనం గృహాణేదం పంచవర్తిసమన్వితం,

తేజోరాశిమయం దత్తం గృహాణ త్వం సురేశ్వర. నీరాజనమ్. నీరాజనానన్తరం ఆచమనీయమ్. ప్రదక్షిణంకరిష్యామి సర్వభ్రమనివారణం, సంసారసాగరాన్మాం త్వ ముద్ధరస్వ మహాప్రభో. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యస్య...మచ్యుతం మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన, యత్పూజితంమయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే. అనయా షోడశోపచారపూజయా భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీలక్ష్మీనారాయణఃసుప్రీతో సుప్రసన్నో వరదోభవతు ఆచరితవ్రతకల్పోక్తఫలసిద్ధిరస్తు. అచమ్య. పూర్వోక్త...ప్రీత్యర్థంఅర్ఘ్యదానంకరిష్యే. శ్లో.సహస్రార్క ప్రకాశాయ సహస్ర శిరసేనమః, ఇదమర్ఘ్యం మయా దత్తం సంగృహాణ జనార్దన లక్ష్మీ...ఇదమర్ఘ్యం ఏవం ద్వాదశార్ఘ్యాని (12) దద్యాత్. అనేన అర్ఘ్యదానేన లక్ష్మీ...భవతు. త్రివిక్రమాయ దేవాయ వాసుదేవాయ విష్ణవే, సర్వవ్రతఫలాధ్యక్ష వ్రతోక్తఫలదో భవ. ఇతి క్షమార్పణమ్.

ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

ఉద్యాపనప్రకరణమ్.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నమః. ఆచమ్య. ప్రాణానాయమ్య, శుభేశోభనే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయామస్యాంశుభతిథౌ మమకల్పోక్తసంపూర్ణఫలావాప్త్యర్థం రజస్సంపర్కోత్పన్న కృతవ్యభిచారాది రహస్యపాపనివృత్త్యర్థం ప్రకాశకృతసమస్తదోషపరిహారార్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణదేవతా ముద్దిశ్య లక్ష్మీనారాయణదేవతా ప్రీత్యర్థం లక్షవర్తివ్రతోద్యాపనాఖ్యం

కర్మ కరిష్యే. తదాదౌ తదఙ్గత్వేన శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాన్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం చ ఏభిర్మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం మహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనం చ కృత్వా. అథ ప్రాగ్దేశే గోమయేనానులిప్య రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య. తదుపరిపీఠంనిక్షిప్య తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తత్ర శ్వేతవస్త్రద్వయం పరిస్తీర్య (తెల్లనిరెండుబట్టలుపఱచి)తదుపరి పంచ ప్రస్థతండులాన్ నిక్షిప్య. (అయిదుమానికలబియ్యముంబోసి) తన్మధ్యే అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తత్ర తామ్రలోహప్రధానకలశంనిధాయ, తత్కలశే పంచపల్లవాని నారికేళం చ నిక్షిప్య నూతనవస్త్రమావేష్ట్య (క్రొత్తబట్టచుట్టి) తత్కలశే గంగాజలం పూరయిత్వామంటపస్య ఈశాన్యమారభ్య ప్రాగాదిక్రమేణ త్రయస్త్రింశత్కలశాన్ సప్రతిమాన్ సవస్త్రాన్ నిధాయ, మంటపస్య దక్షిణ దిగ్భాగే కనకవర్తిసహితకాంస్యపాత్రే లక్షవర్తిదీపారాధనం కుర్యాత్. తత్ర గోఘృతం నిధాయ కాంస్యపాత్రాభావే మృణ్మయపాత్రే దీపారాధనం కుర్వన్తి ఏవంగుణవిశేషణ... తిథౌ మమ ఇహ జన్మని జన్మాన్తరేషు చ సంజాతసమస్తపాపక్షయార్థం విశేషేణ అస్మిన్ జన్మని ప్రథమార్తవదినమారభ్య ఏతావత్పర్యన్తం ఋతుకాలికాశాస్త్రీయనియమలోపేనఅజ్ఞానతో రజస్వలాన్యోన్యస్య స్పర్శాదిదోషేణ చ సంపాదితమహాపాపనివృత్త్యర్థం కామతో నిషిద్ధకాలకృతసురతాదిదోషప్రాయశ్చిత్తార్థం కాయికవాచికమానసికానృతమవ్యభిచారపురుషస్త్రీసంభాషణాదిప్రాయశ్చిత్తార్థం పాతివ్రత్యధర్మలోపప్రాయశ్చి

త్యర్థం శరీరారోగ్యసిద్ధ్యర్థం సమస్తదోషపరిహారార్థం శ్రీ లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం స్కాందపురాణోక్త కల్పప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. ఆదౌ లక్షవర్తిదీపారాధనం కరిష్యే. తత్ర మన్త్రః. ఓమ్. ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతిం మమ, పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దశో దిశ. జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి భాస్వతీం త్వా సాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి మల్మలాభవన్తీం త్వా సాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాదయామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాదయామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం త్వా సాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి. ప్రయాసాయ స్వాహాఽఽయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సుయాసాయ స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా. ఇతి ప్రణమ్య. మంటపస్యోత్తరదిగ్భాగే వంశపాత్రేయుగ్మం నిధాయ, పునః సంకల్ప్య. పూర్వోక్తైవంగుణ ...శుభతిథౌ లక్షవర్తోద్యాపనాఙ్గం ప్రతిమాశోధనం కరిష్యే. (దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్కరేణ ఫలైస్సహ, ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ప్రతిమాం శోధయేత్తతః) మన్త్రః. ఆప్యాయస్వ...గధే. ఇతి క్షీరేణ దధిక్రావ్ణ్ణో...తారిషత్. ఇతి దధ్నా, శుక్రమసి ...రశ్మిభిః ఇతి ఘృతేన. మధువాతాఋతాయతే...భవన్తునః. ఇతి మధునా. తాశ్శర్కరా అభవన్, తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం, వజ్రో వై శర్కరాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిం పరి

మినోతి, వజ్రేణైవ పాస్మై పశూన్ పరిగృహ్ణాతి. తస్మాద్వజ్రేణ
పశవః పరిగృహీతాః, తస్మాత్ స్థేయా నస్థేయసో నోపహారతే త్రి
సప్తాభిః పశుంకామస్య. ఇతి శర్కరయా ఆపోహిష్ఠామయో...
చ నః ఇతి పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య. ఉత్తమాంగణ
నాథస్య పూజాం సంపత్కరీశుభా, భక్తాభీష్టప్రదా తస్మాద్ధ్యాయే
త్తం విఘ్ననాయకం. ఓం గణానాంత్వాగణపతిగ్ం... సాద
నమ్. గణపతిం ఆవాహయామి, అథ పీఠపూజాం కుర్యాత్.
ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః,
దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, చండాయ నమః, ప్రచండా
యనమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, జయాయనమః,
విజయాయనమః, ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, బలాయ
నమః, ప్రబలాయనమః, మధ్యే చిచ్ఛక్త్యైనమః, సత్త్వాయనమః,
రజసేనమః, తమసేనమః, పత్రేభ్యోనమః, దళేభ్యోనమః, కేసరే
భ్యోనమః, కర్ణికాయై నమః, తన్మధ్యే దశకలాత్మనే
వహ్నిమండలాయనమః, వహ్నిమండలాధిపతయే బ్రహ్మణేనమః,
తన్మధ్యే ద్వాదశకలాత్మనే సూర్యమండలాయ నమః, సూర్య
మండలాధిపతయే విష్ణవేనమః. తన్మధ్యే షోడశకలాత్మనే రుద్రా
యనమః, షోడశకలాత్మనే చంద్రమణ్డలాధిపతయే సర్వేశ్వరా
యనమః, తన్మధ్యే స్వర్ణమండపాయ నమః, తన్మధ్యే సహస్ర
దళపద్మాయ నమః, తన్మధ్యే కల్పవృక్షాయనమః, తన్మధ్యే నవ
రత్నఖచితసింహాసనాయనమః అథ త్రయస్త్రింశత్కలశో పరిపృథ
క్పృథక్ దేవతానాం ఆవాహనం కుర్యాత్. ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ
లక్ష్మ్యాసహజనార్దన, ఇమాంమయా కృతాం పూజాంగృహాణ
సురపూజిత. ఓమ్. నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమ

హి, తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్. శ్రీలక్ష్మీనారాయణం సాంగం సవాహనం సపరిచ్ఛదమావాహయామి, స్థాపయామి పూజయామి తతః బ్రహ్మమంటపే బ్రహ్మకలశే—శ్లో. బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాఙ్గం చతుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్ష స్రక్కుండికాభీతి వరపాణిం విచింతయే. మన్త్రః. బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్. శ్యేనో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్. బ్రహ్మాణం సాంగం...ఆవాహయామి ఇత్యావాహ్య, అథ ఇంద్రాదీనష్ట దిక్పాలకా నావాహయేత్. ఇంద్రోఽమరావతీనాథః శచీదేవ్యాస్తు నాయకః, వజ్రాయుధశ్చ ప్రాచీశః తస్య చైరావతో గజః. మంత్రః ఓమ్. ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః, అస్మాకమస్తు కేవలః. ఇంద్రం లోకపాలక మావాహయామి, స్థాపయామి పూజయామి. శ్లో. అగ్నిస్తేజోవతీ వాసీ స్వాహాదేవ్యాః ప్రియః పతిః, మేషారూఢః శక్తిధరః దిశ్యాగ్నేయాం ప్రతిష్ఠితః. మంత్రమ్. అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వభేషజం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్. అగ్నిం లోకపాలక మావాహయామి. శ్లో. యమస్సంయమనీనాథః శ్యామలాయా మనః ప్రియః, దండభృన్మహిషారూఢో దక్షిణాస్యాం దిశి స్థితః. మంత్రః. యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః, యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అలంకృతః. యమం లోకపాలకమావాహయామి. కృష్ణాంగనా పురం యస్య దీర్ఘా భార్యా నరో హయః, శస్త్రహస్తో నిరృతిశ్చ నైరృత్యాం దిశి సంస్థితః. పూషాణః పరా...కృష్ణయా సహ. నిరృతిం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. పురీ

శ్రద్ధావతీ యస్య ప్రియభార్యా చ కాళికా, నక్రవాహః పాశ ధరో వరుణః పశ్చిమేశ్వరః. మంత్రః. ఓమ్. ఇమం మే వరుణ ...చకే, వరుణం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. వాయు ర్గంధవతీనాథః కించ తస్యాంజనాప్రియా, సారఙ్గవాహనోధ్వజ భృత్ వాయవ్యాం దిశి వర్తతే. మన్త్రః. ఓమ్. తవ వాయు వృ...ణీమహే. వాయుంలోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. కుబేరశ్చాలకానాం తు చిత్రరేఖా ప్రియాంగనా, హయో వాహః ఖడ్గధర ఉదీచ్యాం దిశి వర్తతే. మన్త్రః ఓమ్. సోమో ధేనుగ్ం సోమోఅర్వన్తమాశుం, సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతు, సాసన్యంవిదథ్యగ్ం సభేయం, పితుః శ్రవణం యో దదాతితస్మై. కుబేరం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. యశో వతీశ ఈశానః పార్వతీపరమేశ్వరః, ఈశాన్యాం దిశి సం భాతి వృషారూఢస్త్రిశూలభృత్. మంత్రః. తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం, ధియం జిన్వ మనసే హూమహేవయం, పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధః స్వస్తయే. ఈశానం లోకపాలకమావాహయామి శ్లో. ఉత్తుంగ వృషభారూఢం పద్మపత్రాయతేక్షణం, క్షేత్రపాలమహం వన్దే సర్వారిష్టస్య శాన్తయే. మన్త్రః. ఓమ్. క్షేత్రస్య పతినా వయగ్ం హి తేనేవ జయామసి, గామశ్వం పోషయిత్న్వా సనో మృడాతీదృశే. క్షేత్రపాలకమావాహయామి. శ్లో. అభీ ష్టమభయం శీఘ్రం మనసా చిన్తయన్నపి, పూజయేత్సర్వకా ర్యేషు గృహే చ జయసిద్ధయే. మంత్రః ఓమ్. యత ఇన్ద్రభ యామహేతతో నో అభయం కృధి, మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధోజహి. అభయంకరమావాహయామి.

శ్లో. ఊర్ధ్వస్థితం మహాకాయ మన్తరిక్షే మరుత్పథే, పూజయే ద్భక్తియుక్తం చ మనోగతవిధాయినమ్. మన్త్రః. ఓమ్ ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా, ఊర్ధ్వో వాజస్యసని తా యదంజిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే. ఊర్ధ్వపురుషమా వాహయామి. శ్లో. చిత్రవర్ణాం ధరాం సౌమ్యాం సర్వసస్యాకుల యాం శుభాం, చిన్తయేద్భక్తిమూర్తిం రక్తిబలాసుక్తికరా మ్బుజామ్. మన్త్రః. ఓమ్ స్యోనాపృథివిభవాన్పృక్షరా నివేశనీ, యచ్ఛానః శర్మసప్రథాః పృథివీమావాహయామి. శ్లో. మూలన దండం కరాబ్జేన వహన్తం భూమిశోధకం, వన్దేఽహం వాస్తు పురుషం శయానం శయనేసుఖే. మన్త్రః. ఓమ్ వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాంత్స్వావేశో అనమీవో భవానః, యత్త్వేమ హే ప్రతితన్నో జుషస్వ శన్న ఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే. వాస్తుపురుషమావాహయామి. శ్లో. గరుత్మద్వాహనం చతుర్హస్తం శంఖచక్రధరం హరిమ్. పీతామ్బరం హృది ధ్యాయేత్సర్వదాఽ భీష్టస్య సిద్ధయే. మన్త్రః. ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్. సమూఢమస్య పాంసురే. శ్రీమహావిష్ణు మావాహయామి. శ్లో. క్షీరాబ్ధిపుత్రికే దేవి సర్వదేవసు పూజితే, మత్పూజాం గృహ్యతాం దేవి సుస్థిరే కమలా సనే మన్త్రః ఓమ్ సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీ రా మనసా వాచ మక్రత, అత్రాసఖాయః సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి. శ్రీమహాలక్ష్మీ మావాహ యామి. శ్లో. జ్వాలామాలాపరివృతం వహ్నిమంగలమధ్యగం, ధ్యాయేత్కళాదశయుతం శక్తిధారిణమీశ్వరమ్. మన్త్రః. కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే, వోచేమశం

తమసగ్ం హృదే. రుద్రమావాహయామి. శ్లో. గౌరీం సువర్ణ వర్ణాభాం స్వర్ణపద్మసువాసినీం, పాశాఙ్కుశధరాం భూతి ధరాం చ శివవల్లభామ్. మన్త్రః. ఓమ్. గౌరీమిమాయ సలి లాని దక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ, అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్న్. గౌరీమావాహ యామి. శ్లో. అచ్యుతః కల్పవృక్షశ్చ అనన్తః కామధేనవః, చి న్తామణిస్తు గోవిన్దో నామత్రయముదాహృతమ్. అచ్యుతాయ నమః, అనన్తాయ నమః, గోవిన్దాయ నమః, ఆవాహయామి స్థాపయామి పూజయామి. తతః కల్పోక్తప్రకారేణ సర్వోప చారైః పూజయేత్.

లక్షవర్తి క్షీరతర్పణమ్.

ఆచమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థంమయాఽఽచరితలక్షవర్తివ్రత పరిపూర్తిద్వారా సకలఫలావాప్త్యర్థం లక్షవర్తివ్రతోద్యాపనాఙ్గం యవసహితక్షీరతర్పణం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. నారాయణాయ విద్మహే...చోదయాత్. ఇతి మంత్రేణ 10,000 అయుతసంఖ్యయా క్షీరతర్పణం విప్రైః కార్యం అనేనక్షీరతర్పణేన భగవాన్ సర్వదే...వరదోభవతు ఏతత్ఫలం శ్రీలక్ష్మీనారాయణార్పితమస్తు. ఆచరితవ్రత సంపూర్ణ సకలఫలావాప్తిరస్తు.

అథ లక్షవ్రతాఙ్గహోమవిధిః.

ఆచమ్య. ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థం ఆచరితస్య వ్రతస్య పరిపూర్తిద్వారా సకలఫలావాప్త్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనా రాయణదేవతాముద్దిశ్య శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థం సమిదాజ్యచరువ్రీ హిభిః చతుర్విధహోమం కరిష్యే. లక్షవర్తివ్రతాఙ్గహో.

మార్థమాచార్యం త్వాం వృణే, బ్రహ్మాణం త్వాం వృణే. సమిదాజ్యహోమమస్మదర్థం భవన్తః కుర్వన్తు. చరుప్రీహి హోమమస్మదర్థం భవన్తః కుర్వన్తు. వృతాః స్మః తథా కుర్మః. ఇతి ప్రతివచనం ఋత్విగ్భిర్వాచ్యమ్. తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే. శ్వేతతణ్డులమార్గేణ ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా. దర్భాభ్యాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య స్థండిలోల్లేఖనాదికం సర్వం కుర్యాత్. అథ ప్రతిష్ఠితేఽగ్నౌ చరుగ్గ్శ్రపయిత్వా అభిఘార్య సిధాయ. తత్ర షట్పాత్రప్రయోగవిధిప్రకారేణ కుర్యాత్. (ఆజ్యహోమః.) (ఏకం ద్వే త్రీణిచత్వారి, ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా.) అగ్నయే స్వాహా, ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే. అగ్నయ ఇదం న మమ, (ఏకం...త్వారి,) సోమాయస్వాహా, (దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే,) సోమాయేదం న మమ. తతః స్రుత్యుపస్తీర్య చరుమధ్యాత్పూర్వావదాయ, అభిఘార్య, హవిః ప్రత్యభిఘారయతి. ఓమ్. నారాయణాయ విద్మహే...చోదయాత్స్వాహా. శ్రీవిష్ణవేనారాయణాయేదం న మమ, సక్తుమివతితఉనా...వాచిస్వాహా, లక్ష్మ్యై ఇదం న మమ. నారాయణగాయత్ర్యా సహస్రసంఖ్యయా హోమః కార్యః. తతః జయాదిహోమః పూర్ణాహుతిశ్చ కార్యః.

అథ దశ దానమంత్రాః.

దేశకాలౌ సంకీర్త్య. ఏవం... శ్రీలక్ష్మీనారాయణదేవతా ప్రీత్యర్థం మమ సకలపాపక్షయార్థం మదాచరిత లక్షవర్తివ్రత పరిపూర్త్యర్థం తదంగత్వేన. యథాశక్తి దశదానాని కరిష్యే. తతః ప్రతిగృహీతారం బ్రాహ్మణమామన్త్ర్య. శ్రీమహా

విష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం, (సుఖాసనం,) ఇతి ప్రతివచనం, ఇదం పాద్యం, (సుపాద్యం ఇతి ప్ర. వ.) నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే, సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణే అయంవో గంధః, అలంకారార్థా ఇమేఅక్షతాః, (సంత్వక్షతాః,) సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు. తతః గోదానే గోపూజాం కృత్వా, ఓంభూ...దయాత్. ఇతి జలేన సంప్రోక్ష్య, గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ, యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మే స్యాదతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే. అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖా (ఋక్శాఖా) ధ్యాయినే...సగోత్రాయ...శర్మణే ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్... గోత్ర...శాఖీయః...శర్మాదాతాధర్మపత్నీసమేతోఽహంమమ సకలపాపక్షయార్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం వ్రతపరిపూర్త్యర్థం స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం తామ్రపృష్ఠాం కాంస్యదోహనాం వస్త్రాలంకారసంయుతాం పయస్వినీమిమాం గాం సవత్సాం సదక్షిణాం సతాంబూలాం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. ఇత్యుదకధారాపూర్వందద్యాత్, దేవస్యత్వా...గృహ్ణామి. ఇతిప్రతిగృహ్ణీయాత్. గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాతాంబూలదానంతుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. గవ అభావే గోమూల్యం వా దద్యాత్. అథ దశ దానాది విశేషదానాని చ కుర్యాత్. తతఃపరం మనసోద్దిష్టదానాని కుర్యాత్. దశదానాని. గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసో ధాన్యగుడానిచ, రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః. ఇతి దశదానాదివిషయఃసమాప్తః.

అథ లక్షవర్తివ్రతకథా.

సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే నానాద్రుమలతాయుతే, తత్ర స్థితా మహాభాగాః పుణ్యా బ్రహ్మర్షిసత్తమాః. ఆగతం చ మహాభాగం వేదశాస్త్రార్థకోవిదం, వ్యాసశిష్యం పురాణజ్ఞం పూజయిత్వా యథావిధి. ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే తపసా ద్యోతితప్రభాః. ఋషయ ఊచుః. నారీణాం గోప్యపాపానాం రజస్సంపర్కజాని చ, తాసాం ముక్తిప్రదం ముఖ్యం వ్రతంబ్రూహి మహామతే. సూతఉవాచ. సాధుపృష్టం మహాభాగా యన్మాం పృచ్ఛథ సాదరం, తదిదానీం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిపుంగవాః. పురా కైలాసశిఖరే హేమప్రాసాదసత్తమే, రత్నసింహాసనాసీనం శంభుం శాశ్వతమవ్యయమ్. పార్వతీ భక్తిసంయుక్తా ఇదంవచనమబ్రవీత్, పార్వత్యువాచ. దేవదేవ జగన్నాథ నమస్తే కరుణాకర, నమస్తేఽస్తు సురాధ్యక్ష మయి వాత్సల్యమస్తిచేత్. నారీణాం గోప్యపాపానాం పాపాని వివిధాని చ, పరవాసాదిజం పాపం భర్తృనిష్ఠురభాషణాత్. భ్రూణహత్యాదిజం పాపం గర్భభేదాదిజం తథా, పరపుర్త్యాదికామార్థం రజః సంకరజం తథా. అసత్యవాదజం పాపం నానావిషయకామనాత్, పతివంచనజం పాప మన్యచ్చబహువిధం భవేత్. సుందరం పురుషం దృష్ట్వా భ్రాతరం పితరం తథా, యోనిర్ద్రవతి నారీణాం తేజః స్పర్శాద్ఘృతం యథా. గర్భవిచ్ఛేదకరణాత్పంక్తి భేదాత్తథైవచ, పాపవిక్రయతః శాకద్రవ్యస్యాపహారాత్తథా. పాపాని వివిధాన్యాసాం సంతిలోకే మహామతే, తస్మాత్తాసాం గతిర్నాస్తి కథం ముక్తిర్భవిష్యతి. క్రూరతా పిశునత్వం చ నిర్దయత్వం చ సాహసం, లోలుపత్వం

గృహేదా చేత్కథం తాసాంహి నిష్కృతిః. కేనోపాయేన దేవేశ మయి వాత్సల్యమస్తిచేత్, వద శీఘ్రం మహాదేవ ముక్తిర్భవతి కేన వా. పార్వత్యా వచనం శ్రుత్వా సర్వాసాం ముక్తిదాయకం, ఉవాచ సస్మితం వాక్యం సర్వలోకనమస్కృతః. ఈశ్వర ఉవాచ. సాధు చోక్తం త్వయా భద్రే స్త్రీణాం లోకోన విద్యతే, వ్రతమస్తి శుభేలోకేసర్వసంపత్ప్రదాయకమ్. పార్వత్యువాచ.- కేన చాదౌ పురా చీర్ణం మర్త్యలోకే ప్రకాశితం, కింమంత్రైః పూజ్యతే దేవ కింపుష్పైః కింఫలం భవేత్. కాని మంత్రాణి దేవేశ వ్రతస్యాస్య మహామతే, ఉద్యాపనవిధానం చ త్వయా వాచ్యందయానిధే. బ్రూహి సర్వం సురాధ్యక్ష తత్ర కా నామ దేవతా. ఈశ్వరఉవాచ.-శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గుహ్యాద్గుహ్యతమం శుభం, అనాయాసేన మర్త్యానాం నారీణాంచ విశేషతః. పుత్రపౌత్రధనైశ్వర్యదాయకం సర్వసాధనం, లక్షవర్తివ్రతం నామ సర్వకామఫలప్రదమ్. లక్షవర్తివ్రతం లోకే యా నారీ కురుతే ముదా, లక్షజన్మార్జితం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి. వ్రతస్యాస్య క్రమం వక్ష్యే శృణు పార్వతి సాంప్రతం, ఆషాఢస్య సితే పక్షే దశమ్యాం నియతో వ్రతీ. ఏకవారం తు భుంజీత విష్ణోః ప్రీత్యై శుభాననే, ప్రాతరుత్థాయ నియత ఏకాదశ్యామతంద్రితః. ఆహ్నికం తు తతః కృత్వా వ్రతీ సంతుష్టమానసా, దేవదేవ జగన్నాథ లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే. తవ ప్రీతికరం దివ్యం లక్షవర్తివ్రతం హరే, కరిష్యామి జగన్నాథ అనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి. నిర్విఘ్నంకురుదేవేశ దేవదేవరమాపతే, సంకల్పమేవం కృత్వాఽదౌ వ్రతమేతదుపక్రమేత్. మూఢాదిదోషరహితే అఖండాయాం తిథౌ వ్రతీ, ఆషాఢస్య సితే పక్షే ఏకా

దశ్యాముపక్రమేత్. ఉపవాసవ్రతానీహ వ్రతీకుర్యాదనన్యధీః, వర్తయో లక్షసంఖ్యాశ్చ కారయేచ్చ యథాక్రమమ్. కార్తికే శుక్లపక్షే చ ఏకాదశ్యాం సమాపయేత్, ద్వాదశ్యాం కారయేద్దేవి హోమం బ్రాహ్మణభోజనమ్. ఇతరాణి చ వర్షాని పౌర్ణమాస్యాం సమాపయేత్, లక్షవర్తికృతై ర్దీపై ర్ఘృత నీరాజనైరపి. ప్రత్యహం పూజయే ద్దేవం యావల్లక్షం సమాపయేత్, సువాసినీనాం నారీణాం విధవానాం తథైవ చ. గోప్యాని చైవ పాపాని ప్రకటాని తథైవ చ, ప్రాయశ్చిత్తవిహీనాని దుస్సహాన్యపి వల్లభే. లక్షవర్తి ప్రభావేన సర్వే నశ్యంతి నిశ్చితం, కోటయో బ్రహ్మహత్యానా మగమ్యాగమకోటయః, దహ్యన్తే లక్షవర్తీనాం దీపానామవలోకతః. పార్వత్యువాచ.- పూర్వం కయా కృతం చైతద్వ్రతం శంకర మే వద, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి కృపాఽస్తి యది తేఽనఘ. ఈశ్వరఉవాచ.- ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి సర్వపాపహరం శుభం, ఆర్యావర్తే పురా కాచి ద్వేశ్యాఽభూల్లక్షణాహ్వయా. తస్యాభుజఙ్గః శూద్రోఽభూ ద్దాసో నామ యువా బలీ. సా లక్షణా ఋతుస్నాతా స్థితా గోదావరీతటే, అవిదూరే దదర్శాథ బ్రాహ్మణీం మృతభర్తృకాం, బాల్యే వైధవ్యదోషేణ రుదన్తీం కురరీమివ. మృతం పతిం పురః స్థాప్య బంధుభిః పరివారితాం, విలపన్తీం తు సా వీక్ష్య శనైస్తాం ప్రత్యపద్యత. లుఠన్తీం భువి కామేన ముహుర్ఘూర్ణన్తీమురో బహు. దృష్ట్వా సా లక్షణా వాక్యం స్వభుజంగమువాచ హ. కులజానాం చ నారీణాం దశేయమతిదారుణా, పరవశ్యం చ నారీణాం దుఃఖమామరణాంతికమ్. మృతాపత్యం చ వైధవ్యం తథైవాపుత్ర

తా స్త్రియాః, అసహ్యామేతత్త్రితయం వైధవ్యం తత్ర చోత్త
రమ్. బాలేయం శోచతేఽతీవ కస్యేదం కర్మణః ఫలం, నివర్త్య
తే వా కేనేదం కో వా వేత్తి వదానఘ. ఉవాచ జాసనా
మాఽసౌ భుజంగశ్చ శుభం వచః, శృణు భద్రే ప్రవక్ష్యామి
ప్రష్టాః సృష్టాః పురా ద్విజాః. దేహినాం చైవ లోకానాం హి
తార్థం మన్త్రకోవిదాః, శాస్త్రజ్ఞానాత్స్వభావాచ్చ జీవినాం
చ పురాకృతమ్. జానన్తి కర్మజఫలం వదన్తి చ దృఢవ్రతాః,
భుజఙ్గవచనం శ్రుత్వా తథాహీతి చ సా పునః. తత్రాగతం
మహావృద్ధం వేదశాస్త్రార్థకోవిదం, యాజకం నామ విప్రేం
ద్రం జ్వలన్తమివ భాస్కరమ్. పప్రచ్ఛేదం దయాధీనా త్యక్త
కౌతుకమానసా, మునే త్వహం దురాచారా కులటా లక్షణా
భిధా. తథాపి తే దయాపాత్రం పృచ్ఛన్తీం మాం వద ప్రభో,
సాధూనాం సమచిత్తానాం జనాస్సర్వే సమా భువి. దుర్గన్ధో
వా సుగన్ధో వా యథా వాయోః సమో భవేత్, మునే
దశేయం నారీణాం తృతీయాఽతీవ దుస్సహా కర్మణా జా
యతే కేన కేన వాఽస్యా నివర్తనమ్. ఏతద్విస్తార్య మే
విద్వన్ కృపయా వద సువ్రత లక్షణావచనం శ్రుత్వా యా
జకో వాక్యమబ్రవీత్, దైవే కర్మణి పిత్ర్యే వా నార్యః పాకే
షు సంస్థితాః. అకస్మాద్రజసో దోషాత్ స్పృష్టభాండాన్యప
స్కరాః, అజ్ఞానాద్వా భయాద్వాపి కామాల్లోభాత్క్వ
చిత్ స్త్రియః. అవేదయిత్వా గచ్ఛన్తి తేన దుష్యన్తి సత్క్రి
యాః, క్రియాలోపకరా హ్యేతాః పాపాదస్మాద్దురత్యయాత్.
దశామిమాం ప్రాప్నువన్తి సర్వా అపి న సంశయః, బాల్యే
ఽపి యౌవనే వాపి వార్ధక్యే వా కదాచన. తత్ర యా తు

దురాచారా పరాసేవాభికాంక్షతి, శ్వశ్రూశ్వశురపతిబంధూనాం
నిత్యం వాచా సుదుఃఖదా. ఏతత్పాపయుతా నారీ యా దూ
షయతి సత్క్రియాః, బాల్యే వైధవ్యమాప్నోతి సా నారీ
నాత్ర సంశయః. యా చానుకూల్యరహితా పతిధర్మేషు సర్వ
దా, బాల్యే వైధవ్యమాపన్నా రతిహీనా భవత్యలమ్ సర్వా
సామపి వైధవ్యనిధానం పుష్పసంభవం, శాన్తింతస్య ప్రవక్ష్యా
మి కర్మణోఽస్య చ లక్షణే. లక్షవర్తివ్రతం సమ్యక్కర్తవ్యం
పాపనుత్తయే, పాపం గచ్ఛతి నారీణామితి వేదవిదో విదుః.
పూర్ణశూర్పం సువాసిన్యై దాపయేచ్చ ముదాన్వితా, మూలా
దశేషం వ్రజతి రజోదోషో న సంశయః నిర్మూలంతు వ్రజత్యా
శు లక్షవర్తివ్రతే కృతే, రజసోత్థం మహాత్పాపం నారీణాం
తు న సంశయః. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పునః పప్రచ్ఛ లక్ష
ణా, మనసా శంకితా భూత్వా సాదరం మునిపుంగవమ్. సాధు
సాధు మహాభాగా చిత్తం మే భయవిహ్వలం, లక్షవర్తివ్రత
స్యాస్య విధానం కీదృశం వద. కస్మిన్ కాలే ప్రకర్తవ్యం కస్య
వా తత్సమర్పణం, ఉద్యాపనం కథం కార్యం కిం ఫలం తస్య
వా మునే. తయా పృష్టో యాజకోఽపి లోకానాం హితకా
మ్యయా, వక్తుం ప్రచక్రమే తస్యా లక్షవర్తివ్రతం శుభం,
యాజకః—వాసుదేవే ప్రసుప్తేతు చాతుర్మాస్యాం విశేషతః,
ఆషాఢే శుక్లపక్షే తు ఏకాదశ్యాం సమారభేత్. కార్తికే
మాసి చేత్కుర్యా ద్వ్రతం మంగళదాయకం, సహస్రగుణి
తం దత్తం ఫలం మోక్షద మవ్యయమ్. కార్తికే చైవ వైశా
ఖే మాఘే చైవ విశేషతః, చైత్రేఽపి చ శుభం ప్రోక్తం
యథావిభవసారతః. ఉద్యాపనవిధాం వక్ష్యే సర్వదాం సర్వ

మోహినీం, ప్రాతః స్నాత్వా శుచిర్భూత్వా పంచగవ్యం తు ప్రాశయేత్. పుణ్యాహవాచనం కృత్వా ఆచార్యం వరయేత్తతః, ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణై ర్యుక్తం కుర్యాత్తర్పణమంజసా. అక్షతైశ్చ యవైర్వాపి లక్ష్మీనారాయణం ప్రతి, దశాంశతః ప్రకుర్వీత వర్తీనాం తర్పణం బుధః. తర్పణస్య దశాంశేన హోమం కుర్యాద్యథావిధి, తర్పణోక్తేన మన్త్రేణ పాయసం చ ఘృతాన్వితమ్. సాయంకాలే తు సంప్రాప్తే శుచిర్భూత్వా సమాహితః,. గోమయేనానులిప్యాథ చతురశ్రం తు మండలమ్. తన్మధ్యేఽష్టదళం పద్మం పంచవర్ణైస్సుశోభితం. వితానమిక్షుఖండైశ్చ పఞ్చవర్ణైః సుశోభితమ్. తన్మధ్యేవస్త్రమాస్తీర్య తండులాన్ప్రస్థపంచకాన్, తన్మధ్యే కలశం దివ్యం పంచపల్లవ శోభితమ్. వస్త్రోపరి న్యసేద్దేవం లక్ష్మీనారాయణం విభుం, బ్రహ్మణః కలశం వస్త్రం నిక్షిపేత్తండులోపరి. త్రయస్త్రింశత్సు శోభాఢ్యాన్ కలశాన్ విన్యసేత్తతః, నిక్షిప్య పంచరత్నాని పంచ కోమలపల్లవాన్, ప్రతిమాశోధనం కృత్వా నిక్షిప్య కలశోపరి. ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్వీత షోడశైరుపచారకైః, యామే యామేతు పూజాం చ కుర్యాజ్జాగరణం నిశి. పరేఽహ్ని ప్రాతరుత్థాయ కుర్యాద్వై దంతధావనం, నద్యాం స్నాత్వా ద్విజవరైః ప్రవిశేద్గృహముత్తమమ్. హోమం చ బ్రాహ్మణైః కార్యం స్వగృహ్యోక్తవిధానతః, పాలాశైః సమిద్భిశ్చైవ చరుణా పాయసేన చ. నారాయణస్య గాయత్ర్యా హోమం కుర్యాద్యథావిధి, తతో జయాదిహోమం చ పూర్ణాహుతిమనంతరమ్. పునఃపూజాం చ నైవేద్యం ధూపనీరాజనాదిభిః,

క్షమార్పణం ప్రకుర్వీత స్తోత్రై రేవంవిధానతః. ఆచార్యాయ సదారాయ దరిద్రాయ కుటుంబినే, శ్రుతిజ్ఞాయ స్మృతిజ్ఞాయ శాంతాయ చ సుశీలినే. సవస్త్రమండపం దద్యాద్విద్వాన్ భక్తి సమన్వితః. ఆచార్యం వేదవిదుషం వస్త్రాభరణసంయుతం, గంధ పుష్పాక్షతైర్దివ్యై ర్ధూపైశ్చ పరిశోభితం, హరిం నిధి న్యస్య మనసా ప్రతిమాం వస్త్రసంయుతామ్. కాంస్యపాత్రం సదీపం చ గాం సవత్సాం పయస్వినీం, స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం కాంస్యదోహనభాజనామ్. సవస్త్రాలంకృతాం గాం చ ఆచా ర్యాయ సమర్ప్య చ, సఫలాం దక్షిణాం దద్యాన్నవిత్తశాఠ్యం న కారయేత్. బ్రహ్మణః కలశం దద్యా దృత్విజశ్చ ప్రపూజ యేత్, తేనైవ పూజాం కుర్యాచ్చ బ్రాహ్మణానాం స్వశక్తితః. ఋత్విగ్భిః సహ విప్రైశ్చ బంధుభి ర్భోజయేత్తతః, వహ్నిసం ఖ్యాదశాంశం తత్తర్పణం కారయేత్సుధీః. తద్దశాంశంతు జుహుయా ద్దశాంశం విప్రభోజనం, దీనాంధకృపణాంశ్చ పం గూంశ్చ భోజయేదన్న కాంక్షిణః. లబ్ధ్వా ప్రసాదం విప్రాణాం స్వయం భుంజీత బంధుభిః, యా చైవం కురుతే నారీ తస్యాః పుణ్యఫలం శృణు. అవాచ్యాన్యపి పాపాని రహస్యేన కృతాని చ, నశ్యన్త్యేతాని సర్వాణి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః చండాల గామినీవాపి తథాశూద్రాభిగామినీ, పితృవ్యమాతులభ్రాతృ పుత్రజామాతృసంగతా. బాలఘ్నీవా కృతఘ్నీ వా మాతా పితృవధే రతా, గోఘ్నీవా తస్కరీ వాపి రజస్సంకరకారిణీ. వహ్నిదా గరదా చైవ నిత్యం వాఽప్రియవాదినీ, పత్యౌ జీవతి యా నారీ వ్యభిచారీ భవేత్సదా. ఏవమాది మహా పాపై రావృతాఽపి కులాంగనా, కృత్వా చైతద్వ్రతం పుణ్యం ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. వ్రతానాముత్తమం చైవ

స్త్రీణామావశ్యకం త్విదం, లక్షవర్తిప్రదానేన విష్ణోరమిత తేజసః. కోటయో బ్రహ్మహత్యానా మగమ్యాగమకోటయః, తత్రైవాత్యుగ్రపాపానాం కోటయోఽథ సహస్రశః. నశ్యంతి నాత్ర సందేహో నార్యావాపి నరస్యవా, కిమత్ర బహునోక్తేన నానేన సదృశం వ్రతమ్. పురుషోఽపి వ్రతం కృత్వా పూర్వోక్తైః పాపసంచయైః, ముచ్యతే నాత్ర సందేహో మధుశాసనశాసనాత్. ఏతత్సర్వం కుమారాఖ్యాతం పృచ్ఛన్త్యాస్తవ మానదే, వ్రతం కురు సుఖం తిష్ఠ యథా తే రోచతే మనః. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పునః పప్రచ్ఛ లక్షణా, అజ్ఞానాద్దుష్టభావాద్వా న విశ్వాసో మమైవ చ. ప్రత్యయార్థం తు తద్బ్రూహ్యాశు ప్రత్యక్షం కురు మేఽధునా, ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా యాజకో వాక్యమబ్రవీత్. కథం తే ప్రత్యయో బ్రూహి ఇతి తాం కరుణానిధిః, సా చోవాచ పునర్విప్రం విస్మయోత్ఫుల్లలోచనా. నవవైధవ్యదుఃఖార్తా కుమారీ భృశదుఃఖితా, అస్యాః పతిః కథం జీవేద్వైధవ్యం నైవ గచ్ఛతి. తథా కురు మునిశ్రేష్ఠ దయయా శమవతాం ధన, ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మితో యాజకోఽబ్రవీత్. లక్షవర్తిఫలం దివ్యం దేహి తస్యై ముదాన్వితా, తేన జీవేదయం నూనం బ్రహ్మన్పృచ్ఛ పురా భవే. తస్మాదయం రాజయక్ష్మరోగేణ చ మృతిం గతః, తథాపి వ్రతమాహాత్మ్యాజ్జీవితం పునరేష్యతి. జాపయస్వ హరేర్వర్తిం కాంస్యపాత్రం తథైవ చ, జీవపత్నీ భవేదాశు సత్యమామరణాంతికమ్. లక్షణావచనం శ్రుత్వా జలం స్పృష్ట్వా చ వాగ్యతా, లక్షవర్తి వ్రతం కృత్వా దదౌ చాస్యై ఫలం ముదా. తస్య పుణ్యప్రభావేన తత్క్షణాదేవ చోత్థితః, కుమార్యా కారయామాస వైధవ్యస్యా

వసుత్తయే. సతత్పుణ్యప్రభావేన కుమారీ సా చ శోభనా, యావజ్జీవం జీవపత్నీ బభూవ బహుపుత్రికా. తద్బాంధవా స్తదా సర్వే తుష్టువుస్తాం చ లక్షణాం, యాజకం చైవ సంప్రీత్యా జగ్ముస్తే నిజమందిమ్. లక్షణా చాపి దాసేన భుజంగేన చ సంయుతా, లక్షవర్తివ్రతం కృత్వా కల్పోక్త విధిపూర్వకమ్ ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా మృతా నైష్ఠంత మాప సా, తతస్తు మరణం ప్రాప్తో దాసస్తస్యాః సహాయకృత్. మహారాజకులే జాత శ్చక్రవర్తీ బభూవ హ, సా లక్షణా చ తత్పత్నీ సర్వలక్షణసంయుతా. బభూవ సర్వవిఖ్యాతా జీవపత్నీసుపుత్రికా, లక్షవర్తివ్రతస్యాస్య నారీ వా పురుషోఽపివా. సహాయం యదివా కుర్యాత్స్వర్గం గచ్ఛతి నిశ్చితం, నారీ తు తత్ఫలం ప్రాప్య సుభగా భవతి ధ్రువమ్. నరః పూర్ణ ఫలం ప్రాప్య విష్ణులోకే మహీయతే, య ఇదం పుణ్యమాఖ్యానం శృణోతి శ్రద్ధయాన్వితః, తత్ఫలం సమవాప్నోతి విష్ణు లోకే మహీయతే. ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే ఉమామహేశ్వర సంవాదే లక్షవర్తివ్రతకథా సంపూర్ణా.

లక్షవర్తివ్రతకథ.

మహాపుణ్యప్రద మైననైమిశారణ్యంబున గొప్పగొప్ప బ్రహ్మర్షులుండిరి. వారికడ కొక్కనాఁడు సకల శాస్త్రార్థవిచక్షణ చణుఁడయినసూతమునీంద్రుఁ డేఁగుదెంచెను. ఆసమయంబున నామునీంద్రులందఱు పురాణముల నెఱిఁగిన సూతమునీంద్రుని యథావిధిగాఁ బూజించి, "ఓమునీంద్రా! స్త్రీలకు రజోదోషం బునఁ బెక్కుపాతకంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి, వారి కట్టి పాతకం బులఁ దొలఁగించి ముక్తినొసంగునట్టి యొక్క రహస్యవ్రతంబుఁ

దెలుపు”మని యడిగిరి. అంతట నాముసీంద్రుఁడు వారి కిట్లనియె. ఓ మహాత్ములారా! మీరు మంచిసంగతి నడిగితిరి. అది మీకెఱింగించెద వినుఁడు. తొల్లి యొక్కనాఁడు పరమేశ్వరుఁడు కైలాసంబున స్వర్ణమయపీఠమునఁ గూర్చుండియుండఁగా, పార్వతి మిక్కిలి భక్తిమెఱయ నాథునితో నిట్లనియె. ఓ మహేశా! నీకు పలుమాఱు మ్రొక్కులిడెదను. తమకు నాయెడ వాత్సల్యంబు గలదేని, నాసంశయంబుఁ దీర్పుఁడు. ఏది యన, లోకంబున స్త్రీలకుఁ బరగృహవాసంబునను, బెనిమిటిని దిరస్కరించుటవలనను, భ్రూణహత్య, గర్భభేదము, పరపురుష వాంఛ, అసత్యమాడుట, పరవంచన మొదలగువానివలనఁ బెక్కు తెఱంగులైనపాపంబులు వాటిల్లుచున్నవి. అన్నయేనియు, తమ్ముఁడేనియు, తండ్రియేనియు సుందరపురుషునిఁ గాంచిన స్త్రీలకుఁ జిత్తము చలించునందురు. మఱియు గర్భము భేదించుట, పంక్తిభేదము, పాకవిక్రయము, పాకద్రవ్యముల నపహరించుట మొదలగు పాతకంబులును గలుగును. మఱియు, క్రూరత, లోభితనము, కటికితనమును, సాహసమును గలిగియుందురు. ఈపాతకంబువలన వీరికి ముక్తి యెటు నా కానతియిమ్మని యడిగిన నాపరమేశ్వరుఁడు పార్వతిమాటలు విని చిఱునగవు నవ్వుచు నిట్లనియె. ఓసర్వమంగళా, నీవు మంచి ప్రశ్నయడిగితివి. సకలస్త్రీలకుమోక్షప్రదం బగునొక్కవ్రతంబున్నది యని చెప్పెను. ఆమాటలువిని, పార్వతిపరమేశ్వరునిఁ గాంచి, 'ఓనాథా! ఆవ్రతంబు నెవ్వ రాది నాచరించిరి? ఆవ్రతంబు నేయుటయెట్లు నాకానతియ్యవే' యని యడిగిన నీశ్వరుఁ డిట్లనియె. ఓపార్వతీ! కడురహస్యమైన యొక్కవ్రతోత్త

మంబు గలదు. దానిమూలమున నెవ్వరైనను, ముఖ్యముగా స్త్రీలు సమస్తపాపంబులనుండి తొలఁగినవారై, సకలసౌఖ్యము లనుభవించుదురు. ఆవ్రతోత్తమ మెద్దియన లక్షవర్తి వ్రతంబు నాఁబరఁగు. ఓదేవీ! యావ్రతవిధానంబు సెప్పెద నాల కింపుము. ఆషాఢశుద్ధదశమినాఁ డొక్కపూట భుజించి, మఱు నాఁ డుదయము స్నానము నాచరించి, నిత్యకర్మములం దీర్చు కొని, తర్వాత, "జగన్నాథా, నేను నేఁడు నీకుఁ బ్రీతికరంబైన లక్షవర్తివ్రతంబును జేయఁదలఁచి యున్నాను. నాకనుజ్ఞ యి"మ్మని విష్ణువుం బ్రార్థించి, మూఢము మొదలగు దోషములు లేని, యాషాఢశుక్లైకాదశి పూర్ణతిథిగా నున్ననాఁ డీవ్రతంబు నుపక్రమింపవలెను. తర్వాత నదిమొదలేకాదశినాఁ డుపవా సంబుచేయుచు, కార్తికశుద్ధఏకాదశినాఁటికి లక్షవర్తులను పూర్తి చేసి, కార్తికశుక్లైకాదశినాఁడు మంటపారాధనము మొదలగు నవి చేసి, ద్వాదశినాఁడు హోమము, బ్రాహ్మణసంతర్పణము జేయవలయును. బ్రాహ్మణులైనచో ద్వాదశినాఁడైనను, నితరు లైనచోఁ బున్నమనాఁటితో ముగించి, యానాఁడు హోమా దులను చేసి సమాప్తిచేయవలయును. ఈ లక్షదీపారాధనలు ముగియువఱకుఁ బ్రతిదినము లక్షవర్తినిమిత్తము చేసిన వత్తుల తోను, నేతిదీపములతోను, కర్పూరదీపారాధనములతోను బ్రతిదినము నారాయణునిఁ బూజింపవలయును. ఓప్రియు రాలా! ఈవ్రతమహిమంబుచే సువాసినులుగాని, విధవలుగాని, స్త్రీలుచేసిన సకల రహస్యప్రకటపాపంబులును బ్రాయశ్చిత్త ములు లేనివిసైతము తొలఁగిపోవుచున్నవి. లక్షవర్తిదీపముల దర్శించినమాత్రముననే బ్రహ్మహత్యాది సకల దోషములను

నశించుచున్నవి. అని పరమేశ్వరుఁడు చెప్పఁగా, పార్వతి "మహా దేవా! తొల్లి యీవ్రతం బెవ్వరాచరించిరి? నా కానతి" మ్మని యడుగఁగా, నామహేశ్వరుఁ డిట్లనియె. ఓ దేవీ! నీకొక్క యితిహాసంబుఁ జెప్పెద వినుము. ఆర్యావర్తదేశమున లక్షణ యను నొక[illegible]కత్తె యుండెను. దానికిఁ బ్రాణపువాఁడైన దాసుఁడను పేరుగల యొకవిటుఁడు గలఁడు. ఒక్కనాఁడు లక్షణ ఋతుస్నాతయై గోదావరీతీరమునకుఁ జేరవను జెనిమిటి శవమును ముందుంచుకొని యేడ్చుచున్న యొక్కకులకాంతను బ్రాహ్మణినిఁ గాంచి, తానచటికిఁ బోయి తనతోడ వచ్చిన విటునితో నిట్లనియె. కులస్త్రీల కీదశ యతిదారుణమైనది. ఈ యవస్థ పరాధీనతను గలిగించుచు, మరణపర్యంతము దుఃఖము గలిగించునది. లోకంబున స్త్రీలకుఁ బుట్టినబిడ్డలు చచ్చుటయు, గొడ్రాలుగ నుండుటయు, వైధవ్యమును తీఱనిదుఃఖములు. అందును వైధవ్యదుఃఖము చెప్పితీఱదు. ఈ చిన్నది కడువంతపాలగుచున్నది. ఈచిన్నదాని కిట్టిదశ రాఁ గారణమేమి? ఇది యేపాపకర్మఫలము? ఈదుఃఖ మెట్లు తొలఁగును? అట్టి యుపాయం బెవ్వఁడెఱుఁగును? నాకుఁ జెప్పుమని యడిగెను. అంతట దాసుఁడును, "ఓ సుందరాంగి! మంత్రవేత్తలగు పెక్కండ్రు బ్రాహ్మణోత్తములను బ్రహ్మదేవుఁడు సృజించియున్నవాఁడు. ఆ విప్రపుంగవులీమె కెట్టి దుఃఖము సంప్రాప్తమైనదియు చెప్పఁజాలుదురు. వారు శాస్త్రజ్ఞానముచేతను, స్వభావముచేతను నట్టి సంగతుల నెఱుఁగఁగలరు." అట్లయిన సరియని గ్రహించి, యచ్చటి కెచ్చటనుండియో వచ్చిన శాస్త్రార్థవేత్తయగు మహావృద్ధుఁడైన యాజనుఁడను నొక బ్రాహ్మణోత్తమునికి మ్రొక్కి,

కడువినయంబుతోడ నా మునిపుంగవుని నడిగెను. 'మహామునీంద్రా, నేను జాతిచే వేశ్యను. చెడునడత గలదానను. నన్ను లక్షణ యందురు. వాయువు సుగంధ దుర్గంధములను సమముగా గ్రహించునట్లు నన్ను హీనురాలనని యెంచక, నా ప్రశ్నల కుత్తరమియ్యఁ గోరెదను. ఓ మునీంద్రా, స్త్రీలకు మహాదుఃఖదాయి యైన వైధవ్య మోర్వరానిదిగా నున్నది. ఏల యిట్టిదుఃఖము సంప్రాప్తమగును? ఇది యెట్లు తొలఁగును? ఈ విషయంబు నాకు విస్తరించి చెప్పుమని యడిగెను. లక్షణావచనములు విని యాజకుఁడు లక్షణ కిట్లనియె. ఓ లక్షణా, స్త్రీలు దైవపిత్రు కార్యములకై వంటవార్పులు చేయు సమయమునందే యకస్మాత్తుగా రజస్సు గనఁబడినయెడల, భయముననో, కామముననో, లోభముననో, యీసంగతిఁ దెలుపక, పనిముట్లనన్నిటిని దాఁకి యపరిశుద్ధములు గావించుచుందురు. దాన సత్కర్మము లన్నియు చెడిపోవుచుండును. వీ రిట్లు సత్కార్యములకు లోపము గలిగించువారు గనుక, వీరు బాల్య యౌవనవార్ధక్యములలో నెప్పుడో యొక్కప్పుడు ఈయవస్థను బొందుచున్నారు. దురాచార పరాయణురాలై, పరపురుష వాంఛగలదై అత్త మామలకును, తనమగనికిని, బంధువులకును నిష్ఠురపు మాటలఁచే గడుదుఃఖము గలిగించు నాయువతియును, ఈ రజోదోషము గలయువతియు బాల్యముననే వైధవ్యము నొందుచున్నారు. మఱియు భర్తకనుకూలముగాక యుండునట్టి స్త్రీయును వైధవ్యము నొంది, సౌఖ్యహీనురాలగుచున్నది. ఈదోషములెల్ల స్త్రీలకు రజోదోషముననే కలుగుచున్నవి. లక్షణా! ఈ రజోదోషము తొలఁగుటకు శాంతిని చెప్పెద నాలకింపుము. స్త్రీలు లక్షవర్తి

వ్రతంబుచేసి, సువాసినులకు పూర్తిగా మూసివాయనము లిచ్చిన, ఈనబోదోషంబు నిస్సంశయముగాఁ దొలఁగును. అని యాజకుఁడు చెప్పఁగా, లక్షణ యాజకుంజూచి, మహాత్మా! నా మనంబు తత్తరపడుచున్నది. ఆలక్షవర్తివ్రతవిధానంబెట్లు? దాని నెట్లుచేయవలసినది? ఆవ్రతమువలన నెవ్వరికిఁ దృప్తిగలుగును? ఉద్యాపన మెట్లు చేయవలెను? ఆవ్రతంబు చేయుటవలన ఫలం బేమి యని యడిగెను. అంత యాజకుఁడు లోకానుగ్రహముఁ గోరి యిట్లనియె. ఓలక్షణా వినుము. చాతుర్మాస్యలయం దీవ్రత మును జేయవలెను. ఆషాఢశుక్లైకాదశినాఁ డారంభించి, కార్తిక శుక్లైకాదశినాఁడు వ్రతంబు నాచరించినయెడల వేయింతల ఫలంబు గలుగును. కార్తిక, వైశాఖ, మాఘ, చైత్రములం దైనను జేయవచ్చును. దీనికుద్యాపనక్రమ మెట్లనిన, వ్రతదినం బున వేకువ లేచి స్నానముచేసి, నిత్యకృత్యములను దీర్చు కొని, పంచగవ్యము దీసికొనవలెను. తర్వాత వ్రతోపక్రమము జేయునప్పుడు మొదట పుణ్యాహవాచనము, ఆచార్యముచేసి, ఋత్విక్కులచే యవలతోఁగాని, అక్షతలతోఁగాని పదివేలు శ్రీ లక్ష్మీనారాయణప్రీతికై తర్పణముచేయింపవలయును తర్పణ మున పదియవవంతు ఘృతపాయసముచే హోమము చేయింప వలయును. సాయంకాలమున స్త్రీ స్నానముచేసి, మడిగట్టుకొని పరిశుద్ధురాలై, నాలుగుమూలలు దీర్చినమంటపము నొక్క దానిని నిర్మించి దానినడుమ నైదురంగులతో నెన్మిదిదళముల పద్మము వేసి, చెఱకుగడలతోను, కొండగోఁగులతోను చాంది రిని గట్టి దానినడుమ వస్త్రముపఱచి, యైదుకుంచముల బియ్య ముపోసి, దానినడుమ కలశమునుంచి, పంచపల్లవములువేసి,

వస్త్రముపై లక్ష్మీనారాయణప్రతిమలుంచి, యీశాని దిక్కునను ష్ట బ్రహ్మకలశమును, ముప్పదిమూఁడు చక్కఁగా పరిపూరించినకలశములను, ప్రతిమలను స్థాపించి, ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకులతోఁ గూడ నావాహనముచేసి, యాకలశములందు పలువిధపత్రములను, చిగుళ్లను బెట్టియుంచి, ప్ర[illegible] ఘనసాగంపించి, లక్ష్మీనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠచేసి, షోడశోపచారపూజలను నాలుగుజాములందును జేయుచు రాత్రి జాగరణము చేయవలయును. ముప్పదిపలముల కంచుగిన్నెయందు ఆవునేయి నిండుగాపోసి, బంగారు వెండి వత్తులువేసి, [illegible] వేసి, మంటపావాహనమునకు ముందుగా దీపారాధనముచేసి, పిమ్మట ప్రతియామంబునను బూజచేయుచు, నృత్యగీతవాద్యములతోను, సత్సంగములతోను, వేదఘోషములతోను, రాత్రి జాగరణముచేసి, మఱునాఁడు పేకువలేచి దంతధావనంబు చేసికొని, నదీతీరంబునకు వెళ్లి స్నానమాచరించి, బ్రాహ్మణులు స్వస్తివాచనము చేయుచు వెంబడింపఁగా, స్వగృహంబునకువచ్చి చేరవలెను. తర్వాత బ్రాహ్మణులతోఁగూడి, గృహ్యసూత్రములందుఁ జెప్పినరీతిగా, మోదుగుసమిధలతోను, హవిస్సుతోను, పాయసముతోను, ఆజ్యముతోను నారాయణగాయత్రితో 1000 మాఱులు హోమంబు గావించి, తర్వాత జయాది హోమంబును, పూర్ణాహుతిని జేసి, పునఃపూజ, ధూపదీప నైవేద్య తాంబూల నీరాజనాదులొసఁగి, పలువిధంబులైన స్తోత్రములుచేసి, క్షమార్పణము చేయవలెను. సకలశాస్త్రముల నెఱిఁగిన వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడైనయాచార్యునికి వస్త్రములతోఁ గూడిన మంటపమునొసఁగి, గోదానంబునుచేసి, యాగోవు

తోడ కంచుచెంబును, అవుదూడను, బంగారుతోకొమ్ములు, వెండితో గిట్టలు చేయించి యియ్యవలయును. తర్వాత బ్రహ్మకు కలశము నొసఁగి తర్వాత ఋత్విక్కులకుఁ దనశక్తివంచన లేక కలశవస్త్రప్రతిమాదుల నొసఁగి, బంధుజనంబులను, ఋత్విక్కులను భోజనాదులచే తృప్తినొందింపవలెను. లక్షవర్తులలో పదియవవంతు (10,000) తర్పణము, వానిలో పదియవవంతు (1000) హోమము, వానిలో పదియవవంతు (100) బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణమును గావింపవలయును. గ్రుడ్డి, కుంటి, కురూపి, వేద, సాదలకు నన్నము పెట్టి, బ్రాహ్మణులయానతివడసి తాను భుజింపవలయును. ఈవ్రతంబును భక్తితోఁజేసినస్త్రీ, చండాల గమనము, శూద్రగమనము మొదలగు చేయరానిపాపంబు లజ్ఞానముతో చేసినను, వానినుండి విముక్తురాలగుచున్నది. ఈ వ్రతమహిమము నీకు సవిస్తరంబుగాఁజెప్పితి నని చెప్పఁగా, లక్షణ యాజకుంజూచి, నీమాట నేను నమ్మఁజాలను. దానికిఁ దగిన దృష్టాంతంబుఁ జూపుమని యడిగెను. అప్పలుకులు యాజకుండు విని, "నీకెట్లు నమ్మకము గలుగును?" అని యడుగఁగా, "ఆర్యా, యీయతివ నూతన వైధవ్యంబుఁ బొంది నదై, మిక్కిలి తపించుచున్నది. దీనిమగం డెట్లు జీవించును? ఈ చిన్నదాని కెట్లు వైధవ్యంబు దొలంగును? నా కట్టి కార్యంబు చేసి చూపు" మని యడుగఁగా, యాజకుం డాశ్చర్యమొంది, ఓలక్షణా, ఈతఁడు పూర్వజన్మంబున బ్రహ్మహత్య చేసెను. దాని వలన నీతఁ డీజన్మమున క్షయరోగముచే మృతినొందెను. నీవు లక్షవర్తివ్రతంబు చేసినఫలమును దీనికిమ్ము. దీనిమగండు పునర్జీవితుఁడగును. లక్ష్మీనారాయణప్రతిమను, కాంస్యపాత్రమును

నాచార్యునకు దానంబుచేయుము. దీనిమూలంబున జీవింపఁగలఁ డని చెప్పఁగా, లక్షణ లక్ష్మీవర్తివ్రతంబు గావించి, యాఫలంబు నాబ్రాహ్మణస్త్రీ కొసంగెను. అంత దానిపెనిమిటి పునర్జీవితుఁ డయ్యెను. ఆచిన్నదియు బ్రదికియున్నంతకాలము సువాసినిగ నుండి పెక్కండ్రు పుత్త్రులం బడసి సౌఖ్యముతో నుండెను. ఆ చిన్నదానిబంధుగులందఱు లక్షణను బహువిధంబులఁ బొగడి, తమతమయిండ్లకేగిరి. లక్షణయు తనవిటునితో నింటికివచ్చి, లక్ష్మీవర్తివ్రతం బాచరించి యిహలోకంబున సుఖంబు లను భవించి, యంతమున వైకుంఠము నొందెను. దానివిటుండు మృతినొంది యొక్కదేశమునకు చక్రవర్తియాయెను. ఆలక్ష ణయు వానికిఁ బత్నియై, మిక్కిలి కీర్తిచెంది దీర్ఘసువాసిని గాను, బహుపుత్త్రవతిగాను నుండెను. ఈలక్ష్మీవర్తివ్రతంబు చేసినవారును, సహాయపడువారును, ఈకథ విన్నవారును, చదివినవారును విష్ణులోకంబు నొందుదురు. అని యిట్లు పర మేశ్వరుఁడు పార్వతికిఁ జెప్పఁగాఁ బరమేశ్వరునివాక్యము లాలించి యాదేవి కడుసంతుష్టురాలయ్యెను.

స్కాందపురాణమున లక్ష్మీవర్తివ్రతకథ

సంపూర్ణము.

త్రికాలవ్రతము.

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం...శాంతయే. ఆచమ్య. శుభే... శుభతిథౌ మమ సమస్తపాపక్షయార్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం శ్రీసాంబ సదాశివ దేవతాముద్దిశ్య, శ్రీసాం...తాప్రీత్యర్థం ఉమామహేశ్వరధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. కలశపూజాం కృత్వా. కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమంటప మాత్మానం సంప్రోక్ష్య. ఆదౌ గణపతిపూజాం కృత్వా. అథ ఉమామహేశ్వరప్రాణప్రతిష్ఠాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. శ్లో. శిరః శ్రోత్రం తథా నాసా మోష్ఠం జిహ్వాం తథైవ చ, కంఠం కుక్షిం చ హృదయం కటిబాహూ తథాఽంగుళీః, ఊరూ జానూ చ పాదాంతం తత్తన్న్యాసం వినిర్దిశేత్. అసునీతే... హ్వాయతే. స్థిరో భవ...కురు. అథ ధ్యానమ్. ఉమయాసహితం దేవం కైలాసశిఖరే స్థితం, గిరిజాహృదయానందం ధ్యాయే చిత్తే సదాశివమ్. ఉమామహేశ్వరం ధ్యాయామి. హృత్పద్మకర్ణికా మధ్యాదుమయా సహశంకర, ఆగచ్ఛావాహయామ్యద్య ప్రసీద గిరిజాపతే. ఆవాహనమ్. ఆసనం పరమం దివ్యం నవరత్నసమన్వితం, సౌవర్ణప్రభయా యుక్తం ముక్తాప్రాలంబశోభితం, ఆసనమ్. గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆనీతాచ్ఛసుశీతలాత్, పానీయాదద్య తే పాద్యం దదామి శశిభూషణ. పాద్యం. జగద్రక్షానిపుణయోర్హస్తయోర్గిరిజాధిప, దదామ్యర్ఘ్యం గృహాణేదంకరుణాకర శంకర. అర్ఘ్యం. మయాదత్తేన దేవేశ శీతలేన సువారిణా, కురుష్వాచమనం శంభో వాసుకీ

కృతభూషణ. ఆచమనీయమ్. దధినా మధునా శంభో గోఘృ తేన సశర్కరమ్, దుగ్ధేన మిశ్రితేనేదం మధుపర్కం దదామి తే. మధుపర్కమ్. గోక్షీరైర్నారికేళైశ్చ ఘృతేన మధునా శివ, పంచామృతస్నానమిదం శర్కరాగాంగవారిభిః. పంచా మృతస్నానమ్. మన్దాకినీజలైర్దివ్యైర్మహాదేవ దయానిధే, స్నానం కురు జగన్నాథ శివావామాంకసంస్థితమ్. శుద్ధోదక స్నానమ్ కుందేందు శంఖధవళం ముక్తికాజాలరంజితం, దుకూలం తే ప్రయచ్ఛామి గృహాణ పరమేశ్వర. వస్త్రయుగ్మమ్. కాంచనేన చ రత్నైశ్చ రంజితం రాజశేఖర, ఉపవీతం గృహా ణేదం చంద్రశేఖర శంకర. యజ్ఞోపవీతమ్. సమస్తగంధద్రవ్యా ణాం దేవత్వమసి జన్మభూః, భక్త్యా సమర్పితం ప్రీత్యా మయా గంధాది గృహ్యతామ్. పరిమళద్రవ్యాణి. కర్పూరాగరు కస్తూరీమిశ్రితం శీతలం శుభం, గంధం దాస్యామి దేవేశ ఉమానాథ నమోఽస్తుతే. శ్రీగంధం సమర్పయామి. మిశ్రితై ర్ముక్తికాజాలై రక్షతైశ్శంఖసన్నిభైః, పూజయామి మహా దేవ గంధోపరిమహామతే. అక్షతాన్ సమర్పయామి. మాల్యా దీని సుబిల్వాని మాలత్యాదీని చ ప్రభో, మయాఽఽనీతాని పుష్పాణి పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ పుష్పాణి. అథ ఇంద్రాది లోకపాలకపూజాం చ కుర్యాత్.

అథాంగపూజా.

మహేశ్వరాయ నమః పాదౌ పూజయామి. ఈశ్వ రాయ నమః జంఘే పూజయామి. కామరూపాయ నమః జానునీ పూజయామి. హరాయ నమః ఊరూ పూజయామి. త్రిపురాంతకాయ నమః గుహ్యం పూజయామి. భవాయ నమః

కటిం పూజయామి. గంగాధరాయ నమః నాభిం పూజయామి. మహాదేవాయ నమః ఉదరం పూజయామి. పశుపతయే నమః హృదయం పూజయామి. పినాకినేనమః హస్తౌ పూజయామి శివాయ నమః భుజౌ పూజయామి. శితికంఠాయ నమః కంఠం పూజయామి. విరూపాక్షాయనమః ముఖం పూజయామి. త్రినేత్రాయ నమః నేత్రాణి పూజయామి. రుద్రాయ నమః లలాటం పూజయామి. శర్వాయ నమః శిరః పూజయామి చంద్రమౌళయే నమః మౌళిం పూజయామి. పశుపతయే నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. అథ శివాష్టోత్తరశతనామపూజాం కరిష్యే. *ఉమామహేశ్వరాయ నమః శివాష్టోత్తరశతనామ పూజాం సమర్పయామి.

శ్లో. కృష్ణాగరుసుధూపేన ధూపయామి తవామితం, మృత్యుంజయ మహాదేవ మాయామయమిదం ప్రభో. ధూపం సమర్పయామి. అనేకవర్తియుక్తేన గోఘృతాక్తేన శంకర, దీపయామి సుదీపేన త్వామజ్ఞానవినాశనమ్ దీపం సమర్పయామి. చామీకరసుపాత్రేషు స్థాపితం దివ్యముత్తమం, పరమాన్నం ప్రదాస్యామి భుజ్క్ష్వ దేవ మహేశ్వర. నైవేద్యం సమర్పయామి కోమలాగ్రైర్నాగవల్లీదళైః పూగఫలైర్యుతం, తాంబూలం దాపయామ్యద్య గృహాణ పరమేశ్వర. తాంబూలం సమర్పయామి కర్పూరఖండయుక్తేన గోఘృతేనసుదీపితం, నీరాజనం ప్రదాస్యామి సర్వలోకమహేశ్వర. కర్పూరనీరాజనం సమర్పయామి. తులసీబిల్వపత్రాద్యైం వేదమంత్రై స్సుమం

---

* శివాష్టోత్తరశతనామావళి వ్రతరత్నాకరము మొదటిభాగము కేదారేశ్వరవ్రతమునందు చూచుకొనునది.

త్రితం, మంత్రపుష్పం మహాదేవ దాస్యామి గిరిజాపతే, మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి. ప్రదక్షిణం కరిష్యామి సర్వపాపభయాపహం, అనుగృహ్ణీష్వ మాం దేవ భవసాగరతారక. ప్రదక్షిణం సమర్పయామి. యస్య స్మృత్యాచ నామోక్త్యా...వరదో భవతు. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్

శ్లో. శుక్లాంబర...శాంతయే ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌమమ సమస్తపాపక్షయార్థం ధర్మా...పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం శ్రీసాంబ శివదేవతాముద్దిశ్య సాంబశివదేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసాంబశివషోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే. తదంగకలశపూజాం గణాధిపతి పూజాం చ కృత్వా అథ ప్రాగ్దేశే గోమయేనానులిప్య రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య. చతుష్కోణేషు పీఠం నిక్షిప్య, తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తతః నూతనవస్త్రమాచ్ఛాద్య, పంచప్రస్థ తండులాన్ = (అయిదుకుంచముల బియ్యము). నిక్షిప్య తత్ర అష్టదళం పద్మం విలిఖ్య, తత్ర తామ్రకలశం నిధాయ, పునస్సంకల్ప్య, ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీసాంబశివదేవతా... ప్రీత్యర్థం త్రికార్తివ్రతోద్యాపనాంగ ప్రతిమాశోధనాధికం కరిష్యే. దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్కరేథ ఫలైః సహ, ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ప్రతిమాం శోధయేత్తతః. పంచామృతమంత్రైః ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ చ ప్రతిమాం శోధయేత్. అథ పీఠపూజాం కరిష్యే. ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, క్రియాశక్త్యై నమః, దుర్గాయై నమః, గణపతయే నమః, క్షేత్రపాలకాయ నమః, తన్మధ్యే వాస్తుపురుషాయ నమః, దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై

నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, శ్రియై నమః, తదు
పరి పృథివ్యై నమః. తన్మధ్యే ద్వాదశకళాత్మనే చంద్రమండ
లాధిపతయే రుద్రాయ నమః, సత్త్వాయ నమః, రజసే నమః,
తమసే నమః, ఆత్మనే నమః, పరమాత్మనే నమః, సర్వాధార
పీఠశక్తిభ్యో నమః అత్రైనం గంధాక్షతపత్రపుష్పధూపదీప
నైవేద్యతాంబూలైరభ్యర్చ్య ఆదౌ గణపతిమావాహయేత్.
తతః ప్రతిమాయామావాహయేత్. తత్రమంత్రః, ఆగచ్ఛానన్తదేవే
శ ప్రార్థయే త్వాం జగత్పతే, ఇమాం మయా కృతాం పూజాం
గృహాణ సురసత్తమ. నమస్తే అస్తు భగవన్ విశ్వేశ్వరాయ
మహాదేవాయ త్ర్యంబకాయ త్రిపురాంతకాయ ...శ్రీమన్మహా
దేవాయ నమః. శ్రీ ఉమామహేశ్వరం సాంగం సవాహనం
ప్రమథగణసమేతంమధ్యే ఉమామహేశ్వరమావాహయామి.
స్థాపయామి. పూజయామి. శ్లో. బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాంగం చ
తుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్షస్రక్కుండికాభీతివరపాణిం విచిం
తయే మంత్రః. బ్రహ్మదేవానాం... రేభన్. బ్రహ్మాణం సాం
గం...ఆవాహయామి, స్థాపయామి,..పూజయామి. మహావిష్ణుం
శంఖపద్మ సుదర్శనగదాధరం, ధ్యాయేఽహం నీలగౌరాంగ్ర
పద్మస్థకమలాపతిమ్. విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసివిష్ణోస్త్స్యం
స్త్రిస్థోవిష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా
ఇతిశివస్యోత్తరభాగే విష్ణుం సాంగం...మి. కరద్వయేనకమలే
ధారయంతీం స్వలీలయా, హారనూపురసంయుక్తాం లక్ష్మీం
దేవీం సమాహ్వయామ్. మంత్రః. సక్తుమివ...వాచి. లక్ష్మీంసాం
గాం...యామి. తతః ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానావాహయేత్.
ఇంద్రమైరావతారూఢం వజ్రాయుధధరంప్రభుం, పూర్వాదిక్పా

లకందేవంసర్వదేవనమస్కృతమ్. ఇంద్రంవో...కేవలః. ఇంద్రం సాంగం...యామి. వైశ్వానరం మేషవాహంస్వాధాస్వాహాసమన్వితం, ఆవాహయామి దేవేశంతీవ్రతేజోవిభాసితమ్. మంత్రః. అగ్నిం దూతం...సుక్రతుమ్. అగ్నిం సాంగం...యామి. దండపాణిం యమందేవం మహిషోత్తమవాహనం, యమునాభ్రాతరంప్రీత్యాయమమావాహయామ్యహమ్ మంత్రః సుమాయ సోమగ్ం...కృతః యమం సాంగం...యామి. రక్షోధిపసమారూఢం నైర్ఋతిం ఖడ్గపాణినం, ధూమ్రవర్ణం మహాకాయం భీమమావాహయామ్యహమ్. మంత్రః. యత్తేదేవీ...ప్రముక్తః. నిరృతిం సాంగం...మి. ప్రాచేతసం ప్రభానాథం మకరారోహణోత్సుకం, పాశహస్తం విచిత్రాంగం వరుణం పూజయామ్యహమ్ మంత్రః. ఇమంమే..,చకే వరుణం సాంగం...యామి. వాయుం ప్రాణం మహావేగం సర్వలోకసుఖావహం, కృష్ణసారసమారూఢం వాయుమావాహయామ్యహం, మంత్రః ఆనోనియుద్భిః...సదానః. వాయుం సాంగం...యామి. కుబేరం గుహ్యకాధీశం నిధినామీశ్వరం ప్రభుం, అశ్వారూఢం శూలిసఖం దేవమావాహయామ్యహమ్. మంత్రః. సోమోధేనుగ్ం...దస్మై కుబేరం సాంగం...యామి, ప్రమథానాం గణైర్యుక్తం పార్వతీహృదయప్రియం, వృషవాహసమారూఢ మీశమావాహయామ్యహమ్ మంత్ర తమీశానం జగతః...స్వస్తయే, ఈశానం సాంగం...మి ఇతి లోకపాలానావాహ్య. తతః కాంస్యపాత్రే త్రికార్తిదీపారాధనం కుర్యాత్.

త్రికార్తివ్రతకథా.

ఋషయః—శ్లో. సూత సువ్రత సర్వజ్ఞ వేదవేదాంగ

పారగ, వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం యద్వద ప్రభో. సూతః వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం తు వదామి వః, శృణుధ్వమృషయస్సర్వే ఏకాగ్రమనసా శుభమ్ త్రికార్తిదీప దానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్, దీపేన నాశనం యాతి పాపం దీపాత్పరం నహి. దీపం తు జ్ఞానదం స్నాణాం దీపం సర్వసుఖావహం, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన దీపదానం ప్రశస్య తే. ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిపుంగవాః, పురా కైలాసశిఖరే దివ్యసింహాసనే శుభే, ఉపవిశ్యోమయా సార్థం శంకరశ్శూలపాణిధృత్. గౌరీం ప్రతి సమాచష్టే త్రికార్తి వ్రతముత్తమం,-శృణు భద్రే ప్రవక్ష్యామి త్రికార్తివ్రతముత్త మమ్. కార్తికాం కృత్తికాయోగే స్వాతీనక్షత్రసంయుతే, పౌర్ణమాస్యాం శుచిర్భూత్వా రాత్రౌ మాం స్మరతీ శుచిః. షష్ట్యుత్తరశతత్రీణి వర్తీనుద్దిశ్య మాం ప్రియే, గోఘృతేన సమంసిక్తాః దీపదానం కరోతియా తేన సా మమ సాయుజ్యం లభతే నాత్రసంశయః, ఏతత్సర్వం విశాలాక్షీ శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ చేశ్వరమ్. స్వామిన్ కథయ దేవేశ వ్రతమాహాత్మ్య ముత్త మం, కదా కార్యం మహాదేవ కిం దానం కస్య పూజనం, కిం ఫలం వద తత్త్వజ్ఞ విస్తార్య మయి వత్సల. ఈశ్వరఉవాచ— శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి వ్రతస్య క్రమముత్తమం, మాఘాది దోషరహితే కార్తికే మాసి సువ్రతే. పూర్ణిమా కృత్తికా యోగే స్వాతీనక్షత్రసంయుతే, తస్మిన్దినే వాన్యస్మిన్వా గణే శం పూర్వమర్చయేత్. గోఘృతేన శతత్రీణి షష్ట్యుత్తీరం చ వర్తయః, సమ్యక్సిక్తాః ప్రయత్నేన దేవస్య పురతో ముదా. మాం వా విష్ణుం హృది ధ్యాత్వా ప్రజ్వాల్యాతిప్రయత్నతః,

కల్పోక్తేన ప్రకారేణ షోడశైరుపచారకైః. బిల్వాద్యైర్మల్లికాద్యైశ్చ పూజయేన్మామనన్యధీః, ఏవముక్తప్రకారేణకార్యం సమ్యక్ త్రివత్సరమ్. ఆదౌమధ్యే తథాచాన్తే వ్రతస్యోద్యాపనం చరేత్, ఉద్యాపనవిధిం వక్ష్యే సుభగే శృణు పార్వతి. శుభే మాసే పూర్ణదినే శుచిర్భూత్వా సమాహితః, గోమయేన సమాలిప్య వేదీం పరమశోభనామ్. రంగవల్లీం ప్రకుర్వీత తోరణాద్యైరలంకృతాం, అఖండవస్త్రమాచ్ఛాద్య తండులాన్ పూరయేత్తతః సువర్ణప్రతిమాం కృత్వా పూజయిత్వా యథావిధి, రాజతం దీపపాత్రంచ సువర్ణేన చ వర్తినా సంయుతం కాంస్యపాత్రం చ స్థాపయిత్వాఽగ్రతో మమ, అశీతిపలమాత్రేణ గోఘృతేన ప్రపూర్య చ. స్వర్ణవర్తిసమాయుక్తం దీపం ప్రజ్వాల్య యత్నతః, తాంబూలదక్షిణాయుక్త మాచార్యాయ ప్రదాపయేత్. యథావిభవసారేణ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః, ఏతత్సముస్తం విస్తార్య తే మయోక్తం వరాననే. కురు భద్రే వ్రతమిదం మమప్రీతికరం శుభం, ఈశ్వరస్య వచశ్శ్రుత్వా తదా చక్రే వ్రతం సతీ. దేవాశ్చ మునయః సర్వే కృత్వా ప్రీతిసమన్వితాః, ఏతద్వ్రతస్య మాహాత్మ్యం నారదేన పురా శ్రుతమ్. వ్రతంకార్యం భోమునయః శివోక్తం హి పురా ద్విజాః, య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా శ్రావయేద్వా సమాహితః శివలోకమవాప్నోతి శివేన సహ మోదతే, ఇదం రహస్యం పాపఘ్నం వేదవ్యాసో మునీన్ ప్రతి. ఉపదేశం యదా కుర్యాత్తదాది భువి విస్తృతమ్. ఇతి శ్రీ నృసింహపురాణే శివగౌరీసంవాదే త్రికార్తివ్రతకల్పకథా సంపూర్ణా.

త్రి కా ర్తి వ్ర త క థ.

ఋషులందఱు సూతపౌరాణికుంజూచి, ఓ మునీంద్రా, నీవు వేదవేదాంగములనెల్ల నెఱిఁగినవాఁడవు. మాకు వ్రతములలో నొకయుత్తమమైనవ్రతంబు చెప్పుమని యడుగఁగా, నా మునిపుంగవుఁడు ఓ మునీంద్రులారా! మీరు సావధానులరై వినుండు. నేనుత్తమవ్రతంబొక్కటి వినిపించెదను. త్రికార్తి దీపదానము సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టి, కోరినకోర్కుల నొసఁగునది. మానవులకు జ్ఞానమునొసఁగునది. కావున నన్నివ్రతములలో త్రికార్తిదీపదానవ్రతము మిగులశ్రేష్ఠమని నాకుఁ దోఁచెడిది. ఓ మునీంద్రులారా! దీనింగూర్చి యొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద వినుఁడు. తొల్లి యొక్కప్పుడు పరమేశ్వరుఁడు పార్వతీదేవితోఁగూడఁ గూర్చుండియుండఁగా, పరమశివుఁడు పార్వతికి త్రికార్తివ్రతము నుపదేశించెను. అదెట్లనిన, ఓదేవీ, కార్తికమాసమున కృత్తికానక్షత్రముతోఁగూడిన పున్నమనాఁడుగాని స్వాతీనక్షత్రముతోఁగూడిన మఱియొక్కదినమునఁగాని, స్నానమాచరించి, పరిశుద్ధుఁడై, మున్నూటఱువదివత్తులు చేసికొని, నాప్రీతికై యావునేతితో నావత్తులను వెలిఁగించి యేయతివ దీపదానంబు చేయుచున్నదో, యా యతివ నా సాయుజ్యము నొందుచున్నది. అని పరమేశ్వరుఁడు చెప్పినమాటలువిని, "యీ వ్రతమహిమంబు నాకెఱిఁగింపుము. ఓ మహాదేవా! ఆవ్రతంబు నెప్పు డాచరింపవలయును? ఏమిదానముచేయవలెను? ఎవ్వరిని పూజింపవలయును? ఏమిఫలము? విస్తరించి చెప్పు" మని యడిగెను. అంతట నీశ్వరుఁడు పార్వతితో నిట్లనె. "దేవీ మాఘము మొదలగు దోషంబులులేని, కార్తికమాసమున

కృత్తికానక్షత్రముతోవచ్చిన పున్నమనాఁడుగాని స్వాతీనక్షత్ర యుక్తమగు మఱియొక్కదినమునఁగాని, మొదట గణపతిపూజ సేసి, తర్వాత మున్నూటఱువది వత్తులు గోఘృతముతోఁ దడిపి, దేవునిముందట నునిచి, నన్నుగాని, విష్ణువునుగాని మనంబున ధ్యానించుచు, వత్తులను వెలిఁగించి, నన్నందు నావాహనము చేసి, కల్పోక్తప్రకారమున షోడశోపచారపూజలం గావింప వలయును. ఓదేవీ దీనికి ఉద్యాపనవిధి యెట్లనిన, ఈవ్రతంబును మూఁడువత్సరములు చేయవలయును. మొదటఁగాని, నడుమ గాని, కడపటఁగాని యుద్యాపనము చేయవచ్చును. శుభ మాసంబున పూర్ణతిథినాఁడు పరిశుద్ధుఁడై, వేదికను గోమయ ముతో నలికి, తోరణాదులతో నలంకరించి, క్రొత్తవస్త్రము పఱచి, దానిపై బియ్యముపోసి, దానిమీఁద బంగారు ప్రతిమ నునిచి, కల్పోక్తప్రకారము పూజించి, వెండి ప్రమిదె యందు బంగారు వత్తివేసి, కంచుపాత్రము నునిచి దానియం దెనుబదిపలముల నేతినిబోసి, దీపము వెలిఁగించి, పూజయొనర్చి, వస్త్రప్రతిమా యజ్ఞోపవీత తాంబూలములతోఁగూడ నాపక్షైర మును ఆచార్యునికి దానంబుసేయవలయును. తర్వాత వారి వారి శక్తికొలఁదిని బ్రాహ్మణసంతర్పణము గావింపవలయును. ఓదేవీ యీవ్రతవిధానంబును నీకు విస్తరించి చెప్పితిని. నీ వీ వ్రతంబునుజేసి, నాకుఁ బ్రీతిగలిగింపుమని చెప్పెను. పార్వ తియు శంకరునిమాటలు విని, యీవ్రతికార్తివ్రతంబు నాచరిం చెను. తర్వాత సకలదేవతలును, సకలమునీంద్రులు నాచరించిరి. ఈ వ్రతమహిమను నారదునివలన నేను వింటిని. ఓ మునీంద్రు లారా, మీరీవ్రతంబు నాచరింపవలయును. ఈ వ్రతమహి

మంబు విన్నవారును, చదివినవారును శివలోకమునొంది, శివుని తోఁగూడి యానందము ననుభవించుచుందురు. సకల పాపంబులను బోఁగొట్టెడి పరమరహస్యమైన యీవ్రతంబును వేదవ్యాసమునీంద్రుఁడు సకలమునులకు నుపదేశించిన తర్వాత భూలోకంబునఁ బ్రఖ్యాతిఁజెందినది. అని సూతుఁడు మునిపుంగవులకుఁ జెప్పఁగా, విని వారందఱు పరమానందభరితులైరి.

ఇది శ్రీనృసింహపురాణమున శివగౌరీసంవాదమున
త్రికార్తివ్రతకల్పము సంపూర్ణము.

చిత్రగుప్తవ్రతము.

ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతా ఉద్దిశ్య చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతాప్రీత్యర్థం స్కాందపురాణోక్తకల్పప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశారాధనం కరిష్యే. కలశపూజాం గణాధిపతిపూజాం చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ పీఠపూజాం కృత్వా. అథధ్యానమ్. ధ్యాయామి దేవం దేవేశం శరణాగతవత్సలం, సర్వకామప్రదం దేవం సర్వసంపత్ప్రదం ముదా. చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతాభ్యోనమః ధ్యాయామి. ఆవాహయామి విశ్వేశం జగత్త్రాణమవ్యయం, సర్వపాపహరం దేవం కరుణాపూర్ణమానసమ్. చిత్రగుప్త...యణ

దేవతాభ్యోనమః ఆవాహనం సమర్పయామి. ఆసనం పరమం దివ్యం నవరత్నసమన్వితమ్. సౌవర్ణప్రభయా యుక్తం ముక్తాప్రాలంబశోభితమ్. చిత్ర...భ్యోనమః ఆసనమ్. గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆనీతైర్నిర్మలైర్జలైః, పాద్యం గృహాణ దేవేశ సర్వాభీష్టఫలప్రద. చిత్రగుప్త...నమః పాద్యం. గంగాజలసమానీతం దివ్యగంధైఃసువాసితం, అర్ఘ్యం గృహాణ భగవాన్ సర్వపాపవ్యపోహాకృత్. చిత్రగు...భ్యోనమః అర్ఘ్యం సమ. ఆచమ్యతాం మయా దత్తం కృష్ణాగోదావరీజలం, గృహీష్వాచమనం దేవ సర్వపాపనికృంతన. చిత్రగుప్త...నమః. ఆచమనీయమ్. శర్కరాదధిసంయుక్తం మధుపర్కమిదం ప్రభో, అహం దాస్యామి దేవేశ గృహాణ సురసత్తమ. చిత్ర...నమః మధుపర్కమ్ స్నానం పంచామృతై ర్దివ్యైర్గంధాఢ్యైః సలిలోదకైః, నారికేళోదకై రిక్షురసైః కురుదయానిధే. చిత్ర...నమః పంచామృతస్నానమ్. గంగాగోదావరీ కృష్ణాయమునానర్మదాజలైః, కావేరీసింధుజైశ్చైవ స్నానం కురు మహామతే. చిత్ర...నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. స్నానానంతరం ఆచమనీయం సమర్పయామి. వస్త్రయుగ్మం సదా శుభ్రం మనోహరమిదం శుభం, దదామి దేవదేవేశ భక్త్యాహం ప్రతిగృహ్యతామ్ చిత్ర...నమః వస్త్రయుగ్మమ్. సర్వయజ్ఞోపవీతాని నానారత్నమయాని చ, ఉపవీతాని ధాస్యామి గృహ్యతాం త్రిదివేశ్వర. చిత్ర...నమః యజ్ఞోపవీతమ్ గంధం కర్పూరసంయుక్తం కుంకుమాగరుసంయుతం, విలేపనం మయా దత్తం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. చిత్ర...నమః శ్రీగంధం సమ. రక్తాక్షతాన్ ప్రదాస్యామి యమ! సూర్య! నమోఽస్తు తే, శ్వేతవర్ణాంచిత్రగుప్తదాస్యా

మి తవ చాక్షతాన్. చిత్ర...నమః అక్షతాః. మల్లికామాలతీ పుష్పైశ్చంపకైర్వకుళైః శుభైః, సర్వపాపక్షయార్థాయ యుష్మత్పూజాం కరోమ్యహమ్. చిత్రగుప్తయమ...తాభ్యో నమః పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

చిత్రగుప్త ధర్మరాజ సూర్యేభ్యో నమః పాదౌ పూజయామి. యమ సర్వవందిత దివాకరేభ్యో నమః గుల్ఫౌ. మృత్యు పాపపుణ్య విభజన ప్రభాకరేభ్యోనమః జంఘే. అంతకతేజోమయ భాస్కరేభ్యో నమః జానునీ. వైవస్వత నిర్మలరూప జగన్నాథేభ్యో నమః ఊరూ. కాల శ్వేతాంబర మిత్రేభ్యో నమః కటిం సర్వభూతక్షయ సర్వశాస్త్రవిశారదాదిత్యేభ్యో నమః నాభిమ్. ఔదుంబర విశాలవక్షో ద్యుమణిభ్యోనమః వక్షస్థలమ్. రజనీచ రాజానుబాహు సుతీక్ష్ణేభ్యో నమః బాహూన్. రక్తకంఠ సుగ్రీవ త్రైలోక్యనాథేభ్యో నమః కంఠమ్. శ్మశాన నిలయ తేజోమయ తిమిరాపహారేభ్యో నమః ముఖమ్. క్రూర చక్షుః పుణ్యకూర్గ దివ్యచక్షుర్భ్యో నమః నేత్రే. కపాలధారి కిరీటధారి భానుభ్యోనమః శిరః. యమయమపుర్యధిష్ఠానసూర్య నారాయణేభ్యో నమః సర్వాణ్యంగాని.

చిత్రగుప్తపూజా.

చిత్రాయ నమః
చిత్రగుప్తాయ
యమభటాయ
మృత్యురూపిణే
కృష్ణాంగాయ
వికృతవదనాయ నమః
క్రోధనాయ
క్రోధరూపాయ
భయంకరాయ

యమపూజా.

యమాయ

యమధర్మరాజాయ నమః
యమునాభ్రాత్రే
కృతాంతాయ
కాలాయ
దండధరాయ
వైవస్వతాయ
అంతకాయ
శమనాయ
ధర్మరాజాయ

సూర్యపూజా.

సూర్యాయ
ఆదిత్యాయ
అర్కాయ
దివాకరాయ
ప్రభాకరాయ
విభాకరాయ
భాస్కరాయ
భాస్వతే
భానవే
వివస్వతే
హరిదశ్వాయ
మార్తాండాయ
గభస్తినే
ఖగాయ

అరవిందాక్షాయ నమః
పిత్రే
ప్రపితామహాయ
స్వర్గద్వారాయ
ప్రజాద్వారాయ
మోక్షద్వారాయ
త్రివిష్టపాయ
దేవకర్త్రే
ప్రశాన్తాత్మనే
విశ్వాత్మనే
విశ్వతోముఖాయ
చరాచరాత్మనే
సూక్ష్మాత్మనే
మైత్రేయాయ
కరుణాయ
శ్రీసూర్యనారాయణాయ
పూష్ణే
హిరణ్యగర్భాయ
మరీచయే
సవిత్రే
ఓం సూర్యాయ
అర్యమ్ణే
భగాయ
వివస్వతే

దీప్తాంశవే నమః
శుచయే
త్వష్ట్రే
పూష్ణే
అర్కాయ
సవిత్రే
రవయే
గభస్తినే
అజాయ
కాలాయ
మృత్యవే
ధాత్రే
ప్రభాకరాయ
పృథివ్యై
అదోభ్యః
తేజసే
వాయవే
ఖగాయ
పరాయణాయ
సోమాయ
బృహస్పతయే
శుక్రాయ
బుధమయాయ
అంగారకాయ

ఇంద్రాయ నమః
కాష్ఠాయై
ముహూర్తాయ
పక్షాయ
మాసాయ
ఋతవే
సంవత్సరాయ
అశ్వత్థాయ
శౌరయే
శనైశ్చరాయ
బ్రహ్మణే
విష్ణవే
రుద్రాయ
స్కంధాయ
వైశ్రవణాయ
యమాయ
వైద్యుతాయ
జఠరాయ
అగ్నయే
ఐంధనాయ
తేజసాంపతయే
ధర్మధ్వజాయ
వేదకర్త్రే
వేదాంగాయ

వేదవాహనాయ నమః
కృతాయ
త్రేతాయ
ద్వాపరాయ
కలయే
సర్వాసురాశ్రయాయ
కాలాయ
కామదాయ
సర్వతోముఖాయ
జయాయ
విశాలాయ
వరదాయ
శీఘ్రాయ
ప్రాణధారణాయ
కాలచక్రాయ
విభావసవే
పురుషాయ
శాశ్వతాయ
యోగినే
వ్యక్తావ్యక్తాయ

సనాతనాయ నమః
లోకాధ్యక్షాయ
సురాధ్యక్షాయ
విశ్వకర్మణే
తమోనుదే
వరుణాయ
సాగరాంశవే
జీమూతాయ
అవిఘ్నే
భూతాశ్రయాయ
భూతపతయే
సర్వభూతనిషేవితాయ
ద్యుమణయే
సువర్ణాయ
భూతాదయే
ధన్వంతరయే
ధూమకేతవే
ఆదిదేవాయ
అదితేః సుతాయ
ద్వాదశాత్మనే

అథ శివసహస్రనామపూజాం కుర్యాత్.

వనస్పతిరసైర్దివ్యై ర్నానాగంధైస్సుసంయుతః, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ధూపమాఘ్రాపయామి. సాజ్యం...తిమిరాపహామ్. దీపం దర్శయా

మి. నైవేద్యం షడ్రసోపేతం మాషాపూపసమన్వితం, కదలీ నారికేళైశ్చ ఫలై రిక్షుసముద్భవైః. మహానైవేద్యం. తాంబూలం చూర్ణసంయుక్తం పూగీఫలసమన్వితం, దాస్యామి దేవ ప్రీత్యర్థం సర్వకామార్థసిద్ధయే. చిత్ర...తాభ్యో నమః తాంబూలం. ధర్మరాజ నమస్తేఽస్తు చిత్రగుప్తాయ తే నమః, ధర్మమార్గ ప్రబోధార్థం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనమ్. చంపకై ర్జాజిపున్నాగైః కేతకీకరవీరకైః, కమలైః కుముదైః పుష్పైః ప్రీత్యర్థం పూజయామ్యహమ్. సువర్ణపుష్పం సమర్పయామి. యానికానిచపాపాని...తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్షరక్ష దివాకర. చిత్ర...తాభ్యో నమః ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యమాయ ధర్మరాజాయ మృత్యవే చాన్తకాయ చ, వైవస్వతాయ కాలాయ సర్వభూతక్షయాయ చ. యమాయ నమః పునరర్ఘ్యం. ఇత్థం త్రీణి. ఔదుంబరాయ దధ్నాయ నీలాయ పరమేష్ఠినే, వృకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ వై నమః. చిత్రగుప్తాయ నమః పునరర్ఘ్యం ఏవం త్రీణి. దివాకర నమస్తుభ్యం తాపం నాశయ భాస్కర, త్రయీమయ త్వం విశ్వాత్మన్ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే శ్రీసూర్యనారాయణస్వామినే నమః పునరర్ఘ్యమ్.

యస్యస్మృత్యాచ...వరదో భవతు. తత్సర్వం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

అథ గోదానం.

గోదానదశదానాదివిషయే పూర్వం లక్షవర్తివ్రతే ఉక్తప్రకారేణ ప్రక్రియా కర్తవ్యా. గ్రంథవిస్తరభీతే రత్ర పునర్నాలేఖి.

ఉద్యాపనవిధిః.

శుక్లాంబర...తయే. ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ...గోత్రాయాః...నామ్న్యాః మమ కల్పోక్త సంపూర్ణ సకలఫలావాప్త్యర్థం యమకింకరభయ నివృత్త్యర్థం చిత్రగుప్తయమ సూర్యనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య,చిత్ర...ప్రీత్యర్థం,చిత్రగుప్తవ్రతోద్యాపనాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణః తదంగత్వేన తదాదౌ ఏభిర్బ్రాహ్మణైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నపరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) గణాధిపతిపూజాం కృత్వా. పుణ్యాహం కృత్వా. తతః ప్రాగ్దేశే గోమయేన అనులిప్య. రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య. చతుష్కోణేషు పీఠం నిక్షిప్య, తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, త్ర్యాఢక ధాన్యపూరితకండోలం నిధాయ, తదుపరినూతనవస్త్రమాచ్ఛాద్య, తతః పంచప్రస్థపరిమిత తండులాన్నిక్షిప్య, చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణాఖ్య స్వర్ణప్రతిమాం నిధాయ చిత్రగుప్త ప్రతిమాసమీపే రజతతాళపత్రే హేమనారసం చ నిధాయ, తత్రతామ్రనిర్మిత పంచకలశాన్నిక్షిప్య తదుపరి నూతనవస్త్రాణి నిధాయపునస్సంకల్ప్య,ఏవంగుణ...తిథౌచిత్రగుప్త...వతాముద్దిశ్యచిత్రగుప్త...వతాప్రీత్యర్థం చిత్రగుప్తవ్రతోద్యాపనాంగ ప్రతిమాశోధనం కరిష్యే. పంచామృతైః శుద్ధోదకేన తత్తన్మంత్రోచ్చారణపూర్వకం ప్రక్షాల్య. ఆదౌ గణపతిమావాహ్య. ఉత్తమం గణనాథస్య వ్రతం సంపత్కరం శుభం, భక్తాభీష్టప్రదం తస్మా ద్ధ్యాయేత్తం విఘ్ననాయకమ్. మంత్రః. గణానాంత్వా...సాదనమ్. గణపతిమావాహయామి...యామి. తతః

ప్రతిమావాహనమ్. చిత్రగుప్తం మహాప్రాజ్ఞం వేత్రధారిణమ వ్యయం, రక్తవర్ణాంబరధరం సర్వపాపహరం విభుమ్ మంత్రః. సచిత్రచిత్రం చితయన్తమస్మె చిత్తః క్షత్రం చిత్రతమం వయోధామ్...దువస్వ చిత్రగుప్తమావాహయామి...యామి దండపాణిం యమం దేవం మహిషోత్తమవాహనం, యమునాభ్రాతరం ప్రీత్యాయమమావాహయామ్యహమ్. మన్త్రః. యమాయసోమగ్ం...అలంకృతః. యమమావాహయామి... యామి. సంజ్ఞాఛాయాసమాయుక్తం భాస్కరం విశ్వరూపిణం, త్రయీమయతనుం ధ్యాయే జగత్సాక్షిణ మీశ్వరమ్. ఆకృష్ణేనరజసా...విపశ్యన్. సంజ్ఞాచ్ఛాయాదేవీసమేత శ్రీ సూర్యనారాయణ మావాహయామి. స్థాపయామి పూజయామి. తత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానావాహయేత్. తత్ప్రకారశ్చ లక్షవర్తివ్రతే త్రికార్తివ్రతే చ ద్రష్టవ్యః. తతః బ్రహ్మాది పంచపాలకానావాహయేత్, బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాంగం చతుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్షస్రక్కుండికా భీతివర పాణిం విచిన్తయే. మన్త్రః. బ్రహ్మదేవానాం...రేభన్. బ్రహ్మాణంసాంగం...మి శ్లో. ఇంద్రమైరావతారూఢం వజ్రాయుధధరం ప్రభుం, పూర్వదిక్పాలకం శక్రంసర్వదేవనమస్కృతం, మంత్రః యత ఇంద్రభయామహే తతో నో అభయం కృధి మఘవన్ ఛగ్ధిత ఉతన్న ఊతవిద్విషో విమృధో జహి, స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ, వృషేంద్రః, పుర ఏతునః స్వస్తిదా అభయంకరః. ఇంద్రంసాంగం...యామి. శ్లో. యమఃసంయమనీనాథః...దక్షిణస్యాం దిశి స్థితః. మన్త్రః. యమాయసోమగ్ం...అలంకృతమ్. యమంలోకపాలం...యామి. శ్లో. పురీ

శ్రద్ధావతీయస్య... మేశ్వరః మన్త్రః. ఇమం మేవరుణ...చకే. వ రుణంలోకపాలం...యామి. శ్లో. గ్రహాదీప్తా దీప్తిమన్తాలోకస్థి త్యన్తకారకా, ప్రత్యక్షఫలదా లోకే ధ్యాయే సోమం నిశాక రమ్. మన్త్రః. సోమోధేనుగ్ంసోమో...దస్మై. శశినమావాహ యామి, ఇత్యుద్వాసనవిధిః.

చిత్రగుప్తవ్రతకథా.

సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే మానసాహ్లాదకారిణి, తత్రస్థితా మహాత్మానః పుణ్యా బ్రహ్మర్షిసత్తమాః. ఆగతం తు మహా త్మానం సూతపుత్రం దృఢవ్రతం, పప్రచ్ఛుస్మునయః సర్వే పూ జయిత్వా యథావిధి. ఋషయః. సూతపుత్ర మహాభాగ సర్వ లోకోపకారకం, వ్రతమాచక్ష్వయద్యస్తిసర్వాభీష్టఫలప్రదమ్. సూతః. శృణ్వన్తు మునయః సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, చిత్రగుప్తవ్రతం నామ సర్వపాపప్రణాశనమ్. సర్వసంపత్కరం పుంసాం స్త్రీణాం చైవ విశేషతః, చైత్రమాసే తు కర్తవ్యం చిత్రగుప్తప్రపూజనమ్. చిత్రగుప్తో మహాప్రాజ్ఞో యమసన్నిధి గస్సదా, జనానాం పుణ్యపాపాని లిఖిత్వా పత్రసంపుటే. తాని పాపాని సర్వాణి శ్రావయత్యనిశం ముదా, తస్మాత్సర్వప్రయ త్నేన చిత్రగుప్తవ్రతం చరేత్. ఏకదా షణ్ముఖో భూత్వా బ ద్ధాంజలిపుటస్తతః, కైలాసశిఖరే రమ్యే రత్నసింహాసనే స్థితం, సోమం పప్రచ్ఛ సంతుష్టః శంకరం లోకశంకరం కేనోపాయే న లోకానాం యమబాధా న జాయతే, అకించనాశ్చ పాపిష్ఠా లోభమోహపరాయణాః. తేషా ముద్ధరణార్థాయ వ్రతం బ్రూ హి త్రిలోచన, మయిచే దస్తి కరుణా తాత లోకజిఘృక్షయా. ఈశ్వరః. శృణు వత్స ప్రవక్ష్యామి ఇతిహాసం పురాతనం, వైది

శోవై ద్విజః కశ్చిద్ద్విజవర్య ఇతీరితః. బ్రహ్మకర్మ పరిత్యాగీ పాపకర్మరతః సదా, పరాన్న భోజనో నిత్యం స కణం న దదాతి చ. తథాపి ద్విజవర్యస్తు దత్తవానాహుతిత్రయం, చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ యమరూపధరాయ చ, ఇత్యుక్త్వాఽసౌ బలిం దత్తే వల్మీకాకృతివత్సదా, సోమాఽభవత్తస్య భార్యా సోమా నామేతి విశ్రుతా. సా సోమా భర్తృవాక్యం తు న శృణోతి కరోతి చ, శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యం గర్హ్యం కర్మ కరోతి సా. న కృతంపుణ్యమల్పంవా తయా దోషాః కృతాః సదా, తథాపి సావాచర్యేణ కృతవాన్ వ్రతముత్తమమ్. చిత్రగుప్తవ్రతంనామ తయాస్వాభీష్టదాయకం, ఏవంప్రవర్తితౌ తౌతు ప్రాపతుః కాల మృత్యుతామ్. యమదూతా స్తదాగత్య నీత్వాతు యమమం దిరం, యమం నివేదయామాసుః పాపకర్మరతావితి. యమ ఉవాచ ఆహూయ చిత్రగుప్తం తు యమోఽప్యాహ షడా నన, చిత్రగుప్త మహాప్రాజ్ఞ జన్మకర్మవిలేఖక, ఆభ్యాం చ యత్కృతం కర్మ పుణ్యపాపసముద్భవమ్ సమ్యగ్విచార్య య త్నేన చిత్రగుప్త విచారయ, తథేత్యుక్త్వా తదా వాక్యం పత్రగ్రంథిం విముచ్య సః. విన్యస్తాక్షరమార్గేణ పత్రంపత్రం విలోక్య చ, స్వాస్యోపచారం సంస్మృత్య శిరఃకంపం సముద్వ హన్. పాదయో స్తు కృతాం తస్య నమస్కుర్వ న్నువాచ సః, సమ్యఙ్మయా త్వయా చాత్ర జ్ఞాతవ్యం రవినందన. ప్రతిపత్రం విశోధ్యైవ దృష్టం పత్రం పునః పునః, యత్రకుత్రాపివా నాస్తి పుణ్యం సవితృనందన. సర్వదైవ కృతం పాపం సర్వ పాపసమన్వితం, తథాపి సర్వపాపానాం తవ వాక్యప్రమా ణతః. పూర్వపుణ్యతయా కింవా కుండలీకరణం కృతం,

న కించిజ్జ్ఞాతవానత్ర క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ఇత్యుక్త్వా చిత్రగుప్తస్తు నివేద్య చ పునఃపునః, తూష్ణీమాస్తే చిత్రగుప్తో యమస్య నికటే తతః. యమస్తదా సమాలోచ్య పుణ్యం తస్య విశేషతః, ప్రేషయామాస తౌ దివ్యం వైకుంఠభవనం ప్రతి. అస్య వ్రతస్య మాహాత్మ్యం మయావక్తుం న శక్యతే, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన స్వర్గకామో వ్రతం చరేత్. సంతి స్త్రియః పుమాంసో వా చిత్రగుప్తవ్రతం వినా, తాని సర్వాణి కృత్వా తు స్వర్గం గచ్ఛన్తి వా నవా. ఇతి సందేహాభూయిష్ఠం మనో మే వృషభధ్వజ, శృణు షణ్ముఖ వక్ష్యామి ఇతిహాసం పురాతనమ్. తేన తే చిత్తసంజాతః సంశయోహి వినశ్యతి. కేశవో నామ విప్రేంద్రో వైదికః సర్వశాస్త్రవిత్. తస్య భార్యా సుశీలా చ పతివ్రతపరాయణా, పతిభక్తిమతీ చైవ పుత్రపౌత్రాదిసంయుతా. సర్వవ్రతాదిచరితా సర్వక్రతుఫలంగతా, ఏకస్మిన్ దివసే సాఽపి జ్వరితా చ మృతాఽభవత్. యమాజ్ఞయా కింకరాశ్చ ఆగత్య ద్విజమందిరం, స్వకీయాన్ వివిధాకారాన్ దర్శయిత్వాతియత్నతః. పాశైస్సుశీలాం బద్ధ్వా తు నీత్వా తు యమమన్దిరం, వైవస్వత మహాప్రాజ్ఞ ధర్మాధర్మవిచక్షణ. అస్మాభి రాజ్ఞయానీతా సుశీలా వై తవానఘ స్వర్గద్వారకవాటాని బంధయిత్వా ప్రయత్నతః. పాపినోయత్ర తిష్ఠన్తి గన్తవ్యంతు తయా సహ, యమస్య తాదృశం వాక్యం శ్రుత్వా భూమౌ పపాత సా. కథంచి త్పునరుత్థాయ ఉవాచ శమనం ప్రతి, సూర్యపుత్ర మహాతేజా ధర్మమార్గప్రవర్తక. సర్వపుణ్యవ్రతచరాం పతివ్రతపరాయణాం, శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యం శుశ్రూషాతత్పరాం చ మామ్. ఇత్థం బాధయి

తుం దేవ నిర్ఘృణః కథముత్సహే, బ్రూహి మే కారణం ప్రాజ్ఞ కృపాఽస్తి యది తే మయి, సుశీలే శృణు వక్ష్యామి త్వయాచోక్తం ధ్రువంతథా. చిత్రగుప్తవ్రతం చైతన్నకృతం తు త్వయాఽనఘే, తస్మాత్త్వం మత్పురం దూతైరానీతాసి మమాజ్ఞయా. సుశీలోవాచ. కింఫలం కింవిధానంచ కస్య దేవస్య పూజనం, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామిప్రబ్రూహి శరణాంగతా. మాఘమాసే సితే పక్షే మకరస్థే దివాకరే, సప్తమ్యాం ప్రాతరుత్థాయ దన్తధావనపూర్వకమ్. శీతోదకేన సుస్నానం కృత్వా నియమపూర్వకం, ప్రాగ్దేశే గోమయం లిప్త్వా రంగవల్లీం ప్రకల్ప్య చ. చిత్రగుప్తం యమం సూర్యం తత్తన్మంత్రేణ పూజయేత్, కర్షమాత్రసువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వా పునః. విత్తానుసారతః కుర్యాద్విత్తశాఠ్యం న కారయేత్, యమస్య చిత్రగుప్తస్య ద్యుమణేః ప్రతిమాస్తథా. కారయిత్వాతు విధివత్తత్తన్మంత్రేణ పూజయేత్, "యమాయ చ" "సచిత్రేణ" "ఆకృష్ణేనే" తి మన్త్రతః. ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకం, స్నానం వస్త్రం గంధపుష్పం ధూపం దీపం తథైవ చ. నైవేద్యం షడ్రసోపేతం తాంబూలం చ సదక్షిణం, నీరాజనం మన్త్రపుష్పం క్షమార్పణ మతఃపరమ్. ప్రతిసంక్రమణం చేత్థం పూజయిత్వా యథావిధి, సాక్షతైరుదకైరేవ తత్తన్మన్త్రేణ తర్పయేత్. ఏవం ద్వాదశమాసేషు పూజయేచ్చ యథాక్రమం, ఆదౌ మధ్యేఽథవా చాంతే కుర్యాదుద్యాపనం వ్రతీ షష్ఠ్యా ముపోష్యవిధివదాదౌగణపతిం యజేత్, పుణ్యాహావాచనం కృత్వా మండపం కారయేత్తతః. పంచప్రస్థప్రమాణాంశ్చతండులాంశ్చవినిక్షిపేత్, తస్యోపరి లిఖేత్పద్మమష్టపత్రం

సకర్ణికమ్. తన్మధ్యే పంచకలశాన్ శుభ్రతామ్రమయాంస్తథా, తేషాముపరి వస్త్రాణి నూతనాని వినిక్షిపేత్. తేషు సంపూజయే ద్భక్త్యా బ్రహ్మాదీన్పంచ పాలకాన్, ఇంద్రాదిదిక్పతీంశ్చాపి బ్రహ్మాణం స్థాపయేత్తతః. దక్షిణే ధర్మరాజస్య చిత్రగుప్తం ప్రపూజయేత్, వామభాగే చిత్రభానుం స్థాపయేచ్చ యథా క్రమం, మధ్యే యమం రక్తవస్త్రం దండినం చ చతుర్భుజం, స్థాపయిత్వా తు విధివత్తత్తన్మన్త్రేణ పూజయేత్. రజతం తాళపత్రం చ సౌవర్ణం నారసం తథా, సమీపే చిత్రగుప్తస్య నిధాయైనం ప్రపూజయేత్. ఆఢకత్రితయం ధాన్యం కండూలే నిక్షిపేద్వ్రతీ, నూతనం వస్త్రమాచ్ఛాద్య స్థాపయేద్దేవతాత్రయమ్. రాత్రౌ జాగరణం కుర్వన్ ప్రతియామం ప్రపూజయేత్, సప్తమ్యాం ప్రాతరుత్థాయ స్నాత్వా చైవ శుచివ్రతః. పూర్వవత్పూజయే ద్భక్త్యా యథావిభవసారతః, వరయిత్వా చ భూదేవాన్ క్షీరాద్యైస్తర్పణం తతః. హోమం చ చరుణాజ్యేన కారయేద్విధిపూర్వకం, అష్టోత్తరశతం హుత్వా జయాద్యైర్జుహుయాత్తతః, పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా హోమశేషం సమాపయేత్, రక్తాక్షతై రక్తపుష్పైః పునఃపూజాం చ కారయేత్, స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం సవత్సాం గాం పయస్వినీం, సదక్షిణాంచ దద్యాద్వై బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే. దశదానాని కార్యాణి పునర్దానాని షోడశ, ఏవం కల్పోక్తవిధినా వ్రతం కుర్యాద్విచక్షణః. తతో ద్విజం సముభ్యర్చ్య వస్త్రాలంకారభూషణైః, ధర్మరాజ నమస్తుభ్యం వ్రతనాథ నమోఽస్తు తే. అనేకజన్మదురితం వినాశాయ మహాప్రభో, ఇత్యుక్త్వా ప్రతిమాం దద్యాద్బ్రాహ్మణాయ యమస్య చ. చిత్ర

గుప్త నమస్తుభ్యం ధర్మరాజహితంకర, ఆజన్మసంచితం పాపం సమ్మార్జయ మహాప్రభో. ఇత్యుచ్చార్య తతో దద్యాద్బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే, ఘంటాం పత్రేణ సంయుక్తాం సౌవర్ణప్రతిమాం తథా. దివాకర నమస్తుభ్య మజ్ఞానధ్వాంతనాశన, వ్రతస్య సాక్షిణే తుభ్యం ప్రతిమాం వస్త్రసంయుతామ్. దదామి త్వాం సముద్దిశ్య బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే, తత స్త్రింశతిసంఖ్యాకాన్ బ్రాహ్మణాన్ వేదపారగాన్. భక్ష్యభోజ్యఘృతాద్యైస్తు సంతుష్టిం కారయేద్వ్రతీ, సవస్త్రధాన్యపాత్రం తు ఆచార్యాయ నివేదయేత్. ఏవం యః కురుతే మర్త్యః కల్పోక్తవిధినా వ్రతం, స ముక్తః సర్వపాపేభ్యో నరకం నైవ గచ్ఛతి. సుశీలే తవ దాస్యామి వరం వాంఛితదాయకం, భువం సంప్రాప్య విధివద్వ్రతం కురు యథావిధి. తవ స్వర్గం ప్రదాస్యామి పతినా సహ సువ్రతే, యమస్య వచనం శ్రుత్వా స్వస్థచిత్తాఽభవత్తదా. భువం గత్వా వ్రతం కృత్వా స్వర్గలోకమవాప సా, ఇతీశ్వరవచః శ్రుత్వా కుమారో వ్రతమాచరత్. వ్రతకోటిసహస్రేషు గుహ్యాద్గుహ్యతమం మహత్, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కురుధ్వం మునిపుంగవాః. య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః, సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్. ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే శివకుమారసంవాదే చిత్రగుప్తవ్రతకల్పః సంపూర్ణః.

చిత్రగుప్తవ్రతకథ.

నైమిశారణ్యంబున నున్న ఋషులందఱు తమయాత్రమంబున కేతెంచిన సూతమహామునిని శాస్త్రప్రకారంబునఁ బూజించి, "ఓమహాత్మా! సకలజనులకు నుపకారంబైన యన్ని

కోర్కెల నొసఁగునట్టియొక వ్రతమును జెప్పు" మనిఁ యడుగఁగా సూతుఁడు మునీంద్రుల కి ట్లనియె. ఓమునులారా! వ్రతంబు లలోనెల్ల నుత్తమంబగు చిత్రగుప్తవ్రతం బనునొక్క వ్రతంబు గలదు. ఇది సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టి సకలసంపదల నొసంగు నది. ముఖ్యముగా స్త్రీలకు సకలసంపదల నొసంగునది. ఈ చిత్రగుప్తవ్రతంబును చైత్రమాసంబునఁ జేయఁదగును. చిత్ర గుప్తుఁడు గొప్ప తెలివికాఁడు. ఇతఁడు యముని సమీపమున నెల్లపు డుండి జనులయొక్క పుణ్యపాపములను తాటాకుపుస్త కమున వ్రాసి, యాపాపపుణ్యములను యమునకు వినిపించు చుం డును. కావున నతనిదయను సంపాదించుటకై చిత్రగుప్తవ్ర తంబు సేయవలయును. దీనింగూర్చి యొక్క యితిహాసంబు చెప్పెద. ఒకప్పుడు కుమారస్వామి వినయనమ్రుఁడై చేతులు జోడించి, కైలాసశిఖరంబున రత్నసింహాసనమునఁ గూర్చుండి యున్నశంకరుంగూర్చి "ఓతండ్రీ! మానవలోకంబున జనులు కామక్రోధాదిదుర్గుణములచేఁ బీడితులై దారిద్ర్యదుఃఖముచేఁ బాపకృత్యంబులనొనరించుచుందురు. వీరి కెట్లుయమబాధగలుగ కుండునో, యట్టివ్రతంబు నొక్కదానిని లోకానుగ్రహమునిమి త్తము తెలియఁజేయు" మని యడుగఁగా, మహాదేవుఁడు తన పుత్రునితో నిట్లనియె. వత్సా! పురాతనంబైన యొక్కయితి హాసంబు వివరించెద నాలకింపుము. ద్విజవర్యుఁడను నొక్క బ్రాహ్మణుఁ డుండెను. అతఁడు స్నానసంధ్యాటికకృత్యములను వదలి, యన్ని శాస్త్రములను వదలి, వేదములను, బ్రాహ్మణు లను నిందించుచు, పాపకృత్యముల నొనరించుచుండు వాఁడు. పొరుగిండ్లఁ గూడు దినువాఁడు. తా నొక్క కాసైన నొక్కని

కియ్యఁడు. అయినను, ఆ బ్రాహ్మణుఁడు భోజనమునకుముందు 'చిత్రాయ' 'చిత్రగుప్తాయ' 'యమరూపధరాయ' అని చెప్పుచుఁ చిత్రగుప్తునికి మూఁడుబలులు వేయువాఁడు. ఆతనిభార్య సోమ. అదియుఁ గడుఁజెడ్డది. అది పెనిమిటిమాట వినదు. చెప్పినపని చేయదు. అత్తమామలను బ్రతిదినము తిట్టిపోయుచుండును. అది యించుకపుణ్యమయిన నొకప్పుడైనను చేయలేదు గాని, అది యెల్లప్పు డెన్నియో పాపంబులు నేసినదియే. అయినను, ఆ బ్రాహ్మణుఁడు తనభార్యను దగ్గఱనుంచికొని యావ్రతంబు నేసినవాఁడు గావున దానికిని ఆ ఫలంబు గలిగెను. వా రిట్లు కొంతకాలము భూలోకంబుననుండి కాలగతినొందిరి. అంత యమదూతలు వచ్చి వారిం దోడ్కొనిపోయి, "యయ్యా! వీ రెప్పుడు పాపాత్ములు. ఒకప్పుడయినను పుణ్యమన్నమాట యెఱుఁగ" రని యమునితో విన్నవించిరి. తర్వాత యముఁడు చిత్రగుప్తునిఁ బిలిచి, "వీరి యిరువురిపుణ్యపాపములను జూచి చెప్పు" మని యానతిచ్చెను. అంతట నతఁడు లెక్కలపుస్తకము విప్పి యొక్కొక్క యాకును జూచి, తమకు వారు ప్రతిదినము నిచ్చుబలుల, పత్రమునందుఁ జూచి, జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని, తల యూఁచి యమునికి మ్రొక్కుచు నిట్లనెను. ఓ ప్రభూ, యీ బ్రాహ్మణునిపుణ్యపాపకర్మములవిషయమున మన మాలోచింప వలసియున్నది వీరిపత్రములం దెక్కడను బాపమే యున్నది. కాని, ఒక్కచోట నైన నించుకైనను బుణ్య మనుమాట వ్రాసినట్లు కానను. అయినను, ఆతనిపాపములన్నియు సున్న లుగాఁ జుట్టఁబడియున్నవి. నాకుఁ గారణము తెలియకున్నది నే నది తెలియకున్నందులకు క్షమింపఁగోరెదను. అని చెప్పి

మాత్రుఁడాయెకుండెను. యముఁడును, వారి పుణ్యవిశేషము నాలోచించి తెలిసికొని, వారిని వైకుంఠమునకుఁ బంపివేసెను. ఓ కుమారా, యీ వ్రతమహిమంబు చెప్ప నాకు శక్యంబుగాదు. లోకంబున మానవు లీవ్రతంబుగాక, యితర వ్రతంబు లెన్ని యేనియుం జేసినను, వారికి స్వర్గలోకప్రాప్తి కలుగునో లేదో యని సంశయింపవలసియున్నది. ఓ షణ్ముఖా! దీనికై యొక్క యితిహాసంబు సెప్పెద నాలకింపుము. దాన నీకు మనస్సునఁ గలిగిన సంశయములు పాయును. ఒకపట్టణమున సకలశాస్త్రముల నెఱిఁగిన కేశవుఁడనెడి యొక్క విప్రుఁడు గలఁడు. అతనిభార్య పేరు సుశీల. ఆమె పతిభక్తి గలిగి, పుత్త్రపౌత్త్రసంతానంబడసి, పెక్కునోములాచరించుచు, సకలయాగంబులఫలంబుల నొందు చుండెను. ఒక్కనాఁ డాసుశీల జ్వరపీడితురాలై యకస్మాత్తుగా మృతినొందెను. దానిని యమభటులు యమునిసన్నిధికిఁ దోడ్కొని పోయి, "అయ్యా, యీమెను మేము బహుప్రయాసంబునతోఁ బట్టి తెచ్చితిమి" అని విన్నవించిరి. అంతట యముఁ డాసుశీలను స్వర్గపువాకిళ్లు మూసి, పాపులుండు తావునకుఁ గొనిపొండని యానతిచ్చెను. అంతట సుశీల, "యమధర్మరాజా, ఏమరక పతి శుశ్రూష చేయుచు నోములు నోఁచుకొనుచుఁ గాలంబుపుచ్చి న న్నేల దయలేక పాపులుండు తావునకుఁ బంపఁ దలఁచితివి? ఇది న్యాయమా?" అని యమునినడుగఁగా, యముఁడు సుశీలం జూచి, ఓ వనితా, నీవు చెప్పినవెల్ల వాస్తవమే. అయినను, నీవు చిత్రగుప్తవ్రతంబు సేయవైతివి. కావున నిన్ను నాదూతలు నాపురంబునకుఁ బట్టి తెచ్చిరని చెప్పఁగా, ఆసుశీల యమునిఁ గూర్చి "యా వ్రతంబు సేసిన నేమిఫలము? ఏమి విధానము?

ఏ దేవతను బూజింపవలయును? వివరింపుము" అని యడుగఁగా, యముఁడా సుశీల కిట్లనెను. "ఓ సుశీలా, చైత్రము శుక్లపక్షమున, సప్తమినాఁడు సూర్యుఁడు మేషరాశి ప్రవిష్టుండై యుండఁగా, పఱువాత లేచి చన్నీట మునిఁగి, స్నానాద్యనుష్ఠానములం జేసికొని, స్వగృహంబునఁ దూర్పువైపున నలికి, ముగ్గులు పెట్టి, యమను, చిత్రగుప్త, సూర్యనారాయణస్వాములను బంగారు ప్రతిమలు చేయించి 'యమాయ సోమం' 'సచిత్ర చిత్రం' 'ఆకృష్ణేన రజసా' అను మంత్రములతో వరుసగా నావహించి, షోడశోపచారపూజలను సేయవలయును. ఇట్లు ప్రతిసంక్రమణమునాఁడును పూజసల్పి, యాయా మంత్రముల చేతనే యర్ఘ్యము విడువవలెను. ఇట్లు పండ్రెండు నెలలు చేసి, మొదటనో, నడుమనో, కడనో యుద్యాపనచేయవలయును. ఉద్యాపనచేయుటకు ముందు షష్ఠినాఁ డుపవాసము సల్పి, రేయి, కలశస్థాపనము చేయవలయును. గణపతిపూజ, పుణ్యాహావాచనము చేసి, మంటపము నిర్మించి, యయిదుకుంచముల బియ్యముఁ బోసి, యందు అష్టదళపద్మము లిఖించి, దానిపై మంచిరాగిదైనకలశములను నునిచి, వానిపై నూతనవస్త్రములనుంచి, వానియందు బ్రహ్మాది పంచపాలకులను, ఇంద్రాది దిక్పాలకులను, బ్రహ్మను నావహించి, తర్వాత నడుమ యముని, యముని కుడివైపునఁ జిత్రగుప్తుని, ఎడమవైపున సూర్యుని నావహించి, యముని ఎఱ్ఱవస్త్రము, నాలుగుభుజములుగలిగి, చేతదండాయుధమును ధరించినట్లు నావహించి, యాయామంత్రములతో విధ్యుక్తముగాఁ బూజింపవలెను. చిత్రగుప్తుని ప్రక్కన వెండి తాటాకును, బంగారు గంటమును నుంచి యతనిం

బూజింపవలెను. ముత్తుమువడ్లు గంపలోఁ బోసి, యాగంప మీఁద నూతనవస్త్రము పఱచి, యమ చిత్రగుప్త సూర్యనారాయణ ప్రతిమలనుంచి రాత్రి నాలుగుజాములు పూజించి, జాగరణము చేయవలయును. సప్తమినాఁ డుదయమున లేచి, స్నానసంధ్యాదినిత్యకర్మలుదీర్చుకొని, శక్తికొలఁదిని బూజించి, బ్రాహ్మణులను వరియించి; క్షీరాదితర్పణము, 103 సారులు సమిదాజ్యచరుహోమంబు గావించి, జయాదిహోమము, పూర్ణాహుతి చేయింపవలయును. ఎఱ్ఱగంధము, ఎఱ్ఱయక్షతలు, ఎఱ్ఱపువ్వులతో పూజింపవలయును తర్వాత గోదానంబు సేయవలయును. పిదప దశదాన, షోడశమహాదానంబులును జేసి, యమచిత్రగుప్తసూర్యప్రతిమలను బ్రాహ్మణుల కొసఁగి, వేదవేదాంగపారగులగు ముప్పదుగురు బ్రాహ్మణులకు భక్ష్యభోజ్యఘృతాదులతోఁగూడిన మృష్టాన్న భోజనంబులచేఁ దనివినొందించి, ధాన్యపుగంపను దానిమీఁది వస్త్రముతోడ పురోహితునకు దానంబియ్యవలయును. ఈవ్రతంబును యథావిధిగా నాచరించువారి కెన్నఁడును నరకప్రాప్తిలేదు. ఓసుశీలా, నీవు భూలోకంబేఁగి యీ వ్రతంబొనర్చి, భర్తతో స్వర్గమున సుఖంబుండుము" అని చెప్పఁగా, సుశీల యా చిత్రగుప్తవ్రతంబొనర్చి, స్వర్గంబునకుఁ బోయెను. అని యీశ్వరుఁడు చెప్పినమాటవిని, కుమారుఁడును నీవ్రతంబొనరించెను. "ఓమునిపుంగవులారా! మీరును ఈవ్రతంబు సేయుఁడు" అని సూతమునీంద్రుండు మునులకందఱకును చిత్రగుప్తవ్రతమహిమంబు వినిపించెను. ఈకథ విన్నవారును, చదివినవారును పాపంబులనుండి తొలఁగి, మోక్షము నొందుదురు.

చిత్రగుప్తవ్రతకథ సంపూర్ణము.

క్షీరాబ్ధివ్రతము.

శుక్లాం...ఘ్నోపశాంతయే. ఆచమ్య శుభే...ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీమతః...గోత్రస్య...శర్మణోమమోపాత్తసమస్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యైర్మనోవాక్కాయకర్మభిః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానాజ్ఞానకృత సమస్తపాపక్షయార్థం లక్ష్మీగౌరి సరస్వతీ సావిత్రీశచీసత్యభామానసూయాలోపాముద్రారుంధతీరోహిణీసీతాహల్యాస్వాహా ద్యుత్తమపతివ్రతానామానందజననార్థ మింద్రాద్యష్టదిక్పాలకప్రీత్యర్థం బ్రహ్మాదిసకలదేవతాప్రీత్యర్థం నారదాది దివ్యముని ప్రీత్యర్థం సనక సనందన సనత్కుమారాది సకలఋషిప్రీత్యర్థం స్వాయంభువ స్వారోచిషోత్తమాది చతుర్దశమనుప్రీత్యర్థం పౌండరీకాశ్వమేధ రాజసూయాది సర్వక్రతుఫలావాప్త్యర్థం శ్రీబ్రహ్మవైవర్తపురాణోక్తవిధానేన సంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భిర్నియమైః యావచ్ఛక్తిధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారైశ్చ శ్రీతులసీసహితశ్రీకృష్ణముద్దిశ్య శ్రీతుల...ప్రీత్యర్థం శ్రీతులసి...క్షపూజాంకరిష్యే తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య) కలశపూజాం కృత్వా, తతఃగణపతిపూజాంకృత్వా, తతః ప్రతిమాశోధనం కృత్వా, ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం చ కృత్వాతులసీవృక్షమూలే తులసీసహితశ్రీకృష్ణమావాహయామి స్థాపయామీతిసంస్థాప్య శాంతాకారం భుజగశయనం పద్మనాభం సురేశం విశ్వాకారం గగనసదృశం మేఘవర్ణం శుభాంగం, లక్ష్మీకాన్తం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యానగమ్యం వన్దే విష్ణుం భవభయహరం సర్వలోకైకనాథమ్. ధ్యాయేచ్చ తులసీం దేవీం శ్యామాం కమలలో

చనాం, ప్రసన్నాం పద్మకల్హారవరాభయచతుర్భుజామ్ కిరీటహారకేయూరకుంకుమాది విభూషితాం, ధవళాంశుకసంయుక్తాం పద్మాసననిషేదుషీం, శ్రీతులసీదేవ్యై నమః శ్రీకృష్ణాయ నమః ధ్యాయామి. నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక, పూజామిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ. దేవి త్రైలోక్యజనని సర్వలోకైకవాసిని, ఆగచ్ఛ భగవత్యత్ర ప్రసీద తులసీప్రియే. సహస్రశీర్షా...దశాంగులమ్. శ్రీతులసీసహితశ్రీకృష్ణమావాహయామి. కృష్ణ కృష్ణారవిందాక్ష లోకనాథ జగద్గురో, సింహాసనమిదం బ్రహ్మన్ గృహాణామరవల్లభ. సర్వదేవమయే దేవి విష్ణుప్రియకరే శుభే, రత్నసింహాసనమిదం సంగృహాణ త్వముత్తమమ్. పురుషఏవేదగ్...తిరోహతి. తాం మ ఆవ...పురుషానహమ్. శ్రీతులసీసహిత శ్రీకృష్ణాయ నమః రత్నసింహాసనం సమర్పయామి. పుండరీకాక్ష హేవీర జగద్భారహరావ్యయ, పాద్యం గృహాణ భగవన్ పాదప్రక్షాళనాయ తే. సర్వదేవమయాకారే సర్వదేవనమస్కృతే, మయా దత్తమిదం పాద్యం గృహాణ త్వం హరిప్రియే. ఏతావానస్య...మృతందివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతామ్. శ్రీతులసీసహితశ్రీకృష్ణాయ నమః పాద్యం సమర్పయామి. కర్పూరచందనోన్మిశ్రం నానాద్రవ్యయుతం మహత్, అర్ఘ్యం గృహాణ లోకేశ మమ పాపాపనుత్తయే. సర్వతీర్థమయాకారే సదా సన్మునిసేవితే, ఇదమర్ఘ్యం గృహాణ త్వం దేవి దైత్యాంతకప్రియే. త్రిపాదూర్ధ్వ...అభి. కాంసోఽస్మితాంహిర...శ్రియమ్. శ్రీతులసీసహిత శ్రీకృష్ణాయనమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి. ఆచమ్యతాం సురశ్రేష్ఠ వాసితం వస్తుశోభితం, కురుష్వాచమనం దేవ సర్వకర్మసు

నిశ్చితమ్. సర్వస్య లోకరక్షార్థం సదా సన్నిధికారిణి, గృహాణ తులసీదేవి పాద్యార్ఘ్యాచమనీయకమ్ తస్మాద్విరా...మథోపురః. చంద్రాం ప్రభాసాం...తాం వృణే శ్రీతులసీ...నమః ఆచమనీయం సమ బ్రహ్మేంద్రాదిసురైర్వంద్య శ్రీనివాస జనార్దన, మధుపర్కం ప్రదాస్యామి సంగృహాణ సురోత్తమ. దేవేంద్రాదిసురై ర్వంద్యే తులసీ హరివల్లభే, మధుపర్కమిదం దేవి గృహ్యతాం పరమేశ్వరి. శ్రీతు...నమః మధుపర్కమ్ సర్వత్ర యం మాక్షీరం చ శర్కరాతిమనోహరం, పంచామృతస్నానమిదం క్షీరాబ్ధిశయనాపతే క్షీరాబ్ధితనయే దేవి క్షీరధారాభివర్ధితే, క్షీరేణైవ మనోజ్ఞేన సించే పంచామృతైశ్శుభైః శ్రీతుల...నమః పంచామృతస్నానం సమ స్నానం కురు మహారోగిణ గంగాదిభ్యో మయాహృతం, దేహసంశోధనార్థాయ పాపాన్మోచయ మామిహ. గంగాదిభ్యః సరిద్భ్యశ్చ సమానీత మిదం జలం, స్నానార్థం దేవి తులసి కృపయా ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషేణ...శరద్ధవిః. ఆదిత్యవర్ణే...బాహ్యాలక్ష్మీః. శ్రీతులసీదేవీ...నమః స్నానం సమర్పయామి. గంగాజలం మయానీతం గంధవస్తుసుసంయుతం, కురుష్వాచమనం దేవ తులసీసహిత ప్రభో. పూర్ణచంద్రసమానాస్యే సుందరి ప్రియదర్శనే, భక్త్యా మయార్పితం దేవి గృహాణాచమనీయకమ్. శ్రీతుల...నమః శుద్ధాచమనీయమ్ వస్త్రం గృహాణ దేవేశ సూక్ష్మతన్తువినిర్మితమ్. సర్వకర్మణి శుద్ధ్యర్థం పరిధత్స్వ జనార్దన. క్షీరోదధిసముద్భూతే చంద్రలక్ష్మీసహోదరి, గృహ్యతాం పరిధానార్థ మిదం క్షౌమాంబరం శుభమ్. సప్తాస్యాసన్...పురుషం పశుం, ఉపైతుమాం...దదాతు మే. శ్రీ

తుల...నమః వస్త్రయుగ్మంసమర్ప. ఉపవీతమిదం శుభ్రం తంతు త్రయవినిర్మితం, పూర్వం గృహాణ పశ్చాత్త్వం కాంచనం చోత్తరీయకం, రాజితం బ్రహ్మసూత్రం చ కాంచనం చోత్తరీయకం, అహందాస్యామితేదేవి విష్ణువక్షఃస్థలాశ్రితే తంయజ్ఞం... ఋషయశ్చయే. క్షుత్పిపాసా...గృహాత్. శ్రీతులసీ...నమః యజ్ఞోపవీతమ్. గంధం గృహాణ భగవన్ కర్పూరాగరుమిశ్రితం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ సర్వపాపాపనుత్తయే. చందనాగరు కర్పూర మృగనాభి సమన్వితం, గంధం గృహాణ మద్దత్తం దేవి దేవాంగభూషణే. తస్మాద్యజ్ఞాత్...గ్రామాశ్చ యే. గంధద్వారాం...శ్రియమ్. శ్రీతుల...గంధంసమర్పయామి. అక్షతాం స్తవ దాస్యామి సువర్ణాక్షతశోభనాన్, సర్వదేవనమస్కార్య జనార్దన నమోఽస్తు తే. హరిద్రాసంయుతాన్ రమ్యాన్ మార్తాండశశిసన్నిభాన్, అక్షతాన్ గృహ్య ధవళాన్ మయా దత్తా నిమాన్ శుభాన్. తస్మాద్యజ్ఞాత్...దజాయత. మనసః కామమా...యశః. శ్రీతుల...నమః ఆభరణార్థం అక్షతాన్ సమ. పుష్పైర్నానావిధైర్దివ్యై రుగ్రగంధైర్మనోహరైః, పూజయామి హృషీకేశ తవ పాదయుగం ముదా. నీలోత్పలం చ కహ్లారం శతపత్రం మనోరమం, పద్మనాభప్రియే దేవి ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. తస్మాదశ్వా అజాయన్త...అజావయః. కర్దమేనప్ర...మాలినీంశ్రీతుల...నమః పుష్పాణిపూజయామి.

అథాంగపూజా.

శ్రీకృష్ణాంగపూజా. పారిజాతాపహారకాయనమః పాదౌ గుణాధారాయ నమః గుల్ఫౌ. జగన్నాథాయ నమః జంఘే పూజయామి. జానకీవల్లభాయ నమః జానునీ. ఉత్తాలతాల

క్షేత్రే నమః ఊరూ. కమలానాథాయ నమః కటిం నిరంజనాయ నమః నితంబం పూజయామి. నారాయణాయ నమః నాభిం. వామనాయ నమః వళిత్రయం పూజ. కాలాత్మనే నమః గుహ్యాం. కుక్షిస్థాఖిలభువనాయ నమః ఉదరం. హృషీకేశాయ నమః హృదయం. లక్ష్మీవక్షఃస్థలాయ నమః వక్షఃస్థలం పార్థసారథయే నమః పార్శ్వే. మధురానాథాయ నమః మధ్యం. హరయేనమః హస్తాన్ పూజయామి. అనిరుద్ధాయనమః అంగులీః. శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గధారిణే నమః బాహూన్ పూజయామి. వరదాయ నమః స్తనౌ. అధోక్షజాయ నమః అంసౌ. కంబుకంఠాయ నమః కంఠం. ఓజస్వినే నమః ఓష్ఠౌ. దామోదరాయ నమః దన్తాన్. పూర్ణేందునిభవక్త్రాయనమః ముఖం గరుడవాహనాయ నమః గండస్థలం. నరనారాయణాత్మకాయ నమః నాసికాం. నీలోత్పలదళశ్యామాయ నమః నేత్రే పూజ. భృగ్వాదిమునిసేవితాయ నమః భ్రువౌ. భృంగరాజ విరాజితపాదపంకజాయనమః భ్రూమధ్యం. కుండలినే నమః శ్రోత్రే. లక్ష్మీపతయే నమః లలాటం. శిశుపాలశిరశ్ఛేత్త్రే నమః శిరః పూజయామి. సత్యభామాపతాయ నమః సర్వాణ్యంగాని. తులస్యా అంగపూజా—

పారావారసుతాయై నమః పాదౌ. గుణశాలిన్యై గుల్ఫౌ. జపాపుష్పసమాధరాయై. నమః జంఘే జాంబూనదసమప్రభాయైనమః జానునీ. ఊర్జస్విన్యై నమః ఊరూ. కమలహస్తాయై నమః కటిం. నిర్మలాయై నమః నితంబం పూజయామి. నారాయణ్యై నమః నాభిం. అజ్ఞానహన్త్ర్యై నమః వళిత్రయం. గుణాశ్రయాయై నమః గుహ్యాం. క్షమాయై నమః ఉదరం. హృత్పద్మధారిణ్యై నమః హృదయం పూజయామి. వరప్రదా

ర్యై నమః వక్షఃస్థలం. పద్మశంఖాదిరేఖాంకవిలసత్పాదతలాన్వి తాయై నమః పార్శ్వే. మంజుభాషిణ్యైనమః మధ్యం హరిప్రి యాయై నమః హస్తౌ. అపవర్గప్రదాయై నమః అంగుళీ పూజ యామి. కేయూరభూషితాయై నమః బాహూ కుంభకుచా యై నమః స్తనౌ అనంతాయై నమః అంసౌ. సుగ్రీవాయై నమః కంఠం. ఓజస్విన్యై నమః ఓష్ఠౌ. దనుజసంహారిణ్యై నమః దన్తాన్. పద్మాయై నమః ముఖం పూజయామి గంధర్వగానము దితాయై నమః గండస్థలమ్ నానారూపధారిణ్యై నమః నాసి కామ్. నీలోత్పలాక్ష్యైనమః నేత్రే. కామమార్గపనూనభ్రు వేనమః భ్రువౌ భృంగశ్రేణీలసద్వేణ్యై నమః భ్రూమధ్యమ్. మణితాటంకభూషితాయై నమః శ్రోత్రే లసన్ముఖాయై నమః లలాటం శివప్రదాయై నమః శిరః పూజయామి. సర్వపాప ప్రణాశిన్యై నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

అథ కృష్ణాష్టోత్తరశతనామాదిపూజాం కుర్యాత్.

దశాంగం గుగ్గులం ధూపం గోఘృతేన చ సంయుతం, స్నానార్ద్రశోషణార్థాయ సంగృహాణ జగత్ప్రభో. శ్రీగంధంచ సకర్పూరం దశాంగం చ మనోహరం, తుభ్యందాస్యామికమలే ధూపోఽయంప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషం...వుచ్యతే. ఆప స్సృజంతు స్నిగ్ధా...మేకులే. శ్రీతు...నమః ధూపమాఘ్రాప యామి. దీపంగృహాణభగవన్నాజ్యవర్తిత్రయాన్వితం, అజ్ఞాన నాశనం దీపం ప్రకాశయ జగద్గురో. జ్ఞానతిమిరాంధస్య అజ్ఞాన దీపప్రదాయిని, త్వయా తు తులసీదేవి దీపోఽయం ప్రతిగృ హ్యతామ్. బ్రాహ్మణోఽస్యముఖ...శూద్రో అజాయత ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం...మమావహ. శ్రీతుల...నమః దీపం దర్శయామి.

పక్వాన్నం హేమపాత్రస్థం సూపాజ్యాదిభిరన్వితం, భక్ష్యై ర్నానావిధైర్దివ్యై రుపభుంక్ష్వ జనార్దన నైవేద్యం షడ్రసోపేతం పంచభక్ష్యసమన్వితం, నానావిధఫలోపేతం తులసి ప్రతిగృహ్యతామ్. చంద్రమామనసో...వాయురజాయత ఆర్ద్రాంయః ...ఆవహ. శ్రీతులసీ...నమః నైవేద్యం. పానీయం సీతకర్పూరవాసితం చ సుశీతలం, నారాయణ మయా దత్తం గృహాణామరవందిత. సర్వలోకప్రియే దేవి గంధద్రవ్యసమన్వితం, పానీయం తే మయా దత్తం సంగృహాణ సురేశ్వరి శ్రీతుల...నమఃమధ్యేమధ్యే పానీయమ్. ఆపోశనమిదం దేవపాపాజ్ఞానప్రణాశనం, గృహీత్వాఽద్భిః సుగమ్యాభి ర్హస్తప్రక్షాళనం కురు. అమృతార్ణవసంభూతే భక్తవాంఛితదాయికే. హస్తప్రక్షాళనం దేవి కురు సర్వాఘనాశిని శ్రీతుల...నమః హస్తప్రక్షాళనం తాంబూలం గృహ్యతాం దేవ పూగీఫలసమన్వితం, నాగవల్లీదళైర్యుక్తం ముక్తాచూర్ణవిమిశ్రితమ్. కేతకీదళసచ్ఛాయై ర్నాగవల్లీదళైర్యుతం, కర్పూరమిళితం దేవి తాంబూలం స్వీకురుష్వ భో. నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం...అకల్పయన్. తాంమఆవహ. విందేయం పురుషానహమ్. శ్రీతుల...నమః తాంబూలమ్. నీరాజనమిదం దేవ అష్టావింశతివర్తిభిః, లోకనాథజగద్బంధో జ్ఞానదృష్టిప్రదో భవ. ఇంద్రాదిపూజ్యపాదాబ్జే బహువర్తివిరాజితం, నిరాజనం మయా దత్తమిదం స్వీకురు కామదే. వేదాహమేతం...దాస్తే. యః శుచిః ప్రయతో...సతతః జపేత్. శ్రీతుల...యనమః నీరాజనం దర్శయామి కృష్ణ విష్ణో జగన్నాథ దేవకీనందన ప్రభో, పుష్పాంజలిం గృహాణేశ పాహిమాం సురపూజిత. పద్మనాభప్రియే నిత్యం పద్మోద్భవసమర్పి

తే, పద్మపత్రవిశాలాక్షి వరదా భవ శోభనే. ఉపచారేషు యన్న్యూనం పూజాకాలే చ యత్కృతం, సర్వం సంపూర్ణతాం యాతి మంత్రపుష్పప్రదానతః. కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ జగన్నాథామరప్రభో, మంత్రపుష్పం ప్రదాస్యామి తులస్యా సహ స్వీకురు ధాతాపురస్తాత్...అయనాయ విద్యతే ఆనందః కర్దమశ్చైవ...శ్రీరేవ దేవతా. సహస్రశీర్షం దేవం...మహారాజాయ నమః యా సా పద్మాసనస్థా...నారాయణి నమోఽస్తు తే శ్రీతుల...నమః సువర్ణమంత్రపుష్పమ్. ప్రదక్షిణమిదం దేవ ప్రాదక్షిణ్యకరం శుభం, సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం కరోమి సతతం ముదా. ప్రదక్షిణం కరోమి త్వాం జగన్మాతే మహేశ్వరి, పదేపదేచ సౌభాగ్యం మమ దేహి వరాననే. కేశవాయ నమస్తుభ్యం సహస్రశిరసే నమః, గోవిందాయ నమస్తుభ్యం పద్మనాభాయ తే నమః. నమస్తే దేవకీపుత్ర నమస్తే ధరణీధర, నమస్తేఽస్తు మహాయోగిన్ త్రాహి మాం భవసాగరాత్. నమో నమో జగద్ధాత్రై జగదాద్యై నమోఽస్తు తే, నమో నమో జగద్భాత్రై నమస్తే పరమేశ్వరి. నమస్తే దేవి కల్యాణి నమస్తులసి సర్వగే, నమో వేదమయే దేవి నమస్తే హరివల్లభే యానికానిచ...రక్షగక్ష జనార్దన. శ్రీతుల...నమః ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్. దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానామభయప్రద, పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి వ్రతస్య పరిపూర్తయే తులసి శ్రీసఖే దేవి పాపహారిణి పుణ్యదే, నమస్తే నారదనుతే నారాయణి హరిప్రియే. శ్రీతుల...నమః పునరర్ఘ్యం సమ. దేవదేవ జగన్నాథ సృష్టిస్థిత్యన్తకారక, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి త్రాహి మాం మధుసూదన. ప్రసీ

ద మే త్వం సర్వత్ర కృపయా పరయా ముదా, అభీష్టఫలసంసి ద్ధిం కురు మే మాధవప్రియే. ఇతి ప్రార్థనా. యస్య స్మృత్యా చ...తమచ్యుతమ్...మంత్రహీనం పరిపూర్ణం తపస్తు తే. అన యా ధ్యానావాహనాది...జయా భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీ తులసీసహిత శ్రీకృష్ణః సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు. ఇతి పూజావిధిః సమాప్తః.

అ థ క థా.

పురా ద్వైతవనే రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః, ద్రౌప ద్యాభ్రాతృభిస్సాకం న్యవసద్రాజ్యలోపితః. తత్రాంతరే మహా తేజా వ్యాసో మునిగణైస్సహ, ఆగతస్తం మునిం దృష్ట్వా రా జా చోత్థాయ సంభ్రమాత్, నత్వాభ్యర్చ్య యథాన్యాయం దత్వా తస్మై వరాసనం, స్వయం తదాజ్ఞయాసీనః ప్రోవాచ మునిసత్తమమ్. భగవం త్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వలోకైకపావన, యు ష్మత్సందర్శనేనాద్య సఫలో మే మనోరథః, కేనోపాయేన లఘునా వాంఛాసిద్ధిర్భవేన్నృణాం, యతస్త్వం సర్వధర్మజ్ఞస్త స్మాత్తత్కథయాద్య మే వ్యాస ఉవాచ. సాధు పృష్టం త్వయా రాజ న్సర్వలోకహితైషిణా, నారదేనైవముక్తస్సన్ సర్వలోక పితామహః. ఆచచక్షే రమానాథపూజాంకే ద్వే వ్రతే శుభే, క్షీరాబ్ధిద్వాదశీచేతి క్షీరాబ్ధిశయనేతి చ. బ్రవీమ్యద్య తయో ర్మధ్యే క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతం, విష్ణుప్రీతికరం పుణ్యమపవర్గఫల ప్రదమ్. సంసారబంధవిచ్ఛేదకారణం పాపనాశనం, పుత్త్రదం పు త్త్రహీనానాం ధనదం ధనకామినామ్. బ్రహ్మక్షత్త్రవిశాం శూ ద్రస్త్రీణాం సాధారణవ్రతం, వ్రతోత్తమం మహాభాగ సావ ధానమనా శ్శృణు. కార్తికాయాం శుక్లపక్షే చ ద్వాదశ్యామ

స్తగే రవౌ, క్షీరాబ్ధిశయనో విష్ణురుత్థాయాఖిలైః సురైః. ముని భిశ్చ వసిష్ఠాద్యైర్లక్ష్మ్యా చ సహితోఽవ్యయః. బృందావనం సమాగమ్య న్యవసత్తత్ర తైస్సహ, తదా తు తత్ర భగవాన్ ప్రతిజ్ఞాం కృతవాన్విభుః యత్ర బృందావనక్షేత్రే త్వస్మిన్కాలే సమాగతే, బ్రహ్మాదిదేవతాంశ్చైవ వసిష్ఠాదిమునీశ్వ రాన్. సంపూజ్య తులసీం మాం చ శ్రుత్వా చ తులసీకథాం, భక్త్యా త్వనన్యయా యుక్తో దీపదానం కరోతి యః లబ్ధ్వేష్ట సిద్ధిం నిష్పాపః స మే సాయుజ్యమాప్నుయాత్, ఏవమేవ విని శ్చిత్య శపథం కృతవాన్విభుః. తస్మాత్తదా మహాపుణ్యం స్నా నం దానం చ పూజనం, త్వమపి శ్రద్ధయా వత్స కురు తద్వ్రత ముత్తమమ్. ఇతి వ్యాసవచశ్శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ యుధిష్ఠిరః. యుధిష్ఠిర ఉవాచ.—వ్రతస్యాస్య విధానం తు బ్రూహి వేద విదాం వర, త్వదృతే న హి వక్తా తు త్రిషు లోకేషు కశ్చన. వ్యాస ఉవాచ. ఉపోష్యైకాదశీం తాం తు ద్వాదశ్యాం పా రణే కృతే, సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా నియమైర్భక్తిసంయుతః. తత్ర సమ్మార్జనం కృత్వా గోమయేనోపలిప్య చ, పంచవర్ణైశ్చ చూర్ణైస్తు హ్యలంకారం తు కారయేత్. తస్మింశ్చ తులసీమూ లే తులసీసహితం హరిం, అర్చయేత్పరయా భక్త్యా ధ్యానేనా వాహనాదిభిః. పంచామృతస్నానపూర్వం తతశ్శుద్ధోదకేన చ, అభిషిచ్య తతో దేవం సవస్త్రం స్వర్ణసంయుతమ్. పుష్పైర్నా నావిధైశ్చైవ ధూపదీపైస్తథార్చయేత్, నైవేద్యంచ తతస్స మ్యగ్దత్వా సద్భక్తిపూర్వకం. నైవేద్యానంతరం విష్ణోర్నారికే ళగుడాదికం, ఖర్జూరం కదళీంచైవ ఇక్షుఖండాంత్సమర్పయేత్

తాంబూలనీరాజనే చ పుష్పాంజలిమతః పరం, ఏవం కృత్వా చోపచారాంస్తులస్యాః కేశవస్య చ. దీపదానస్య మాహాత్మ్యం తులస్యాశ్చ విశేషతః, శ్రుత్వా ప్రసాదం సంప్రాప్య మోక్షార్థీ బుద్ధిమాన్నరః. తతస్సమర్చయేద్విప్రాన్ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, ఫలాని చ ప్రదద్యాద్వై దక్షిణాం చ స్వశక్తితః. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా క్షీరాబ్ధివ్రతముత్తమం, స సర్వపాపనిర్ముక్తశ్చేష్టసిద్ధియుతో భవేత్. ఏతచ్ఛ్రుత్వా ధర్మజోఽపి వ్రతం వ్యాసముఖాచ్ఛ్రుతం, దీపదానస్య మాహాత్మ్యం బ్రూహీతి ప్రత్యువాచ తం. వ్యాస ఉవాచ దీపదానస్య మాహాత్మ్యం కశ్శక్తో భువి వా దివి, వక్తుం నిశ్శేషతశ్చాపి తథా వక్ష్యే యథామతి. బృందావనే చ తత్కార్యం కార్తిక్యాం ద్వాదశీ దినే, ఏకేన దీపదానేన హ్యుపపాతకనాశనమ్. శతసంఖ్యైః ప్రదీపైశ్చ విష్ణురూపో భవేద్ధ్రువం, అత ఊర్ధ్వం దీపఫలం మయా వక్తుం న శక్యతే. ఏకవర్తికృతం దీపం యో దద్యాద్భక్తి సంయుతః, స ఏవ పాపనిర్ముక్తో తేజస్వీ మతిమాన్భవేత్. చతుర్వర్తికృతం దీపం భూపతిశ్చ భవేత్తథా. దశవర్తిప్రమాణేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. సహస్రవర్తిం యో దద్యాద్విష్ణురూపో భవేద్ధ్రువం, ఏతత్ఫలం కురుక్షేత్రే ధ్రువం బృందావనే తథా. ఉత్తమం గోఘృతం ప్రోక్తం మధ్యమం తిలతైలకం, అధమం మధుతైలం చ కనీయం వన్యకం భవేత్. గోఘృతం జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మోక్షప్రాప్త్యర్థమేవ చ, సంపదర్థం యశోర్థంచ తిలతైలం భవేన్నృణామ్ భవేదఖిలభోగార్థం మధుతైలం సదా నృణాం, వన్యాదికం చ కామ్యార్థం వన్యం సార్షపతైలకమ్. అగస్త్యతైలం నిశ్శేషం శత్రునాశనకారణం,

ఏరండతైలదీపేన హ్యాయుస్సంపచ్చ నశ్యతి. ఘృతం మాహి
షికం చైవ పూర్వపుణ్యం వినశ్యతి, యత్కించిద్దోషఘృతయుతం
కశ్చిద్దోషో న తస్య చేత్. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణుసా
యుజ్యమాప్నుయాల్, ఇంద్రాదిదేవతాస్సర్వే కార్తిక్యాం
దీపదానతః. త్రిదివేశా బభూవుస్తే చార్చనాత్కేశవస్య హి,
ధాతృబ్రహ్మాదయశ్చాపి వైకుంఠే శాశ్వతేఽవసన్. బృందా
వనసమీపే తు దీపదానం కరోతి యః, వైకుంఠే విపులాన్భో
గాన్భుక్త్వా సాయుజ్యమాప్నుయాత్. ప్రజ్ఞామాయుశ్శ్రియం
ధైర్యం సంపదశ్చ వివర్ధనం, జాతిస్మరత్వం మోక్షం చ దీపద
స్య భవేన్నృప. క్షీరాబ్ధిశాయిపూజా చ యా కృతా ద్వాద
శీదినే, బృందావనసమీపే స్యాదిహాముత్రఫలప్రదా. యే తు
బృందావనే దేశే కుర్యుః క్షీరాబ్ధినామకం, తే విష్ణుభవనం
గత్వా మోదంతే విష్ణునా సహ. దేవా వాప్యథ యక్షా వా
నారదాదిమునీశ్వరాః, బృందావనస్థితం దేవమర్చయంత్యఘనా
శనం, పతితో వాథ శూద్రో వా ద్వాదశ్యాం విష్ణుమర్చ
యేత్, మహాపాతకయుక్తో వా ఉపపాతకసంయుతః. తేషాం
పాపాని నశ్యంతి తూలరాశి రివానలాత్, బృందావనే వేది
కాయాం ప్రదీపాన్ పుష్పమాలికామ్. ఫలాని దీపమాలాం చ
మంటపేనాప్యలంకృతిం, యో దృష్ట్వానంద మాప్నోతి సర్వ
పాపైః ప్రముచ్యతే. ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం కార్తిక్యాం
ద్వాదశీదినే, బృందావనే సమాసీనో యశ్శృణోతి పఠేన్నరః.
యురారోగ్యమైశ్వర్యం ప్రాప్నుయాన్నాత్ర సంశయః. ఇతి
శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే క్షీరాబ్ధివ్రత
థాయాం దీపదానమాహాత్మ్యం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః,

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. దీపదానస్య మాహాత్మ్య మద్భుతం రోమహర్షణం, శ్రుత్వా హర్షం గతో౽స్మ్యద్య కృతకృత్యశ్చ సువ్రత. ఇతః పరం తులస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం వక్తుమర్హసి, ఇతి ధర్మవచ శ్శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ మునీశ్వరః. తులసీమహిమా వక్తుం బ్రహ్మణాపి న శక్యతే, నారదేనైవ ముక్తస్సనన్య దాహ చ పితామహః. త దద్య కథయామి త్వాం శృణు వత్స జగత్పతే. వ్యాసః. సంప్రాప్తే కార్తికే మాసి తులస్యాః పూజనం మహత్, యే కుర్వంతి నరా భక్త్యా తే యాంతి పరమాం గతిమ్. నార్చయేత్తులసీదేవీ ముత్థానద్వాదశీనే, జాయతే పాపరూపేణ చండాలః కోటిజన్మసు. తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన తులసీం పూజయే త్సదా, రోపితా తులసీ యావత్కురుతేమూలవిస్తరమ్. తావద్యుగసహస్రాణి విష్ణులోకే మహీయతే, తులసీపత్రసంయుక్తే జలే స్నానం కరోతి యః. సర్వపాపవినిర్ముక్తో మోదతే విష్ణుమందిరే, బృందావనం యః కురుతే తులస్యారోపణాయ చ తావదేవాఘనిర్ముక్తో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే, తులసీకాననం యస్య గేహే తిష్ఠతి సర్వదా. తస్య గేహం తీర్థభూతం నాయాంతి యమకింకరాః, సర్వపాపహరం పుణ్యం కామదం తులసీవనమ్. యే పోషయంతి చ నరాస్తే న పశ్యంతి భానుజం, తులసీకాష్ఠసంభూతాం మాలాం ధరతి యో గళే. కృతపాపాస్తు తద్దేహం న స్పృశంతి కదాచన, తులసీవిపినచ్ఛాయా భవేద్యత్ర ద్విజాతిభిః. తత్ర శ్రాద్ధం ప్రకర్తవ్యం పితౄణాం తృప్తిహేతవే, యస్యాస్యే తులసీపత్రం కరే శిరసి దృశ్యతే యమస్తం నేక్షితుం శక్త స్తద్విధం చ భయంకరం, యన్మూలే సర్వతీర్థాని యన్మధ్యే సర్వదేవతాః. యదగ్రే సర్వవేదాశ్చ

తులసీం తాం నమామ్యహం, ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య ప్రణమేత్తులసీవనమ్ తులసీమహిమా యేన కథ్యతే శ్రూయతేఽపివా, సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. అత్రైవోదాహరంతీమ మితిహాసం పురాతనం, పురా కాశ్మీరదేశేషు బ్రాహ్మణౌ సంబభూవతుః. హరిమేధసుమేధాఖ్యౌ విష్ణుభక్తిపరాయణౌ, కదాచిత్తౌ ద్విజవరౌ తీర్థయాత్రాపరాయణౌ. గచ్ఛంతావేకదా విప్రౌ కాంతారే శ్రమవిహ్వలౌ, తులసీకాననం తత్ర దదర్శతురరిందమౌ. తయోర్మధ్యే సుమేధస్తు దృష్ట్వా తత్తులసీవనం, కృత్వా ప్రదక్షిణం తస్మై ననందే భక్తిసంయుతః. దృష్ట్వైవ హరిమేధస్తు బభాషే పరయా ముదా, కిమర్థం విప్ర దేశేషు తీర్థేషు చ వ్రతేషుచ స్థితేషు విప్రముఖ్యేషు ప్రణామం కృతవానిహ. సుమేధః. ఆతపో బాధతే హ్యద్య తాం గత్వాస్మిన్వటపాదపే, తత్రచ్ఛాయాం సమావిశ్య త్వయాహా పృష్టం వదామి తే. ఏవముక్త్వా సుమేధస్తు హరిమేధేన సంయుతః, వటం జగామ ధర్మజ్ఞో మహాకోటరసంయుతమ్. తస్యోపవిశ్యచ్ఛాయాయాం హరిమేధమువాచ హ, శ్రూయతాం విప్రశార్దూల తులస్యాశ్చోత్తమాం కథామ్. పరమేశప్రసాదేన సజ్ఞాతాయాః పయోదధౌ, పురా దుర్వాసశాపాచ్చ గతైశ్వర్యే పురందరే. మమంథుః క్షీరజలధి మింద్రాద్యాశ్చ సురాసురాః, ఐరావతః కల్పతరుశ్చంద్రమాః కమలా తథా. హరితక్యాదయో జాతా దివ్యాశ్చౌషధయస్తథా, తతః పీయూషకలశ మజరామరదాయకం, జాతం కరాభ్యాం కలశం ధారయన్మధనాద్ధరిః. ఆవేక్ష్య మనసా సద్యః పరం నిర్వృతమానసః పీయూషకలశే తస్మిన్నానందాచ్చోదబిందవః,

ఆపతంస్తులసీ పద్మాన్తేభ్యోఽ జాయత మంగళా. తత్రో
త్పన్నాం తథా లక్ష్మీం తులసీం చ దధౌ హరిః, తులసీమంక
మారోప్య ప్రసన్నవదనో హరిః. పునీహి లోకానఖిలా నితి
తస్యై వరం దదౌ, నారాయణస్య తులసీ తస్మాత్ప్రియతరా
స్మృతా. తత స్తస్యై నమస్కారో మయా చాత్ర కృతోఽధు
నా, ఇత్యేవం వదత స్తస్య పపాత పురతో నటః. కోటరాద్వట
వృక్షస్య పురుషౌ ద్వౌ వినిర్గతౌ, ద్యోతయంతౌ దిశస్సర్వా
స్తేజసాదిత్యసన్నిభౌ. హరిమేధసుమేధౌ తా వూచతుర్వినయా
న్వితౌ; కౌ యువాం దేవసంకాశౌ భవంతౌ సర్వమంగళౌ;
ఇత్యుక్త్వా బ్రాహ్మణాభ్యాం తా వూచతుర్వృక్షనిర్గతౌ, యువా
మేవాద్య పితరౌ చావయోశ్చ తథా గురూ. జ్యేష్ఠ ఉవాచ
అహం తు దేవలోకస్థశ్చాస్తికో నామనామతః, అప్సరోగణసం
యుక్తః సమాచిన్నందనం వనమ్. క్రీడాం కర్తుం గతోఽస్మ్యత్ర
విషయాసక్తచేతనః, రేమిరే దేవవనితా యథాకామం మయా
సహ. నిపేతుర్మల్లికాయుక్తా మాల్యాని పురతో మునే, వశినో
రోమశాఖ్యస్య నందనే తు తపస్యతః. క్రీడంతమపి మాం
మార్గే మాల్యాని వితతాని చ, దృష్ట్వా స రోమశశ్శాపం
దత్తవాన్కుపితో మునిః మోషిద్భిర్నాపరాధో మే యా
సాం వైపరతంత్రతా, అయమేవ దురాచారః పాదపాగ్రే య
మబ్రవీత్. త్వం బ్రహ్మరాక్షసో భూత్వా వటవృక్షే చరేతి
మాం, ప్రసాదితో మయా. క్రోధో విశాపమపి దత్తవాన్.
తులసీవిష్ణుమాహాత్మ్యం సర్వపాపహరం శుభమ్. యదా శ్రో
ష్యసి సద్యస్త్వం రక్షో దేహాద్విమోక్ష్యసి. ఇతి శప్తస్తు ముని.
నా చిరకాలం సుదుఃఖితః, అత్ర సిద్ధిం గతోఽస్మ్యద్య భవద్దర్శ

నలాభతః. ముక్తిర్జాతా విప్రశాపా న్మమయుష్మత్ప్రసాదతః, ఇతి సంభాష్య తౌ విప్రౌ ద్వితీయస్య కథా వదత్. అయం మునివరః పూర్వం గురుశుశ్రూషణే రతః, గురౌ కదాచిత్ప్రాప్తే తిత్వా బ్రహ్మరక్షస్త్వమాప సః. యుష్మత్ప్రసాదాదధునా గురుశాపాద్విమోచితః, తీర్థయాత్రాఫలం చైవ యువాభ్యామిహ సాధితమ్. ఇత్యుక్త్వా తౌ మునివరౌ ప్రణమ్య చ పునఃపునః, తాననుజ్ఞాప్య స్వం ధామ జగ్మతుః పరయా ముదా తతస్తౌ తీర్థయాత్రార్థం పరమౌ మునిపుంగవౌ, శంసంతౌ చ తులస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం జగ్మతుర్గృహమ్. ఇతిహాసమిమం పుణ్యం సర్వపాపప్రణాశనం, యశ్శృణోతి సదా భక్త్యా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే యే చ శృణ్వంతి సతతం యే పఠంతి ద్విజోత్తమాః, తే సర్వే పాపనిర్ముక్తా యాస్యంతి పరమాం గతిమ్ ఏవం పిత్రా కథితం నారదాయ చ ధీమతే, మయా తదేవ వ్యాఖ్యాతం స్నేహాత్తవ నరర్షభ. తస్మాత్తు యో నరః కృత్వా క్షీరాబ్ధివ్రతముత్తమం, శ్రుత్వా చ తులసీదేవ్యా మాహాత్మ్యం ముదితో భవేత్. ఇతి శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే క్షీరాబ్ధివ్రతకథాయాం ద్వితీయాధ్యాయస్సమాప్తః.

క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతకథా.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. శ్రుతాత్త్వయోక్తం క్షీరాబ్ధివ్రతం హర్షం గతోఽస్మ్యహం, ఇతఃపరంతు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతముత్తమమ్. శ్రోతుమిచ్ఛామి భగవన్ తద్విధిం బ్రూహి విస్తరం, వ్యాస ఉవాచ. శాంతిదం పుత్రదం నౄణాం యశోలాభవివర్ధనం, సంపత్కరం శ్రీకరంచ మోక్షదం మోక్షకామినామ్ క్షీరాబ్ధిశయనం నామ వ్రతానాముత్తమోత్తమం, బ్రహ్మణోక్తమిదం పూర్వం

నారదాయ మహాత్మనే. తదద్య కథయిష్యామి శృణు వత్స సమాహితః, ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యాం సాయంకాల ఉపాగతే పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య వ్రతీ నియమపూర్వకం, బృందావనం చ స్వగృహే గోమయేన విలేపయేత్. ధాతునా సమలంకృత్య రంగవల్ల్యా తతః పరం, స్వస్తికాదీని నిర్మాయ శంఖపద్మాదిశోభితమ్, ధూపదీపైశ్చ వస్త్రైశ్చ మాల్యైశ్చాపి విశోభితం, పూజాద్రవ్యాణిసంపాద్యప్రాణానాయమ్య వాగ్యతః. ఇదం కరిష్యే నియమం చాతుర్మాస్యవ్రతం వ్రతీ, నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక. పూజామిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ, మంత్రేణానేన దేవేశం పూజయేద్విధిపూర్వకమ్. నారాయణం చ తులసీం సర్వశ్రేయోభివృద్ధయే, పూజయేత్తులసీమూలే ఉపచారైరనేకశః. బ్రాహ్మణాన్పూజయేత్పశ్చాద్గంధమాల్యానులేపనైః, తాంబూలైశ్చణకాద్యైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి. దక్షిణాభిశ్చ బహ్వీభిస్తోషయేద్ద్విజపుంగవాన్, ఏవం చతుర్షు మాసేషు కుర్యాద్వ్రతమనుత్తమమ్. ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే, కార్తికే శుక్లపక్షస్య చైకాదశ్యాముపోషితః సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా వ్రతీనియమపూర్వకం, తత్ర బృందావనే కృత్వా సమ్మార్జన మతఃపరమ్. గోమయేనోపలిప్యాథ పంచవర్ణై రనంతరం, నీలపీతసితాద్యైశ్చ హ్యలంకారం తు కారయేత్. పద్మం శంఖం మహాశార్ఙ్గం చక్రం కౌమోదకీం గదాం, గోపాలాన్వత్సపాలాంశ్చ వేదికోపరి విన్యసేత్. తత్ర బృందావనం కృత్వా రాజతం చ స్వశక్తితః, తత్రైవ తులసీం కుర్యాచ్ఛాఖాగుచ్ఛపరిష్కృతామ్. తన్మూలే తు సువర్ణేన కృతాం శక్త్యనుసారతః, ప్రతిమాం తులసీలక్ష్మీ

నలాభతః. ముక్తిర్జాతా విప్రశాపా న్మమయుష్మత్ప్రసాదతః, ఇతి సంభాష్య తౌ విప్రౌ ద్వితీయస్య కథాం వదేత్. అయం మునివరః పూర్వం గురుశుశ్రూషణే రతః, గురౌ కదాచిత్కోపి తిత్వా బ్రహ్మరక్షస్త్వమాప సః. యుష్మత్ప్రసాదాదధునా గురు శాపాద్విమోచితః, తీర్థయాత్రాఫలం చైవ యువాభ్యామిహా సాధితమ్. ఇత్యుక్త్వా తౌ మునివరౌ ప్రణమ్య చ పునఃపునః, తావనుజ్ఞాప్య స్వం ధామ జగ్మతుః పరయా ముదా తతస్తౌ తీర్థ యాత్రార్థం పరమౌ మునిపుంగవౌ, శంసంతౌ చ తులస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం జగ్మతుర్గృహమ్. ఇతిహాసమిమం పుణ్యం సర్వపా పప్రణాశనం, యశ్శృణోతి సదా భక్త్యా సర్వపాపైః ప్రముచ్య తే యే చ శృణ్వంతి సతతం యే పఠంతి ద్విజోత్తమాః, తే సర్వే పాపనిర్ముక్తా యాస్యంతి పరమాం గతిమ్ ఏవం పథా త్రా కథితం నారదాయ చ ధీమతే, మయా తదేవ వ్యాఖ్యాతం స్నేహాత్తవ నరర్షభ. తస్మాత్తు యో నరః కృత్వా క్షీరాబ్ధి వ్రతముత్తమం, శ్రుత్వా చ తులసీదేవ్యా మాహాత్మ్యం ముద తో భవేత్. ఇతి శ్రీబ్రహ్మవైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసం వాదే క్షీరాబ్ధివ్రతకథాయాం ద్వితీయాధ్యాయస్సమాప్తః.

క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతకథా.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. శ్రుతాత్త్వయోక్తం క్షీరాబ్ధివ్రతంవా ర్షంగతోఽస్మ్యహం, ఇతఃపరంతు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతముత్తమమ్. శ్రోతుమిచ్ఛాస్తి భగవన్ తద్విధింబ్రూహి విస్తరం, వ్యాసఉవాచ. శాంతిదం పుత్రదం నృణాం యశోలాభవివర్ధనం, సంప త్కరం శ్రీకరంచ మోక్షదం మోక్షకామినామ్ క్షీరాబ్ధిశయనం నామ వ్రతానాముత్తమోత్తమం, బ్రహ్మణోక్తమిదం పూర్వం

నారదాయ మహాత్మనే. తదహం కథయిష్యామి శృణు వత్స సమాహితః, ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యాం సాయంకాల ఉపాగతే పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య వ్రతీ నియమపూర్వకం, బృందావనం చ స్వగృహే గోమయేన విలేపయేత్. ధాతునా సమలంకృత్య రంగవల్ల్యా తతః పరం, స్వస్తికాదీని నిర్మాయ శంఖపద్మాదిశోభితమ్. ధూపదీపైశ్చ వస్త్రైశ్చ మాల్యైశ్చాపి విశోభితం, పూజాద్రవ్యాణిసంపాద్య ప్రాణానాయమ్య వాగ్యతః. ఇదం కరిష్యే నియమం చాతుర్మాస్యవ్రతం వ్రతీ, నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక. పూజామిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ, మంత్రేణానేన దేవేశం పూజయేద్విధిపూర్వకమ్. నారాయణం చ తులసీం సర్వశ్రేయోభివృద్ధయే, పూజయేత్తులసీమూలే ఉపచారైరనేకశః. బ్రాహ్మణాన్పూజయేత్పశ్చాద్గంధమాల్యానులేపనైః, తాంబూలైశ్చణకాద్యైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి. దక్షిణాభిశ్చ బహ్వీభిస్తోషయేద్ద్విజపుంగవాన్, ఏవం చతుర్షు మాసేషు కుర్యాద్వ్రతముత్తమమ్. ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే, కార్తికే శుక్లపక్షస్య చైకాదశ్యాముపోషితః సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా వ్రతీనియమపూర్వకం, తత్ర బృందావనే కృత్వా సమ్మార్జన మతఃపరమ్. గోమయేనోపలిప్యాథ పంచవర్ణై రనంతరం, నీలపీతసితాద్యైశ్చ హ్యలంకారం తు కారయేత్. పద్మం శంఖం మహాశార్ఙ్గం చక్రం కౌమోదకీం గదాం, గోపాలాన్వత్సపాలాంశ్చ వేదికోపరి విన్యసేత్. తత్ర బృందావనం కృత్వా రాజతం చ స్వశక్తితః, తత్రైవ తులసీం కుర్యాచ్ఛాఖాగుచ్ఛపరిష్కృతామ్. తన్మూలే తు సువర్ణేన కృతాం శక్త్యనుసారతః, ప్రతిమాం తులసీలక్ష్మీ

విష్ణురూపాం తు విన్యసేత్. సాచార్యః ప్రతిమారూపం తాభ్యాం చ సహితం హరిం, నారాయణం జగత్సాక్షిం భక్తాభీష్టఫలప్రదమ్. బ్రాహ్మణాః పురుషసూక్తేన పురాణైరితరేఽర్చయేత్, కల్పోక్తవిధినా సమ్యక్పూజయేచ్ఛుద్ధమానసః. అర్చయేత్త్వరయా భక్త్యా ధ్యానేనావాహనాదిభిః, ప్రసాదం ప్రాప్య విష్ణోశ్చ మోహమార్గీ బుద్ధిమాన్నరః. తతః సమర్చయేద్విప్రాన్ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, ఫలాని చ ప్రదద్యాద్వై దక్షిణాం చ స్వశక్తితః. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్పురాణపఠనాదిభిః, పరేద్యుః ప్రాత రుత్థాయ స్నాత్వాచమ్య విధానతః లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య చాజ్యభాగాంతమాచరేత్, తిలహోమం ప్రకుర్వీత సహస్రం శతమేవవా. తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ హోమశేషం సమాపయేత్, దేవ మగ్నిం పరిక్రమ్య నమస్కృత్వా విధానతః. తతో బ్రాహ్మణమాహూయ పూజయేద్వస్త్రభూషణైః, విష్ణుస్వరూపిణం స్వర్ణప్రతిమామర్చయేత్పునః. శాంతాయ విప్రవర్యాయ శ్రోత్రియాయ కుటుంబినే, ఇదం బృందావనం దివ్యంజనార్దనప్రియాప్తయే. ప్రదద్యాద్విప్రవర్యాయ నిజపాపక్షయాయ చ. దానమంత్రః. నారాయణో జగద్ధాతా క్షీరాబ్ధిశయనో మహాన్, వ్రతేనానేన సుప్రీతః సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛతు తృతీయాంశేన దానస్య దక్షిణాదానమాచరేత్, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్స్వయం భుంజీత బంధుభిః. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతం, తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శక్యం నాబ్దశతైరపి. బృందావనసమీపే తు యః కుర్యాద్ద్వాదశీదినే, క్షీరాబ్ధిశయనం నామ వ్రతం త్రైలోక్యపావనమ్. యావన్తి సన్తి పర్ణాని యావన్త్యగ్రాణి సన్తి హి,

తావదబ్దసహస్రాణి విష్ణులోకే మహీయతే. శృణు వత్స ప్రవక్ష్యేఽహ మితిహాసం పురాతనం, ద్వాపరస్యాం పురా చాసీద్విప్రోఽసౌ వేదపారగః. శాస్త్రజ్ఞో బహువక్తా చ విష్ణుపూజాపరాయణః, తస్య పుత్రీ చ విఖ్యాతా, వేణీనామ్నా సుహాసినీ బాల్యే వైధవ్యసంప్రాప్తా పుత్రహీనా చ దుఃఖితా, పూర్వజన్మకృతపాపేన జ్ఞానవిజ్ఞానవర్జితా. ఆలోక్య పితరం ప్రాప్య [illegible] వచనమబ్రవీత్, [illegible] కేనోపదేశేన మే సద్గతిర్భవేత్ [illegible] ఉపదేష్టుం త్వమర్హసి. ప్రోవాచ [illegible] చ — బాలే శృణు హరేః పూజాం విష్ణోర్జగత్స్వరూపిణః, న గతిర్విద్యతేఽన్యత్ర స్త్రీణాం వినా [illegible] తస్మాత్కురు తథా బాలే క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతం, ఇత్యుక్త్వా తద్వ్రతశ్రేష్ఠం విధానం చాప్యభాషత ఇతి శ్రుత్వా [illegible] పితుర్జ్ఞాత్వా తద్విధిం, దృఢభక్తితయా సాధ్వీ ధ్యాత్వా విష్ణుం పితుః పురః. చక్రే వ్రతం విధానేన క్షీరాబ్ధిశయనాభిధం, తద్వ్రతస్య ప్రభావేన విష్ణోరమితతేజసః. ద్వితీయే జన్మని ప్రాప్తే భర్తారం హరిమాప సా, మిత్రవిందేతి విఖ్యాతా లోకే లావణ్యశాలినీ తస్మాద్యః కురుతే భక్త్యా కోటిజన్మాఘనాశనం, ఇహ భుంక్త్వాఽఖిలాన్ భోగా నన్తే మోక్షమవాప్స్యతి. సత్యం సత్యం పునః సత్యం సత్యం సత్యం పునః పునః.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే క్షీరాబ్ధివ్రతకథా సంపూర్ణా.

క్షీరాబ్ధి వ్రతకథ.

పూర్వము ధర్మరాజు రాజ్యము పోఁగొట్టుకొని తమ్ములతోఁ గూడి ద్వైతవనమం దుండఁగా, నిచ్చటికి అనేక ఋషులతోఁగూడి వ్యాసులవారు వచ్చిరి. అట్లు వచ్చినవ్యాసుని గని ధర్మరాజు తగుపూజలు సలిపి కూర్చుండఁబెట్టి తానును వారి యనుజ్ఞఁ బొంది కూరుచుండి కొంతదడవు మాటలాడి యాయనతో స్వామీ మీరు ఎల్లధర్మములను ఉపదేశించఁదగిన మహానుభావులు. మీకుఁ దెలియని ధర్మసూక్ష్మములు లేవు. మనుష్యులకు సర్వకామములును ఏయుపాయముచేత సిద్ధించునో సెలవిండు. అని యడుగఁగా వ్యాసుఁడు నాయనా మంచి ప్రశ్న చేసినావు. ఈవిషయమునే పూర్వము నారదమహాముని బ్రహ్మనడుగఁగా నాతఁడు సర్వకామప్రదములగు రెండు వ్రతములు చెప్పినాఁడు. క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతము, క్షీరాబ్ధిశయన వ్రతము అను నా రెండువ్రతములలో క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతమును నీకుఁ జెప్పెదను వినుము. కార్తికశుక్ల ద్వాదశినాఁడు ప్రొద్దు కూఁకిన తర్వాత పాలసముద్రమునుండి లేచి శ్రీమహావిష్ణువు సమస్తదేవతలతోడను, మునులతోడను, లక్ష్మితోడను గూడి బృందావనమునకు వచ్చియుండి, యొకప్రతిజ్ఞ చేసినాఁడు. ఏ మనఁగా—ఏమానవుఁడైనను ఈకార్తికశుద్ధద్వాదశినాఁటి కాలమున సర్వమునులు దేవతలతోఁగూడి బృందావనమున వేంచేసియున్న నన్ను లక్ష్మీదేవితోఁగూడ పూజించి తులసిపూజచేసి తులసికథను విని భక్తితో దీపదానము చేయునో వాఁడు సర్వపాపములు వీడి నా సాయుజ్యమును బొందును. అని శపథము చేసినాఁడుగాన నీవును పుణ్యకరమైన యావ్రతమును చేయుము.

అని వ్యాసుఁడు చెప్పఁగావిని ధర్మరాజు అయ్యా ఈవ్రతము చేయవలసిన విధాన మెట్టిదో నాకుఁ జెప్పుమని యడుగఁగా వ్యాసుఁ డిట్లు చెప్పఁదొడఁగెను. ధర్మరాజా! ఏకాదశినాఁ డుపవాసముచేసి ద్వాదశిపారణచేసుకొని సాయంకాలమున మరల స్నానముచేసి శుచియై తులసికోటదగ్గఱ చక్కఁగా శుద్ధిచేసి విదువన్నెల ముగ్గులుబెట్టి పలువిధముల నలంకరించి తులసీమూలమందు లక్ష్మీసహితుఁడైన విష్ణువును తులసిని భక్తితో సర్వోపచారములతోను బూజించి నైవేద్యమైన తర్వాత కొబ్బెర బెల్లము కజ్జూరము అరఁటిపండ్లు చెఱకుముక్కలు సమర్పించి తాంబూలనీరాజనము లొసఁగి మంత్రపుష్పము బెట్టి పూర్తిచేసి తులసీసహిత లక్ష్మీనారాయణ మాహాత్మ్యమును దీపదానఫలమును విని యనంతరము బ్రాహ్మణులకు గంధపుష్పఫలాదు లొసఁగి తృప్తిపఱచి వ్రతము పూర్తిచేయవలెను. ఇట్లీమానవుఁడు చేసినను ఇష్టముం గాంచును. ధర్మరా జదివిని దీపదానమహిమను జెప్పుమని యడుగఁగా వ్యాసుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు యుధిష్ఠిరా! దీపదానమహిమ నెవఁడు చెప్పఁగల్గును? కార్తికశుద్ధద్వాదశిదినమున బృందావనసమీపమున దీపదానము చేయవలెను. ఒకదీపదానముచే ఉపపాతకములు బోవును. నూఱుచేసిన విష్ణుసారూప్యము గలుగును. అంతకెక్కువఁగా జేసిన నాఫలమును నేను జెప్పలేను. భక్తితో నొకవత్తితో దీపము బెట్టిన బుద్ధిశాలియగును. నాలుగు వత్తులు వేసి వెలిఁగించిన రాజగును. పదివేసిన విష్ణుసాయుజ్యము నొందును. వేయివత్తులు వేసినచో విష్ణురూపుఁ డగును. ఇది బృందావనములోఁ జేసినయెడల కురుక్షేత్రమందుఁ జేసినంత

ఫలము గలుగును. దీనికి ఆవునేయి మంచిది. నువ్వులనూనె మధ్యమము, తేనె సాధనము [illegible] అధమమనగా వెలు కనీపడు. ఆవునేయి జ్ఞానమోక్షముల నొసగును. నువ్వుల నూనె సంపదను కీర్తిని నిచ్చును. తేనె భోగప్రదము. అడవి నూనె కామ్యార్థప్రదము. [illegible] కోరి కల నిచ్చును. [illegible] శత్రు[illegible] ఆయు స్సును నాశనము చేయును. బత్తినేయి పూ[illegible] దొలఁ గింపును. వీనిలో కొంచెమైన ఆవునేయి [illegible] ఉపహార మగును. ఈదీపదానమునందు నే యింద్రాదులు [illegible] పద ములు దొరకినవి. దీని గలుగు [illegible] ద్వాదశి నాఁడు దీపదానము చేసిన బ్రాహ్మణుడు [illegible]ంతురు. బృందావనమం దొక మూలకు గట్టి వరుసగా దీ[illegible]వత్తులు బెట్టి యున్న నెవఁడుచూచి యానం[illegible]నో [illegible] యు నశించును. ఈ దీపదానమహిమను విన్నవారు [illegible]వారు మోక్షప్రాప్తులగుదురు, అని చెప్పఁగా విని ధర్మరాజు మహానంద మును జెంది తులసీమాహాత్మ్యము జెప్పుమని కోరఁగా వ్యా సుఁడు జెప్పుచున్నాఁడు. తులసీమహిమ పూర్తిగా బ్రహ్మకూడఁ జెప్పలేఁడు. అయినను ఆ బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పినట్లు చెప్పు చున్నాను. కార్తికమాసమందు తులసిపూజ చేయువా రుత్తమ లోకమును బొందుదురు. తుదకు ఉత్థానద్వాదశినాఁడైనను తులసిపూజ చేయనివారు కోటిజన్మలు చండాలురై పుట్టుదురు. తులసిమొక్క వేసి పెంచినవారు దానికెన్ని వేళ్లు పాఱునో అన్ని మహాయుగములు విష్ణులోకమం దుందురు. తులసిదళములు కలిసిన నీట స్నానమాడినవారు పాపము వదలి వైకుంఠము

సరు: బోవుదురు బృందావనము వేసినవారు బ్రహ్మత్వము బొందుదురు. తులసి యున్నయింటిలోఁ గాఁపురము చేయుట, తులసితోఁట వేసి పెంచుట, తులసివేరులు దాల్చుట, తులసి దళము భక్షించుట పాపహరములు. తులసియున్న చోటునకు యమకింకరులు రారు. 'యన్మూలే...' అనుమంత్రమును బఠించు వారికి నేబాధయు నంటదు యమకింకరులు దగ్గఱకు రారు. ఈతులసిసేవయందే ఒకపూర్వకథను జెప్పెద వినుము. కాశ్మీర దేశవాసు లగుహరిమేధసుమేధు లనుసిద్ధులు బ్రాహ్మణులు తీర్థ యాత్ర చేయుచుండి యొకయెడారిలో నొకతులసితోఁటను జూచిరి. చూచినతోడనే వారిలో సుమేధుఁడు భక్తితోఁ బ్రదక్షిణనమస్కారములు జేసెను. అదిచూచి హరిమేధుఁ డిది యేమని యడిగెను. సుమేధుఁడు ఇక్కడ నెండ బాధగా నున్నదని యొకమఱ్ఱిచెట్టు నండకుఁ జేరి తులసికథ చెప్పఁదొడఁగెను.

పూర్వము దేవాసురులు సముద్రము చిలికినప్పుడు దానియందు ఐరావతము కల్పవృక్షము మొదలుగా నెన్నియో యుత్తమ వస్తువులు పుట్టెను. తర్వాత లక్ష్మీదేవి పుట్టెను. తర్వాత అమృతకలశము పుట్టెను. ఆ యమృతకలశమును జే బూని మహానందమునొంది విష్ణువు ఆకలశముపై నానంద …
విడువఁగా నందు ఈతులసి పుట్టినది. ఇట్లుపుట్టిన …
విష్ణువు పరిగ్రహించెను. ఇట్లు పరిగ్రహించి … చ
సిని తొడమీఁద నుంచుకొని నీవు లోకము … ాస
గలదాన వగుమని ప్రేమమీఱఁ బలికెను. … జేయ
యణునకు తులసియందు ఎక్కువ ప్రీతిగలిగి … శినాఁ
వలన నేను తులసికి మ్రొక్కినాను. అని … ముతో

పలుకుచుండఁగానే యామఱ్ఱి ఫెళ్లుమని విఱిగికూలెను. ఆచెట్టు తొఱ్ఱలోనుండి యిద్దఱుపురుషులు వెలుపలికివచ్చి దివ్యతేజము తోనిలిచియుండఁగా హరిమేధ సుమేధులు చూచి దివ్యమంగళ విగ్రహాధారులైనమీరెవరని యడిగిరి. ఆపురుషులును మీరే మాకు తండ్రులు గురువులు నని చెప్పి వారిలో జ్యేష్ఠుఁ డిట్లని యెను. నేను దేవలోకవాసిని. నా పేరు ఆస్తికుఁ డందురు. నేనొకనాఁడు అప్సరసలతోఁ గూడి నందనవనమునఁ గామవికా రముచే మైమఱచి క్రీడించుచుండఁగా మేము ధరించిన పుష్ప మాలికలు పైఁబడి మాసందడివలన సమాధిచలించి యచ్చట తపస్సుచేయుచున్న రోమశమహాముని నన్నుచూచి నీవు మదోన్మత్తుఁడవై యిట్లు నాకలఁజడి కలిగించితివి. గావున బ్రహ్మ రాక్షసుఁడ వగుమని శపించి తప్పిదము పురుషునిదిగాని స్త్రీలు పరతంత్రలు గనుక వారివలన తప్పులేదని వారిని క్షమించి విడిచెను. అంతట నేను శాపమునకు వెఱచి యామునిని వేఁడి ప్రసన్నునిజేయఁగా నాయన యనుగ్రహము గలిగి నీవెప్పుడు తులసిమహిమను విష్ణుప్రభావమును విందువో అప్పుడు శాప విముక్తుఁడ వగుదువని యనుగ్రహించెను. నేనును బ్రహ్మరక్ష స్సునై యీచెట్టుతొఱ్ఱలోఁజేరి మీదయవలన నేఁడు శాప మోక్షణము నొందితిని అనిచెప్పి, రెండవవానివృత్తాంతము చెప్పసాగెను. ఈయన పూర్వమొక మునికుమారుఁడుగానుండి గురుకులవాసముఁ జేయుచుండి ఒకయపరాధమువలన బ్రహ్మ రక్షస్సు వగుమని యాయనవలన శాపముబొంది యిట్లు నాతోఁ గలిసియుండెను. మేమిద్దఱమును మీదయవలనఁ బవిత్రులమై ... ఇట్లు మమ్మనుగ్రహించినారు. గాన మీతీర్థయాత్రాఫలము

సిద్ధించినది. అనిచెప్పి వారిరువురు వారిత్రోవను బోఁగానే బ్రాహ్మణులిద్దఱు ఆశ్చర్యానందములతో మునిఁగి తులసిమహిమను బొగడుచు యాత్రముగించుకొని యిండ్లకేఁగిరి. ఈకథను ఎవరు విన్నను వారు సర్వపాపములు వదలి యుత్తమగతిని జెందుదురని బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పెను. అని వ్యాసుఁడు చెప్పి ధర్మరాజా! ఇట్లు క్షీరాబ్ధివ్రతముజేసి తులసికథ విన్నవా రుత్తములగుదురు. అనిన విని స్వామీ! మీరు చెప్పిన కథ విని మహానందమును బొందినాను. ఇప్పుడు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమును నాకు దయతోఁజెప్పుఁడు. అనియడిగిన వ్యాసుఁడు జెప్పుచున్నాడు. యుధిష్ఠిరా! శాంతికరమై పుత్త్రపౌత్త్రాదిసంపదల నిచ్చు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమును బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పినప్రకారము నీకుఁ జెప్పెదను వినుము. ఆషాఢశుద్ధ ద్వాదశినాఁడు సాయంకాలము కాఁగానే వ్రతము చేయఁబూనుకొన్నవారు పాదప్రక్షాళనము చేసుకొని నియమముతో బృందావనము చుట్టును అలికి ముగ్గువెట్టి ధూపదీపాదులకుఁ గావలసినవస్తువులు వస్త్రములు పూవులు మొదలగు పూజాద్రవ్యములను సంపాదించుకొని ఆచమనము చేసి ప్రాణాయామముచేసి, మౌనముతో 'ఇదం కరిష్యే...' అను మంత్రమును జెప్పి తులసిమూలమున యథావిధిగా తులసీసహితుఁడైన శ్రీ లక్ష్మీనారాయణమూర్తిని పూజించవలయును తర్వాత బ్రాహ్మణులనుపూజించి తృప్తిపఱచవలెను. ఇట్లు ఆషాఢ, శ్రావణ, భాద్రపద, ఆశ్వయుజమాసములు నాలుగింటను వ్రతము చేసి తర్వాత నుద్యాపనము జేయవలెను. ఉద్యాపన చేయువాఁడు కార్తిక శుక్లైకాదశినాఁడుపవసించి సాయంకాలము మరల స్నానము జేసి నియమముతో

బృందావనసమీపమందు చిమ్మి అలికి ఐదువన్నెల ముగ్గులతో నలంకరించి, ఆముగ్గుమీఁద శంఖము చక్రము శార్ఙ్గము కౌమోదకి గద గోవులు గోపాలకులు వీనిని వ్రాయవలెను. తర్వాత వెండి తులసికోటను దానిలో కొమ్మలు గుత్తులు వీనితోఁ గూడినతులసిచెట్టును యథాశక్తిగాఁ జేయించిపెట్టి దానిమొదట సువర్ణమయ మైనలక్ష్మీనారాయణప్రతిమను జేయించిపెట్టి ఉపాధ్యాయునితోఁ గూడినవాఁడై తులసీసహిత లక్ష్మీనారాయణప్రతిమయందు విష్ణువు నావాహనచేసి పురుషసూక్తవిధానముచేతను పురాణోక్తవచనములచేతను షోడశోపచారపూజలు చేయవలెను. ఇట్లు సాంగముగా వ్రతము జరపి విష్ణువు ననుగ్రహము సంపాదించుకొని యనంతరము బ్రాహ్మణపూజచేసి యారాత్రి జాగరణముండి మఱునాఁడుదయమున నేలేచి స్నానముచేసి ఆచమనముచేసి అగ్నిప్రతిష్ఠాపనము జేసి 'తద్విష్ణోః...' అనుమంత్రముచేత అజ్యముతోడి తిలలను నూఱుగాని వేయిగాని ఆహుతులు హోమము చేయవలెను. తర్వాత నగ్నిప్రదక్షిణముచేసి బ్రాహ్మణసమారాధనము జేయవలెను. తర్వాత సువర్ణవిష్ణుప్రతిమకు పునఃపూజచేసి తర్వాత 'నారాయణో...' అను మంత్రముచేత ప్రతిమతోఁగూడ బృందావనమును యోగ్యుఁడైన బ్రాహ్మణునకు దానమియ్యవలెను. దానమిచ్చిన సొత్తులో మూఁడవవంతైనను దక్షిణయియ్యవలెను. తర్వాత బ్రాహ్మణులకు భోజనముబెట్టి తాను తనబంధువులతోఁగూడ భోజనము జేయవలెను. ఇట్లెవఁడు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమునుచేయునో, వానిపుణ్యమహిమ నూఱేండ్లు చెప్పినను తరుగదు. బృందావనసమీపమందు ఈవ్రతముచేసి

నవారు తులసిచెట్టున నెన్నిఆకులున్నవో ఎన్నిరెమ్మలున్నవో అన్నిదివ్యవర్ష సహస్రములు విష్ణులోకమం దుందురు. నాయనా యుధిష్ఠిరా! ఈవిషయమున నొకకథ గలదు. చెప్పెద వినుము. పూర్వము ద్వారకాపతిపట్టణమున వేదశాస్త్రనిధి మహాపుణ్యాత్ముం డైన యొక బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుండుం డెను. ఆయన కొక రూపలావణ్య శోభితురాలగు కణి యనుపేరుగల కూంతురుండెను. ఆమె పూర్వకర్మ పరిపాకముచేం జిన్నతనముననే విధవ యయ్యెను. ఇట్లు వైధవ్యదుఃఖము ననుభవించు నాచిన్నది ఒకనాండు తండ్రిదగ్గఱకువచ్చి నాయనా నా కీవైధవ్యదుఃఖము భరింపరా కున్నది. కావున ఈదుఃఖము తొలంగునట్లు జ్ఞానోపదేశము చేయు మని యడిగెను. అందుల కాబ్రాహ్మణుండు సంతసించి అమ్మా నియతురాలవై విష్ణుని బూజింపుము నీబోంటివారికి విష్ణువుకంటె వేఱ దిక్కు లేదు. కనుక నీవు విష్ణుప్రీతికరమైన క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతము చేయుము. అని ఆవ్రతవిధానము చక్కగాం జెప్పంగా నామె తండ్రిని దగ్గఱబెట్టుకొని పూర్ణభక్తితో నావ్రతము సాంగముగాం జేసినదై మఱుజన్మమున మిత్రవింద యనువేరుతోంబుట్టి శ్రీకృష్ణభగవానునకు భార్యయయ్యెను. కావున నెవ రీవ్రతము చేసినను కోటిజన్మలలో నార్జించిన పాపమునుగూడం బోంగొట్టికొని సమస్తమైన యిహసుఖముల ననుభవించి తుదకు మోక్ష మొందుదురు. ముమ్మాటికి నిజము. ఇది బ్రహ్మకైవర్తపురాణమున వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదమున

క్షీరాబ్ధివ్రతకథ సంపూర్ణము.

సావిత్రీగౌరీవ్రతము.

ఆచమ్య. శుభే...నామసంవత్సరే...అయనే...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరయుక్తాయాం ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమ భర్త్రాసహ (అస్మాకంసహకుటుంబానాం) క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మా...సిద్ధ్యర్థం మనో వాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం సకలమంగళావాప్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వంధ్యాచతుష్టయ దోషనివృత్త్యర్థం సాగ్రవర్ష శతజీవన సంపూర్ణసకలఫలావాప్త్యర్థం శ్రీపార్వతీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ యావచ్ఛక్తిధ్యానా వాహనాదిషోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగం కలశపూజాం గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య కలశపూజాం గణపతిపూజాం చ కృత్వా. తదనంతరం సావిత్రీగౌరీప్రాణ ప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్.

అథ ధ్యానమ్. వంధ్యదోషహరేగౌరి కరిష్యే తవ పూజనం, నిర్విఘ్నం కురు మే దేవి సర్వాభీష్టఫలప్రదే. శరదిందునిభాసమం దహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం, అరవిందసమాన సుందరాస్యామరవిందాసనసుందరీ ముపాసే. వన్దేఽహాం కుందసూనాభా మిందీవరదళేక్షణాం, వన్దారుజనమందారాం వల్లీం వాగధిదేవతామ్ సావిత్రీగౌర్యైనమః ధ్యానం సమర్పయామి. నానారత్నప్రభాదీప్తే సర్వాభరణభూషితే, మహాలక్ష్మి మహాదేవి త్వమాగచ్ఛ స్థిరా భవ. శంఖచక్రగదాహస్తే సువర్ణాభే శుభావహే, మమ దేవి వరం దేహి సర్వసిద్ధిప్రదాయిని. ఆవాహయామి సుభగే శుభే సర్వవరప్రదే, పీతాంబరధరే దేవి

సర్వలక్షణసంయుతే. సావిత్రీగౌర్యై నమః ఆవాహనమ్. తప్త కాంచనసంకాశే మహాలక్ష్మి వరప్రదే, రత్నసింహాసనం చారు. గృహ్యాతాం శంకరప్రియే. సావిత్రీ గౌర్యైనమః రత్నసింహాసనమ్. పద్మాసనే పద్మకరే సర్వలోకైకపూజితే, నారాయణప్రియే దేవి పాద్యం సంగృహ్యతా ముమే. సావిత్రీగౌర్యై నమః. పాద్యమ్. జగద్వంద్యే మహాదేవి సర్వలోకైకపూజితే, అర్ఘ్యం దాస్యామి వరదే గృహాణ పరమేశ్వరి. సావిత్రీగౌర్యై నమః అర్ఘ్యమ్. నేవే కారుణ్యనిలయే భక్తత్రాణైకతత్పరే, ఆచమ్య తాం మహేశాని సువాసితపయఃకణైః సావిత్రీగౌర్యై నమః ఆచమనీయమ్. బ్రాహ్మీ చ వైష్ణవీ రౌద్రీ కౌమారీ శాంభవీ శివా, సిద్ధిదా బుద్ధిదా శాంతా మధుపర్కం గృహాణభో. సావిత్రీగౌర్యై నమః మధుపర్కమ్. గోక్షీరై ర్నారికేళైశ్చ ఘృతేన మధునా శివే, పంచామృతస్నానమిదం శర్కరా గాంగవారిభిః. సావి...ర్యై నమః పంచామృతస్నానమ్. జయ త్వం దేవి చాముండే జయ ఘంటాకపాలిని, జయ సర్వగతే దేవి చాంపక స్నానమాచర. సావి...ర్యై నమః చంపకతైలాభ్యంజన స్నానమ్. కలాత్మికే కలాతీతే కారుణ్యహృదయే శివే, కల్యాణి జగతీ నిత్యం కస్తూర్యుద్వర్తనం కురు. సా...ర్యై నమః కస్తూర్యుద్వర్తన స్నానమ్ రోచనాగురు కర్పూరకుంకుమాలోడితం పునః, కస్తూర్యాదిసుగంధం చ సర్వాంగేషు విలేపయే. సావిత్రీగౌర్యై నమః హరిద్రాచూర్ణస్నానం. శుద్ధోదక స్నానమిదం స్వీకురుష్వ సురోత్తమే, సర్వతీర్థమయం దేవి నిత్యపావని పావనమ్ సా...ర్యై నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. సర్వవేహాసురక్షార్థం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, వస్త్రం

దాస్యామి దేవేశి గృహాణ సురసంస్తుతే సా...త్ర్యై నమః వస్త్రయుగ్మమ్. అణిమాదిగుణాధారే [illegible] రాత్మకం, ఉపవీతం ప్రదాస్యామి గృహాణ పరమేశ్వరి. సా...త్ర్యై నమః ఉపవీతమ్ శ్రీగంధసమ్మిశ్రితగంధసారం కర్పూరసంయుక్తమతీవ హృద్యం, సురాసురానమ్ర కిరీటశోభ పాదద్వయే తే ప్రదదామి గౌరి. సా...త్ర్యైనమః శ్రీగంధం సమర్పయామి హరిద్రాంచమహాదేవి సర్వకల్యాణదాయిని, సౌ[illegible]సందివ్యం గృహాణ పరమేశ్వరి. సా...త్ర్యై నమః హరిద్ర[illegible]మ్. కుంకుమం శోభనం దివ్యం కర్పూరేణ సుసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠే ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. సా...త్ర్యైనమః కుంకుమ పరిమళం సమర్పయామి. అక్షతాన్ విమలాన్ శుభ్రాన్ శాలీయాం త్సుచనోహరాన్, గృహాణేమాన్ మహేశాని కమలాపతిపూజితే. సావి...త్ర్యై నమః అక్షతాన్. మాణిక్యముక్తాఫలవిద్రుమైశ్చ గోమేధ వైడూర్యకృతానియాని, అంగుళ్యకతాటంకసుకంఠమాలా కాంచీగదాదీని గృహాణదేవి. సా...త్ర్యై నమః ఆభరణాని. జాజీ చంపక పున్నాగ కేతకీపాటలాన్వితైః, పారిజాతాదికుసుమైః పూజయామి శివప్రియే పుష్పాణి పూజయామి. లక్ష్మీకరకరోద్భూత బిల్వ మృత్యుంజయప్రియ, దేహి పుత్రాన్ పశుధనాన్యారోగ్య మచలాం శ్రియమ్. బిల్వపత్రార్పితే దేవి దుర్గే త్వాం శరణం గతా, బిల్వపత్రప్రదానేన చేప్సితం సఫలం కురు. సా...త్ర్యైనమః బిల్వపత్రం సమర్పయామి. అథాంగపూజా. సావిత్ర్యై నమః పాదౌ పూజయామి. గౌర్యైనమః జానునీ. శివాయై నమః ఊరూ. భవాన్యై నమః కటిమ్. రుద్రాణ్యైనమః మధ్యమ్. శర్వాణ్యై నమః పార్శ్వౌ.

సర్వేశ్వర్యై నమః బాహూన్. అపర్ణాయై నమః కంఠమ్. పార్వత్యై నమః నేత్రే. దుర్గాయై నమః లలాటమ్. హైమవత్యై నమః కర్ణౌ కర్ణికాయై నమః శిరః పూజయామి. అంబికాయై నమః సర్వాణ్యంగాని.

గౌర్యష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం గౌర్యై నమః
గణేశజనన్యై
గిరిరాజతనూభవాయై
గుహాంబికాయై
జగన్మాత్రే
గంగాధరకుటుంబిన్యై
వీరభద్రప్రసువే
విశ్వవ్యాపిన్యై
అష్టమూర్త్యాత్మికాయై
కష్టదారిద్ర్యశమన్యై
శివాయై
శాంభవ్యై
శంకర్యై
బాలాయై
భవాన్యై
భద్రదాయిన్యై
మాంగల్యదాయిన్యై
సర్వమంగళాయై
మంజుభాషిణ్యై
మహేశ్వర్యై
మహామాయాయై
మంత్రారాధ్యాయై
మహాబలాయై
హేమాద్రిజాయై
హైమవత్యై
పార్వత్యై
పాపనాశిన్యై
నారాయణాంశజాయై
నిత్యాయై
నిరీశాయై
నిర్మలాయై
అంబికాయై
మృడాన్యై
మునిసంసేవ్యాయై
మానిన్యై
మేనకాత్మజాయై
కుమార్యై
కన్యకాయై

దుర్గాయై
కలిదోషనిషూదిన్యై
కాత్యాయన్యై
కృపాపూర్ణాయై
కల్యాణ్యై
కమలార్చితాయై
సత్యై
సత్త్వమయ్యై
సత్యాయై
సౌభాగ్యదాయై
సరస్వత్యై
అమలాయై
అమరసంసేవ్యాయై
అన్నపూర్ణాయై
అమృతేశ్వర్యై
అఖిలాగమసంస్తుతాయై
సుఖసచ్చిత్సుధారసాయై
బాల్యారాధితభూతదాయై
భానుకోటిసమద్యుతయే
హిరణ్మయ్యై
పరాయై
సూక్ష్మాయై
శీతాంశుకృతశేఖరాయై
హరిద్రాకుంకుమారాధ్యాయై
సర్వకాలసుమంగళ్యై
సర్వభోగప్రదాయై
సామశిఖాయై
వేదాన్తలక్షణాయై
కర్మబ్రహ్మమయ్యై
కామకలనాయై
కాంక్షితార్థప్రదాయై
చంద్రార్కాయితతాటంకాయై
చిదంబరశరీరిణ్యై
శ్రీచక్రవాసిన్యై
దేవ్యై నమః
కామేశ్వరపత్న్యై
కలాయై
మారారాతిప్రియార్ధాంగ్యై
మార్కండేయవరప్రదాయై
పుత్రపౌత్రవరప్రదాయై
పుణ్యాయై
పురుషార్థప్రదాయిన్యై
సత్యధర్మరతాయై
సర్వసాక్షిణ్యై
సంశాంతరూపిణ్యై
శ్యామలాయై
బగళాయై
చండ్యై

మాతృకాయై	శ్రీవిద్యాయై
భగమాలిన్యై	ప్రణవార్థస్వరూపిణ్యై
విరజాయై	హ్రీంకార్యై
స్వధాయై	నాదరూపాయై
ప్రత్యంగారాంబికాయై	త్రిపురాయై
ఆర్యాయై	త్రిగుణాంబికాయై
దాక్షాయణ్యై	సుందర్యై
దీక్షాయై	మహాగౌర్యై
సర్వవస్తూత్తమోత్తమాయై	షోడశాక్షరదేవతాయై
శివాభిధాయై	సావిత్రీగౌర్యై నమః

అష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యై ర్నానాగంధైస్సుసంయుతం, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ సావి... ర్యై నమః ధూపమాఘ్రాపయామి. సాజ్యమే కార్తిసంయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియే, గృహాణ మంగళం దీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహామ్. దీపందర్శయామి ధూపదీపానంతరం ఆచమనీయమ్. నైవేద్యమ్. కన్యాభిః కమనీయకాంతిభిరలం స్వశ్రీభిరారార్తికాం పాత్రైః ర్మౌక్తికచిత్రపంక్తివిలసత్కర్పూరదీపావళీః, తత్తత్తాలమృదంగగీతసహితం నృత్యద్పదాంభోరుహాం మంత్రారాధనపూర్వకం సువిహితం నీరాజనం గృహ్యతామ్. నీరాజనం సమర్పయామి. యానికానిచ...పదేపదే. ఆత్మప్రదక్షిణం సమర్పయామి. నమశ్శివాయై రుద్రాయై సగుణాయై స్వరూపిణే, దేవాయైతనయందేవి మహాలక్ష్మి నమోఽస్తుతే. సావి...ర్యై నమః నమస్కారాః. యస్యస్మృత్యా...మహే

శ్వరీ సుప్రసన్నా వరదా భవతు. అర్ఘ్యాణి. గంగాజలసమానీ
తం గంధపుష్పాక్షతాయుత, అర్ఘ్యం [illegible] దేవి
[illegible] నమోఽస్తు తే. సా...గౌ[illegible] అర్ఘ్యం
సమర్పయామి. జయ దేవి నమస్తుభ్యం జయ భక్తవరప్రదే,
జయ శంకరవామాంగే గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే.
సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్ గంగాజలసమాయుక్తం సు
గంధం గంధసంయుతం, గృహాణార్ఘ్యం [illegible] మంగ
ళం కురు మే శివే సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం సర్వమంగళ
మాంగల్యే సర్వమంగళదాయిని, [illegible] గృ
హాణార్ఘ్యం మయాఽర్పితమ్. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్.
దేహి గౌరి సదారోగ్యం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం, అర్ఘ్యం గృహాణ
హే దేవి మమ సౌఖ్యవివృద్ధయే సా...గౌర్యైనమః ఇదమర్ఘ్య
మ్. అర్ఘ్యం గృహాణ హేమాతః భక్తానాం శుభప్రదే, సౌ
మంగల్యం వివృద్ధిం చ దేహి మే హరవల్లభే సా...గౌర్యైనమః
ఇదమర్ఘ్యమ్. ఆయుర్దేహి యశో దేహి పుత్రం భాగ్యం చ
దేహి మే, గృహాణార్ఘ్యం ప్రదాస్యామి మాం రక్ష జగదీశ్వరి.
సా...గౌర్యైనమః ఇదమర్ఘ్యమ్. నమస్తే వరదే భద్రే నమస్తే
సుఖదాయిని, త్రాహి మాం కృపయా దేవి గృహాణార్ఘ్యం
నమోఽస్తు తే. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్ నమస్తే
సర్వకల్యాణి నమస్తే భాగ్యదాయిని, ఇదమర్ఘ్యం మయా
దత్తం గృహాణ జగదీశ్వరి. సా...గౌర్యైనమః ఇదమర్ఘ్యమ్. అనేన
అర్ఘ్యదానేన సావిత్రీగౌరీ సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

సావిత్రీగౌరీవ్రతపూజావిధానం సమాప్తమ్.

శ్లో. కదాచిద్ద్వైతకారణ్యే వేదవేదాంగపారగైః, మునిభి ర్బహుభిర్యుక్తం మార్కండేయం మహామునిమ్. కృపాప్రసన్న వదనం జటావల్కలధారిణం, దృష్ట్వా యుధిష్ఠిరో రాజా విన యేన నయేన చ, సాష్టాంగప్రణిపాతం చ విధాయ విధివజ్జలం, దత్వాఽసనం కుశమయం బద్ధ్వా హస్తపుటం తథా. పప్రచ్ఛ కుశలం రాజా హర్షవిస్మితలోచనః, ఉక్త్వా తు కుశలం సర్వం ధర్మరాజాయధీమతే. విరరామతతో మౌనీవక్ష్యతే చ యుధిష్ఠి రః, యద్యస్తి కరుణా స్వామిన్కామ్యమాపూరయస్వ మే. కిం వ్రతం కామ్యకం భద్రంపుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం, సౌభాగ్యవర్ధనం స్త్రీణాం పాతివ్రత్యానుకూలితమ్. తన్మేబ్రూహి మునీంద్ర త్వం యాచమానాయ తత్త్వతః. మార్కండేయ ఉవాచ.—సాధు పృష్టం త్వయా రాజన్సర్వలోకోపకారకం, సర్వానందప్రదం దివ్యం సతీభిశ్చరితం పురా. వ్రతానాముత్తమం గుహ్యం వ్రత మేకం బ్రవీమితే, సావిత్ర్యాఖ్యస్తు వ్రతంనార్యాః పాతివ్రత్యవివర్ధ నమ్. భూయశ్శృణు మహాభాగ సావిత్రీపార్వతీవ్రతం, పుత్రదం ధనదం స్త్రీణాం సర్వాసాం వ్రతముత్తమమ్. పురా మంగళ గిర్యాఖ్యే పట్టణం పాపనాశనం, కృష్ణవేణీనదీతీరే నృసింహ క్షేత్రముత్తమమ్. తత్రాభూద్ధర్మవర్మేతి రాజా సర్వత్ర ధా ర్మికః, తస్య రాజ్ఞో ద్విజః కశ్చిత్పురోధాస్సోమపోఽభవత్, బ హుపుత్ర స్సపత్నీక స్సర్వశాస్త్రవిశారదః. తస్యాభూద్యజ్వనః పత్నీ గౌరీపూజాపరాయణా, గౌరీవ్రతంసమారభ్యకృత్వాతు నవవత్సరాన్. ఉద్యాపనం కరిష్యంతీ నియమస్థాపతివ్రతా, అక రోద్గురుపుత్రాణాం హననం రాజవల్లభా. ఏవం వై హననం కృ త్వా దష్టోష్ఠా కోపపూరితా. మృతానాం మస్తకానీహ్యచ్ఛిత్వా

ఛిత్వా న్యపాతయత్. తాని సర్వాణి తన్మాతు రంతికం రాజ
వల్లభా, ప్రేషయామాస దుర్భావా వ్రతక్షతికరీతథా. దేవం
వహ్నిం ద్విజం గాంచ నారీమనాశ్యాం పతివ్రతాం, యే పరిఘ్నం
తి తే పాపా జాయంతే పాపయోనిషు. గౌరీవ్రతపరా మాతా
దృష్ట్వా తత్ర శిరాంసి చ, వ్రతాంతే సాక్షతై స్తోయై స్తదం
గాన్యభ్యషించత. అక్షతస్పర్శమాత్రేణ మృతాః పుత్రా స్తదో
త్థితాః, ఏతద్వృత్తాంత మాకర్ణ్య రాజపత్నీ వినిందితా. ఆన
యామాస తాం బ్రాహ్మీం పరేద్యు స్సోమపత్రియం, కిమేత
ద్విప్రపత్ని త్వత్పుత్రాణాం ప్రాణధారణమ్. మయా తే నిహతాః
పుత్రా స్తవ భావపరీక్షయా, పునరుజ్జీవయంతీతి శ్రుత్వా వార్తా
మయాఽధునా. తచ్ఛ్రుత్వా విప్రపత్నీ సా రాజపత్నీమువా
చ హ, శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గౌరీమాహాత్మ్యమీదృశమ్.
యద్వ్రతస్య ప్రభావేన మమ పుత్రాస్తుజీవితాః, ఏవముక్తా తు
సా రాజ్ఞీ సోమపీథీమువాచహ. గౌరీవ్రతంమహాపుణ్యం కరిష్యే
విధిపూర్వకం, కో మాసః కా తిథి స్తస్య కో విధిః కమలేక్షణే.
తత్సర్వం బ్రూహి కళ్యాణి మయి తేఽస్తి దయా యది,
తచ్ఛ్రుత్వా బ్రాహ్మణీ తస్యై రాజ్ఞ్యై సర్వమువాచహ. శృ
ణు దేవి ప్రవక్ష్యామి మకరస్థే దివాకరే, తత్ర పరేద్యు రుషసి
వాయసధ్వానమశ్రుతా. స్నాత్వా నద్యాం సమాశ్రిత్య నిత్య
కర్మ సమాప్య చ, కులాలగృహమాసాద్య చక్రస్థాం మృత్తి
కాం హరేత్. తయా గౌరీం వినిర్మాయ పూజయేత్స్వగృ
హే ముదా, పూజాద్రవ్యాణి సంపాద్య మౌనవ్రతమథాచ
రేత్. జయ దేవి జగన్మాతః జయశంకరవల్లభే, జయభక్తప్రియే
దేవి వ్రతంమేసఫలంకురు. అనేనమంత్రరాజేన పూజాంకృత్వా

యథావిధి, నవగ్రంథియుతంతోరం బధ్నీయాద్బాహుమధ్యతః. ఉపాఖ్యానం తదా శ్రుత్వా నమస్కృత్వా యథాక్రమం, అపూపాంశ్చ గృహే పక్త్వా దేవ్యై దద్యాద్యథావిధి. ఏవం నవదినం కృత్వా వ్రతం పాపప్రణాశనం, అభ్యర్చ్య పూర్వవ ద్దేవీ మపూపా న్నవసంఖ్యయా. స్వయంమన్యాం స్తదాపూపా న్సువాసిన్యై నివేదయేత్, గౌరీముద్వాసయేత్పుష్పైః పుణ్యస్త్రీవాద్యఘోషణైః. ఏవం వై నవవర్షాణి వ్రతంకృత్వా వ్రతీ ముదా, ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే. నవద్వంద్వాని పాత్రాణి వంశరూపాణి చ పృథక్, అపూప పూగీపర్ణైశ్చ పూరయే న్నవసంఖ్యయా. పూర్వవత్పూజయే

ద్దేవీం పూజయిత్వా సువాసినీః, తాభ్యోఽపి తత్పృథగ్ద్వం ద్వం దత్వానియమపూర్వకమ్. ప్రదక్షిణనమస్కారా న్కృత్వా తా విసృజేత్ స్త్రియః, స్వయం చ భోజనం కృత్వా వ్రతశేషం సమాపయేత్. ఏవం కుర్యాద్వ్రతం సమ్యక్ ద్వయానాం భక్తిపూర్వకం, తస్యాః పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ సమ్పదశ్చ నిరామయాః. ఆయుష్మన్తోఽభవ న్పుత్రా సంతతిశ్చిరజీవినీ, వ్రతం కురు మహాదేవి సర్వపాపప్రణాశనం, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిస్తు ధనధాన్యసమృద్ధయః, ఇతి తస్యైవ్రతంసమ్యగాదిశ్య భవనం యయౌ. సా రాజ్ఞీవ్రతమాకర్ణ్యహర్షాశ్రుక్షాళితస్తనీ, వ్రత కాలే సమాయాతే సా రాజ్ఞీ తద్వ్రతం ముదా. చకార విధి వత్సమ్య క్సపతేరభ్యనుజ్ఞయా, తేన వ్రతప్రభావేన సారాజ్ఞీ పుత్రసంయుతా. భుక్త్వా భోగా ననేకాంశ్చ గౌరీలోకమవాప సా, య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః. సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్. ఇతి

స్కాందేపురాణే గౌరీఖండే మార్కండేయయుధిష్ఠిరసంవాదే సావిత్రీగౌరీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

సావిత్రీగౌరీవ్రతకథ.

తొల్లి యొకానొకప్పుడు వేదవేదాంగపారగులైన మునులు పెక్కండ్రు పరివేష్టించియుండఁగా, ధర్మరాజు తన యాశ్రమంబునకు వచ్చినదయాపరుఁడైనమార్కండేయ మునీంద్రునిఁగాంచి, భక్తివినయంబులతోడ మ్రొక్కి, యాతని కర్ఘ్యపాద్యంబుల నొసఁగి, దర్భాసనంబుఁ గూర్చుండఁజేసి, చేతులు జోడించికొని నిలఁబడి వేడ్కమీఱ నామునీంద్రునిఁ గుశలం బడిగెను. మార్కండేయుఁడును దనక్షేమం బెఱింగి, మహానముతో నూఱకుండెను. అంతట ధర్మరాజు "మునీంద్రా, నాయందుఁ గరుణగలవేని, నే నొక్క కోరికఁగోరెదను. లోకం బున స్త్రీలకుఁ బుత్రపౌత్రప్రవృద్ధి నొసఁగునదియు, పతివాల్ల భ్యము గలిగించునదియు నైనయొక్క వ్రతోత్తమంబు నాన తియ్యవలయునని యడుగఁగా, నామునీంద్రుఁడును ధర్మజున కిట్లనియె. ఓ నృపాలా, మంచిప్రశ్న యడిగితివి. ఇది లోకం బునకెల్ల మేలు గావించునది. నీవడిగినయట్టి వ్రతోత్తమం బొక్కటి గలదు. ఆ వ్రతంబును తొల్లి పెక్కండ్రు పతివ్రత లగుకాంతలాచరించిరి. సావిత్రీగౌరీవ్రతం బనువ్రతం బొక్కటి గలదు. అయ్యది స్త్రీలకుఁ బుత్రపౌత్రసంపదల నొసఁగునది. దీనింగూర్చిన యితిహాసం బొక్కఁడు గలదు. తొల్లి కృష్ణా నదీతీరంబున మంగళగిరియను నృసింహస్వామివెలయు పట్టణం బొక్కటి యుండెను. అచ్చట ధర్మవర్మయను ధర్మపరిపాలకుఁ డగురాజు వసించుచుండెను. ఆతనికి సకలశాస్త్రవేది యగు

నొక పురోహితుఁడు గలఁడు. అతఁడు పెక్కులు జన్నములు సేసి భార్యాపుత్త్రులతోఁగూడి సుఖంబుండెను. ఆ సోమయాజి యొక్క ధర్మపత్ని గౌరీపూజచేయుటయం దాసక్తిగలది. కావున సావిత్రీగౌరీవ్రతంబుపట్టి, తొమ్మిదియేండ్లునోఁచుకొని, యుద్యాపనము చేయఁగోరినదై నియమముతో నుండెను. ఆసమయంబున, రాజుభార్య యాసోమిదేవమ్మయొక్క వ్రత నియమమును బరీక్షింపఁ గోరినదై, గోబ్రాహ్మణాది హింసచేసిన వారు పాపయోనులయందుఁ బుట్టుదురని తెలిసియు, నాగుడు పుత్త్రులను జంపి, గౌరీవ్రతం బుద్యాపనజేయుచున్న యా సోమిదేవమ్మకడ కాశిరములను బంపినది. గౌరీవ్రతంబు చేయు చుండిన యాకాంత తాను వ్రతోద్యాపనంబు భక్తితోఁ బూర్తిగావించి, కడపట నక్షతలనీటిని వారిపైఁ జల్లఁగా, వారందఱు నెప్పటివలె బ్రతికి లేచి కూర్చుండిరి. అంత రాజు గారిభార్య యావృత్తాంతమును విన్నదై, తమపురోహితుని భార్యను బిలిపించి, 'యమ్మా నీకొడుకు లెట్లు బ్రదికిరి? నేను నీవ్రతమహిమంబు పరీక్షింపఁగోరి, యీకార్యము చేసితిని. నీపుత్త్రులు మఱల బ్రదికిరని వింటిని. ఎట్లు వారిని బ్రతికించితివి? నాకుఁదెలుపు' మనియడిగెను. అంతటసోమయాజులుగారిభార్య, "ఓదేవీ! సావిత్రీగౌరీదేవియొక్క వ్రతమహిమవలన నాపుత్త్రులు జీవించిరి. ఆగౌరీవ్రతం బంతగొప్పది" యని చెప్పఁగా, రాజు భార్య సోమిదేవమ్మను, "ఓదేవీ, నీకు దయగలదేని, యానో మెప్పుడు సేయవలయును? ఏనెలలో నేదినమున నేరీతిని జేయ వలెను చెప్పుము" అని యడిగెను. ఆబ్రాహ్మణునిభార్య యా రాణి కంతయు నిర్విఘ్నంబుగాఁ జెప్పెను. ఓరాణీ, సూర్యుఁడు మకరరాశియందుఁ బ్రవేశించినమఱునాఁడు కాకిమూఁత వినఁ

బడుటకుముందే లేచి, నదీతీరంబునకు వెళ్లి యచ్చట స్నానంబు గావించి, నిత్యకృత్యంబులు దీర్చుకొని, కుమ్మరియింటికి వెళ్లి, కుమ్మరిసానయందున్న మంటినిదెచ్చి, యామంటితో సావిత్రీ గౌరీదేవిప్రతిమనుజేసి, దానియందు ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించి, మౌనంబుతోనుండి, యావ్రతంబును కల్పోక్తప్రకారంబుగా, గావించి, కథచెప్పుకొని, తొమ్మిదిముళ్లువేసినతోరంబు గట్టుకొనవలెను. ఈరీతిని తొమ్మిదిదినములు నోము నోచుకొని తొమ్మిదవనాఁడు సాయమున నుద్యాపనచేయవలెను. ఈలాగు తొమ్మిదియేండ్లు నోముచేసి, వ్రతపరిపూర్తికై యుద్యాపనము చేయవలెను. తొమ్మిదిచేఁటలజోళ్లనుదెప్పించి, వానిలోనొక్కొక్కజోడునందును, తొమ్మిదేసి యాకులు, వక్కలు, పసుపు కొమ్ములు, పండ్లు మొదలగునవి యుంచి, ముత్తైదువులకుఁ బసుపు కుంకుమవెట్టి చేఁటలవాయనములిచ్చి వారికిఁ బ్రదక్షిణ నమస్కారములు గావించి, వారిని స్వగృహంబులకుఁ బంపి, తానును భుజింపవలెను. ఇట్లు పట్టిననోము పూర్తిచేసినవారికిఁ బుత్రపౌత్రసంపదలు గలుగునని చెప్పఁగా, ఆరాజుగారిపట్టపుదేవి యావ్రతకాలముయొక్కరాఁకకు వేచియుండి, తనభర్త యాజ్ఞ వడసి, సావిత్రీగౌరీవ్రతంబును గావించి, వ్రతప్రభావంబువలనఁ బుత్రపౌత్రసంపదలుగలిగి, సకలభోగంబు లనుభవించి, గౌరీలోకంబును బొందెను ఈవ్రతంబు విన్నవారికిని, వినుపించినవారికిని, శివసాయుజ్యము గలుగును. అని మార్కండేయమునీంద్రుఁడు చెప్పఁగా, ధర్మరాజు విని, యావ్రతంబును తమస్త్రీలచేతఁ జేయించెను.

సావిత్రీగౌరీవ్రతకథ సమాప్తము.

సంపద్గౌరీవ్రతము.

* "మమ భాగ్యోదయాదద్య సంసర్గః కుమ్భమీనయోః, సఙ్క్రాన్తిసమయః పుణ్యకాలోఽభీష్టఫలప్రదః. మీనసఙ్క్రాన్తికాలే త్వాం పూజయన్తి పతివ్రతాః, ద్రోణమానైస్తణ్డులైశ్చ తదర్ధైర్వా తదర్ధకైః. మోదకాన్ కారయిత్వాతు చణకాఢకసంయుతాన్. యే ప్రదాస్యంతి నిర్ద్వన్ద్వే వృత్తాన్ గుడసమన్వితాన్, తుష్టా తాభ్యో దదాసీష్టాన్ కామాన్ కామారివల్లభే. తద్వన్మాతః పూజయామి ప్రీతాభీష్టం ప్రదేహి మే, మణ్డపే రత్నరచితే తోరణాద్యైరలంకృతే, నవరత్నమయే కుంభే సంపద్గౌరీం సమర్పయేత్.

ఆచమ్య. శుభే...నామసంవత్సరే, ఉత్తరాయణే శిశిరర్తౌ మకరమీనయోః సంధౌ...పక్షే...తిథౌ...నక్షత్రయుక్తాయాం ఏవంగుణ...శుభతిథౌ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థంధర్మార్థ...కామమోక్షార్థసిద్ధ్యర్థం సత్సంతానసౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం దీర్ఘసౌమంగల్యసిద్ధ్యర్థం సకలమనోరథసిద్ధ్యర్థం సంపద్గౌరీవ్రతం కరిష్యే తద

---

* "నాభాగ్యవశంబున మకరమీనరాసుల సంసర్గ కాలము తటస్థించినది. ఈసంక్రాంతిసమయము సకలమనోరథంబుల నిచ్చు పుణ్యకాలము. ఈదినమునఁ బతివ్రతలగు పుణ్యస్త్రీలు నిన్ను రత్నఖచితమైన సింహాసనంబున నవరత్నములుచెక్కిన కుంభమునందు నిన్నుంచి, పూజించి సెనగపప్పు, కందిపప్పు పూర్ణముపెట్టిన తూమెఁడో లేక యిరసయో, లేక కుంచెఁడో, లేక మానెఁడో కుడుములుచేసి నీకు నివేదనచేయఁగా, వారికి సకలాభీష్టము నొసఁగుదువు. నేను వారివలె నిన్నుఁ బూజించెదను. నాయెడఁ గరుణించి, నాకు సకలమనోరథముల నిమ్ము." అని యిట్లు సంకల్పనముచేసికొని వ్రతంబుఁ జేయ నుపక్రమింపవలెను.

జ్ఞత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య,) కలశపూజాంకృత్వా. ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే (ఇతి సంకల్ప్య,) గణపతిపూజాం కృత్వా అథ సంపద్గౌరీ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్ చతుర్భుజాం మహాదేవీం సర్వాభరణభూషితాం, కాంచీలసత్పీతవస్త్రాం భవానీం చన్ద్రశేఖరామ్. సంపద్గౌర్యై నమః ధ్యాయామి. ఆవాహయామ్యహం దేవీం శ్యామాభాం చన్ద్రశేఖరాం, పాశాఙ్కుశధరాం దేవీం గౌరీమిష్టార్థసిద్ధయే. సంపద్గౌర్యైనమః ఆవాహనం సమర్పయామి. సర్వాభీష్టప్రదే దేవి సర్వమఙ్గళదాయిని, స్వర్ణసూత్ర మిదం దివ్యం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిదమ్. సంపద్గౌర్యై నమః స్వర్ణసూత్రం సమర్పయామి. అనేకరత్నఖచితం నానారత్నవిచిత్రితం, స్వర్ణసింహాసనం దేవి ప్రతిగృహాణోపవిశ్యతామ్. రత్నఖచితసువర్ణసింహాసనం సమర్పయామి. తప్తకాఞ్చనరత్నాఢ్య నూపురాఙ్ఘ్రిసరోరుహే, పాద్యం గృహాణాద్రికన్యే కర్పూరైలాదిసంయుతమ్. సంపద్గౌర్యై నమః పాద్యమ్ నీలోత్పలదళైర్యుక్తం దూర్వాపుష్పాక్షతాన్వితం, దివ్యచన్దనగంధాఢ్య మిదమర్ఘ్యం ప్రగృహ్యతామ్. సంపద్గౌర్యై నమః అర్ఘ్యమ్. సర్వలోకైకజనని సర్వధ్యానస్వరూపిణి, గృహాణాచమనీయం త్వం దివ్యం గాఙ్గం మమామ్బికే. ఆచమనీయం సమర్పయామి. చన్ద్రమణ్డలసఙ్కాశదధిఖణ్డసమన్వితమ్, మధుపర్కం గృహాణేదం మధుకైటభమర్దని. మధుపర్కం సమర్పయామి. దధిక్షీరఘృతోపేతం శర్కరామధుసంయుతం, పఞ్చామృతస్నానమిదం స్వీకురుష్వ మయార్పితమ్. సంపద్గౌర్యై నమః పంచామృతస్నానమ్. గాం

గేయై ర్యామునై శ్చైవ సహ్యాజా సిన్ధుసంభవైః, తోయైః శుద్ధోదకస్నానం గృహాణ త్ర్యంబకే శివే. శుద్ధోదకస్నానమ్. స్నానానంతరమాచమనీయం సమర్పయామి. మహాదేవి మహాలక్ష్మి మాయావృతజగత్త్రయే, మహారజతసమ్భూతం వస్త్రయుగ్మం ప్రగృహ్యతామ్. వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి. ఖచితం నవరత్నైశ్చ తప్తహాటక నిర్మితం, మయా దత్తం గృహాణాద్య కర్ణాభరణముత్తమమ్. సం...ర్యై నమః ఆభరణాని. ధాత్రీఫలసమస్థూల ముక్తామణివిరాజితం, నానారత్నసమాయుక్తం ముక్తాహారం దదామి తే. సంప...ర్యై ముక్తాహారమ్. కుంకుమాగరుకస్తూరీ మృగనాభిసమన్వితం, శ్రీచందనం గృహాణేదం సంపద్గౌరి నమోఽస్తుతే. సంపద్గౌర్యై గంధాన్. శాలేయాంశ్చంద్రవర్ణాంశ్చ హరిద్రాశోభితాన్ శుభాన్, అక్షతాంశ్చార్చయే దేవి గృహ్యతాం లోకవందితే. అక్షతాన్. కేతకీశతపుష్పైశ్చ చమ్పకైర్వకులైస్తథా, మల్లికాజాజిపుష్పైశ్చ పూజయామి మహేశ్వరి. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

శిఞ్జానమణిమఞ్జీరమణ్డిత శ్రీపదామ్బుజాయైనమః పాదౌ పూజయామి. గౌర్యై నమః గుల్ఫౌ. జఙ్ఘ శ్రీనిర్జితస్వైతకద్వన్ద్వాయై నమః జఙ్ఘే. స్ఫురన్మాణిక్యముక్తాభజానుద్వయవిరాజితాయై నమః జానునీ. గజనాసోరుపూజితాయై నమః ఊరూ. అరుణారుణకౌసుమ్భవస్త్రభాస్వత్కటీతట్యై నమః కటిం పూజయామి. స్తనభారనమన్మధ్యపట్టబన్ధవళిత్రయాయైనమః మధ్యమ్. కుక్షిస్థసర్వలోకాయై నమః కుక్షిమ్. ముక్తాభరణధారిణ్యై నమః వక్షః. నాభ్యాలవాలరోమాళిలతాఫలకుచద్వయాయై

నమః స్తనౌ. సర్వలోకసాక్షిణ్యై నమః ముఖమ్. నవచంపకపుష్పా భనాసాదణ్డవిరాజితాయై నమః నాసికామ్. చన్ద్రవహ్న్యర్క నేత్రాయై నమః నేత్రాణి ముఖచన్ద్రకళఙ్కభమృగనాభివిశే షకాయై నమః లలాటమ్. చమ్పకాశోకపున్నాగసౌగన్ధికలస త్కచాయై నమః కచాన్ పూజయామి. కురువిందమణిశ్రేణి కనత్కోటీరమణ్డితాయై నమః కోటీరం శ్రీసంపద్గౌర్యై నమః సర్వాణ్యఙ్గాని పూజయామి. చందనాగరుసంయుక్తం కపిలా ఘృతసంయుతం, ధూపం గృహాణ వరదే సంపద్గౌరి నమోఽ స్తుతే. ధూపమాఘ్రాపయామి. శ్వేతార్ద్రవర్తిసంయుక్తం గో ఘృతేన సమన్వితం, దీపం గృహాణ శర్వాణి భక్తానాం జ్ఞాన దాయిని, దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరమాచమనీయమ్. దధిక్షీరఘృతైర్యుక్తం నవనీతసమన్వితం, శర్కరైలాసమా యుక్తం మోదకం సుమనోహరమ్. రాజమాషాఢకయుతం జీరకైర్దధివాసితం, స్నానం సమాపం సగుడం నైవేద్యం ప్రతి గృహ్యతామ్. శాకాపూపఫలపాయస భక్ష్యభోజ్యలేహ్యచో ష్య పానీయసచణకాఢకఘురట్టమోదకాన్ నవనీతం సంపద్గౌ ర్యైనివేదయామి. మధ్యేమధ్యే పానీయమ్. శుద్ధాచమనీయమ్. పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లీదళైర్యుతం, కర్పూరచూర్ణ సంయుక్తం తామ్బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్. తాంబూలం నివే దయామి. హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః, అనంత పుణ్యఫలదమతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే. సం...ర్యై నమః సువ ర్ణపుష్పదక్షిణామ్ నీరాజనం సుమాఙ్గల్యం కర్పూరేణ విరాజి తం, సర్వదేవశిరోరత్నమణ్డితాఙ్ఘ్రిసరోరుహే. సంప...ర్యై నమః కర్పూరనీరాజనం దర్శయామి. నీరాజనానంతరం ఆచమ

నీయమ్. హిమవద్భూధరసుతే గౌరి చన్ద్రవరాననే, గృహాణా
ర్ఘ్యం మయా దత్తం సమ్పద్గౌరి నమోఽస్తుతే. సం...ర్యై
ప్రసన్నార్ఘ్యమ్. పుష్పాంజలిం గృహాణేద మిష్టసౌభాగ్యదాయి
ని, శ్రుతిస్మృతిపురాణాదిసర్వవిద్యాస్వరూపిణి, పుష్పాంజలిమ్.
యానికానిచ...పదేపదే ప్రదక్షిణమ్. పాపాహం పాపకర్త్రీ చ
తథా పాపాత్మికా సదా, త్రాహి మాం కృపయా దేవి శరణా
గతవత్సలే. అన్యథాశరణం...రక్షమహేశ్వరి. ఆవాహనం న
జానామి నజానామి విసర్జనమ్. పూజావిధిం న జానామి క్షమ
స్వ పరమేశ్వరి. సంప...ర్యై నమః మన్త్రపుష్పమ్. ఛత్రంధార
యామి. చామరం వీజయామి. నృత్యం దర్శయామి. వాద్యం
ఘోషయామి. ఆన్దోళికానారోపయామి. అశ్వానారోపయామి.
గజానారోపయామి. సమస్తరాజోపచార దేవోపచారపూజాం
సమర్పయామి. కృతం మయా వ్రతం దేవి భక్తాభీష్టప్రదాయి
ని, సుప్రీతా సర్వదా భూత్వా సర్వసమ్పత్ప్రదా భవ. తోర
బంధనమ్. అర్పితం తే మయా దేవి తోరం పూర్వధృతంశివే,
వ్రతేనానేన సుప్రీతా సర్వాభీష్టప్రదా భవ. పూర్వతోరార్ప
ణమ్. సంపద్గౌరీయమ్మాదత్తే సంపద్గౌరీ దదాతి చ, గౌర్యేవ
తారకోభాభ్యాం సంపద్గౌరి నమోనమః. ఉపాయనదానమ్.
యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజాక్రియాదిషు,
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వన్దేతమచ్యుతమ్. మన్త్ర
హీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహేశ్వరి, యత్పూజితా
మయా దేవి పరిపూర్ణం తదస్తు తే. అనయా షోడశోపచార
పూజయా చ భగవతీ సర్వదేవాత్మికా శ్రీసంపద్గౌరీ సుప్రీతా
సుప్రసన్నా వరదా భవతు. సంపద్గౌరీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

సత్యనారాయణవ్రతము.

ప్రతీ సుక్రాన్తౌ పౌర్ణమాస్యాం చైకాదశ్యాం యస్మిన్ కస్మిన్ దినే వా సాయంకాలే స్నాత్వా పూజాస్థానమాగత్య ఆసనే ఉపవిశ్య ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా సంకల్పం కుర్యాత్. అద్య...పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభ తిథౌ అముక గోత్రోఽముకశర్మాహం సకలదురితోపశమ సర్వాపచ్ఛాంతిపూర్వక సకలమనోరథసిద్ధ్యర్థం యథా సంపాదితసామగ్ర్యా గణేశ గౌరీ వరుణదేవతాగణపత్యాది చతుష్ట యాష్టలోకదేవతా సూర్యాది నవగ్రహదేవతావాహన పూర్వకం సత్యనారాయణపూజనం తత్కథాశ్రవణం చ కరిష్యే. తథా కలశాదిపూజాం శరీరశుద్ధ్యర్థం పురుష సూక్త న్యాసం చ కరిష్యే. ఆసనవిధ్యాదిఘంటా దీపపూజానాంతే "అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా, యః స్మరేత్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యన్తరః శుచిః" ఇతి పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య. నిర్విఘ్నతాసిద్ధయే గణపతిం చ సంపూజ్య కలశం స్థాపయేత్. మహీ ద్యౌః పృథివీ చన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం పిపృతాం నో భరీమభిః (ఇతి భూమిం స్పృష్ట్వా.) ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్ పారయామసి ఇతి తండుల పుంజం కృత్వా. ఆకలశేషుధావతి. ఇతిమంత్రేణ కలశం సంస్థాప్య. ఇమం మే గంగేయమునే...ఇతిజలమ్. కాండాత్కాండాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి, ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ. యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణవిరోహసి, తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్. ఇతిదూర్వాః.

'అశ్వత్థేవో నిషదనం—' ఇతి పంచపల్లవాన్. యాః ఫలినీరితి ఫలమ్. 'సహిరత్నాని దాశుషే—' ఇతి పంచరత్నాని. 'హిరణ్య రూపః—' ఇతి హిరణ్యం చ ప్రక్షిప్య. యువాసువాసా ఇత్య నేన వస్త్రం సమర్ప్య తదభావే అక్షతాన్ క్షిపేత్. తతః పూర్ణాదర్వీతి పూర్ణపాత్రం నిధాయ, తత్త్వాయామి...నిర్భిః. ఇతి కలశే వరుణం గంధాదిపంచోపచారైః పూజయేత్. (అథ వా పురాణోక్త పద్ధత్యుక్తప్రకారేణ కలశస్థాపనం యథా. చతుర్భుజే సస్యకర్ణే దివ్యాభరణభూషితే, చతుర్దిగ్నాగసృష్టస్థే మామేత్వాం సంస్పృశామ్యహమ్ ఇతి భూమింస్పృష్ట్వా. సర్వదేవమయం ధాన్యం సర్వోత్పత్తికరం మహత్, ప్రాణినాం జీవనోపాయం స్థాపయామీష్టసిద్ధయే. ఇతి ధాన్యరాశిం కృత్వా. తత్ర దేవాసురైర్మథ్యమానాదుత్పన్నోఽసి మహో దధేః, కుంభ త్వయి సురాః సర్వే తీర్థాని జలదాస్సదా. తిష్ఠ న్తి కామఫలదా రుద్రాదిత్యాదయోఽపిచ, అతోఽత్ర ధాన్య రాశౌ త్వాం పూజార్థంస్థాపయామ్యహమ్. ఇతి కలశంసంస్థాప్య గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి, నర్మదే సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు ఇతి శుద్ధజలేనాపూర్య. కస్తూరీకుంకుమోపేతం కర్పూరేణ చ సంయుతం, చందనం సర్వగంధాఢ్యం కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి గంధం ప్రక్షిప్య. కుష్ఠమాంసే హరిద్రాద్యాః సర్వౌషధ్యోఽమృత ప్రభాః, సర్వామయహరాశ్చాతః కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామ్య హమ్. ఇత్యోషధీః ప్రక్షిప్య. ధాన్యరాజాంశ్చ మాంగల్యా ద్విజప్రీతికరాన్ యవాన్, యజ్ఞార్థం నిర్మితా నస్మిన్ కలశే ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి యవాన్ ప్రక్షిప్య. త్వం దూర్వేఽ

మృతజన్మాఽసి వందితాఽసి సురాసురైః, సౌభాగ్యం సతతం దేహి సర్వకార్యకరీ భవ ఇతి దూర్వాః ప్రక్షిప్య అశ్వత్థోదుంబరప్లక్షచూతన్యగ్రోధపల్లవాన్, అస్మిన్ కుంభే ప్రక్షిపామి సర్వకర్మసుశోభనాన్. ఇతి పంచపల్లవాన్ తత్త్వచశ్చ నిక్షిప్య. గజాశ్వరథ్యావల్మీకసంగమహ్రదగోకులాత్, మృదమానీయ కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామి చ చత్వరాత్, ఇత్యష్ట మృదః. ఫలం మనోహరం స్వాదు మునిదేవప్రియం సదా, అస్మిన్ కుంభే ప్రక్షిపామి సర్వదా మంగళప్రదమ్. ఇతి ఫలమ్. సువర్ణం రజతం ముక్తారాజావర్తప్రవాళకం, ఇమాని పంచరత్నాని కలశే ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి పంచరత్నాని ప్రక్షిప్య. హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః, అనన్తపుణ్యఫలద మతః శాన్తింప్రయచ్ఛ మే ఇతి హిరణ్యంనిక్షిప్య. ఊషధ్వాతేవ శుభ్రేణ సదశేనాహతేన చ, సంవేష్టయామి కలశం నూతనేన సువాససా. ఇతి వాససా సంవేష్ట్య. పూర్ణపాత్రం తామ్రమయం శాలితండులపూరితం, ప్రధానదేవపూజార్థం న్యసామి కలశోపరి. ఇతి పూర్ణపాత్రం నిధాయ. దేవతా ఆవాహయేత్. తతః గణేశాదీనాం సూర్యాదినవగ్రహాణాం చ తత్తన్మన్త్రైరావాహనం కృత్వా పూజనం కుర్యాత్. తదిత్థమ్. ఓం గణానాంత్వా...సాదనమ్ గణేశాయ నమః గణేశమావాహయామి. ఓం గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్ష... వ్యోమన్. గౌరీమావాహయామి. ఓం తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా...షీః. వరుణమావా. గణపతిందుర్గాంక్షేత్రపాలం వాస్తోష్పతిం చ ఆవాహ్య. ఇంద్రం అగ్నిం యమం నిరృతిం వరుణం వాయుం కుబేరం ఈశానంచ తత్తన్మన్త్రైర్నామమన్త్రైర్వాఽక్షతపుంజేష్వావాహ్య సూర్యాదీనావాహయేత్. తత్రమంత్రాః

ఆకృష్ణేన...పశ్యన్. సూర్యమావాహయామి. ఆప్యాయస్వ...
గధే. చంద్రమావా. అగ్నిర్మూర్ధా...జిన్వతి. భౌమమావా
ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే...మేతమ్. బుధమావా. బృహస్పతే అతి—
చిత్రమ్. బృహస్పతిమావా. శుక్రంతే అన్యత్...రాతిరస్తు.
శుక్రమావా. శమగ్ని రగ్నిభిః...అపశ్రిధః శనైశ్చరమావా
హయామి. కయా నశ్చిత్ర...వృతా. రాహుమావా. కేతుం
కృణ్వన్న...జాయథాః. కేతుమావా. తదస్తు మిత్రా వరుణే
త్యనేన గణేశాద్యావాహితదేవతాః సుప్రతిష్ఠితాః సంతు
(ఇతి ప్రతిష్ఠాప్య) ఓం భూర్భువః స్వః గణేశాద్యావాహిత
దేవతాభ్యో నమః ధ్యాయామి. ఇత్యాదిషోడశోపచార
పూజాం కుర్యాత్. అథ సత్యనారాయణపూజా ధ్యానమ్.
పుష్పం గృహీత్వా ధ్యానం కుర్యాత్. శాంతాకారం...
సర్వలోకైకనాథమ్. ధ్యాయేత్సత్యం గుణాతీతం గుణత్రయ
సమన్వితం, లోకనాథం త్రిలోకేశం కౌస్తుభాభరణంహరిమ్ నీల
వర్ణం పీతవాసః శ్రీవత్సపదభూషితం, గోవిందం గోకులానం
దం బ్రహ్మాద్యైరపి పూజితమ్ ఇతి ధ్యానమ్ ఓం సహస్రశీర్షా
...గులమ్. ఆగచ్ఛ భగవన్ దేవస్థానే చాత్ర స్థిరోభవ. యా
వత్పూజాంకరిష్యేఽహం తావత్త్వంసన్నిధౌభవ. ఆవాహనమ్.
పురుషఏవేదగ్ం సర్వ...రోహతి. నానారత్నసమాయుక్తం
కార్తస్వరవిభూషితం, ఆసనందేవదేవేశ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్య
తామ్. ఆసనమ్. ఓం ఏతావానస్య...దివి. నారాయణనమస్తేఽ
స్తు నరకార్ణవతారక, పాద్యం గృహాణ దేవేశ మమ సౌఖ్యం
వివర్ధయ. పాద్యమ్. త్రిపాదూర్ధ్వ...అభి వ్యక్తావ్యక్తస్వరూ
పాయహృషీకపతయే నమః, మయానివేదితో భక్త్యాఽర్ఘ్యోఽ

యం ప్రతిగృహ్యతామ్. అర్ఘ్యమ్. తస్మాద్విరాడ...పురః. మన్దా
కిన్యాస్తు యద్వారి సర్వపాపహరం శుభం, తదిదం కల్పితం
దేవ సమ్యగాచమ్యతాం త్వయా. ఆచమనీయమ్. యత్పురు
షేణ హవిషా...ద్ధవిః. గంగా చ యమునా చైవ గోదావరి
సరస్వతీ, నర్మదాసింధుకావేర్యస్తాభ్యః స్నానంకురుప్రభో. స్నా
నం పంచామృతస్నానమ్. ఆప్యాయస్వ...గధే సురభేస్తు సము
త్పన్నం దేవర్షి పితృతృప్తిదం, మయా దత్తం పయోదేవస్నా
నార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ క్షీరేణ స్నాపయామి. దధిక్రావ్ణో
...దధ్నాచైవ మహాదేవ స్నాపనం క్రియతే మయా, గృహాణ
త్వంసురాధీశ ప్రసన్నోమాంభవావ్యయ. దధ్నా స్నాపయామి.
శుక్రమసి జ్యోతిరసి...రశ్మిభిః. సర్పిషాచ జగన్నాథ స్నాపనం
క్రియతేఽధునా. గృహాణ శ్రద్ధయాఽనన్త తవ ప్రీత్యై మనో
హరమ్. ఘృతేన స్నాపయామి. మధువాతాఋ...సంత్వోష
ధీః. ఇదం మధు మయా దత్తం తవ తుష్ట్యర్థమేవ చ, స్నా
తుం గృహాణ దేవేశ తతః శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే. మధునా
స్నాపయామి. స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ...అదాభ్యః సితయా
చ సురశ్రేష్ఠ స్నాపనం క్రియతే త్వయి, తస్మాద్భక్తపరాధీన
ప్రసన్నో భవ సర్వదా. శర్కరయా స్నపయామి. ఇతిపంచా
మృతస్నానమ్. గంధద్వారాం...శ్రియమ్. గంధోదకేన దేవేశ
కుశపుష్పఫలోదకైః, రత్నాంబునా చ శుద్ధేన స్నాపయామి
పృథక్ పృథక్. చందనోదకేన స్నపయామి. మధువాతా...ష
ధీః. మధుపర్కస్నానం, అనంతసర్వకామానామప్యధీశ్వర సౌ
ఖ్యద. మధుపర్కం గృహాణేమం మయా దత్తమధోక్షజ.
కనిక్రదత్సు...తైలం పుష్పసుగంధాఢ్యం భ్రమద్భ్రమరనా

దితం, విలేపయామి సర్వాంగే సువర్ణచషకస్థితమ్. తైలాభ్యంగమ్ ఉద్వర్తనం తవాంగేఽస్మిన్ లేపయామి సుభక్తితః, కాశ్మీరాగురుకర్పూర మృగనాభివినిర్మితమ్. ఉద్వర్తనమ్. స్నానార్థం జలమానీతం శీతముష్ణం యథారుచి, సుగంధితం సర్వనదీతీర్థేభ్యః ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతిమాంగలికస్నానమ్. గంధాదిదక్షిణాంతోపచారైః సంపూజ్య. పురుషసూక్తాదిభిః రుద్రాదిభిరన్యైశ్చ అభిషేకః తం యజ్ఞ...శ్చయే. వేదసూక్తసమాయుక్తే యజ్ఞసామసమన్వితే, సర్వవర్ణప్రదే దేవ వాససీ ప్రతిగృహ్యతామ్ వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః...శ్చయే. బ్రహ్మవిష్ణుమహేశైశ్చ నిర్మితం బ్రహ్మసూత్రకం, యజ్ఞోపవీతదానేన ప్రీయతాం కమలాపతిః. యజ్ఞోపవీతమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచః...జాయత. శ్రీఖండంచన్దనం దివ్యం గంధాఢ్యం సుమనోహరం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. గంధమ్. అహిరివ భోగైః పర్యేతి...కస్తూర్యాద్యాశ్చయే గంధా భోగార్థం తే మయా హృతాః, అనేక గంధసంయుక్తాః ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతి పరిమళద్రవ్యాణి సౌభాగ్యద్రవ్యాణి చ. అలంకారార్థమక్షతాన్ సమర్పయామి. తస్మాదశ్వా అజా...జావయః. మల్లికాదిసుగంధీని మాలత్యాదీని వై ప్రభో, మయాఽహృతాని పూజార్థం పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతామ్ పుష్పాణి. అత్ర సంభవే సహస్రతులసీ సమర్పణమ్ (విష్ణుసహస్రనామ, కృష్ణాష్టోత్తర శతనామపూజా చ కార్యా) వనమాలాం సుగంధాఢ్యాం నానాపుష్పైః సమన్వితాం, పూజార్థం సాధితాం దేవ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. పుష్పమాలామ్. యత్పురుషం...వుచ్యేతే. వనస్పతిరసోద్భూ

తో గంధాఢ్యోగంధఉత్తమః, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ధూపమ్ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్...అజాయత సాజ్యం...తిమిరాపహ.దీపమ్ చంద్రమామనసోజాతః...జాయత. ఘృతపక్వం హవిష్యాన్నం పాయసం చ సశర్కరం, నానావిధం చ నైవేద్యం విష్ణో మే ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్. సర్వపాపహారం దివ్యం గాంగేయం నిర్మలం జలం, మయా హ్యాచమనం దత్తం గృహ్యతాం పురుషోత్తమ. శుద్ధాచమనమ్. నారికేళం మాతులుంగం కపిత్థం కదలీఫలం, కూష్మాండం కర్కటీయుక్తం గృహ్యతామఖిలార్థద. ఇదం ఫలం మయా దేవ స్థాపితం పురతస్తవ, తేన మే సఫలావాప్తిర్భవేజ్జన్మనిజన్మని. ఇతిఫలమ్. లవంగకర్పూరయుతం తాంబూలం సురపూజితం, ప్రీత్యా గృహాణ దేవేశ మమ సౌఖ్యం వివర్ధయ. తాంబూలమ్. ఓం శ్రియే జాతః...చతుర్వర్తి సమాయుక్తం ఘృతేన చ సుపూరితం, నీరాజనేన సంతుష్టో భవత్వేవ జగత్పతిః నీరాజనమ్. కర్పూరదీపం సుమనోహారం ప్రభో దదామి తే దేవవర ప్రసీద భో, పాపాపకారం త్వరితం నివారయ ప్రజ్ఞానదీపం మనసి ప్రదీపయ. కర్పూరారార్తికమ్. ఓం నాభ్యా ఆసీ...యన్. నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే, సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారణే నమః నమస్కారమ్. సప్తాస్యాసన్...పశుమ్. యానికానిచ...పదేపదే. ప్రదక్షిణమ్. యజ్ఞేన యజ్ఞ... దేవాః. కహ్లారనీలకమలోత్పలపారిజాతపున్నాగకైతకదళిచంపకపాటలైశ్చ, బిల్వప్రవాళతులసీ శతపత్త్రజాతీ పుష్పైశ్చ క్లప్తమముమంజలిమర్పయామి. ఇతి అన్యైశ్చ మంత్రై

పుష్పాంజలిం సమర్పయేత్. తతో గీతవాద్యనృత్త ఛత్రచామరాది రాజోపచారార్థే అక్షతాన్ సమర్ప్య దేవం సంప్రార్థ్య స్తునీత. యన్మయా భక్తియుక్తేన పత్రం పుష్పం ఫలం జలం, నివేదితం చ నైవేద్యం తద్గృహాణానుకంపయా. మంత్రహీనం...దస్తుమే. అమోఘం పుండరీకాక్షం నృసింహం దైత్యసూదనం, హృషీకేశం జగన్నాథం వాగీశం వరదాయకమ్. గుణత్రయం గుణాతీతం గోవిందం గరుడధ్వజం, జనార్దనం జనాతీతం జానకీవల్లభం హరిమ్. ప్రణమామి సదా భక్త్యా నారాయణమతః పరం, దుర్గమే విషమే ఘోరే శత్రుభిః పరిపీడితే. నిస్తారయస్వ సర్వేషు తథానిష్టభయేషు చ. నామాన్యేతాని సంకీర్త్య ఈప్సితం ఫలమాప్నుయాత్. సత్యనారాయణం దేవం వందేఽహం కామదం ప్రభుం, లీలయా వితతం విశ్వం యేన తస్మై నమోనమః. ఇతి ప్రార్థనా. యస్యస్మృత్యా...సత్యనారాయణః సుప్రీతః సుప్రసన్నః వరదో భవతు.

ఇతి సత్యనారాయణవ్రతపూజావిధానమ్.

శ్రీసత్యనారాయణవ్రతకథా ప్రారంభః.

ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్లో. ఏకదా నైమిశారణ్యే ఋషయశ్శౌనకాదయః, పప్రచ్ఛుర్మునయస్సర్వే సూతం పౌరాణికం ఖలు. శ్లో. వ్రతేన తపసా కింవా ప్రాప్యతే వాంఛితం ఫలం, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామ కథయస్వ మహామునే. సూతః. శ్లో. నారదేనైవ సంపృష్టో భగవాన్ కమలాపతిః, సురర్షయే యథైవాహ తచ్ఛృణుధ్వం సమాహితః. శ్లో. ఏకదా నారదో యోగీ పరానుగ్రహకాంక్ష

యా, పర్యట న్వివిధా౯ లోకా న్మర్త్యలోకముపాగతః తతో
దృష్ట్వా జనా న్సర్వా న్నానాక్లేశసమన్వితా౯. నానాయోని
సముత్పన్నా౯ క్లిశ్యమానా౯ స్వకర్మభిః. కేనోపాయేన చైతే
షాం దుఃఖనాశో భవేద్ధ్రువం, ఇతి సంచింత్య మనసా విష్ణు
లోకం గత స్తథా. తత్ర నారాయణం దేవం శుక్లవర్ణం చతుర్భు
జం, శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలావిభూషితమ్. దృష్ట్వా తం దే
వదేవేశం స్తోతుం సముపచక్రమే నారదః శ్లో. నమో వాఙ్మన
సాతీతరూపాయానంతశక్తయే. ఆదిమధ్యాంతహీనాయ నిర్గు
ణాయ గుణాత్మనే. సర్వేషామాదిభూతాయ భక్తానామార్తి
నాశినే, శ్రుత్వా స్తోత్రం తతో విష్ణుర్నారదం ప్రత్యభాషత. శ్రీ
భగవానువాచ. శ్లో. కిమర్థమాగతోఽసి త్వం కిం తే మనసి
వర్తతే, కథయస్వ మహాభాగ తత్సర్వం కథయామి తే. నారదః.
శ్లో. మర్త్యలోకే జనా స్సర్వే నానాక్లేశసమన్వితాః, నానా
యోనిసముత్పన్నాః పచ్యంతే పాపకర్మభిః తత్కథం తే విము
చ్యన్తే లఘూపాయేన తద్వద, శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం కృ
పాస్తి యది తే మయి. శ్రీభగవానువాచ. శ్లో. సాధు పృష్టం
త్వయా వత్స లోకానుగ్రహకాంక్షయా, యత్కృత్వా ము
చ్యతే మోహా స్తచ్ఛృణుష్వ వదామి తే. వ్రతమస్తి మహా
పుణ్యం స్వర్గమర్త్యేషు దుర్లభం, తవ స్నేహా న్మయా వత్స ప్ర
కాశః క్రియతేఽధునా. సత్యనారాయణస్యైవ వ్రతం సమ్యగ్వి
ధానతః, కృత్వా సద్యస్సుఖం భుక్త్వా పరం మోక్షమవాప్నుయా
త్, తచ్ఛ్రుత్వా భగవద్వాక్యం నారదో మునిరబ్రవీత్. నార
దః. శ్లో. కిం ఫలం కిం విధానం చ కృతం కేనైవ తద్వ్రతం, త
త్సర్వం విస్తరా ద్బ్రూహి కదా కార్యం హి తద్వ్రతమ్. శ్రీభగ

వాను వాచ. శ్లో. దుఃఖశోకాదిశమనం ధనధాన్యవివర్ధనం, సౌభాగ్యసంతతికరం సర్వత్ర విజయప్రదమ్. యస్మిన్కస్మిన్దినేమర్త్యో భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితం, సత్యనారాయణం దేవం యజేచ్చైవ నిశాముఖే. బ్రాహ్మణై ర్బాంధవైశ్చైవ సహితో ధర్మతత్పరః, నైవేద్యం భక్తితో దద్యాత్సపాదం భక్ష్యముత్తమమ్. గోధూమస్యచ చూర్ణం వా శర్కరా చ గుడం తథా, సపాదం సర్వ భక్ష్యాణి చైకీకృత్య నివేదయేత్. విప్రాయ దక్షిణాం దద్యాత్కథాం శ్రుత్వా జనైస్సహ, తతశ్చబంధుభిస్సార్థం విప్రాంశ్చ ప్రతిభోజయేత్. సపాదంభక్షయేద్భక్త్యానృత్యగీతాదికం చరేత్, తతశ్చస్వగృహం గచ్ఛేత్సత్యనారాయణంస్మరన్. ఏవంకృతే మనుష్యాణాం వాంఛాసిద్ధిర్భవేద్ధ్రువం, విశేషతః కలియుగేలఘూపాయోఽపిభూతలే. ప్రథమోఽధ్యాయః సమాప్తః.

ద్వితీయోఽధ్యాయః.

సూతః. అథాన్యత్సంప్రవక్ష్యామి కృతం యేన పురా ద్విజ, కశ్చిత్కాశీపురేరమ్యే హ్యాసీద్విప్రోఽతినిర్ధనః. క్షుత్తృడ్భ్యాం వ్యాకులో భూత్వా భృశం బభ్రామ భూతలే,దుఃఖితం బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా భగవాన్ బ్రాహ్మణప్రియః. వృద్ధబ్రాహ్మణరూపస్తం పప్రచ్ఛ ద్విజమాదరాత్, కిమర్థం భ్రమసే విప్ర మహీం నిత్యం సుదుఃఖితః. తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి కథ్యతాం ద్విజసత్తమ, బ్రాహ్మణః. శ్లో. బ్రాహ్మణోఽతి దరిద్రోఽహం భిక్షార్థం వై భ్రమే మహీం, ఉపాయం యది జానాసి కృపయా కథయ ప్రభో. వృద్ధబ్రాహ్మణః. శ్లో. సత్యనారాయణో విష్ణుర్వాంఛితార్థఫలప్రదః, తస్య త్వం పూజనం విప్ర కురుష్వ వ్రతముత్తమమ్. యత్కృత్వా సర్వదుఃఖేభ్యో

ముక్తో భవతి మానవః, విధానం చ వ్రతస్యాపి విప్రాయా భాష్య యత్నతః. సత్యనారాయణో వృద్ధస్తత్రైవాన్తరధీయత, తద్వ్రతం సంకరిష్యామి యదుక్తం బ్రాహ్మణేన వై. ఇతి సంచింత్య విప్రోఽసౌ రాత్రౌ నిద్రాం న లబ్ధవాన్, తతః ప్రాతస్సముత్థాయ సత్యనారాయణవ్రతమ్. కరిష్య ఇతి సంకల్ప్యభిక్షార్థ మగమద్ద్విజః, తస్మిన్నేవ దినే విప్రః ప్రచురంద్రవ్యమాప్తవాన్. తేనైవ బంధుభిస్సార్థం సత్యస్య వ్రతమాచరత్, సర్వదుఃఖవినిర్ముక్తస్సర్వసమ్పత్సమన్వితః. బభూవ స ద్విజశ్రేష్ఠో వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, తతః ప్రభృతి కాలం చ మాసి మాసి వ్రతం కృతమ్. ఏవం నారాయణస్యేదం వ్రతం కృత్వా ద్విజోత్తమః, సర్వపాపవినిర్ముక్తో దుర్లభం మోక్షమాప్తవాన్, వ్రతమస్య యదా విప్రాః పృథివ్యాం సంకరిష్యతి. తదైవ సర్వదుఃఖంచ మనుజస్య వినశ్యతి, ఏవం నారాయణేనోక్తం నారదాయ మహాత్మనే. మయా తత్కథితం విప్రాః కిమన్యత్కథయామి వః ఋషయః శ్లో. తస్మాద్విప్రాచ్ఛ్రుతం కేన పృథివ్యాం చరితం మునే, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామః శ్రద్ధాఽస్మాకంప్రజాయతే. సూతః. శ్లో. శృణుధ్వం మునయస్సర్వే వ్రతంయేనకృతం భువి, ఏకదా స ద్విజవరో యథావిభవవిస్తరైః. బంధుభిస్స్వజనైస్సార్థం వ్రతం కర్తుం సముద్యతః, ఏతస్మిన్నంతరే కాలే కాష్ఠక్రేతా సమాగమత్. బహిః కాష్ఠం చ సంస్థాప్య విప్రస్య గృహమాయయౌ. తృష్ణయా పీడితస్తాంశ్చ దృష్ట్వా విప్రకృతం వ్రతం, ప్రణిపత్య ద్విజం ప్రాహ కిమిదం క్రియతేత్వయా. కృతే కిం ఫలమాప్నోతి విస్తరాద్వద మే ప్రభో విప్రః. శ్లో. సత్యనారాయణస్యేదం వ్రతం సర్వేప్సితప్రదం, తస్య ప్రసాదా

న్మై సర్వం ధనధాన్యాదికం మహత్. తస్మా దేతద్వ్రతంజ్ఞాత్వా కాష్ఠక్రేతాఽతిహర్షితః, పపౌ జలం ప్రసాదం చ భుక్త్వా స్వ నగరం యయౌ. సత్యనారాయణం దేవం మనసా ఇత్యచింత యత్, కాష్ఠవిక్రయతో గ్రామే ప్రాప్యతే చాద్య యద్ధనమ్. తే నైవ సత్యదేవస్య కరిష్యే వ్రతముత్తమం, ఇతిసంచింత్య మనసా కాష్ఠం కృత్వా తు మస్తకే. జగామ నగరే రమ్యే ధనినాం యత్రసంస్థితిః, తద్దినే కాష్ఠమూల్యం చ ద్విగుణం ప్రాప్తవాన సౌ. తతః ప్రసన్నహృదయ స్సుపక్వం కదలీఫలం, శర్కరాఘృత దుగ్ధం చ గోధూమస్య స చూర్ణకమ్: కృత్వైకత్ర స పాదంచ గృహీత్వా స్వగృహం యయౌ. తతో బంధూన్ సమాహూ య చకార విధినా వ్రతం, తద్వ్రతస్య ప్రభావేన ధనపుత్రాన్వి తోఽభవత్, ఇహలోకే సుఖం భుక్త్వా చాన్తే సత్యపురం యయౌ ద్వితీయోఽధ్యాయః సమాప్తః.

తృతీయోఽధ్యాయః.

సూతః. శ్లో. పునరగ్రే ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిస త్తమాః, పురాచోల్కాముఖోనామనృపశ్చాసీన్మహీపతిః జితేం ద్రియః సత్యవాదీ యయౌ దేవాలయం ప్రతి, దినే దినే ధనం దత్వా ద్విజాన్సంతోషయత్సుధీః. భార్యా తస్య ప్రముగ్ధా చ సరోజవదనా సతీ, భద్రశీలానదీతీరే సత్యస్య వ్రతమాచరత్. ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర సాధురేకస్సమాహితః, వాణిజ్యార్థం బహుధనై రనేకైః పరిపూరితామ్. నావం సంస్థాప్యతత్తీరే జగా మనృపతింప్రతి, దృష్ట్వాచ వ్రతినం భూపం పప్రచ్ఛ వినయాన్వి తః. సాధుః శ్లో. కిమిదం కురుషే రాజన్ భక్తియుక్తేన చేతసా, ప్రకాశం కురు తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి సాంప్రతమ్. రాజో

వాచ. శ్లో. పూజనం క్రియతే సాధో విష్ణోరతులతేజసః, వ్రతం చ స్వజనైస్సార్థం పుత్రాద్యవాప్తికామ్యయా. భూపస్య వచనం శ్రుత్వా సాధుః ప్రోవాచ సాదరం, మమాపి సంతతిర్నాస్తి ఏతస్మాజ్జాయతే ధ్రువమ్. తతో నివృత్య వాణిజ్యాత్సానందో గృహమాగతః, భార్యాయై కథితం సర్వం వ్రతం సన్తతిదాయకమ్. తదా వ్రతం కరిష్యామి యదా మే సంతతిర్భవేత్, ఇతి లీలావతీం ప్రాహ పత్నీం సాధుస్ససత్తమః. ఏకస్మిన్దివసే తస్య భార్యా లీలావతీసతీ, భర్తృయుక్తాఽఽనందచిత్తాఽభవద్ధర్మపరాయణా. గర్భిణీసాఽభవత్తస్య భార్యా సత్యప్రసాదతః, దశమే మాసి వై తస్యాః కన్యారత్నమజాయత. దినేదినే సా వవృధే శుక్లపక్షే యథా శశీ, నామ్నా కలావతీ చేతి తన్నామకరణం కృతమ్. తతో లీలావతీ ప్రాహ స్వామినం మధురం వచః, న కరోషి కిమర్థం వై పురా సంకల్పితం వ్రతమ్. సాధురువాచ శ్లో. వివాహసమయే త్వస్యాః కరిష్యామి వ్రతం ప్రియే, ఇతి భార్యాం సమాశ్వాస్య జగామ నగరం ప్రతి. తతః కలావతీ కన్యా వవృధే పితృవేశ్మని, దృష్ట్వా కన్యాం తతస్సాధుః నగరే సఖిభిస్సహ. మంత్రయిత్వా ద్రుతం దూతం ప్రేషయామాస ధర్మవిత్, వివాహార్థం చ కన్యాయా వరం శ్రేష్ఠం విచారయ. తేనాజ్ఞప్తశ్చ దూతోఽసౌ కాంచనం నగరం యయౌ, తస్మాదేకం వణిక్పుత్రం సమాదాయాగతో హి సః. దృష్ట్వా తం సుందరం బాలం వణిక్పుత్రం గుణాన్వితం, జ్ఞాతిభిర్బంధుభిస్సార్థం పరితుష్టేన చేతసా, దత్తవాన్ సాధుపుత్రాయ కన్యాం విధివిధానతః. తతోఽభాగ్యవశాత్తేన విస్మృతం వ్రతముత్తమం, వివాహసమయే తస్యాస్తేన రుష్టోఽభవత్ప్రి

భుః. తతః కాలేన నియతో నిజకర్మ విశారదః. వాణిజ్యార్థం తత
శ్శీఘ్రం జామాతృసహితో వణిక్, రత్నసానుపురే రమ్యే
గత్వా సింధుసమీపతః. వాణిజ్యమకరోత్సాధు ర్జామాత్రా
శ్రీమతా సహ, తౌ గతౌ నగరే రమ్యే చంద్రకేతోర్నృపస్య
చ. ఏతస్మిన్నవకాశే తు సత్యనారాయణః ప్రభుః, భ్రష్టప్ర
తిజ్ఞమాలోక్య శాపం తస్మై ప్రదత్తవాన్. దారుణం కఠినం చా
స్య మహద్దుఃఖం భవిష్యతి, ఏకస్మిన్దివసే రాజ్ఞో ధనమాదాయ
తస్కరః తత్రైవ చాగతశ్చోరో వణిజౌ యత్ర సంస్థితౌ, తత్ప
శ్చాద్ధావకాన్ దూతాన్ దృష్ట్వా భీతేన చేతసా. ధనం సంస్థా
ప్య తత్రైవ స తు శీఘ్రమలక్షితః. తతో దూతాస్సమాయా
తా యత్రాస్తే సజ్జనో వణిక్. దృష్ట్వా నృపధనం తత్ర బద్ధ్వా
నీతౌ వణిక్సుతౌ, హర్షేణ ధావమానాశ్చ నిన్యుస్తౌ రాజ
సమ్ముఖమ్. తస్కరౌ ద్వౌ సమానీతౌ విలోక్యాజ్ఞాపయ ప్ర
భో, రాజ్ఞాజ్ఞప్తాస్తతశ్శీఘ్రం దృఢం బద్ధ్వా తు తావుభౌ. స్థా
పితౌ ద్వౌ మహాదుర్గే కారాగారేఽవిచారతః, మాయయా
సత్యదేవస్య న శ్రుతం కైస్తయోర్వచః అతస్తయోర్ధనం రాజ్ఞా
గృహీతం చంద్రకేతునా, తచ్ఛాపాచ్చ తయో ర్గేహే భార్యా
చైవాతిదుఃఖితా. చోరేణాపహృతం సర్వం గృహేయచ్చ
స్థితంధనం, ఆధివ్యాధిసమాయుక్తా క్షుత్పిపాసాతిదుఃఖితా. అన్న
చింతాతురా భూత్వా బభ్రామ చ గృహే గృహే, కలావతీతు
కన్యాపి బభ్రామ ప్రతివాసరమ్. ఏకస్మిన్దివసే జాతా క్షుధార్తా
ద్విజమందిరం, గత్వాఽపశ్యద్వ్రతం తత్రసత్యనారాయణస్య
చ. ఉపవిశ్య కథాం శ్రుత్వా వరం ప్రార్థితవత్యపి, ప్రసాదభక్ష
ణం కృత్వా యయౌ రాత్రౌ గృహం ప్రతి. మాతా కలావతీం

కన్యాం కథయామాస ప్రేమతః, త్వం తు రాత్రౌ స్థితా కుత్ర కిం తే మనసి వర్తతే. కన్యా కలావతీ ప్రాహ మాతరం ప్రతి సత్వరం, ద్విజాలయే వ్రతం మాతః దృష్టం వాంఛితసిద్ధిదమ్. తచ్ఛ్రుత్వా కన్యకావాక్యం వ్రతం కర్తుం సముద్యతా, సాముదా తు వణిగ్భార్యా సత్యనారాయణస్య వై. వ్రతం చక్రే సైవ సాధ్వీబంధుభిస్స్వజనైస్సహ, భర్తృజామాతరౌ క్షిప్రమాగచ్ఛేతాం స్వమాశ్రమమ్ అపరాధం చ మే భర్తుర్జామాతుః క్షంతుమర్హసి, వ్రతేనానేన సంతుష్టో సత్యనారాయణః ప్రభుః. దర్శయామాస స్వప్నం హి చంద్రకేతుం నృపోత్తమం, బంధినౌ మోచయ ప్రాతర్వణిజౌ నృపసత్తమ. దేయం ధనం చ తత్సర్వం గృహీతం యత్త్వయాఽధునా, నో చేత్త్వాం నాశయిష్యామి సరాజ్యధనపుత్రకమ్. ఏవమాభాష్య రాజానం ధ్యానగమ్యోఽభవత్ప్రభుః, తతః ప్రభాతసమయే రాజా చ స్వజనైస్సహ. ఉపవిశ్య సభామధ్యే ప్రాహ స్వప్నం జనం ప్రతి, బద్ధౌ మహాజనౌ శీఘ్రం మోచయేత్తౌ వణిక్సుతౌ. ఇతి రాజ్ఞో వచశ్శ్రుత్వా మోచయిత్వా మహాజనౌ, సమానీయ నృపస్యాగ్రే ప్రాహుస్తే వినయాన్వితాః ఆనీతౌ ద్వౌవణిక్పుత్రౌ ముక్తౌ నిగళబంధనాత్, తతౌ మహాజనౌ నత్వా చంద్రకేతుంనృపోత్తమమ్ స్మరంతౌ పూర్వవృత్తాంతం నోచతుర్భయవిహ్వలౌ, రాజా వణిక్సుతౌ వీక్ష్యవచః ప్రోవాచ సాదరమ్. దైవాత్ప్రాప్తం మహద్దుఃఖమిదానీం నాస్తి వై భయం, తదా నిగళసంత్యాగం క్షౌరకర్మాద్యకారయత్. వస్త్రాలంకారకం దత్వా పరితోష్య నృపశ్చ తౌ, పురస్కృత్య వణిక్పుత్రౌ వచసాఽతోషయద్భృశం, పురానీతం తు యద్ద్రవ్యం ద్విగుణీకృత్య దత్తవాన్, ప్రోవాచ తౌ

తతో రాజా గచ్ఛ సాధో నిజాశ్రమం, రాజానం ప్రణిప్రత్యా హ గంతవ్యం త్వత్ప్రసాదతః. తృతీయోఽధ్యాయః సమాప్తః.

చతుర్థోఽధ్యాయః.

సూతఉవాచ శ్లో. యాత్రాం తు కృతవాన్సాధుర్మం గళాయనపూర్వికాం, బ్రాహ్మణాయ ధనం దత్వా తదా తు నగరం యయౌ. కియద్దూరే గతేసాధౌ సత్యనారాయణః ప్రభుః, జిజ్ఞాసాం కృతవాన్సాధో కిమస్తి తవ నౌస్థితమ్. తతో మహాజనౌ మత్తౌ హేలయా చ ప్రహస్య వై, కథం పృచ్ఛసి భో దండిన్ ముద్రాం నేతుం కిమిచ్ఛసి. లతాపత్రాదికం చైవ వర్తతే తరణౌ మమ, నిష్ఠురస్య వచశ్శ్రుత్వా సత్యం భవతు తే వచః. ఏవముక్త్వా గతశ్శీఘ్రం దండీ తస్య సమీపతః, కియద్దూరే తతో గత్వాస్థితస్సింధుసమీపతః గతే దండిని సాధుశ్చ కృతనిత్యక్రియస్తదా, ఉత్థిత స్తరణీందృష్ట్వా విస్మయం పరమం యయౌ. దృష్ట్వా లతాదికం చైవ మూర్ఛితో న్యప తద్భువి, లబ్ధసంజ్ఞో వణిక్ప్త్రస్తతశ్చిన్తాన్వితోఽభవత్. తదా తు దుహితుః కాన్తో వచనం చేదమబ్రవీత్, కిమర్థం క్రియతే శోక శ్శాపో దత్తశ్చ దండినా. శక్యతేఽనేన సర్వం హి కర్తుం చాత్ర న సంశయః, అతస్తచ్ఛరణం యామో వాఞ్ఛితార్థో భవిష్యతి. జామాతుర్వచనం శ్రుత్వా తత్సకాశం గతస్తదా, దృష్ట్వా చ దండినం భక్త్యా నత్వా ప్రోవాచ సాదరమ్ క్షమస్వ చాపరాధం మే యదుక్తం తవసన్నిధౌ, ఏవం పునఃపునర్నత్వా మహాశోకాకులాభవత్. ప్రోవాచ వచనం దండీ విలాస న్తంవి లోక్య చ, మా రోదీః శృణు మద్వాక్యం మమ పూజా బహిర్ముఖః. మమాజ్ఞయా చ దుర్బుద్ధే లబ్ధం దుఃఖం ముహు

ర్షహాః, తచ్ఛ్రుత్వా భగవద్వాక్యం స్తుతిం కర్తుం సముద్యతః. సాధురువాచ. త్వన్మాయామోహితాస్సర్వే బ్రహ్మాద్యాస్త్రిదివౌకసః, ప్రజానంతి గుణాన్ రూపం తవాశ్చర్యమిదం ప్రభో. మూఢోఽహం త్వాం కథం జానే మోహితస్తవ మాయయా, ప్రసీద పూజయిష్యామి యథావిభవవిస్తరైః. పురా విత్తంచ తత్సర్వం త్రాహి మాం శరణాగతం, శ్రుత్వా భక్తియుతం వాక్యం పరితుష్టో జనార్దనః. వరం చ వాంఛితం దత్వా తత్రైవాంతర్దధే హరిః, తతో నావం సమారుహ్య దృష్ట్వా విత్తప్రపూరితామ్ కృపయా సత్యదేవస్య సఫలం వాంఛితం మమ, ఇత్యుక్త్వా స్వజనైస్సార్థం పూజాం కృత్వాయథావిధి. హర్షేణ చాభవత్పూర్ణః సత్యదేవప్రసాదతః, నావం సంయోజ్య యత్నేన స్వదేశే గమనం కృతమ్. సాధుర్జామాతరం ప్రాహ పశ్య రత్నపురీం మమ, దూతం చ ప్రేషయామాస నిజవిత్తస్య రక్షకమ్. దూతోఽసౌ నగరంగత్వా సాధుభార్యాం విలోక్య చ, ప్రోవాచ వాంఛితం వాక్యం నత్వా బద్ధాంజలిస్తదా. నికటే నగరస్యైవ జామాత్రా సహితో వణిక్, ఆగతో బంధువర్గైశ్చ స్వజనైర్బహుభిర్యుతః, శ్రుత్వా దూతముఖాద్వాక్యం మహాహర్షవతీ సతీ. సత్యపూజాం తతః కృత్వా ప్రోవాచ తనుజాం ప్రతి, వ్రజామి శీఘ్రమాగచ్ఛ సాధుసందర్శనాయ చ. ఇతిమాతుర్వచః శ్రుత్వావ్రతం కృత్వాసమాప్య చ, ప్రసాదం చ పరిత్యజ్య గతా సాపి పతింప్రతి. తేన రుష్టః సత్యదేవో భర్తారం తరణిం తథా. సంహృత్య చ ధనైస్సార్థం జలే తస్యావమజ్జయత్. తతః కలావతీ కన్యా న విలోక్య నిజం పతిం, శోకేన మహతా తత్ర రుదతీ చాపతద్భువి. దృష్ట్వా

తథావిథాం నావం కన్యాం చ బహుదుఃఖితాం, భీతేన మన
సా దుఃఖం మహాశ్చర్యమిదం భవేత్. చింతమాసాశ్చ తేసర్వే
బభూవురనివారకాః, తతో లీలావతీ కన్యాం దృష్ట్వా సా
విహ్వలాఽభవత్. విలలాపాతిదుఃఖేన భర్తారం చేదమబ్రవీత్.
ఇదానీం నౌకయా సార్థం కథం సోఽభూదలక్షితః, న జానే
కస్య దేవస్య హేలయా చైవ సా హృతా. సత్యదేవస్య
మాహాత్మ్యం జ్ఞాతుం వా కేన శక్యతే, ఇత్యుక్త్వా విలలాపై
వ తతశ్చ స్వజనైః సహ. తతో లీలావతీకన్యాం క్రోడీకృ
త్వా రురోద హ, తతః కలావతీ కన్యా నష్టే స్వామిని దుఃఖి
తా. గృహీత్వా పాదుకాం తస్యానుగంతుం చ మనోదధే,
కన్యాయా శ్చరితం దృష్ట్వా సభార్యః సజనో వణిక్. అతిశోకేన
సంతప్తశ్చింతయామాస ధర్మవిత్, హృతం వా సత్యదేవేన
భ్రాన్తోఽహం. సత్యమాయయా. సత్యపూజాం కరిష్యామి య
థావిభవవిస్తరైః, ఇతి సర్వాః సమాహూయ కథయిత్వా మ
నోరథమ్. నత్వా చ దండవద్భూమౌ సత్యదేవం పునః పునః.
తతస్తుష్టః సత్యదేవో దీనానాం పరిపాలకః, జగాద వచనం
చైతం కృపయా భక్తవత్సలః. త్యక్త్వా ప్రసాదం తే కన్యా
పతిం ద్రష్టుం సమాగతా, అతో రుష్టోఽభవత్తస్యాః కన్యకా
యాః పతిర్ధ్రువమ్. గృహం గత్వా ప్రసాదం చ భుక్త్వా సా
ఽఽయాతి చేత్పునః. లబ్ధభర్త్రీ సుతా సాధో భవిష్యతి న
సంశయః కన్యకా తాదృశం వాక్యం శ్రుత్వా గగనమండ
లాత్, క్షిప్రం తదాగృహం గత్వా ప్రసాదం చ బుభోజ సా.
సా పశ్చాత్పునరాగత్య దదర్శ సజనం పతిం, తతః కలావతీ
కన్యా జగాద పితరం ప్రతి. ఇదానీం చ గృహం యాహి విలం

బం కురుషే కథం, తచ్ఛ్రుత్వా కన్యకావాక్యం సంతుష్టోఽ భూద్వణిక్సుతః. పూజనం సత్యదేవస్య కృత్వా విధివిధానతః, ధనైర్బంధుగణైస్సార్ధం జగామ నిజమందిరమ్. పౌర్ణమాస్యాం చ సంక్రాన్తౌ కృతవాన్ సత్యపూజనం, ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా చాన్తే సత్యపురం యయౌ. ౨౨. చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమోఽధ్యాయః.

సూత ఉవాచ. అథాన్యత్సంప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిసత్తమాః, ఆసీత్తుంగధ్వజో రాజా ప్రజాపాలనతత్పరః, ప్రసాదం సత్యదేవస్య త్యక్త్వా దుఃఖమవాప సః. ఏకదా స వనం గత్వా హత్వా బహువిధాన్ పశూన్. ఆగత్య వనమూలం చ దృష్ట్వా సత్యస్య పూజనం, గోపాః కుర్వన్తి సంతుష్టా భక్తియుక్తాః సబాన్ధవాః. రాజా దృష్ట్వా తు దర్పేణ గత్వా తం ననామ సః, సంస్థాప్య పునరాగత్య భుక్తాః సర్వే యథేప్సితమ్. తతః ప్రసాదం సంత్యజ్య రాజా దుఃఖమవాప సః, తస్య పుత్రశతంనష్టం ధనధాన్యాదికంచ యత్. తేనరాజాపునఃకర్తుం సత్యదేవస్య పూజనం, మనసా తు వినిశ్చిత్య యయౌ గోపాలసన్నిధౌ, తతోఽసౌ సత్యదేవస్య పూజాం గోపగణైః సహ. భక్తిశ్రద్ధాన్వితో భూత్వా చకార విధినానృపః, సత్యదేవప్రసాదేన ధనపుత్రాన్వితోఽ భవత్. ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా చాన్తే సత్యపురం యయౌ, య ఇదం కురుతే సత్యవ్రతం పరమ దుర్లభం, శృణోతి చ కథాం పుణ్యాంభక్తియుక్తఃఫలప్రదాం, ధనధాన్యాదికం తస్య భవేత్సత్యప్రసాదతః. దరిద్రో లభతే విత్తం బద్ధో ముచ్యేత బంధనాత్, భీతో భయాత్ప్రముచ్యేత సత్యమేవ న సంశయః. ఈప్సితం చ ఫలం భుక్త్వా చాన్తే సత్య

పురం వ్రజేత్. ఇతి వః కథితం విప్రాః సత్యనారాయణవ్రతం, యత్కృత్వా సర్వదుఃఖేభ్యో ముక్తో భవతి మానవః, విశేషతః కలియుగే సత్యపూజా ఫలప్రదా. కేచిత్కాలే వదిష్యన్తి సత్య మీశం తమేవ చ, సత్యనారాయణం కేచిత్సత్యదేవం తథాఽప రే. నానారూపధరో భూత్వా సర్వేషామీప్సితప్రదః, భవిష్య తి కలౌ సత్యవ్రతరూపీ సనాతనః. య ఇదం పఠతే నిత్యం శృణోతి మునిసత్తమాః, సత్యం నశ్యన్తి పాపాని సత్యదేవ ప్రసాదతః పంచమోఽధ్యాయః.

ఇతి సత్యనారాయణవ్రతకథా సమాప్తా.

శ్రీసత్యనారాయణకథ.

శ్రీమన్మహీమండలవలయిత నవఖండమధ్యస్థంబగు నీభరత ఖండంబున నైమిశారణ్యక్షేత్రంబున దీర్ఘసత్రయాగంబు జేయుచో నచ్చట శౌనకాదిమహర్షులు అఖిలపురాణవ్యాఖ్యాన వైఖరీసమేతుండును సకలగుణోపేతుండును మునిగణస్తోత్ర పాత్రుండును నగు సూతునిం గాంచి దీపమేతా,మనుజుని చే ధన దారపుత్ర పశ్వాది ఫలంబులును నాముష్మికఫలంబులును కోరం బడుచున్నవిగదా. ఇవి వ్రతంబులచేతనా, చాంద్రాయణాది తపోవిశేషంబులచేతనా, బ్రాహ్మణశుశ్రూషచేతనా మనుజునకు పైఁజెప్పిన యైహికాముష్మికంబులు లభించును.వానిని వినఁగోరె దము. చెప్పఁదగియుండిన నానతిమ్ము అని వేడఁగా సూతుండు నిజగురుం డగు వ్యాసుని ధ్యానంబుజేసి మౌనివరులంగని అయ్యలారా! తాముజేసిన ప్రశ్నరీతిగా దేవర్షిశ్రేష్ఠుండును బ్రహ్మమానసపుత్రుండును నైననారదుండు నారాయణునిదలంచి

ప్రశ్న జేయఁగా సాక్షా ద్భగవంతుం డగు హృషీకేశుండు నారదునిం జూచి చెప్పినవిధంబుగా మీకు నే దెలిసినంత పెద్దల వలన విన్నంత మీకుసవిస్తరంబు గాఁ జెప్పెద; భక్తిశ్రద్ధధ్యాన గరిష్ఠులై వినుండు. ఒకానొక కాలమందు దేవర్షి యైననార దుండు లోకానుగ్రహేచ్ఛగలిగి సకలలోకంబులంజరించుచుఁ గ్రమంబుగా మర్త్యలోకంబునకు వేంచేసి జనులం బొడ గాంచి అక్కటా! నానావిధ రోగసులం జనించుచు నానా విధదుఃఖంబు లనుభవించుచు జన్మాంతరపాపములచే ఖేదము లనుభవించుచుండెడి మానవుల కేయుపాయంబుచే నివి తొలంగు నని తలపోసి వైకుంఠమున కేఁగి యందు శాంతా కారుండును చతుర్భుజుండును శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలా ద్యలంకృత దివ్యవిగ్రహుండు నై శోభిల్లుపరమపురుషునిం గాంచి వెన్నిధింగన్న పేదయుంబోలె పరమానందభరితుండై యీతీరున స్తోత్రంబుచేయం దొడఁగె మహానుభావా! త్రిమూర్త్యాత్మకా! త్రిగుణాతీతా! నిరంజనా! నిర్గుణా! సగుణా! ఆదిమధ్యాంతరహితా! అచ్యుతా! అనంతకల్యాణ గుణాధారభూతా! సకలసుగుణోపేతా! ధీసమేతా! శ్రీ మన్నారాయణా! ఆర్తత్రాణపరాయణా! అని నుతిఁ జేసి యనేకవిధంబుల వేఁడుటను విని భక్తౌఘపాపనివారకుండగు నారాయణుండు పరమానందంబుఁ జెంది నారదా! నీవూరక రావుకదా! నీవిచ్చోటికి విచ్చేయుటకుంగారణం బేమి సాంతం బుగ నానతిమ్మనుఁడు నతని నుద్దేశించి స్వామీ; మానవ లోకమునందు మానవులు నానావిధవ్యసనంబు లనుభవించుచు నానావిధజన్మంబులొందుచు పూర్వజన్మాంతరపాపంబులచేమిగుల

బాధలనొందుచున్నారు. అట్టి బాధ లానరుల కేవిధంబున నివ ర్తించునట్టిసూక్ష్మోపాయంబు నా కుపదేశింపుము. అయ్యది మీ యాజ్ఞానుసారంబుగ భూలోకమునకుంజని యాబాధ లుడుపం దగినయోచనచేసెద నానతిమ్మని వేఁడిన నారదునింగాంచి యిట్లని చెప్పఁదొడంగె. నారదా! దుష్టగుణనిగ్రహంబు జేయఁదగినయో చనజేయుట శిష్టులకు ప్రతిపాదితంబేగదా! యిట్టికష్టంబులొందు చుండిన కష్టవరులకు వ్యసననిరసనంబును ఐహికాముష్మికఫలప్ర దంబును గలుగఁజేయందగిన సులభోపాయంబు జెప్పెద నాక ర్ణింపుము. నారదా! స్వర్గమర్త్యపాతాళాది చతుర్దశ భువనం బులయందు ప్రస్తుతముసేయుచుండువ్రతములలోపల నుత్తమం బైనవ్రతం బొక్కటి కలదు. అది సత్యనారాయణవ్రతంబు. అది నీయందు గలిగిన వాత్సల్యాతిశయంబుచే లోకంబునఁ బ్రకాశింపఁ జేయందలఁచియున్నాను. ఆవ్రతంబునుయథావిధిగా నాచరించిన సకలదుఃఖములు బోఁదోలి సుఖంబు లనుభ వించి పిదప మోక్షసామ్రాజ్యంబు జెందుదురని చెప్పంబడు వాక్యంబుల కానందంబుజెంది నారదుండు స్వామీ! యావ్రత మెట్టిది. దానివిధానమెట్టిది. పూర్వ మెవ్వరిచే నాచరింపఁబడి నది. మఱియు నేకాలమునందుఁ జేయవలయు, సవిస్త రంబుఁగా జెప్పుమని ప్రార్థించిన నారదునింగాంచి నారాయ ణుండు మునీంద్రా! నాచేఁజెప్పంబడిన సత్యనారాయణవ్రతంబు వ్యసనశాంతియు సుఖసమృద్ధియు పుత్త్రాభివృద్ధియు ధనధాన్య సంపత్తియు సర్వకార్యజయంబును గలుగఁజేయునుగాన నీవ్ర తంబున కిది ఫలంబని యెఱుంగవలయు. ఒకానొకమాసంబున నొకానొకపుణ్యక్షేత్రంబున మానవుండు భక్తిశ్రద్ధాగరి

ష్ఠుండై ప్రదోషకాలమునం దనుష్ఠించి ప్రార్థించవలయు. ఆసమయంబున బ్రాహ్మణమిత్త్రబంధుజన పరివేష్టితుండై కదళీఫల ఘృతక్షీరగోధూమపిష్టశర్కరగుడమిశ్రితంబులగు నైవేద్యంబులు భక్తిచేనిడి యనంతరము భూసురులను తాంబూలాదులచేఁ దృప్తులంజేసి తదనంతరము పుత్రమిత్రకళత్రాదులతో తత్సత్యనారాయణవ్రతకథాశ్రవణ పారాయణంబుజేసి పదంపడి బంధుజనబ్రాహ్మణాన్నప్రదానంబుఁజేసి వ్రతేశ్వరనివేదిత భక్ష్యభోజ్యాదుల పాదాంశంబు దాను భుజించి సత్యనారాయణస్మరణపూర్వకంబుగ నృత్తగీతాది సకలవాద్యంబులతో మందిరంబునకుఁ బొందుగాఁ జేరవలయు నిటులఁజేసిరేని మానవుల కిష్టార్థసిద్ధిగలదు. మఱియు విశేషముగా కలియుగమునందీ సత్యనారాయణవ్రత మిష్టఫలసిద్ధికై లఘూపాయంబని భగవంతుఁడు భాగవతశిఖామణియగు నారదమహామునికి నెఱింగించెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పెను.

ఓమునులారా! పూర్వము కాశీపట్టణములో విశేషదరిద్రుఁడగునొక్కభూసురుండు క్షుత్పిపాసలచే మిగులవగపొంది ప్రతిదినము సంచరించుచుండ నీబీదబ్రాహ్మణునిజూచి కరుణించి పురుషోత్తముండు కృపాసముద్రుండు గాన కపటవృద్ధబ్రాహ్మణరూపంబున నాతనికిఁ బ్రసన్నుండై యోవిప్రోత్తమా! నీవెవ్వఁడవు? యెచ్చటనుండి యెచ్చటికిఁబోవుచున్నావు? నీముఖవైవర్ణ్యము జూడ నీవు మిగులఁగొందలపడునట్లు గాన్పించెడిని. నీసవిస్తారంబు నాకుఁ దేటపఱుపుమనవుడు నాముదుసలిపాఱుం డిట్లనిచెప్పనారంభించెను. స్వామీ! నేను దుస్సహమగు దారిద్ర్యముచేమిగుల డస్సి భిక్షార్థమిల్లిల్లుద్రిమ్మరియు పుడిసెడుబియ్యము సహా దొరు

కుట మిగులఁదుర్లభముగ నున్నదనియు కాన నిట్టిదరిద్రనిరస నంబును మోక్షకారణంబునగుగార్యంబు నాకుఁగృపజేయుమా యని పెక్కువెఱంగులఁ బ్రార్థింప నాకృతకవిప్రుం డావృద్ధ బ్రాహ్మణున కిట్లని చెప్పందొడంగె. ఓవిప్రపుంగవా! భక్తిశ్రద్ధ ధ్యానగరిష్ఠుండవై వినుము. సత్యనారాయణుండను పేరుగల విష్ణువు సకలవాంఛితార్థంబుల నొసంగువాఁడు గావున మను ష్యుం డాసత్యనారాయణవ్రతం బాచరింపవలయు, నయ్యది ఐహికాముష్మికంబులను దేహసౌఖ్యదంబును గీర్తిప్రదంబును నగును. అని యద్దాని ననుష్ఠింపవలసినవిధానంబుల నెఱింగించి కృతకమహీసురుం డగుసత్యనారాయణుం డంతర్హితుండయ్యె. అంత నావృద్ధభూసురుండు నాముదుసలిపాఱుని వేసంబునొంది వచ్చిన లచ్చిమగనిచే నుపదేశింపబడినవ్రతము చేయ సమకట్టి యారాత్రి నిదురనుసహా వదలి యేకాగ్రచిత్తుండై ప్రాతఃకాలం బున లేచి యావ్రతంబు నిరాతంకముగ జరగగలందులకు వల యుద్రవ్యమార్జింపఁ బనిబూన దైవానుగ్రహంబున నాతనికి నధికద్రవ్యము సంప్రాప్తంబయ్యె. నంత నాతండు కుటుంబబంధు జనసమేతుండై సత్యనారాయణవ్రతంబు సమగ్రంబుగ నిర్వ ర్తించి తద్వ్రతమాహాత్మ్యంబుచే సమస్తదుఃఖదరిద్రనివార ణుండై యఖిలైశ్వర్యయుక్తుండాయెను. అదిమొదలా బ్రాహ్మ ణుండు ప్రతిమాసము సత్యనారాయణవ్రతంబొనర్చి సర్వపాప నివర్తితుఁడై దుర్లభంబగు మోక్షపదవిం జెందెఁ గానఁ బుడమి యం దేమానవుం డీవ్రతం బాచరించునో అట్టివాఁడు సకల దుఃఖంబులయందుండి తొలంగి సర్వసుఖంబులం బొందునని దేవశ్రేష్ఠుండగు నాదిదేవుండు దేవర్షియైననారదునకుఁ జెప్పె

ని ట్లాభగవంతునిచేఁ జెప్పఁబడినదానిని మహామునులారా! మీకు నేవచించితి నన, శౌనకాదిమహామునులు సూతుని నుద్దేశించి పౌరాణికోత్తమా! మున్ను దరిద్రంబుచే నవస్థపడినబ్రాహ్మణుం డానతిచ్చినప్రకారం బాకర్ణించి భూమియందు మఱెవ్వరీ సత్యనారాయణవ్రతం బాచరించిరి, వివరింపుమా యని సూతునింబ్రశ్నచేయ. నాతండు ప్రమోదభరితుండై చెప్పఁచున్నాఁడు. ఓమునులారా! యీవ్రతంబాచరించిన బ్రాహ్మణుండు విభవానుసారముగబంధుమిత్రకుటుంబములతో నీవ్రతంబాచరింపనుద్యుక్తుండైన కాలంబు నొకకట్టియలమ్మువాఁడు ఆబ్రాహ్మణుని గృహవేదికపై తనకట్టెలమోపును డించి పిపాసార్థియై తద్గృహంబులోనికింజని యాపృథ్వీసురునింగాంచి జోహారొనర్చి స్వామీ! మీచే జరిపింపఁబడువ్రతం బెయ్యది? దాని నిర్వర్తించిన వారికిం గలుగుఫలంబెద్ది? నాకుం గృపచే నానతి మ్మనుడు కట్టియలమ్మువానికి నావిప్రసత్తముం డిట్లని చెప్పందొడఁగె. ఓయీ! యీవ్రతంబునకు సత్యనారాయణ వ్రతం బని పెద్దలందురు. దీని నాచరించినవారికి సర్వాభీష్టము లబ్బు. దరిద్రంబుబాయు, నిది యనుభవసిద్ధంబు. ఇందులకు సందియంబు లేదనుటకుఁ దార్కాణ మొక్కటికలదు వినుము. వాక్రుచ్చెద. తొల్లి నేను మహాదరిద్రము ననుభవించి పరితపించుచు భిక్షాటనంబునకుం జనుచుండ యాదృచ్ఛికంబుగ నొకవృద్ధబ్రాహ్మణుండు నన్నుంగనుంగొని నాదుర్దశనారసి తన్నివారకం బగు నీవ్రతం బుపదేశించె. తదుపదేశంబున నేనొనర్చి కృతార్థుండనైతినన నాకట్టియలమ్మువాఁ డెంతే సంతసిల్లి యదుక్తప్రకారంబున దానుం జేయఁదలపోసి నీరుద్రావి యన్నంబుభోనేసి తనయూరికిం

బోయి తనజీవితాధారంబగు కట్టెలవ్యాపారంబుచే విశేష ద్రవ్యమార్జించి యీసత్యనారాయణవ్రతమును కుటుంబబంధు హితసమేతంబుగా నాచరించి తద్వ్రతమాహాత్మ్యంబుచే అష్టైశ్వర్యము లనుభవించుచు సుఖంబుగనుండి యంతంబున విష్ణులోకంబుఁ జెందెను.

మునులారా! యిందులకు మఱియొక యితిహాసంబు గలదు చెప్పెద వినుండు. తొల్లి జితేంద్రియుండును సత్యభాషణుండును సాధుజనపూజానిరతుండును నైన ఉల్కాలముఖుండనుపేరు గల రాజశ్రేష్ఠుం డొక్కరుండు గలఁడు. అతఁడు ప్రతిదినము దేవాలయంబునకుఁ బోవుచు బ్రాహ్మణుల కతివినయంబుతో వాంఛితార్థంబుల నొసంగుచు విశేషముగ్ధురాలును పతివ్రతయునగు నిజపత్నీసహితుండై నదీతీరంబున నీ సత్యనారాయణవ్రతంబును నారంభించి చేయుచుండెను. ఇట్లు వ్రతము నాచరించుచుండ నచ్చోటికి సాధు వనునొకవైశ్యుండు బేరమునిమిత్తము విశేషధనసహితుండై వచ్చి యానదీతీరంబున నోడనిలిపి రాజుసమీపమునకు వచ్చి వినయపురస్సరముగా నొకప్రశ్న జేసెను. రాజా! లోకమునఁ బ్రాయికంబుగ నాచరింపఁబడువ్రతమాహాత్మ్యంబులను నీవు పెద్దలచే నెఱింగినవాఁడవగుటవలన నట్టివ్రతములలో నుత్తమంబగువ్రతంబెయ్యదియో నేవినఁగోరెద నని పెక్కుతెఱంగులఁబ్రార్థింప నాభూపాలుండు కృపాతరంగితహృదయుండై యాకోమటి నుద్దేశించి చెప్పుచున్నాఁడు. ఓసాధూ! ఈలోకంబున నాచరింపబడువ్రతంబులలో నుత్తమంబగు వ్రతంబు సత్యనారాయణవ్రతంబని యార్యులు వక్కాణింప విని సంతానార్థినైన నేను అనంతకల్యాణగుణం

డును దివ్యమంగళ విగ్రహుండును సర్వవ్యాపియు నైనవిష్ణు మూర్తిపూజ యను నీ వ్రతంబును స్వకుటుంబయుక్తుండనై యాచరించుచున్నానని చెప్పెను. పిమ్మట నా కోమటి మిగు లాసక్తిగలవాఁడై భూపాలగ్రామణీ! మీ రెద్దానిఁగోరి యీ వ్రతం బాచరించుచున్నారో అది నాకు నపేక్షణీయం బగుట వలన నాకు నుపదేశింపవలయునని ప్రార్థించిన వల్లెయని యా మంత్రరాజం బాసాధువునకుఁ గ్రమంబున నుపదేశించె. తద నంతర మావిట్కులచంద్రుండగుసాధువు కుతుకభరితుండై స్వదేశంబుచేరి తనగృహిణికి నీసత్యనారాయణవ్రతం బెఱిం గించి నా యభీష్టప్రకారము నాకు సంతానము ప్రాప్తించెనేని నే నావ్రతంబు సాంగంబుగ నెరవేర్చెదనని సంకల్పించుకొనిన కొంతకాలంబునకుఁ దనకులసతియగు లీలావతి గర్భంబుఁ దాల్చి పదియవమాసంబున శుభాకరసమానాస్య యగు నొకకన్యారత్న ముంబడసెను. ఇట్టి కన్యాలలామంబు దినదినప్రవర్ధమానయగు చుకళావతీనామంబునవఱలుచుండె నిట్లుకొంతకాలంబు గడువఁ గళావతికి తండ్రి వివాహప్రయత్నంబుసేయం గమకించి తన మిత్త్రులతో నాలోచించి తగినవరుని వరసికండని దూతలఁబంప వారు తమదేశంబునఁ గాంచీనగరంబునకేఁగి యప్పత్తనంబునను ండు నొక్కరూపయౌవనసంపన్నుం డగువైశ్యకుమారునివెంటఁ బెట్టుకొని వచ్చిరి. అట్లేగుఁదెంచిన వైశ్యకుమారునిం జూచి యత్యానందభరితులై జననీజనకులు బంధుహితవర్గంబు రావించి సుముహూర్తంబున నాతనికిఁ దమకూఁతు నిచ్చి వివాహం బొన ర్చిరి. కాని తాము సంకల్పించుకొనినప్రకారము వ్రతము నిర్వ ర్తింపరైరి. అనంతరము సాధువును అల్లుండును వ్యాపారనిమి

త్తము చంద్రకేతుం డను రాజుచేఁ బరిపాలింపఁబడిన రత్న సానుపురంబునకుం జని సముద్రతీరంబున విడిసి యల్లుండును దానును బేరమాడుచుండిరి. అట్టికాలమున సత్యనారాయణుండు వ్రతముచేయమఱచిన సాధువును జూచి దారుణమైన కోపము ప్రజ్వలింప వీఁడు దారుణంబగు కష్టమును దుఃఖమును బొందుఁగాక యని శపియించెను తోడన తచ్ఛాపానుసారముగ నాచోరుండు వాలాయముగ రాజగృహంబున నాభరణంబులు దొంగిలించుకొనిపోయి వ్యాపారము జేయువారికి విక్రయించుచు నొకనాఁడు రాజభవనంబున రవణంబులు దొంగిలించికొనివచ్చుచుండ రాజభటులచేఁ దఱుమఁబడి పరుగిడుచు వచ్చి వారివలనిభయంబుచే సముద్రతీరంబున బేరము జేయుచుండిన నీయిద్దరుకోమట్లముంగలంబడవైచిపోయిరి. అట్లు పరుగిడిన తస్కరులనెరుకి రాయిందుంగానక నీకోమట్లవశమున నామండనంబు లుండుసట్లు సడిరాజెంగి వారియొద్దికివచ్చి ధనంబులుజూవగుటచే నిరువురను బంధించి రాజువద్దికిఁగొనివచ్చి రాజోత్తమా! తమభవనరాజంబున వెరసిపోయినధనం బీచోరులవద్దనున్నయది. వీరుచూడ పాతదొంగలుగఁ గనఁబడుచున్నారు. కాన వీరికిఁ దామాజ్ఞయీవలయుననిన అదేప్రకారము రాజునాజ్ఞయొసంగె. అనంతరము రాజభటు లతికోపంబున వీరి కాళ్లు చేతులు సంకెలలచేబంధించి కారాగృహంబునం బడవైచి వారి ధనమంతయు రాజుబొక్కసంబుఁజేర్చిరి. ఇట్లుండ సాధువుభార్య యగులీలావతియు కొమార్తె యగుకలావతియు నిరువురు పరమానందంబున నుండఁ జోరులు వీ రిలుదూఱి సర్వస్వముదొంగిలించుకొనిపోయినందున తినఁగూడును, కట్టబట్టయులేక లేమిడిచేఁ

ప్రతిగృహంబునఁ దిరిపెమెత్తికొనుచుండిరి. ఇట్లుండ నొకానొక దినంబునఁ గలావతి ప్రొద్దుపోయి రాఁగాఁ దల్లి యది యేమని యడుగ నొక్కచోఁ గొందఱు సత్యనారాయణవ్రతంబుఁ జేయుచుండ నావ్రతాచరణంబును జూచుచు నక్కథను వినుచుంటి నని చెప్పిన కొమార్తెపలుకుల కులికిపడి కూఁతురా! ఈవ్రతంబును సంకల్పించి చేయని కారణంబుచేఁ గాఁబోలు మన కిట్టి చెట్టలు సంప్రాప్తించె. తత్పరిహారార్థంబు మనము సత్యనారాయణవ్రతముచేయుట కుద్యుక్తు లగుదము. అట్లుచేసిన మనవారు సౌఖ్యంబుగ ధనమార్జించుకొని గృహంబున కరుగుదెంతురు. మనకు సర్వసౌఖ్యంబు లబ్బును, మనకుఁ బోయిన ధనంబు మగుడవచ్చును. కనుక వ్రతంబుచేయుటకు దృఢచిత్తులమై యుండవలయునని, స్వబంధుయుక్తంబుగ వ్రతంబు నాచరించె. వ్రతాంతమున స్వామీ! నాభర్తయు నల్లుండును శీఘ్రంబున గృహంబునకు రావలయు నని ప్రార్థింప దీనత్రాణపరాయణుం డగు నారాయణుండు చంద్రకేతుమహారాజు స్వప్నంబున దర్శనంబిచ్చి రాజా! నీవు కొద్దిరోజులకుమున్ను కారాగారమం దుంచిన సాధు వను కోమటిని వానియల్లుని విడుదలఁజేయుము వారియొద్దనుండి నీవు గ్రహించిన ధనమునంతయు వారికి మగుడ నొసంగుము. అట్లీయకయున్న నీ ధనపశుపుత్త్రమిత్త్రకళత్త్రాదుల నశింపఁ జేయుచున్నానని పలికి యంతర్ధానంబునొందె నంత నా రాజు వేఁకువనే లేచి సభాభ్యంతరమునకు వచ్చి తనమంత్రులకుఁ దన స్వప్నము నెఱింగించి బంధీకృతులగు నిద్దఱుకోమట్లను విడుదలఁ జేయున ట్లానతిచ్చిన భటులు తదాజ్ఞానుసారము వారిసంకెలల

నూడఁదీసి వారిని రాజుమ్రోల నిలిపిరి. అనంతరము రాజును వారివిషయము నెఱుఁగక తాఁ జేసినయపరాధమునకై తన్ను క్షమించునట్లు పలువెఱుంగులఁ బ్రార్థించి వీడ్కొల్పె, నంత నీ కోమ ట్లిరువురును సంతోషముతో నోడనెక్కి వచ్చుచుండఁగా, నచ్చట సముద్రతీరమున నొక్క సన్యాసి వేషధారియైనసత్య నారాయణస్వామి ప్రత్యక్షమై, సాధువును జూచి యోయీ! ఓడలో నేమున్నది ? అని యడుగఁగా, సాధువు గర్వముతో దీనిలో నేమియున్న నీకేమి, మొహరు వేసెదవా ? తీఁగలతో నల్లినతట్టలు బుట్టలు నున్నవని చెప్పెను. అదివిని సన్న్యాసిఅట్లే యగుఁగాక యని చెప్పి సముద్రతీరంబున నుండెను సన్యాసి వెళ్లిన కొంతసేపటికి సాధువు ఓడలోపలఁ బోయి చూడఁగా, నచ్చట ధనమునకు మాఱుగా లతాపాత్రములుండుట చూచి విచారపడఁ దొడఁగఁగా నల్లుఁడు మామగారిని జూచి, యిది మనము సన్యాసిని ధిక్కరించినదోషము. ఆతఁడు సత్యనారా యణమూర్తియే కాని సామాన్యుఁడు గాఁడు. మన మాతని బ్రార్థించి మనధనముం బడయంగలమని చెప్పఁగా, సాధువు సన్న్యాసియొద్దకుఁ బోయి, తమతప్పిదమును మన్నింప వేఁడిరి. అతఁడు వారియెడఁ గరుణించి, మరల ధనంబొసఁగి నీవు నేఁడుమొదలు సత్యనారాయణవ్రతం బాచరించెదవేనినీకు సకల సంపదలు గలుగు నని చెప్పి యంతర్ధానమాయెను. తర్వాత వారు తమ నగరసమీపంబునకు ముందుగాఁ దమపనివానిని తమ రాకను దెలుపుటకై పంపఁగా, వాఁడు వెళ్లి సాధువు భార్యతోను కూఁతురితోను వారిరాకను దెలిపెను. అప్పుడు సాధువుకూఁతురు సత్యనారాయణవ్రతంబు చేయుచుండి,

ప్రసాదంబు గైకొనకయే వచ్చెను. దానివలన కలావతిభర్త ధనముతో సముద్రమున మునింగెను. అంత కలావతియు, దాని తల్లిదండ్రులును బహువిధంబుల దుఃఖించి, యిది సత్యనారాయణమహిమగాని వేఱుగాదని నిశ్చయించి, సత్యనారాయణునిం బ్రార్థింపఁగా నప్పుడు సత్యనారాయణుఁడు ప్రత్యక్షమై ఓసాధూ! నీకూఁతురు సత్యనారాయణవ్రతంబు సేయుచుండి ప్రసాదంబు గైకొనకయేవచ్చినది. కావున నేనునీయల్లుని సముద్రమున ముంచితి నని చెప్పఁగాఁ గలావతి తనయపరాధము నెఱిఁగి, యింటికి వెళ్లి సత్యనారాయణప్రసాదంబుఁ గైకొని వచ్చునప్పటికి, తనభర్త నీటినుండి లేచి క్షేమములో దరిఁ జేరెను. అంత వారందఱు గృహమునకు వెళ్లి యదిమొదలు పున్నమ, సంక్రాంతి మొదలగు పుణ్యదినంబులందు వ్రతంబుఁ జేయుచుండిరి. వారు సత్యనారాయణవ్రతంబు సేయుట వలన నిహాలోకసుఖంబుల ననుభవించి, యంతమున సత్యలోకంబు నొందిరి.

ఓ మునులారా! మఱియొకకథ చెప్పెద వినుఁడు తుంగధ్వజుఁ డనురాజొక్కఁడుండెను. అతఁడు సత్యనారాయణప్రసాదము విడిచి దుఃఖము నొందెను. అతఁడొక్కతూరి యడవికివెళ్లి పెక్కుమృగంబులను సంహరించి, యొకమఱ్ఱిచెట్టునీడకు రాఁగా నచ్చట గొల్లలు సత్యనారాయణపూజ చేయుటచూచియు, రాజ్యగర్వముచే సత్యనారాయణస్వామికి మ్రొక్కక యాగొల్లలు సత్యనారాయణప్రసాదము తెచ్చియిచ్చినను గైకొనక తనపురంబునకు వచ్చెను అట్లారాజు సత్యనారాయణునిఅలక్ష్యపఱచినందున నాతని నూర్వురుకొడుకులును జచ్చిరి. ధనధాన్య

సంపదలెల్లఁ దఱిగిపోయెను. తర్వాత, ఆరాజు తనకిట్టియాపదలు వచ్చినందులకుఁ గారణము సత్యనారాయణస్వామిని దిరస్కరించుటయే కాని వేరుకాదని తెలిసినవాఁడై గొల్లలకడకు వెల్లి వారితోఁగూడి తాను భక్తితో సత్యనారాయణవ్రతంబాచరించి, యాసత్యనారాయణునియనుగ్రహంబువలన, పుత్రపౌత్ర ధనధాన్యాదులను బడసి, యవసానంబున సత్యలోకంబు నొందెను. ఈవ్రతంబు నాచరించినవారు, దరిద్రులగువారైనను ధనము నొందుదురు. కారాగృహమునందుండువారు విముక్తులగుదురు. భయమునొందినవారు భయంబునుబాయుదురు. ఋషులారా! వేయేల యీకలియుగంబున సత్యనారాయణవ్రతమే మహాఫలప్రదమైనది. ఈవ్రతకథను విన్నవారును, జదివినవారును సత్యదేవునిప్రసాదమువలన సకలపాపములనుండి తొలఁగుదురు.

శ్రీ సత్యనారాయణవ్రతకథ సంపూర్ణము.

రథసప్తమీవ్రతము.

(అస్యాం స్నానవిధిరుక్తః. అరుణోదయవ్యాపిన్యాంస్నానం కార్యమ్. తదుక్తం మదనరత్నే స్మృతిసంగ్రహే—సూర్యగ్రహణతుల్యా సా శుక్లా మాఘస్య సప్తమీ, అరుణోదయవేళాయాం స్నానం తత్ర మహాఫలమ్. మాఘే మాసి సితే పక్షే సప్తమీ కోటిపుణ్యదా, కుర్యాత్స్నానార్ఘ్యదానాని చాయురారోగ్యసంపదః. దినద్వయే అరుణోదయవ్యాప్తే పూర్వైవ గ్రాహ్యా సౌవర్ణే రాజతే. తామ్రే భక్త్యా లోహమయే తథా, తైలేన వర్తిర్దాతవ్యా మహాపాత్రే తు.

సమాహితమనా భూత్వా దీపం శిరసి ధారయేత్,
హృదయే ధ్యాత్వా చేదం మన్త్రముదీరయేత్.
నమస్తే రుద్రరూపాయ రసానాం పతయే నమః, అరుణాయ
నమస్తేఽస్తు హారిదశ్వ నమోఽస్తుతే. జలే ప్రదీపాన్ సంస్థాప్య సంతర్ప్య పితృదేవతాః, లోలార్కరథసప్తమ్యాం స్నాత్వా గంగాదిసంగమే. సప్తజన్మకృతైః పాపైర్ముక్తిర్భవతి తత్క్షణాత్. ఇతిగర్గః. షష్ఠీసప్తమి యోగే వా రథారూఢాంశుమాలినః, యోగోఽయం పద్మకో నామ సహస్రార్కగ్రహైస్సమః.)

(ఏదినమున సప్తమి యరుణోదయకాలమున కున్నదో, ఆదినముననే స్నానమును రథసప్తమీవ్రతంబును జేయవలెను. ఒకవేళ రెండుదినములలో నరుణోదయమున సప్తమియున్న యెడల మొదటిదినమే గ్రాహ్యము. షష్ఠినాఁ డేకభుక్తముతో నుండి, సప్తమినాఁ డరుణోదయముననే స్నానముచేసి, సువర్ణ రజత, తామ్రలోహపాత్రములలో దేనియందైనను దైలము పోసి దీపము వెలిఁగించి, సూర్యప్రతిమను లిఖించి, షోడశోపచారంబులఁ బూజింపవలయును. ఆ పుణ్యకాలము సంక్రాంతి పుణ్యకాలముంబోలినది. అట్టిపుణ్యకాలమున గంగాదినదులందు దీపములను విడిచి, పితృతర్పణము మొదలగువాని నాచరించి, సూర్యుని నుపాసించిన వారికి సప్తజన్మములందుఁ జేసిన పాపంబులు దొలఁగిపోవును. షష్ఠీసప్తమి యోగము పద్మక మనఁబడును. ఇట్టియోగము వేయిసూర్యగ్రహణములతో సమమని గర్గమునిచే వచింపఁబడియున్నది.)

అత్ర వ్రతే షష్ఠ్యామేకభుక్తం కృత్వా సప్తమ్యా మరుణోదయవేళాయాం శిష్టాచారాత్ సప్తార్కపర్ణాని సప్తబదరీపర్ణాని శిరసి నిధాయ స్నానం కార్యమ్. తత్ర మన్త్రః. యదా యన్మత్కృతం పాపం మయా జన్మసు జన్మసు, తన్మే రోగం చ శోకం చ మాకరీ హన్తు సప్తమీ. ఏతజ్జన్మకృతం పాపం యచ్చ జన్మాన్తరార్జితం, మనోవాక్కాయజం యచ్చ జ్ఞాతాజ్ఞాతే చ యే పునః. ఇతి సప్తవిధం పాపం స్నానాన్మే సప్తసప్తికే, సప్తవ్యాధిసమాయుక్తం హర మాకరి సప్తమి. స్నానానన్తరమర్ఘ్యం చ దాతవ్యం మన్త్రపూర్వకమ్ సప్తసప్తివహ ప్రీత సప్తలోకప్రదీపన, సప్తమీసహితో దేవ గృహాణార్ఘ్యం దివాకర. ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా. స్నానానంతరం ఆచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే మమ శ్రీసూర్యనారాయణప్రీతిద్వారా ఇహ జన్మని జన్మాన్తరే చ అఖణ్డసౌభాగ్య పుత్రపౌత్రధనధాన్యాది మనసీప్సితకామనాసిద్ధయే శ్రీసూర్యనారాయణపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, గణపతిపూజనకలశార్చనసంభారప్రోక్షణాన్తే రక్తచన్దనేన రథారూఢం సూర్యం విలిఖ్య తస్మిన్ సూర్యయన్త్రే వా. ధ్యేయః సదా సవితృమణ్డలమధ్యవర్తీ నారాయణః సరసిజాసనసన్నివిష్టః, కేయూరవాన్మకరకుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపుర్ధృతశఙ్ఖచక్రః. ఇతి సూర్యం ధ్యాత్వా. పద్మాసనః పద్మకరః పద్మగర్భసమద్యుతిః, సప్తాశ్వరథసంస్థశ్చ ద్విభుజః స్యాత్సదా రవిః. ఇత్యావాహనాది షోడశోపచారానర్పయేత్. నైవేద్యార్థం తత్రైవ పాయసం నిర్మాయార్పయతీత్యాచారః. పూజాన్తే. నమః సవిత్రే జగదేకచక్షుషే జగత్ప్రసూతిస్థితినాశహేతవే, త్రయీ

నమ త్రిగుణాత్మధారిణే విరించినారాయణశంకరాత్మనే.
త్వా, రక్తాక్షతపుష్పాద్యుపేతాన్యర్ఘ్యాణి దద్యాత్. సప్త సప్తి...వాకర. ఇతి మన్త్రేణాథ వామిత్రాయ నమ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి ఏవం రవయే ఇదమ...యామి. సూర్యాయ ఇదమ్ భానవే ఖగాయ. పూష్ణే హిరణ్యగర్భాయ. మరీచయే ఆదిత్యాయ సవిత్రే. అర్కాయ భాస్కరాయ ఇదమ్. ఇతి. ఏకచక్రో రథో యస్య దివ్యః కనకభూషితః, స మే భవతు సుప్రీతః పద్మహస్తో దివాకరః, ఆవాసనమ్ యస్య స్మృత్వా చ...ఇత్యాదిపూజాం సమాపయేత్.

రథసప్తమీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

సంకటచతుర్థీవ్రతము.

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ సర్వ విఘ్న నివృత్తిద్వారా సకలకార్యసిద్ధ్యర్థం స్కాన్దపురాణోక్త ప్రకారేణ సంకటచతుర్థీకల్పోక్తసిద్ధి వినాయక పూజాం కరిష్యే. తదంగకలశపూజాం కరిష్యే, ఇతి సంకల్ప్య. శుచౌ దేశే గోమయే నోపలిప్య తత్రాష్టదళపద్మం లిఖిత్వా తత్ర కలశం స్థాపయిత్వా తస్యోపరి వేణుపాత్రే గణేశం ప్రతిష్ఠాప్య తత్రాదౌ ద్వార పూజా. పూర్వద్వారే ద్వారశ్రియైనమః, దక్షిణద్వారే ద్వార శ్రియై నమః, గౌర్యై నమః, గౌరీపతయే నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, రత్యై నమః, రతిపతయే నమః, ఉత్తర ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, మహ్యైనమః, యజ్ఞవరాహాయ నమః. అథ పీఠపూజా. గం గణపతయే నమః, దక్షిణదిశి

సం సరస్వత్యై నమః, ఉత్తరదిశి. మధ్యే మహాలక్ష్మ్యై నమః, వాస్తుపురుషాయ నమః, గం గణపతయే నమః, దుం దుర్గాయై నమః, గుం గురవే నమః, ఆధారశక్త్యై నమః, అనంతాయ నమః, ధర్మాయ నమః, జ్ఞానాయ నమః, వైరాగ్యాయ నమః, ఐశ్వర్యాయ నమః, అనంతాత్మనే నమః. ఆధారశక్తిపూజా. తీవ్రాయై నమః, జ్వాలిన్యై నమః, సంధ్యాయై నమః, భోగాయై నమః, కామరూపిణ్యై నమః, దూరాయై నమః, తేజోవత్యై నమః, సిద్ధ్యై నమః, ప్రమోదాయైనమః. అథాష్టదళపూజాపూర్వదళే విఘ్నహన్త్ర్యై నమః, ఆగ్నేయదళేప్రమోదిన్యైనమః, దక్షిణదళే శంఖనిధయే నమః, నైరృతిదళే మదనమోహితాయై నమః, పశ్చిమదళే దుర్ముఖమదనవత్యై నమః, వాయవ్యదళే విధాతృద్రావిణ్యై నమః, ఉత్తరదళే పద్మనిధయే నమః, ఈశాన్యదళేసుముఖాయైనమః. తతఃసంకటగణపతిప్రతిష్ఠాపనమ్. తతః మహాగణపతిన్యాసం కుర్యాత్. గణానాం త్వేత్యస్య మన్త్రస్య, గృత్సమదఋషిః, గణపతిర్దేవతా, జగతీ ఛన్దః, మహాగణపతిన్యాసే వినియోగః, గణానాంత్వేత్యంగుష్ఠాభ్యాంనమః, గణపతిగ్ం హవామహ ఇతి తర్జనీభ్యాం నమః, కవిం కవీనామితిమధ్యమాభ్యాంనమః, ఉపమశ్రవస్తమమిత్యనామికాభ్యాం నమః, జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, ఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమితి. కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః, (ఏవం హృదయాదిన్యాసః.) భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. గణానాంత్వేతి శిరసేస్వాహా, గణపతిమితి లలాటాయ నమః, హవామహ ఇతి ముఖాయ నమః, కవిం కవీనామితి హృదయాయ నమః, ఉపమశ్రవస్తమమితి నాభ్యై నమః,

జ్యేష్ఠ రాజమితి కట్యైనమః, బ్రహ్మాణామిత్యూరుభ్యాం నమః, బ్రహ్మణస్పత ఇతి జానుభ్యాం నమః, ఆనశ్శృణ్వన్నితి జంఘాభ్యాం నమః, ఊతిభిరితి గుల్ఫాభ్యాం నమః, సీదసాదనమితి పాదాభ్యాం నమః, (ఇతి మూలన్యాసం కృత్వా) అస్య శ్రీ హేరంబ న్యాసమన్త్రస్య, శుక్లార్క ఋషిః, హేరంబో దేవతా, అనుష్టుప్ ఛన్దః, గం బీజం, ఓం శక్తిః, స్వాహా కీలకం, మమ సమస్తమనోరథసిద్ధ్యర్థం సుమఙ్గలమాప్తుం న్యాసం కరిష్యే, ఓం నమో హేరంబాయ నమః, అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, మదనమోహితాయ తర్జనీభ్యాం నమః, మమ సంకట నివారణాయ మధ్యమాభ్యాం నమః, మమ తాపనివారణాయ అనామికాభ్యాం నమః, హుంఫట్ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, స్వాహా కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః, ఏవం హృదయాదిన్యాసం కుర్యాత్ 'క్లీమ్' ఇతి దిగ్బంధః. (వినాయక పూజాం కుర్యాత్.) వినాయకం హేమవర్ణం పాశాంకుశధరం విభుం, ధ్యాయేద్గజాననం దేవం బాలచంద్రసమప్రభమ్. సహస్రశీర్షా...దశాంగులం, శ్రీవినాయకాయ ధ్యాయామి. సిందూరారుణకుంభం చ కుంకుమాంకితమాలనం, సర్వవిఘ్నక్షయకరం సిద్ధిదం సర్వకామదమ్. పురుష...రోహతి గణపతయే నమః ఆవాహనమ్. చతుర్భుజం మహాకాయం పూర్ణచన్ద్రసమప్రభం, ఏకదంతంశూర్పకర్ణంపూర్ణమోదక ధారిణమ్. ఏతావా...నస్య... దివి ఏకదంతాయ నమః ఆసనమ్. ఇంద్రాదివందితం దేవం సిద్ధగన్ధర్వసేవితం, పాద్యంగృహాణ దేవేశ వినాయక నమోఽస్తుతే. గజానన మహాకాయ నాగయజ్ఞోపవీతినే, సూర్యకోటిప్రతీకాశ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. తస్మాద్వి...పురః. ఉమా

సుతాయ నమః అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ నమస్తుభ్యం నిర్విఘ్నగణ నాయక, గంగోదకం మయానీతమిదమాచమనం కురు. యత్పురుషేణ...ద్ధవిః. లంబోదరాయ ఆచమనీయమ్. పయో దధి ఘృతం గవ్యం శర్కరామధుసంయుతం, పంచామృతం మయానీతం స్నానం కురు విధానతః. సప్తాస్యాసన్...పశూన్. పంచామృతస్నానమ్. పురుషసూక్తేన శుద్ధోదకస్నానమ్. రక్తవర్ణం వస్త్రయుగ్మం దేవానాం చ సుమంగళం, గృహాణ సర్వజ్ఞ లంబోదర శివాత్మజ. తంయజ్ఞంబర్హిషి...శ్చయే. వస్త్రమ్. ధారణార్థం బ్రహ్మసూత్రం సౌవర్ణం చోత్తరీయకం, వక్రతుండ గృహాణేదం భక్తానాం వరదాయక. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...శ్చయే. వక్రతుండాయనమఃయజ్ఞోపవీతమ్ సువర్ణేన కృతం హారం మౌక్తికైశ్చ సుశోభితం, భక్త్యా సమర్పితం తుభ్యం భూషణం ప్రతిగృహ్యతామ్ తస్మాద్యజ్ఞా...దజాయత. గుణశాలినే నమః సర్వాభరణాని సమర్పయామి. గంధం గృహాణ దేవేశ దివ్యచన్దనమిశ్రితం, కర్పూరకుంకుమాయుక్త ముమాపుత్ర నమోఽస్తు తే. తస్మాదశ్వా...అజావయః కపిలాయ నమః గంధాన్ ధారయామి. శాలీయశ్వేతవర్ణాభాన్ రక్తచందనమిశ్రితాన్, అక్షతాంశ్చ మయా దత్తాన్ గృహాణ సురవల్లభ. యత్పురుషం...వుచ్యేతే. విఘ్నరాజాయ నమః అక్షతాన్. కమలోత్పలకహ్లారపున్నాగబృహతీని చ, నానా విధాని దివ్యాని పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతామ్. బ్రాహ్మణోఽస్య...శూద్రో అజాయత. వికటాయ నమః పుష్పాణి అథైక వింశతిపత్త్రపూజా. గణాధిపాయ నమః మాచీపత్త్రం పూజయామి. ఉమాపుత్త్రాయ నమః భృంగీపత్త్రమ్. గజాననాయ

నమః బిల్వపత్త్రం, హరసూనవే దూర్వాయుగ్మమ్. ఇభ వక్త్రాయ నమః శమీపత్త్రమ్. వికటాయ నమః కరవీర పత్త్రమ్. వినాయకాయ నమః అశ్వత్థపత్త్రం పూజయామి. కపి లాయ నమః అర్కపత్త్రమ్ భవప్రియాయ నమః జంబూ పత్త్రమ్. దేవేశాయ నమః విష్ణుక్రాన్తపత్త్రం పూజయామి. వటవే నమః దాడిమీపత్త్రమ్. సురపతయే నమః చూతపత్త్రమ్. ఫాలచంద్రాయ నమః జంబీరపత్త్రమ్. హేరంబాయ నమః శ్వేత దూర్వాపత్త్రమ్. ఏకదంతాయ నమః మల్లికాపత్త్రమ్ శూర్ప కర్ణాయ నమః జాతీపత్త్రం పూజయామి. సురరాజాయ నమః మరువకపత్త్రమ్ సురార్చితాయ నమః ఆమలకపత్త్రం. పాశాంకుశ ధరాయ నమః అపామార్గపత్త్రమ్ గణాధిపతయే నమః బృహతీ పత్త్రమ్. ఇతి పత్త్రపూజా. అథ ఏకవింశతిపుష్పాణి. గజాన నాయ నమః మల్లికాపుష్పమ్. విఘ్నరాజాయ నమః మాలతీ పుష్పమ్. లంబోదరాయ నమః పున్నాగపుష్పం పూజయామి. శివాయ నమః బిల్వపుష్పమ్ వక్రతుండాయ చంపకపుష్పమ్. శూర్పకర్ణాయనమః కపిత్థపుష్పమ్ కుబ్జాయనమః కరవీరపుష్పమ్. గణేశాయ నమః భూకాంచనపుష్పమ్. విఘ్ననాశినే నమః వకుళ పుష్పమ్ వికటాయ నమః పారిజాతపుష్పమ్. వామనాయ నమః కాంచనపుష్పమ్. సర్వాదిదేవాయ నమః కేతకీపుష్పం, సర్వార్తినాశనాయనమః శమపుష్పమ్. సర్వదేవాధిపతయే నమః శతపత్త్రపుష్పమ్. విఘ్నహర్త్రే నమః కంకతపుష్పమ్. ఏకదంతా య నమః కహ్లారపుష్పమ్. కృష్ణపింగళాయ నమః పద్మపుష్పం. ఫాలచంద్రాయ నమః నింబపుష్పమ్. గణేశాయ నమః కదంబ పుష్పం పూజయామి. శంకరసూనవే నమః పాటలీపుష్పమ్.

చింతామణయేనమః అర్కపుష్పమ్ తతోదూర్వాపూజా. గణాధిపాయ దూర్వాయుగ్మమ్. ఉమాపుత్రాయ నమః దూర్వా. అఘనాశనాయ నమః దూర్వాయుగ్మమ్. ఏకదంతాయ నమః దూర్వా ఇభవక్త్రాయ నమః దూర్వా మూషకవాహనాయ నమః దూర్వా. కుమారగురవే నమః దూర్వా. శూర్పకర్ణాయ నమః దూర్వా. సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః దూర్వా. విఘ్నరాజాయ నమః దూర్వా. ద్వైమాతురాయ నమః దూర్వా. హేరంబాయ నమః దూర్వా. లంబోదరాయ నమః దూర్వా. సుముఖాయ నమః దూర్వా కపిలాయ నమః దూర్వా. వికటాయ నమః దూర్వా. విఘ్నరాజాయ నమః దూర్వా ఫాలచంద్రాయ నమః దూర్వా. సురరాజాయ నమః దూర్వా. ఇతి దూర్వాయుగ్మపూజా. అథాంగపూజా. గణాధిపతయే నమః పాదౌపూజయామి. ఉమాపుత్రాయనమఃజానునీ. ఈశపుత్రాయ నమః ఊరూ. సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః కటిమ్ ఏకదంతాయ నమః పృష్ఠమ్. గజాననాయ నమః నాభిమ్. సుముఖాయ నమః వక్షఃస్థలమ్ వికటాయ నమః ముఖమ్. విఘ్ననాశనాయ నమః దంతమ్. హేరంబాయనమః నాసికామ్. సురరాజాయనమఃకర్ణౌ పూజ. వటవేనమః నేత్రేపూజ ఆఖువాహనాయ నమః ఉదరమ్. ఫాలచంద్రాయనమఃలలాటమ్. ద్వైమాతృకాయనమఃశిరఃపూజ సురార్చితాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. దశాంగం గుగ్గులం దివ్యముత్తమం గణనాయక, ధూపం గృహాణ దేవేశ గౌరీపుత్ర నమోఽస్తు తే. ధూపమ్. సర్వజ్ఞ సర్వదేవేశ సర్వసిద్ధిప్రదాయక, గృహాణ మఙ్గలం దీపం రుద్రప్రియ నమోఽస్తుతే. బ్రాహ్మణో...అజాయత. దీపం దర్శయామి. మోదకా

పూపలడ్డూకాతిరసానిచ సద్ఘృతం, పరమాన్నం చ నైవేద్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. చంద్రమా...జాయత. నైవేద్యం గంగోదకంసమానీతం కర్పూరాగురుసంయుతం, భక్త్యాదత్తం గృహాణేదం విఘ్నరాజనమోఽస్తుతే. మధ్యేమధ్యేపానీయమ్. ఉత్తరాపోశనం కర్పూరమిశ్రితం తోయం కస్తూర్యాది సమన్వితం, గృహాణ విఘ్నరాజేంద్ర కరోద్వర్తనకం శుభమ్ పునరాచమనీయమ్. నారికేళం చ నారంగకదళీమాతులుంగకం, ఇక్షుదండం గృహాణేశ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. దాడిమీబదరీజంబూకపిత్థప్రభృతీని చ, ద్రాక్షాఖర్జూరపనసఫలాని ప్రతిగృహ్యతామ్. నాగవల్లీదళైర్యుక్తమేక వింశతిసంఖ్యయా, క్రముకం చూర్ణసంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ తాంబూలమ్. సౌవర్ణంరజతంచైవ నిక్షిప్తం చ తవాగ్రతః. సువర్ణపుష్పం దేవేశ సర్వవిఘ్నహరో భవ. దేవోత్తమాయ నమః సువర్ణపుష్పమ్. చంద్రాదిత్యౌ బుధశ్శౌణో విద్యుదగ్నిస్తథైవ చ, త్వమేవ సర్వజ్యోతీంషి వార్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. వేదాహ...పారే. కర్పూరనీరాజనమ్. ధాతాపురస్తా...ద్యతే. మంత్రపుష్పమ్. నమస్తేదేవదేవేశ భక్తానామభయప్రద, విఘ్నం నాశయ కాలేశ హరాత్మజ నమోఽస్తుతే. ప్రదక్షిణత్రయం దేవ ప్రయత్నేన మయా కృతం, దాసోఽయమితి మాం రక్ష నమస్తే భక్తవత్సల. కృతం మే హర దేవేశ శివపుత్త్ర నమోఽస్తుతే, సిద్ధిప్రద మమాశ్వాశు సర్వాన్కామాన్ ప్రపూరయ. విఘ్ననాశాయ దేవేశ విఘ్నరాజ నమోఽస్తుతే, త్వత్ప్రసాదేన సర్వాణి కార్యాణి చ కరోమ్యహమ్. శత్రూణాం నాశనంచైవ విఘ్నానాం ధ్వంసనం కురు

ఇతి ప్రార్థనా, యస్య స్మృత్యా చ...వరదో భవతు. తతః అర్ఘ్యాణి దద్యాత్. గౌరీసుత నమస్తేఽస్తు సర్వసిద్ధిప్రదాయక, సర్వసంకటనాశార్థం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. వినాయకాయ నమః ద్వితీయార్ఘ్యమ్ ఫాలచన్ద్ర నమస్తుభ్యం భక్తానాం భద్రదాయక, గంధపుష్పఫలైర్యుక్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. తృతీయార్ఘ్యమ్. నమ...తీర్థానాముత్తమం దేవి గణేశప్రియవల్లభే, సర్వసంకటనాశార్థం చతుర్థార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. చతుర్థార్ఘ్యం సమర్పయామి తతః చంద్రార్ఘ్యమ్. నమః సోమాయ దేవాయ ద్విజరాజాయ పాలినే, పాహి మాం కృపయా దేవ నక్షత్రేశ నమోఽస్తు తే. మంత్రేణానేన సంప్రార్థ్య చంద్రాయార్ఘ్యం నివేదయేత్. క్షీరోదార్ణవసంభూత అత్రినేత్రసముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహిత ప్రభో. సోమాయ ప్రథమార్ఘ్యమ్. నమస్తే రోహిణీకాన్త సుధారూప నిశాకర, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రమానుజ నమోఽస్తు తే నిశాకరాయ నమః ద్వితీయార్ఘ్యం సమ. సంసారపీడావ్యథితం హి మాం సదా సంకష్టభూతం సుముఖ ప్రసీద, సత్వం హి మే నాశయ కష్టసంఘాన్నమోనమః కష్టవినాశకాయ. ఇతి గణపతిప్రార్థనా. గచ్ఛ సత్వముమాపుత్ర మమానుగ్రహకారణాత్, పూజితోఽసి మయా భక్త్యా గచ్ఛ స్వస్థానకం ప్రభో. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

అథ కథా.

ఋషయ ఊచుః. దారిద్ర్యరోగశోకాద్యైర్నానాసంకటసంయుతైః, కిం కర్తవ్యం చ తైర్దేవ యోగక్షేమార్థసిద్ధయే. స్కన్దఉవాచ. శృణుధ్వం మునయః సర్వే వ్రతం సర్వార్థసాధ

కం, వ్రతరాజం మహాపుణ్యం నరాణాం సిద్ధిదాయకమ్. నరాణాం తు విశేషేణ పుత్రసౌభాగ్యదాయకం, సర్వదుఃఖప్రశమనం సర్వసంకటనాశనమ్. కృష్ణేన కథితం పూర్వం ధర్మరాజాయ ధీమతే, తస్య కష్టవిమోహార్థం తచ్ఛృణుధ్వం ద్విజోత్తమాః. యుధిష్ఠిరః. కేనోపాయేన దేవేశ సంకష్ట మఘనాశనం, ముక్తో భవామి తం బ్రూహి సర్వజ్ఞోఽసి గదాధర. కృతప్రశ్నో హృషీకేశః ప్రోక్తవాన్ స యుధిష్ఠిరం, ప్రయతం ప్రాంజలిం నిత్యం నమస్కృత్య పునఃపునః. శ్రీకృష్ణః. తవ వక్ష్యామి భో రాజన్ వ్రతం సర్వార్థదాయకం, గాణాపత్యం మహాపుణ్యం వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్. పురా కృతయుగే పుణ్యే హిమాచలసుతా శుభా, పార్వతీరూపసంపన్నా మహేశం పతి మిచ్ఛతీ. తపస్తప్త్వా మహాఘోరం దుస్తరం రోమహర్షణం, న ప్రాప్తా తు ఫలం కించిద్గణేశం శంకరప్రియా. స్మృత్వా చారాధయామాస ప్రసన్నోఽభూద్గణేశ్వరః, ప్రాహ ప్రసన్నవదనః పార్వత్యాపూజితః స్వయమ్ కింప్రార్థయసి భద్రే త్వం సర్వలోకోపకారకం, ఏవముక్తాతుసా దేవీ ప్రోవాచేదం వరంతథా. దేహి దేవ నమస్తుభ్యం యేన భర్తామహేశ్వరః, భవిష్యతి పతిర్మాన్యో రోచితం వాంఛితప్రదమ్. గణేశః. దాస్యామి శోభనే తుభ్యం ప్రార్థితం నాత్ర సంశయః, వ్రతస్యాచరణం పుణ్యం సంకష్టస్య సుదుష్కరమ్. యేన తే జాయతే సిద్ధిః కార్యాణ్యపి చ పార్వతి. పార్వతీ. తదవ్రతం బ్రూహి మే శీఘ్రం విఘ్నరాజ మహామతే. వినాయకః. శ్రావణే బహుళే పక్షే చతుర్థీ యా విధూదయే. తస్మిన్నేవ వ్రతం కార్యం సంకష్టస్య సురేశ్వరః. ప్రాతశ్శుచిర్భవేత్స్నాత్వా

దంతధావనపూర్వకం, నిరాహారోఽద్యదేవేశ యావచ్చన్ద్రో దయో భవేత్. భోక్ష్యామి పూజయిత్వాహం గణేశం శర ణం భవ, ఇతి సంకల్ప్య చాదౌ తు స్నాయాచ్ఛుక్లతిలైః శుభైః. ఆహ్నికం తు విధాయైవ పూజాం మే కురు సువ్రతే, యథాశక్త్యాతు సౌభాగ్యం ప్రతిమాం తు విధాయ చ, పద్మ మష్టదళం కృత్వా గంధాద్యైరపి పూజయేత్, షోడశైరుప చారైశ్చ భక్తిభావసమన్వితః. లంబోదరం చతుర్బాహుం రక్తవర్ణం త్రినేత్రకం, నానావర్ణసమాయుక్తం ప్రసన్నాస్యం విచిన్తయేత్. ఆవాహనం గజాస్యేతి విఘ్నరాజేతి చాసనం, పాద్యం లంబోదరాయేతి చార్ఘ్యం శంకరసూనవే. ఉమాసు తాయాచమనం వక్రతుండేతి స్నానకం, శూర్పకర్ణాయ వై వస్త్రం కుబ్జాయేత్యుపవీతకమ్ గంధం గణేశ్వరాయేతి పుష్పం విఘ్నవినాశినే, ఏకవింశతిదూర్వాగ్రైర్విశేషేణ తు పూజయే త్, వికటాయేతి వై ధూపం వామనాయేతి దీపకం, నైవేద్యం సర్వదేవాయ ఫలం సర్వార్థసాధినే. విఘ్నహర్త్రేతి తాంబూలం ధూమ్రాయేతి ప్రదక్షిణం, సర్వదేవాదిదేవాయ నమస్కా రం సమర్పయేత్. మోదకాన్ కారయేద్దేవి తిలజాన్ దశసం ఖ్యయా, దేవాగ్రే స్థాపయేత్పంచ పంచ విప్రాయ దాపయేత్. పూజయిత్వాద్భుతం విప్రం భక్తిప్రేమాభిపూర్వకం, దక్షి ణాం తు యథాశక్తి దత్వా పంచైవ మోదకాన్. భక్షయే న్నిశి చంద్రస్య అర్ఘ్యం దత్వా శుచిస్మితే మంత్రః. క్షీరో దార్ణవసంభూత సుధారూప నిశాకర, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం గణేశ ప్రియదర్శన. గణేశ్వర నమస్తుభ్యం మహాకామ ఫలప్రద, వాంఛితం దేహి మే నిత్యం సర్వవిఘ్నవినాశనమ్.

బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్తస్మా ద్గణేశప్రీతికారణం, స్వయం భుంజీత పంచైవ మోదకాన్ ఫలసంయుతాన్. అశక్తశ్చేత్తదాఽన్నంవై భుంజీతాతిథినా సహ, అథవాభోజనం కుర్యాదేకవారమథ ద్విజః. ప్రతిమాం గురవే దద్యాద్యథాశక్తిసదక్షిణాం, గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం చ వినాయక. వ్రతేనానేన మే దేవ యథోక్తఫలదో భవ, ఏవం వ్రతం ప్రకుర్వీత చతుర్థ్యాం శ్రావణే సితే. గాణాపత్యం తథా కార్యం సర్వశాస్త్రవిశారదం, ఆచార్యం పూజయిత్వాదౌ పూర్వోక్తవిధినా తతః. ఏకవింశతి విప్రాన్ వై వస్త్రాలంకారభూషణైః, పూజయేద్గంధపుష్పాద్యైః మోదకాంశ్చైవ దాపయేత్, అష్టోత్తరసహస్రం తు శతమష్టాధికం తు వా, అష్టావింశతిరష్టౌ వా వరం చైవ తు హావయేత్. పూర్ణేన మంటపం స్మృత్వా గణేశం స్థాపయేత్తతః, పూజయేద్భక్తిభావేన గురుం తత్ర ప్రపూజయేత్. సంకర్షణం సువర్ణాద్యై ర్గోభిర్విప్రాన్ విభూషణైః, ఛత్రం చ చామరాద్యం చ కమండలుగృహాదిభిః. ఆచార్యం పూజయేద్దేవం గణేశస్య చ తుష్టయే. ఏవం కృతే యథాభక్తి ప్రసన్నోఽహం నసంశయః. దదామి వాంఛితాన్ కామాన్ తద్వ్రతంకురుసువ్రతే, ఏవంతే కథితం పూర్వంగణేశేన స్వయంనృప. పార్వత్యారాధితేనైవ వ్రతమేతత్ప్రకీర్తితం, వ్రతేనానేన సా ప్రాప మహాదేవం పతింప్రభుమ్. క్రీడతే తేనసార్ధంచ చిరందేవప్రసాదతః, తత్కురుష్వ మహారాజ సర్వకష్టవినాశనమ్. చతుర్థీసంకటో నామవ్రతమేతత్తథాచరేత్, ఏవం కృష్ణముఖాత్ప్రాప్తం వ్రతం సంకటనాశనమ్. కృతం ధర్మేణ విప్రేంద్రా రాజ్యకామేన సర్వదా, తేన శత్రూన్ నిహత్యైవ స్వరాజ్యం ప్రాప్తవానసౌ. తస్మా

త్సర్వప్రయత్నేన వ్రతం కార్యం విచక్షణైః, యేన ధర్మార్థ కామాశ్చ మోక్షశ్చాపి భవేదిహ. వాంఛితం దేవకార్యస్య నృపాణం చ విశేషతః, యదా యదా తు సంవర్తేన్నరో వై సంకటేషుచ. తదాతదాతు కర్తవ్యం వ్రతం సర్వార్థసాధకం, రావణేన కృతం పూర్వం బలిర్బంధనసంకటే. సీతా వియోగకాలేతు కృతం రామేణ వీర్యవత్, భర్తారం లభతే సీతా ఆవాహ్య చ పునః పునః. విద్యార్థీలభతే విద్యాం ధనార్థీ లభతే ధనం, పుత్రార్థీ లభతే పుత్రాన్ మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్. ఏతద్వ్రతం సమాదిష్టం యత్కృత్వాతుమహాః వ్రతం, భవద్భ్యోమునయః సర్వే హ్యేవముక్తంమయానఘాః. య ఇదం శ్రావయేద్భక్త్యా యః పఠేత్సతతం ద్విజః, ఇహ లోకే సుఖం ప్రాప్య చాన్తే ముక్తి మవాప్నుయాత్. ఇతి స్కాందపురాణే, స్కందఋషిసంవాదే, పార్వతీగణపత్యుపదేశే సంకష్టచతుర్థీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

శ్వేతదూర్వాంకురపూజా.

వినాయక నమస్తేఽస్తు ఉమాపుత్రాఘనాశన, వినాయకేతి మంత్రేణ సర్వసిద్ధిప్రదాయక, ఏకదంతే భవక్త్రేతి తథా మూషకవాహన, కుమారగురవే తుభ్యం పూజనీయః ప్రయత్నతః.

సంకష్టచతుర్థి వ్రతకథ.

ఈసంకటచతుర్థీవ్రతంబును శ్రావణబహుళ చతుర్థినాఁడాచరింపవలయును. ఏనాఁటిరేయి చంద్రోదయమువఱకు చతుర్థి యుండునో యానాఁటిరేయి యీవ్రతం బాచరింపవలయును. వ్రతంబు చేయఁగోరువారు ఉదయమున మేల్కాని, నిత్య

కృత్యంబులు దీర్చికొని, నదికి వెళ్లి పొట్టుదీసిన తెల్లని నూవులు రాచుకొని స్నానముచేసి, యుదికిన మడిబట్టలుగట్టి, జపతపాదులు తీర్చుకొని, "నేను రేయివఱకు నుపవాసముండి గణపతి వ్రతంబు నేసెదను" అని సంకల్పించుకొని యాప్రకారము చంద్రోదయమైనతర్వాత, మండలముచేసి, యందష్టదళపద్మము ముగ్గువెట్టి, గంధాదులచే నలంకరించి, యందు గణేశుని మూఁడుకన్నులు నాల్గుచేతులు గల్గి యెఱ్ఱనిరూపు గలయట్లు ప్రతిమనుస్థాపించి, ప్రాణప్రతిష్ఠగావించికల్పోక్తప్రకారంబుగఁ బూజింపవలయును. పది నూఁగులకుడుములు చేసి, యైదుకుడుములు దేవుని సన్నిధినుంచి, తక్కినయైదును బ్రాహ్మణునికి వాయనమిచ్చి, శక్తికొలఁది దక్షిణతాంబూలాదుల నొసఁగి, యావలఁ దానా యైదుకుడుములనుమాత్రము దిని యారేయి యుండి మఱునాఁడు పారణచేయవలయును. ఉపవాస ముండుటకు శక్తిలేదేని, యేకభుక్తంబుతోనుండినను నుండవచ్చును. ఆచార్యునివరించి, యిరువదియొక్కండ్రు ఋత్విక్కులను నియమించుకొని, రాత్రి కలశస్థాపనముచేసి, కల్పోక్తప్రకారముగా గణపతిని బూజించి, మఱునాఁ డుదయమునఁ బునఃపూజయొనరించి గణపతిమంత్రముచే 1008 మాఱులుగాని, 108 మాఱులుగాని, 28 మార్లుగాని, తుదకెనిమిదిమాఱులు హోమము గావించి, తర్వాత ఋత్విక్కులను గలశవస్త్ర ప్రతిమాదానంబులచేఁ బూజించి సత్కరింపవలెను. ఈవ్రతంబును తొలుత పార్వతికి గణపతి యుపదేశించె నని, కృష్ణుండు ధర్మరాజునకు నుపదేశించెను స్కందుఁడు శౌనకాదిమహర్షులకు నుపదేశించెను. ఈవ్రతంబును రావణుఁడును, బలిచక్రవర్తియు, రాముఁ

డును, సీతయు, మఱి యనేకు లాచరించిరి. సంకటములందుఁ జిక్కినవా రీవ్రతంబు నాచరించినచో విముక్తు లగుదురు.

జీవవార్త్యైకాదశీవ్రతము.

శుక్లాంబర...శాంతయే. ఆచమ్య శుభే శోభనే ముహూర్తే ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ రజస్వలాసంపర్కాదిజనితానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదనార్థం మనోవాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం జీవవార్త్యైకాదశీవ్రతం కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య) కలశపూజాం కృత్వా ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాం కృత్వాం సంజ్ఞాచ్ఛాయా దేవీసమేత శ్రీసూర్యనారాయణప్రాణ ప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్ ఛాయాదేవీసమాయుక్తం భాస్కరం దేవరూపిణం, త్రయీమయతనుం ధ్యాయేజ్జగత్ప్రాణమవ్యయమ్. శ్రీసంజ్ఞాఛాయాదేవీసమేత శ్రీసూర్యనారాయణస్వామినం ధ్యాయామి త్రయీమయతనో దేవబింబరూపిన్ సురేశ్వర, ఇమాం మయాకృతాం పూజాం గృహాణ సురసత్తమ. ఆవాహనం. భాస్కరాయ నమస్తుభ్యం నమో వేదమయాయ చ, గంగాజలసమానీత మిదమర్ఘ్యం గృహాణ భో. అర్ఘ్యం. పుణ్యతీర్థసమానీతం పావనం సుమనోహరం, పాద్యం గృహాణ దేవేశ దేవదేవ నమోఽస్తు తే. పాద్యం. మధుపర్కం గృహాణేదం మధునాజ్యేన సంయుతం, కదలీనారికేళాద్యైశ్చాఛాయానాథ నమోఽస్తు తే. మధుపర్కం. క్షీరేణదధ్నా

మధునా ఘణోదేన ఘృతేన చ. పంచామృతం విధాయ త్వాం స్థాపయిష్యామి భాస్కర. పఞ్చామృతస్నానం. గాంగం చ శుచిదం చైవ తథా సారస్వతం పయః. స్నానార్థం తే మయా నీతం స్నాహి తేన సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానం. రక్తవస్త్ర ద్వయం తేన మయా భక్త్యా సమర్పితం, ఋగ్యజుస్సామ రూపాయ తుభ్యం వేదస్వరూపిణే. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణేన కృతం దివ్యముపవీతం సుశోభనం, గ్రహాణాంపతయే తుభ్యం దినాధిపతయే రవే. ఉపవీతం. సకుంకుమం సకర్పూరం మృగ నాభిసమన్వితం, గంధం గృహాణ దేవేశ ఛాయాకాంత నమోఽస్తు తే. గంధం. అక్షతాన్ ధవళాన్ దేవ పద్మగర్భసమ ద్యుతే, అక్షతాకార భగవన్ శాశ్వతాయ నమో నమః. అక్షతాన్. నానావిధాని పుష్పాణి సుగంధీని సురేశ్వర, మయా ర్పితాని భగవన్ సంగృహాణ నమోఽస్తు తే. పుష్పాణిఅథాంగ పూజా. భాస్కరాయ నమః పాదౌ. ప్రభాకరాయ నమః గుల్ఫౌ పూజ. దివాకరాయ నమః జంఘే. అహస్కరాయ నమః ఊరూ. ద్యుమణయే నమః కటిం. మిత్రాయ నమః ఉదరం జలజబాంధవాయ నమః హస్తాన్. విశాలవక్షసే నమః వక్షఃస్థలం. కంబుకంఠాయ నమః కంఠం. బింబరూపాయ నమః ముఖం పూజయామి. జలనేత్రాయ నమః నేత్రే. జగన్మయాయ నమః శిరః. శ్రీసూర్యనారాయణాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. "వనస్పతి..." ఇతి ధూపం "సాజ్యం త్రివర్తి ..." ఇతి దీపం. నైవేద్యం వివిధం భక్ష్యభోజ్యచోష్యైః సమన్వితమ్. లేహ్యైరుచ్చావచైశ్చైవ గృహాణ సురవల్లభ. నైవేద్యం. పూగీఫలసమాయుక్త మితి తాంబూలం. చంద్రా

దిత్యా చ ధరణీ విద్యుదగ్ని స్త్వదైవ చ, త్వమేవ సర్వజ్యోతీంషి హార్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనం. ధ్యేయస్స దాసవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణః సరసిజాసనసన్నివిష్టః, కేయూరవాన్ మకరకుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపుః ధృతశంఖచక్రః. మంత్రపుష్పం. యానికాని...పదేపదే ప్రదక్షిణం. పాపోఽహం...జనార్దన. నమస్కారాన్. భాస్కరాయ నమస్తుభ్యం నమో వేదమయాయచ, గంగాజలసమానీతమిదమర్ఘ్యం గృహాణ భో. శ్రీసంజ్ఞా...సూర్యనారాయణస్వామినే నమః ఇదమర్ఘ్యం. ౧౨వారంఅర్ఘ్యం దద్యాత్ (=౧౨మాఱులు అర్ఘ్యము విడువవలెను.)యస్యస్మృత్యాచ...తదస్తుతే. అనేన జీవవార్రై కాదశీవ్రతప్రయుక్తపూజావిధానేన శ్రీసూర్యనారాయణఃసుప్రీతః...వరదోభవతు ఇతిపూజావిధానంసమాప్తమ్.

అథ కథా.

కైలాసశిఖరేరమ్యే రత్నకాంతిసముజ్జ్వలే, కల్పవృక్షాది సంభూతనానాకుసుమవాసితే. రత్నసింహాసనాసీనం శంకరం లోకశంకరం, దృష్ట్వా దేవీ నమస్కృత్య వినయాద్వాక్యమబ్రవీత్. గౌరీ. భగవన్ దేవదేవేశ మాయాతీత నమోఽస్తు తే, త్వమేవ సర్వశాస్త్రాణి వేత్సి సర్వజ్ఞ సర్వతః. స్త్రీణాం లోకే కథం జాతం రజః పాపసముద్భవం, మాసిమాసి సమాయాతి పక్షే పక్షే తథా పునః, త్రిరాత్రం బాధతే కేన కుతః పాపమయం చ తత్. కేన పాపం వినశ్యేత తముపాయం విచిన్త్య వై, వదస్వ మే మహాభాగ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే. ఈశ్వరః. శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి రజః స్త్రీణాం యథా భవేత్, వృత్రం హత్వా దేవరాజో బ్రహ్మహత్యామవిన్దత.

తాం చతుర్ధా విభజ్యాథ స్త్రీభూవృక్షజలేషు సః, ఆర్తవేరిణ నిర్యాసఫేనరూపేణ దత్తవాన్. బ్రహ్మహత్యాంశరూపం తద్రజః స్త్రీణాం సముద్భవేత్, మాసేపక్షే చాద్రికన్యేఇతి జానీహి తద్గతిమ్ తత్పాపశమనాయాతో నిష్కృతిం శృణు పార్వతి, వ్రతం వక్ష్యామి సుభగే సర్వపాపప్రణాశనమ్ రజస్వలాస్పర్శ దోషనాశనం కామదం స్త్రియః, జీవవారేణ సంయుక్తా శుక్లా చైత్రకాదశీ యదా తత్రోపోష్య సకృద్భక్త్యా పూజయేద్భాస్కరం విభుం, ఏకవర్షేఽనేకవారం జీవవారేణ సంయుతాః. ఏకాదశ్యస్తాసు పూజ్యో భగవాన్ భాస్కరో విభుః, ఏకాదశీం సమారభ్య జీవవారేణ సంయుతామ్. శుక్లపక్షే సమాయాతాం దశవారాణి పూజయేత్, ప్రత్యహం ప్రాతరుత్థాయ స్నానం కృత్వా యథావిధి. గోమయేనోపలిప్యాథ రంగవల్లీం సమాలిఖేత్, చింతయేద్భాస్కరం దేవం త్రయీమయతనుం విభుమ్ షోడశైరుపచారైస్తం దేవం సంపూజయేద్విభుం, ఏవం దశదినం కృత్వా ప్రయత్నేన సమాహితః. దశమే దివసేప్రాప్తే పూర్వవత్పూజయేద్రవిం, ఉపాయనం బ్రాహ్మణాయ దద్యాచ్చైవ సదక్షిణామ్ అపూపాన్ ఘృతసంయుక్తాన్ మాషకాన్ సంప్రదాపయేత్, ఉద్యాపనం తతః కుర్యాన్మధ్యే చాదౌ స్వశక్తితః. ఏకాదశీం సమారభ్య ప్రత్యహం పూజయేత్తథా, పంచమ్యాం ప్రాతరుత్థాయ స్నానం కృత్వా యథావిధి స్వగృహస్యోత్తరే దేశే కుర్యాదుజ్జ్వలమంటపం, చతుర్ద్వారం పుష్పనద్ధం రంగవల్ల్యాదిసంయుతమ్. నిష్కమాత్రసువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వా పునః, కుర్యాద్ద్వితీ తు ప్రతిమాం రక్తవస్త్రద్వయాన్వితాన్. తాం తామ్రపాత్రే నిక్షిప్య తత్ర

ధ్యాత్వా తు భాస్కరం, ఛాయాదేవీసమాయుక్తం చతుర్భ్యో మూర్తిం ప్రపూజయేత్. ధూపం దీపం చ నైవేద్యం నీరాజన మతఃపరమ్, ఉపచారైః సమభ్యర్చ్య నిశి కుర్యాత్ప్రజాగరమ్. నృత్తగీతైశ్చ వాద్యైశ్చ పురాణపఠనాదిభిః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ నదీం గత్వాఽరుణోదయే. స్నానం కృత్వా సమాగత్య రాత్రివత్పూజయేద్రవిం, సవస్త్రాం ప్రతిమాం గాం చ ఆచార్యాయ నివేదయేత్. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చా ద్దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, ఏవం కృతే వ్రతే దేవి స్త్రీణాం పాపం ప్రణశ్యతి. రజస్వలాదిపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. పార్వత్యువాచ. త్రేతాయుగే ద్వాపరే వా చరితం వ్రతముత్తమమ్. ఫలం ప్రాప్తం చ కిం దేవ కైర్వా భక్తి యుతైః పురా. శంభో సమస్తం విస్తార్య వద కారుణికోత్తమ. ఈశ్వరః. పురా త్రేతాయుగే దేవి నర్మదాయాస్తటే శుభే, ఆసీత్కశ్చిద్ద్విజవరః సుమిత్రో నామ ధార్మికః. వేదశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞో వాగ్మీసర్వగుణాన్వితః, తస్య పుత్రో మహాతేజాః గాంధర్వ ఇతివిశ్రుతః. తస్యాసీద్దయితాభార్యా మహావేదవతీ శుభా, సా చ పాకవిపాకేన పక్షేపక్షే రజస్వలా. తేన దుఃఖేన మహతా గాంధర్వో హ్యతివిహ్వలః, సా చ వేదవతీ భార్యా తేన దుఃఖేన దుఃఖితా. విహ్వలా తు తదా సాధ్వీ శ్వశురం శరణం గతా, శ్వశురస్తాం సమాశ్వాస్య వచనం చేదమబ్రవీత్. స్నుషే పరమకల్యాణి మా దుఃఖం వ్రజ సుందరి, పౌర్ణమాస్యాం తు యద్దృష్టం రజస్తత్త్వం సమాచర. అమాయాం యద్రజో దృష్టం తద్విధిం న సమాచర, శ్వశ్వాశ్చాపి మతం భద్రే పాపం తత్ర న విద్యతే. ఏవం తత్ర వచః

శ్రుత్వా దేవి సా సుబహూః సమాః, తమేవాచారమకరో
చ్ఛ్వశ్రూశ్వశురసమ్మతా. తస్యాః కాలేన మహతా శ్వశు
రౌ తౌ మృతిం గతౌ, అనుభుజ్య తతః పాపం వృషశ్వానౌ
బభూవతుః. వృషోహతే నియమితః శ్వా గృహస్య చ రక్షణే,
కదాచిత్త్రైపితృకే ప్రాప్తే గాంధర్వో ద్విజసత్తమః. హలార్థం
తు పరేభ్యస్తం వృషం దత్వా గృహం గతః, దినమాసాద్య
పర్యన్తం హలప్రాన్తే నిరాకృతః. గోష్ఠే వినిశ్వసన్ దీనో భృ
శం వై వేదనాతురః, సనమాఽపి ప్రమాదాద్వై స్పృష్ట్వాఽ
న్నాని వినిర్గతా. పశ్యన్త్యాం ద్విజపత్న్యాం తు తయా కో
పేన తాడితా, దీర్ఘముష్ణం నిశ్వసన్తీ వృషం దృష్ట్వాఽవద
చ్ఛనైః. కేన త్వం విహ్వలః శ్రాన్తో వృషో భూత్వాఽత్ర సంస్థి
తః, శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం వేద గోజన్మకారణమ్. వృషః
అహం పూర్వం సుమిత్రో వై త్వం భార్యా మమ సమ్మతా,
స్నుషాం పతే తు రజసా దుఃఖితామవదం వచః. పౌర్ణమా
స్యాం తు యద్దృష్టం రజస్తత్త్వం సమాచర, అమాయాం
య ద్రజో దృష్టం తద్విధిం న సమాచర. ఇత్యుక్తాతుమయా
ఽఽశ్వస్తా తథా చక్రే స్నుషా ఽఽపయోః, తేన కర్మవిపా
కేన వృషోఽహం జనితోఽత్ర హి. తయా పృష్టా న కర్తవ్య
మితి నోక్తం తు యత్త్వయా, తేన కర్మవిపాకేన శునక్యసి
మహీతలే. తయోః సంభాషణం శ్రుత్వా గాంధర్వో ద్విజ
సత్తమః, నమస్కృత్య ఖరశ్వానౌ పప్రచ్ఛ చ సువిస్తరమ్.
శ్రుత్వా సమస్తం విస్తార్య తావుపాయమపృచ్ఛత, శ్రుత్వా
పుత్రవచశ్చోభావబ్రూతాం మోక్షకారణమ్, ఏకాదశీవ్రతం
పూర్వం చరితం భార్యయా తవ, తత్పుణ్యమావయో ర్దేహి

యది నౌ మోక్తుమిచ్ఛసి. తత్ర భార్యాం సమాహూయ పుణ్యవ్రతమనుత్తమం, దత్త్వాన్ పితృముక్త్యర్థం తయో ర్స్నేహో౽ప్యభూత్తతః. దృష్ట్వా౽పి పితరౌ ముక్తౌ నమ స్కృత్య ముదాన్వితః, ఆశ్చర్యం పరమం లేభే వ్రతమాహాత్మ్య దర్శనాత్. స భార్యయా సమం శ్రీమా నవాప పరమం పదం, ఏతత్తే కథితం దేవి వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్. యాభిరాచ రితం లోకే తాభిరేవ ధృతా మహీ, రజస్వలాదిపాపేభ్యో ముక్తాస్తా నాత్ర సంశయః. శచీ కృతవతీ పూర్వం దేవపత్న్య శ్చ యాః స్థితాః, ఋషిపత్న్యశ్చ గంధర్వపత్న్యశ్చాపి మహీ తలే కృత్వా తాశ్చ వ్రత మిద మవాపుః పరమం పదమ్.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే జీవవార్త్యైకాదశీవ్రతం
సంపూర్ణమ్.

జీవవార్త్యైకాదశీవ్రతకథ.

పరమేశ్వరుఁడు కైలాసపర్వతంబున రత్నసింహాసనా సీనుఁడై యుండఁగా, పార్వతీదేవి వినయముతోఁ బరమశివునికి మ్రొక్కి యిట్లనెను. దేవదేవుఁడవగు ఓ పరమేశ్వరా! స్త్రీల కేపాతకమువలన నెలనెలలోను, పక్షపక్షమునను రజస్సుగలిగి మూఁడుదినములపర్యంత మేల బాధించుచున్నది. ఈపాతకంబు వారికెట్లు తొలఁగుననియడిగెను. ఈశ్వరుఁడు పార్వతికిట్లనియె. తొల్లి దేవేంద్రుఁడు వృత్రాసురుని జంపినందున నాతనికి బ్రహ్మ హత్య సంభవించెను. అతఁడా బ్రహ్మహత్యను నాలుగుభాగ ములుగాఁజేసి, ఒకభాగమును, స్త్రీలయందు ఆర్తవరూపమునను; ఒకభాగమును భూమియందు చౌడురూపమునను, చెట్లయందు పాలరూపమునను, జలములందు నురుఁగురూపమునను నుంచెను,

అట్లు స్త్రీలయందు రజోరూపంబున నుంచఁబడిన పాపమే వారిని మాసమాసమునను, బక్షపక్షమునను బాధించుచున్నది. ఓ పార్వతీ! రజోదోషంబు దొలంగుటకైన యొక్క వ్రత రాజంబు గలదు. దానిని నీ కెఱిఁగించెద నాలకింపుము. ఎప్పుడు శుక్లపక్షమునాఁ డేకాదశి గురువారముతోడం గూడి వచ్చుచున్నదో, నాఁడు మొదలు పదిదినములవఱకు సూర్యనారాయణ స్వామిని బూజింపవలయును. ఇట్లు పదిదినములు బూజించి, పదియవనాఁడు పూజయైనతర్వాత బ్రాహ్మణునకు దక్షిణా తాంబూలములతోడ మాషాపూపములను వాయనమియ్యవలయును. ఉద్యాపనము వ్రతము మొదటఁగాని, నడుమఁగాని, కడపటఁగాని చేయవచ్చును. ఉద్యాపనచేయఁ దలఁచినప్పుడు అట్లుగురువారసహితమైన శుక్లైకాదశినాఁడు సూర్యనారాయణ పూజ యారంభించి పదిదినములు నిత్యముపూజించి, పంచమి నాఁడు వేఁకువనే లేచి, స్నానాదికార్యములను నిర్వర్తించి స్వగృహమున నుత్తరపువైపున మంటపం బేర్పఱిచి, చక్కఁగా నలంకరించి, యొక్కపలముగానీ, దానిలోసగముగానీ, దానిలో సగముయెత్తుగానీ, బంగారముతో సూర్యనారాయణ ప్రతిమను జేయించి, యందు సూర్యనారాయణుని ఛాయాదేవీ సమేతముగా నారాధించి, నాలుగుజాములును పూజను గావించి, రాత్రి జాగరణంబు గావించి, మఱునాఁడు వేఁకువ లేచి, నదీతీరంబునకు వెళ్లి స్నానము గావించి వచ్చి, మరల ముందటివలెనే పునఃపూజగావించి, హోమంబు చేయించి, యాచార్యునకు గోదానంబును, ఋత్విక్కులకు కలశవస్త్ర ప్రతిమాదానంబును గావింపవలయును. తర్వాత బ్రాహ్మణ

సంతర్పణచేసి, దక్షిణాతాంబూలాదులచే వారిని సంతృప్తులనుజేసి, తానును బంధుమిత్రసమేతముగా భుజింపవలెను ఈవ్రతంబును యథావిధిగాఁ జేయువారికి రజస్వలా సంపర్కాదులవలనఁ గలుగు దోషంబులు దొలఁగుటయే కాక సకలసంపదలుఁ గలుగునని యీశ్వరుఁడు చెప్పెను. ఆపలుకులు విని, పార్వతీదేవి, ఓనాథా! యీవ్రతంబును దొల్లి యెవ్వరాచరించిరని యడుగఁగా, నాతం డిట్లనియె. ఓదేవీ! వినుము. పూర్వము నర్మదానదీతీరంబున సుమిత్రుఁడని యొకబ్రాహ్మణుఁ డుండెను. ఆతనికి గాంధర్వుఁడను నొకపుత్త్రుఁడు పుట్టెను. ఆ గాంధర్వుఁడు వేదవతి యనునొకకన్యను బరిణయంబాయెను. ఆమె పరమపతివ్రతయయ్యు, నామెను రజోదోషముబదునైదు దినముల కొకతూరి పెచ్చుగా బాధించుచుండెను. ఆరజోదోషంబుమానుటకై, యాభార్యాభర్తలు పెక్కుచికిత్సలుచేసియు మానన౦దున, నామె కడు వగచి, మామగారికడకుఁ బోయి, యత్తగారిసమక్షమునఁ దనవ్యాధిని మామగారికిఁ దెలిపెను. ఆపె మామగారును మిక్కిలి యోచించి, "ఓ చిన్నదానా! పున్నమనాఁడు రజోదోషంబు గనిపించినయెడల, మూఁడుదినములు దొలఁగియుండుము. అమావాస్యనాఁడు గనిపించిన నింటనేయుండుము" అని చెప్పెను. ఆవేదవతియు నట్లే యాచరించెను గాని, యేకాదశీవ్రతంబును మాత్రముచేసి, సకల రజోదోషములు మానుపుకొనెను. ఆ ముదుసలు లగునత్తమామలిద్దఱు కాలవశమున మృతినొంది, తమరు పాపపునడతను గోడలికి బోధించినకతన, మగఁడు ఎద్దుగాను, భార్య కుక్కగాను జన్మించి, తమకుమారునియింటనే పనిచేయువారుగ నేర్పడిరి.

ఒక్కనాఁడు గంధర్వుఁడు తెలియమిచే నావృషభమును చేనిలో
నాఁగేలికి గట్టి యేర్వాకసాగించుచుఁ బనితొందరవలన నాఁగే
టిని శూద్రునిచేనిచ్చి వానిని దున్న నియోగించి వచ్చెను.
తర్వాత నాశూద్రుఁ డాయెద్దును గొట్టి సకలబాధలఁబెట్టెను.
ఇంటఁ గుక్కయు వంటపదార్థములను ముట్టెనన్న సాకుచే
నింటి యజమానురాలును ఆకుక్కను బాగుగాఁ దన్నెను.
సాయంకాలము కాఁగానే, యెద్దు తనయజమానునియింటి కే
తేరఁగా, నాయెద్దును గొట్టములో యజమానుఁడు కట్టివేసెను.
తర్వాతఁ గుక్క యచ్చటికి వెళ్లెను. అప్పు డవిరెండును
తమపడిన కష్టములను దలపోసికొనుచుండినవి. ఆ సంగతిని
వారికొమరుఁడు విని, "అయ్యా, మీ కీజన్మ మెట్లు తొలఁగు"
నని యడుగఁగా నప్పుడు వానితల్లిదండ్రు లిద్దఱు "నీ భార్య
గురువారైకాదశీవ్రతంబు నేసియున్నది. ఆవ్రతఫలంబును మా
కావిడచే నిప్పించుదువేని, మాకీజన్మంబులుతొలఁగి ముక్తి
లభించు" నని చెప్పిరి. అంత నాద్విజపుత్త్రుఁ డది యెఱింగిన
వెంటనే తనభార్యను బిలిపించి, యావ్రతంబును వారి కర్పింపఁ
జేసెను. దానిమూలమున వారిద్దఱును ఆనీచజన్మమును
విడిచి యుత్తమజన్మంబుల నొంది ముక్తిని బడసిరి. ఓదేవీ!
యీవ్రతం బాచరించువారు రజస్వలాసంపర్కాది దోషంబు
లను దొలఁచుకొని ముక్తినొందుదురు. అని పరమశివుఁడు
పార్వతీదేవికిఁ జెప్పెను.

జీవవారైకాదశీవ్రతకథ సమాప్తము.

శ్రవణద్వాదశీవ్రతము.

కర్తా నద్యాదౌగత్వా కరిష్యమాణస్య కర్మణః శ్రవణద్వాదశీవ్రతస్యాంగత్వేన సంగమస్నానంకరిష్యే.* (ఆయుర్బలం... ముఖదౌర్గంధ్య...ఇత్యాది యథాచారం దన్తధావనం కృత్వా సంగమ స్తీర్థరాజోఽసి సంగమః సరితాంపతిః, స్నానార్థంత్వాం ప్రపన్నోఽస్మి ప్రసాదం కురు సంగమ. సంగమప్రార్థనమ్. యా వైశ్రవణసంయుక్తా ద్వాదశీ పరమాతిథిః, తస్యాం తు సంగమే స్నాస్యే సర్వపాపవిముక్తయే. వరో వరేణ్యో వరదో వరాహో ధరణీధరః, అపవిత్రం పవిత్రం మాం కరోతు భగవాన్ హరిః. ఇతి స్నాత్వా. కరకం పూరయిష్యామి సరితాం సంగమే జలైః, పంచరత్నసమాయుక్తం తేన తుష్యతు వామనః కరకపూరణమ్. పర్జన్యో వరుణః సూర్యః సలిలం కేశవః శివః, త్వష్టా యమో వైశ్రవణః పాపం హరతు మే సదా. శిక్యస్థాపనమ్. అన్నం ప్రజాపతిర్విష్ణురుద్రేంద్రశశిభాస్కరాః, అగ్నిర్వాయుర్యమస్త్వష్టా పాపం హరతు మే సదా. శిక్యే దధిభక్తస్థాపనం సంభారానాదాయ మధ్యాహ్నాత్పరం పూజనమ్. ఆచమ్య దేశకాలౌ స్మృత్వా మమ శ్రీవామనప్రీతిద్వారా సకలపాపక్షయపూర్వకం రూపసౌభాగ్య మహైశ్వర్య సుఖసమృద్ధి పిత్రృణవిముక్త్యభయకులోద్ధరణ విష్ణుసాలోక్యాది కల్పోక్త ఫలసిద్ధ్యర్థం వామనజయన్తీవ్రతం కరిష్యే తదఙ్గత్వేన యథాశక్తి పూజాం చ కరిష్యే. గణేశపూజాది సంభారప్రోక్షణాన్తే పీఠాదౌ కుంభం సంస్థాప్య తదుపరి స్వర్ణరజతదారువంశాన్యతమనిర్మితే ఆఢకమితైస్తిలైర్యవైర్గోధూమైర్వా పూరితేఽహాత్ర

* ఋషిపంచమీవ్రతంబు చూడుఁడు.

కృష్ణాజినవేష్టితే హైమప్రతిమాయాం వామనం శక్తితః పార్శ్వస్థిత దండకమండలు ఛత్రపాదుకాక్షమాలాక్షతాద్యుపస్కారయుతం పూజయేత్. శాంతాకారం...నాథమ్ అజిన దండకమండలు మేఖలారుచిరపావన వామనమూర్తయే, మిత జగత్త్రితయాయ జితారయే నిగమవాక్పటవే వటవే నమః. ధ్యానమ్. సహస్రశీర్షా...బ్రహ్మాండముదరే యస్య మహాభూతైరధిష్ఠితః, మాయావీ వామనః శ్రీశః సోఽత్రాయాతు జగత్పతిః. ఆవాహనమ్. పురుషఏవేదగ్ం...సువర్ణమణి సంయుక్తం మయా భక్త్యా ప్రకల్పితం, సింహాసనమిదం దివ్యం గృహ్యతాం వామన ప్రభో. ఆసనమ్. ఏతావానస్య...గంగోదకం సమానీతం సువర్ణకలశే స్థితం, వాసితం పుష్పగంధైశ్చ పాద్యంమేప్రతిగృహ్యతామ్. పాద్యమ్ త్రిపాదూర్ధ్వఉదైత్... గన్ధపుష్పఫలైర్యుక్తం హేమపాత్రే నివేశితం, స్వర్గంగాసలిలం పుణ్యమర్ఘ్యం స్వీకురు కేశవ. అర్ఘ్యమ్. తస్మాద్విరాడజాయత...కర్పూరవాసితం తోయం మన్దాకిన్యాః సమాహృతం, ఆచమ్యతాం జగన్నాథ మయా దత్తం హి భక్తితః యత్పురుషేణ...గంగా సరస్వతీ రేవాపయోష్ణీ యమునాజలైః స్నాపితోఽసి మయా దేవ తథా శాంతిం కురుష్వ మే. స్నానమ్. ఆప్యాయస్వేత్యాదిభిః. పంచామృతం మయాఽఽనీతం పయో దధి ఘృతం మధు, శర్కరాం పరయా భక్త్యా స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. పంచామృతస్నానమ్ చారు గంధోదకం శీతం కర్పూరాగురుచన్దనైః, ఏలోశీరాదిసమ్మిశ్రం స్నానీయం గృహ్యతాం హరే. గంధోదకమ్. గంధాది పూర్వపూజాన్తే మహాభిషేకః. తం యజ్ఞం బర్హిషి...

నమః కమలకింజల్కపీతనిర్మలవాససే, మహాహవరిపుస్కంధ ఘృష్టచక్రాయ చక్రిణే. వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్ ...దామోదర నమస్తేఽస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్, ఉపవీతం సో త్తరీయం గృహాణ పురుషోత్తమ. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...కర్పూ రాగరుకస్తూరీ కుంకుమాద్యైః సువాసితాన్, గంధాన్ గృహాణ దేవేశ వామన త్వం మయార్పితాన్. గంధాన్. అక్ష తాన్...గృహ్యతామ్ అక్షతాన్. పరిమళద్రవ్యాణి తస్మాద శ్వాఅజాయన్త...జాజీచంపకపున్నాగకేతకీశతపత్రకైః, సౌగం ధికైః కృతాం పూజాంగృహాణ పురుషోత్తమ. నానావిధపరిమళ పుష్పాణి. అథాంగపూజా. వామనాయ నమః పాదౌ. దామో దరాయనమఃజంఘే. శ్రీపతయేనమః ఊరూ. కామదేవాయనమః గుహ్యం. జగత్పతయేనమఃనాభిం. విశ్వధారిణేనమఃఉదరం. యో గినాథాయనమః హృదయమ్. శ్రీధరాయ నమః కంఠమ్ పంక జాస్యాయనమః ముఖం. సర్వాత్మనే నమః శిరః. యత్పురుషం... వనస్పతి...ధూపమ్. బ్రాహ్మణోఽస్య...త్వమేవ పృథివీ జ్యోతి ర్వాయురాకాశమచ్యుత, త్వమేవ జ్యోతిషాం జ్యోతిర్దీపోఽ యం ప్రతిగృహ్యతామ్. చన్ద్రమా మనసో జాతః...అన్నం చతుర్విధం స్వాదురసైః షడ్భిః సమన్వితం, భక్త్యా నివేదితం తుభ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్ పూగీ...గృ హ్యతామ్ తాంబూలమ్. హిరణ్యగర్భ...విధేమ. దక్షిణాం శ్రియేజాతో...నీరాజనం సుమాంగల్యం కర్పూరోద్భాసితం విభో, చంద్రార్కవహ్నిసదృశం వామన ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనమ్ నాభ్యాఆసీద...నమో వామనరూపాయ నమ స్తేఽస్తు త్రివిక్రమ, నమస్తే బలిబన్ధాయ వాసుదేవ నమోఽ

స్తుతే. నమస్కారః. సప్తాస్యాసణ...యానికానిచ పాపాని ...ప్రదక్షిణామ్. యజ్ఞేనయజ్ఞం...మత్స్యం కూర్మం వరాహం చ నారసింహం చ వామనం, రామం రామం చ కృష్ణం చ అర్చయామి నమో నమః. పుష్పాంజలిమ్. నమస్తే పద్మనాభాయ నమస్తే జలశాయినే, తుభ్యమర్ఘ్యం ప్రయచ్ఛామి బాలవామనరూపిణే. విశేషార్ఘ్యమ్. జగదాదిర్జగద్రూపో హ్యనాదిజగదన్తకృత్, జలాశయో జగద్యోనిః ప్రీయతాం మే జనార్దనః. నమోనమస్తే గోవిన్ద భువనేశ త్రివిక్రమ, అఘౌఘసంక్షయం కృత్వా సర్వకామప్రదో భవ. మంత్రహీనం...తదస్తు తే. ప్రార్థనమ్. ఏవం సంపూజ్య గీతాదిమంగళై రాత్రౌ జాగరిత్వా ప్రాతర్నిత్యకర్మాన్తే దేవం పునః సంపూజ్య విసృజ్య విప్రం సంపూజ్య శిక్యస్థజలకలశయుతం సోపస్కరం తం దద్యాత్. దానమన్త్రః వామనం సర్వతోభద్రం ద్విజాయ ప్రతిపాదయే, ప్రీయతాం తేన దేవేశో మమ నిత్యం జనార్దనః. గ్రహణమంత్రః. వామనో బుద్ధిదో దాతా ద్రవ్యస్థో వామనః స్వయం, వామనోఽస్య ప్రతీగ్రాహీ వామనాయ నమోనమః. తతస్త్రీన్విప్రాన్ పృషదాజ్యదధ్యోదనయుతాన్నేన సంభోజ్య కర్మ సమాప్య స్వయం భుంజీత. అథవా వాచకాయ ప్రతిమావస్త్రాది దత్వా వామనప్రీత్యర్థం బ్రహ్మచారిణం సంభోజ్య తస్మై దండఛత్రోపానహాశిక్యాది దద్యాత్. దధ్యోదన యుతం శిక్యం వారిధానీయుతం విభో, ఛత్రోపానహసంయుక్తం బ్రాహ్మణాయ దదామ్యహమ్. ఏవం ద్వాదశవర్షం కృత్వోద్యాపనం కుర్యాత్.

(శ్రవణనక్షత్రయుతం బైనద్వాదశినాండీవ్రతంబును

కల్పోక్తప్రకారంబుగా నాచరించి, రాత్రి జాగరణంబుచేసి, మఱునాఁడు పునఃపూజచేసి, యుట్టియందుంచిన దధ్యోదనకలశమును బ్రాహ్మణుని కిచ్చి, ముగ్గురు విప్రోత్తములకు విస్తారాజ్యమును, దధ్యన్నమును గూడిన మృష్టాన్నంబిడవలయు. లేనిచో ప్రతిమాదిదానం బాచార్యునకిచ్చి, యొకబ్రహ్మచారికి దండచ్ఛత్రపాదుకశిక్యాదుల నొసఁగవలయును. ఇట్లు పండ్రెండేండ్లు వ్రతం బాచరించి యుద్యాపనంబు చేయవలయును.)

శరన్నవరాత్రివ్రతము.

శరన్నవరాత్ర ప్రతిపది ప్రాతరాహ్నికానంతరం మంగళస్నానం కృత్వా దేవీపూజనం కర్తవ్యమ్. దేవీమంటపం నిర్మాయ రంగవల్ల్యాదికం కృత్వా తస్మిన్మంటపే దేవీం సంస్థాప్య పూజోపక్రమణం కర్తవ్యమ్. ఆదౌపుణ్యాహవాచనం కృత్వా. తతః దేవీపూజా సంకల్పప్రకారః. ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, సంకల్ప్య. ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ అస్మాకం క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ...సిద్ధ్యర్థం సత్సంతానసౌభాగ్యఫలసిద్ధ్యర్థం ఆధ్యాత్మికాధిభౌతిక ఆధిదైవికభౌమ్యాంతరిక్షదివ్యమహోత్పాత దుర్నిమిత్తకృత దుష్టశమనార్థం మమ జన్మలగ్నావేక్షయా యే యే అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తైస్తైః క్రియమాణకరిష్యమాణసూచితభావిత ఆగామి వర్తమాన సంచిత దుష్టారిష్టపరిహారద్వారా సతతం శుభస్థానఫలావాప్త్యర్థం సమస్తమంగళా

వా ప్త్యర్థం మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ మహాసరస్వతీ స్వరూపధరాం చండికాపరమేశ్వరీదేవతాముద్దిశ్య చండికాపరమేశ్వరీదేవతా ప్రీత్యర్థం శరన్నవరాత్రిప్రయుక్తం ప్రతిపదాది నవమీపర్య న్తంప్రత్యహంత్రికాలపూజా పూర్వకనవాక్షరీమంత్రసంపుటిత దేవీమాహాత్మ్యమంత్రపఠనం కరిష్యే. శ్రీచండికాపరమేశ్వరీ దేవీ పూజాకర్మణి ఆచార్యం త్వాం వృణీమహే. దేవీ ప్రీత్య ర్థం వేదపారాయణం భవన్తః కుర్వన్తు. దేవీ ప్రీత్యర్థం సూర్య నమస్కారపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహజపం భవన్తః కుర్వన్తు. పర్యాప్త్యా, అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతిరాత్ర ఉత్తమ మహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనా ప్నోతి సర్వం జయతి. ఇతి మంత్రేణ ఋత్విగ్భిర్యజమానస్య ఆశీర్వాదః కార్యః.

కలశస్థాపనవిధిః.

గృహాంగగేహళీ కవాటాదికంకల్యాణగృహమలంకృత్య మాన్త్రికః మంగళస్నానం కృత్వా ఆచార్యఋత్విగాదిభిః పరివృతః సన్ పుణ్యాహం కృత్వా నాందీం కృత్వా ద్వాదశాం గుళోచ్ఛ్రితాం చతుర్వింశత్యంగుళవిస్తీర్ణాంపక్వేష్టకాభిర్మనో రమణీయాం మజ్గలవేదికాం రక్తమృత్తికారంగవల్ల్యాదిభిరలం కృత్య పూజాగృహాంతం నిర్మాయ తత్పూజాగృహం ప్రవిశ్య. భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాంతరిక్షం మహిత్వా, ఉపస్థేతే దే వ్యదితేఽగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదధే, అయం గౌః పృశ్ని రక్రమీదసనన్. మాతరం పునః, పితరం చ ప్రయన్త్సు వః, త్రిగ్ శద్ధామవిరాజని వాక్పతం గాయశ్రియే, ప్రత్యస్యవ హద్యుభిః, అస్య ప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతిరోచనా, వ్యఖ్యన్మ

హిష స్స్వధః, యత్త్వా. క్రుద్ధః పరోవప మన్యునా యదవ ర్త్యా, సుకల్పమగ్నే తత్తవ పునస్త్వోద్దీపయామసి, యత్తే మన్యుపరో ప్తస్య పృథివీమనుదధ్వసే, ఆదిత్యా విశ్వేతద్దేవా వసవశ్చ సమాభరన్, మనో జ్యోతిర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దదాతు. బృహస్పతిస్తనుతామిమం నో విశ్వే దేవా ఇహ మాదయన్తాం, సప్త తే అగ్నే సమిధ స్సప్త జిహ్వాస్సప్తఋషయ స్సప్తధామప్రియాణి, సప్తహోత్రాస్సప్తధాత్వాయజన్తి సప్తయోనీరాపృణస్వాఘృతేన, పునరూర్జా నివర్తస్వ పునరగ్నఇషాయుషా, పునర్నః పాహి విశ్వతః, పునర్నః పాహి విశ్వతః, సహరయ్యా నివర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వధారయా, విశ్వప్స్నియా విశ్వతస్పరి, లేకస్సలేకస్సుకస్తేన ఆదిత్యా ఆజ్యం జుషాణా వియన్తు. కేతస్స కేతస్సు కేతస్తేనఆదిత్యా ఆజ్యం జుషాణా వియన్తు అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్. వేదికాస్థలమభిమృశ్య. మూలమంత్రముచ్చార్య. గాయత్ర్యా అద్భిరవోక్ష్య. తత్ర భూమౌ "యాజాతా" ఇత్యనువాకేన నవధాన్యరాశీన్ ప్రకల్ప్య. యాజాతాఓషధయో దేవేభ్యస్త్రియుగం పురా, మందామిబభ్రూణామహగ్ం శతం ధామాని సప్త చ, శతంవో అంబ ధామాని సహస్రముతవో రుహః. అథాశతక్రత్వో యూయమిమం మే అగదం కృత, పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలినీ రఫలాఉత. ఉషధీతిమాతరస్తద్వో దేవీ రుపబ్రువే, రపాగ్ంసివిఘ్నతీరితరపశ్చాతయమానాః. అశ్వత్థేవో నిషదనం పర్ణేవో వసతిః కృతా, గోభాజ ఇత్కిలాసథ యత్సనవథ పూరుషమ్ యదయం వాజయన్నిమా ఓషధీర్హస్త ఆ

దధే, ఆత్మా యక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా. యదో షధయస్సంగచ్ఛన్తే రాజానస్సమితావివ, విప్రస్సఉచ్యతే భిషగ్రక్షోహామీవ చాతనః. నిష్కృతిర్నామ వో మాతా థాయూయగ్గ్ స్థసుకృతీః సరాః పతత్రిణీః, స్తనయదామ యతినిష్కృతా, అన్యా వో అన్యామవత్వన్యాన్యస్యా ఉపా వత, తాసర్వా ఓషధయస్సంవిదానా ఇదం మే ప్రావతా వచః, ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే, ధన గ్ం సనిష్యన్తీనామాత్మానం తవ పూరుష, అతివిశ్వాః పరిష్ఠాస్తేన ఇవ వ్రతమక్రముః. ఓషధయః ప్రాచిచ్యవుర్యత్కిం చ తనువాగ్ం రపః, యాః, త ఆ తస్థురాత్మానం యా ఆవి విశుః పరుః పరుః, తాస్తే యక్ష్మం విబాధన్తాముగ్రోమధ్యమ శీరివ, సాకం యక్ష్మ ప్రపత శ్యేనేన కికిదీవినా, సాకం వాతస్య ధ్రాజ్యా సాకం సస్య నిహాకయా, అశ్వావతీగ్ం సోమవతీ మూర్జయన్తీముదోజసు, ఆవిత్సి సర్వా ఓషధీరస్మా అరిష్టతా తయే, యాః ఫలినీర్యా అఫలా యాశ్చ పుష్పిణీః, బృహస్పతి ప్రసూతాస్తా నోముంచం త్వగ్ం హాసః, యాః, ఓషధయ స్సోమరాజ్ఞీ ప్రవిష్టాః పృథివీమను, తాసాం త్వమస్యుత్తమా ప్రణోజీవాతవే సువ, అవపతన్తీరవదం దివ ఓషధయః పరి, యం జీవమశ్నవామ హై న సరిష్యాతి పూరుషః, యాశ్చేద ముపశృణ్వన్తి యాశ్చ దూరం పరాగతాః, ఇహ సంగత్య తా స్సర్వే అస్మై సంధత్త భేషజం, మా వో రిషత్ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామి వః, ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకగ్ం సూర్యమస్త్వ నాతురమ్. ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా, యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన పారయామసి. తత్ర కూర్మ

చక్రం ధ్యాత్వా తత్పార్శ్వే ఘృతాఖండం నిక్షిప్య తత్ర అగ్ని కళాః పూజయేత్. ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః అగ్నిమండలాయ ధర్మప్రదదశకలాత్మనే తద్దేవతాకలశాధారాయ నమః. ఇతి పుష్పాంజలిం నిక్షిప్య. అగ్నిందూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ రాం రీం రూం రైం రౌం రః. ధూమ్రార్చిరాద్యాదశవహ్నికళా ఇహాగచ్ఛతాగచ్ఛతే త్యగ్నిమండలత్వేన విభావ్య, అథ స్వర్ణరజత తామ్రాదికూటమయం మృణ్మయం దృఢకలశం వా సమాదాయ "అస్త్రాయ ఫట్" ఇతి ప్రక్షాళ్య, తంతుం తన్వన్ రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథో రక్షధియాకృతాన్, అనుల్బణం వయత జోగువామపోమనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనం, ఇతి మంత్రేణ తంతువేష్టితం కృత్వా, గంధద్వారాం... శ్రియం ఇతి మంత్రేణ అష్టగంధైరనులిప్య, ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం...హింసిషమితి మంత్రేణ ధూపవాసితం కృత్వా, ఓం హాం సూర్యమండలాయ అర్థప్రదద్వాదశకలాత్మనే తద్దేవతాకలశాయనమః ఇతిమంత్రేణ కలశం ప్రతిష్ఠాప్య, ఆకలశేషు ధావతి, శ్యేనోవర్మవిగాహతే. అభిద్రోణాకనిక్రదత్ ఆకలశేషు ధావతి, పవిత్రే పరిషిచ్యతే, ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే. ఇతి మంత్రేణ కలశమభిమంత్ర్య. ఆసత్యేనరజసావర్తమానోనివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ, హిరణ్యయేన సవితారథేనాదేవోయాతి భువనా నిపశ్యన్. హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః. తటిన్యాద్యాదశదినేశకళా ఇహాగచ్ఛతాగచ్ఛత, తం కలశం అపరిమిత దివ్య తేజః పూజీకృత సూర్యమండలత్వేన విభావ్య, గంగా మహానదీజలమానీయ. "గంగేచ...కురు" ఇతి మంత్రేణ తీర్థ

వాసినం కృత్వా. ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతాపరుష్ణియా, అసిక్నియా మరుద్వృథేవితస్తి యార్జికీయే శృణుహ్యాసుషోమయా. ఋతం చ సత్యంచాభీద్ధా త్తపసోఽధ్యజాయత, తతో రాత్రిరజాయత, తతస్సముద్రో అర్ణవః, సముద్రా దర్ణవా దధిసంవత్సరో అజాయత, అహో రాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ, సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్, దివం చ పృథివీంచాంత రిక్షమథోసువః, యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాంతరిక్షే విరో దసీ, ఇమా స్తదాపో వరుణః పునాత్వఘుమర్షణః, పునస్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః, ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా, ఏష పుణ్యకృతాంల్లోకానేష మృత్యోర్హి రణ్మయం, ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ంసగ్ శ్రితగ్ం సువః. సనస్సువస్సగ్ంశిశాధి, ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి, జ్యోతి ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి, యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి, అహ మస్మి బ్రహ్మాహమస్మి, అహమేవంమాం జుహోమి స్వాహా, అకార్య కార్యవకీర్ణి స్తేనో భ్రూణహాగురుతల్పగః. వరుణోఽపా మఘుమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే, రజో భూమి స్త్వాం మా రోదయస్వ ప్రవద న్తి ధీరాః, ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మన్ జనయన్ ప్రజా భువనస్య రాజా, వృషా పవిత్రేఅధి సానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధేసువాన ఇందుః. అఘ్లిం గవారుణసూక్తపారాయణం కృత్వా గంధద్వారాం...శ్రి యమ్. ఇతిగంధం నిక్షిప్య ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం హ్రీం క్లీం ఓం నమో భగవతి అశేషతీర్థాలవాలే శివజటాధిరూఢే గంగేగం గాంబికే స్వాహా. సర్వానందకరీమశేషదురితధ్వంసీం మృగాంక

ప్రభాం త్ర్యక్షాం మూర్ధ్వకరద్వయేన దధతీం పాశం సృణిం చక్రమాత్, దోర్భ్యాం చామృతపూర్ణకుంభమపరే ముక్తాక్షమాలాధరాం, గంగాసింధు సరిద్వరాదిరచితాం శ్రీతీర్థశక్తిం భజే. సకుంకుమాక్షతపుష్పాంజలిం జలే నిక్షిప్య. పంచ బ్రహ్మకళాః పూజయేత్. ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌం కం ఖం గం ఘం ఙం. చం ఛం జం ఝం ఞం. నివృత్తికళాయై నమః. (౬) టం ఠం డం ఢం ణం. తం థం దం ధం నం. ప్రతిష్ఠాకళాయై నమః (౬) పం ఫం బం భం మం. యం రం లం వం. విద్యాకళాయైనమః (౬) శం షం సం హం ళం క్షం శాంతికళాయైనమః (౬) అం ఆం ఇం ఈం ఉం ఊం ఋం ౠం ఌం ౡం ఏం ఐం ఓం ఔం అం అః. శాన్త్యతీతకళాయైనమః. (౬) ఇతికళాః సంపూజ్య అం ఆం ఇం ఈం ఉం ఊం ఋం ౠం ఌం ౡం ఏం ఐం ఓం ఔం అం అః కం ఖం గం ఘం ఙం చం ఛం జం ఝం ఞం టం ఠం డం ఢం ణం తం థం దం ధం నం పం ఫం బం భం మం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం సర్వసాక్షిచిద్రూపాత్మరూపిణ్యై సారాఖ్యాకళాయై నమః. హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురంతరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్, నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్. ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ, మృగోన భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః, యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు, అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా, త్రియంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం, ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్. తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః, దివీవ చక్షురాతతం, తద్విప్రాసోవిపన

వో జాగృవాగ్ంసస్యమింధతే, విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్. విష్ణు ర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణిపిగ్ంశతు, ఆసించతు ప్రజా పతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే, గర్భం దేహి సినీవాలి గర్భం దేహి సరస్వతి, గర్భంతే అశ్వినా ఉభావాధత్తాం పుష్కరస్ర జ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమోనమః. వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమః శ్రేష్ఠాయ నమో రు ద్రాయ నమః. కాలాయ నమః కలవికరణాయనమో బలవిక రణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వ భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః. అఘోరేభ్యో ఽథఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః, సర్వేభ్యస్సర్వశర్వే భ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి, తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్. ఈ శానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మా శివో మే అస్తు సదాశివోమ్. జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయా మి భాస్వతీం త్వాసాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి మల్మలాభవన్తీం త్వాసాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాద యామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాద యామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం త్వాసాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి. ఏభిర్మంత్రైరభి మంత్ర్య. యాజాతా ఓషధయో...ఓషధర్హ్యస్తమాదధే. ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహా రాజ్ఞా, యస్మై కరోతి. బ్రా హ్మణ స్తగ్ంరాజన్. పారయామసి. కాండాత్కాండాత్ప్రరోహ న్తీ...రక్షస్వ మాం పదేపదే. స్యోనాపృథివి భవాన్రృక్షరా

నివేశినీ, యచ్ఛాఘశశ్చర్మసప్రథాః యాః ఫలినీర్యాఅఫలాయా శ్చ పుష్పిణీః, బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచంత్వగ్ హసః. ఫలమ్. సహి రత్నానిదాశుషే...సువా చ సవితా భగః, తం భాగం చిత్ర మీమహే. హిరణ్యరూపస్సహిరణ్యసందృగపా న్నపాత్సేదుహిరణ్యవర్ణాః. హిరణ్యయాత్పరి యోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదా దదత్యన్నమస్మై హిరణ్యమ్ యువం వస్త్రాణి పీవసా వసాథే యు వోరచ్ఛిద్రామంతవో హ సర్గాః, అవాతిరతమనృతానివిశ్వా ఋతేనమిత్రావరుణా సచేథే వస్త్రమ్. ఇమం మే వరుణ... చకే. వరుణం సంపూజ్య. అమృతగాయత్రీం దశవారం జప్త్వా. మూలవిద్యామష్టాదశవారం జపిత్వా యోనిముద్రయా తన్మధ్యే శివభక్త్యా సమావేశం సంచింత్య. ఉచిత్వాని పంచ. అమృతేశ్వరీతి అమృతగాయత్రీ స్వగురుం ధ్యాత్వా, పంచోప చారైస్సంపూజ్య పూజాగృహేచతుర్దిక్షు ఓం హ్రీం సర్వ విఘ్నకృద్భ్యస్సర్వేభ్యో భూతేభ్యో హుం స్వాహేతి బలిం దత్వా. దివ్యకుసుమకుంకుమాష్టగంధైస్సమస్తాం కలశ మలంకృత్య తత్కలశమధ్యే పూజాయంత్రం విభావయేత్. తదనంతరం ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

పీఠపూజా.

పూర్వద్వారే ఓడ్యాణపీఠాయ నమః, ఓడ్యాణేశ్వరా య నమః, ఓడ్యాణేశ్వరనాథాయ నమః, ఓడ్యాణాంబాపాదు కాభ్యాం పూజయామి, ఓడ్యాణాంబాపాదుకాభ్యాం ఆగ్నే య్యాం దిశి మాతృకేశ్వరనాథాయ నమః, మాతృకాంబాపా దుకాభ్యాం పూజయామి. దక్షిణస్యాం దిశి జాలంధరపీఠాయ నమః, జాలేశ్వరాయనమః, జాలేశ్వరనాథాయ నమః. జాలాం

బాపాదుకాభ్యాం పూజయామి. నైరృత్యాం ఉజ్జయినీపీఠాయనమః, ఉజ్జయినీశ్వరాయ నమః, ఉజ్జయినీనాథాయ నమః. ఉజ్జయిన్యంబాశ్రీపాదుకాభ్యాం పూజయామి. పశ్చిమే. పూర్ణగిరిపీఠాయ నమః, పూర్ణగిరీశ్వరాయ నమః, పూర్ణగిరినాథాయ నమః, పూర్ణగిర్యంబాపాదుకాభ్యామ్. వాయవ్యే. సౌరాష్ట్రపీఠాయ నమః, సౌరాష్ట్రేశ్వరాయ నమః, సౌరాష్ట్రేశ్వరనాథాయ నమః, సౌరాష్ట్రాంబాపాదుకాభ్యాం పూజయామి. ఉత్తరే కొల్లాపురీపీఠాయ నమః, కొల్లాపురీశ్వరాయ నమః, కొల్లాపురీశ్వరనాథాయనమః. కొల్లాపుర్యంబాపాదుకాభ్యాం నమః. ఈశాన్యే. కామరూపపీఠాయనమః, కామరూపపీఠేశ్వరాయనమః, కామరూపపీఠేశ్వరనాథాయ నమః, కామేశ్వరీపాదుకాభ్యాంపూజయామి. చతురశ్రబాహ్యదేశే. ఆగ్నేయే. అగ్నిముఖభేతాళాయ నమః. వాయవ్యే. జ్వాలాముఖభేతాళాయ నమః. ఈశాన్యే ధూమ్రాక్షభేతాళాయ నమః చతురశ్రస్య చతుష్షష్టియోగినీనామర్చయేత్. దివ్యయోగిన్యై నమః, మహాయోగిన్యై నమః, సిద్ధయోగిన్యై నమః, గణేశ్వర్యై నమః, పీఠాస్యై నమః, డాకిన్యై నమః, కాళ్యై నమః, కాళరాత్ర్యై నమః, నిశాచర్యై నమః, ఓంకార్యై నమః, మంత్రభేతాళ్యై నమః, హ్రీంకార్యై నమః, భూతదాయిన్యై నమః, ఊర్ధ్వకేశిన్యై నమః, విరూపాక్ష్యై నమః, శుష్కాంగ్యై నమః, నరభోజిన్యై నమః, ఘటాకార్యై నమః, వీరభద్రాయై నమః, ధూమ్రాక్ష్యై నమః, కలహప్రియాయై నమః, రాక్షస్యై నమః, క్రోధరక్తాక్ష్యై నమః, విశ్వరూపాయై నమః, భయంకర్యై నమః, వీరకౌమారికాయై నమః, చండ్యై

నమః. వారాహ్యై నమః, హుంకవిరావిణ్యై నమః, భాస్కరాయై నమః, రుద్రభేతాళ్యై నమః, భీషణ్యై నమః, త్రిపురాంతక్యై నమః, భైరవ్యై నమః, ధ్వంసిన్యై నమః, క్రోధాయై నమః, దుర్ముఖ్యై నమః, ప్రేతవాసిన్యై నమః, ఖట్వాంగ్యై నమః, దీర్ఘబింబోష్ఠ్యైనమః, మాలిన్యై నమః, మంత్రయోగిన్యై నమః, కాలాగ్నిగ్రసిన్యై నమః, చక్రకంకాళ్యై నమః, భువనేశ్వర్యై నమః, కంటక్యై నమః, తాటక్యైనమః, మార్యై నమః, యమదూత్యై నమః, కరాళిన్యై నమః, కేశమర్దిన్యై నమః, యక్ష్యై నమః, రోమజంఘాయై నమః, ప్రహారిణ్యై నమః, లక్ష్మ్యై నమః, పార్వత్యై నమః, కామ్యక్యై నమః, భోగ్యై నమః, కాకదృష్ట్యై నమః, అధోముఖ్యై నమః, మందోగ్రధారిణ్యై నమః, వ్యాఘ్ర్యై నమః, కింకిణ్యై నమః, సర్వభూషణ్యై నమః, ధూర్జట్యై నమః, వికట్యై నమః, క్రూరాయై నమః, కాపాలిన్యై నమః, విషలంఘిన్యై నమః, మహాయోగీశ్వర్యై నమః, శ్రీమహాలక్ష్మ్యై నమః.

అథ భైరవనామాని.

నీలకంఠాయ నమః, విశాలాక్షాయ నమః, మార్తాండాయ నమః, మదనప్రియాయ నమః, స్వచ్ఛందాయ నమః, సంతుష్టాయ నమః, ఖేచరాయ నమః, సచరాచరాయ నమః, హసితాంగధరాయ నమః, క్రూరదంష్ట్రాయ నమః, మహోదరాయ నమః, విశ్వరూపాయ నమః, విరూపాక్షాయ నమః, నానారూపధరాయ నమః, వజ్రహస్తాయ నమః, మహాకాయాయ నమః, ప్రచండాయ నమః, ప్రళయాంతకాయ నమః,

భూమికంపాయ నమః, భీషణాయ నమః. ౨౦. సంహారకులపాలి
కాయ నమః, కుందమాలాయ నమః, ప్రజాపాలాయ నమః,
రక్తాంగాయనమః, పింగళాక్షాయనమః, అభ్రరూపాయనమః,
ధరాపాలాయ నమః, కుటిలాయ నమః, మంత్రనాయకాయ
నమః, రుద్రాయ నమః, పితామహాయ నమః, విష్ణవే నమః,
వటునాథాయ నమః, భైరవాయ నమః, కపాలాయ నమః,
భేతాళాయ నమః, త్రినేత్రాయ నమః, వరదాయ నమః,
పర్వతావాసాయ నమః, శంకరాయ నమః, శశిభూషణాయ
నమః, యోగీశాయ నమః, బ్రహ్మరాక్షసభైగవాయ నమః,
సర్వజ్ఞభైరవాయ నమః, సర్వదేవేశాయ నమః, సర్వభూత
హృదిస్థితాయ నమః, ఘోరనాథాయ నమః, భయహారాయ
నమః, ముక్తిప్రదాయ నమః, కాలాగ్నిభైరవాయ నమః,
మహారౌద్ర భైరవాయ నమః, దక్షిణాముఖ సంస్థితాయ
నమః చతురశ్రాంతరేలోకపాలాన్ సమర్పయేత్. ఇంద్రాయ
నమః, అగ్నయే నమః, యమాయ నమః, నిర్ఋతయే
నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః,
ఈశానాయ నమః, పద్మదళాగ్రేషు అష్టదిక్షు. అసితాంగభైర
వాయ నమః, రురుభైరవాయ నమః, చండభైగవాయ నమః,
క్రోధభైరవాయ నమః, ఉన్మత్తభైరవాయ నమః, కపాలభైర
వాయ నమః, భీషణభైరవాయ నమః, సంహారభైరవాయ
నమః, తత్పద్మదళమధ్యేషు. తద్దళమధ్యేషు. బ్రాహ్మ్యై నమః,
మాహేశ్వర్యై నమః, కౌమార్యై నమః, వైష్ణవ్యై నమః,
వారాహ్యై నమః, ఇంద్రాణ్యై నమః, చాముండాయై నమః,
చండికాయై నమః, నారసింహ్యై నమః, వారాహ్యై నమః,
భైరవాయ నమః, కపాలాయ నమః, భేతాళాయ నమః,

త్రినేత్రాయ నమః, వరదాయ నమః, పర్వతావాసాయ నమః, శంకరాయ నమః, శశిభూషణాయ నమః, యోగీశాయ నమః, బ్రహ్మరాక్షసభైరవాయ నమః, సర్వజ్ఞభైరవాయ నమః, సర్వదేవేశాయ నమః, సర్వభూతహృదిస్థితాయ నమః, ఘోర నాథాయ నమః, భయహరాయ నమః, ముక్తిప్రదాయ నమః, కాలాగ్నిభైరవాయ నమః, మహారౌద్రభైరవాయ నమః, దక్షిణాముఖసంస్థితాయ నమః, చతురస్రాంతరేలోకపాలాన్ సమర్చయేత్. ఇంద్రాయ నమః, అగ్నయే నమః, యమాయ నమః, నిర్‌ఋతయే నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః, ఈశానాయ నమః. పద్మదళాగ్రేషు అష్టదిక్షు అసితాంగ భైరవాయ నమః, రురుభైరవాయనమః, చండభైరవాయ నమః, క్రోధభైరవాయ నమః, ఉన్మత్తభైరవాయనమః, కపాలభైరవాయ నమః, భీషణభైరవాయ నమః, సంహారభైరవాయ నమః, తత్పద్మదళమధ్యేషు. తద్దళమధ్యేషు. బ్రాహ్మ్యై నమః, మాహేశ్వర్యై నమః, కౌమార్యై నమః, వైష్ణవ్యై నమః, వారాహ్యై నమః, ఇంద్రాణ్యై నమః, చాముండాయై నమః, చండికాయైనమః, నారసింహ్యైనమః, వారాహ్యైనమః ౧౦ షట్కోణపరితః కౌమారికాయై నమః, త్రిమూర్త్యైనమః కల్యాణ్యై నమః, రోహిణ్యై నమః, కాళికాయై నమః, చండికాయై నమః, శాంభవ్యై నమః, దుర్గాయై నమః, సుభద్రాయై నమః, దుర్గాపరితః పుష్టికర్యైనమః, పార్వత్యై నమః, త్రిమూర్త్యైనమః, కాళికాయైనమః, సుభగాయైనమః, మహిష్యైనమః, మాలిన్యైనమః,చండికాయైనమః, కాలసంకర్షికాయైనమః, అపరాజితాయై నమః, రుద్రాణ్యైనమః, భైరవ్యైనమః, మహాలక్ష్మ్యై నమః, పీఠాధినాయికాయై నమః, క్షేత్రాధినాయికాయై నమః,

షట్కోణేషు. నందనాయై నమః, రక్తదంతాయై నమః, శాకంభర్యై నమః, సుజీవికాయై నమః, భ్రామర్యై నమః, శివదూత్యై నమః, త్రికోణబాహ్యే తు. వామపార్శ్వే సురథాయై నమః, దక్షిణపార్శ్వే సమాధయే నమః, సమీపపృష్ఠభాగే తుర్యై నమః, కైటభాయై నమః, దైత్యాయ నమః, చిక్షురాయ, చామరాయ, ఉదగ్రాయ, భానవే, అసిరోమాయ, భాస్కరాయ నమః, ఉదగ్రాయ, కాలాయ, బిడాలకాయ, కరాళాయ, ఉద్ధతాయనమః, తామ్రాయ, అంధకాయ, ఉగ్రాస్యాయ, ఉగ్రవిద్యాయ, త్రినేత్రాయ, దుర్ధరాయ, దుర్ముఖాయ, ధూమ్రలోచనాయ, చండాయ, ముండాయ, రక్తబీజాయ, నిశుంభాయ, శుంభాయ, పూర్వభాగే దుర్గాయై పశ్చిమే. ఏకవీరాయై, త్రికోణాగ్రే. కామేశ్వర్యై, దక్షిణకోణే. వజ్రేశ్వర్యై, భగమాలిన్యైనమః, కోణత్రయేషుమహత్యైనమః, ప్రకృత్యైనమః, మనోభవాయైనమః, ఇచ్ఛాశక్త్యైనమః, జ్ఞానశక్త్యైనమః, క్రియాశక్త్యైనమః, మహాకాళ్యైనమః, మహాలక్ష్మ్యై నమః, మహాసరస్వత్యై నమః, ఏవం త్రిః. త్రికోణబిందోర్మధ్యే, వామపార్శ్వే వినాయకాయనమః. దక్షిణే త్రివేదభైరవాయ నమః. పృష్ఠభాగే. కాలమృత్యవేనమః. తత్ర వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః. దక్షిణే. ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః. ఉత్తరే. లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః బిందుబాహ్యే పూర్వభాగే మహాలక్ష్మ్యై నమః. ఉత్తరే. మహాసరస్వత్యై నమః, బిందుమధ్యే. చండికాయైనమః. తస్మిన్ దక్షిణే. అధిదేవతాయైధ్వజాననాయై నమః. ఉత్తరే. అష్టభుజాయై ప్రత్యధిదేవతాయై నమః. తత్సమీపే శ్రీగురవేనమః, పరమగురవేనమః, పరమేష్ఠిగురవే నమః.

ఇత్యావరణపూజావిధానం సమాప్తమ్.

ఆవాహన, అస్థాపన, సన్నిరోధన, సమ్ముఖీకరణ, అవకుంఠన, స్థిరీకరణ, ప్రసాదన, ధేనుయోనిముద్రాః ప్రదర్శ్య ప్రాణప్రతిష్ఠానంతరం, కళా న్యాసాత్పరం, ఆవరణపూజాయాః పశ్చాత్ చతుష్షష్ట్యుపచారాన్ కుర్యాత్. ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః షడ్భిర్బీజై ర్న్యా కుర్యాత్. ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః ఆవాహనం పరికల్పయామి. ఆసనం పరి పాద్యమ్. అర్ఘ్యం పరి. ఆచమనీయం పరి. దన్తధావనం పరి. దివ్యజలగండూషం, ఆచ్ఛాదనాహరణం నిమజ్జనశాలాం కల్పయామి. సుగంధతైలాభ్యంజనం సంకల్పయామి. ఉద్వర్తనం కల్ప. ఉష్ణోదకస్నానం కల్ప పంచామృతస్నానమ్ దివ్యస్నానం ఉపకల్ప గంగాదిసర్వ పుణ్యతీర్థాభిషేచనం కల్ప. పాదుకారోహణం కల్ప. అరుణదుకూలపరిధానేన ఆర్ద్రమార్జనం అరుణోత్తరీయం కల్ప. ఆదేశనమంటపప్రవేశనం కల్ప తత్రస్థమణిపీఠోపవేశనం కల్ప. తత్రస్థచంద్రశకలం కల్ప. వేణౌమణిధామ నివేష్టవేష్టనం కల్పయామి. సీమంతం కల్ప. సీమన్తే భూషణం కల్పయామి. కస్తూరీతిలకం కల్ప. కాలాంజనం కల్ప. కాలియుగళంకల్ప. మణికుండలద్వయంకల్ప నానాభరణాదికల్ప. అధరయావకం రత్నగ్రైవేయకమ్. కంఠే ప్రథమభూషణం హేమచింతాకం కల్పయామి. మహాపతకంకల్ప. ముక్తావలిం కల్ప. ఏకావలిం కల్ప. ఆభరణపీఠానలిం కల్ప. కేయూరచతుష్టయం కల్ప రత్నవలయావలిం. ఊర్మికావలింకల్ప. కంకణాదికరభూషణాని కల్ప. అన్యహస్తేంకుశంకల్ప. ఇతరే పుష్పబాణం కల్ప. సర్వపాదాంగులీయకాని. ఆనందోల్లాస విలసితమృదుభాసురబింబం పరి. మణిదర్పణం కల్ప. శ్వేతచ్ఛత్రం కల్ప చామరయుగ్మమ్. తాళవృన్తం. పునర్గంధం. పుష్పాణి కల్ప. ధూపం పరి. దీపం

పరికల్ప. నైవేద్యంకల్ప. హస్తప్రక్షాళనం. పాదప్రక్షాళనం శుద్ధాచమనీయం. తాంబూలం కల్ప. నీరాజనం కల్ప మన్త్ర పుష్పం పరికల్ప. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్. పరికల్పయామి.

సమష్టిపూజా.

అపసర్పన్తు...శివాజ్ఞయా. ఇతికరతలేన భూతోచ్చాటనం కృత్వా అపక్రామన్తు భూతాద్యాః, సర్వే తే భూమిభారకాః, ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మసమారభే. ఆగమార్థంతు...లాం ఛనం. ఇతిఘంటానాదం కృత్వా పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః కూర్మోదేవతా, సుతలం ఛన్దః ఆసనే వినియోగః, అనంతాస నాయ నమః. ప్రణవస్య పరబ్రహ్మఋషిః. పరమాత్మా దేవతా. దైవీగాయత్రీచ్ఛందః ప్రాణాయామే వినియోగః, ఓంభూః... స్వరోం. మమోపాత్త...తిథౌ శ్రీచండికామహాలక్ష్మీదేవతా ముద్దిశ్య శ్రీ చండికామహాలక్ష్మీ దేవతాప్రీత్యర్థం సంభవతా నియమేన సంభవతా ప్రకారేణ సంభవద్భి ర్ద్రవ్యైః సంభవ ద్భిరుపచారైశ్చయావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం చ కరిష్యే. కలశే గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య. కల శస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రః సమాశ్రితః, మూలేతత్ర స్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాః స్మృతాః. కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా, ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదో హ్యథర్వణః. అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః, దశకళాత్మనే వహ్నిమండల మావాహయామి. ఇత్యాధారే. ద్వాదశకళాత్మనే సూర్యమండల మావాహయామి. ఇతికలశే. షోడశకలాత్మనే చంద్రమండలమావాహయామి ఇతిజలే. ఆకా శాదంకుశముద్రయా తీర్థాన్యాకృష్య బ్రహ్మాండోదరసంస్థాని కరైః స్పృష్టాని తే రవే, తేన సత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి

దివాకర. ఇత్యుచ్చార్య కలశం గంగాదిభిరభ్యర్చ్య జలాన్యా పూర్య. యస్య లోమ్ని స్థితా మేఘా అంగే తిష్ఠంతి పన్నగాః, సాగరాః కుక్షిదేశస్థాస్సోఽస్మిన్ యాతు జలే హరిః ఓం ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరా డాపశ్ఛన్దాగ్ంస్యాపో జ్యోతీషిగ్ం ష్యాపో యజూగ్ం ష్యాప స్సత్యమాపస్సర్వా దేవతా ఆపోభూర్భువస్సువరాప ఓం గఙ్గేచయ మునే...కురు. కావేరీతుఙ్గభద్రాచ...ప్రకీర్తితాః. సర్వేసముద్రాః సరితః తీర్థాని జలదా నదాః, ఆయాన్తు దేవపూజార్థం దురిత క్షయకారకాః కలశే శంఖచక్ర ధేనుముద్రాః ప్రదర్శ్య కలశోద కేన దేవపూజాద్రవ్యాణ్యాత్మానంచ ప్రోక్ష్య, తతః శంఖం ప్ర క్షాళ్య తజ్జలముపచారపాత్రే నినీయ, కూర్మాసనేనిధాయ, గాయ త్ర్యాజలం పూరయిత్వా, శంఖం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య. శంఖమధ్యే బ్రహ్మాణమావాహయామి. శంఖాదౌ ఆదిత్యమా వాహయామి. శంఖహృదయే రుద్రమావాహయామి. శంఖ పృష్ఠే ప్రజాపతి మావాహయామి. శంఖాంగే గంగామావాహ యామి. శంఖం చంద్రార్క దైవత్యం కుక్షౌ వరుణదైవతమ్, పృష్ఠే ప్రజాపతిం విద్యాదగ్రే గంగా సరస్వతీ. త్వం పురా సాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే, నిర్మితస్సర్వదేవైశ్చ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే. నత్వా శంఖం కరే ధృత్వా మంత్రై రేభిస్తు వైష్ణవైః, యః స్నాపయతి గోవిందం తస్య పుణ్యమన న్తకమ్. దర్శనేనాపి శంఖస్య స్పర్శనేనాపి కింపునః, ప్రళయం యాన్తి పాపాని హిమవద్భాస్కరోదయాత్. యథాశక్తి గాయత్ర్యాఽభిమన్త్ర్య క్లీం జలచరాయనమః, శంఖచక్ర ధేను ముద్రాః ప్రదర్శ్య. శంఖోదకం కలశే నినీయ, పూజాద్రవ్యాణి.

దేవ మాత్మానం చ ప్రోక్ష్య, గాయత్ర్యా శంఖ మద్భిః పూర యిత్వా, కూర్మాసనే నిధాయ, తతః పీఠార్చనం కుర్యాత్. పూర్వద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, మాయాశక్త్యై నమః, శంఖనిధయే నమః, పద్మనిధయే నమః, గంగాయైనమః, యమునాయై నమః, దుర్గాయై నమః, గణపతయే నమః, క్షేత్రపాలకాయ నమః, అభయంక రాయ నమః, వాస్తుపురుషాయ నమః, ద్వారోపరిద్వారశ్రియై నమః, దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, చండాయ నమః, ప్రచండాయనమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రి యైనమః, బలాయనమః, ప్రబలాయనమః, ఉత్తరద్వారే ద్వార శ్రియైనమః, జయాయనమః, విజయాయనమః, మధ్యే ఆధార శక్త్యై నమః, మహామండూకాయ నమః, కూర్మాయ నమః. వరాహాయ నమః, అనంతాయ నమః, అష్టదిగ్గజేభ్యో నమః, తన్మధ్యే శ్వేతదీపాయ నమః, శ్వేతదీపమధ్యే రత్నమంటపాయ నమః, రత్నమంటపమధ్యే నవరత్నఖచితసింహాసనాయ నమః, నవరత్నఖచితసింహాసనమధ్యే భవానీశంకర దేవతాభ్యోనమః, అభిషేకం,రుద్రంపురుషసూక్తంజపిత్వా,దశశాంతీఃజపేత్. అథ ధ్యానంసహస్రశీర్షా...గులం. హిరణ్యవర్ణాం...మావహ. ఆగ చ్ఛ దేవి వరదే దైత్యదర్పనిషూదిని, పూజాం గృహాణసుముఖి నమస్తే శంకరప్రియే. సర్వదేవమయంవారిసర్వతీర్థసమన్వితమ్, ఇమం ఘటం సమాగచ్ఛ తిష్ఠ దేవగణైస్సహ. దుర్గేదేవి సమా గచ్ఛ సాన్నిధ్యమిహ కల్పయ, పూజాబలిం గృహాణ త్వాగుష్టాభి స్సహశక్తిభిః ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య. మహాకాళీ మహా లక్ష్మీ మహాసరస్వతీ దేవతాత్మకచండికా మహాత్రిపురసుందరీం సాంగాం సాయుధాం సపరివారాం సవాహనాంపరదేవతామా

వాహయామి (ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా తతో మూలేనావాహనాది షణ్ముద్రాః ప్రదర్శయేత్.) పురుషఏవేదగ్...తిరోహతి. తాం మ ఆవహ...షానహం. ప్రేతాసనసమాసీనే శ్వేతపద్మాసనస్థితే, ఆసనం కల్పయామీశే చాముండే చండవిక్రమే. మూలముచ్చార్య శ్రీమహాకాళి...త్మకచండికాయై నమః, నవరత్నఖచితదివ్యాసనం సమర్పయామి ఏతావానస్యమహి...మృతం దివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతాం సురాసురమహామౌళిమాలామాణిక్యకాన్తిభిః, విరాజితపదద్వన్ద్వే పాద్యందేవిదదామ్యహమ్, శ్రీమహాకాళి...చండికాయై నమః పాద్యం త్రిపాదూర్ధ్వఉదైత్...అభి కాంసోఽస్మి...శ్రియమ్ అనర్ఘ్యపత్యాసంపూర్ణేప్రసన్నేఽనర్ఘ్యవాంఛితే, అర్ఘ్యందాస్యామి దేవేశి మహానర్ఘ్యవరప్రదే మహాకాళీ...కాయైనమః అర్ఘ్యం సమ తస్మాద్విరాడజాయత...పురః. చంద్రాంప్రభాసాం...వృణే. రక్తబీజసముత్పన్నరక్తాసన సమాశ్రయే, దదామ్యాచమనం తుభ్యం భక్తానాం భద్రదాయిని. శ్రీమహా...యైనమః ఆచమనీయమ్. యత్పురుషేణ...ద్ధవిః ఆదిత్యవర్ణే...అలక్ష్మీః చాముండే చండికే దుర్గే దుర్గశాసనకాతిథే, మధుపర్కం గృహాణేదం మహిషాసురసూదిని శ్రీమహాకాళి...యైనమః మధుపర్కం. పయోదధిఘృతోపేతం శర్కరామధుసంయుతం, పంచామృతస్నానమిదం గృహాణకమలాలయే, పంచామృతస్నానం. మధుకైటభదర్పఘ్నే ధూమ్రలోచననాయికే, పంచామృతేనస్నానేనసుస్నాహే గిరిశప్రియే అభిషేకం. సువర్ణకలశానీతంగంగాదిసరిదుద్భవం, దేవి తుభ్యం ప్రదాస్యామిస్నానం కురుశివప్రియే స్నానం. ఆచమనం. సప్తాస్యాసన్ పరిధయః—పశుం. ఉపైతుమాందేవసఖః...దదాతు మే. పీతాంబరధరే దేవి పీతాంబరసహోదరి.

పీతాంబరం ప్రయచ్ఛామి విద్యుత్పింగజటాధరే పస్త్రాణితంయ
జ్ఞశ్చ యే క్షుత్పిపాసా... మేగృహాత్, తస్మై కౌశస్త్రకోట
నాగయజ్ఞోపవీతి నేసౌవర్ణంయజ్ఞసూత్రంతే దదానివారిక్షాహి
ని. యజ్ఞోపవీతం. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతఃసంభృ...శ్చయేగంధ
ద్వారాం... శ్రియంకర్పూరగంధసంమిశ్రంకస్తూరికుంకుమాన్వి
తమ్. శ్రీగంధంతేప్రదాస్యామికీర్తిమృద్ధింకురుష్వమే. శ్రీగంధం.
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః, ఋచః...జాయత. మనసః కామ...
శః కిరీటహారకేయూరకంకణాంబుజభూషణైః. మాణిక్య
హారైశ్చ కటిసంస్థితనూపురైః. అన్యైరనేకసౌవర్ణై ర్దివ్యాభ
రణభూషణైః, భూషితాని తవాంగాని దేహిమే సర్వసంపదః.
దివ్యభూషణాని. తస్మాదశ్వా...అజావయః. కర్దమేన ప్రజా...
మాలినీం. త్వత్పాదపద్మయుగళే ప్రణతంశిరోమగాయనం, ప్రతి
గృహ్యాక్షతాః. దేవి దేహి మహ్యం మహావరమ్ కుంకుమపు
ష్పాక్షతాః. శ్రీవృక్షమమృతోద్భూతంమహాదేవప్రియంసదా,
బిల్వపత్రం ప్రయచ్ఛామి పవిత్రం తే సురేశ్వరి. బిల్వపత్రం.

అథాంగపూజా.

దుర్గాయై నమః పాదౌ	భద్రాయై నమః భుజౌ
జయిత్ర్యై నమః గుల్ఫౌ	అభయప్రదాయై నమః హస్తౌ
మంగళాయై నమః జానునీ	స్వధాయై నమః కంఠం
కాళ్యై నమః ఊరూ	మహిషఘ్న్యై నమః నేత్రే
భద్రకాళ్యై నమః కటిం	సింహవాహనాయైనమః ముఖం
కపాలిన్యై నమః నాభిం	ఓంశివాయైనమః లలాటం
కౌమార్యై నమః హృదయం	కౌమార్యై నమః శిరః
మదనమాత్రే నమః స్తనౌ	నవదుర్గారూపిణ్యై నమః

సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

మహాకాళ్యై నమః
మహాళ్యాసాయై
మహాపర్వతనంపన్యై
మహాబ్రహ్మమన్యై
మాత్రే
మహాసారాయై
మహామాయాయై
మహాఫలాయై
మహావిద్యాయై
చండికాయై
ఓం జయజయ చాముండాయై
చండికాయై [నారవిందాయై
త్రిదశమకుటకోటిసంఘట్టిత చర
ర గాయత్ర్యై
ర సావిత్ర్యై
ర సరస్వత్యై
ర మహాహార్యాభరణాయై
ర భైరవరూపధారిణ్యై
ర ప్రకటితదంష్ట్రాయై
ర ఘోరాయై
ర ఓం ఘోరానసజ్వాలమా
లా సహస్రపరివృతాయై
ఓం ర మహాట్టహాసధవళిత
దిగంతరాయై నమః
ఓం ర దివాకరసమ ప్రభాయై
ఓం ర మహామణిద్యోతితప్రభా
సంపూర్ణ సకలదిగన్తరాయై
ఓం ర సర్వాయుధపూర్ణాయై
ఓం ర కపాలహస్తాయై
ఓం ర గజాజినోత్తరీయాయై
ఓం ర భూతభేతాళబృందపరి
వృతాయై
ఓం ర మధుకైటభమహిషాసుర
సేనామహిషాసురధూమ్రలో
చనచండముండరక్తబీజనిశుం
భశుంభదైత్యకంటకాయై
ఓం ర కాలరాత్ర్యై
ఓం ర మహామాయాయై
ఓం ర శివాయై
ఓం ర నిత్యాయై
ఓం ర ఇంద్రాగ్నియమనిర్ఋతి
వరుణవాయుకుబేరేశాన
బ్రహ్మవిష్ణు శివస్తుత్యాయై
ఓం ర త్రిభువనధరాధరాయై
ఓం ర వామాయై
ఓం ర జ్యేష్ఠాయై
ఓం ర రౌద్ర్యంబికాయై
ఓం ర బ్రాహ్మీమహేశ్వరీ
కౌమారీవైష్ణవీ వారాహీ
నారసింహీంద్రాణీ చాముం

డాశివదూతీస్వరూపాయై
ఓం ర కామరూపాస్వరూపాయై
ఓం ర మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ
మహాసరస్వతీస్థితాయై
ఓం ర మహోగ్రవిషోరగ
ఫణామణిమకుటరత్న మహా
జ్వాలావిరాజితోత్తమాం
గాయై
ఓం ర అమరపాదకల్పాయై
ఓం ర నవనిధికోశాయై
ఓం ర తత్త్వస్వరూపాయై
ఓం ర నాన్యణిసాదపాయూ
పస్థ శబ్దస్పర్శరూపరసగంధ
శ్రోత్ర త్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రా
ణమధ్యస్థితాయై
ఓం ర మహాజ్వాలమహావిషో
రగమ్మైన్య [యై
ఓం ర గంధర్వవిద్యాధరారాధితా
ఓం ర ఐంకార హ్రీం శ్రీంకార
హస్తాయై

ఆం క్రోం అన్నపాత్రే ప్రవేశయ ప్రవేశయ ద్రాం శోష
య శోషయ ద్రీం సుకుమారయ సుకుమారయ శ్రీం సర్వాం
ప్రవేశయ ప్రవేశయత్రైలోక్యైదగ్రవర్తినీ మేకాగ్రచిత్తాం
వశీకురు వశీకురు ఐం, హ్రాం, హ్రీం, హ్రూం, హ్రైం, హ్రౌం, హ్రః
హ్స్ఫ్రీం, హ్స్ఫ్రీం, హ్స్ఫ్రీం, హ్స్ఫ్రీం, హ్స్ఫ్రీం,
హ్స్ఫ్రీః మమ సకలకార్యాణిసాధయసాధయహుంఫట్ స్వాహా.

రాజద్వారే శ్మశానేవా వివాదే శత్రుసంకటే, ద్యూతే
చ రణమధ్యే చ సర్వకార్యజయీ భవేత్. చండికాహృదయం
గుహ్యం త్రిసంధ్యం కీర్తయేద్ద్విజః, సర్వకామప్రదం నృణాం
భుక్తిం ముక్తించ విందతి చండికాపర దేవతార్పణమస్తు.

యత్పురుషం...వ్యుచ్యతే. ఆపస్ఫ్రీజంతు... మేరులే.
ధూరసిధూ...ధూర్వామః. వనస్పతిరసైర్దివ్యైర్గంధాద్యైఃసు
మనోహరైః, కపిలాఘృతసంయుక్తో ధూపోఽయం ప్రతిగృ
హ్యతాం. కాలాగురుప్రచయగుగ్గులుగంధధూపై ర్నానావిధై
స్సురభితాంతర్వాం. చందనాఖిలతిక్తాగరుకర్పూరధూపమాఘా

పయామి. బ్రాహ్మణోఽస్య... శూద్రో అజాయత. ఆర్ద్రాంపుష్కరి
ణీం... మమావహ. సాజ్యంత్రివర్తి... త్రైలోక్యతిమిరాపహే.
భక్త్యాదేవి ప్రయచ్ఛామి దేవ్యైచ పరమాత్మనే, త్రాహిమాం
నరకాద్ఘోరాద్దివ్యజ్యోతిర్నమోఽస్తుతే. దీపం. చంద్రమామన
సో... ద్వాయురజాయత. ఆర్ద్రాం యః కరిణీం... మమావహ.
శర్కరామధుసంయుక్తమాజ్యాపైర్యరథపూరితం, గృహాణదుర్గే
నైవేద్యం మహిషాసురమర్దిని. నైవేద్యం. శుద్ధాచమనీయం.
నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం... అకల్పయన్. తాంమఆవహ... పురుషా
నహం. తాంబూలంసమ. వేదాహమేతం... యదాస్తే యశ్శుచిః
...స్నుతతంజపేత్. కర్పూరనీరాజనం. ధాతాపురస్తా... అయనా
యవిద్యతే సహస్రశీర్షం దేవం. సోఽమృతంబ్రహ్మభూర్భువస్సువ
రోం జాతవేదసే. శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణినమోఽస్తు
తే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి, తన్నో
లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్. ఈశానస్సర్వ... సదాశివోం మంత్ర
పుష్పం. యానికానిచ... పదేపదే ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్
సమర్పయామి.

యస్యస్మృత్యాచ... తమచ్యుతం. మంత్రహీ... మహే
శ్వరి యత్పూజితం మయాదేవి పరిపూర్ణం తదస్తుతే. అనయా
కల్పప్రకారకృతయా షోడశోపచారపూజయా భగవతీచండికా
మహాకాళీమహాలక్ష్మీః మహాసరస్వతీసుప్రీతాసుప్రసన్నావరదా
భవతు న్యూనాతిరిక్తంసర్వంసగుణమస్తు. పద్మప్రియేపద్మిని...
సన్నిధత్స్వ. మహాదుర్గేనమస్తేఽస్తు సర్వేష్టఫలదాయిని, ప్రద
క్షిణం కరోమిత్వాం ప్రీయతాంహరివల్లభే "శూలేనపాహినో
దేవి" ఇత్యాదిశ్లోకచతుష్టయంపఠన్ ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా.
యాసా పద్మాసన... సర్వమాంగల్యయుక్తా నమోదేవ్యా ఇతి

పంచభిశ్శ్లోకైస్సంప్రార్థ్య. మహాదేవ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి. తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్. కుసుమేన సమాయుక్తం పుష్పాక్షతసమన్వితమ్, బిల్వపత్రైః సమాయుక్తం పునరర్ఘ్యం దదామ్యహమ్. శ్రీమహా...న్యై నమః పునరర్ఘ్యం.

తతః బలిదానమ్.

దేవ్యాః పురోభాగేభూమిం ప్రోక్ష్యచతుష్కోణమండలం కృత్వా చందనాదభిరలంకృత్య, వ్యాపకమండలాయనమః ఇతి సంపూజ్య. యశో దేహి జయం దేహి చండికే భక్తవత్సలే, గృహాణేమాంబలింమాత ర్దేహిసిద్ధిమనుత్తమామ్. ఇతిగంధాక్షతో పుష్పసహిత. బలిం నివేద్య వటుకాది బలిం దద్యాత్. చతుష్కోణమండలస్య ఈశానాగ్నినైరృతివాయవ్యకోణేషు మండల చతుష్కం తదుత్తరభాగే మండలమేకం నిర్మాయ. సర్వవ్యాపకమండలాయనమః ఇతి సంపూజ్య, ఈశానమండలే వటుకభైరవాయనమః,ఇత్యావాహ్య ధ్యాత్వాసంపూజ్య ఏహ్యేహి దేవి పుత్రకవటుకసాధక కపిలజటాభారభాసురత్రినేత్రజ్వాలాముఖే సర్వవిఘ్నాన్ నాశయనాశయ, సర్వోపచారసహితం బలిం గృహాణస్వాహా ఇతి అంగుష్ఠానామికాభ్యాం బలిముత్సృజ్య. బలిదానేన సంతుష్టో వటుకస్సర్వసిద్ధిదః, శాంతిం కరోతు మే నిత్యం భూతభేతాళసేవితః. ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతి వటుకబలిః. ఆగ్నేయమండలే యాం యోగినీభ్యోనమః. ఇతి మంత్రేణ యోగినీః సమావాహ్య పూజయిత్వా బలింగృహీత్వా యాం యోగినీభ్యోనమ ఇతి మంత్రేణ తర్జన్యాబలిముత్సృజ్య. యాః కాశ్చిద్రోహిణీరౌద్రీసౌమ్యాఘోరతరాశ్రయాః, ఖేచరీ త్వేచరీవ్యోమచర్యస్తుష్టాస్తు మే సదా ఇతిసంప్రార్థ్యప్రణమేత్. ఇతి యోగినీబలిః నైరృతిమండలే క్షం క్షేత్రపాలా...

నమః ఇతి పుష్పాంజలిం నిక్షిప్య, యోనిముద్రయా ప్రణమ్య, క్షేత్రపాల ఏహ్యేహి ఇహాగచ్ఛాగచ్ఛ క్షేత్రపాల సర్వోపచారసహితం బలిం గృహాణ స్వాహా. ఇతిమంత్రేణాంగుష్ఠతర్జనీభ్యాం బలి ముత్సృజ్య, పుష్పాంజలిం సంగృహ్య యస్మిన్ క్షేత్రనివాసేచ క్షేత్రపాలస్యకింకరః, ప్రీతోఽయం బలిదానేన సర్వరక్షాం కరోతు మే ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతిక్షేత్రపాలకబలిః. అథ వాయవ్యమండలే గం గణపతయే నమః. ఇతిసంపూజ్య గణపతే ఇహాగచ్ఛాగచ్ఛ, ఇత్యావాహ్య ధ్యాత్వాసంపూజ్య వరవరద సర్వజనం మే వశమానయ బలిం గృహాణ గృహాణస్వాహా. ఇతిమంత్రేణ మధ్యమాంగుష్ఠాభ్యాం బలిముత్సృజ్య. సర్వదా సర్వకార్యేషు నిర్విఘ్నం సాధయేన్మమ, శాన్తిం కరోతు సతతం విఘ్నరాజస్సశక్తికః. ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతిగణపతిబలిః. అథ ఉత్తరదిగ్భాగే మండలే. సురాసురనరాద్యాః సర్వభూతగణా ఇహాగచ్ఛత ఇహాగచ్ఛత. ఇత్యావాహ్య. సురాసురనరాద్యాః సర్వేభ్యో భూతగణేభ్యో నమః ఇతి సంపూజ్య. ఓం సర్వవిఘ్నకృద్భ్యస్సర్వేభ్యో హ్రాం స్వాహా. సర్వభూతేభ్య ఏష బలిర్నమః ఇతిసర్వాంగుళిభిఃబలిముత్సృజ్య పుష్పాంజలిమాదాయ. పాతాళతలసంస్థాశ్చ శివయోగేన భావితాః, క్రూరాద్యాః శతసంఖ్యాకాఃపాషండాద్యావ్యవస్థితాః. తృప్యన్తుప్రీతమనసోభూతా గృహ్ణన్త్విమాం బలిమ్ ఇతి సంపూజ్య ప్రణమేత్. ఇతి భూతబలిః. ఏవం బలిం కృత్వా ధూపదీపతాంబూలాని దత్వా, దేవ్యై పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, సాధు వాఽసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం తత్సర్వం భగవత్యంబాప్రీతయేఽస్తు శ్లో. తిష్ఠ తిష్ఠ పరేస్థానే స్వస్థానే పరమేశ్వరి. ఇత్యుద్వాస్య హృద

యే విచార్యరమమాణో ధ్యాత్వాకుమారీః సువాసినీః బ్రాహ్మణాంశ్చ పూజయిత్వా తాంబూలాది సమర్ప్య యథాసుఖం విహరేత్. ఇతి పూజాక్రమః.

ప్రార్థనాశ్లోకాః.

శ్లో. రత్నైః కల్పితమాసనం హిమజలైః స్నానం చ దివ్యాంబరం నానారత్నవిభూషణం మృగమదామోదాంచితం చందనం, జాతీచంపకమల్లికా సురభిలం పుష్పంచ ధూపంతథా, దీపం దేవి దయానిధే తవ కృతే సంతుష్టయే కల్పితమ్. సౌవర్ణస్థాలిమధ్యే మణిగణఖచితే గోఘృతాంస్తాన్ సుపక్వాన్ భక్ష్యాన్ భోజ్యాంశ్చ లేహ్యానపరిమితమహం చోష్యమన్నంతథా చ, నానాశాకైరుపేతం దధిమధుసగుడక్షీరపానీయయుక్తం తాంబూలం దేవిదేవి ప్రతిదివసమహం మానసే కల్పయామి. ధ్యానావాహనమాసనార్ఘ్యకమిదం స్నానాంశుకం భూషణం, గంధంచాక్షతపుష్పధూపమమలంజ్యోతిశ్చ నైవేద్యకం, తాంబూలార్ఘ్యక ఛత్రచామరయుగం రత్నోజ్జ్వలం దర్పణం మాయూరం వ్యజనం ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ గృహాణాంబికే. అమృతగాయత్ర్యా సుధాదేవ్యై చ విద్మహే సర్వసిద్ధ్యై చ ధీమహి, తన్నస్తుష్టిః ప్రచోదయాత్.

ఇతిశరన్నవరాత్రిపూజావిధిః సమాప్తా.

నృసింహజయన్తీవ్రతము.

త్రయోదశ్యాం కృతైకభుక్తః చతుర్దశ్యాం మధ్యాహ్నే తిలామలకైః స్నాత్వా. "ఉపోష్యేఽహం నారసింహ భుక్తిముక్తిఫలప్రద, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి భక్తిం మే నృహరేదిశ" ఇతిమన్త్రేణ వ్రతం సంకల్ప్య ఆచార్యం వృత్వా సాయంకాలే ధాన్యస్థోదకుంభపూర్ణపాత్రే సౌవర్ణప్రతిమాయాం షోడశైరుపచారైః నృసింహం దేవం పురుషసూక్తవిధానేన సంపూజ్య అర్ఘ్యం దద్యాత్. తత్రమంత్రః. పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో విష్ణుర్నృకేసరీ, గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం సలక్ష్మీర్నృహరిః స్వయమ్. రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా ప్రాతర్దేవం సంపూజ్య ఆచార్యాయ ధేనుయుతాం ప్రతిమాం దద్యాత్. మంత్రః నృసింహాచ్యుత గోవింద లక్ష్మీకాన్త జగత్పతే, అనేనార్చాప్రదానేన సఫలాస్స్యుర్మనోరథాః. అథప్రార్థనా మద్వంశే యే నరా జాతా యే జనిష్యన్తి చాపరే, తాంస్త్వముద్ధర దేవేశ దుస్తరాద్భవసాగరాత్. పాతకార్ణవమగ్నస్య వ్యాధిదుఃఖాంబువారిధేః, నీచైశ్చ పరిభూతస్య మహాదుఃఖగతస్య మే. కరావలంబనం దేహి శేషశాయిన్ జగత్పతే, శ్రీనృసింహరమాకాంత భక్తానాం భయనాశన. క్షీరాంబుధినివాస త్వం చక్రపాణే జనార్దన, వ్రతేనానేన దేవేశ భుక్తిముక్తిప్రదో భవ. ఇతి. తతః బ్రాహ్మణైస్సహ తిథ్యన్తే పారణం కుర్యాత్. యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంతు పూర్వాహ్ణ ఏవ పారణమ్.

నృసింహజయన్తీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

నృసింహజయంతీవ్రతము.

త్రయోదశినాఁ డేకభుక్తంబు గావించి, చతుర్దశినాఁడు మధ్యాహ్నము నువ్వులు ఉసిరికపొట్టు నూరి తలనురాచుకొని స్నానముచేసివచ్చి, "నేను ఉపవాసంబు చేసెదను. నాకు భుక్తి ముక్తుల నిమ్ము. నిన్నే నమ్మియున్నాను" అని సంకల్పించి పురోహితునిఁ బిలిపించి, సాయంకాలవ్యాపిని యగు చతుర్దశినాఁడు ధాన్యము కుప్పఁబోసి, దానిమీఁద నీళ్లతో నిండిన కలశము నునిచి, దానియందు బంగారుప్రతిమను స్థాపించి, ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించి, పురుషసూక్తవిధానంబుచే షోడశోపచారపూజలు గావించి కల్పోక్తశ్లోకముచే నర్ఘ్యమునొసంగి, ప్రార్థన సలుప వలయును. రాత్రి జాగరణము గావించి, మఱునాఁడు తెల్లవాఱి పునఃపూజ నేసి, యుద్వాసనచేసి పురోహితునికిగోదానముతోఁ గూడ ప్రతిమాదానంబు చేయవలయును. తర్వాత చతుర్దశి తిథి యవసానంబునఁ బారణచేయవలయును. ఆచతుర్దశిమూఁడు జాములవఱకు నున్నపక్షమున పూర్వాహ్ణమునందే పారణచేయ వలయును.

నృసింహజయంతీవ్రతము

సమాప్తము.

శ్రీ మంగళగౌరీపూజ

ఆచమనమ్—కేశవాయ నమః, నారాయణాయ నమః, మాధవాయ నమః అని మూఁడు పర్యాయములు ఆచమనము చేయవలయును. గోవిందాయ నమః, అని చేతులు కడిగికొనవలయును. విష్ణవే నమః, అని నేత్రములను తడిచేతితోఁ దుడుచుకొనవలయును. మధుసూదనాయ నమః, త్రివిక్రమాయ నమః, వామనాయ నమః, శ్రీధరాయ నమః, హృషీకేశాయ నమః, పద్మనాభాయ నమః, దామోదరాయ నమః, సంకర్షణాయ నమః, వాసుదేవాయ నమః, ప్రద్యుమ్నాయ నమః, అనిరుద్ధాయ నమః, పురుషోత్తమాయ నమః, అధోక్షజాయ నమః, నారసింహాయ నమః, అచ్యుతాయ నమః, జనార్దనాయ నమః, ఉపేంద్రాయ నమః, హరయే నమః, శ్రీకృష్ణాయ నమః.

అని శ్రీమహావిష్ణువును బాహ్యాభ్యంతరశుద్ధిని, అఖండ సుఖానందముల ననుగ్రహింపవలయునని స్మరింపవలయును.

మంగళోచ్చారణమ్.

శ్రీమన్మహాగణాధిపతయే నమః, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః, వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః, శ్రీ ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః, శచీపురందరాభ్యాం నమః, అరుంధతీవసిష్ఠాభ్యాం నమః, కులదేవతాభ్యో నమః, మాతాపితృచరణకమలేభ్యో నమః, పతిచరణారవిందాభ్యాం నమః, సర్వేభ్యో

దేవేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ నమః, నిర్విఘ్నమస్తు, పుణ్యాహం దీర్ఘమాయురస్తు, విష్ణుర్విష్ణు ర్విష్ణుః. అని స్మరింపవలయును.

సంకల్పము.

ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః ఏతే భూమిభారకాః,
ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే.

అని యుదకమును తనకు చుట్టు చల్లవలయును.

యం, రం, లం, వం అని స్మరించుచు, కుడిముక్కుతో వాయువును నెమ్మదిగా పీల్చి, ఎడమముక్కుతో విడువవలయును. అట్లే ఎడమముక్కుతో వాయువును పీల్చి, కుడి ముక్కుతో విడువవలయును.

పంచాశత్కోటివిస్తీర్ణమహీమండలే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే, శ్రీశైలస్యేశాన్య దిగ్భాగే, కృష్ణాగోదావర్యో ర్మధ్యదేశే, శోభనగృహే, గోబ్రాహ్మణ హరిహరచరణసన్నిధౌ, శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయా, ప్రవర్తమానస్య అద్య। బ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్ధే, శ్వేతవరాహ కల్పే, అష్టావింశతితమే కలియుగే, ప్రథమపాదే, వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన...సంవత్సరే...అయనే...ఋతౌ...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరే శుభనక్షత్రే శుభయోగే శుభకరణే, శ్రీమతః...గోత్రస్య...శర్మణః ధర్మపత్నీ శ్రీమతీ...గోత్రవతీ...నామధేయవతీ, అహం మమోపాత్త దురితక్షయద్వారాయావజ్జీవసౌమంగల్యసిద్ధ్యర్థం, పుత్రపౌత్ర సంపత్సౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం మమ వివాహ ప్రథమవర్షాదిపంచమవర్ష

పర్యంతం శ్రీ మంగళగౌరీవ్రతం కరిష్యే అద్య శ్రీమంగళ గౌరీదేవతాముద్దిశ్య శ్రీ మంగళగౌరిదేవతాప్రీత్యర్థం సంభ వద్భిర్ద్రవ్యైః, సంభవతా నియమేన ధ్యానావాహనాదిషోడ శోపచారపూజాం కరిష్యే.

అని సంకల్పోదకమును విడువవలయును.

కలశపూజా.

తదంగకలశారాధనం కరిష్యే. కలశం శుద్ధోదకైః ఆపూర్య, గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య, అభిమంత్రయేత్.

ఆచమనము చేయుపాత్రగాక, వేరొక వెండిపాత్ర గాని, కంచుపాత్రగాని తెచ్చి యందు శుద్ధోదకముల నుంచి గంధపుష్పగోరోచనకర్పూరకేసర్యాది ద్రవ్యములతో సువాసితము లగునట్లొనర్చి యాకలశము నభిమంత్రింపవల యును. అనఁగాఁ కుడిచేతియంగుళ్యములతోఁ గలశోదకము లను తాకుచు నిట్లుఁ బఠింపవలయును.

శ్లో. కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్రితః,
మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాశ్రితాః,
కుక్షౌ తు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా,
ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేదః సామవేదో హ్యథర్వణః,
అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః,
గంగే చ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి,
నర్మదే సింధో కావేరి జలే౽స్మిన్ సన్నిధిం కురు.

ఆయాంతు శ్రీమంగళగౌరీపూజార్థం మమ దురితక్షయకారకాః, కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవీ మాత్మానం చ సంప్రోక్ష్య.

అని కలశోదకములతోఁ బూజాద్రవ్యములపై నీళ్లు చల్లి, తన శిరస్సుపై మార్జనముచేసికొని స్వర్ణముతోఁగాని పసుపుతోఁగాని చేసి సిద్ధపరుపఁబడిన గౌరీమూర్తిపైఁ జల్లవలయును.

అం హ్రీం క్రోం యం రం లం వం శం షం సం హాం క్షం హాం సః, శ్రీ మంగళగౌరీదేవతా స్థిరా భవతు, సుప్రసన్నా భవతు, వరదా భవతు

అని గౌరీదేవతాప్రతిష్ఠాపనము చేయవలయును.

దీపమును ముట్టించి, యిట్లు నమస్కరింపవలయును.

శ్లో. దీపస్త్వం బ్రహ్మరూపోఽసి జ్యోతిషాం ప్రభురవ్యయః,
సౌభాగ్యం దేహి పుత్రాంశ్చ సర్వాన్ కామాంశ్చ దేహి మే.

దీపదేవతాభ్యో నమః, అని దీపమును పుష్పాదులతో నర్చింపవలయును.

చేతులు జోడించి యంజలియందుఁ బుష్పముల నుంచుకొని శ్రీమంగళగౌరీధ్యానము నిట్లు చేయవలయును.

ధ్యానమ్.

శ్లో. సకుంకుమవిలేపనామళికచుంబికస్తూరికాం
సమందహసితేక్షణాం సశరచాపపాశాంకుశాం,
అశేషజనమోహినీం అరుణమాల్యభూషాంబరాం
జపాకుసుమభాసురాం జపవిధౌ స్మరేదంబికామ్.

శ్లో. దేవీం షోడశవర్షీయాం శశ్వత్ సుస్థిరయౌవనాం
బింబోష్ఠీం సుదతీం శుద్ధాం శరత్పద్మనిభాననాం,
శ్వేతచంపకవర్ణాభాం సునీలోత్పలలోచనాం

జగద్ధాత్రీం చ దాత్రీం చ సర్వేభ్యః సర్వసంపదాం,
సంసారసాగరే ఘోరే జ్యోతీరూపాం సదా భజే.

అని శ్రీమంగళగౌరీదేవతను ధ్యానించి పుష్పాంజలి నీయవలయును. అనంతర మిట్లు పూజింపవలయును.

శ్లో. కల్లోలోల్లసితామృతాబ్ధిలహరీమధ్యే విరాజన్మణి
ద్వీపే కల్పకవాటికాపరివృతే కాదంబవాట్యుజ్జ్వలే,
రత్నస్తంభసహస్రనిర్మితసభామధ్యేవిమానోత్తమే
చింతారత్నవినిర్మితం జనని తే సింహాసనం భావయే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి.

అని శ్రీగౌరికి సింహాసనమును భావించి పుష్పము లుంచవలయును.

శ్లో. ఏణాంకానలభానుమండలలసచ్ఛ్రీచక్రమధ్యే స్థితాం
బాలార్కద్యుతిభాసురాం కరతలైః పాశాంకుశౌ బిభ్రతీం,
చాపం బాణమపి ప్రసన్నవదనాం కౌసుంభవస్త్రాన్వితాం
తాంత్వాంచంద్రకళావతంసమకుటాంచారుస్మితాంభావయే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ఆవాహనం సమర్పయామి.

అని దేవిని చిరునవ్వుతోనున్నట్లు భావింపవలయును.

శ్లో. ఈశానాదిపదం శివైకఫలదం రత్నాసనం తే శుభం
పాద్యం కుంకుమచందనాదిభరితంచార్ఘ్యం సరత్నాక్షతైః,
శుద్ధైరాచమనీయకం తవ జలైర్భక్త్యా మయా కల్పితం
కారుణ్యామృతవారిధే తదఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి.

అని కలశోదకములతో గౌరిపాదములను గడిగినట్లు భావించి పుష్పముతోఁ జల్లవలయును.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి.

అని కలశోదకములతో గౌరీహస్తములను గడిగినట్లు భావించి పుష్పముతోఁ జల్లవలయును.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ముఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి.

శ్రీగౌరి ఆచమనము చేయుచున్నట్లు భావించి కలశోదకమును బుష్పముతో నీయవలయును.

శ్లో. లక్ష్మ్యై యోగిజనస్య రక్షితజగజ్జాలే విశాలేక్షణే
ప్రాలేయాంబుపటీరకుంకుమలసత్కర్పూరమిశ్రోదకైః,
గోక్షీరైరపి నారికేళసలిలైః శుద్ధోదకైర్మంత్రితైః
స్నానం దేవి ధియా మయైతదఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాం పంచామృతైః పుష్పోదకైః, సుగంధోదకైః, శుద్ధోదకైశ్చ స్నాపయామి.

అని యాయా ద్రవ్యములతో దేవిని స్నానము చేయించవలెను. పరిశుభ్రమగు వస్త్రముతో గౌరీదేవిని తుడిచి పీఠమందు తిరిగి యుంచవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారాంకితమంత్రలక్షితతనో హేమాచలాత్సంచితైః
రత్నైరుజ్జ్వలముత్తరీయసహితం కౌసుంభవర్ణాంశుకం,

శ్లో. కల్హారోత్పలమల్లికామరువకైః సౌవర్ణపంకేరుహైః
జాజీచంపకమాలతీవకుళకైః మందారకుందాదిభిః,
కేతక్యాకరవీరకైః బహువిధైః క్లృప్తాస్స్రజో మాలికాః
సంకల్పేన సమర్పయామి వరదే సంతుష్టయే కల్పతాం.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః పుష్పమాలికాః సమర్పయామి. నానావిధపరిమళపత్రైః పుష్పైశ్చ పూజయామి.

అని పుష్పమాలల సమర్పించి కుసుమములతో నీక్రింద వ్రాయఁబడిన నామములను బఠింపుచుఁ బూజింపవలయును.

అథ అంగపూజా:—ఉమాయై నమః పాదౌ పూజయామి, గౌర్యై నమః జంఘే పూజయామి, పార్వత్యై నమః జానునీ పూజయామి, జగన్మాత్రే నమః ఊరూ పూజయామి, జగత్ప్రతిష్ఠాయై నమః కటింపూజయామి, మూలప్రకృత్యైనమః నాభిం పూజయామి, అంబికాయై నమః ఉదరం పూజయామి, అన్నపూర్ణాయై నమః స్తనౌ పూజయామి, శివసుందర్యైనమః వక్షః పూజయామి, మహాబలాయై నమః బాహూన్ పూజయామి, వరప్రదాయై నమః హస్తాన్ పూజయామి, కంబుకంఠ్యై నమః కంఠం పూజయామి, బ్రహ్మావిద్యాయై నమః జిహ్వాం పూజయామి, శాంకర్యై నమః ముఖం పూజయామి, శివాయై నమః నేత్రే పూజయామి, రుద్రాణ్యై నమః కర్ణౌ పూజయామి, సర్వమంగళాయై నమః లలాటం పూజయామి, సర్వేశ్వర్యై నమః శిరః పూజయామి, మంగళగౌర్యై నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

శ్రీమాత్రే నమః, శ్రీమహారాజ్ఞ్యై నమః, శ్రీమత్సింహాసనేశ్వర్యై నమః, చిదగ్నికుండసంభూతాయై నమః, దేవకార్యసముద్యతాయై నమః, ఉద్యద్భానుసహస్రాభాయై నమః, చతుర్బాహుసమన్వితాయై నమః, రాగస్వరూపపాశాఢ్యాయై నమః, క్రోధాకారాంకుశోజ్జ్వలాయై నమః, మనోరూపేక్షుకోదండాయై నమః, పంచతన్మాత్రసాయకాయై నమః, నిజారుణప్రభాపూరమజ్జద్బ్రహ్మాండమండలాయై నమః, చంపకాశోకపున్నాగసౌగంధికలసత్కచాయై నమః, కురువిందమణిశ్రేణీకనత్కోటీరమండితాయై నమః, అష్టమీచంద్రవిభ్రాజదళికస్థలశోభితాయై నమః, ముఖచంద్రకళంకాభమృగనాభివిశేషకాయై నమః, వదనస్మరమాంగల్యగృహతోరణఝిల్లికాయై నమః, వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహచలన్మీనాభలోచనాయై నమః, నవచంపకపుష్పాభనాసాదండవిరాజితాయై నమః, తారాకాంతితిరస్కారినాసాభరణభాసురాయై నమః, కదంబమంజరీక్లుప్తకర్ణపూరమనోహరాయై నమః, తాటంకయుగళీభూతతపనోడుపమండలాయై నమః, పద్మరాగశిలాదర్శపరిభావికపోలభువే నమః, నవవిద్రుమబింబశ్రీన్యక్కారిరదనచ్ఛదాయై నమః, శుద్ధవిద్యాంకురాకారద్విజపంక్తిద్వయోజ్జ్వలాయై నమః, కర్పూరవీటికామోదసమాకర్షద్దిగంతరాయై నమః, నిజసల్లాపమాధుర్యవినిర్భర్త్సితకచ్ఛప్యై నమః, మందస్మితప్రభాపూరమజ్జత్కామేశమానసాయై నమః, అనాకలితసాదృశ్యచిబుకశ్రీవిరాజితాయై నమః, కామేశబద్ధమాంగల్యసూత్రశోభితకంధరాయై నమః, కనకాంగదకేయూరకమనీయభుజాన్వితాయై నమః, రత్నగ్రైవేయచింతాకలోలముక్తాఫలాన్వితాయై నమః, కామే

శ్వరప్రేమరత్నపణ ప్రతిపణ స్తన్యై నమః, నాభ్యాలవాల రోమాళిలతాఫలకుచద్వయ్యై నమః, లక్ష్యరోమలతాధారతా సమున్నేయమధ్యమాయై నమః, స్తనభారదళన్మధ్యపట్టబద్ధవళి త్రయ్యై నమః, అరుణారుణకౌసుంభవస్త్రభాస్వత్కటీతట్యై నమః, రత్నకింకిణికారమ్యరశనాదామభూషితాయై నమః, కామేశజ్ఞాతసౌభాగ్యమార్దవోరుద్వయాన్వితాయై నమః, మాణిక్యమకుటాకారజానుద్వయవిరాజితాయై నమః, ఇంద్రగోపపరిక్షిప్తస్మరతూణాభజంఘికాయై నమః, గూఢగుల్ఫాయై నమః, కూర్మపృష్ఠజయిష్ణుప్రపదాన్వితాయై నమః, నఖదీధితి సంఛన్ననమజ్జనతమోగుణాయై నమః, పదద్వయ ప్రభాజాల పరాకృత సరోరుహాయై నమః, సింజానమణిమంజీరమండిత శ్రీ పదాంబుజాయై నమః, మరాళీమందగమనాయై నమః, మహాలావణ్యశేవధయే నమః, సర్వారుణాయై నమః, అనవద్యాంగ్యై నమః, సర్వాభరణభూషితాయై నమః, శివకామేశ్వరాంకస్థాయై నమః, శివాయై నమః, స్వాధీనవల్లభాయై నమః, సుమేరుశృంగ మధ్యస్థాయై నమః, శ్రీమన్నగరనాయికాయై నమః, చింతామణి గృహాంతస్థాయై నమః, పంచబ్రహ్మాసనస్థితాయై నమః, మహాపద్మాటవీసంస్థాయై నమః, కదంబవనవాసిన్యై నమః, సుధాసాగర మధ్యస్థాయై నమః, కామాక్ష్యై నమః, కామదాయిన్యై నమః, దేవర్షిగణసంఘాతస్తూయమానాత్మవైభవాయై నమః, శ్రీ మన్మంగళగౌరిదేవతాయై నమో నమః.

శ్లో. హంతారం మదనస్య నందయసి యైరంగైరనంగోజ్జ్వలై
రైర్భృంగావళినీలకుంతలభరైర్బధ్నాసి తస్యాశయం,

తానిమాని తవాంబ కోమలతరాణ్యామోదలీలాగృహా
ణ్యామోదాయదశాంగగుగ్గులుఘృతైర్ధూపైరహంధూపయే.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయైనమః ధూపమాఘ్రాపయామి.

అని ధూపమును వేయవలయును.

శ్లో. లక్ష్మీముజ్జ్వలయామి రత్ననివహైర్భాస్వత్తరే మందిరే
మాలారూపవిడంబితైర్మణిమయస్తంభేషు సంభావితైః,
చిత్రైర్హాటకపుత్రికాకరధృతైర్గవ్యైర్ఘృతైర్వర్ధితై
ర్దివ్యైర్దీపగణైర్ధియా గిరిసుతే త్వత్ప్రీతయే కల్పతామ్.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః దీపం దర్శయామి.

అని దీపమును వెలిఁగించి చూపింపవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారేశ్వరి తప్తహాటకకృతైః స్థాలీసహస్రైర్భృతం
దివ్యాన్నం ఘృతసూపశాకభరితం చిత్రాన్నభేదం తథా,
దుగ్ధాన్నం మధుశర్కరాదధియుతం మాణిక్యపాత్రే స్థితం
మాషాపూపసహస్రమంబ సఫలం నైవేద్యమావేదయే.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః మహానైవేద్యం
సమర్పయామి.

అని తనకుఁ గుడివైపున నీళ్లుచల్లి చతురశ్రమండల
మునుజేసి యందు నైవేద్యమునకు వండినపదార్థము లుంచిన
వెండిపళ్లెమును, నేతిగిన్నెను, పెరుగుగిన్నెను, సెనగలు, పండ్లు
మొదలగునవి యుంచినపాత్ర నుంచి, వానిపై కలశోదకము
లను జల్లి యా యుదకములతోడనే పాత్రలకుఁ జుట్టును జల్లి
'అమృతమస్తు' అని, పుష్పముతోఁ గలశోదకమును పదార్థ
ములయం దుంచి 'అమృతోపస్తరణమసి,' అని, పుష్పముతోఁ
గలశోదకమును గౌరి కివ్వవలయును. అనంతరము 'ప్రాణాయ

స్వాహా, అపానాయ స్వాహా, వ్యానాయస్వాహా, ఉదానాయ స్వాహా, సమానాయ స్వాహా' అని ఎడమచేయి యానించిన కుడచేతిలో పుష్పముంచుకొని శ్రీ గౌరీదేవతకు నైవేద్య సమర్పణము చేయవలయును.

మధ్యే మధ్యే ఉదకపానీయం సమర్పయామి, అమృతా పిధానమసి ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి, హస్తౌ ప్రక్షాళయామి, పాదౌ ప్రక్షాళయామి, శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

అని అయిదుపర్యాయములు పుష్పముతో నుదకము నుంచవలయును.

శ్లో. సచ్ఛాయైర్వరకేతకీదళరుచా తాంబూలవల్లీదళైః
పూగైర్భూరిగుణైస్సుగంధిమధురైః కర్పూరఖండోజ్జ్వలైః
ముక్తాచూర్ణవిరాజితైర్బహువిధైర్వక్త్రాంబుజామోదకైః
పూర్ణా రత్నకళాచికా తవ ముదే న్యస్తా పురస్తాదుమే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః. ముఖమండనార్థం తాంబూలం సమర్పయామి.

అని సమస్తసుగంధద్రవ్యములు వేసి సిద్ధపరిచిన విడెము లుంచిన పళ్లెమును దేవియెదుట నుంచవలయును.

శ్లో. కన్యాభిః కమనీయకాంతిభిరలంకారామలారార్తికా
పాత్రేమౌక్తికచిత్రపఙ్క్తివిలసత్కర్పూరదీపాళిభిః,
తత్తత్తాళమృదంగగీతసహితం నృత్యత్పదాంభోరుహాం
మంత్రారాధనపూర్వకంసువిహితం నీరాజనం గృహ్యతాం.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయైనమః ఆనందనీరాజనం సమర్పయామి. అని కర్పూరహారతి నిచ్చుచు, పాటలఁ బాడ వలయును.

శ్లో. వరాంకుశౌ పాశమభీతిముద్రాం
కరై ర్వహన్తీం కమలాసనస్థాం,
బాలార్కకోటిప్రతి(మాం)భాం త్రినేత్రాం
భజేఽహమంబాం జగదీశ్వరీం తామ్.

శ్లో. సర్వమంగళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధికే,
శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తు తే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః సువర్ణదివ్య మంత్రపుష్పం సమర్పయామి. అని పుష్పాంజలి నీయవలయును.

శ్లో. లక్ష్మీర్మౌక్తికలక్షకల్పితసితచ్ఛత్రం తు ధత్తే రసా
దింద్రాణీ చ రతిశ్చ చామరవరౌ ధత్తే స్వయం భారతీ,
వీణా మేణవిలోచనాస్సుమనసో నృత్యంతి సంరాగవ
ద్భావై రాంగికసాత్త్వికైఃస్ఫుటతరంమాతస్తదాకర్ణ్యతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ఛత్రం సమర్పయామి. అని పుష్పము లుంచవలయును.

చామరైర్వీజయామి. అని చామరములతో వీవ వలయును.

గీతం శ్రావయామి. అని మాధుర్యమగు గానము చేయవలయును.

నానావిధరాజోపచారభక్త్యుపచారాన్ సమర్పయామి. అని పుష్పము లుంచవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారత్రయసంపుటేనమనునోపాస్యే త్రయీమాళిభిః
వాక్యైర్లక్ష్యతనో తవ స్తుతివిధౌ కో వా క్షమేతాంబికే,
సల్లాపాః స్తుతయః ప్రదక్షిణశతం సంచార ఏవాస్తు మే
సంవేశో నమసస్సహస్రమఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః నమస్కారాన్ సమర్పయామి. అని నమస్కరింపవలయును.

స్తవము.

ఈ స్తవమును నిర్మలమనస్కులై శ్రీమంగళగౌరిని స్మరించుచుఁ బఠింపవలయును.

శ్లో. శ్రీమంత్రాక్షరమాలయా గిరిసుతాం యః పూజయేచ్చేతసా
సంధ్యాసు ప్రతివాసరం సునియతస్తస్యామలం స్యాన్మనః,
చిత్తాంభోరుహమంటపే గిరిసుతా నృత్తం విధత్తే సదా
వాణీ వక్త్రసరోరుహే జలధిజా గేహే జగన్మంగళా.

శ్లో. రక్ష రక్ష జగన్మాతర్దేవి మంగళచండికే,
హారికే విపదాం రాశేర్హర్షమంగళకారికే.
హర్షమంగళదక్షే చ హర్షమంగళదాయికే,
శుభే మంగళదక్షే చ శుభే మంగళచండికే.
మంగళే మంగళార్హే చ సర్వమంగళమంగళే,
సతాం మంగళదే దేవి సర్వేషాం మంగళాలయే.
పూజ్యే మంగళవారే చ మంగళాభీష్టదేవతే,
పూజ్యే మంగళభూపస్య మనువంశస్య సంతతమ్.
మంగళాధిష్ఠాతృదేవి మంగళానాం చ మంగళే,
సంసారమంగళాధారే మోక్షమంగళదాయిని.

సారే చ మంగళాధారే పారే చ సర్వకర్మణాం,
ప్రతిమంగళవారే చ పూజ్యే మంగసుఖప్రదే.
పుత్రాన్ దేహి ధనం దేహి సౌభాగ్యం సర్వమంగళే,
సౌమంగల్యం సుఖం జ్ఞానం దేహి మే శివసుందరి.

అని స్తుతించి శ్రీమంగళగౌరికి ఫలముల నీయవలయును.

శ్లో. మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహేశ్వరి,
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవి కాత్యాయని నమోస్తు తే.

సర్వం శ్రీమంగళగౌరీదేవతార్పణమస్తు అనయా మయా కృతయా పూజయా శ్రీమంగళగౌరీదేవతా సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు. అని జలాక్షతలను వదలవలయును.

అనంతరము సెనగలు, బెల్లము, క్రొత్తరవిక, ఫలములు, పుష్పములు, దక్షిణలు మొదలగు ద్రవ్యములతో నింపిన వెదురుపాత్ర నొకదానిని బ్రాహ్మణునకు వాయన మీయవలయును. శ్రీమంగళగౌరీదేవతకు నివేదించిన సెనగలు మొదలగు మంగళద్రవ్యములను,

"కాత్యాయినీ శివా గౌరీ సావిత్రీ సర్వమంగళా,
సువాసినీభ్యో దాస్యామి వాయనాని ప్రసీదతు"

అని పఠించుచు సువాసినీస్త్రీలకును, తనతల్లికిని వాయనములనీయవలయును.

అనంతరము పదునారువత్తులు వేసిన యావునేతిదీపములను వెలిగించి, కథాశ్రవణమును జేయుచు, కాటుక సంపాదింపవలయును. దేవీప్రసాదమగు పుష్పమును శిరస్సున, కుంకుమను నుదుటను, కాటుక కండ్లను ధరించి సువాసినీలకు మృష్టాన్న మిచ్చి తృప్తిపరుపవలయును.

పూజావిధానము సంపూర్ణము.

శ్రీమంగళగౌరీవ్రతకథ.

పాండవాగ్రేసరుండగు ధర్మజుండు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వలన ననేకపుణ్యగాథలను విని సంతుష్టాంతరంగుండై వైధవ్య నిరాకరణమగువ్రతము నొకదాని నుపదేశింపుమని వేఁడెను. అంత శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లని చెప్పఁదొడఁగెను. ఓధర్మరాజా! సర్వ లోకపాలనియగుఁబరాశక్తి యనుగ్రహమునగాని వైధవ్యము దొలంగదు. ఆమె మంగళగౌరి యనునామమున వెలయుచు ముత్తైదువలచేఁ బూజింపఁబడుచున్నది. ఆమెను బ్రతిమంగళ వారమునఁ బూజింపవలయును. విశేషించి శ్రావణమాసమున మంగళవారములయందుఁ దప్పక పూజింపవలయును. ఆమె హరిద్రా, కుంకుమ, పుష్ప, సుగంధాది మంగళద్రవ్యముల యందును, గోఘృతముతో వెలిఁగింపఁబడిన దీపమున జ్యోతీ రూపమున నెల్లపుడు ప్రకాశించుచుండును. కాన నామెను జ్యోతీరూపమున ధ్యానించి పూజింతురు. త్రిపురాసురసంహార సమయమున నామె నీశ్వరుఁడు పూజించి జయమొందెను. అంగారకుఁ డీదేవతను బూజించుటచేఁ దారామండలమున నొక గ్రహరాజమై విరాజిల్లుచు, మంగళవారమున కధిపతియై యున్నాఁడు. మనువంశమున మంగుఁడను ప్రభు వీజనని బూజించి పుత్రపౌత్ర సంపత్సమృద్ధి కలిగి తడవుకాలము సుఖ మనుభవించెను. ఈమాతయొక్క మహిమాతిశయములఁ దెలుపగల పురాతనేతిహాసము పెద్దలవలన వినిన దొకటి కలదు. దాని నేవిన్న విధమున నీకు విపులముగఁ దెలిపెదను. వినుము.

పూర్వము కుండిన నగరమున బహుధనవంతుఁడును, దేవబ్రాహ్మణభక్తివిశ్వాసయుతుండును నగు ధర్మపాలుఁడను

వర్తకుఁడు నివసించియుండెను. అతఁడు పత్నీయుక్తుఁడై, యెల్లపుడు ధర్మాచరణతత్పరుఁడై యుండెడివాఁడు. కాని సంతానహీనతచే మిగుల వగపొందుచుండెను. ఆనగరమునకుఁ బ్రతిమధ్యాహ్నసమయమున, భస్మశోభితదేహుఁడును, రుద్రాక్షమాలావిరాజితకంఠుండును, జటామండలధారియునగు భిక్షు వేతెంచి, యన్నమును యాచించి కొంపోవుచుండెడివాఁడు కాని యాతఁడీధర్మపాలుని యన్నమును స్వీకరించక నిరాకరించువాఁడు. ఇట్లు గొన్నిదినములుగడవ నావర్తకుని భార్య దుఃఖించుచు తనభర్తకు నీవృత్తాంతమును దెలిపెను. అంత నావర్తకుఁడు భార్యతో నిట్లనియెను. "ఇకముందు భిక్షు వరుదెంచునపుడు వస్త్రాంచలమున గుప్తపరచి సువర్ణములనిమ్ము" వల్లె యని యామెయు భిక్షువునకు భర్తచెప్పిన విధమునఁ జేసెను భిక్షు వదిచూచి, 'నీకు సంతానహీనమగుఁగాక' యని శపించెను. అంత నామె దుఃఖించి శాపమునుండి తరించునుపాయము ననుగ్రహింపుఁడని వినయమున వేడికొన నంత నాభిక్షువు దయార్ద్రహృదయుఁడై "ఓకుమారీ! ఇపుడు నేఁ జెప్పిన దంతయు నీభర్తకు వినిపించి యట్లుఁ జేయింపుము. సర్వము శుభ మగును. నీభర్త నీలవస్త్రధారియై యొక్కనీలాశ్వము నెక్కి యరణ్యమార్గమునఁ బోవలయును. అట్లు బోవ నానావిధ పశుపక్షి మృగాదులతో రమ్యమగు నాయరణ్యమం దెచట నీ నీలాశ్వ మలసటనొంది భువిఁబడునో, యచట దిగి త్రవ్వవలయును. అందు నానారత్నమాణిక్యఖచితస్వర్ణ దేవాలయ మొకటి గానుపించును. అందు భక్తవత్సల యగుభవానీ వసించుచుండును. ఆమెను పూజించిన మిమ్ముల నుద్ధరింపఁగలదు." అని యానతిచ్చెను. సంతోషప్రదములగు నాభిక్షు

వాక్యములను విని యామె భిక్షుపాదారవిందములకు పునః పునః ప్రణామముల నాచరించెను. ఇంతలో భిక్షు వంతర్ధాన మొందెను. అనంతర మీావృత్తాంత మంతయుం దన భర్తకు వినుపింప నాతఁ డంగీకరించి నీలవస్త్రధారియై నీలాశ్వము నొక దానినెక్కి యరణ్యమార్గమునఁ బోవంబోవ నానావిధపశుపక్షి మృగాదులతో రమ్యమును భయంకరమును నగునా యరణ్య మధ్యమున రక్తనీలోత్పలములతోడను, చక్రవాక ద్వంద్వ ములతోడను విరాజిల్లెడు సరస్సు నొకదానిఁ గాంచి యందు స్నానతర్పణాదుల నొనర్చి మరల యశ్వము నెక్కి యాయర ణ్యముఁ బ్రవేశింప నందు నీలాశ్వ మలసటజెంది క్రింద బడెను. అంత గుఱ్ఱమును దిగి, యచ్చోటఁ ద్రవ్వ నారంభింపఁ గొలఁదికాలముననే నానారత్నవిరాజిత మగు నొక దేవా లయమును నందు భవానీదేవిని జూచి విస్మయమునొంది యుప దేశ వాక్యముల స్మరించి విధ్యుక్తవిధానమున నానావిధోప చారములఁ బుష్పధూపదీపనైవేద్యాదులతోఁ బూజించి దేవీ మంత్రమును జపించుచు సగుణధ్యానతత్పరుఁడైయున్న ధర్మ పాలుని జూచి భవాని సంతసించి "నీభక్తికి మెచ్చితి. వరమడు గుము. నీకు బహుళ మగుధన మిచ్చెదను గైకొను" మని యెను. అంత ధర్మపాలుఁడు "అమ్మా! నీయనుగ్రహమున బహుళమగు ధనము కలదు. పితృతారకమగు పుత్రసంతా నము ననుగ్రహింపుము. సంతానహీనుఁడ నగుటచే నాయింట నేభిక్షువు నన్నము నంగీకరింపఁడు. ఇది కడు కష్టముగ నున్నది." అని విన్నవించెను. అంత నాదేవి, "ధర్మపాలా, నీకు సుఖప్రద మగు సంతానప్రాప్తిలేదు. అయినను కోరికొనుము. వైధవ్యము గల కన్య కావలయునా? దీర్ఘాయుష్మంతుఁడు, నంధుఁడు,

వ్యర్థుఁడు నగుఁబుత్రుఁడు కావలయునా? అల్పాయుష్మంతుఁడును, సుగుణాన్వితుండును నగుఁబుత్రుఁడు కావలయునా?" అని ప్రశ్నించెను. "తల్లీ! అల్పాయుష్మంతుఁడును సుగుణాన్వితుఁడును నగుకొమరు నిమ్ము. నేను కృతకృత్యుఁడనై నా పితరుల నుద్ధరింతును." అని ధర్మపాలుఁ డడిగెను. అంత నాదేవి "ఓయీ! నాపార్శ్వమునం దొక గణపతి కలఁడు. అతని నాభియం దడుగిడి యాసమీపమున నున్న మామిడివృక్షము నుండి యొకఫలము కోసుకొని నీభార్య కిమ్ము. ఆమె దాని భుజింపఁ దప్పక పుత్రుని గనును. సంశయ మక్కఱలేదు." అని సెలవిచ్చెను. ధర్మపాలుఁ డట్లే గణపతి నాభియందుఁగాలు పెట్టి చెట్టునుండి మామిడిపండ్లనుకోసి తనయొడి నింపుకొనిదిగెను. కాని దిగి చూచుకొన నొక్కఫలముమాత్రమే యందుండఁ గని యాశ్చర్య మొందెను. గణపతి ధర్మపాలుని యకృత్యమునకుఁ గినిసి "నీకుఁ బుట్టెడు కొమరుఁడు పదునాఱవయేట సర్పదష్టుఁడై మృతినొందు" నని శపించెను. ఫలమును గ్రహించి ధర్మపాలుఁ డింటికేఁజేరి తనపత్ని కాఫలము నిచ్చి జరిగిన యుదంతము నంతయు వినిపించెను. ఆమెయు ఫలమును భుజించి భర్తతో సుఖముగనుండి భవానీ యనుగ్రహమున గర్భమును దాల్చి నవమాసానంతరము శుభముహూర్తమున నొకకుమారుని గనెను. పుత్రజననము కాగానే ధర్మపాలుఁడు జాతకర్మయు నాఁటి పండ్రెండవదినమున శివుఁడనునామకరణమును, నాఱవమాసమున నన్నప్రాశమును, మూఁడవయేట చూడాకర్మమును, నెనిమిదవయేట యుపనయనమును జేసెను. ఆకొమరుఁడు క్రమమున విద్యాబుద్ధుల నార్జించుచు మాతాపితరుల కానందదాయకుఁడై యుండెను. శివునకుఁ బదియవ వత్సరము

రాగాఁ బతివ్రత యగు నాతని తల్లి వివాహముఁజేయుట యుక్త మని భర్తతో నివేదించెను. వివాహముతో నాతని యాయుష్య మభివృద్ధి నొందునని యామె కోరెను.

ధర్మపాలుఁ డామెవాక్యములు విని "అయీ! మన కొమరుఁడు కాశికిఁబోయి గంగాస్నాన మాచరించి విశ్వేశ్వ రాన్నపూర్ణల దర్శించి రావలయు నని సంకల్పించితిని. పోయి రానిమ్ము. అనంతరము వివాహమునుగూర్చి యోచింతము." అని యనెను.

అట్లు భార్యతోఁ జెప్పి సమ్మతిపరచి శివునకుఁ పదాఱవ యేడు రాగానే పిల్లవానిని, యాతని మేనమామను బహు ధనముతోఁ గాశికిఁ బ్రయాణము చేయించి పంపెను. వారిరువు రును త్రోవలోఁ బల్లెలు పట్టణములఁ జూచుచు విరివిగ ధర్మ ముల నాచరించుచుఁ బ్రతిష్ఠానపుర మనుపట్టణముఁ జేరి యట నొక యారామమున విడిసిరి. అచ్చటి కానగరమందలి కన్యక లనేకులు క్రీడించుటకై వచ్చిరి. అందు సుశీల యనునొకకన్య యొకసఖితోఁ బోరాడ నాసఖి సుశీలను 'రండ, ముండ' యని తిట్టెను. అంత నా సుశీల యిట్లనియెను—"ఓసఖి! నీవు నన్ను వ్యర్థముగఁ దిటుచున్నావు. నాతల్లి మానవతి మంగళగౌరీ వ్రతము నాచరించుచున్నది. ఆమంగళగౌరీప్రసాదమున మా కుటుంబమునగాని మాబంధువుల కుటుంబములలోగాని యెవ్వరు ముండలు కాఁజాలరు. అయిన నే కన్యను. ఏభయమును లేదు." ఆ సమీపముననున్న శివుని మేనమామ సుశీలావాక్య ముల విని విస్మయమంది "ఆహా! ఈసుమంగలియగు కన్య నా మేనల్లునికి భార్యయగు నేని తప్పక చిరంజీవియగును. ఈ కా ర్యము నెట్లయిన ఘటింపవలయు"నని నిశ్చయించుకొనెను. సుశీ

లయుఁ దనసఖులతో నింటికిఁ జనియెను. ఆ వణిజయాత్రికులు సుశీలాగృహమును దెలిసికొని యాగృహారామముననే యొక తటాకసమీపమున బసచేయుట కేర్పరచుకొనిరి. ఆ సమీపముననే సుశీలాపితరులచే నర్చింపఁబడు పార్వతీపరమేశ్వరాలయ మొకటి కలదు. సుశీల తండ్రి హరి యనువాఁడు. పరమేశ్వరాజ్ఞల ననుసరించి సర్వవ్యవహారములను నడపువాఁడు. అతఁ డొకనాఁడు తనభార్య యగుమానవతితోఁగూడి. పార్వతీపరమేశ్వరుల దర్శించి తన కుమార్తె యగుసుశీలకుఁ దగిన వరుఁ డెవఁడని వినయముతో నంజలి ఘటియించి యంబికను బ్రార్థించెను. ఇట్టిసమయమున నచటనే సుశీల నెట్లయిన తన మేనల్లునకు వివాహముఁజేయింప సంకల్పించిన మేనమామ యాయాలయమువెనుకనుండి "శివనామకుఁడగు నొక పథికుఁడు నీ కిచటనే దొరుకఁగలఁడు. అతఁడే తగినవరుఁ" డని గూఢుఁడై పల్కెను. ఇది యంబికావాక్యమే యని విశ్వసించి హరి శివనామకపథికునకై వెదకుచుండ వణిజయాత్రికు లిద్దఱు హరిని సమీపించిరి. హరి వారి యోగక్షేమముల విచారింప శివనామకపథికుఁ డాతఁ డని దెలిసెను. ఆతఁడే తనకుమార్తె యగు సుశీలకుఁ దగిన వరుఁడని యంబికావాక్యముల స్మరించెను. హరియొక్క వాక్యమును ముఖవైఖరిని గుర్తించుచుండిన వణిజుఁడు సుశీలను దన మేనయల్లున కీఁదగునని నివేదించెను. హరి యందులకు సమ్మతించి వివాహసుముహూర్తమును నిశ్చయించి సుశీలాశివులకు వివాహలగ్నము గావించెను. సుశీలాశివులకు వివాహమాయెను. సుశీలకు మానవతియు, శివునకు మేనమామయు శ్రీమంగళగౌరీమాహాత్మ్యమును విశదీకరించి, శ్రీదేవీస్మరణమును వారలచేఁ జేయించిరి.

క్షారలవణవర్జ్యముగ భుజించి సుశీలాశివులు దర్భా స్తరణములపై బ్రహ్మచర్యవ్రతులై శయనించిరి. అంత నర్ధ రాత్రియందు సుశీలకు స్వప్నమందు మంగళగౌరి, తనతల్లి రూపమున కానుపించి "ఓసుశీలా! నీభర్త యల్పాయుష్మంతుఁడు. అతనియాయు వీరాత్రితో తీర నున్నది. ఇంకొకక్షణమున కృష్ణసర్పమొకటి వచ్చి యాతని గఱచును. కావున నీకొక యుపాయమును జెప్పెద వినుము. లెమ్ము. ఒకఘటము తెచ్చి యందు పా లుంచి, యద్దాని నాసర్పమున కెదుట నుంచుము. అయ్యది దానిం బ్రవేశింప నీవు నీవస్త్రమును నాఘటమునకు గట్టిగా కట్టియుంచి, యుదయమున నీతల్లి కాఘటమును వాయ నముగ నిమ్ము. నీభర్తకు గండము తప్పుననెను. "సుశీల యా దేవివాక్యములను విని భయమంది, తెలివి దెచ్చుకొని చూడ గనే బుసలకొట్టుచు కృష్ణసర్ప మొకటి తనభర్తను సమీపిం చుటఁ జూచెను. ధైర్య మవలంబించి త్వరితముగ ఘటము నొకదానిం దెచ్చి, యందు పా లుంచి, మంగళగౌరిని స్మరిం చుచు నాసుశీల యాపాము న కెదుట నుంచెను. అంత నాపా ముందుఁ బ్రవేశింప వెంటనే సుశీల తనవస్త్రమును చీల్చి, ఘట మునకు గట్టిగాఁ గట్టియుంచెను. అంత కొంతవడికి శివుఁడు మేల్కాంచి, తన కాకలి యగుచున్నందున నేమైన బెట్టుమని సుశీల నడిగెను. ఆమెయు ముదమున నొక బంగరుపళ్లెరమున భక్ష్యముల నుంచి యాతని భుజింపఁజేసెను. అతఁ డాభక్ష్య ముల భుజించి, తనయంగుళీయకము నొకదానిని యట పడ వైచి పాత్ర నొకచో గుప్తముగఁ దాచెను. అనంతర మిద్దఱు యథాపూర్వముగ సుఖముగ నిదురించిరి. తెల్లవారకముందే శివుడు మేల్కాంచి యెవరికిఁ జెప్పకయే మేనమామం గూడి

వెడలిపోయెను. సుశీలయు లజ్జతోఁగూడినదై శివుఁడు విడచిన యంగుళీయకమును భద్రపఱుచుకొని తల్లిం జేరెను. అంతట నా శివునివేషము ధరించి, సాక్షాచ్ఛివుఁడే వారియంటికి వచ్చి పెండ్లికొమరుఁడై నిలిచెను. ఇతఁడే యతఁడని యంద అను కొనుచుండిరి. భేద మెవ్వరికిం దోఁపలేదు. సుశీలయు స్నాన మాచరించి, స్వప్నమున మంగళగౌరి యానతిచ్చిన విధమునఁ దా గుప్తపరచియుంచిన ఘటమును దెచ్చి, తల్లికి వాయన మిచ్చెను. దాని విచ్చిచూడ నం దొకముత్యాలహార ముండెను. తల్లి యా ముత్యాలహారమును సుశీల కిచ్చెను. అనంతరము క్రీడాకాలమున సుశీలను వరునితోఁ గ్రీడింపఁ దల్లి యాజ్ఞా పింపఁ దన పాణిగ్రహణ మొనరించి, తనతో నిదురించిన వరుఁ డీతఁడు కాఁడని సుశీల నిరాకరించెను. అతఁ డారాత్రి తెల్ల వారకముందే తనను విడచిపోయె నని సుశీల వక్కాణించెను. ఎప్పటికైన నాతఁడు కాశికిఁ బోయి మరల రాఁగలఁడనియు, నాతని దాను గుర్తింపఁగలుగుదు ననియు, నందుల కుపాయ ముగ నావీట నొకయన్నసత్రమును వేయించవలయుననియు నందుఁ దాను వచ్చెడు నతిథుల కందఱకుఁ బాదప్రక్షాళన మొనరించుపనియం దుందుననియు సుశీలచెప్పెను. ఇంతలో మాయావరుఁ డంతర్ధాన మొందెను. అందఱు విస్మయ మొంది సుశీలావాక్యముల విశ్వసించిరి. మానవతియు వారియు సుశీల చెప్పిన విధమున నన్నసత్రము వేయించిరి. అందుఁ ప్రత్యహము సుశీల తనభర్తవిడిచిన యంగుళీయకమును ధరించి యతిథులకుఁ బాదప్రక్షాళన మొనరించు చుండెను. మానవతి జలపాత్రను ధరియించి, ప్రక్షాళనోదకము నిచ్చుచుండెను. సుశీలాసోదరులు చందనము నిచ్చుచుండిరి. వారి భోజనానంత

రము తాంబూలాదికము నిచ్చుచుండెను. ఇట్లాకుటుంబీకు లంద అతిథిసేవాతత్పరులై యుండిరి.

ఆనాఁడు వివాహమందిరమునుండి వెడలిపోయిన శివుఁడును, నాతని మేనమామయు సుఖముగ వారణాసీపురముంజేరి గంగోదకంబుల స్నానమాడి విశ్వేశ్వరాన్నపూర్ణల దర్శించి విధ్యుక్తముగ నారాధించి హరిద్వారముంజేరి భాగీరథింగ్రుంకులిడి యచ్చటచ్చట గల భిక్షువులకుఁ బీతాంబరాదుల నిచ్చి వారలచే "చిరంజీవ" యని యాశీర్వచనముల నందుకొని దేవతల కందఱకు నమస్కరించుచు స్తుతులచేఁ గీర్తించుచు సంతసమున స్వగృహోన్ముఖులైరి. మార్గమధ్యమున నొకరాత్రి శివునకొకస్వప్నమాయెను. స్వప్నమందుఁ దనకుఁ బ్రాణాపాయసమయ మాసన్నమైనట్లును, నాసమయమున యమదూతలును, మంగళగౌరియు సమావేశులై యుద్ధమొనరించినట్లును, తుదకు మంగళగౌరి జయమొంది తన ప్రాణముల నిల్పినట్లును గన్పడినదని వృత్తాంతమును దన మేనమామకుఁ జెప్ప నాతఁడు శ్రీ మంగళగౌరీస్మరణమును మరువకుండుమని హెచ్చరించెను. మార్గమధ్యమున ప్రతిష్ఠాపురముంజేరి పూర్వము విడిసినతటాక ప్రాంతముననే వంట జేసికొన నుద్యుక్తులైరి. హరి సేవకులు వారిం జూచి తమప్రభువు పెట్టుచున్న యన్నసత్రమునకుఁ బొండని ప్రార్థించిరి. 'మేము యాత్రికులము, పొరుగిండ్లకుఁబోనొల్ల' మని వారు నిరాకరించిరి. సేవకులవల్ల వీరి వృత్తాంతమును, గురుతులను విని హరి నూత్న వస్త్రాదులను హస్త్యశ్వములను సగౌరవముగఁ బంప వార లంగీకరించి, హరిగృహముం జేరిరి. శివునిపాదప్రక్షాళన మొనరించుచు, నితఁడే నావరుఁడని సుశీల లజ్జతోఁ దనతల్లికిం జెప్పెను. సుశీల శివునియానవా

లుంగరముం జూపి, మానవతీహరులను మెప్పించెను. శివుఁడు హరిగృహముంజేరి తా దాచియుంచిన ఫలాహారపాత్రమును దెచ్చి యందఱయెదుట నుంచెను. హరి సంతసించి యథావిధిగ బూజించి వివాహపరిసమాప్తి గావింపించి స్వర్ణవస్త్రాదుల నిచ్చి గౌరవించెను శ్రావణమాసము రాగానే సుశీల మంగళవారములయందు శాస్త్రోక్తవిధానమున మంగళగౌరీవ్రతము నాచరించెను. అనంతరము మానవతీహరుల సెలవుగైకొని శివుఁడు సుశీలను వెంటనిడుకొని తనమేనమామతో స్వనివాసముగానుండిన నగరముం జేరెను. సుశీల వినయమ్మున నత్తమామలకు నమస్కరించెను "అమ్మా! అల్పాయుష్మంతుఁ డగు నాకొమరున కెట్లాయుష్యాభివృద్ధి యాయె" నని ధర్మపాలునిపత్ని కోడలిని బ్రశ్నించెను. "నాతల్లి మానవతిని, దండ్రి హరిని, నత్తమామలగుమిమ్ములను, మీ కొమరుఁడగు శివుని, మమ్ములరక్షించు మంగళగౌరిని దప్ప యన్య మెఱుగను" అని సుశీల ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. శ్రీమంగళగౌరీమాహాత్మ్యము నందఱు కీర్తించిరి సుశీలాశివులు పుత్రపౌత్ర సంపత్సమృద్ధిమంతులై చిరకాలము సమస్తభోగముల ననుభవించి తుదకు శ్రీపురముం జేరి సుఖించిరి. కావున నోధర్మరాజా! శ్రీమంగళగౌరీప్రసాదమున వైధవ్యనిరాకరణ మతిసులభము. నూత్నవివాహితలు మంగళగౌరీవ్రతము నాచరించి యావజ్జీవసౌమంగల్యము నంది సుఖింతురు.

శ్లో. స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః,
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తాః సుఖినో భవన్తు

మంగళగౌరీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

వ్రతోద్యాపనము.

ఈవ్రతము వివాహామైన వత్సరమునుండియు ప్రారంభించి యయిదువత్సరములు చేయవలయును. అయిదవవత్సరమున శ్రావణమంగళవారమునందుఁ, బగలు యథావిధిగ మంగళగౌరిపూజన మాచరించి దంపతు లుపవసించి రాత్రిమంటపాదికమును నిర్మించి యందుఁ బదునాలుకలశములను స్థాపింపవలయును. ఆకలశములయం దుమామహేశ్వరులను బ్రహ్మను గణపతిని స్కందుని శచీపురందరులను సప్తమాతృకలను లక్ష్మీనారాయణులను సావిత్రిని సమస్తదేవతలను నవగ్రహములను బూజింపవలయును. అశక్తులగువారైదింటి నుంపవలయును. లేకున్న రెండైన నుంపవలయును. ప్రతియామమునందు జాగరణాయుక్తులై పూజింపవలయును. మరునాఁడు సుస్నాతులై స్వశాఖోక్త విధానమున బెల్లము, జీలకఱ్ఱ, పరమాన్నము, నెయ్యి, రావిసమిధలు, దూర్వాంకురములు వీన్నితో హోమము జేయవలయును. "సర్వమంగళమాంగల్యే" అను మంత్రము ప్రధానము. పదునాలు వెదురుపాత్రలయందు మంగళద్రవ్యముల నుంచి సువాసినీలకు వాయనముల నివ్వవలయును. "ఉద్దీప్యస్వ" అనుమంత్రముతోఁ బదునాలువత్తుల దీపముల పదునాలింటిని వెలిఁగింపవలయును. సువాసినీలను దంపతులను భోజనచందనతాంబూలాదులతోఁ బూజింపవలయును.

తులసీపూజావ్రతము.

ఆచమ్య, ఆత్మనస్సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం జ్ఞానప్రాప్తిద్వారా మోక్షఫలావాప్త్యర్థం చ భర్త్రా సహ అఖండితసుఖసౌభాగ్య సంతత్యాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధిద్వారా తులసీదేవతా ప్రీత్యర్థం చ బృందావనే తులసీపూజాం కరిష్యే. కలశం గన్ధపుష్పాదిభిరభ్యర్చ్య దీపం ప్రజ్వాల్య ధ్యాయేత్. దీపస్త్వం బ్రహ్మరూపోఽసి జ్యోతిషాం ప్రభురవ్యయః, సౌభాగ్యం దేహి పుత్రాంశ్చ సర్వాన్కామాంశ్చ దేహిమే. ఇతి దీపదేవతాభ్యో నమః సకలపూజాపరిపూర్ణార్థే గన్ధాక్షతపుష్పాణి సమర్పయామి.

అథ తులసీధ్యానమ్.

శ్లో. ధ్యాయేచ్చ తులసీం దేవీం శ్యామాం కమలలోచనాం,
ప్రసన్నాం పద్మవదనాం వరాభయచతుర్భుజామ్.
కిరీటహారకేయూరకుండలాదివిభూషణాం,
ధవళాంకుశసంయుక్తాం పద్మాసననిషేవితామ్.
ప్రియాంచ సర్వదా విష్ణోః సర్వదేవనమస్కృతామ్.

ఇట్లు ధ్యానించిన పిదప పూజను ప్రారంభించవలెను.

దేవి త్రైలోక్యజనని సర్వలోకైకపావని,
ఆగచ్ఛ వరదే మాతః ప్రసీద తులసిప్రియే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. ఆవాహనం సమర్పయామి.)

శ్లో. సర్వదేవమయే దేవి సర్వదా విష్ణువల్లభే,
దేవి స్వర్ణమయం దివ్యం గృహాణాసనమవ్యయే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి)

సర్వే దేవే యథా స్వర్గే తథా త్వం భువి సర్వదా,
దత్తం పాద్యం గృహాణేదం తులసి త్వం ప్రసీద మే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి.)

గన్ధపుష్పసమాయుక్తం సర్వేషాం ప్రీతిదాయకం,
అర్ఘ్యం గృహాణ త్వం దేవి దైత్యాంతకరణప్రియే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. హస్తయోరర్ఘ్యం సమర్పయామి.)

కర్పూరవాసితం తోయం సువర్ణకలశే స్థితం,
దత్తమాచమనీయం చ గృహాణ హరివల్లభే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

స్వర్ణపాత్రే సమానీతం దధిఖండమధుప్లుతం,
మధుపర్కం గృహాణేదం మయా దత్తం సురేశ్వరి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. మధుపర్కం సమర్పయామి.)

పంచామృతం మయానీతం పయోదధిఘృతం మధు,
సహ శర్కరయా దేవి స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పంచామృత స్నానం సమర్పయామి.)

గంగాగోదావరీకృష్ణాపయోష్ణ్యాద్యాశ్చాపగా_స్తథా,
ఆయాన్తు తా స్సదా దేవ్యా స్తులసీస్నానకర్మణి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. మలాపకర్షణ స్నానం సమర్పయామి.)

గఙ్గా సరస్వతీ రేవా పయోష్ణీ నర్మదాజలైః,
స్నాపితాఽసి యథా దేవి తథా శాంతిం కురుష్వ మే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.)

కృష్ణా సరస్వతీ కాళీ తుఙ్గభద్రా శచీ తథా,
భాగీరథీ పార్వతీ చ రమా నారాయణీ కృపీ,
సుభద్రా ద్రౌపదీ సాధ్వీ మాతా చైవాప్యరుంధతీ,
సావిత్రీ కాళికాఽహల్యా స్నాపయిష్యన్తు సర్వదా.
ఆభిః కృతాభిషేకా త్వం దదాస్యధికమంగళం,
అతస్త్వాం స్నాపయిష్యామి తులసీ విష్ణువల్లభే.
శా_న్తి స్సశా_న్తి శ్శా_న్తి ర్భవతు, అమృతాభిషేకోఽస్తు.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. అభిషేకం సమర్పయామి.)

అభిషేకా_న్తే ఆచమనీయం సమర్పయామి.

క్షీరోదమథనోద్భూతే చంద్రలక్ష్మీసహోదరే,
గృహ్యతాం పరిధానార్థమిదం క్షౌమాంబరం శుభే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. వస్త్రం సమర్పయామి.)

కంచుకీముపవస్త్రం చ నానారత్నైస్సమన్వితం,
గృహాణ త్వం మయా దత్తం తులసి భవహారిణి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కంచుకీముపవస్త్రం సమర్పయామి.)

కేసరాగరుసంయుక్తం చందనాదిసమన్వితం,
కస్తూరికాసమాయుక్తం కుంకుమం ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కుంకుమం సమర్పయామి.)

అక్షతాంశ్చ మహాదేవి తులసి భాగ్యదాయికే,
అర్పయామి సదా భక్త్యా సుఖసంతతిలబ్ధయే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః అక్షతాన్ సమర్పయామి.)

హారిద్రాం కుంకుమం చైవ సిందూరం కజ్జలాన్వితం,
మయా నివేదితం భక్త్యా గృహాణ పరమేశ్వరి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. సౌభాగ్యద్రవ్యం సమర్పయామి.)

మాల్యాదీని సుగన్ధీని మాలత్యాదీని సత్తమే,
మయా హృతాని పూజార్థం పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పుష్పాణి సమర్పయామి)

తులసీ అష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం శ్రీతులసీదేవ్యై నమః
శ్రీసఖ్యై
శ్రీభద్రాయై
శ్రీమనోజ్ఞానపల్లవాయై

పురందరసతీపూజ్యాయై
పుణ్యదాయై
పుణ్యరూపిణ్యై
జ్ఞానవిజ్ఞానజనన్యై
తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణ్యై
జానకీదుఃఖశమన్యై ౧౦
జనార్దనప్రియాయై
సర్వకల్మషసంహర్త్ర్యై
స్మరకోటిసమప్రభాయై
పాంచాలీపూజ్యచరణాయై
పాపారణ్యదవానలాయై
కామితార్థప్రదాయై
గౌరీశారదాసంసేవితాయై
వందారుజనమందారాయై
నిలింపాభరణాసక్తాయై
లక్ష్మీచంద్రసహోదర్యై ౨౦
సనకాదిమునిధ్యేయాయై
కృష్ణానందజనిత్ర్యై
చిదానందస్వరూపిణ్యై
నారాయణ్యై
సత్యరూపాయై
మాయాతీతాయై
మహేశ్వర్యై
శుభప్రదాయై

వదనచ్ఛవినిర్ధూతరాకా
[పూర్ణనిశాకరాయై
రోచనాపంకతిలకలసన్నిటల
[భాసురాయై ౩౦
శుద్ధాయై
పల్లవోష్ఠ్యై
పద్మముఖ్యై
ఫుల్లపద్మదళేక్షణాయై
చాంపేయకలికాకారనాసా
[దండవిరాజితాయై
మందస్మితాయై
మంజులాంగ్యై
మాధవప్రియభామిన్యై
మాణిక్యకంకణాకారాయై
మణికుండలమండితాయై
ఇంద్రసంపత్కర్యై
శక్త్యై
ఇంద్రగోపనిభాంశుకాయై
క్షీరాబ్ధితనయాయై
క్షీరసాగరసంభవాయై
శాంతికాంతిగుణోపేతాయై
బృందానుగుణసంపత్త్యై
పూతాత్మాయై
పూతనాదిస్వరూపిణ్యై

యోగిధ్యేయాయై ౫౦
యోగానందవిదాయై
చతుర్వర్గప్రదాయాయై
చతుర్వర్ణైకపావనాయై
త్రిలోకజనన్యై
గృహమేధిసమారాధ్యా
సదనాంగణపావనాయై [ద్యై
మునీంద్రహృదయావాసా
మూలప్రకృతిసంజ్ఞికాయై
బ్రహ్మరూపిణ్యై
పరంజ్యోతిషే ౬౦
అవాఙ్మానసగోచరాయై
పంచభూతాత్మికాయై
పంచకాలాత్మికాయై
యోగాచ్యుతాయై
యజ్ఞరూపిణ్యై
సంసారదుఃఖశమన్యై
సృష్టిస్థిత్యంతకారిణ్యై
సర్వప్రపంచనిర్మాత్ర్యై
వైష్ణవ్యై
మధురస్వరాయై ౭౦
నిరీశ్వరాయై
నిర్గుణాయై
నిత్యాయై
నిరాటంకాయై
దీనజనపాలనతత్పరాయై
రణత్కింకిణికాజాలరత్న
[కాంచీలసత్కట్యై
చలన్మంజీరచరణాయై
చతురాననసేవితాయై
అహోరాత్రకారిణ్యై
ముక్తాహారభరాక్రాంతాయై
ముద్రికారత్నభాసురాయై
సిద్ధిప్రదాయై
అమలాయై
కమలాయై
లోకసుందర్యై [ద్యై
హేమకుంభకుచద్వయా
లసితకుంభద్వయాయై
చంచలాయై
లక్ష్మ్యై
శ్రీకృష్ణప్రియాయై ౮౦
శ్రీరామప్రియాయై
శ్రీవిష్ణుప్రియాయై
శంకర్యై
శివశంకర్యై
శ్రీతులస్యై
కుందకుట్మలరదనాయై

పక్వబింబోష్ఠ్యై
శరచ్చంద్రికాయై
చాంపేయనాసికాయై
కంబుసుందరగళాయై ౧౦౦
తటిల్లతాంగ్యై
మత్తభ్రమరకుంతలాయై
నక్షత్రనిభనఖాయై
రంభానిభోరుయుగ్మాయై
సైకతశ్రోణ్యై
మందకంఠీరవమధ్యాయై
కీరవాణ్యై
శ్రీమహాతులస్యై నమః

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః.)
అష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

వనస్పతిరసోద్భూతో గంధాఢ్యో గంధ ఉత్తమః,
ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః ధూపమాఘ్రాపయామి.)

వైశ్వానరప్రజ్వలితం ఘృతకార్పాసనిర్మితం,
దీపం భక్త్యా గృహాణేదం త్రైలోక్యధ్వాన్తనాశికే.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యైనమః దీపం సమర్పయామి.)

అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రసైష్షడ్భిస్సమన్వితం,
నైవేద్యం గృహ్యతాం దేవి తులసి మాధవప్రియే.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః నైవేద్యం సమర్పయామి)

(అత్ర ప్రాణాయ నమః, అపానాయ నమః, వ్యానాయ నమః, ఉదానాయ నమః, సమానాయ నమః, ఏవముచ్చార్య నైవేద్యం సమర్పయేత్.)

నైవేద్యానన్తరే ఆచమనీయం సమర్పయామి, మధ్యే మధ్యేపానీయం, ఉత్తరాపోశనం, హస్తప్రక్షాళనం, కరోద్వర్తనార్థే చందనం చ సమర్పయామి.

ఇదం ఫలం మయా దేవి స్థాపితం పురత స్తవ,
తేన మే సఫలావాప్తిర్భవేజ్జన్మని జన్మని.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః ఫలం సమర్పయామి.)

పూగీఫలం మహద్దివ్యం నాగవల్లీదళైర్యుతం,
కర్పూరైలాసమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః తాంబూలం సమర్పయామి)

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః,
అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. దక్షిణాం సమర్పయామి.)

నీరాజయామి సతతం హరివల్లభే౽ద్య
కర్పూరవర్తిభిరలం సుఖదాయికే త్వాం,
పాదౌ భజామ్యవిరతం తవ దేవి మాయే
వంశాయ సౌఖ్యమపి దేహి బలం చ పూర్ణమ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కర్పూరార్తిక్యం సమర్పయామి)

యాని కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ,
తాని సర్వాణి నశ్యన్తి ప్రదక్షిణపదేపదే.
నమస్తే గార్హ్యపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే,
నమ ఆహవనీయాయ తులస్యై తే నమోనమః.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి)

విష్ణుప్రియకరే దేవి తులసి సుఖదాయకే,
పుష్పాంజలిం ప్రయచ్ఛామి పతేరాయుష్యవర్ధిని!

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః మంత్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.)

గంధప్రసూనసంయుక్తం ఫలముద్రాదిశోభితం,
అర్ఘ్యం దదామి తులసి తవ ప్రీత్యై నమోనమః.

(ఐం ఈం శ్రీం తులస్యైనమః అర్ఘ్యత్రయం సమర్పయామి,)

అథ ప్రార్థనా.

సౌభాగ్యం సంతతిం దేవి ధనం ధాన్యం చ మే సదా,
ఆరోగ్యం శోకశమనం కురు మే మాధవప్రియే.
అభీష్టఫలసిద్ధిం చ సదా దేహి హరిప్రియే,
దేవైస్త్వం నిర్మితా పూర్వమర్చితాఽసి మునీశ్వరైః.
అతో మాం సర్వదా భక్త్యా కృపాదృష్ట్యా విలోకయ,
పత్యేరాయుశ్చ భాగ్యం చ సదా దేహి హరిప్రియే
పూతనాభయసంత్రాసాద్రక్షితశ్చ యథా హరిః,
తథా సంసారసంత్రాసాద్రక్ష మే వంశముత్తమమ్.

ఏవమనన్యమనసా తులసీం ధ్యాత్వా నమస్కారాన్ సమర్పయేత్. అనయా మయా కృతపూజయా, యథాశక్త్యా శ్రీతులసీదేవతా ప్రీయతాం న మమ.

ఇతి శ్రీతులసీ నిత్యపూజా విధిస్సమాప్తః.

తులసీ ప్రదక్షిణమంత్రము.

యాని కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ,
తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే.

అని స్త్రీలు ౧౦౮ ప్రదక్షిణములను చేయవలయును.

సంతానగోపాలపూజా వ్రతము.

ఆచమ్య: మమ సత్సంతానఫలావాప్త్యర్థం శ్రీసంతాన ప్రదగోపాలకృష్ణదేవతాముద్దిశ్య గోపాలదేవతాప్రీత్యర్థం సంతానప్రదగోపాలకృష్ణదేవతాపూజాం కరిష్యే. తదంగ కలశారాధనం కరిష్యే. కలశపూజాం కృత్వా. శ్రీసంతాన గోపాలకృష్ణం ధ్యాయేత్:—

విజయేన యుతో రథస్థితః ప్రసమానీయ సముద్రమధ్యతః,
అదదాత్తనయాన్ద్విజన్మనే స్మరణీయో వసుదేవనన్దనః.

(అని ధ్యానించి క్రమముగ పూజింపవలయును)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః ఆవాహానం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, ఆసనం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, పాద్యం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, అర్ఘ్యం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి, తతశ్శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి, తతశ్శుద్ధాచ్ఛమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, గంధం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, అక్షతాన్ సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, పుష్పాణి సమర్పయామి.)

శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః
కమలానాథాయ
వాసుదేవాయ
సనాతనాయ
వసుదేవాత్మజాయ
పుణ్యాయ
లీలామానుషవిగ్రహాయ
శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ
యశోదావత్సలాయ
హరయే ౧౦
చతుర్భుజాత్త చక్రాసిగదా శంఖాద్యుదాయుధాయ
దేవకీనందనాయ
శ్రీశాయ
నందగోపప్రియాత్మజాయ
యమునావేగసంహారిణే
బలభద్రప్రియానుజాయ
పూతనాజీవితహరాయ
శకటాసురభంజనాయ
నందవ్రజనానందినే

సచ్చిదానందవిగ్రహాయ
నవనీతవిలిప్తాంగాయ
నవనీతనటాయ
అనఘాయ
నవనీతనవాహారాయ
ముచికుందప్రసాదకాయ
షోడశస్త్రీసహస్రేశాయ
త్రిభంగినే
మధురాకృతయే
శుకవాగమృతాబ్ధీందవే
గోవిందాయ ౩౦
యోగినాంపతయే
వత్సవాటచరాయ
అనంతాయ
ధేనుకాసురభంజనాయ
తృణీకృతతృణావర్తాయ
యమళార్జునభంజనాయ
ఉత్తాలతాళభేత్త్రే
తమాలశ్యామలాకృతయే
గోపగోపీశ్వరాయ
యోగినే ౪౦
కోటిసూర్యసమప్రభాయ
ఇలాపతయే
పరంజ్యోతిషే
యాదవేంద్రాయ
యదూద్వహాయ
వనమాలినే
పీతవాససే
పారిజాతాపహారకాయ
గోవర్ధనాచలోద్ధర్త్రే
గోపాలాయ ౫౦
సర్వపాలకాయ
అజాయ
నిరంజనాయ
కామజనకాయ
కంజలోచనాయ
మధుఘ్నే
మధురానాథాయ
ద్వారకానాయకాయ
బలినే
బృందావనాంతసంచారిణే
తులసీదామభూషణాయ
శ్యమంతకమణేర్హర్త్రే
నరనారాయణాత్మకాయ
కుబ్జాకృష్ణాంబరధరాయ
మాయినే
పరమపూరుషాయ
ముష్టికాసురచాణూరమల్ల
యుద్ధవిశారదాయ
సంసారవైరిణే

కంసారయే
మురారయే ౭౦
నరకాంతకాయ
అనాదిబ్రహ్మచారిణే
కృష్ణావ్యసనకర్శకాయ
శిశుపాలశిరశ్ఛేత్రే
దుర్యోధనకులాంతకాయ
విదురాక్రూరవరదాయ
విశ్వరూపప్రదర్శకాయ
సత్యవాచే
సత్యసంకల్పాయ
సత్యభామారతాయ ౮౦
జయినే
సుభద్రాపూర్వజాయ
జిష్ణవే
భీష్మముక్తిప్రదాయకాయ
జగద్గురవే
జగన్నాథాయ
వేణునాదవిశారదాయ
వృషభాసురవిధ్వంసినే
బాణాసురకరాంతకాయ
యుధిష్ఠిరప్రతిష్ఠాత్రే ౯౦
బర్హిబర్హావతంసకాయ
పార్థసారథయే
అవ్యక్తాయ
గీతామృతమహోదధయే
కాళీయఫణిమాణిక్యరంజి
తశ్రీపదాంబుజాయ
దామోదరాయ
యజ్ఞభోక్త్రే
దానవేంద్రవినాశకాయ
నారాయణాయ
పరబ్రహ్మణే ౧౦౦
పన్నగాశనవాహనాయ
జలక్రీడాసమాసక్తగోపీ
వస్త్రాపహారకాయ
పుణ్యశ్లోకాయ
తీర్థపాదాయ
వేదవేద్యాయ
దయానిధయే
సర్వదేవాత్మకాయ
సర్వగ్రహరూపిణే
పరాత్పరాయ ౧౧౦

శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరశతనామావళిస్సమాప్తా.

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, ధూపమాఘ్రాపయామి.)

క్లీం దేవకీసుతగోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, నైవేద్యం సమర్పయామి)

ప్రాణాయ నమః, అపానాయ నమః, వ్యానాయ నమః, ఉదానాయనమః, సమానాయనమః, మధ్యేమధ్యే పానీయం సమర్పయామి. ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి, హస్తౌ ప్రక్షాళయామి, పాదౌ ప్రక్షాళయామి, శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయనమః, తాంబూలం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయనమః, నీరాజనం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయనమః, మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం కృష్ణాయ నమః, ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి.

ఫలసమర్పణమ్.

క్లీం దామోదరాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి,
తం నః కృష్ణః ప్రచోదయాత్.
ఇత్యుక్త్వా పుష్పాక్షతాన్ జలేన సహ విసృజేత్.
అనయా పూజయా భగవాన్ సంతానగోపాలకృష్ణః
ప్రీయతాం. ప్రసాదం శిరసా గృహ్ణామి.
పూజానంతరం మూలమంత్రం ప్రత్యహ
మష్టోత్తరశతం జపేత్.

తత్క్రమః.

అస్య శ్రీకృష్ణాష్టాదశాక్షరీమహామంత్రస్య, నారద భగవాన్ఋషిః శిరసి, గాయత్రీఛందః ముఖే, శ్రీకృష్ణో దేవతా హృదయే, క్లీం బీజం బీజే, స్వాహా శక్తిః హృదయే, ఓం కీలకం పాదయోః, శ్రీకృష్ణప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే విని యోగః.

కరహృదయాదిన్యాసః.

౧. క్లీం అఙ్గుష్ఠాభ్యాం నమః.
౨. గ్లాం తర్జనీభ్యాం నమః
3. హుంఫట్ మధ్యమాభ్యాం నమః
౪. క్లాం అనామికాభ్యాం నమః
౫. ఓం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః
౬. గ్లీం కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః
౧ క్లీం హృదయాయ నమః
౨. గ్లాం శిరసే స్వాహా
3. హుంఫట్ శిఖాయై వషట్
౪. క్లాం కవచాయ హుమ్.
౫. ఓం నేత్రత్రయాయ వౌషట్
౬. గ్లీం అస్త్రాయ ఫట్
ఓం భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః.

అథ ధ్యానశ్లోకాః.

౧. స్తనంధయ న్తం జననీముఖాబ్జం
విలోక్య మన్దస్మితముజ్జ్వలాంగం,
స్పృశంతమన్యం స్తనమంగులీభ్యాం
వందే యశోదాంకగతం ముకుందమ్.

౨. శంఖచక్రగదాపద్మధరం శ్యామం చతుర్భుజం,
దేవకీతనయం కృష్ణం పీతవాసస మచ్యుతం.

3. సమర్పయంతం విప్రాయ నష్టానానీయ బాలకాన్,
మయూరబర్హశిరసం ధ్యాయేత్సౌదామినీనిభం.

అథ లమిత్యాదిపంచపూజాం గురుపూజాం చ కుర్యాత్

లం పృథివీతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, గంధం పరికల్పయామి.

హం ఆకాశతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, పుష్పం పరికల్పయామి.

యం వాయుతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, ధూపం పరికల్పయామి.

రం తేజస్తత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, దీపం పరికల్పయామి.

వం అమృతతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, అమృతనైవేద్యం పరికల్పయామి.

గురుపూజా.

గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః,
గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః.
మంత్రోపదేష్టారం మనసా సంస్మృత్య ప్రణమేత్.

మూలమంత్రము.

ఐం క్లీం శ్రీం కృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా (ప్రత్యహము 108 మార్లు జపించవలయును

మంత్రగాయత్రి — క్లీం దామోదరాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి, తంనః కృష్ణః ప్రచోదయాత్.

చెన్నపురి: వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారి
'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.
P. I. Card Q. H. No. Ms. 22. 10-1-1946.

		[illegible]
బృహద్యోగరత్నాకరము, [illegible]	...	0
బృహజ్జాతకము, ఆంధ్ర[illegible]	...	[illegible]
మయశాస్త్రము ,,	...	[illegible]
భృగుసూత్రములు ,,	.	0
భావార్థచంద్రిక, ఆం॥ టీ॥ [illegible]	...	1
మహార్థదర్పణము, సటీక	...	1
వృద్ధపారాశర్యము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
శకునశాస్త్రము, (శిఖినరసింహశతకము)	...	0
శ్రీపతి, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	1
రట్టమతశాస్త్రము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
లఘుజాతకము ,,	...	0
వనమాల (వర్షఫణి) ,,	...	0
వాస్తుసర్వస్వము ,,	...	0
షోడశప్రశ్నరత్నావళి, [illegible] ప్రశ్నగ్రంథమునకు తెలుగు	...	0
సనత్కుమారగృహవాస్తు, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
సనత్కుమారశిల్పశాస్త్రము ,,	...	0
స్వప్నశాస్త్రము ,,	...	0
సర్వార్థచింతామణి	...	1
సారావళి, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	[illegible]
సాముద్రికశాస్త్రము, సటీక	...	0
డిటో తెనుగుపద్యకావ్యము	...	0
హోరారత్నమాల, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0

ఇంకయు అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు, నిఘంటువులు, [illegible]ములు, వాచకములు, శతకములు మావద్ద దొరకును.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ప్లనేడ్, మదరాసు